

TPUA125B113
శ్రీ రస్తు. మొంపుసురి కం

భక్తిరస

మొత్తకాగితము.
శ్రీ 1718132

శతకసంపుటము

వ-24

చెన్నపురి:

హావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్ వారిచే
ప్రకటితము.

1926.

All Rights Reserved.

PRINTED AT
THE 'VAVILLA' PRESS,
MADRAS—1926.

ప్రకాశకుల విజృంభి

సహృదయులారా !

ఆంధ్రవాఙ్మయమునఁ బేరెన్నికగన్న శతకములను విషయములనుబట్టి విభాగములు గావించి సంపుటములుగఁ బ్రచురింపఁ దలంచి యనేకశతకములను ముద్రితముద్రితముల నార్జించి శుద్ధప్రతులు పీఠికలువ్రాయించి సిద్ధపఱచితిమి. శ్రీయుత గురుజాడ అప్పారావుగారిద్వారా మాయుద్యమమును విని శ్రీవిజయనగర సంస్థానాధీశ్వరులగు మీర్జా శ్రీరాజా శ్రీపూసపాటి విజయరామగజపతి మహారాజా మన్నెసుల్తాన్ బహదర్ వారు కాగితములవ్యయము భరించి శతకసంపుటముల ప్రచురణమునకుఁ దోడుపడుదుమని వాగ్దాన మొనరించి మమ్ము సర్వవిధములఁ బ్రోత్సహించి మాయుద్యమముపై సానుభూతిఁ జూపిరి.

కాని, శతకకవులచరిత్రము వ్రాయుచు శ్రీమగూరు సుబ్బారావుగారు మాయొద్దనుండి శతకప్రతులు దీసికొని తిరుగ నొసంగక యెన్నిపర్యాయములడిగినను ఇదిగో అదిగో యని మాకీయకపోవుటచే సంకల్పించిన శతకసంపుటప్రచురణమునకు శ్రీవిజయనగర మహారాజావారి తోడ్పాటుపొందుటకు అంతరాయముకలిగినది. వ్యయప్రయాసములకు లోనై వ్రాయించినప్రతులు గైకొని పని

ముగిసినను తిరుగ నొసంగకపోవుటకేగాక ఎంగూరు
సుబ్బారావుగారు కీర్తిశేషులగుటకుఁ గూడ విచా
రించి మరల మొదలెత్తి చిరకాలముక్రిందట సంక
ల్పించిన శతకసంపుటప్రకటన మిప్పటికి సాగించితిమి.
క్రమముగ వేలువేలుసంపుటములుగ భక్తి, శృం
గార, నీతి, మతవిషయశతకములతో నింకఁ గొన్ని
సంపుటములను బ్రచురింపనున్న మాయుద్యమమున
కాంధ్రమహాజనులతోఁద్పాటవసరము.

ఈసంపుటమునందు ముద్రితాముద్రితశతకము
లు రమారమి 20 సమకూర్చితిమి. ఇందలి యముద్రి
తశతకము లన్నియుఁ బ్రచురణార్థము మాశొసం
గుటయేగాక శతకములనన్నింటిని సంస్కరించి విపు
లములగు పీఠికలువ్రాసి శ్రీ శేషాద్రిరమణకవులు,
శతావధానులు తోడ్పడుటచే నిప్పటి కీసర్వాంగ
సుందరమగు భక్తిరసశతక మొదటిసంపుటము ప్రచు
రింపఁ గలిగితిమి.

ఆంధ్రమహాజనుల యాదరణ ప్రోత్సాహములఁ
బట్టి కడమసంపుటములనుగూడఁ ద్వరలోఁ బ్రచు
రించుటకుఁ బ్రయత్నింప నున్నారము.

తండయార్చేట,
చెన్నపురి.
1-3-1926.

ఇట్లు,
వావిళ్ల రామస్వామి శాస్త్రులు
అండ్ సన్స్.

విషయసూచిక

	పుట.
1 వృషాధిపశతకము	3
2 చెన్నమల్లుసీసములు	31
3 సర్వేశ్వరశతకము	57
4 ఒంటిమిట్టరఘువీరశతకము	99
5 దేవకీనందనశతకము	131
6 నారాయణశతకము	159
7 దాశరథిశతకము	187
8 సింహాద్రినారసింహశతకము	215
9 కృష్ణశతకము	269
10 మాతృశతకము	291
11 ఉన్నవరాజగోపాలశతకము	319
12 మానసబోధశతకము	375
13 చిత్తబోధశతకము	403
14 ఆంధ్రనాయకశతకము	438
15 ప్రసన్నరాఘవశతకము	485
16 రామతారకశతకము	537
17 రామరాఘవశతకము	599
18 రామప్రభుశతకము	625
19 భద్రాద్రిరామశతకము	657
20 మారుతిశతకము	675

vi

భ క్తి ర స శ త క ము లు
మొ ద టి స ం పు ట ము.

Viii

పీఠిక.

ఈవృషాధిపశతకమును వీరశైవమతస్థాపకుఁ
డగుబసవేశ్వరుని లీలల నభివర్ణించుచు నాంధ్రకవు
లలోఁ జేరెన్నికగన్న పాలకుటికి సోమనాథమహాకవి
రచించెను. ఇందు వర్ణింపఁబడిన బసవేశ్వరుఁడు నం
దీశ్వరునియంశమువలన నొకపుణ్యదంపతుల కుద
యించి పసితనముననే సమస్తవిద్యాపారంగతుఁడై
యుపనయనాదిబ్రాహ్మ్యధర్మము లుల్లంఘించి సంగమే
శ్వరాలయమున నీశ్వరసాక్షాత్కారమునొంది వీర
శైవమతప్రచారముచేయ బయలువెడలి స్వప్రతిభా
తిశయములవలనకల్యాణపురరాజ్యము పరిపాలించు
బిజ్జలునివద్ద మంత్రిగాఁ బ్రవేశించి మతాభివృద్ధిఁ
జేయసాగెను.

బిజ్జలుఁడు జైనుఁడగుటవలన బసవేశ్వరునకు
బిజ్జలునకుఁ ద్వారలో విరోధము పొసంగెను. పిదప
బసవేశ్వరుఁడు మతాభినివేశపరవశులగు జంగముల
సహాయముచే బిజ్జలుని జంపించి జైనుల నిర్ఘ్నాల
ముగావింపఁజేసి వీరశైవమతము ప్రపంచమున
సాట బయలువెడలెను. బసవేశ్వరుని సమకాలికు
లలో అల్లమప్రభువు, చెన్నబసవన్న, మల్లికార్జునపం
డితారాధ్యులు మిగుల సుప్రసిద్ధులు. మల్లికార్జున
పండితారాధ్యులశిష్యుఁడే యీపాలకుటికి సోమ
నాథమహాకవి.

సోమనాథకవి యాంధ్రసంస్కృత కర్ణాట
భాషలలోను తత్తమగ్రంథములు పెక్కురచించెను.
అన్నియు మతవిషయికములే. ముఖ్యముగ బసవే
శ్వరుని లీలావతారాదులను బసవపురాణములోఁ
గొనియాడి దానితోఁ దనివినొందక పిదప నీశతక
మును రచించి తనయప్రతిమానభక్తిని లోకమునకుఁ
దెలుపుకొనెను. సోమనాథుఁ డీశతకమునఁ దనకవి
తను బెక్కుతెఱంగుల నలంకరించెను “బసవన్న దం
డనాయకునకు” అను సోమనాథుని పద్యపాదమువలన
బసవేశ్వరుఁడు రాజకీయముగఁ గూడ సుప్రసిద్ధుఁ
డనుట విశ్వసనీయము.

సోమనాథకవి కాకతీయరుద్రదేవునికాల
మున నుండెను. ఇతనినిఁ దరువాతిశైవకవులు దైవ
స్వరూపముగా భావించినటుల గ్రంథాదికమువలనఁ
దెలియుచున్నది. ఈశతకమువలన సోమనాథుని నిర
ర్గళకవితాధారయు సుప్రసిద్ధులగు వీరశైవమతనిర్మా
తలచరిత్రములు బసవేశ్వరుని దైవలీలలు కవికీగల
బహుభాషాపరిచయము సువ్యక్తము కాఁగలదు.
కవి క్రీ. శ. ౧౧౫౦. ప్రాంతమున గ్రంథరచనమొ
నరించుచు సుప్రసిద్ధుడైయుండెను. ఇతఁడు నిజాము
రాష్ట్రములోని ఓరుగల్లుచెంతగల పాలకురికిలో
స్థితి నొందెను. కాన నితఁడు నిజామురాష్ట్రకవి.

నందిగామ.

శేషాద్రిరమణకవులు.

శ్రీ రఘునాథాచార్య
పాలకురికి సోమనాథకవివీరచిత్త ప్రతియం
వృషాధిపశతకమ్

ఉ. శ్రీగురులింగమూర్తి సువిశేషమహాజ్ఞల కీర్తి
సత్కిర్యో, ద్యోగకళాప్రపూర్తి యవధూతపు
నర్భవజాన్తి పాలితా, భ్యాగతసంశ్రితార్థికవిపండి
తగాయకచక్రవర్తి దే,వా! గతి నీవె మాకు
బసవా! బసవా! బసవా! వృషాధిపా. 1

చ. ప్రమథవిలోల భక్తపరిపాల ధురంధరశీల సంత
తా, స్తమితసమస్తదేహగుణజాల! సుఖప్రదలీల
లింగజం, గమమహిమానుపాలగతకాలసమంచిత
నాదమూలదే,వ మముభరింపుమయ్యబసవా...

ఉ. అప్రతిమప్రతాప సముద్భవిత నాదకళాకలాప
దీ, ప్రప్రమథస్వరూప శివభక్తగణాత్మగతప్రదీప
ధూ, తప్రబలేక్షుచాప విగతప్రకటాఖిలపాప లిం
గత, త్వప్రద నీవె నిక్కు బసవా... 2

ఉ. భక్తిరసాభిషిక్త భవపాశవితానవిముక్త జంగ
మా, సక్తదయానుషక్త తనుసంగతసౌఖ్యవిరక్త

- నంతతో, ద్యుక్త గుణామరక్త పరితోషితభక్త
శివైక్యయుక్త ప్రశ్నోక్తమ నీవె దిక్కు బసవా.
- ఉ. శత్రులతాలవిత్ర గుణజైత్ర భవాబ్ధివహిత్ర
జంగమ, క్షేత్రవిచిత్రమాత్ర బుధగీతచరిత్ర శిలా
దపుత్త్రోస, తాత్ర విశుద్ధగాత్ర శివభక్తికళత్ర
శరణ్య మయ్య భా, స్వత్త్రిజగత్పవిత్ర బసవా...
- ఉ. త్ర్యక్షసదృక్ష సంచితవయాక్షశివాత్మకదీక్షసత్ప్ర
సా, దాక్ష ప్రతాపశిక్షితమహాప్రతిపక్ష మహా
క్ష భూరిక, ర్త్వక్షయదక్ష జంగమసమక్షమభక్తిప
రోక్ష లింగ త, త్త్వక్షమ నీవె దిక్కు బసవా...
- ఉ. అక్షయభక్తిపక్ష బసవాక్షర* సాతకకల్పశృక్ష
రు, ద్రాక్షవిభూతిపక్ష ఫలితార్థముముక్ష శివప్ర
యుక్తఫా, లాక్ష కృపాసమంచితకటాక్ష శుభాశు
భసాశమోక్ష త, త్త్వక్షమ నీవె దిక్కు బసవా.
- ఉ. ఆర్యవితానవర్య భువనాధికశౌర్య యుదాత్తస
త్పదా, చార్య యవార్థవీర్య బుధసన్నతచర్య
విశేషభక్తితా, త్వర్య నివేకధుర్య పరిపాలితతుర్య
శరణ్యమార్యదు, రావీర్య యనూనధైర్య బసవా.
- ఉ. తజ్జజితప్రతిజ్జ యుచితప్రమథానుగతజ్జ నమ్ర
దై, వజ్జకళావిధిజ్జ బలవచ్ఛివభక్తిమనోజ్జ ధూత

శా, ప్రజ్ఞ సునాదపూరితరసజ్ఞ తృణీకృతపంచయజ్ఞ
స, రవ్యజ్ఞ శరణ్య మయ్య బసవా... 9

ఉ. క్షీణజనప్రమాణ యశీకృత్తకుయంత్రకఘోణ
జంగమ, ప్రాణ వినిర్జితప్రసవబాణ సమంచితభక్తి
యోగసం, త్రాణ కళాప్రసీణ శివధర్మరహస్యధురీ
ణ దత్తని, క్షాణ శరణ్య మయ్య బసవా... 10

ఉ. గానరసప్రసీణగత కాలవితాన సమస్తభక్తస, న్నాన
మహాకులీన యసమానచరాచరరూపభేదసం, ధా
నజితాభిమాన తసుధర్మవిహీన మహాప్రధాన దే,
వా ననుఁ గావుమయ్య బసవా... 11

ఉ. లింగమయాంతరంగ గురులింగపదాంబుజభృంగ
సత్ప్రసా, దాంగ ప్రసాపరిస్ఫురదపాంగ విముక్త
భుజంగ జంగమో, త్తుంగ జితాభిషంగ గతదు
ష్కృతభంగ మదీయలింగనీ, చంగడమేఁజుమయ్య
బసవా... 12

ఉ ఉ త్తమభక్తివృత్త భజనోత్సుకచిత్త యుదాత్త
చిత్సుఖా, యత్త క్రియాప్రమతనిఖిలాగమవేత్త
గుణోపయుక్తస, ద్వైత్త ప్రసాదభోగసముదీర్ణ
విశేషసుఖప్రచుత్త శా, స్వత్తమ నీవె దిక్కు బస
వా... 13

ఉ. దేహజవైరివాహ శివదీపితదేహ సుఖప్రహహ

ని, ర్తోహవిసమ్రసంయమిసమూహ లసద్గుణగేహ
సంతతో, త్సాహ నిరీహ జంగమవితానదయావి
హితావగాహ ని, ర్వాహమ నీవె దిక్కు బసవా.

ఉ. న్యాసఫలానివాస దరహాసముఖప్రతిభాస దత్త
తై, లాస విశేషజంగమవిలాస శివైక్యసమాస
నిర్జితా, యాస సమస్తభక్తహృదయాంబుజనిత్య
నివాస ధిక్కుత, వ్యాస శరణ్యమయ్యబసవా...

ఉ. రాగపరోపభోగ గతరాగ విధూతభవాదిరోగ
ని, ర్యాగ మహానురాగ బహిరంతరనిష్ఠితయోగ
సత్కియో, ద్యోగ యకర్తయోగ శివయోగ
సమగ్రసుఖాతిభోగదే,వా గతిసీవె మాకు బస
వా... 16

ఉ. శీతలతాలవాల యవశిష్టభవప్రతికూలలాలితో,
తాల గుణానుకూల శివధర్మమతప్రతిపాల నిత్య
స, న్లీల యశోవికాల చరలింగసుఖోదయకాల
జియ్య దే, వా లలిః బ్రోవుమయ్య బసవా...

ఉ. కామితభక్తిభామ గతకామ మహాగణసార్వభౌ
మ ని, స్సీమ యశోభిరామ సవిశేషవిముక్తిల
లామ సద్గుణ, స్తోమ శివైక్యభామ సుఖదుగిఖవి
రామ ప్రమోదసీమ దే,వా మముః గావుమయ్య
బసవా... 18

ఉ. సాధితజన్మబాధ గతసర్వనిషేధ *హతాపరాధ
దు, రోబ్ధకళావిరోధ . పరిపోషితశాంభవవేధ
వర్జిత, క్రోధ నిరాకృతాఖిలవిరోధ శివైక్యసుబోధ
యీభన, వ్యాధికి నీవె మందు బసవా... 19

ఉ. శ్రీపిలసత్పృథ్వా + ప్రవిశిష్టపరాజితసర్వదైవ స,
ద్భావయుతస్వభావ శివతత్త్వవిశిష్టమహామభావ
యం, హేమావనదావ పాలితమహేంద్రతశైవ
విభుండ వీన దే, వా వరదానశీల బసవా... 20

ఉ. ఆద్య సమర్పితాఖిలపురాతనభక్తగణానువేద్య
సం, పాద్యగుణానవద్య యనుభావశివాంకితగద్య
పద్య ని, ర్భేద్య గణైకవేద్య యురరీకృతవాద్య
భవాదిరోగస, దైవ్య శరణ్య మయ్య బసవా.

ఉ. నాదకళావినోద యభినందితవేద హృతాపవాద
సం, పాదితభక్తిమోద బుధవందితపాద చిరప్ర
మోద యా, స్వాదితసుప్రసాద యవిషాద శిలా
దసుతావిభేద దే, వా దయః జూడు మయ్య
బసవా... 22

ఉ. కాయగుణావిధేయ జితకాయ వినమ్రజగన్ని
కాయయా, మ్నా యవచోఽప్రమేయయనమాన
సమంచితగేయ భక్తిధౌ, రేయ సదానపాయ

సుచరిత్రసహాయ జితాంతకాయ దే,వా యొడ
యండ వీవ బసవా... 23

ఉ. స్వీకృతభక్తలోక యవశీకృతకర్మశవాదూక
యూ, రీకృతసద్వివేక యురరీకృతజంగమభక్తి
శూక దూ, రీకృతదుష్టపాక యధరీకృతవేదవిరు
ద్ధబౌద్ధచా, ర్వాక శరణ్యమయ్య బసవా... 24

ఉ. నిత్య యుదాత్తసత్య యతినిశ్చలజంగమభృత్య
సజ్జన,స్తుత్యకృపాకటాక్ష పరిశోభితచైత్య మహే
శభక్తిసం,గత్యభిరామసత్య గురుకార్యపరాయణ
కృత్య వర్జిత, ప్రాత్య శరణ్యమయ్య బసవా...

ఉ. ధన్య మహావదాన్య గతదైన్య విధూతజఘన్య
భక్తిచై, తన్య గుణైకమాన్య హతసర్వకనైన్య
నిరస్తమాత్మకా, స్తన్య జితారిఘోరభవజన్య
శరణ్యము చిత్సుఖాత్మభా, వాన్య శరణ్య
మయ్య బసవా... 26

ఉ. చర్వితశృంగగర్వ గుణసంపదఖర్వ యపూర్వగీ
తగాం, ధర్వ దిగంతపూర్ణ సముదాత్తయశశీకృత
కర్ణపర్వ యం, తర్వనిష్ఠశర్వ విదితస్ఫుర
ణాంచిత *దర్వకాపుమో, పర్వఘనప్రపాద
బసవా... 27

* దర్పతోటమా పర్వఘనప్రపాద, వర్వఘనప్రపాద.

ఉ. భ్యాత దయాభిజాత విపదంబుధిపోత యజాత
తత్త్వని, ర్ణేత విసీత భక్తిపరిణేత మనోరథదాత
జంగమ, స్తోత ముముక్షుగీత పరిశోభితసీతన
శీమేత సద్గుణ, వ్రాత శరణ్యమయ్య బసవా...28

ఉ. మారమదాపహార సుకుమారశరీర గణప్రసా
దవి, స్తార వృషావతార సముదారవిహార †నమ
ద్దయాపరి, ష్కార శుభప్రకార యవికార మహా
జగదేకవీర దు, ర్వార శరణ్యమయ్య బసవా...

ఉ. దేశికజన్తదేశ యవిదేశ యనావృతపాశ సంహృ
త, క్లేశ మహాప్రకాశ కృతకిల్బిషనాశ దయాని
వేశ నం, దీశనికాశ జంగమసమీహితకారిగు
ణావకాశ దే,వా శరణ్యమయ్య బసవా...30

ఉ. ఉద్ధతభక్తృద్ధ వినుతోత్తమసిద్ధ పరీతజంగమ,
శ్రద్ధ సదాత్మశుద్ధ గుణరాజిసమృద్ధ విముక్తపా
శస,న్నద్ధ మహాప్రసిద్ధ యగుణత్రయబద్ధ శరణ్య
మయ్య భా, స్వద్ధతచిత్ప్రీబుద్ధ బసవా... 31

ఉ. సందితభక్తబృంద యవినాశిరదాంశుముఖార
వింద †సా, నంద విసీతికంద కరుణామకరంద

* సముద్దయా. † యానందవిలీయమానకరుణా.

రసోపలాలిత, స్కంద యుదాత్తభక్తితరుకంద
యశోజితకుంద నాకరా, డ్వందిత నీవె దిక్కు
బసవా... 32

ఉ. తౌల్యపరాయణాత్మగుణతౌల్య యమూల్య ప్రదో
పయుక్తనిర్దాల్య విసీతికల్య యసమానదయా
రసకుల్య నిత్యనైర్దల్య యమూల్య దుష్టజనమా
నసశల్య పదాబ్జలబ్ధకై, వల్య శరణ్య మయ్య
బసవా... 33

చ. గురుపదపద్మసద్భయవికుంఠితజంగమశీలభేల ను,
స్థిరమృదుపాదమోద సముదీర్ణవిశేషమహత్వత
త్త్వని, ర్భరభుజశౌర్యధుర్యపరిరంభితభక్తికళత్ర
గోత్రమ, ద్వరద శరణ్య మయ్య బసవా... 34

చ. భువనహితార్థతీర్థ భవభూరుహశాతకుఠారథా
ర గౌ, రవసముదాత్తవృత్త యనురాగరసా
మృతసారపూర శౌం, భవమయవేదబోధ శివభ
క్తహృదబ్జవికాసభాస దే, వ వరద కావుమయ్య
బసవా... 35

చ. వినుతనవీనగాన గుణవిశ్రుతభక్తవిధేయ కాయ
య, త్యనుపమగణ్యపుణ్య నయనాంచల*దూర
భవోపతాప స, ద్వి నయవికాసభాస సముదీర్ణశి

* మారమదోపతాప... భావసముదీర్ణవిశాలశివైక్యపాలం.

వైకసుభైకపాక దే, వ నను భర్తింపుమయ్య
బసవా... 36

ఉ. అంచితభక్తియుక్త యసహాయవిశృంఖలవీరపూ
ర ని, శృంచలశైవభావ శ్రితజంగమపాదకిరీట
కూట హృ, త్సంచితసత్త్వతత్త్వ దురితవ్రజ
శైలకదంబశంబ ని, గ్వంచక నీవెదిక్కు బసవా.

ఉ. నిర్గతధర్మకర్త యవిసీతపునర్భవయంత్రతంత్ర దు
ర్తార్గవిహీనయాన గుణమాన్య మహావృష
*సామ్య సామ్యష, డ్వర్గవిరక్తసక్త మదడంబర
వర్జితవేషభూష నీ, వర్గము నేజుమయ్య
బసవా... 38

చ. సరసవచస్కు నిర్మలయశస్కు శివైక్యమనస్కు
భక్తహృ, త్సరసిజగేహ క్లృప్తభవదాహ దయా
పరివాహ చిత్సుఖో, త్తరనిజశిల్ప భక్తపరతల్ప
మహావృషకల్ప మన్తనో, వరద శరణ్య మయ్య
బసవా... 39

చ. హరసమసౌఖ్య యాదివృషభాఖ్య పురాతన
ముఖ్య తత్త్వవి, త్పరిషదుపాస్య వీతగుణదా
స్యత్రిలోకనమస్య తార్కికో, త్కరజయశౌండ
దీర్ఘభుజదండ మహాగుణషండ మన్తనో, వరద
శరణ్య మయ్య బసవా... 40

చ. వరగుణదీప్త భక్తజనవప్త తృణీకృతవిప్ర
తాత్త్వికాం, కురపదపద్మ భక్తిరసగుంభ నిరా
కృతదంభ సద్గుణ, స్ఫురితవిశిష్ట శాంతగుణపుష్ట
నిరస్తనికృష్ట మన్తనో, వరద శరణ్య మయ్య
బసవా...

41

ఉ. లింగనిరూఢ సంచితవిలీఢ పరాక్రమగాఢ
మానసా, సంగిష్టషాంక నిర్గళితశంక నిరస్తక
శంక సంతతా, భంగురపుణ్య శీలమణిపణ్య త్రిలో
కవరేణ్య దేవ నీ, వంగడమేజుమయ్య బసవా.

చ. ఉరుతరభాగ్య సన్తపితయోగ్య జగత్త్రయ
మృగ్య పాపసం, హరణసమర్థ నమ్రచరితార్థ ల
సద్గుణసార్థభావభా, స్వరసయసాంద్ర కీర్తిజితచం
ద్ర వివర్జితతంద్ర మన్తనో, వరద శరణ్య మయ్య
బసవా...

43

చ. విరచితశుద్ధసాశగన వీనమృదుస్వరమంద్రమధ్య
తా, రరుచిరదేశిమార్గమధురస్వరగీతసుధాతరం
గణీ, తరలతరంగజాలసముదంచిత కేళివిలోల
సంగమే, శ్వర గతిసీవె నాకు బసవా...

44

చ. అసమదాన్యమాన్య ప్రణతార్థ యవార్థర
సజ్జ తజ్జ దు, రవ్యసనవిదూర శూర గణవంద్య
యనింద్య యమాఢ్య యాఢ్యభ, క్తిసుఖసమృద్ధ

వృద్ధ చిరదీ ప్తిపవిత్రచరిత్రచాత్ర న్నా వసిః గని
ప్రోవుమయ్య బసవా... 45

చ. అసమశిలీముఖస్ఫురదహంకృతికర్తన కర్తకర్త
తా, భ్యసనధురీణవిభ్రమ గణాధిపపాదసరోజసం
తత, ప్రస్ఫుమరసౌరభోరుమకరందకసిక్తవనక్రి
యాకళా, వ్యసన శరణ్యమయ్య బసవా... 46

చ. అసదృశవిస్ఫురద్గుణదృగంచల కల్పితస్పష్టిపాల
న, గ్రసరకళాకలాప ఘనకౌశలభేలన లింగమూ
ర్తిమూ, నసకలనావశీకరణనైపుణ తత్పరశీల
జంగమ, శ్వసన శరణ్యమయ్య బసవా... 47

చ. ప్రమథగణాధినాథ సముపాసనభాసురపార్వతీ
మనో, రమరమణీయహృత్కమలరాజితనవ్యప
తంగ సౌరభ, ప్రమరవిలోలతామధుకరాయితది
వ్యశరీర సత్ప్రభా, వమహిత నీవెదిక్కు బసవా.

ఉ. కందళితాత్మయంత్రితవికర్తనశీల మరీచిమన్తనో,
మందవిహారవిస్ఫురితమధ్యమయాన చిదంబరేం
దుని, ష్యందనుధారసానుభవ సంతతదివ్యశరీర
యోగిరా, డ్వందిత నీవెదిక్కు బసవా... 49

ఉ. భ్యాతయశగిప్రపూరితజగత్త్రితయాయ నమో
నమో మహా, పాతకసూతకఘ్న పదపద్మయుగా
య నమోనమో సముద్భ్యోతవృషాయతే యను

చు నుత్సుకతఁ బ్రణుతింతు సంయమి, వ్రాతశర
ణ్యమయ్య బసవా... 50

ఉ. ఆప్తగణప్రవిష్టసకలార్తిహారాయ నమోనమో
సుఖా, వాప్తికరస్థితాంచితకటాక్ష దయా
నమోనమో సముద్ధిప్తగుణాయ తే యనుచు దీన
గతిఁ బ్రణుతింతు నిన్ను ని, రావ్యప్తజగత్ప
పంచ బసవా... 51

ఉ. కల్పితలింగజంగమసుఖస్ఫురణాయ నమోనమో
యసం, కల్పవికల్పమార్గకథితప్రథితాయ నమో
నమో గుణా, కల్పవరాయ తే యనుచు గౌరవ
లీల నుతింతు నిన్ను న, స్వల్పతరప్రభావ బస
వా... 52

ఉ. తర్జితదుష్కృతాయ భవతాపనికృంతనకల్తషా
యభ, క్త్యార్జితమానసాయ సుగుణోత్తమరత్న
కరండకాయ తే, ఆర్జితసత్కియాయ సదయా
య నమోయని సన్నుతింతు నా, వర్జితభక్తలోక
బసవా... 53

ఉ. చూర్ణితమన్తధాయ పరిశోభితభస్మవిలేపనాయ
సం, పూర్ణమనోరథాయ గతపూర్వభవాశ్రిత
వర్తనాయ తే, వర్ణనిరాసకాయ సశివాయ నమో
యనిసంతతంబు ని, న్వర్ణనసేయువాడబసవా...

ఉ. హృన్నలినే స్తరామి భవదీయపదద్వితయంభవా
టన, స్విన్నతనుశ్రమాపహ మశేషజగత్పరిణ
తం మదీశ నిష్పన్న దయానిధే యనుచు సం
స్కృతభాష నుతింతు నిన్నువి, ద్వన్నతనామ
ధేయ బసవా... 55

చ. పరమనె యన్నె యాండవనె పన్నగతానె యనా
థనాథనే, పెరియవనే పుళిందవనె పేరుడయా
నెపిరానెయప్పనే, తఱమురియయ్యనే యనుచు
ద్రావిడభాష నుతింతు మన్ననో,వర కరుణా
విధేయ బసవా... 56

చ. హసుశేయరెన్న రక్షిసువు దారయరెన్న వసీత
నెందు మన్నిసువుదు నిమ్మడింగెరగ నిమ్మప్రసా
దియె నిమ్మదాత్తవే, కసిగతి యంచుభక్తి నినుఁ గ
న్నడభాష నుతింతు పద్మాణ, శ్వసన పురాతనాత్మ
బసవా... 57

ఉ. దేవపరీతుష్టి చగురు దేవమణానుతరీతుష్టి చగో,
సావితరీతుష్టి చతుమచాచప్రసాదచష్టి కృపా
కరా, హేవరదా యటగుచునుతియించెద నిన్ను
ను నారెభాసదే, వా వినుతార్యలీల బసవా...

చ. అనయముఁ జేతులందు భవదంఘ్రైసరోజయు
గం నమామి నె, మ్మనమున సంస్తరామి యను

మాటల నికారవివస్కరోమ్యహా? మ్మనుచు మణి
ప్రవాళమున నంకన సేయుదు భక్తలోక హృ,
ద్వనజవిహారలోల బసవా... 59

చ. అరళుగిరిప్రసాదముదయానె భవద్గుణవర్ణసల్పి
నా,కొరువనినేస్తరామి సురయేశ్వరురేగణవర్య
యంచుని, ట్లరుదుమణిప్రవాళముననంకన సేయు
దు నిన్ను మన్ననో, వరకరుణావిధేయ బసవా.

ఉ. వాయువువొందు యీవిగతవాన అమాపరహం
బభౌ మహా, న్యాయవిధేయమీశతరి యన్య
నఖాణుకళాభిదంచువా, ద్దేయమణిప్రవాళమునఁ
దెల్లము నిన్ను నలంకరింతు దే,వా యమిబృంద
వంద్య బసవా... 61

చ. *బలుపాడతోలు చీత్రయును పావపెనల్ గిలు
పారుకన్ను వె,న్నెలతలఁజేదుకుత్తుకయు నిండిన
వేలుపుటేలు పల్లుపూ,సలు గలతేనిలెంక వని
జానుఁదెనుంగున విన్నవించెదన్, వలపు మదిన్
దలిర్ప బసవా... 62

చ. తిరువడి నెమ్మనంబునను దేవ హృదీశ్వర కింపరి
యతా, బరికరితంబురాణి నినుబాహిరిబోలుట

శాసితాహతా, వరద నెగిల్లెయంచు నిను బ్రస్తుతి
సేయుదుఁ బెక్కుభాషలన్, వరదవివేకశీల
బసవా... 63

ఉ. హాడువెదా మహారసదినంఘ్రియుగభ్రమగొండు
సద్గుణా, మాడువదర్శనంబిడె సమగ్రనుతి త్వ
యిసత్కియన్ దగన్, గూడ మణిప్రవాళ
మునఁ గోరి నుతింతును సంచితార్థముల్, పాడిగ
నివ్వటిల్ల బసవా... 64

ఉ. రుద్ర గణాదిరుద్ర వినిరూపితలింగ సుఖాదిస
ద్రయ, చ్ఛిద్ర దయాసముద్ర సవిశేషపరాక్రమ
వీరభద్ర య, తుద్రజనావలీభవనిషాదనరౌద్ర
సమస్తభక్తదేవద్రుమ నీవె దిక్కు బసవా...

చ. ఇహపరసిద్ధ సిద్ధవృషభేశ్వర ఈశ్వరభక్త భక్త
హృద్గహనవిలోక లోకహితకారణ కారణజన్మ
జన్మదో, షహరణదక్ష దక్షరిపురన్నిభ సన్నిభ
రూప రూపని, ర్వహన శరణ్య మయ్య బసవా.

ఉ. సన్నతజంగమాగమము స్వాతిజలంబులు భక్త
నిష్పగం, జెన్నుగ నీదుచూడ్కు లనుచిప్పల
జొన్నలు ముత్తియంబులై, యున్న నొకయ్య
ముగ్గు నియమోన్నతి నిల్వినధన్యు నిన్ను శ,
శ్వన్నుతులన్ భజింతు బసవా... 67

ఉ. బల్లహ్నానాద్ధ మన్న నినుఁ బట్టణవీధులఁ జల్లల
 వ్తుఁచో, గొల్లతఁ బరువాఱి కడుఁగూర్చి మెయిన్
 బసవా యనన్ భువిన్, ద్రెళ్లఁగనీకపట్టిన యతి
 ధీరసర్వగతైకభావ మ, న్వల్లభ నీవె దిక్కు
 బసవా...

68

ఉ. వేడిసమిండజంగమము వెక్కసమందఁగఁ దత్స
 భాస్థలి, న్నాడట నారినల్వొలువ నైజపుమా
 నము దూలకుండఁగాఁ, బోడిమిఁ బట్టుపుట్ట
 ములు ప్రోవులు పెట్టినపుణ్యమూర్తి నీ,వాడఁ
 జుమయ్య జియ్య బసవా...

69

చ. అరయఁగసిద్ధరాము రజితాద్రిపయిన్ బసవాఖ్యు
 నిన్నుఁజే,రరులున జంగమాజ్ఞ మెయి నారయ
 నప్పుడు భక్తి పెంపుసాం, పరుదుగఁ బార్వతీశు
 హృదయాంబుజకర్ణిక నత్తమిల్లు భా,స్వరుఁ డగు
 నీవె దిక్కు బసవా...

70

ఉ. వర్ణవిహీనుఁ డంచు ద్విజవర్ణము చా గళమెత్తి
 పల్కుడున్, వర్ణములెల్లఁ జూడ శివనాగయ
 గారికరంబులందు స,ద్వర్ణుఁ డితండనా నమృత
 ధారలు చూపినభక్తిరూఢ నీ,వర్ణము నేజు
 మయ్య బసవా...

71

ఉ. విజ్జలునర్థమంతయును బ్రీతిగ జంగమతోటి కిచ్చె
నా, నజ్జగతీశ్వరుం డడుగ నక్షయబండరు వాక్ష
ణంబులో, నిజ్జగమెల్లఁ జోద్యపడ నిచ్చినలింగస
దర్థ నమ్రుని, న్విజ్జన నీవె విక్కు బసవా... 72

చ ఉరుశిష్యయోగనిద్రమయినున్న తటికాఫణిహారియేఁ
గుడుక, మగచిచనంగ జంగమసమన్వితమై ము
నుబ్రాణమేగి యుద్ధరగతి వారు నచ్చుటయుఁ
దోడనెవచ్చిన జంగమాత్మ నీ, వరపుడ నేఁ జుమ
య్య బసవా... 73

ఉ. సంగయదేవుఁ డర్థి నొకజంగమమై చనుదెంచి
వేడను, పొంగి లలాటలోచనము భోరున నద్ద
మువట్టి చూపుడుక, జెంగి యదృశ్యుఁ డైన
శివుఁ జేకొని యార్చిన యప్రతర్క్య నీ, వంగడ
మేఁజుమయ్య బసవా.... 74

ఉ. కర్ణవతంసమీక పెనఁగక సతిచెక్కిలి వ్రేయుఁ
డుక మహా, తూర్ణతఁ జెంది జంగమము దోస్థుల
మెత్తిపసిండియాకు సంపూర్ణనికృష్టభక్తిమేయిఁ
బొల్పుగ నిచ్చిన నిష్ప్రపంచ నీ, వర్ణము నేఁజు
మయ్య బసవా... 75

ఉ. శృంగిపురోగమాఖిలవిశేషవిషంబులు గూర్చి
మండుచుక, బొంగి భుగిల్లుభుగ్గు రనుభూరివిషా

గ్నినిష్ఠాదు లార్తులై, చెంగి చనన్ శివార్పితము
చేసి భుజించినసుప్రసాదనీ,వంగడ మేఁజుమయ్య
బసవా... 76

ఉ. చిత్తజవైరివిక్రమముఁ జెప్పకు చెప్పకు త్రావ
నోడి తాఁ,గుత్తుక నిల్పెనంచుఁ గడుఁ గ్రూరతరం
బగుకాలకూటమున్, గుత్తుకబంటి గ్రోలెన య
కుంతితవిక్రమ చక్రవర్తి భా,స్వత్తమ! నీవెదిక్కు
బసవా.... 77

ఉ. తంగెటిజున్ను ముంగిటినిధానము పండినకల్పవల్లి
ముం, గొంగునముత్తియం బనఁగఁ గూర్చిమనం
బునఁ దొంగలింపఁగా, జంగమకొటి కర్చనలు
సల్పుచు నున్నయగణ్యపుణ్య నీ,వంగడ మేఁజు
మయ్య బసవా... 78

ఉ. భీమగజంబు డీకొనిన బిట్టరఁజంపుఁడు బిజ్జలేం
ద్రుఁడు,ద్దామతఁ దక్కి మ్రొక్కుటయుఁ దత్కరి
నెత్తినవిక్రమోద్ధతుం, డామడియాలుమాచ
నకు నగ్గల మైనమహానుభావ నా,స్వామివి నీవె
దిక్కు బసవా... 79

ఉ. శంక దలిర్ప నెంతయు వెసన్ బరదైవపతంగకొ
ట్లకున్, బింకముతోడ ఫాలతటభీమవిలోచన
వహ్ని నేర్చునా, శంకరదాసిదేవునకు సద్భటుఁ

డంచు నుతించు నిన్ను నీ,వంకకుఁ ద్రిష్ణ మయ్య
బసవా... 80

ఉ. ఏడులు నూటటంచు శ్రుతు లెన్నఁగ శ్రీగిరి
మీఁద నాటునూ,తేఁడులు సంచరించు సకలే
శ్వరదేవరమాదిరాజు నా, నేడలనూటుమన్న
భువి నిష్ఠురకాలమహోగ్రదృష్టి క్రొ,వ్వాఁడుల
ణంపు మయ్య బసవా... 81

ఉ. సూత్రము దప్పి గొట్టె గుడిఁ జొచ్చిన మిండ
నిజంపి సాక్షిగా, నోత్రిపురాంతకా యనుచు
నోయని పిల్చిన యల్ల*సద్యశః, పాత్రుఁడు కిన్నర
య్యకును బ్రాణసఖుండగునిన్నుఁగొల్తు దే,వా
త్రిజగత్పవిత్ర బసవా... 82

ఉ. ఒక్కఁడె రుద్రుఁడన్న శ్రుతులొల్లక ప్రేలుపు
రాణభట్టులక, వ్రక్కలుసేసి తత్తనువువావిరిఁ
+బ్రువ్వలుగాఁగఁజూచునా, కక్కయగారిబిడ్డఁడ
నఁగా నుతికెక్కిననిన్నుఁ బూన్తు మ,ద్వాక్కలి
కాసమూహి బసవా... 83

ఉ. డంభమయాన్యదర్శనవిడంబనుఁ డప్తమదాపహారి
యా, శుంభదుదాత్తకీర్తి యగుచోడలదేవరబా
చిరాజు వి,స్రంభసఖుండ వీ వని ప్రశంస యొ

* నాదయా. + పురువుశబ్దమున కిది పూర్వరూపము.

నర్తు జగత్సృష్టాత వి, శ్వంభర శంభుమూర్తి బ
సవా... 84

ఉ. దీప్తము నీమహామహిమ దివ్యము నీమహానీయ
విక్రమం, బప్రతిమంబు నీచరిత మాద్యము నీని
జరూప మంచు న,ల్లప్రభుఁ డర్థితోడ నుపలా
లన సేయఁగ నొప్పుచున్న దే,వా ప్రణుతింతు
నిన్ను బసవా... 85

ఉ. మేదురభక్తి నీశ్వరుఁడు మెచ్చఁగ జిహ్వాయెవల్లె
రంబుగా, నాదటఁ బ్రాచియంబలి సమర్పణచేసి
పొగడ్త కెక్కునా, మాదరచెన్న లింగము
కుమారుఁడ నిన్నుభజింతు సంతతా, స్వాదిత
సుప్రసాద బసవా... 86

ఉ. బల్లిదుండై గణాధిపుల పాదజలంబులు కట్టెమో
పువై, జల్లికడానిగావుడును జంగమకోటికి
బంచియిచ్చుచున్, మొల్లపుభక్తిఁ బేర్కొనిన
మోళిగమారయ కూర్చిబంటు మ, ద్వల్లభ నీవె
క్కు బసవా... 87

ఉ. భీకరరుద్ర సేత్రశిఖఁ బెద్దఁగఁ జేయఁగ వీరభ
ద్రును, ద్రేకగజంబునా నితరదేవతలన్ బడఁదాఁ
కునుద్ధతుం,డాకలికేతబ్రహ్మయకునర్తిలి భృత్యుఁ

డ నిన్నుఁ గొల్తు దే, వా కరుణింపుమయ్య
బసవా... 88

చ. పసిగమెయిన్ * వృషాధిపుని ప్రాణము జంగమ
కోటి ప్రాణముల్, వసలక యెత్తుచున్ భువన
మాన్యచరిత్రతఁ దేజఁల్లున, ముసిడిగ చౌడరా
యనికి మున్నిటిభృత్యుఁడ నిన్భజితు న, న్వసిగొ
ని ప్రోవు మయ్య బసవా... 89

ఉ. ఎన్నఁగజంగమంబుఁ దనయింటికి నెప్పుడు వచ్చు
నట్లు దాఁ, గన్న మువెట్టి తెచ్చి యధికంబగు నర్థ
ము వానికిచ్చు నా, కన్న డబ్రహ్మ సంయమికి గాది
లిభృత్యుఁడ వైననిన్ను శ, శ్వన్ను తులన్ భజిం
తు బసవా... 90

ఉ. ఆసురవృత్తిఁ జూపగుభయంపడి మ్రొక్కఁ బ్రసా
దవహ్ని చే, భూసురఁ లిండులన్నియును బొగ్గుల
ప్రోకలు సేయుధూతసం, త్రాసుల బిబ్బబాచ
యల దాసి యనన్ విలసిల్లు సద్గుణా, వాస శ
రణ్యమయ్య బసవా... 91

ఉ. సుంకపుఁబైఁడి భక్తులకుఁ జూటలు విడ్వఁ బసిం
డిక్రాగులన్, శంకర బూటవెట్టి నరనాయకు
చేతను మ్రొక్కుఁ గొన్నయా, సుంకరబంకిదేవు

నకు సూనుడ వైనప్రసాది దేవ నీవంకకుఁ ద్రి
వృమయ్య బసవా... 92

ఉ. దివ్యవిమానపంక్తి దివిఁ దేజరిలన్ రజతాద్రికిన్
జగ, తేవ్యముగాఁగ మున్ను దనచే మృతిఁబొం
దు మృగాలిఁ బుచ్చుసం, భావ్యుఁడు తెన్గుబొమ్మ
యకుఁ బ్రాణసఖుండగు నిన్నుఁ గొల్తు దే, వావ్య
సనాదిదూర బసవా... 93

ఉ. చెన్నగు ప్రాణలింగరతిచేగ ప్రసాదము పుట్టిని
ల్లు న, త్యున్నత భక్తిసీమ శివయోగ సమగ్రత
కల్పియైన మా, యన్నకు నాదిచెన్న బసవన్నకుస
ద్గురుఁ డైననిన్ను శ, శ్వన్నతులన్ భజింతు
బసవా... 29

చ. అడరంగఁ గల్గిచేసి రుచిరాన్నము లాదట నంది
యిచ్చుచోఁ, గడిగడి నందుకొంచు నతికాంక్ష
మెయిన్ శివుఁ డారగింపఁ గా, నడిసనుభక్తుఁ డా
సురియ చౌడయగారిప్రసాది దేవ నీ, వడుగఁ జు
మయ్య జియ్య బసవా... 95

ఉ. జంగమ *మారగింపక విషంబును మీకు నన
ర్హమంచుఁ దా, ముంగల నారగించిన సముద్ధత
భక్తియుతుండు సత్ప్రసా, దాంగుఁడు శృంగి

*మారగింపఁగ.

బొప్పయకు నగ్గల మైనమహానుభావః సీ,వంగడ
మేఁ జామయ్య బసవా... 96

చ. కొఱతను లేత పత్తిరియు గొడ్డునఁబాలును
రేయి జంగమం, బటిమటివేడినక బడసి యా
క్షణమాత్రన యిచ్చినట్టి యా, మొఱటదవంక
దేవునకు ముద్దుతనూజుఁడ వైననిన్ను నే,వఱలఁ
గఁ బ్రస్తుతింతు బసవా... 97

చ. అనయము భక్తులీడ్యకు లటంచును వేదములా
ద్విజోత్తముల్, విన నుతియింపః గుక్కఁజదివిం
చినహాలినహల్లికల్లిదే, వునకు ననుంగువాఁడ వని
యుత్సుకతక నుతియింతు భక్తహృ, ద్వనజవి
హారలోల బసవా... 98

ఉ. భక్తునిమ్రంగఁ జంప మును భర్తనకుక జిరుతొం
డనంబికెక, యుక్తమేయంచు వారిపయి నొక్క
ట నుద్ధతి ఘంటప్రేసి యు, ద్రిక్తతనొప్పుఁగా న
లరు దిట్టహాలాయుధు కట్టనుంగ ప్ర, వ్యక్తమ
సీవెదిక్కు బసవా... 99

చ. ధరనురులింగమూర్తి భ్వజదండముగా మలగచ్చ
తోఁక(!)శ్రీ, కరముగ భక్తికిం బడగఁగా శివు
గర్భముఁ జొచ్చి పొల్పుమా,యరియమరాజు

గారి పరమాత్మఁడ వైనమహానుభావ నీ, వరపుఁ
డ నేజుమయ్య బసవా... 100

ఉ. దండితవాది యై శివుఁడె దైవము గాకని కన్ను
లిచ్చి తా,నిండుమనంబుతోడ నెడ నిద్దపుఁగన్ను
లు దాల్చి పొల్చు మా,పండితమల్లికార్జునుఁడు
ప్రస్తుతి సేయఁగ నేర్చు నిన్ను నె,వ్వండు
నుతింప నేర్చు బసవా... 101

చ. వసుమతిఁ బేరుకొన్న నరువత్తురు మువ్వరి కూర్తి
బంట పో, డసులసుతుండ తేరసుల దక్కినభృ
త్యుఁడ వీరలాదిగా నెసఁగు మహానుభావులకు
నెల్ల ననర్గళమైనభక్తిన, న్నసిగొవి ప్రోవుమ
య్య బసవా... 102

చ. బసవనిధానమా బసవభవ్యనిధి బసవాష్మతాం
బుధి, బసవమహానిధి బసవభర్తగిరి బసవామర
ద్రుమా, బసవమహాబలీ బసవబండరువా బస
వోల్లసన్నణి, వసిగని ప్రోవుమయ్య బసవా...

ఉ నాయొడయండ నావిభుఁడ నాహృదయేశ్వర
నామనోరమా, నాయిలువేల్పు నావరుఁడ నాగు
రులింగమ నాదుజంగమా, నాయధినాథ నావర
దనన్నుఁ గృపాపతిఁ బ్రోవుమయ్య దే,వా యమి
బృందవంద్య బసవా... 104

ఉ. నోరికి వచ్చినట్టు నిను నూటువిధంబులఁబ్రస్తుతిం
తు నే, నేరుతు నేరఁ బొమ్మనక నీపయి నొచ్చె
ములేనిమచ్చికన్, గారవమంద మత్ప్రణుతిఁగై
కొనఁగాఁ దగు గౌరవంబునన్, వారనికూర్చిపే
ర్చి బసవా... 105

చ. బసవఁడు ప్రీతిఁ గైకొనెయె భక్తిమెయిన్ రచి
యించె సోముఁడున్, బసవపురాణ మంచు ము
నుఁ బ్రస్తుతిసేయుదు రట్లుగాన నీ,యసమదయా
ధురీణతకు సంకిలిపాటు ఘటిల్లకుండ నన్, బసఁ
గొనిబ్రోవుమయ్య బసవా... 106

చ. (?)సురవరమల్ల మల్లలిత సూత్రసుధాంబుధి ఖే
లఖేలసం, గరకలకంఠ కంఠమణి నాయకభీమ భు
జంగ జంగమ, స్థిరతరనాథ నాథకనిధీకృత
రూప విరూపసమ్మతా, వరకరుణాబ్ధి ప్రోవు
బసవా... 107

చ. సురవరపూజ్య పూజ్యగుణశోభిత శోభితరూప
రూపవి,స్ఫురతరశీల శీలగుణపుంగవ పుంగవ
సత్త్వ సత్త్వసం, వరవరవాద వాదభయవర్జి
తపాపవిచార చార యీ,శ్వరసమ నీవెదిక్కు
బసవా బసవా బసవా వృషాధిపా. 108

చ. అకుటిల లింగజయమ సమగ్రదయాకలితప్రసా
 ది పా, లకురికి సోమనాథుఁ డతితౌల్యమునన్
 బసవన్నదండనా, యకునకు *నొప్ప నీశతక మ
 ర్పణచేసె †నలిన్ బఠంచువా, రికి వినువారికిన్
 గలుగు శ్రీయును నాయువు భుక్తి ముక్తి
 యున్.

109

వృషాధిపశతకము సంపూర్ణము.

29 పీఠిక.

చెన్నమల్లు సీమలను సుప్రసిద్ధకవియగు పాలకురికి సోమనాథమహాకవి రచించెను. ఈకవి సంస్కృతాంధ్రములలో నిరర్గళముగాఁ గవితజెప్పుటలో నేర్పరియేగాక శైవమత మాంధ్రదేశములో వ్యాప్తికొదెచ్చిన వారిలో నొకఁడు. తొలుత సోమనాథుఁడు, ఉత్తమరాజువారను కౌండిన్యసగోత్రులగు సియోగులకాళిలోనివాఁడై వేదవేదాంగాదులు సమస్తశాస్త్రములు నభ్యసించి మతావేశపరచఁజుండై వీరశైవమునఁ బ్రవేశించి దీక్షధరించెను.

సోమనాథుఁడు బసవేశ్వరునకుఁ గొంచెమావల కాకతీయరాజ్యమును రుద్రదేవచక్రవర్తి పరిపాలించుకాలమున సుప్రసిద్ధుఁడై యుండెను. బసవేశ్వరుని దైవముగా భావించి యాతనిమహత్త్వమునకు ముగ్ధుఁడై బ్రాహ్మ్యమునువదలి శైవజంగమైనవారిలో బసవనిగుణకీర్తనలచేఁ గవితను బుసీతముగావించినవారిలో సోమనాథుఁడే యాద్యుఁడు. బసవేశ్వరునిలీలలను వృషాధిపశతకమునందును బసవపురాణమునందును సోమనాథుఁడు ప్రశంసించియున్నాఁడు. ఇతఁడు పశ్చిమచాళుక్యులకడ సేనానిగా నుండి యంత్యమున శ్రీశైలముఁజేరి గురుమల్లికార్జునపండితారాధ్యులవారిని బసవేశ్వరుని మేనల్లుఁడగు

చెన్న బసవని స్తుతించుచు చెన్నమల్లు సీసపద్యములు
గావించెనని ప్రజాముఖమున వినుచున్నారము.

సోమనాథుడు జీవసమాధి కేగుచు భూబిల
మున కేర్పఱచిన ముప్పది రెండు మెట్లను దిగ నెంచి
యొక్క మెట్టు దిగునపు యొకపద్యముచొప్పున
ముప్పది రెండుపద్యములు రచించినటుల శైవులుకొం
దలు చెప్పుచున్నారు. సోమనాథకవి సిద్ధిపొందిన
స్థలము పాలకురికి నిజామురాష్ట్రమున ఒరంగల్లునకు
మూడామడలదూరములో నున్నది. సిద్ధిపొందిన
చోట నొకశివాలయముగట్టి శివభక్తులు పూజాది
కములు ఉత్సవములు సలుపుచున్నారు. సోమనాథుని
చెన్నమల్లు సీసము లచటియొప్పువాదులలో నేటికి
బ్రచారములో నున్నవి.

ఈకవిజీవితమువృషాధిపశతకపీఠికలో వ్రాసితిమి.
కవికాలము క్రీ. శ. ఇతనిశైలి పాండిత్యము ధారా
శుద్ధిప్రశంసనీయములు. చెన్నమల్లు సీసములు పూర్వ
ముద్రితప్రతిలో దుష్టముగానుంటచే లిఖితప్రతుల
సహాయమున సంస్కరించి నూతనపద్యములు చేర్చి
సాధ్యమగునంతవఱకు నిర్దుష్టముగావించితిమి. ఫల
శ్రుతినిగూర్చియుఁ బద్యానుక్రమణికను గూర్చియుఁ
గలపద్యము లిందుఁ జేర్చితిమి.

నందిగామ

1-1-25

ఇట్లు భాషానేపథులు,

శేషాద్రిరమణకవులు, శతావధానులు.

31

శ్రీ రస్తు.

సాంబశివాయ నమః.

పాలకుటికి సోమనాథమహాకవిప్రణీత
చెన్నమల్లునీ సములు.

— భక్తస్థలము. —

సీ. శ్రీగురులింగసంచితకృపాన్నతః జేసి
 కంటి జంగమపాదకమలసేవ
 జంగమలింగప్రసన్నత్యమునఁ జేసి
 కంటిఁ బ్రసాః సుఖంబు నొందఁ
 దత్ప్రసాదప్రబోధస్థైర్యమునఁ జేసి
 కంటి సర్వాంగప్రకాశభక్తి
 భక్తిసాభాగ్యానుభవపూర్తిమొఁ జేసి
 కంటి జీవన్ముక్తి కడమలేక

ఆ. యింక నేమికోఁత యేల నీకాశింపఁ
 బాడియాడి దైన్యపడి భజించి
 మెచ్చి పొగడిరేని మీఁదనొందెడిఫలం
 బెన్న నున్న దెట్లు చెన్నమల్లు.

1

సీ. *అకట నాప్రమథులరాయనియేగాక
 నీ వున్నచోటు మున్నెవ్వఁడెఱుగు

* అకటాప్రమథుల.

పాటిగ్గా నన్నేలు భక్తులారా యని
 కాక యెవ్వండు నీఘనత నెఱుగు
 తెలుపుమా శ్రీగురుదేవుడా యనికాక
 యిచట నీపేరు దానెవ్వఁ డెఱుగు
 లెస్సపోనాచరలింగమా యనికాక
 యిట్టివాఁ డనుచు నిన్నెవ్వఁ డెఱుగు

ఆ. వారినగరిలెంకవాఁడ నేగలిగితిఁ
 గాన నీకుఁ బ్రాపు గలిగెఁ గాక
 యితరు లెవ్వరెఱుగ రిట్లెఱింగియుఁ బెద్దఁ
 జేయవేల నన్ను చెన్నవల్లు.

2

సీ. ఆనందమలర లింగార్చన జేయక
 గుడుచుట పాపంబు గుడుచునట్లు
 అర్చకుండయ్య లింగానర్పితము గోరి
 ముట్టుట యన్యంబు ముట్టినట్లు
 లింగప్రసాదంబు జంగమవిముఖుడై
 కొనుట యేమేనియుఁ గొనినయట్లు
 జంగమహితుడయ్య సరిపాకభేదంబు
 సేయుట ద్రోహంబు సేసినట్లు

ఆ. అనువురాతనోక్తి కావంతయును దొట్టు
 పడనిశుద్ధభక్తి పదము ప్రాణ

పదముగాఁ జరించు భక్తలింగంబులఁ
జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు.

8

సీ. మేరువ పోకుచో భేరుండ మనువాయ
సము బూనియే తనుచ్చాయ చేయు
రసము సంధిల్లుచో రజతాదిలోహప్ర
భావంబు లరసియే పసిడి చేయు
సూర్యుండు వ్యాపించుచో సగ్రజాంత్యజా
తుల నేరుపఱచియే వెలుగుఁ జేయు
సురపతివర్షంబుఁ గురియుచో సస్యతృ
ణాంతరం బరసియే యలరఁజేయు

ఆ. ప్రాణనాథ నాదుభక్తినిశ్చేషంబు
పట్టిచూడ నీమఁ బాడియగునె
యిన్నియేల నీమహేశ్వరత్వము వెల్లి
చేసికొనఁగ నేల చెన్నమల్లు.

4

సీ. కాలఁ దన్నిననోర్తు కడగి యేనడుగులఁ
బడిన నెత్తవు పక్షపాతి దగునె
తాలపూజలుగొందు మేలిపుష్పంబులఁ
బూజింపనన్న వబోధ తగునె
కోరి ప్రసాదంబు గొందు నేముట్టక
ర్పించినఁ గొన విట్టికించ తగునె
మేలపుఁగబ్బముల్ మెత్తునా సంస్తుతుల్
వినియును విన వవివేకి తగునె

ఆ. వారు నడచినట్లు వచ్చునే నడువనీ
 వునిచినట్లు తప్పకుండఁ జూచి
 కొందుగాని నాదుగుణవిశేషతకల్గి
 యెన్నఁగలదె నీకుఁ జెన్నమల్లు.

5

సీ. *పూజింప నలయుంపఁ బుణ్యపాపంబులు
 వివరించిచూడ నీయవియె కావె
 తలఁపింప మఱపింపఁ దద్గుణదోషంబు
 లరసిచూడంగ నీయవియె కావె
 యాడింప నోడింప నా హెచ్చుకుందులు
 తవణించిచూడ నీయవియె కావె
 వలపింప సొలపింప నిలసుఖదుఃఖంబు
 లవి యెన్నిచూడ నీయవియె కావె

ఆ. నామనోవిభుండ నాస్వామి సకలచై
 తన్యకర్త సూత్రధారిచేతి
 బొమ్మకున్నదయ్య యిమ్మహి నీయిచ్చ
 చెప్పనేల వేయి చెన్నమల్లు.

6

సీ. నిలుపవే ప్రాణంబు నీయందుఁ బెరసి సం
 పూర్ణమై దేహంబు పొందు విడువ
 సలుపవే మదినిచ్చ నిరతంబు నీభక్త
 చిద్గోష్ఠి దవిలి దుశ్చింత లుడుగఁ

* పూజింప మానింప-శా.

గొలుపవే సర్వాంగగుణములు సీభ.క్త
పదమందు లీనమై భ్రాంతి దక్క
మెలుపవేయింద్రియంబులుగూడ నీప్రసా
దంబును దవిలి *తత్పరత నిలువ

ఆ. ప్రాణనాథ భక్తపరతంత్ర మత్కాయ
సన్నిహితమహాప్రసాదమూర్తి
యిందు లేల నీకు నుండ నాయందిష్టు
చేసికొనవె చాలు చెన్నమల్లు.

7

సీ. భజియించు కేవలభక్తిముక్తికే దాన
యునికియు మనిక్తినై తనరెనేని
చను శీలసంబంధసంపన్నతకుఁ దాన
గతియును మతియునై క్రాలెనేని
సంగతంబుగఁ బ్రాణలింగంబునకుఁ దాన
యొడలుప్రాణంబు నైయుండెనేని
సంతతబాహ్యప్రసాదంబునకుఁ దాన
రూపును రుచియునై చూపునేని

ఆ. వేయియేల యతనివిమలానుభవసౌఖ్య
మున్నఁ జాలదెట్టు లెన్నఫలము
నట్లుగాన సీమహాభక్తియుక్తులఁ
జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు.

8

సీ. నెపమునఁ బ్రాణంబు నీయందుఁ బ్రదిలిన
 యప్పుడె వృతినొందఁ డయ్యెనేని
 కలనై ననిలచిన నిలుకడ చలియింప
 నప్పుడ రూపకుం డయ్యెనేని
 యిందుకంతయు మతి నితరభావముసోఁక
 నప్పుడు కని వ్రాలఁ డయ్యెనేని
 అడుమాత్రమైన లింగానర్పితము సోఁక
 నచ్చోటఁ దెగఁజూడఁ డయ్యెనేని

ఆ. భక్తిమాటలాడ ఫలమేమి వెండియు
 మజ్జనంబు చేయ లజ్జగాదె
 యట్లుగాన నీమహాప్రసాదాసూన
 సిద్ధి కేవలంబె చెన్నమల్లు.

సీ. లింగ నీభక్తులలీల వీక్షింపుచో
 నొడలెల్ల కన్నులై యుండెనేని
 దేవ నీభక్తులఁ దివిరి కీర్తించుచో
 నొడలెల్ల జిహ్వలై యుండెనేని
 జియ్య నీభక్తాంఘ్రి సేవ యొనర్చుచో
 నొడలెల్ల చేతులై యుండెనేని
 అయ్య నీభక్తమాహాత్మ్య మాలించుచో
 నొడలెల్ల వీనులై యుండెనేని

తే. స్వామి భవదీయభక్తిప్రసాదముక్తి
 యుక్తి కొడలెల్ల నోళ్లునై యుండెనేని

అట్టిభక్తుల *లింగదివ్యాంఘ్రియుగళ
శేఖరులఁ †జేర్చి రక్షించు చెన్నమల్లు.

10

సీ. సీరూపు సీరేఖ సీయన్ను సీచెన్ను
సీపెంపు సీసాంపు సీచలంబు
సీమూర్తి సీస్ఫూర్తి సీశాంతి సీకాంతి
సీలాగు సీబాగు సీవిధంబు
సీబల్లి సీకల్లి సీయుదుల్ సీసిరుల్
సీనెటి సీగుటి సీమెఱుంగు
సీనల్వు సీచెల్వు సీలలి సీలులి
సీరీతి సీభాతి సీస్థిరంబు

ఆ. తనువునందుఁ గుదురుకొని కనుఁగవవెళ్లఁ
బాటి మదిఁ బెనంగి ప్రాణముగను
సీవదై చరించు సీమహాభక్తులఁ
జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు.

11

సీ. అతులితపరమశివాచారసారస
న్వార్గంబు గతియును మతియునేని
రాజితగురులింగపూజకోత్సవమేళ
నంబు పదము పదార్థంబునేని
సంతతసముచితసత్కాయజంగమ
భక్తియు శ్రీయు సంపదయునేని

* మహిత. † శేఖరులఁ జేర్చవే నన్ను.

బాహ్యంతరార్పితగ్రాహ్యప్రసాదంబు
 లాయుష్యమును భవిష్యంబునేని
 తే. భక్తిసద్గోష్ఠిముదితవిస్ఫారసుఖము
 భుక్తియును ముక్తియును నేని భక్తుఁ డతఁడు
 అట్టిభక్తులమహితదివ్యాంఘ్రియుగళ
 శేఖరులఁ జేర్పవే నన్నుఁ జెన్నవల్లు.

12

సీ. అవగుణంబులు తనయందుఁ బరీక్షించు
 కావనిపుచ్చు సద్భావకులను
 సద్గుణంబులు భక్తజనులం దనుష్ఠించి
 శరణనిమ్రొక్కెడు సజ్జనులను
 దొరకినయట్లు సంతోషించి విగతాంగ
 భోగులై చను మహాపూరుషులును
 సకలసుఖంబులు జంగమార్పణఁ జేసి
 వెండియుఁ దనియని పండితులను

ఆ. దన్నుమఱచి భక్తతతిఁ గొనియాడు ని
 గర్వులను గుణోపకారమతుల
 శుద్ధభక్తిరతుల సిద్ధప్రసాదులఁ
 జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నవల్లు.

18

— మహేశ్వరస్థలము. —

సీ. సర్వేశుఁ డనఁజాల సర్వాత్ముఁ డనఁజాల
 సర్వగతుం డనఁజాలఁ జాల

హరుఁ డనఁజాల మూర్ధాంగుఁ డనఁజాలఁ

జర్తాస్తిధరుఁ డనఁజాలఁ జాల

శశిమాళి యనఁజాల సర్పాంగుఁ డనఁజాల

నీలగళుం డనఁజాలఁ జాలఁ

మూర్తి నాఁజాల నమూర్తియు ననఁజాల

సాధ్యపదం బనఁజాలఁ జాలఁ

ఆ. బ్రాణనాథునందు భక్తైక్యతనునందు

లింగమందు గురుప్రజంగమందుఁ

గందునట్ల వినుతి గావింతు సేవింతు

నిన్ను మదిఁ దలంతు చెన్నమల్లు.

14

సీ. కరమర్థి నీకు శృంగారంబుగాఁ బూజ

సేయుదుఁ గాని యాశింప ఫలము

వేడుకతోడుత విభవార్థముగ నుతుల్

సేయుదుఁ గాని మాశింప మెప్పు

తగిలి నీకు సుఖార్థముగఁ బదార్థార్పణ

సేయుదుఁ గాని యాశింప రుచుల

లాలితంబుగ నీకు లీలార్థముగ భక్తి

సేయుదుఁ గాని యాశింప ముక్తి

తే. నీవు పూజాఫలార్థివే నిష్కలార్థి

నీవు కీర్తిప్రియుండవే నిష్క్రియుండ

సకలసుఖభోగి వీవె ప్రసాదముక్తి

సన్నిహితుఁడను నీబంటుఁ జెన్నమల్లు.

15

సీ. చూడ్కి నీలోఁ జూచి చూడంగవలవదే

వీనికి నీవినికిగా వినంగవలదె

నెఱిదాకకటమున్న గుఱిచేయవలవదే

నడుపు నీవెంబడి నడువవలదె

రుచులు నీజిహ్వాను రుచియింపవలవదే

చేత నీచేయిగాఁ జేయవలదె

తలఁపు నీలోనుండి తలఁపంగవలవదే

పలుకు నీముఖమందుఁ బలుకవలదె

ఆ. యంత్రధారిచేతి జంత్రమున్నటుల నీ

వాడినట్లు దేహ మాడవలదె

అట్లుగాన నీమహాప్రసాదానూన

సిద్ధి కేవలంబె చెన్నమట్లు.

16

సీ. జైమినికృతపూర్వమీమాంసకులు చతు

ర్థ్యంతంబు దా దైవ మని గుఱించి

కర్త లేడని కర్త కర్తంబె యని 'స్వర్గ

కామో యజే'త్తను కర్తకాండ

భాట్టశాస్త్రంబను భాష్యంబుసేయు భ

ట్టాచార్యలింగమ ట్లంతరింపఁ

బొరి మహిమ్ముమునముఖరయతి మోహయ

జగతా మనుచు నున్న శాస్త్రమతము

తే. నడచె గావున తత్త్వమహత్త్వశక్తి

దగిలి మీమాంసకులముక్కుఁ బగులఁ గోసి

నట్టిభక్తుల వేద వేదాంతసార
శేఖరులఁ జేర్పవే నన్నుఁ జెన్న మల్లు.

17

సీ. సంకీర్ణతాకికాచారవర్జితుఁడేని
విధినిషేధక్రియావివశుఁడెట్లు
విధినిషేధక్రియావిరహితవర్తులే
యుభయకర్తృఫలప్రయుక్తు లెట్లు
ఉభయకర్తృఫలోత్తరోద్యుక్తులేనియు
స్వర్గాదిలోకప్రచారు లెట్లు
స్వర్గాదిలోకప్రచారదూరగులేని
స్తన్యపానక్రియాసక్తు లెట్లు

ఆ. అట్లుగాన తాకికాచారదూరులఁ
బరమభక్తిరతులఁ బాత్రయుతుల
నతుల తత్త్వయుతుల నట్టిమహాత్ములఁ
జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్న మల్లు.

18

— ప్ర సా ద థ ల ము. —

సీ. కాయంబు నింద్రియోత్కరమును నర్పించి
సంధిల్లు కాయప్రసాది యేని
ప్రాణంబు సత్క్రియాపదమును నర్పించి
సాధించు ప్రాణప్రసాది యేని
శబ్దంబు దచ్చబ్దసౌఖ్యంబు నర్పించి
శబ్దించు వచనప్రసాది యేని

గమనంబు గమనసంగతియును నర్పించి
 చనవేర్చు గమనప్రసాది యేని
 తే. తలఁపులను జేష్టలను నర్పితంబుఁజేసి
 సంచరించు వ్యాపారప్రసాది యేని
 అట్టి సర్వసుపూర్ణమహాప్రసాద
 నన్నిహితులను జేర్చుమీ చెన్నమల్లు.

19

సీ. సున్నోభావంబు సంధిల్లుటరిదియే
 తగిలి ప్రసాదమై తలపులడర
 భక్తిసుభాషల భాసిల్లుటరిదియే
 కలయ ప్రసాదమై పలుకులడర
 విమలభక్తక్రియాంగము చెల్లుటరిదియే
 వరలు ప్రసాదమై వ్యాప్తి దనర
 చిరతరాంతశ్శుద్ధి దొరకొను టరిదియే
 గూఢప్రసాదమై కోర్కలడర

ఆ. ఇంద్రియముల గెల్చుటెట్లరిదియే సమ
 స్తాంగములు ప్రసాద మై చెలంగ
 అట్లుగాన నీమహాప్రసాదానూన
 సిద్ధి కేవలంబె చెన్నమల్లు.

20

సీ. తఱితఱి దలఁచుచో మఱి యైనను ప్రబు
 ధతఁ బ్రసాదమై గాని తలఁపఁడేని
 గడగడ వణఁకుచో దడఁబడియైనఁ జొ
 వ్పడఁ బ్రసాదమై గాని పలుకఁడేని

గ్రక్కునఁ బొందుచోఁ గలలోననైన ని
 మ్ములఁ బ్రసాదమెగాని ముట్టఁడేని
 సరినేగుచోఁ గాలుజాటియైనను లెస్స
 మీప్రసాదమెగాని మెట్టఁడేని

ఆ. సొలసి యింద్రియముల సొగియించుచోఁ బ్రాణ
 మరుగునప్పుడైన నవికలత్వ
 సావధానియె నీయాప్రసాదిఁ గూడ (?)
 జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు.

21

సీ. సర్వగతైకభాస్వత్తహలింగంబు
 నిత్యసర్వాంగసన్నిహితుఁ జేసి
 తనువునందున్న స్వతంత్రలింగంబు నె
 క్కొన మనోభావంబుకొనకుఁ దెచ్చి
 సత్తనోభావత జను నిష్టలింగంబు
 ప్రాణపదంబున భరితుఁ జేసి
 ప్రాణసంచితుఁ డగు ప్రాణలింగంబును
 దనలోన నిడుకొని తాను జూచి

ఆ. బయలు నొడల మనము ప్రాణభావంబున
 లోను వెలియుఁ దన్నుఁ దాను మఱచి
 లింగగతిఁ జరించి లింగలింగైక్యల
 జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు.

22

సీ. కనువిఘ్నకనుదృష్టి కనుమూయఁ గనుఁగవ
 వెలుఁగుచు లింగంబు వేళ్లుబాటఁ

దలఁచుతలంపున నిలుచునుఖంబున
 నెక్కొన లింగంబు పిక్కటిల్ల
 సోకుడుతనువున సొగయుప్రాణంబునఁ
 బసిగొని లింగంబు ప్రజ్వరిల్లఁ
 బలుకుడుపలుకులఁ బలుక నీముఖమున
 బరిగొని లింగంబు భరితముగను

ఆ. తగిలి మిగిలి క్రియలఁ దానయై లింగంబు
 నిమ్ముకొని నిరంతరమ్ము నట్లు
 నుల్లసిల్లు లింగయోగానుభవులను
 జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు.

28

— ప్రాణలింగస్థలము. —

సీ. కాయంబునందు నిఁ బాయకుండినలీల
 ప్రాణంబునందునఁ బాయఁడేని
 వెలయ జాగ్రదవస్థఁ దలఁచిన యమ్మాడ్కి
 యలగు స్వప్నావస్థఁ దలఁచెనేని
 వెలుపలిదృష్టుల వీక్షించువిధమున
 భావంబునందునఁ బదిలుఁడేని
 బాహ్యర్పణంబునఁ బరవశుఁ డైనట్టి
 మానసార్పితసావధాని యేని

ఆ. నతనిఁ జెప్పనొప్పు ననిశంబు నతనిసాం
 గత్య మొప్పు నతనిగన్న నొప్పు

నట్లుగాన నీమహాభక్తియుక్తులఁ
జేర్చి బ్రోవు నన్నుఁ జెన్నమల్లు.

24.

— శ ర ణ స్థ ల ము. —

సీ. చేసిన నుపచారి చేయమి సోమరి

ఫలము గోరక చేయు భక్తిపరుఁడు
పొగడినఁ బ్రాధుండు పొగడమి మూఁధుండు
నిరవెట్టి పొగడఁ గవీశ్వరుండు
వలెనన్న సంసారి వలదన్న నిర్దోషి
వలదనర్హితమన్న బహుప్రసాది
తలఁచిన సువిధాని తలఁపమి యదైవతి
తన్ను మఱువఁ దలఁపఁ దత్త్వవిదుఁడు

ఆ. అట్లుగానఁ దద్జ్ఞలగుమహాభక్తుల

సరస లింగకవులసత్ప్రసాద

రతులఁ బరమతత్త్వయుతుల మహాత్ములఁ

జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు.

25.

సీ. ఏదెసఁ జూచిన నాదెస లింగంబు

దృక్కులవెంబడి తేజరిల్లు

ఎక్కడఁ జూచిన నక్కడ లింగంబు

మునుఁగుచు నిలుచుచు మూర్తిగొనక

ఎచ్చోటఁ జూచిన నచ్చోట లింగంబు

మనమునఁ జిట్టాడుచును బెనంగు.

ఎవ్వైయిఁ బొందిన నవ్వైయి లింగంబు
దనువునందునఁ దొట్టుకొనుచుఁ దనరు

తే. తివిరి పలుకుల లింగంబు తీగసాగఁ
దొడరిపలుకుల లింగంబు ముడివడంగ
నతిశయిల్లెడు పరమలింగానుభవులఁ
జేర్చి రక్షింపవే నన్నుఁ జెన్నమల్లు.

26

సీ. తనువెల్ల నీప్రసాదమె గాని పొందదే
పునరాగతము మాన్పు మనఁగనేల
మనుచు సద్భక్తుల మఱిగాని యెల్లదే
బ్రతికింపుమని దైన్యపడఁగనేల
ప్రాణముల్ నినుగాని భజియింపకుండదే
యపవర్గ మివ్వుని యడుగనేల
విషయముల్ నినుగాని వేధింపకుండవే
యవగుణంబులఁ జేర్పు మనఁగనేల

ఆ. యెటుక నిన్నెగాని యెటుఁగదే సద్భక్తి
యొసఁగు మొసఁగు మనుచుఁ గొసరనేల
కోర్కి నిన్నెగాని కోరదే మఱియొందు
విన్నపంబులేల చెన్నమల్లు.

27

సీ. కనుమూయఁ దెలుచు నీకన్నులవెంబడి
వినుచుండు వినఁడు నీ వీనులందు

స్వాదించు మోదించు నీదు నాలుకయందు
 గంధించు సొగయు నీఘ్రాణమందు
 స్పర్శించుఁ బాయు నీసర్వాంగములయందుఁ
 దలఁపించు తలఁచు నీతలఁపులందు
 గమనించు నిలుచు నీగమనాగమములందు
 భాషించు మాను నీభాషలందు

ఆ. నీడబోలు తాను నీడయై బాహ్యంత
 రప్రవర్తనముల నీప్రసాద
 సౌఖ్యమునను బొదలు ముఖ్యప్రసాదులఁ
 జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు.

28

సీ. నీవె కర్తవటన్న నిక్కంబు భక్తుండు
 తానన్న సుభయకర్తానుగతుఁడు
 నీకె యన్నను సదా నియతప్రసాదాంగి
 తనకన్న నింద్రియతత్పరుండు
 నిన్ను నెఱింగిన నేటైనశరణుండు
 తన్ను నెఱింగినఁ దావసుండు
 నీవు తానన్నను నిజము లింగై క్యుండు
 తాను నీవనిన నద్వైతవాది

ఆ. కాన కాయకర్తగతిమతిశబ్దచై
 తన్యభావములను దన్ను మఱచి
 లింగగతి చరించు లింగలింగై క్యులఁ
 జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు.

29

— వికృతస్థలము. —

సీ. ధర 'నవశ్య మనుభోక్తవ్యం కృతం కర్త'
 యనుకర్తయోగంబు నపహసించి
 యేదియు లేక 'జ్ఞానాదేన మోక్ష'మన్
 జ్ఞానయోగంబు హాస్యంబుజేసి
 వదలక 'యాత్తనా మిద మగ్రజే'త్తను
 ధ్యానయోగంబును నాశ్రయించి
 * తగవెంచ 'బూజ్యా యథామవాయం'బను
 భక్తియోగంబుచే బాగుగాను

ఆ. జేవ పాదలు పరమశివయోగసుఖసుధా
 శరధి మఱచి తన్ను జగము మఱచి
 లింగగతిచరించు లింగలింగైక్యం
 జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు.

30

సీ. కరుగనబోసినకరణి సమస్తాంగ
 ములు నిండి నీలోన మూర్తిగొనంగ
 గండరించిన భాతి గలయు ప్రాణంబున
 నెలకొని నీరూపు నిగ్గుదేర
 అచ్చునొత్తినయట్లు నంతరంగంబున
 నెలకొని శృంగార మెలమి మిగులఁ

* తగ 'సచ పూజ్యో యథావ్యాహం' బనుభక్తియో
 గంబు ముక్తికిఁ జేగఁగాక, తివిరి.

జిత్తరించినభాతి చేష్టలు దవిలిన
యాకారరేఖ సమంచితముగ

ఆ. మ్రానుజేవబలియు మాడ్కి సందడి తన్ను
నెలుంగఁ దెలిపి లేక కఱకుపడక
నీవయై చరించు నీనుహఃభక్తులఁ
జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్న మల్లు.

81

సీ. భక్తస్థలంబునఁ బదమూఁడు మా హేళ
పదమున నైదు నేర్పడఁ బ్రసాద
పదమున మూఁడు మత్ప్రణలింగికి నాల్గు
శరణస్థలంబున నరయ నైదు
నైక్యస్థలంబున కలవడ రెండను
షట్స్థలవిజ్ఞానసరణి యొప్పి
ఊతిని ముప్పదిరెండు సీసపద్యంబులు
సరసోక్తిగాఁ బాలకురికి సోమ

తే. నాథుఁ డననొప్పు నారాధ్యనవ్యమూర్తి
యఖిలవేదపురాణశాస్త్రార్థవిదుఁడు
వీరశైవసభామోగ్యవిదితముగను
జెన్న మల్లేశుబ్రీతిగాఁ జెప్పె నిట్లు.

32

సీ. నలి ప్రాణలింగంబునకు భూమి మోవని
కొలనిజలంబులు జలకమార్చి

పుట్టనిచెట్టునఁ బుట్టినకెందమ్మి
 పుష్పంబుఁ గోయక పూజఁజేసి
 అడరి యుష్ణముగానియగ్నిలోన దళాంగ
 మిడక ధూపపుఁదాపు లిచ్చపేర్చి
 తొడరి దీపముగానితునియలు ముడిపెట్టి
 నీలనెత్తకయ నివాళినిచ్చి

ఆ. రసముగాని యోగిరము గూడ నడ్డించి
 యర్పణంబు లోన నలరెనేని
 శీలవంతుఁ డతఁడు సిద్ధంబు నన్నట్టి
 శీలవంతుఁ జేర్చు చెన్నమల్లు.

సీ. శ్రీగురు నకట వాసిగఁ గాలదన్నిన
 మేరువానందంబుఁ జేరుపూజ
 విలుపవే భజియించు నెపమున లింగని
 నీరూపు నతులితనిరవగుణము
 నర్చెఁగు కడునర్థి పర్వినచూడ్కిని
 సంకీర్ణజైమినిసాటికాయ
 తరితరి సన్ననోనిరతికాయమునందుఁ
 గనువిచ్చుదును సర్వగతమనంగ

తే. చెలఁగి నలి ప్రాణలింగంబుఁ జేసి ననుప
 నీవ కర్తవు తనువెల్ల విర్తలముగ
 నేదెసను జూచి కనుమూయ మోద మెనుగ
 ధర నవశ్యంబు కలుపున వెలుపులేక.

- క. చెనమల్లేశ్వరు పేరిట
సునిశితముగఁ బాలకుఁటికి సోమేశుఁడు దా
ఘనభక్తి వెలయుఁ జెప్పెను
చెనమలు సీసంబు లనఁగఁ జెలఁగ ధరిత్రిన్.
- క. ఈసీసము లేవేళను
భాసురముగఁ బఠనసేయుభక్తుల కిలలో
వాసిగ భుక్తియు ముక్తియు
నాసర్వేశ్వరుఁ డొసంగు నచరతంబున్.
- క. పదమూఁడునైదుమూఁడును
పదపడి నాల్గైదు రెండుపద్యెంబులు దా
విదితభక్తాళిషట్ఫల (?)
మదివెలయఁగవలయుఁ జెన్నమలుసీసంబుల్.

స మా ప్తి.

52

పీఠిక.

-ఈశతకమును యథావాక్కుల అన్నమయ్య శా. శ. 1164 కు సరియగు (క్రీ. శ. 1242) శుభకృత్సం వత్సరమున రచించినటుల 130, 133, 142 పద్యములంబట్టి తెలియుచున్నది. ఈతఁడు కాలమునుబట్టి తిక్కన సమకాలికుఁడుగాఁ జూపట్టుచున్నాఁడు.

-ఈతఁడు వీరశైవుఁడు. దూదికొండ సోమేశ్వరా తాధ్యులవారిశిష్యుఁడు. అమోఘకవితాధారాసంపన్నుఁడు. గ్రంథమునలన నీతనికులగోత్రాదులను గురుతింపవీలుకలుగదు. ఈశతకము కవి తానుస్వయముగాఁ జెప్పుకొన్నటుల (మా. ప. 133) భక్తరంజనముగ, తత్త్వప్రకాశముగ, చిత్రార్థబంధురముగ, శ్రోత్రానందకరముగ నుండె ననుట కెట్టిసంశయములేదు. కవిత నిర్దుష్టముగ నున్నది.

-ఈతనిగుఱించి యాంధ్రసాహిత్యపరిషత్తుదిత ప్రతి పీఠికయందు,

“యథావాక్కుల అన్నమారాధ్యుఁ డాత్రేయ సగోత్రోన్మృదు, యజుశ్శాఖాధ్యాయ, గోదావరీ తీరవాసి, రాజమహేంద్రవరమునకు సమీపమున నున్న పట్టెస మనుగ్రామమందు వెలసిన వీరభద్రేశ్వ

రస్వామి యీయనకు నిలువేలుపు. ఈ మహానీయుఁ
 డొకప్పుడు శ్రీశైలయాత్రకు వెడలి శ్రీమల్లికార్జున
 స్వామిని సేవించి తిరిగివచ్చుచుఁ బల్నాడుతాలూ
 కాలోజెట్టిపాలెముదాపునఁ గృష్ణాతీరమందు విశ్వా
 మిత్రాశ్రమ మనఁబడు సత్రశాల యనుపుణ్యస్థలమున
 శ్రీమల్లికేశ్వరస్వామిని సేవించుచుఁ గొంతకాలముం
 డి యచ్చటనే యీసర్వేశ్వరశతకమును రచించెను.
 ఓక్కొక్కపద్య మొక్కొక్కతాటియాకుపై వ్రాసి
 యాయాకును గృష్ణలో వైచి యది ప్రవాహమున
 కెదురీదివచ్చెనా దానిని దీసి సూత్రమున నెక్కిం
 చెద. ఆ క్లేయాకైన రాక క్రిందికిఁ గొట్టుకొనిపో
 యెనా యప్పుడే నాశిరము ఖండించికొనియెద నని
 శపథముచేసి మెడకుగండక తైరవైచుకొని యాకుల
 మీఁదఁ బద్యముల వ్రాసి నీళ్లలో విడిచిపెట్టఁగా నవి
 తిరిగి వచ్చుచుండినవి. కొంతసేపటికి “తరులం బు
 వ్వులు పిందెలై యొదవి” అను 87-వ పద్య మెద
 రుగారాక కొట్టికొనిపోవుటఁ జూచి కంతమును గత్తి
 రించికొనుట కుద్యమించుచుండఁగా నొక పసులకాఁ
 పరి “నా కొక తాటియాకు దొరకినది చూడు” డని
 యిచ్చి యదృశ్యుడయ్యెను. కవి యాయాకును
 జూడఁగాదానిపై దాను వ్రాసినపద్యమునకు మాఱు
 గా వేటొక 88-వ పద్య ముండుటఁ జూచి యిది స

శ్వేతశ్వరకృతమని గ్రహించి యాపద్యమును సూత్రమున కెక్కించి తా జేసికొన్న నియమము ప్రకారముననే శతకమునుఁ బూర్తిచేసి కొంతకాలమునకుఁ బదిదప నాసత్రశాలయందే సిద్ధిబొందె” నని గలదు.

ఇయ్యది శైవభక్తిరసోద్బోధకమయి హృదయంగమముగానున్నది. ఇందచ్చటచ్చట ప్రాథములగు కల్పనలు గలవు. ఆంధ్రసాహిత్యపరిషత్తువారు ప్రకటించినప్రతియందు లోపము లనేకములున్నందున నిర్దుష్టముగ ఈశతకమును ప్రకటించినారము.

ఇట్లు,

వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రులు ఆండ్ సన్స్.

56

శ్రీ రస్తు.

యథావాక్కుల అన్నమయ్యకవివిరచిత

సర్వేశ్వర శతకము.

శా. శ్రీకందుం బరమేశు నవ్యయు నిజశ్రీపాదదివ్య
ప్రభా, నీకోత్సారితదేవతానిటలదుర్నిత్యక్షర
ధ్యాంతుఁ జి,త్పాకామ్యాంగునపాంగమాత్ర
రచిత బ్రహ్మాండసంఘాతుజం, ద్రాకల్పుం బ్రణు
తింతు నిన్ను మది నాహ్లాదింతు సర్వేశ్వరా. 1

మ. ఒకమా టీసకలంబు నీమయముగా నూహించు
చు న్నెండి యొక్కొకమా టింతయు నీవు గా
వనుచు నే యుక్తిం బ్రశంసింప నే,రక వేదం
బులు చిక్కువడ్డ వనినం బ్రవ్యక్త మై యుండు
భా,వకుఁ డై నీనిజరూప మిట్టి దన నెవ్వం డోపు
సర్వేశ్వరా. 2

శా. జ్ఞానాతీతుఁడ వైననీమహిమఁ బ్రజ్ఞం బూని
తర్కించు ట,జ్ఞానాంగం బగు నైననుం దమయ
థాశక్తిం బ్రశంసించి ధి,వ్యానందస్థితిఁ బొందు
వారిఁ గని భక్త్యావృత్తి నెన్నటివాఁ, డైనం

బ్రస్తుతిసేయుచుండుఁ దనచే నైనంత సర్వేశ్వరా. 8

మ. అమితాంభోజభవాండభాండనిలయం బైయుం
డు నీయంతరం, గముప ట్టెంతయు దాని కింక
బహిరంగం బెట్టిదో సూక్ష్మత, త్వము దా నంత
కుమీఁద నేమివిధమో తా నిట్టి నీపెంపుమా,
ర్గము నీకైన నచింత్య మెట్లొరుఁ డెఱుంగం
జాలు సర్వేశ్వరా. 4

మ. ఇన విఘ్నే శ్వరమాతృకాద్రుహిణ బ్రాహ్మీ
స్కంద దుర్గారమా, వనితాధీశ్వర భైరవులో
బలిసి భాస్వద్భక్తిసంయుక్తి నీ, కనిశంబుం బరివా
రభృత్యనికరం బై రన్న నిన్నింకఁ గొ,ల్పనివా
రెవ్వరజాండభాండములలో వర్ణింప సర్వేశ్వరా.

శా. ఏపారంగ నజాండభాండనికరం బేరూపులోఁ
బుట్టి యు,ద్దీపించు న్నటి రూపు లెల్ల సమసుప్తిం
బొంది యేరూపులో, లోపించుం గలయంగ
నంతటికిఁ దా లోనై విజృంభించి యే,రూపం
బవ్యయ మై వెలుంగు నది నీరూపంబు సర్వేశ్వ
శ్వరా. 6

మ. జలజాతప్రభవాండబుద్ధునము లశ్రాంతంబు
నుం బుట్టుచుం, గలయం గ్రాగుచునుండు

సీపృథులలింగస్ఫారగర్భాబ్ధిలో, పలఁ దద్బుద్బుద
గర్భవాసులు హరి బ్రహ్మాదిదేవాలియుం, గలదే
వారికిసీమహత్త్వమెఱుఁగంగాశక్తిసర్వేశ్వరా.

మ. భవదున్తేషవిజృంభణంబు పరికింపంగా సరోజాత
సం, భవుజన్తంబు భవన్నిమేష మమితబ్రహ్మాండక
ల్పాంతభై, రవసంక్షోభిత మన్నఁ దక్కిన భవ
త్ప్రారంభభూరిక్రియా, నివహం బెవ్వరు నేర్తు
రిట్టి దని వర్ణింపంగ సర్వేశ్వరా. 8

మ. పవనుం డై హిమధాముఁ డై యనలుఁ డై పా
నీయ మై యాత్మ యై, రవి యై యంబర మై
మహీవలయ మై రమ్యాష్టమూర్తిక్రియన్,
భువనాండంబులు లక్షణాంగములుగాఁ బుట్టించు
నత్యద్భుతో, త్వవలీలావిభవంబుతోడ భవదా
జ్ఞాశక్తి సర్వేశ్వరా. 9

మ. జలజాతప్రభవాండభాండములు దుష్పారిత్రులం
బాత్రులం, జెలువై యుండ యథాప్రమాణము
లుగా శిక్షింప రక్షింప ని, శ్చలలీలం బ్రభవించు
రాజు భవదాజ్ఞాశక్తిగా కింతవ, ధైలమిం జేకొని
నిర్వహింప మఱి రా జెవ్వండు సర్వేశ్వరా. 10

శా. జ్ఞానజ్యోతి విజృంభమాణముగ నోజన్ విష్ణువి
ధ్యాది దే, వాసీకాత్మదళావళిం దవిలినీ వారంగ

వారిం గళా,జ్ఞానప్రాధులఁజేయుటకా వెలయఁగా
సర్వజ్ఞశబ్దంబు దా, నీనామాంకముగా విధించు
నిగమానీకంబు సర్వేశ్వరా. 11

మ. సురల స్మర్త్యసమూహిగా మనుజులకా శోభిల్లు
బృందారకో,త్కరముంగా ఘను నల్పు నల్పుని
ఘనుంగాఁ బుణ్యపాపాలిచే, దిరుగ నైదుచు
నీమహామహిమ ప్రీతిం బద్ధజాండంబునం, దర
యకా జీవుల నింద్రజాలములుగా నాడించు
సర్వేశ్వరా. 12

మ. ఘనుడై యేచి దళాననుండు బలిమిం గైలాస
నై లేంద్ర మె,త్తినఁ దద్దానవనాథుఁ ద్రొక్క
నతఁ డర్థి న్ద్రాక్కినంగాచి ప్రా,క్తన శౌర్యాధికుఁ
జేసె దుష్టు నణంపంగా శిష్టు రక్షింప రం,జనతో
నెప్పుడు వేచియుండు భవదాజ్ఞాశక్తి సర్వే
శ్వరా. 13

మ. తమకం బెత్తిన నాత్మజం గడు మదాంధవ్యాప్తి
నేకాంతప,క్షమునం దెవ్వరుఁ గానకుండఁ గవ
యంగాఁ బోయి నీబాణఘా,తమునం బద్ధభవుం
డు ద్రెల్లె ననినం దాఁ దప్ప వర్తించి లో,కమునం
దెవ్వరి కింక నిన్ను నెఱుంగంగా వచ్చు సర్వే
శ్వరా. 14

మ. పలుజన్మంబులఁ గూడఁబడ్డ భవశుంభద్వోరదు
 మ్మర్తరా,నులుపైఁ గూలి సమస్తజీవులు వెసన్
 శోపించుచు నెబ్బదదు,ర్బలు నై చిక్కిన దద్భవా
 పహరణార్థం బొప్పఁ బద్ధోద్భవ, ప్రళయం.
 బొక్కొకమాటు సేయుదు తుదిన్ భావింప
 సర్వేశ్వరా.

15.

మ. సుమహత్పద్మభవాండపంక్తుల లయక్షోభప్ర
 తాపంబుతో, నిమిషార్థంబునఁ గ్రాచి పెంపెసఁగు.
 నీనేత్రానలజ్యోతి య,య్యమమీనాంకజలంధర
 త్రిపురదైత్యాలి నివృజ్యంభించి భ,స్మముగాఁ
 జేయుట నిశ్చయింప నిదిదా శౌర్యంబె సర్వే
 శ్వరా.

16

మ. అతిదక్షుం డగుదక్షుఁ డీజగములో యాగంబు
 సల్లక్షణ, స్థితిగాఁ జేయుచునుండి మిమ్ము మదిను
 ద్దేశింపమిం జేసి తా,హతుఁ డయ్యెం దుది నట్టి
 కార్యములుఁ బొందెయుండునే కర్తృస,మ్మతితోఁ
 జేయని దుర్త్తుదుండు మనునే భావింప సర్వే
 శ్వరా.

17

మ. జగతీచక్రము పాదఘట్టన నదృశ్యం బై ప్రవ
 ర్తింపఁగా, గగనం బంతయు బాహుమండల
 సమగ్రవ్యాప్తులం దద్భుతం,బుగ ఘూర్ణిల్ల నటన్.

త్యవేళల సముద్యాతాంగహారావళుల్, నిగు
డం బొంగి నటించు తాండవమహానృత్యంబు
సర్వేశ్వరా. 18

మ. అమరేంద్రాబ్జభవాళి కెన్నఁ దుది నీవాదిం బ్ర
సాదింప న, ర్థము సిద్ధించుచు నుండుఁగాని సుర
మాత్రం గోరిన స్వీరికా, ర్యము సిద్ధింప దనేక
మార్గములఁ బ్రారంభించిరే నిశ్చయా, ర్థముగా
నీవ సమస్తకర్త వగుటం దర్శింప సర్వేశ్వరా.

మ. అమరంగా స్ఫుటభక్తినాటకము భాషాంగక్రి
యాంగాభిర, మ్యముగాఁ జూపినమెచ్చి మీరిల
బలే యన్నంతకుఁ యోనిగే, హములఁ రూపు
లు వాన్ముకొంచును నటుండై వచ్చి సుసారరం,
గములోనగ బహురూపమాదు వెలయంగా జీవి
సర్వేశ్వరా. 20

శా. శ్రీవత్సాంకు రమావిశేషతయు వాక్చీనాథుచా
తుర్యముఁ, దేవాధీశ్వరు వైభవోన్నతియు నా
తిగ్ధాంకు తేజంబు శ్రీ, దేవీనందనురూపవిభ్రమము
చింతింపంగ నీభక్తిస, ద్భావాత్తుం డగుపుణ్య
మూర్తికిఁ దృణప్రాయంబు సర్వేశ్వరా. 21

మ. ఇల సద్భక్తులపాదధూళిపటలం బేమర్త్యఫాలం
బునం, జిలుకు న్వాఁ డపవర్గనాథుఁ డనినఁ సిద్ధం

బుగా వారిని, ర్మలహస్తార్పితభూతిః బ్రీతి నాస
లారం బూయు విశ్వాసికిఁ, ఫల మూహించి
విధించి యెవ్వరికిఁ జెప్ప న్వచ్చు సర్వేశ్వరా.

మ. పలుతీర్థంబులఁ గ్రంకుకంటె మహిలో భక్తాం
ఘ్రిపానీయముల్, తలమీఁదం జిలికించుకొన్న
శుచితీర్థం బాడ భారంబు త, త్ఫల మత్యల్పము
భక్తపాదయుగళాంభస్సర్పనిరభ్రర మై, యల
రుక్ శాశ్వతభుక్తిముక్తిఫలదం బైయుండు
సర్వేశ్వరా. 23

మ. రషణక్ భక్తసమగ్రదర్శనము తీర్థశ్రేణి తద్దో
ష్ఠి తీ, ర్థముతద్దివ్యదయావలోకనము తీర్థంబెన్నఁ
గా నిట్టి జం, గమతీర్థాంబుధి నోలలాడక వివేక
భ్రష్టులై పోయి లో, కములోఁ దీర్థములంచు
నేలులు సొఱంగా నేల సర్వేశ్వరా. 24

మ. కమనీయం బగుసర్వతీర్థములు లింగం బున్న చో
మూర్తిమం, తములై యొప్పుచునుండు లింగ
మును దాత్పర్యంబుతో భక్తగా, త్రములం
దెప్పుడు నుండుఁగాన మహిలోఁ దత్త్వార్థమూ
హింపఁ దీర్థములం దెల్లను దివ్యతీర్థము భవద్భ
క్తుండు సర్వేశ్వరా. 25

మ. ధరణిం దీర్థము లాడుకంటె నతిమోదం బొప్ప

యజ్ఞంబులం, బరగం జేయుటకంటె సువ్రతము
 లొప్పుక వేదశాస్త్రార్థత, త్వరుడై యాదటఁ
 జల్పుకంటె మది నుత్సాహించి నీభక్తిమ, త్పురు
 షశ్రేష్ఠులఁ బూజసేయుట మహాపుణ్యంబు సర్వే
 శ్వరా. 26

మ. భవదీయామలత త్వనిర్ణయకళా ప్రఖ్యాతసదృ
 షక్తపుం, గవగోష్ఠీ సుఖవార్ధిలోనఁ గడువేడ్కం
 దేలినం గాక యీ, ఘవిలోఁ దీర్థజలంబులం గడ
 గినం బోనేర్చునే ఘోరదు, ర్భవసంఘాకలితా
 త్తతామసమహాపంకంబు సర్వేశ్వరా. 27

మ. ధరణిం బ్రాక్షనభక్తనిర్మితమహాస్థానంబు లై
 యొప్పు శ్రీ, గిరిముఖ్యం బగు దివ్యతీర్థములు
 భక్తిం జూచిరే వారిదు, స్తరదోషంబులువాయు
 నన్న మఱిసాక్షాద్భక్తులం జూచినం, బరమార్థం
 బుగఁ బాయదే నరులపాపం బెల్ల సర్వేశ్వరా.

మ. కని సదృశుల కంత నంతఁగడువేడ్కఁ హృత్ప్ర
 ణామంబు నే, నినమాత్రం జెడు సర్వదోష
 ములు తచ్చి సాదము ల్లుట్టి మ్రొక్కిన సర్వార్థ
 గసమగ్రశుద్ధి యగుభక్తి వారికిం బ్రీతిచే, నినఁ
 ద్వద్విషయదయావలోకనఘనశ్రీ లొందుసర్వేశ్వరా.

మ. జలజాతప్రభవాచ్యుతాదులు మదిం జర్చించి

చర్చించినీ, కలరూ పారయ లేక చిక్కులఁబడం
గా నిన్ను హస్తార్పితా, మలకవ్యాప్తికిఁ దెచ్చి
యేర్పఱచి సంబంధించి చేకొన్న భ, క్తులశౌర్యం
బుపమింప నెవ్వఁడు సవర్ణం డింక సర్వేశ్వరా.

మ. అమరఁ భక్తగణాత్మమధ్యమము లింగావాస
మీలింగ మ, ధ్యమముం బద్ధభవాండభాండ
నిలయంబై యుండుటఁ భక్తతృ, ప్తిమహాలింగ
ము తృప్తియై మహిమ నుద్ధీపించుఁ దల్లింగతృ,
ప్తిమహత్త్వంబున నీసమస్తమును దృప్తిం బొం
దు సర్వేశ్వరా. 31

మ. అనురాగంబున నిన్నుఁజూచుఁ దలపోయఁ
జొక్కుఁ గాంక్షించు వర్ణనసేయం దమకించు
సిగ్గు విరియఁ బ్రార్థించు శోషించు నం, తనెదఁ
ధ్యానము దాల్చుఁ దన్ను మఱచుం దా నీద
శావస్థలం, దనరంగా మది నిన్ను డక్కఁ గొను
సద్భక్తుండు సర్వేశ్వరా. 32

మ. ఎలమిఁ భక్తుఁడు వక్రుడైనడిచెనే నేపారఁగా
దానికిం, గలుషింపంగలహింపఁగింకిరిపడంగా దెట్టి
చోనైనని, ర్తలగంగాపురులప్రవాహ మరయం
బ్రస్ఫూర్తిఁ దానెన్నివం, కలుగాఁ బాటిన దాని
నొండు వలుకంగాఁ జన్నె సర్వేశ్వరా. 33

మ. సికతాధామము నీకుఁ జేసి మదిలోఁ జెన్నొంది
 క్రీడించు బా,లకు లింద్రాధికు లన్న నీగుడు
 లతిశ్లాఘ్యేష్టకాష్టాదులన్, సుకుమారంబుగ
 నెత్తి భూతలములో శోభిల్లువంశ ప్రదీ,పకు సౌ
 భాగ్యము మాన మెవ్వరికిఁ జెప్పవచ్చు సర్వే
 శ్వరా. 34

మ. భవదభ్యర్చనవేళలన్ భవుల సంపదాభింతు
 లన్ దీరమా, నవులన్ విద్విషులన్ భవాతురుల
 సంతానించుటల్ సౌఖ్యము,ఖ్యవిహారేచ్ఛలు నీ
 మహత్త్వములు నిత్యానంద మూహించుచో,
 భువి నీభక్తుల కాత్మలో విరసము లువ్విట్టించు
 సర్వేశ్వరా. 35

మ. కరుణం జేకొనిరేని రౌరవపదగ్రస్తాత్మ దేవేం
 ద్రుఁగాఁ, బరగం జేయుదు రాత్మలో నలిగిరేఁ బర్జ
 న్యునారౌరవో,త్కరపంకప్రవిలీనకీటకముఁగాఁ
 గల్పింతు రన్నట్టిచో, నరయన్ భక్తులశక్తియె
 ట్లు గుఱిసేయ న్వచ్చు సర్వేశ్వరా. 36

మ. రమణీయతీతిపాలుఁ డింద్రుని చతుర్దాసక్రమా
 యుష్యుఁ డా, యమరేంద్రుం డజునాడికాద్వయ
 మువాఁ డాబ్రహ్మ యుష్మన్నిమే, షమువాఁడం
 చును వీరినెల్ల నగు నీసాలోక్య సామీప్యస,త్త

మరాజ్యస్థితిపట్టభద్రుఁ డగుసద్భక్తుండు సర్వేశ్వరా.
87

మ. ప్రకటింపంగ సమస్తపాతకములం బాపంగ నీపూజయం, దొకపుష్పాంశము చాలు నన్న మహిలో నూహింపఁగా నీపదా,ర్చకు లేమార్గమునందు శుద్ధులు మదిం జర్చింపఁ దద్దుర్లుణ, ప్రకరంబె న్నెడివాఁడు లోకములలోఁ బాశ్చిమి సర్వేశ్వరా.

మ. తమతేజంబుఁ దృణీకరించుచు సముద్యతేజులై మీఁదిలో, కములందున్ జరియించు నీయచలభక్తశ్రేష్ఠులం జూచి నె,య్యమునం దారును దద్విధంబునను నిన్నర్చింప నూహించి మ, ర్త్యమునం బుట్టఁగ వాంఛసేయుదు రమర్త్యశ్రేణి సర్వేశ్వరా.
39

మ. అమరన్ భక్తుల కెల్ల నీవహృదయం బైయుండుట న్నారి సౌఖ్యము నీసౌఖ్యము వారికూర్చియు సమగ్రం బైననీకూర్చి త,త్త్వముభావింపఁగ వారికోపము భవత్ప్రఖ్యాతరౌద్రప్రభా,వముదా వారలవాక్యనిర్ణయము నీవాక్యంబు సర్వేశ్వరా.
40

మ. అవనిం బెన్నిధి భాగ్యహీనునకుఁ బ్రత్యక్షంబు గాకప్పు డొం,డవ భాండాకృతిఁ దాల్చి మాఁ

టువడి మాయావృత్తి నున్నట్లు దా, భవదీయ
ప్రతిబింబమూర్తి యగుసద్భక్తుండు సంసారదు
ర్వ్యవయసాయాత్ముల కెల్లఁ గేవలనరుండై తోఁ
చు సర్వేశ్వరా. 41

మ. ఓతివై శ్వేతమునీంద్రుఁ జంప నలుకం గీనాశుఁ
డేతెంచి నీ, యతికోపాజ్జ్వలనాహుతి న్నడిసె
దధ్యంబేకనిష్ఠాసమ, నితులంజేకొనిభక్తవత్సలుఁ
డవై నీవెప్పుడు న్నావఁగాఁ, బ్రతిపక్షావలి కెట్లు
వారిదెసఁ జేరన్వచ్చు సర్వేశ్వరా. 42

శా. కింకం దన్ను నదల్చి చక్రమునఁ దాఁ గృష్ణుం
డసి నైచ్చినం, బొంకం బొప్పఁగ దానిఁ దుత్తు
టుముగాఁ బోదట్టి యుప్పొంగె ని,శ్శంకాత్తుం
డు దధీచి శాశ్వతులు నీసద్భక్తు లూహింపఁగా,
సంకల్పప్రభవప్రతాపవనభాస్వద్దావసర్వేశ్వరా.

మ. ఘటదుద్గంబులు పేరుఁగాక వెలయంగా నెంత
తోడంటి న,న్నటదుద్గాంబుధి పేరునే జగము
లోనల్పుండు దుస్సంగతిం, జటులాత్తుం డగుఁగా
క యెయ్యెడల నీసద్భక్తుఁ డేకార్యము, త్కట
మై తాఁకిన నన్యచిత్తుఁ డగునే తర్కింప సర్వ
ేశ్వరా. 44

మ. సతివేడ్కం దనప్రాణవల్లభునితో సంయోగమర్థిం

చుఁగా, కతనిం బ్రార్థనసేసి సొమ్ముగొనిపో నట్టా
డునే భక్తుఁడీ, ఊతి నీభక్తియ వేఁడుఁ గాక మ
ఱి నీశ్రీపాదము ల్గొల్చి కు, త్సితకామ్యార్థము
లొందు వేఁడుకొనునే చింతింప సర్వేశ్వరా. 45

మ. భ్రమరధ్యానము దాల్చి కీటకము సద్భావాది
సంయుక్తిఁ దా, భ్రమరం బై ఖగవీధి నాడు నని
నన్బాటించి నిన్నాత్మ నె, య్యముతో ధ్యానము
సేయుమర్త్యుఁడును నీయట్లే పరవ్యోమత, త్త్వి
మునం దవ్యయలీల నుండు టరుదే భావింప
సర్వేశ్వరా. 46

మ. అమరశ్రేణులకు న్సుధామయకళౌఘాత్తియసా
రంబు ర, న్యముగాఁ గ్రోలఁగ నిచ్చి తా నొక
కళామాత్రాంగుఁడై యున్న చం, ద్రమునింజూచి
జగమ్ము మ్రొక్కు గతినారణ భక్తపూజానిధి,
క్రమభాగకృతుఁ జూచి మ్రొక్కుదురు లోకం
బెల్ల సర్వేశ్వరా. 47

మ. చెదరంబాటు దశప్రభంజనములన్ శిక్షన్ సు
షున్నంబునం, గుదియబట్టి చలింపకుండ శశి
నర్ముం గట్టి భాస్వంతన, పువరస్థానమునందు ని
న్నెలమి సంస్థాప్యంబు గాఁ జేసి తా, హృదయా
నందరసాబ్ధిఁదేలు శివయోగింద్రుడు సర్వేశ్వరా.

మ. వెలి వీక్షించిన నీస్వరూపమే మహావిస్పష్ట మై
యాత్మలో, పలభావించిన నీస్వరూపమే మహా
ప్రవ్యక్త మై దృష్టులం, దలంపం జేకొని యున్న
నీయచలితధ్యానంబునం జేసి తా, గలనైన నివ
యోగి తన్ను జగముం గానందు సర్వేశ్వరా. 49

మ. భవదాకారమే కాంచు నీ స్తవకదంబశ్రేష్ఠసద్వా
క్యముల్, చెవులార నిను నిన్నె చెప్పు మది
దుశ్శీలేంద్రియాటోపదు, ర్వ్యవసాయాత్మలఁ
గాంచుచో వినెడిచో వర్ణించుచోఁ జీకునుం,
జెవిటి స్థూఁగయు నై చరించు మహి నీశీలుండు
సర్వేశ్వరా. 50

మ. అతిలాలిత్యముగా నహన్నిశము నిన్నర్చింపఁగా
వచ్చు సు, వ్రతుఁడై యుండఁగవచ్చు నెల్ల కళ
లం ప్రాథుండు గావచ్చు వా, కృతి గా నైనను
వచ్చుఁగాని వటి నీభక్తుండు గారాదు సు, స్థితి
గా నీదయలేనిమానవునకుం జింతింప సర్వే
శ్వరా. 51

మ. భవికీ భక్తి మహత్త్వ మంకురితమై పాటిల్ల
భక్తుండు బాం, ధవమాత్రం డగుభక్తి పుష్పిత
ముగాఁ దద్భక్తుఁడాత్మేశుఁడై, సవిశేషస్థితిఁదోఁ
చు భక్తిసఫలోత్సాహంబునుం బొందఁగా, నవి

కల్పస్థితి నంత భక్తుఁడును నీవైయుండు సర్వేశ్వరా.
52

మ. సుముఖుడై శివయోగి మోదము మదిఁ శోభిల్లఁ జేకొన్న భిక్షుము విప్రోత్తమకోటిభోజననదృశం బన్న సౌభాగ్యయోగమునం దారయనమ్మహానుభావుఁడు వేడ్కం గోరి యారోగిణం, బమరం జేసినపుణ్య మెట్లు గుఱిసేయ న్నచ్చు సర్వేశ్వరా.
53

శా. ఎచ్చో నీపదభక్తుఁ డుండు మది నింపెక్కం బ్రయత్నంబుతో, నచ్చో నీ వనిశంబు నుండుదుత్పదీయ భ్యానచిహ్నార్తు లై, ఎచ్చో సన్తునులెల్ల నుండుదుగు మంత్రాంగాక్షరాయుక్తు లై, ఎచ్చో దీర్ఘము లెల్ల నుండు విది వేదార్థంబు స ..

శా. సత్యం బెప్పుడుఁ దప్పఁడేనియు దురాచారుండు గాఁడేని యశా, చిత్త్యం బేమఱఁడేని దుర్జనుల గోష్ఠిం బొందఁడే భక్తసాం, గత్యం బాదటఁ బాయఁడేని నుదన గ్రస్తుండు గాఁడేని నీ, భృత్యుండాతఁడు మూఁడులోకములలోఁ బెంపొందు సర్వేశ్వరా.
55

శా. పెంపం దల్లియగున్ రుజాపటలదుష్పిడావిధిక్షోభ వా, రింపన్ వైద్యుఁ డగుం గుమార్గవి

ధులం గ్రీడింపఁ బోకుండ శి,క్షింపఁ బల్లిదుఁ
డైనతండ్రి యగుచుఁ శ్రీమంతుఁగా నెంత
యుఁ, సంపద్యృద్ధి యొనర్ప దాతయగు నీసద్భక్తి
సర్వేశ్వరా. 56

మ. ఉరుసంసారగజేంద్ర గుగ్గునశనవ్యూధప్రతాపోగ్ర
కే, సరిదుష్పాప్రపశరీః బంధవిఫులత్కౌజవ్రజచ్ఛేదవి
స్ఫురితకూరకుఠార ధారదురితప్రోద్భూతజీమూ
తదు, స్తరసంఘాతవిఘాతమారుతము నీ సద్భక్తి
సర్వేశ్వరా. 57

మ. అరివీరవ్రకరంబు భీకరతరంబై తాఁకుచో సింహ
సిం, ధురళార్దూలవృగోరగాదిభయము ల్లోతెం
చుచో ఘోర (రోగ) దు, స్తరసంసారవికార
వేదనలు మీఁదం బర్వచో వజ్రపం, జరమై చే
కొని తన్ను నెత్తుకొను నీసద్భక్తి సర్వేశ్వరా.

మ. కమలాపుం దుదయింపఁగా ననలనక్షత్రక్షపాధి
శతే, జము లెల్లం బెడఁబాసి పోవుగతి నీసద్భక్తి
భావంబు చి, త్తములోనం బ్రభవింపఁగా నితర
మంత్రధ్యాన తద్దేవతా, క్రమమాయాపటలంబు
లన్నియును వీకం గ్రా. గు సర్వేశ్వరా. 59

మ. చటులప్రాయగుణేంద్రి, మాత్మలకు వాంఛావృ
త్తి నీభక్తిసం, స్ఫుటమై యుండదు భక్తితత్పరు

లకుం బొ ల్పొందఁగాఁ జిత్త ము,త్కటదుష్టేం
ద్రియవర్గతామసవరిగ్రస్తంబుగా దెట్లు చీఁ,కటి
కిం దిగ్భవరీచికింగలదె సాంగత్యంబుసర్వేశ్వరా.

మ. బలవంతుండును దుర్బలుండును మహాప్రాధుండు
మూఢుండునుం,గులహీనాత్మకుఁడున్ మహాకు
లజుఁడున్ గ్రూరుండు శాంతాతిని, శ్చలచిత్తుం
డును నొక్కరూప మది నీసద్భక్తిచిత్తంబులో,
పల వర్ధిల్లిన మీఁద నేవిధమునన్ భావింప
సర్వేశ్వరా.

61

శా.కామోద్రేకవిజృంభణంబును సమగ్రక్రోధమున్
లోభమున్, వ్యామోహంబు మదంబు మచ్చర
ము దీప్తం బైనపంచేంద్రియో,ద్ధామాటోపము
గ్రాచి పెం పెసఁగు తత్త్వజ్ఞానికిం గాక తా సా
మాన్యాత్మలకేల నూలుకొను నీసద్భక్తి స...

మ. ఉరుపక్షంబులు వచ్చునంతకు నిరుద్యోగంబున
న్వృక్షకో,టరమధ్యంబున నుండుపక్షిగతి నిష్ఠం
గూరి (డి) నీభక్తి వి,స్తర మాత్మం బ్రభవించు
నంతకును నీసంసారకారాగృహం,తరగేహంబున
నుండి జీవుఁ డతివంతం బొందు సర్వేశ్వరా. 62

శా.లింగారాధన జంగమార్చనము లోలిన్ భక్తి
కంగంబు ప్రా,ణాంగవ్యాప్తియు వై స్ఫురించు

నిది తత్త్వార్థం బగుం గాన నా,యంగాభ్యర్చన
జంగమాహితకరుం డై చేసినందాశవ(?), శృంగా
రం బగు వానిభక్తి మదిఁ జర్పింపంగ సర్వే
శ్వరా. 64

మ. ధరణిం గర్తవిధానభక్తి విభవద్ధ్యానోత్తమజ్ఞాన
ముల్, వరుసం బేర్కొన నాల్గుయోగములు త
త్త్వం బెందు సీభక్తి వి, స్తరబాహ్యక్రియ లెల్లఁ
బొల్లు లగుటం దద్భక్తియోగంబు తా, బరగం
దక్కినమూఁడుయోగములకుం బ్రాణంబు సర్వే
శ్వరా. 65

మ. అమరంగా ధన మిచ్చి కాతురు వహీయఃప్రీతిఁ
బ్రాణంబుఁ బ్రాణము నర్థంబును నిచ్చి కాతు
రభిమానంబు నివేశింపించి మా,నముఁ బ్రాణం
బును నర్థము నొసఁగి సన్తానంబుగా నుత్తమో,
త్తమచారిత్రులు భక్తిఁ గాతురు ప్రమోదం
బంది సర్వేశ్వరా. 66

మ. అనుబద్ధేంద్రియభూతవర్గము యమాద్యష్టాంగ
మంత్రోరుసా,ధన నుచ్చాటనసేసి పాపి గురు
సద్వాక్యప్రకాశోత్తమాం, జనదృష్టిం బరికించి
యేర్పఱిచి వాంఛం గోరి సాధించి చే,కొను
చిన్హూర్తికి గాని భక్తినిధి గీల్కో దెందు స...

మ. కనకం బందు ఘనీభవించిన కళంకం బెల్ల సువ్య
క్తిగా, ననలాస్యంబునఁ గ్రాగిపోవుగతి జీవాత్మం
బ్రవేశించి చే, కొని వర్తించిన దుర్మలత్రయపరి
క్షోభంబు నీభక్తిచే, తను బాపంబడుఁ గాని వే
టొకటిచేతం బోదు సర్వేశ్వరా. 68

మ. అమరంగా గురుమంత్రకార్తుకమునం దాత్మాస్త్ర
మష్టాంగయో, గమహాముష్టివివేకియేయుటయుఁ
దత్కాండం బజాఁదాదిత, స్వేములెల్ల న్నడి
గ్రుచ్చి పాటి భవదుద్యత్సాక్షికైవల్యల, త్య
మునం దద్భుతశక్తితోడఁ గమియంగా నాటు
సర్వేశ్వరా. 69

మ. తనరం గాయవహిత్రమందు హృదయస్తంభాభి
సంస్థాన మై, చను నీధ్యానపటంబు నూల్కలిపి
భాస్వద్భక్తివాతాహతి, నినుతజ్ఞానపథంబు చే
కొని సముద్వేగంబునఁ జీవుఁ డీ, ఘనసంసార
మహార్ణవంబుఁ గడువంగాఁ బాలు సర్వేశ్వరా.

మ. అకలంకస్థిరభక్తి ము న్నొగయ నిన్నశ్రాంతముం
జూచి పా, యకపూజించు మహామహుండుభవద
భ్యర్చ్యుండగుంగాక దా, సకలేచ్ఛావిషయంబు
లం బొరయుచుం జాప్యేతం జేయు నా, బకవే
షార్చన లేల నిన్ను సొగయింపం జాలు స...

మ. సమదో(రో)త్సాహసుఖాభిలాషలును నీసంసార
 మాయావినో, దములు స్వర్గఫలాపవర్గఫలచి
 త్తభ్రాంతులుం బ్రజ్యరా, జ్యమహాకాంక్షలు
 నెన్ని చూడ నివి నీసద్భక్తి కత్యంతరా, యము
 లై మాటికి మాటి కడ్డుపడుఁ గామ్యశ్రేణి సర్వే
 శ్వరా. 72

శా. మోహధ్వాంతములో మునింగినమహామూ
 ధుం డతిభ్రష్టుడై, సోహం బంచుఁ దొడంగి నీకుఁ
 గడు దూరాత్తుం డగుంగాని దుష్టాహంకార
 గుణంబు మాని మది సొంపారంగ సద్భక్తి దా,
 సోహం బన్న భవత్పదార్పకుఁడు నీవైయుండు
 సర్వేశ్వరా. 73

శా. చావంబుట్టుచుఁ బుట్టుఁ జచ్చుచు మహాచండాల
 సంసారపా, రావారంబునఁ గూలి తాఁ జెడుట
 కుఁ బ్రవృత్తిగా నాత్మలో, నేనం బొందక
 యేను నీ వనుట తా నేజ్ఞానమో శ్రీమహా, దేవా
 యిట్టికుతర్కముం గలదె చింతింపంగ సర్వే
 శ్వరా. 74

మ. రసికుండై భవదంఘ్రిపద్మయుగ మారాధించుచో
 దుర్మగ, వ్యసనాటోపము చిక్కులంబొరయుచు
 న్నర్తించుచున్నట్టిపా, లసుపూజావిభవం బదొ

ప్పునె మహిఁ లక్షింప నారంభముం, గసవం.
బెంచినచేనియట్లుఁ దలఁపంగా మీఁద సర్వే...

మ. అమితోత్సాహము నంది నీకుఁ దనసర్వార్థంబు
లుం గూర్చి నే, మముతో నిచ్చుటకంటె శౌర్య
గుణసామర్థ్యంబునంజేసి ప్రాణము నీ కిచ్చుట
కంటె దుస్తరభవోన్మాదంబు మర్దించి చి,త్తము
నీ కిచ్చుట పెక్కుభంగుల మహాదార్యంబు
సర్వేశ్వరా. 76

మ. ఘనవైరిప్రకరంబుఁ దాఁకి యనిలో ఖండించు
కంటెఁ వృగేం, ద్రుని జేపట్టుటకంటె దిగ్గజ
ముతో ద్రోపాడుకంటెఁ మహా, శనిఁ దా
వ్రేయుటకంటె ఘోరభవదుశ్చారిత్రవారింఁచిరం,
జనతోఁ జిత్తము శిక్షసేయుట మహాశౌర్యంబు
సర్వేశ్వరా. 77

మ. అమితామోదనవప్రసూనముల నిన్నర్పించుచో
గద్యప,ద్యము లూహించి నుతించుచో వివిధగీత
వ్రాతము ల్పాడుచో, నమృతాహారము లిచ్చుచో
నిపుణుఁడై యాటాడుచో నందుఁ జి,త్తము సద్భ
క్తియై నీవు చేకొనుపదార్థంబెల్ల సర్వేశ్వరా. 78

మ. కడుఁ జిత్రంబుగఁ జేయఁగా నొఱ సురంగం
బయ్యెనే ఖడ్గమం,దిడకున్నం జెదురూ పదేమి.

కొఱ దానిం బెక్కుపాటింపఁగా, నొడ లెబ్బంగు
లనోపునే నియతితో నూహించి ని న్నాత్మలో,
నిడకున్నం జనురూపు లేమికొఱ తా నీక్షింప
సర్వేశ్వరా. 79

మ. జ్వరసంతాపవిశోషితాంగుఁడు సుధాసంకాశది
వ్యాన్నపా, నరసశ్రేణి భుజింప రోయుగతి నున్తా
దేంద్రియధ్వాంతదు, స్తరసంసారమదప్రమత్తుఁ
డు మహాసౌఖ్యోత్సవం బైనమీ, చరణారాధన
యందు బుద్ధిఁ జొనుపం జాలండు సర్వేశ్వరా.

మ. కలయం గాఢ్యయుగంబుఁ గూర్చి తరువంగాఁ
బుట్టి తత్సాధనం, బుల రెంటిన్ దహియించువ
హ్నిగతిఁ దాఁ బొల్పొందఁ గాయంబు సం,ధిల
సత్కర్తముతోమధింపఁగ భవచ్ఛిద్భక్తిసద్వహ్ని
యు, జ్వలమైకాయముఁ గర్తముం జెఱుచుఁ ద
త్త్వం బెన్న సర్వేశ్వరా. 81

మ. స్థిరబుద్ధిం దనసొమ్ము భక్తవరసుక్షేత్రంబునన్
బీజమై, పరగంగా వెదపెట్టి మీఁద నతిసంప
న్నుం డగుంగాక దా, నరిషడ్వర్గముపాలుసేసి
భవమాయాగ్రస్తుఁ డై యిచ్చ నె,వ్వరి వేడం
జనువాఁడొకో విషయదుర్వాపారిసర్వేశ్వరా.

శా. కాయం బన్నది వారిబుద్బుదసదృశం బందు

రూపింప లే, బ్రాయం బన్నది శౌరదాంబుదతటి
త్ప్రియంబు సంపత్సుఖ, శ్రేయం బన్నది మాయ
యిల్లెఁగియున్ శీఘ్రంబె నీధ్యానసం, స్థాయీ
భావనఁ బొందఁ డేమిటికయో సంసారి సర్వే...

మ. భవదీయస్థిగభక్తి లబ్ధియు భవద్భక్తైకగోష్ఠీమ
మోహ, త్వవలీలావిభవంబు నీయచలితధ్యానాను
మోదంబు లౌ, నివి నిత్యస్థితు లారయంగ విధి దే
వేంద్రాదిభూతాఖిలౌ, త్వవభోగస్థితులెల్ల మిథ్య
లవి తత్త్వం బెన్న సర్వేశ్వరా. 84

మ. తనుయుక్తి న్భవదంఘ్రిపంకరుహసద్భక్తుండు పా
పంబుచే, సినఁ బుణ్యం బగు భక్తిహీనుఁడు శ్రుతు
లేచ్ఛపట్టి పుణ్యంబుచే, సినఁ బాపం బగు దీని కింత
యును జగ్జింపంగఁ జండీశ్వరుం, డును దత్తుండు
ను సాక్షు లెన్న నగరాటోదండ సర్వేశ్వరా.

శా. ప్రారంభించి చకోరపోతము వహీయజ్ఞోత్పన్న
యం దుత్సవ, శ్రీరంజిల్లుచు సోలుచుండుగతి నా
చిత్తంబు నీదివ్యశృం, గారధ్యానమునం దహర్ని
శముఁ జొక్కంజేయవే దేవ శ్రీ, గౌరీలోచననర్త
కీనటనరంగస్థాన సర్వేశ్వరా. 85

మ. తరులం బువ్వులు పిందెలై యొదవి తత్తజ్జా
తితోఁ బం డ్లగున్, హర మీపాదపయోజపూ

జితములై యత్యద్భుతం బవ్విరుల్, కరులౌ నశ్వ
ములౌ ననర్థమణులౌఁ గర్పారమా హారమాఁ,
దరుణీరత్నములౌఁ బటీరతరులౌఁ దధ్యంబు సర్వే
శ్వరా. 87

మ. ఒకపుష్పంబు భవత్పదద్వయముపై నొప్పంగ
సద్భక్తిరం, జకుడై పెట్టిన పుణ్యమూర్తికిఁ బునర్జన్మ
న్తంబు లే దన్నఁ బా, యక కాలత్రితయోపచా
రముల ని న్నర్పించుచుకా బెద్దనై, స్థికుడై
యుండెడువాఁడు నీ వగుట దాఁజిత్రంబె సర్వే
శ్వరా. 88

శా. ఆనందంబును బొందినప్పుడును న (న్నాచారచ
ర్యాది) త్యాశ్చర్యకార్యార్థ భా, వాసీకంబులు
దోఁచునప్పుడును రోగాపాయ దుగిభాతుర,
గ్లానింబొంది చరించునప్పుడును సత్కార్యంబున
న్నీవు నా, ధ్యానంబం దుదయింపుమయ్య దివిజేం
ద్రస్తుత్య సర్వేశ్వరా. 89

శా. నానాశాస్త్రసముచ్చయగమపురాణప్రాధులై
తత్త్వవి, జ్ఞానధ్యానసమాధివిద్య లతివిస్పష్టంబు
గా నేర్చిరే, దా నీ నేర్పుల నెల్లనొప్పదు భవత్స
ద్భక్తివిద్యాసమా, ధానప్రస్ఫుటశక్తి నీకరుణచే
తంగాని సర్వేశ్వరా. 90

మ ప్రకటింపంగ మదీయచిత్త మది దాఁ బంచేంద్రి
యోద్వృత్తమై, ప్రకటప్రాప్తిని సోలుఁగాని
మఱి నీపాదాబ్జసంసేవనం, బొకవేళన్ భజియింప
నొల్లదు నిజం బూహింప నెట్లన్న నీ, గకు దుర్గంధ
ముగాక సహ్యామగునే కస్తూరి సర్వేశ్వరా. 91

మ. మలినాంగుం డగుటేమికష్టము మనోమార్గంబు
నీభక్తిని, ర్మలసౌభాగ్యవిధానదీపశిఖయై రంజిల్లు
దే భూషణో, జ్వలదేహుం డగుటేమి తేజము మ
నోవ్యావృత్తిదుర్తోహచం, చలదుష్కర్తృతమంబు
వీడఁబడునే చర్చింప సర్వేశ్వరా. 92

మ. ఇల నాచిత్తము యోగసాధనలయం దీఁదాడఁ
గాఁ గొంతని, శ్చలతం జేరఁగవచ్చు లేక తన
వాంఛావృత్తిఁ బోనిచ్చినం, బలుపై నీదెసఁ జేర
దట్టి దకటా భావించినంగాక కే, వలసంబోధన
నేల నిల్చు ఋజువై వర్తిల్లి సర్వేశ్వరా. 93

మ. ఉదకం బింకిన లావు దూలివడిఁ దా నుష్ణింపఁగా
రొంపిలోఁ, గదలంజాలని మీను వానగురియం
గ్రమైక్కి పెన్నీటిలోఁ, బొదలం గన్నవిధంబు
నన్ భవముతోఁ బొర్లాడుమర్త్యుండు దా, హృద
యాబ్జంబున నిన్ను నిల్పఁ గనునే యింపొంద
సర్వేశ్వరా. 94

మ. భవదీయార్చనసేయుచోఁ బ్రథమపుష్పం బెన్న
సత్యంబు రెం, డవపుష్పంబు దయాగుణం బతి
విశిష్టం బేకనిష్ఠాసమో, త్వచసంపత్తి తృతీయపు
ష్ప మది భాస్వచ్ఛక్తి సంయుక్తి యో, గవిధానం
బవిలేనిపూజలు మహిం దైకోపు సర్వేశ్వరా.

మ. అమరేంద్రాద్రిశరాసవంబు హరి దివ్యాస్త్రంబు
భూమండలం, బమరంగా రథ మర్కచంద్రులు
తదీయాంగంబు లై యొప్పుఁ జి, త్రమె నీకుం
బురలక్ష్య మేయునెడ నుద్యద్భాతి నత్యల్పకా,
ర్యములం దైనను దా మహాఘనము నీయత్నంబు
సర్వేశ్వరా. 96

మ. దివిజేంద్రత్వముఁ బద్మజత్వము జగత్సేవ్యస్థిరా
నర్దలో, త్వచరూపం బగు కేశవత్వమును నీసద్భ
క్తి సంవృద్ధిలో, లవమాత్రస్థితు లెన్న భక్తిజని
తోల్లాసావనోద్యత్సుభో, ద్భవసౌభాగ్యపుమా
న మెవ్వరికిఁ జెప్ప న్విద్యు సర్వేశ్వరా. 97

మ. పరమార్థంబుగ నామనంబున భవద్భక్తిప్రభావం
బు వి, స్తరమై పుట్టదు పుట్టినం బ్రబల దంతం
గొంతవర్ధిలైనే, విరసంబై యటమీఁదఁ జిక్కువ
డుఁ దా వేవేగ నెట్లెన్న న, స్థిరుడంగాన జడుం
డుఁగాన బకవేషింగాన సర్వేశ్వరా. 98

శా. శ్రీకంఠాయ నమోనమో సతసురజ్యేష్ఠాయ
రుద్రాయ లింగ, గాకారాయ నమోనమో విగత
సంసారాయ తారాగ్గచం, ద్రాకల్పాయ నమో
నమో దురితసంహారాయ తే యంచు ని, న్నా
కాంతం బలియించుమానవుడు నీవైయుండు
సర్వేశ్వరా.

99

మ. భువనోత్పత్తి విధించుచో భవుడవై పొల్పాం
దంగా దాని ను, త్వవలీలం బ్రభవించుచో
మృడుడవై సర్వంబుఁ గల్పాంతభై, రవసంక్షోభ
నటించుచో హరుడవై త్రైగుణ్యశక్తిం దుదిన్,
శివనామాంకముఁ దాల్చు నీమహిమ దాఁ జిత్తం
బు సర్వేశ్వరా.

100

మ. కులశైలంబులు పాదుపెల్లగిలి దిక్కులంబునం
గూలినది, జలధు త్తేరల నాక్రమించి సముదం
చద్భంగి నుప్పొంగినన్, జలహతప్రియశీతభా
నులు యథాసంచారము ల్దప్పించఁ, దలఁకం దుబ్బుఁ
డు చొప్పుఁ దప్పఁడు భవద్భక్తుండు సర్వే
శ్వరా.

101

శా. శూలస్థాపితుఁ డైనమానవునకున్ శూలంబు
దుర్వారవా,త్యాలిం గంపము నొందకుండుట
సుఖంబై తోచు మాడ్కిన్ భవా, భీలబ్ధా

లలఁ గ్రాఁగుమానవునకుఁ బింబాధరల్ హరివ,
ప్రాలంకారము లించుకించుక సుఖంబై తోఁచు
సర్వేశ్వరా. 102

శా. ఆకాశానలచంద్రసూర్యపవనానాత్మాంబువిశ్వం
భరా, ప్రాకామ్యాంచితమూర్తిభేదముల నీబ్ర
హ్మాండనానాఘటా, నీకప్రాకటజీవభావవిలసన్నిర్భా
ణకర్తాద్భుతా, స్తోకశ్రీకరమూర్తియై నెగడు
నీన్ధూలంబు సర్వేశ్వరా. 103

మ. అతివాఙ్మానసమై యజాండనిలయంబై యాది
మధ్యాంతవ, ర్జితమై నిర్గుణనిష్కలంకపదమై
(శీలోత్తమాధ్యాత్మ) సిద్ధాంత మధ్యాత్మసం,
యుతమై కోటిరవిప్రకాశయుతమై యోంకార
మంత్రాదిసం, స్తుతమై యెంచ నచింత్యమై
వెలుఁగు నీసూక్ష్మంబు సర్వేశ్వరా. 104

మ. అజుఁడై సృష్టియొనర్చు రాజసమునం దందంబు
గాఁ దా నధో, శుజుఁడై వర్ధిలఁజేయు సాత్త్వి
కము సంప్రవ్యక్తిగా గోపతి, భవజుఁడై సంహృ
తిసేయుఁ దామసమునం దత్సర్వముం గూడఁగా,
నిజవిస్ఫూర్తి వెలుంగుఁ దుర్య మగుచున్
నీయాజ్ఞ సర్వేశ్వరా. 105

మ. సకలాధీశ్వరపట్టభద్రుఁడవు భిక్షాగామి వత్సంత

శాం, తకభాత్తుండవు రౌద్రమూర్తి వతిసౌంద
ర్యాంబికాసంగమా, ధికలోలుండవు దివ్యయోగివి
మదిం దెల్లంబుగా నెట్టివా, రికిఁ దా శక్యమే నీని
జం బరసి చర్చింపంగ సర్వేశ్వరా. 106

మ. భవదుఃఖార్ణవయానపాత్రముపరబ్రహ్మంబుయో
గీంద్రహృ, ద్భవనప్రస్ఫురితప్రదీపము లయ
ధ్వాంతాత్కబింబం బతి, శ్రవణానందకరంబు
సన్తునిగణస్వాధ్యాయసారంబు మీ, శివనామాం
కము భక్తపుంగవసదా సేవ్యంబు సర్వేశ్వరా.

మ. అణిమాద్యష్టగుణప్రసిద్ధులు త్రిలోకారాధ్యు లు
ద్యద్వచో, మణికోటిప్రతిమప్రభాపటలులున్నాదేం
ద్రియధ్వాంతభీ, షణదైత్యేంద్రవినాశకారణమ
హాశౌరోన్మతుల్లోకర, క్షణవతుల్ వినుతింప
నీప్రమథసంఘాతంబు సర్వేశ్వరా. 108

✓ మ. సకలాధీశ్వరులై గణాధిపతులై సర్వజ్ఞులై నిత్యు
లై, యకలంకాత్మకులై మహామహిములై యంభో
జగర్భాండర, క్షుకులై యుందుదు రెల్లవారును
భవత్సన్నక్తి నానాగణా, ధికలీలావిధి నంతరంగ
ముల వర్తింపంగ సర్వేశ్వరా. 109

మ. అమరేంద్రాబ్జభవాచ్యుతాదులకు నీమాజ్ఞాప్ర
భావం బలం, ఘృము నీకుఁ భవదీయభక్తమ

వాదాజ్ఞాపంబు నుద్యత్ప్రభా, వము లోకంబు
లలో నలంఘ్య మగుట న్నర్జింపఁగా నీమహా,
త్వముకంటెం గడుఁ జెల్లు భక్తులమహత్త్వం
బెన్న సర్వేశ్వరా. 110

మ. శివసాహిత్యులసత్కరస్థలము కాశీక్షేత్ర మా
హస్తదే, శవిశాలోన్నతశాఖ లారయఁగఁ బంచ
క్రోశ మాపాణిసం, భవశోభాన్వితచిత్రరేఖలు
మహాభాగీరథీతీర్థముల్, శివలింగం బలవిశ్వనా
థుఁ డరయఁగ సిద్ధంబు సర్వేశ్వరా. 111

మ. వరుసం బైకొని వచ్చుకర్తముల ము న్నారించి
మాయామల, జ్వరము బ్బూల్చి యపారఘోరత
రసంసారాబ్ధి లంఘించి భీ, కరసూక్ష్మాంగవిచిత్ర
కంచుకము వీకంబుచ్చిపోవైచి తా, బరమవ్యో
మము సొచ్చునీయచలసద్భక్తుండు సర్వేశ్వరా.

మ. పరమార్థం బగుతత్త్వ మారయఁగ నీపాదాజ్ఞా
సద్భక్తుఁ డొక్కరుఁడుం దక్క సరోజజాప్యమ
రసంఘాతంబులో నెల్లఁదా, నెరయం గాచికొ
నంగఁజాలరు మహానిర్భీతుఁడుఁగ లేఁడతి, స్ఫు
రణం గాలుఁడు దన్ను వేచి వడిఁ గొంపోనుండ
సర్వేశ్వరా. 112

మ. తనచారిత్రముతత్త్వవేత్త లగుభక్తశ్రేణి వర్ణిం

పఁగాఁ,దనచి త్తంబుభవత్పదస్తరణచేత న్నిన్ను మె
ప్పింపఁగా, ననుకూలన్ముటనిష్కులంకబహిరంగా
భ్యంతరంగస్థితి, నివ్వినుతిం బొందిన తజ్ఞఁ డీజగ
ములో నీ మెచ్చు సర్వేశ్వరా. 114

మ. క్షీతి సత్యగ్రతపంబునందు జతరాన్నిం గ్రాఁగఁ
గానేల మీ,వృత్తిభక్తిలిఁ బూజనేయువహానీయ
త్వంబు తాఁ జాలదే, ప్రతిపక్షాలి నడంప రోగభ
వదుర్భారంబు వారింప న, దృఢతసౌభాగ్యముఁ
బెంప దివ్యసుఖముం బొందింప సర్వేశ్వరా. 115

మ. శివవాక్యస్ఫురితాక్షరద్వయ సకృజ్జిహ్వాప్రదేశా
త్తుఁ డై, భవదుఃఖాంబుధి దాఁటు నన్న మఱి
దత్పంచాక్షరీమంత్ర ము,స్వఃలీలం గడు శుద్ధుఁ
డై జపము వాంఛంజేయు భాస్వద్గుణార్ణవసౌ
భాగ్యముమాన మెఁవ్వఁకఁ గాన న్నచ్చు సర్వే
శ్వరా. 116

మ. అరిషడ్వర్గబలంబులో మలసి మాయావృత్తి
నాయం దతి, స్ఫురణం జేసినవాఁడు మోహుఁ
డతనిన్ బోఁద్రోచి నీభక్తితోఁ,బరగం గూర్చి
వివేకిజేసి నెరయం బాటించి నాయం దధీ,శ్వరుఁ
డై యుండఁగదయ్య రాప్యకుఢరవ్యాపార
సర్వేశ్వరా. 117

మ. అమలామ్నా యవిధిప్రబోధము లసంఖ్యాతంబు
 లైయుండు నా, గమమార్గోత్తమమంత్రతంత్రము
 లసంఖ్యాతంబు లైయుండుఁ ద, త్కృమము ల్నా
 కవి యేల నీవు మెఱయంగా నిన్ను సదృశ్యై
 యో, గమునం గొల్చి జయింపఁజేయు మిదె
 మత్కామ్యంబు సర్వేశ్వరా. 118

శా. ఏదేశంబున నేదిశాముఖమునం దేయూర నే
 వాడ మీ, పాదాభ్యర్చనసేయునిర్మలుఁడు సదృశ్య
 త్త్వం దొకం దుండెనా, యాదేశంబును నాదిశా
 ముఖమును న్నాయూరు నావాడ గం, గాదిస్నా
 ననదీప్రవాహఫలదంబై యుండు సర్వేశ్వరా.

మ. ఒనరం జిత్తము శుద్ధిలేనినరుఁ దుద్యోగంబునం
 గోరి చే, సినపూజావిభవంబు సువ్రతములుక
 శీలంబులు న్తంత్రసా, ధనములే తీర్థములుం దపం
 బులును మీఁదం జెట్టవాఁ డభ్యసిం, చినశస్త్రాస్త్ర
 కళానిభంబు లగుఁ జర్చింపంగ సర్వేశ్వరా. 120

మ. క్రమసంయుక్తి మనంబు బుద్ధియు నహంకారం
 బుఁ జిత్తంబు నా, యమలాంతఃకరణంబు నక్షర
 చతుష్కావాప్తిఁగాఁ దీర్చి పం, చమవర్ణంబుగ
 నాత్మఁ గూర్చి కడువాంఛక యోగి పంచాక్షరీ,

సుమహాన్తంత్రముతోడ నైక్యపదవిన్ శోభిల్లు
సర్వేశ్వరా. 121

మ. భవదీయాననపంచకంబువలనం బంచాక్షరశ్రేణి
యు, ద్భవమై తత్పదవర్ణపద్ధతుల శుంభత్వంచ
భూతంబులు, †ద్భవనంబై యఖలంబుఁ బుట్టెను
లసత్పంచాక్షరీనుంత్రి మీ, భువనాండంబులఁ
దల్లియై శుభములం బొందించు సర్వేశ్వరా.

మ. పటుశాస్త్రాగమదృష్టి నివ్వధమునన్ భావించి
వీక్షించి యు, ద్భటవృత్తిన్ భవదీయభక్తినికర
బ్రహ్మాండకుండైన నా, నట లోఁ గాచుకొనంగ
వచ్చు విదితోద్దండప్రతాపాత్మకట, స్ఫుటకోపా
నలమూర్తియై యముఁడు కొంపాకుండ సర్వ
శ్వరా. 123

మ. కలవారై మతిమంతులై రసికులై గంభీరులై
ధీరులై, లలనామన్తఘ్నలై సముజ్జ్వలనచోలాలి
త్యులై నిత్యులై, బలవిభ్రాజితులై యశోభరితు
లై ఘాసిల్లుభాగ్యోదయుల్, తొలిజన్మంబులమిష్టుఁ
గొల్చిన మహాత్ముల్ వారు సర్వేశ్వరా. 124

మ ఖలులై యాచకులై విరుద్ధవికటాకారాంగులై
పంగులై, బలహీనాతురులై రుజాపటలతాపచ్ఛ

† ద్భవమై యాయఖలంబు.

న్నులై ఖన్నులై, చలనాందోళితచిత్తులై మలి
 న్నులై జాఘన్నులై శూన్యులై, యిలజన్తింపుదు
 రాత్త ని న్నిడనివా రీక్షింప సర్వేశ్వరా. 125

శా. ఏయేవేళల నేవయస్సున నరుం డేఘామి నేయూ
 రిలో, నేయేకర్తము నాచరించు నశుభంబేని
 న్నుభంబేని దా, నాయావేళల నావయస్సున
 నరుం డాఘామి నాయూరిలో, నాయాకర్త
 ఫలంబుఁ జెల్లఁ గుడుచుట దా నొంద సర్వే
 శ్వరా. 126

శా. ఆడం బోయినచోట బాలురు వినోదార్థంబు
 పాషాణముల్, గూడంబెట్టి శివాలయం బనుచుఁ
 బేర్కొన్నంతటంజేసి వా, రాడంబోయి సురాంగ
 నాకలితదివ్యారామచింతామణి, క్రీడాశైలవిహా
 రులై వెలయుటల్ గీర్తింతు సర్వేశ్వరా. 127

శా. కానీ దారసమన్వితుండు మిగులంగానీడు కంద
 ద్వునిఁ, గోనీ మానవకోటిలో మరులు పైకో
 నీడు మోహంబునుఁ, రానీ రాజితరాజ్యవైభ
 వము పైరానీడు గర్వంబునుఁ, లోనీవైనమ
 హాత్ముఁ డన్యమునకుఁ బోనీడు సర్వేశ్వరా.

మ. తమలింగార్చనకంటె జంగమము సౌందర్యంబు
 గాఁ గొల్చు టు, తమభక్తిస్థితి లింగజంగమ

ముల న్నామ్యంబుగాఁ జేత మధ్యమభక్తి
లింగపూజ నధికుండై జంగమోపాసనా, క్షము
డై యుండుట భక్తియం దది కనిష్ఠత్వంబు సర్వ
శ్వరా. 129

శా. శాకాబ్దంబులు వార్ధిషట్కపురజిత్సంఖ్యం బ్రవ
ర్తింప సుశ్లోకానందకరంబుగా మహిమతో
శోభిల్ల సర్వేశ్వర, ప్రాకమ్యస్తవమొప్పు జెప్పె
శుభకృత్ప్రవృత్తక్షణంబునక, శ్రీకంఠార్పితమై
వసుంధరపయిం జెన్నొంద సర్వేశ్వరా. 130

మ. అభిరమ్యంబుగ దూదికొండ మహానీయారాధ్య
హామేశ్వర, ప్రభుకారుణ్యవసంతసంజనిత (మత్ప
ద్య) మద్వాక్యప్రసూనావళి, నిర్విభవం బొప్పుగఁ
గూర్చి యెంతయు లసద్విఖ్యాతి సంపత్నుఖ, ప్ర
భవంబైన భవత్పదద్వయము నారాధింతు సర్వ
శ్వరా. 131

శా. ఏ నిన్నే శరణందు బాంధవులు గానీ యెల్ల
వారుం బగే, కానీ మృత్యువు తల్లకిందువడనీ
కాలుండు గీవెట్టనీ, నానాకర్తచయంబు గింజు
కొననీ నాకేమి నేరాజ నిం, తే నీచాటున దాఁ
గియున్నపుడు వీతే యింక సర్వేశ్వరా. 132

శా. ధాత్రిన్భక్తజనానురంజనముగాఁదత్వప్రకాశం

బుగాఁ, జిత్రార్థాంచితశబ్దబంధురముగా సేవ్యం
బుగా సజ్జన, శ్రోత్రానందముగా శుభాంచితము
గా శోధించి సర్వేశ్వర, స్తోత్రం బన్నయచెప్పె
నిజ్జగములో శోభిల్ల సర్వేశ్వరా. 133

శా. బాలుం డాడెడుమాటలెల్ల నుపమింపం దం
ద్రికిం బ్రాధభా, వాలాపంబులకంటె మించుగతి
నే నజ్ఞానభావంబునం, దాలోచించి రచించినట్టి
కృతి యింపారంగ నీకు న్నహః, లాలిత్యస్తుతికంటెఁ
గైకొనుఁగదా శ్లాఘ్యంబు సర్వేశ్వరా. 134

మ. పరమార్థంబుగఁ దత్త్వము న్నెఱుఁగ నొప్పం
దీర్చి డెందంబు నీ, కరుణాస్థానముఁ జేర్చ లేక తన
వంకం బాటిపోనిచ్చిరే, నరకాబ్ధిం బడవైచుఁ ద
త్త్వములోనం గానఁ దత్త్వక్షమం, బరయం జి
త్తము శూకలాశ్వము నిభంబై యుండు సర్వే
శ్వరా. 135

మ. భవదంఘ్రి ద్వితయార్చనంబును బవత్ప్రఖ్యా
తసద్భక్తపుం, గవగోష్ఠీవిభవంబు నీవిమలసూక్ష్మ
ధ్యానయోగంబునా, నివిసంపూర్ణసుఖంబు లెన్న
మఱిదే వేంద్రాదిభూతాఖలో, త్వవసంబంధములె
ల్ల దుస్థితులు తథ్యం బెన్న సర్వేశ్వరా. 136

మ. సమయోద్దిష్టసహస్రపంకరుహపూజాపూరణార్థం

బునే, త్రము విష్ణుండు నుభక్తి యేర్పడ భవత్పా
దంబు లర్పించిచ, త్రము నీచే గొని దై త్యకోటి
ననిలో ఖండించె దా నీపద, తమతా సేవ సమస్త
దేవతలకు న్న త్త్వంబు సర్వేశ్వరా. 137

మ. అమర స్వేదపురాణశాస్త్రములుమున్నా కాంత
దత్త్వప్రభే, దము లూహింపఁగ నేరవన్న వఱియా
తత్త్వంబు లెట్లన్న ను, త్తమసంతోష మెకోరు (ని
న్నెపుడును) నేని నరుఁడుత్సాహించినీ (భక్తిను)
భక్తస, త్తమసంతోష మొనర్చు నే నతఁడుతత్త్వ
జ్ఞుండు సర్వేశ్వరా. 138

మ. అమితోద్యద్భవదీయతత్త్వము మహీయస్తోత్ర
వాణీవిలా, సములై యొప్పు సమస్తవేదములు
శాస్త్రశ్రేణియున్ దివ్యవి, భ్రమవాదంబులు నె
న్నిచూడ నివి నీపంచాక్షరీమంత్రభా, వములై
యుండు సమస్తలక్షణముల న్వర్ణింప సర్వ
శ్వరా. 139

శా. సంకీర్ణాకలితాక్షరత్రయము భాస్వన్నాదబిందు
త్రమా, లంకారద్వితయంబుతోఁ గలిసి లీలకా
దివ్యయోగీంద్రహృ, త్పంకోద్భూతములందురూ
ఢమగుచుం బంచాక్షరీమంత్రమ, య్యాంకారా
త్కక మా లసన్తునిగణం బూహింప సర్వేశ్వరా.

- మ. అమలజ్ఞానవికాసభాసురత నయ్యష్టాంగపూ
జావిధి, క్రమయోగంబుల నిన్ను నెల్లపుడు బోకం
గొల్వఁగా నేల ని,క్కము నీభక్తులగోష్ఠి చాలుఁ
గడువీకన్ ఘోరసంసారదుఃఖము లెల్లం బెడ
వాపి నిన్ను వెలయంగాఁ జూపు సర్వేశ్వరా. 141
- మ. జయశక్తి న్రవిచంద్రతారకముగాఁ జల్పెన్
యథావాక్కులా, న్వయసంజాతుఁడు నన్న మా
ర్యుఁ డవని న్వర్తించి నీసత్కథా, క్రియసంబోధ
ననీదుభక్తినిమహానిర్జీతవిశ్రాంతిగా, భయవిభ్రాం
తులులేఁ యీశతకముం బ్రఖ్యాతి సర్వేశ్వరా.

సర్వేశ్వరశతకము సంపూర్ణము.

తొలి పలుకు.

ఆంధ్ర భాషయందుఁ బ్రాచీన గ్రంథములు పెక్కులు నామమాత్రావశిష్టములైనవి. కొన్ని మాఱుమూలల నణఁగిపోయినవి. ఈశతక రాజము నట్లే ఇంతవఱకు మాఱుమూలఁ బట్టియుండినది. ఇదియు సమగ్రముగాఁ దోఁపదు. ప్రాచ్యలిఖితపుస్తక భాండాగారమున రెండుమాతృకలుగలవు. వానిలో నొకట దాదాపు 110 పద్యములును మఱియొకట 40 పద్యములునుగలవు. వానిలో నీశతకకర్తవిషయముకానరాదు. ఈక్రిందనువహరింపఁబడిన పద్యగద్యముల వలన దీనికర్త కొడుకగు త్రిపురాంతకుఁడుగాఁ దెలియవచ్చుచున్నది.

- * "మ. అతులప్రక్రియమీఱురాయకవియయ్యల్రాజు సత్పుత్రుఁడం, చితభక్తిం ద్రిపురాంతకుండు విరచించెన్ గ్రంథపద్యంబులన్, శతకంబొక్కటి దీని నీవు కొని యాచంద్రార్కమున్ నిల్పు ప,ర్వతకన్యాసుత! యెంటిమిట్టరఘువీరా! కానకీనాయకా! "

"గద్యము. ఇది శ్రీమదొంటిమిట్ట రఘువీరశతక నిర్మాణకర్త

* ఈపద్యము తంజావూరు పుస్తకభాండాగారమున నున్న మాతృకలో గలదు.

జగదేకఖ్యాతిధుర్యాయ్యల్రాజా తిప్పయమనీషి పర్వతాభిధా
నపాత్ర.....” రామాభ్యుదయము.

ఈకవి రామాభ్యుదయకర్త యగు రామభ
ద్రకవికి ముత్తాత యని వీరేశలింగముపంతులుగారు
వ్రాసియున్నారు. అది సరియని తోపదు. తిప్పయమ
నీషిపర్వతాభిధాను లన్నదమ్ములు కావచ్చును. ఇట్ల
యినచో రామభద్రకవి కీతఁడు పెత్తాతయగును.
ఈతఁడు శ్రీకృష్ణదేవరాయల కించుకపూర్వుఁడగును.

ఈత్రిపురాంతకుఁడు కర్ణాటరాజుల యాస్థా
నమున సత్కారము లొందినటుల ఆకర్ణాటక మండ
లాధిపతిచే నాస్థానమధ్యంబులో నాకావ్యంబు
లు మెచ్చఁజేసితివి అను శతకస్థపద్యములవలనఁ దెలి
యుచున్నది. ఇతఁ డేన్మపునిచే సత్కరింపఁబడెనో
తెలియరాదు. కవి క్రీ గరరాం ప్రాంతమున నుండి
యుండును. ఎఱ్ఱాప్రగడ వ్రాసిన నృసింహపురాణము
లోని పద్యమునందలి భావము నీ కవి సంగ్రహించి
యున్నాఁడు.

చ. మృగమదచందనాద్యనుపమేయసుఖోచితసారవస్తువుల్
తగఁ గఫవాతపైత్యకలితంబగు కీడులప్రాకయైన యా
యగుణశరీరముం గదిసినంతన దుష్టతఁ బొందు మేలుఁ గీ
డుగ నొనరించు నీముఠికిడొక్క మనంబున నమ్మఁబాడియే.
(చూడుము ప 32 పద్యము.)

శ్రీరామస్తుత్యాత్మకము లైన యిందలిపద్యములు మిగుల రసవంతములు. ఎల్లకడల వ్యాపించి ప్రసిద్ధి కెక్కినవి. శ్రీకృష్ణరాయల యాస్థానమునఁ బ్రసిద్ధుఁ డగురామభద్రకవి ప్రశంసించుట యీశతకప్రఖ్యాతిని వెలయించుచున్నది. నేటివ్యాకరణములకు సరిపడనిప్రయోగములు కొన్ని యందుఁ గలవు. భారతభాగవతములయందలి పద్యములరచనముతో సరివచ్చినపద్యములు కొన్ని యందుఁ గలవు. ఇంకను దీనియందలి గుణవిశేషములఁ జదువరులే తెలియఁగలరు. ఇట్లనేకప్రాచీనగ్రంథములను వ్యయప్రయాసములను లెక్కింపక ముద్రించి విద్యాభిమానులకు సులభసాధ్యములుగఁ జేయు శ్రీవావిళ్ల వేంకటేశ్వరశాస్త్రిగారెంతయుఁ బ్రశంసార్హులు.

గన్నవరపు సుబ్బరామయ్య.

98

శ్రీ రస్తు.

అయ్యల్రాజు త్రిపురాంతకకవివిరచిత
ఒంటిమిట్ట రఘువీరశతకము.

శా. శ్రీకల్యాణగుణాభిరామ విబుధశ్రేణీకిరీటద్యుతి,
వ్యాకీర్ణాంఘ్రిసరోరుహద్వయసహస్రాక్షస్తుతా!
యచ్యుతా, నాకుం బ్రావును దావు నీవె యగు
చున్ నన్నేలుమీ రామభద్రా కారుణ్యసము
ద్రధీర రఘువీరా జానకీనాయకా ! 1

శా. ఆకర్ణాటకమండలాధిపతిచే నాస్థానమధ్యంబులో,
నాకావ్యంబులు మెచ్చఁ జేసితివి నానా రాజులుం
జూడఁగా, నీకుం బద్యము లిచ్చుచో నివుడు
వాడేదేవి నాజిహ్వాకున్, రాకుం డెట్లు వసింఁచు
గాక ర... 2

శా. నీకేలన్ దృణ మందివైవ నదియున్ నిర్ఘాతపాత
క్రియన్, గాకాకారవికారదానవుని లోకా
లోకపర్యంత మీ, లోకంబుల్ పదునాల్గు త్రిప్పి
నది కాలు న్తోపఁగానీక యా, రా కాకుత్స్థకులా
గ్రగణ్య ర... 3

మ. సకృపాలోకన నందగోపునితనూజాతుండవై గొ
 ల్లవై, సకలక్షోణులు నేలినాడ వట మించం
 గశ్యపబ్రహ్మ గన్నకుమారుం డన మిన్నముట్టి
 కుటుచై నాడేలయాలీల నేరక దానంబులు
 వేడుకొంటి ర...

4

మ. సకలాన్నా యములన్ బఠించుఫల మబ్జాతాతు
 నామంబులం, దొక టేదైనఁ బఠింపఁ గల్గు నటు
 పంతుత్కృష్టపుణ్యప్రస, ర్తననామంబులు చక్ర
 పాణికి సహస్రంబుల్ సహస్రాభ మ, ర్కకులా
 నీశుభనామ మార ర...

5

శా. కొంకణ గారణ మేమి ధర్మములు పెక్కుల్
 చేసి మర్త్యుండు నీ, వంకణ జిత్తము నిల్పలేక
 పెజుత్రోవల్ త్రొక్కినన్ సర్వమున్, బొంకై
 (పోవు)తూలు కురంగనేత్ర తగునోముల్ వేయు
 నున్ నోచి తా, టంకాడంగఁ దొడంగినట్లు ర.

శా. ఆగౌరీశ్వరకీర్తనీయుడగుని న్నర్సింపఁగాలేనివా,
 రోగుల్లాక నిజానయోగు లయినన్ యోగ్యాను
 సంధానులే, మాగుర్వాజ్ఞ యథార్థ మాడితిని
 నీమంత్రంబె మంత్రంబురా, రాగద్వేషవిదూర
 ధీర ర...

7

మ. జగముల్ మూడు సృజింపఁ బ్రోవఁ బిదపన్ సం

హారమున్ జేయఁగాఁ, ద్రిగుణాకారముఁ దాల్చి
నట్టివరమూర్తి వాసుదే వాచ్యుతా, నిగమన్తు
త్య పవిత్రగాత్ర నృహరీ సీతాభ్రవర్ణా మహేహా,
రగతల్పా జనకల్పభూజ ర...

8

✓ శా. సీచారిత్రము చెప్ప నద్భుతమగున్ నీనామసంకీ
ర్తనం, బాచండాలున కైన మోక్షమొసఁగున్
హత్యాదిదోషంబులన్, వేచించున్ విదళించుఁ
ద్రుంచుఁ దునుమున్ వేటాడు నంటంబడున్,
రాచుం ద్రోచు నడంచు నొంచు ర...

9

శా. తేజం బొప్పఁగ నీవె కావె మొదలన్ ద్రేతా
యుగాంత్యంబునన్, రాజై పుట్టితి వింక నీకలి
యుగాంత్యంబందునన్ రాతవై, వాజిందోలివిరో
ధులం దునుమ దేవా నీవ యొండెప్పఁ డా,రా
జున్ రాతును నీవె కావె ర...

10

శా. గాజుంబూస సురేంద్రనీలమణిఁగాఁ గల్పించు
చందంబునన్, బాజుంజర్తముమీఁది(జే)జేగడ
పొటల్ బంగారు చేసేగతిన్, నాజన్తంబుఁ బవి
త్రభాజనముగా నన్నేలరా యేలరా, రాజీవాక్ష
కృపాకటాక్ష ర...

11

శా. నాజన్తాంతరవాసనావశమునన్ నాపాలిభాగ్యం
బునన్, నాజాడ్యంబులు పోవుకాలముతటిన్

నాపుణ్యపాకంబునన్, ఈజన్మంబున నిన్నుఁ గొ
ల్వఁ గలిగెన్ హీనుండఁ గా నింక నే, రాజన్
నాకెదు రెవ్వరుర్వి ర...

12

శా. నేటం దీతె ననేకజన్మములనుండేనన్ను వెంటా
డుచున్, వాటంబై చనుదెంచుసాపములు శ్రీవ
త్సాంక నీవంక నీ, పాటల్ పాఠము సేయువారికి
మఱిన్ బాపంబులం బాపుఁ గ, ధ్వాటాధీశ్వర
యొంటిమిట్ట ర...

13

మ. పటునిర్ఘాతకరోరనాదము ఘనబ్రహ్మాండభాండం
బు బి, క్కటిలం జేయుచు వచ్చునప్పు డితరుల్
గాండీవినామంబు లె, న్నుట మే లందురు వైష్ణ
వుల్ తలఁప రన్యుం గోర యెంతంతదు, ర్ఘట
ముల్ వచ్చిన నిన్నె కాక ర...

14

మ. కొడుకు ల్బ్రహ్మాలు కూతు రీశ్వరశిరఃకూటం
బుపైఁ గాపురం, బుడురాజుం దినరాజుఁ గన్ను
లహిరా జుయ్యాలమంచంబు నీ, పడఁతుల్
శ్రీయు ధరిత్రియున్ సవతు చెప్పన్ పేరు? నీ
కన్యు లా, రడిమర్త్యు ల్లనలేరుకాక ర...

15

మ. వడిమీఱంగ నమోఘమై నిగుడునీవాలమ్ము
వాలమ్ముఁ దాఁ, కెడునంచున్ మెడయొడ్డినన్
జమరిపైఁ గీల్కొన్న కారుణ్య మే, ర్పడ మున్నే

సినయమ్ము వేతెయొకనా రాచమ్మునం ద్రుంచి పే,
ర్పడి తొరా విలుకాండ్రలోన ర... 16

మ. చెడుగఁ గష్టుఁడ దుష్టచిత్తుఁడఁ బరస్త్రిలోలుఁ
డఁ బాలుఁడఁ, జడుఁడఁ మూఢుఁడఁ గొండె
కాఁడను దురాచారిన్ని మేధాత్తుఁడఁ, గడుసఁ
గాకరిఁ గల్లగుల్లఁ గపటిఁ గర్వి న్ననుం గావు
మూ,ఱడి యున్నాఁడను నీవె దిక్కు రఘు...

మ. అడిగేవిద్యకు లోను చేసితివి న న్నావంతయుఁ
వంతలే, కడియాసల్ గొనుచుం దురాత్మకుల నే
నర్థింపుచున్నాఁడ నీ,న్నఁడు రక్షించెదు నీవు
నన్ను బలె నెన్నంబేదవా యేలయా,ఱడిఁ బెట్టె
వు రమావిహార ర... 18

మ. ప్రణతింపఁ మృతదేహుఁ జూచి బ్రదికింపఁ
బ్రహ్మరుద్రుల్ మరు,ద్గణనాథాదులు నోప రద్భు
తము గాఁగ న్నీదుభృత్యుండు ల,క్ష్మణప్రాణం
బులు దెచ్చెఁ జచ్చినతటిఁ సంజీవనీప్రక్రియఁ,
రణభూభాగములోనఁ దానె ర... 19

శా. ఏతాత్పర్యముగల్గి కొల్పెదవురా యేనేలనిన్నెం
తురా,నీతో నాకుఁ బనేమిరా యనక మన్నింపం
దగుఁ నన్ను నీ,చేతఁ మోక్షముగన్నవారి వి
ననా చిత్రంబుగా నిర్జరా,రతిఁ తాతిఁగిరాతుఁ
దొల్లి ర.... 20

శా.దాతల్ త్రాతలు దల్లిదండ్రులు మఱిఁ దైవంబు
లావుల్ చెలుల్, భారత లక్ష్మీనవారు చుట్ట
ములు మీపాదాలమీఁ దాన నా,దాతల్ త్రా
తలు తల్లిదండ్రులు మఱిఁ దైవంబు లావుల్
చెలుల్, భారతల్ సర్వము నీవె కావె ర... 21

మ. శ్రుతిపాథోధి మధించి శాస్త్రమహిమ లోఁబొధించి
యష్టాదశ,స్త్రుతులాలించి మహేతిహాసకథలుం
జింతించి తారొక్కస,మృతమై సన్తును లాచరిం
చినమహామార్గంబు నీ నేవదు,ర్షతు లీమార్గముఁ
గానలేరు ర... 22

మ. మతి నూహింపరు కొంద టీసుకృత మేమార్గం
బునందున్న దు,గ్రతపోధ్యానము సామగాన
మును దీర్ఘస్నానముఁ దానముఁ,గ్రతుసంధా
నము నేల నేలఁ దులసిం గర్వయ్యెనో యూర
నీ,ప్రతిమ లేవొ నమస్కరింప ర... 23

మ.సుతు లంచుఁ హితు లంచు బంధుజను, లంచు
న్దల్లులు న్దండ్రులుఁ, సతులుఁ బౌరులు నంచు
నెంచుకొనుచుఁ సంసారమోహాబ్ధిలో,గతజన్తం
బులఁ దేలుచుఁ మునుఁగుచుఁ గర్వించి యే
నిన్ననా,రతముం గొల్వనిమోస గల్గె ర....

మ. క్షీతిలోఁ దామును బ్రహ్మసృష్టికిఁ బునస్సృష్టికిఁ

వినిర్జించియున్, గ్రతువిఘ్నం బొనరించుదాన
పులవీగం దోలఁగాలేక నాఁడతిబాలున్ నినుఁ
దోడు తోడుకొని పోఁడా గాధిసూనుండు నీ,
వ్రతివీరాగ్రణి యెవ్వఁ డింక ర... 25

మ. క్షితిలో నల్పులమీఁదఁ జెప్పినకృతుల్ చీ! చీ!
నిరర్థంబులై, మఱికిం బాత్రము గావు మేఁకమెడ
చన్నుల్ నేతిబీటాకులున్, వితతప్రాధిమ నీకుఁ
జెప్పినకృతుల్ వేదాలు శాస్త్రాలు భా,రతరామా
యణముల్ తలంప ర... 26

శా. సంతానంబును బారిజాతకమహీజాతంబు మందా
రమున్, జితారత్నముఁ గామధేనువు సుధాసిం
ధూత్తమంబున్ మదిన్, జింతింపన్ సరిగావు నీకు
విజయశ్రీధామ యోరామ య, శ్రాంతత్యాగ
వివేకపాక ర... 27

శా. ఏదై వాలవరాలకంటె సులభంబెవ్వనికైనన్దు
దిన్, నీదాతృత్వము చెప్పఁ గ్రొత్త శరణంటే
గాతు వింతేల నీ, పాదాంభోజరజంబు తాతిక
యినన్ బ్రాణంబు లీజాలు నౌ,రా దిక్పూరితకీ
ర్తిహార ర... 28

శా. విందున్ వేదపురాణశాస్త్రముల గోవిందున్
ముకుందున్ హరిన్, విందున్ వేల్పునునైన భ

క్తసులభుఁ విశ్వంభరుఁ సచ్చిదా,నందుఁ
నందుఁడు కన్న చిన్ని శిశువుఁ నాపాలిపాలిఁ
బా,ఱందోలేనరసింహు నిన్ను ర... 29

శా.సందిఁ బూసలలోన నీకవచరక్షామంత్రరాజం
బుఁ బెం,పొందఁ వ్రాసి ధరించినాతఁడు రిపు
వ్యూహంబులో నైన నే,కందుం బొందక వజ్ర
పంజరములోఁ గాఁపున్న చందానఁ బా,ఱందో
లుఁ బగవారినార ర... 30

మ. వృథగా దెవ్వఁడు నిన్నుఁగొల్చినఁ గృపఁ వీక్షిం
చి వాఁడే మనో, రథముల్ వేడిన నల్లె సేయు
దుశుగా రక్షావిధేయుండవై, కథ గా దీవచనం
బు నిక్కమటులం గాదేని మున్నేల సా,రథివై
తర్జునులేరుఁ దోల ర... 31

మ. ఘనసారంబును లోనికిం గొనిన శ్రీగంధంబుఁ
బైఁబూసినఁ,దినముఁ మర్దనజేసినఁ గడిగినఁ
దృష్టంబులోనఁ దొలం,గనిదుర్గంధము నైజ
మీముఱికిడొక్కల్ నమ్మి ని న్గొల్వనే,రనిమూ
ఢాత్తుల నేమి చెప్ప ర... 32

మ. ఇనుమా తాశ్రితు నిల్ప వాడ వినుమా తేమా
టయుఁ సాయకం, బినుమా తాహవభూమిఁ
బూన నిదిగా కింకొండు మేలంచు నీ,వినుమా

టీదురితాంధకారపటలం జేరితి వీక్షింతు వుగ్ర
నిశాటాంతక రామభద్ర ర... 88

మ. మును నా కెన్నఁడు వేదశాస్త్రపఠనంబుల్ రిత్త
తీర్థాటనంబును దానంబును జేయఁబోను సతతం
బున్ నిన్ను సేవించి కీర్తన చేసేమతి లేదు దా
నమున కర్థంబల్పు మింకెట్లు బోరన నాదుష్కృ
తముల్ తొలంగు ర... 84

మ. మును నా కెన్నఁడు దోసముల్ గలవు నామ్రో
లన్ భయంబందకే, మనినన్ గాలునిపోటుబం
టులిక నన్నా పేరు నా పేరు పె, ట్టినవానిన్ బర
లోకదూరుడని పట్టేదెట్లు పొండంచుబోరన
రమ్మా యిపు డడ్డగింప ర... 85

మ. అనఘం బైనదశాశ్వమేధకృతపుణ్యస్ఫూర్తి నీ
కొక్కమా, టు నమస్కారము సేయఁ గల్గునని
విందున్ యాగధర్మంబులున్, గొనసాగుం జన
నంబు లొక్కమఱి నీకున్ మ్రొక్కెనేనిన్ బున,
ర్జననం జేది తలంచిచూడ ర... 86

మ. దనుజారిజ్వలనాంతకా సురసముద్రస్వామివా
యుత్రిలో, చనమిత్రాభవసూర్యసోమధరణీ
జాతాంబుజాతద్విష, జ్జననాంగీరసశుక్రభానుతన
యస్వర్భానుకేతుప్రస, ర్తనముల్ నీవిభవం
బురొర ర... 87

మ. కనుఁగొన్నప్పుడె గుప్పఁడే కుజచులన్ గాలుం
డుకాలుండు పొం,డనుచున్ రౌరవనారకాగ్ను
లఁబడన్ హత్తించి యయ్యగ్నులన్, మునుఁ
గంజాలఁ బరేతరాజునకు నన్నొప్పింపఁగాఁబోకు
ము, గ్రనిశాటాంతక రామభద్ర ర... 38

మ. నిను నేవించెదనంచుఁ గోరుకొని యుండేవా
నికిన్ బూర్వక,ర్తనిమిత్తంబు(నఁ గల్గుకష్టములు
వేమాయింప)నీవడ్డవశా,ననిచెప్పంబడు ద్రౌపదిం
గరిని. బ్రహ్మాదుకథ్రువున్ మున్నుబో,రన రక్షిం
చుట కల్గొ లేదొ ర... 39

మ. ఆనిశంబున్ నినుఁ గొల్చుమానవులు ప్రాణాం
తంబునన్ రోగబా,ధనిమిత్తంబున రామరామ
యనుచున్ వాక్రువ్వ లేకుండినన్, జననాథా
గ్రణి నీవు వారిరసనాస్థానంబున న్నిల్చి బో,రన
రామా యనిపింతు వొర ర... 40

మ. ఇనవంశోత్తమ వేదశాస్త్రములలో నేవింటి
నేవింటివా,దును నీకుం బ్రతిగాఁడు నీకుఁ గల
బంట న్నన్ను రక్షింపు కా, లునిబట్లన్ విదళిం
పఁగావలయు నాలోనుండుమీ మెండుమీ,ఆ
నమోఘాస్త్రమువిల్లుఁ బూని ర... 41

మ. జననాథాగ్రణి నిన్నుఁ గొల్చునతఁ డాచండా
లుఁడైనన్ బున,ర్జననం బొందక ముక్తిఁ గాంచు

నొనరన్ సద్భక్తుడైనన్ దుదిన్, జనుఁ జండాల
కులంబులొన నుదయించం గోరి నీనామకీ, ర్తన
సేయన్ నిరసించెనేని ర... 42

మ. జనకుం డెవ్వఁడు నీకు నీకడుపులో సర్వంబు
నుండంగ నీ, యునికిస్థానము దుగ్ధవార్ధి నడుమన్
యోగీంద్రహృద్దేహ యే, మవి వర్ణింపుదు నీమ
హత్త్వముల సర్వాశ్చర్యముల్ పుణ్యవ, ర్తన
రాజన్య యశోవిహార ర... 43

మ. జనకుం డా జనకుండు నీసతికిఁ గౌసల్యా యహ
ల్యాఘ, మోచన నిన్ గాంచినతల్లి పంక్తిరథుఁడా
సర్వేశ మీతంద్రి యే, మినిమిత్తంబున నుద్భ
వించితి¹వొ నమ్మేనెట్లునీపుట్టువు, గ్రనిశాటాంతక
రామభద్ర ర.... 44

మ. హనుమంతుం డొకయబ్ధి దాటు నని యేలా
ప్రస్తుతుల్ సేయఁగా, దనుజారాతి భవత్పదా
బ్జములు హృత్పద్మంబునన్నిల్పనా, ఘనపుణ్యండు
భవాంబురాసులు తృణీకారంబుగా దాటు భో,
రన దానింతయుఁ గొంకులేక ర... 45

శా. నీపాదోదక మక్షులం దదుముకొంటిన్ గొం
టి నాలోనికిన్, నీపల్లెంబు ప్రసాదముం గుడిచి.

1 వి నెమ్మిన్నిట్టు లీపుట్టువు.

తిన్ నీపేరునుం బెట్టితిన్, నీవెన్నద్రలుదాల్చి
తిన్ భుజములన్ నీవింక న న్నేగతిన్, బ్రావైప్రో
చెదొకాని పూని ర... 46

మ. తపముల్ చేసినఁ బోనిపాపములు మంత్రంబుల్
సమర్థంబుగా, జపముల్ చేసినఁ బోనిదోషము
నదీస్నానంబునం బోనిఘో, రపుకర్తంబులు వా
యు నొక్కమఱి శ్రీరామా యనేమాట కర్ణపు
టం బించుక పోకెనేని ర... 47

శా. కంపింతున్ మును దండధారికిని మత్కాయంబు
వీక్షించి శం,కింపన్ గారణ మేమి నాకిక నినున్
గీర్తింపుచున్నాడ బల్, దుంపల్ గట్టినఘోర
పాపములసంధు ల్లోసివేసేతటిన్, అంపం బైనది
నీచరిత్ర ర... 48

శా. నీమంత్రంబు సదా సదాశివుఁడు పత్నీయుక్తుఁ
డై కాశిలో, నేమంబొప్ప జపించునంచు ¹శ్రుతుల
న్నిన్ నిన్నెవర్ణింపఁగా, నేమా నిన్ను నుతించు
వార మయినన్ నేనేర్చిన ట్లెన్నెదన్, రామా
రాఘవ రామభద్ర ర... 49

శా. నీమంత్రంబు జపించుమానవులకున్ నిశ్చేయ
మానర్థముల్, హేమంబు ల్లోడుగుల్ తురంగ

ములు మత్తేభంబు లాందోళికల్, గ్రామంబుల్
నగరంబులున్ విభవమున్ రాజ్యంబులున్ రత్న
ముల్, రామారత్నము లేమిలెక్క ర... 50

శా. గోమేధాధ్వరమశ్వమేధశతముల్ గోదానభూ
దానముల్, హేమాద్రుల్ తిలపర్వతంబులును
రేఖాశ్వదానంబులున్, సీమంత్రం బగునక్షరద్వ
యము¹ నే నీపుణ్యముంబోలవో, రామారాఘవ
రామభద్ర ర...

51

శా. గోమాంసాశని మద్యపాని సగరిన్ గొండీడు
చండాలుడున్, హేమస్తేయుడు సోదరీరత్న
దుఃసూడేకాదశిన్ భుక్తిగాం, చేమూఢాత్ముడు
లోనుగాఁగలుగుదుశీలాత్తు లైనన్ దుదిన్,
రామా యన్నను ముక్తిగాంతు ర...

52

శా. ఏమీ పాతకులార మాపురికి రా రీపుట్టునం
దున్నత, శ్రీమైబోయెద రెందుకన్న జమునిన్
గ్రేగన్నులన్ జూచుచున్, రామయ్యా యిక
నంచు పల్కి యపవర్గస్వర్గముం జొత్తురో, రామ
య్యా! నినుఁ గొల్చువారు ర...

53

శా. స్వామిద్రోహిని తమ్ముడెట్లు ఘనరాజ్యంబెల్ల
నీవిచ్చుటె, ట్లామాటల్ విని కాదె నిన్ను నడి

గేయాసక్తి నాకున్న దొం, దేమిట పల్కలు వేస
రిగప కింక నీ వీరాదె నీసీమలో, గ్రామం బొక్కటి
చాలు నాకు ర... 54

శా.మామాయంచును మామయంచు నెపుడు
మాయల్లుఁ డుద్యద్గతిఁ, హేమాద్రిప్రతిమాన
మైన హరువిల్లేవిల్లు మోపెట్టఁగా, సామర్థ్యం
బున ¹మేటి యీతఁ డనుచుఁ సత్వంబె వర్ణిం
పుడుఁ, రామా రాఘవ రామభద్ర ర... 55

మ. కమరం గ్రాగినలోభివానితలపున్నఁ గుక్క
మాంసంబు మ, ద్యముతో వండుకొతిన్న మాలఁ
డయినఁ దత్పాపకర్తంబులఁ, యమకూపంబుల
లోపలం బడఁడు జిహ్వగ్రంబునఁ రామమం,
త్రముఁ జేర్కొన్నను నొర ధీర ర... 56

మ. యమకూపంబులలోపలం బడి మహాహైన్యంబు
నుఁ బొందకుం,డ ముదంబారంగ నన్నుఁ బ్రోచి
కరుణఁ సాయుజ్య మిమ్మీ తుదిఁ, క్రిమితూవుం
దనరూపుగాఁ బెనిచి రక్షింపఁ విచారించునా,
భ్రమరంబుంబలెఁ బాపదూర ర... 57

మ. మమకారంబున సార్వకాలమును నీమంత్రంబు
వాక్రుచ్చుడెం,దము నాకుంగలుగంగని వ్వుటుల

1 వీడు మేటి యని నీసత్వంబు వర్ణింతు నో.

నైనన్ మృత్యువక్త్రమ్ము దూ, అము నిన్నున్
మతి దూఱ మంత నపవర్గస్వర్గమార్గంబు దూ,
రము గాకుండును మాకుఁ జేర ర... 55

మ. తమగర్వంబున వారు మూఢులగుచున్ దైవంబు
మంత్రంబు తం, త్రములన్ వీడఁగ నాడుచున్
దిరుగు నిర్భాగ్యుల్ మహారాజులై, మము నూ
రింపఁగ నేము నిన్నెఱిఁగి నీమంత్రం బెఱింగిన్
దరి, ద్రమతిన్ వేడఁగఁబోవుటెట్లు ర... 59

మ. హిమధామస్ర తిమానకాంతియుతులై యింద్రాది
దిక్పాలకుల్, తములన్ స్తోత్రముసేయ నుం
దుదురు నీదాసానుదాసుల్ సుర, ప్రమదాపల్లవ
పాటలాధరసుధాపానాదికేలీవిహా, రములన్
మీఱుచు మీరుచూడ ర... 60

శా. మిమ్ముం గొల్వఁ దలంచి పాపముల నెమ్మిం జోఁ
పినా నింక నే, నెమ్మిన్ సౌఖ్యముఁ బొందువాఁడ
నగుచున్ నీమూర్తి భావించెదన్, రమ్మా వీని
తలంపు మేలని కృపన్ రక్షింప నాలోనికిన్,
రమ్మా నన్నుఁ గృతార్థుఁజేయ ర... 61

మ. ప్రమదారత్న మహ్య గౌతమునిశాపప్రాప్తిఁ
బాషాణరూ, పముతోఁ బెక్కుయుగంబు లుం
డఁగ హరబ్రహ్మాదులుం బాపలే, నిమహాపా

పముఁ బాపనోపినదికా నీపాదరేణుప్రకా, రము
నేనేమని సన్నుతింతు ర... 82

శా.నాయజ్ఞానముఁ బాపుమంచు మదిలో నానాప్ర
కారంబులన్, గూయం గూయ నదేమిరా యన
వు నీకున్ మ్రొక్కనా కుక్కనా, భీ యం చేటికి
రోతగించెదవు నీచిత్తంబు రాకుండినన్, బ్రాయ
శ్చిత్తము నాకు నెద్ది ర... 83

మ. నియమంబోప్ప ననెకజన్మములనుండిన్ దాచు
కొన్నట్టిసం, చయదోషంబులు మాటమాత్ర
మునఁ గొంచుం బోవుచోరత్వ మెన్నియుపా
యంబుల నభ్యసించినవియో నీనామముల్
జేయు నా,రయలీల నివరించుటెట్లు ర... 84

శా.తారుణ్యోదయ యొంటిమిట్టరఘునాథా! నీకు
నే బద్యముల్, నూలున్ జెప్పెద నూరఁ జేరు
వెలయన్ నూత్నంబుగా నంత నా, నోరుం
బావన మాను నీ కరుణఁ గాంతున్ భక్తి¹న్నం
దలున్, రారవ్వుందురు గారవించి ర... 85

శా.చీరన్ దీయకు చన్నగుబ్బలపయిన్ జీకాకుగాఁ
గాకుగా, జేరన్ దీయకు మందబోయఁ డిదె వచ్చే
ప్రాద్దు రావద్దురా, జారల్ మేనుల జారలం గవ

యు కృష్ణా ఏకపత్నీవ్రత, ప్రారంభం బిపు డేల
నీకు ర...

66

మ. తిరునామంబు ధరింపఁడేని నొసలకా దిక్పూరితం
బైననీ, వరనామంబుఁ దలంపఁడేని మదిలో
వాంఛించి నీపాదపం, కరుహక్రీతులనీదలోద
కముఁ ద్రాగఁడేని వాఁ డేటి నేర్పరి వైకుంఠ
పురంబుఁజేర ర...

67

మ. శరణం బన్నను మాటమాత్రమున విశ్వద్రోహి
తోఁబుట్టుకుకా, గరుణాపూర్ణవిలోకనం బొదవ
లంకారాజ్యసింహాసన, స్థిరపట్టం బొనరించినాఁడ
వఁట యేదేవుండు నీసాటి యు,ర్వరలోనకా భ
వరోగదూర ర...

68

మ. పరనారీకుచకుంభపాలికలపైఁ బాదాబ్జయుగ్మం
బుపైఁ, గరమూలంబులపైఁగపొలతటిపైఁగంతం
బుపైఁ గొప్పుపైఁ, బరువుల్ వాతెడునాతలం
పులుమిముకా భావింపఁగాఁజేసిస,ర్వరసాధీశ్వర
నన్నుఁ బ్రోవు ర...

69

మ. నరకుల్ గ్రాగినయిన్నకంబముల నంటంగట్టఁగాఁ
గొట్టఁగాఁ, బొరలం బొర్లఁగఁ గక్కుతాలఁ
గొని వీపుల్లోయఁగావ్రేయఁగా, నరకావాసుల
లోన నుండుదురు నీనామంబు వర్జించిదు,ర్వరణం
బుల్లని చన్నవారు ర...

70

మ. పురసంహారునిచాపమున్ జివుకుదంబున్ ద్రుంచి
 పోవై చినన్, పరశూదగ్రభుజిండు పోవిడుచునే
 భంజించుఁగాకంచు ని,ష్ఠురముల్ పల్కిన భార్గ
 వున్ నిజబలాటోపంబు వారించి ని,ర్భరశాంతం
 బునఁ గాచితౌర ర...

71

మ. స్తరసంహారుడు గౌరి బొత్తున భుజింపన్ బిల్వ
 నే రాను శ్రీ, హరినామంబులు వేయు నెన్నె
 దను నిత్యం బైననో మన్న నో, యరవిందానన వే
 యునేమిటికి రామా యన్న నుం జాలు మం, త్రర
 హస్యంబుఁ దలంతు నేను ర...

72

శా. బాలత్వంబునఁ గొంతకాలము వృథాపాపంబు
 దుర్బుధి నై, చాలం జన్వనమందు గర్వమతి నై సం
 సారినై దుష్కియా, చాలభ్రాంతిఁ జరింతుఁ
 గాని నినుఁ గాంతం గొల్వలేదయ్య హే, రాళం
 బైనది చింత వంత ర...

73

శా. సాలగ్రామశిలాశిలోచ్చయగ్గయాస్థానప్రయాగ
 స్థలుల్, పోలన్ జూచెన నంచుఁ బోవఁ దలఁ
 తున్ బోలేను మీదాసులన్, బోలే నన్నను
 బుద్ధిపుట్ట దిఁక నేఁ బుణ్యాత్ముఁ డౌ టెట్లు హే,
 రాళం బైనది చింత వంత ర...

74

మ. కొలువంజాలక మాన. నీనుతులు పెక్కుల్

సేయుటల్ మాననిక, దలఁపక జాలక మాననిక
గలసి నీదాసాదివర్గంబుతో, నిలువంజాలక మా
ననేగడపటక నీనామముల్ విన్నవా, రలకుక
గల్గును మోక్షలక్ష్మీ ర... 75

మ. తలఁపక జిత్రము మీమహత్త్వములు మీదా
సుల్ మహాభాగ్యవం, తులు త్రైలోక్యమునక
బదస్థులు ధ్రువుండుండుక నభోమండలిక, బలి
పాతాళమునక విభీషణుండు భూభాగంబునక
బద్దజ, ప్రలయం బైనను బోవ రార ర... 76

మ. చెలఁగక మర్త్యులువేగి లేచి తమచేసే వెల్లఁ
బాపంబు లీ, కలుషంబుల్ బెడబాయు పేదిగతి
యింకక ద్రోవ యొండెద్ది పు, ర్వులగుంటం బ
డఁబోకయుండ దయనేర్పుక బుద్ధియుక గల్గు
వా, రలు నీసేవకు లాట లెస్స ర... 77

మ. కలకాలంబువ్రతంబులుక దపములుక గావించి
యన్యు ల్బుదిక, గలకాలంబును బోలె నిర్జ
రపురీకాంతాకుచాలింగనం, బులఁ గొన్నాళ్లును
ఖించి క్రష్ణునిలం బుట్టేదిసే మెచ్చ ని, ర్తలము
క్తుల్ నినుఁ గొల్చి కాంతు ర... 78

మ. నిలువెల్లక బులకాంకురంబు లొదవక నీపాద
తీర్థంబుతో, దులసీవర్ణ మొకించుకంతఁ గొనినక

దోషాలు ఖండింపఁగాఁ, బొలపాకుల్ దినఁ గాన
నంబులఁబడఁబోనేలమోక్షంబుకూ, రలను న్నా
రల నేల గల్లు ర...

79

మ. చెలువం బొప్ప సువర్ణముద్రలితరుల్ చెల్లించు
పేక్షాత్తకా, కలసీముద్రలు చూడఁ జెల్లుబడి
చక్రాలంచు వేయించుమం, డలనాథాగ్రణి క్రొ
త్త సీబలిమి నానావర్ణపుం దోలుము, ద్రలు చె
ల్లించితి విందు నందు ర...

80

మ. ప్రళయాపాదితకాలమృత్యు¹నిభ యీరాకాసి
రాగా వా,దులు వారింపఁగ²నోప నింక నెటుచొ
త్తున్ నొత్తుఁ గాకన్న సం, చలితున్ గౌళికుఁ
గాచి తాటకను శస్త్రజ్వాలచేఁ ద్రుంచిదో, ర్బల
శక్తిన్ విలసిల్లి తొర ర...

81

మ. చిలుకన్ ముద్దులు చిల్కఁ బల్కుతటి రాజీ
వాఱి యొక్కర్తు ని,చ్చలు నోరాఘన రామరా
మయనినన్ సాలోక్యసామీప్యముల్, కొలఁదు
ల్పిఱఁగ నిచ్చినాడవట సీమన్ బిడ్డపే రిడ్డవా,
రలపుణ్యంబున కెద్ది మేర ర...

82

మ. ఇల నిన్నున్ దొలుబామునం దలఁపనై తీజన్త
మందైన నా, తలఁపు ల్తీపదపంకజంబులపయిన్

దాపింతు నే నింక బి, డ్డలలోఁ జెట్టులలోస
నంబువులఁ బుట్టం బుట్టఁగా నోపఁగ, ర్థలతాబం
ధముఁ బాపుమయ్యర... 83

మ. ఇల నీమీఁదను చాల భక్తిగలవాఁ డేచెట్టవాఁ
డైన నే, ఖలుఁడైనన్ మది నుత్తమోత్తముఁ
డగున్ గాదన్నఁ గొంగీడ్చెదన్, దెలుప న్నిల్చిన
నాఁడుకొన్నపరవాదిన్ గెల్చెదన్ వేదశాస్త్ర
లసద్వాక్యనుతప్రతాప ర... 84

శా. దేవా! నాదొకవిన్నపంబు గల దేదీ యంటివా
వింటివా, త్రోవన్ దండధరుండు దుర్గతులకై
త్రోవన్ విచారించునో, యేవిఘ్నం బొనరించు
నో యెఱుఁగరా దౌ ముక్తికిన్ బోవుచో, రావే
వెంబడి నింత సంత ర... 85

శా. గోపం దొల్టిజన్మకాలముల నీకుం బంటఁ
గా నైతిఁ గాం, చీ వక్రంబులెకాక నాకు నివి
లక్షింపంగ జన్మంబులా, చావుం బుట్టువు మా
న్పుకోపలయు నీజన్మాన నీవాడనై, రావా నామ
ది కింకనైన ర... 86

శా. చావు ల్లర్థ్యులకెల్లఁ గల్గుటలు నిస్సందేహము
లేహముల్, చేవ ల్లల్లిననాఁడె శ్రీగిరి గయా
శ్రీ వేంకటాపేహాబిల, గ్రావప్రాంతములందుఁ జేర

వలెఁ జేరంబోవ కేలబ్బు నా, ర్యావాణీస్తుత మో
క్షలక్ష్మీ ర... 87

✓ శా. త్రోవన్ మానవుఁ డొంటిఁ బోవుతటి నీస్తో
త్రంబు వాక్రుచ్చినన్, నీవుం దమ్ముఁడుఁ దోడు
వత్తురఁటె కా నెయ్యంబు తెయ్యంబుగా, నీవం
టావుఁడు నిన్నుఁ బోలుపాతుఁడున్. నీవంటిభ
క్తప్రియ, ప్రావీణ్యండును లేడు చూడ ర...

✓ మ. నవనీతంబుల కేల పాతెదపురా నాయన్న రా
యెన్న రా, యివి దూత్యంబులు గాఁగ గోపికలు
నీయింటన్ బదార్థంబు లె, య్యవి లేవంచు
వచించునమ్మకడ కొయ్యం జేరు నీచేయు మా, రవి
నోదంబులు నేఁ దలంతు ర... 89

మ. వివిధ బ్రహ్మలయంత్యకాలముల నేవీనిల్వ వావే
ళలన్, ధ్రువుఁడుండుండు విభీషణుండు బలియుం
డున్ వారు నీదాసులై, నవిశేషంబునఁ గాక త
క్కిరుల కుండంబోలునే యింద్రు, ద్రవిరించి
స్తుతశౌర్యసార ర... 90

మ. చెవి నీనామము విందునో యని కడున్ శంకించి
కర్ణంబులన్, రవము వ్రీడినఘంట లంట నిడి ఘం
టాకన్లుఁ డేతేరఁగా, నవి చూచే వర మిచ్చినాఁ
డవఁటనీయంఘ్రిద్వయీసేవక, ప్రవరున్ గాచుట
యేమిలెక్క ర... 91

మ. రవిసూనున్ బరిమార్చి యింద్రసుతునిన్ రక్షిం
చినాఁ డందునో, రవిసూనుం గృహ నేలి యిం
ద్రసుతుఁ బోరగ ద్రుంచినాఁ డందునో, యివి నీ
యందును రెండునుంగలవు నీకేదిష్టమానోకదా,
రవివంశాగ్రణి తెల్పవయ్య ర... 92

శా. దోషంబు ల్కులపర్వతంబులకొలందుల్ గల్గినన్
గల్గనీ, మీసంకీర్తనశబ్దమాత్రమున భస్మీభూత
ముం జేయఁగా, త్రాసు లోక్కిటిసహస్రముల్
గలిగి యెత్తన్ రానికార్పాసపున్, రాసు లోస్క
కిన నిష్పవోలె ర... 93

మ. కసుమాలం బగుదేహి పుట్టువుల నీకష్టంబులం
బాసి దీ, ప్యసుకాయం బొనరింతు వెవ్వఁడునినున్
వాక్రుచ్చినన్ యోగిమా, నసగేహంబులనుండి
లోహము సువర్ణచ్ఛాయగాఁ జేయఁగా, రసవా
దంబులు నేర్చి తొర ర... 94

మ. పసులం గాచినగొల్లవాఁడ వనుచున్ భావించు
నెంతున్ మదిన్, ముసలిప్రాయమువాఁడ వైతి
వనుచున్ మూర్తిత్రయాకారునిన్, పసుధాధీ
శ్వరు నెంతు నిక్క మెఱుగన్ సర్వాపరాధిన్
గృహ, రసపాథోనిధి కావుమయ్య ర... 95

మ. పిసిడిం జూచి మహాప్రదాత యనుచున్ బీభ

త్సకుత్సాంగునిన్, ప్రసవాస్త్రప్రతిమానరూపుఁ
డనుచున్ బందన్ బ్రయంబంద శ, త్రుసమూ
హాంతకుఁ డంచు నెప్పుడు నరస్తోత్రంబుఁ గావిం
చు నీ, రసుఁడన్ నిన్ను నుతింప నేర ర... 96

మ. బహురూపాలు ధరించుకొంచును గ్రియాభా
షాంగము ల్లుట్టఁగా, బహుకాలంబులనుండి
యాడితి నెకన్ బ్రాల్తాలి నట్లయ్యెడిన్, దహలం
బెట్టిక చాల్పురే యనుము నీత్యాగంబు నే నొ
ల్ల నా, గ్రహవై తేయమదాపహార ర... 97

శా. మోక్షాపేక్ష జనించె నాకు నిది యేమోకాని
యీజన్మమం, దక్షిణోదయ ముక్తి కెన్వఁడొడ
యం దాపుణ్యునిం జెప్పెదో, దక్షాస్తుత నీవె
కర్తవయునన్ దక్కేల నీవే ననున్, రక్షింతో
యెఱుంగంగఁ జెప్పు ర... 98

మ. అక్షీణప్రతిమానదానవిభవాహంకార పారీణ
యో, రక్షోదైత్యమదాపహారవిబుధత్రైలోక్య
సంరక్షకా, దక్షధ్వంసవధూటికావినుత నీదాసా
నుదాసుండ నన్, రక్షింపంగదవయ్య నీవు ర...

మ. చదువు ల్దొంగిలి సోమకాసురుఁడు భాషాభర్త
కూపెట్టఁగా, నుదధుల్ సొచ్చిన వానిఁబట్టుటకు
నుద్యోగించి మత్స్యంబవై, యదరంటన్ రిపుఁ

ద్రుంచి వేదములు తేవా దేవ శాండిల్యనా, రద
శాండిన్యనుతప్రతాప ర... 100

*మ. దనుజాధీశులు నిర్జరాధిపతులు¹ దామందలు²
మందర³, ఘనసత్వంబుననె త్తివైచి జలధి⁴ గ
ర్వంబుతోఁ ద్రచ్చుచో, మునుగం బారక
యుండఁ గచ్చపమవై మున్నీటిలో నుండు వ, ర్త
నమే నాత్మఁ దలంచుచుండ ర... 101

మ. ధర కల్పాంతమున⁵ గరంగఁబడి పాతాళంబులో
¹నంటిన⁶, దొరయ⁷ దొల్లిటియట్లకా నిలుప
నుద్యోగించి క్రోడంబవై, పారి నబ్బూతల మె
త్తిసట్టిఘనదర్పు⁸ నిన్ను భావించు ని,ర్భరకారు
ణ్యనిరూఢ చిత్త ర... 102

మ. వడుగా నీవడుగ న్నెఱుంగ విట నల్పం బైనవా
సంబు న, న్నడుగ⁹ వచ్చితి వన్నఁ గన్గొని బలీం
ద్రా నాకు నీవిచ్చుమూఁ, డడుగు ల్పూఁడుజగంబు
లంచుఁ గొనవా² యాద్యంతముల్ మాట మా,
ర్పడ నాడే³ మతికాఁడ పొర ర... 103

*మ. ఆమరుల్ రాక్షసనాయకుల్ కడఁకతో నత్యంతగర్వంబు
న⁴, దమసత్వంబున మందరాచలముచేఁ ద్రచ్చంగ నం
భోధిలో, రమణ⁵ దద్గిరి మోచి కాచినజగత్ప్రాణుండ
కూర్తావతా, రమనంగా మఱి నీవె కావె ర...

1 యోచ్చిన⁶. 2 యత్యంతము⁷. 3 ముడికాఁడపొదు

శా. ఏతాఁగాక మురాంతకుండు గలఁడా యెందైన
నిందైన నీ,†చేతల్తానుమటంచుఁదండ్రీసుతునిన్
స్తంభంబులోఁ జూపరా, చూతా మన్న నృసిం
హరూపమున నచ్చొ నుండవా చెండవా,రాతిం
బోలినదై త్యుమేను ర... 104

మ. సమరక్షోణులఁ బాటఁబాటఁగ జరాసంధాదు
లన్ ద్రుంచి చం, డమదాభీలుని ధేనుకాసురుని
చట్ట ల్చీరి ముష్టిప్రహా, రములన్ ముష్టికు నా
ప్రలంబదనుజున్ మ్రందించి తా రేవతీ, రమ
ణాకారముఁ గాల్చి యశార ర... 105

మ. నిను నారాయణమూర్తిఁ గాఁ దలఁచుచున్
నీదండ నావండకా,వనవాచంయము లెల్లఁ జేరి
కొలువన్ పారిం గృపన్ జూచుటల్, వనధిం గ
ట్టుట రావణుం దునుముటల్ వర్ణింతు రామావ
తా, రనిరూఢాకృతి నిన్ను నోర ర... 106

మ. అమరారాతివధూటికారమణుల న్నశ్వత్థనారా
యణ,ద్రుమముం గొఁగిటచేర్పఁజేసి వ్రతము ల్తూ
లించి బుద్ధావతా, రమునన్ రుద్రసహాయమై
త్రిపురముల్ మ్రగ్గించి తా రార ధీ,రమునిస్తుత్య
యశోవిహార ర... 107

మ. కలికాలాంతమునఁ గిరాతజనముల్ గర్వించి
 చంచత్కిరా, తులనెల్లఁ విదళింపుచుఁ గృత
 యుగద్యోతంబుఁ గావింప విం, పలరఁ గల్కివి
 గాఁగనున్న హరిని న్నశ్రాంతముంగొల్చువా, రలు
 పుణ్యాత్మ లగణ్యశూర రఘువీరా జానకీనా
 యకా.

108.

ఒంటిమిట్ట రఘువీరశతకము

సంపూర్ణము.

126

పీఠిక.

దేవకీనందనశతకము రచనాక్రమము కవితా
ధారఁ బట్టిచూడఁ బూర్వకవికృతమని తోచును.
ఇందలి పద్యములు శ్రీకృష్ణభగవానుని లీలావిహారా
దికములను గొండాడుచు విష్ణుమహిమాదికము
లఁ బ్రశంసించుచు మృదుమధురపదగుంఢనము
లతో సుకుమారములగు సమాసములతో నలరారు
చున్నవి. ఇందలి కృష్ణలీలావర్ణనములలోని పద్య
ములు శ్రీకృష్ణకర్ణామృతము ననుసరించి వ్రాయఁ
బడినవి విశేషించి కలవు. దృష్టాంతమున కొకదానిని
జూపుచున్నారము.

ఉర్వార్యంకోపిమహీధరోలఘుకరోదోర్భ్యంధృతోలీలయా
తేన త్వం దివి భూతలేచ సతతం గోవర్ధనోద్ధారకః
త్వాం త్రైలోక్యధరం వహామి కుచయో రక్తే న తద్గణ్యతే
కింవా కేశవ భాషణేన బహునా! పుణ్యైర్యశో లభ్యతే.

ఈశ్లోకము ననుసరించి వ్రాయఁబడిన పద్య
మీశతకమున 15-వ సంఖ్యలో నున్నది. ఇటులే
కొన్నిపద్యములు భక్తిరసప్రతిపాదకములగు శ్లోక
ములకు ఛాయలుగాఁ గానుపించుచున్నవి. ఇం
దలి వ్రతిపద్యము కదలీపాకములో సుకుమార

సమాసకల్పితమై యుంటచే బరనయోగ్యముగ నున్నది. శతకమున 100 పద్యములు మాత్రమే కలవు. ఫలశ్రుతి తెలుపుపద్యము కందపద్యముగ నున్నది. కవిత్రయముగల పద్యము స్తుతివిషయిక పద్యములు లోపించి యుండునని తోచుచున్నది. శతకమువలన మాత్రము గ్రంథకర్తను నిరూపింప వీలు చిక్కదుగాన, సాధనాంతరము లన్వేషించి గ్రంథకర్తనామము కాలము తెలిసికొనఁ బ్రయత్నింపుదము.

జక్కనకవి విక్రమార్కచరిత్రమునఁ గృతి పతివంశావతారముఁ జెప్పుకొనుచుఁ గృతిపతితండ్రి యగు జన్నమంత్రి నీవిధముగాఁ బ్రశంసించి యున్నాఁడు.

సీ. పరమహృద్యంబైన పద్యశతంబున
దేవకీతనయు విధేయుఁజేసె

... ..

హరితమునివంశరత్నరత్నాకరేంద్ర
చంద్రుడై యొప్పు సిద్ధయజన్నమంత్రి.

దీనివలన దేవకీతనయశతకము రచించినది హరితసగోత్రుడగు జన్నమంత్రియనియు నతఁడు దేవరాయ మహారాయల యాస్థానమున మంత్రిగ

నున్నటులఁ దెలియుటచే క్రీ. శ. ౧౪౨౨-౧౪౪౦
లోగనుండియుండుననియుఁ దలంప వీలుకలుగుచు
న్నది. ఇతరాధారములు లభించువఱకు దేవకీనందన
శతకమురచనా కాలము గ్రంథకర్తనామము పై
నిర్ణయముతో సరిపుచ్చుకొనవచ్చును. ఈశతక
మున వ్యాకరణదోషములు గనుపట్టుచున్నవి.

అయినను అప్పకవివంటి లాక్షణికుఁడు ఇం
దలి పద్యములు ఉదాహరణమునకుఁ దీసికొనుట
వలన నీశతకప్రశస్తి యప్పకవికాలమునకే నుప్ర
సిద్ధముగా నుండె ననుటకు సంశయము లేదు. లిఖిత
ప్రతి యొకదానిలో నీశతకము కవిరాక్షసుఁడు
ప్రాసినటులఁగలదు. కవిరాక్షసుఁడేజన్మ య్యకవియో
యాచిరుదనామ మెవరిదో యెఱుంగ వీలుకాదు.
మఱియు నాపద్య మొకప్రతియందే గానవచ్చుట
వలన నెంతవఱకు విశ్వసనీయమో యెఱుంగనయితి
గాదు.

ఈ శతకమును నిర్దుష్టముగా ముద్రించి
యాంధ్రదేశీయుల కందించిన వావిళ్లవారి ప్రయత్న
ము ప్రశంసాపాత్రము.

నందిగామ }
1-1-25 }

శేషాద్రిరమణకవులు,
శతావధానులు.

130

శ్రీ కృష్ణాయ నమః.

వెన్నెలకంటి జన్మయ్యమంత్రీకృత
దేవకీనందనశతకము

శా. శ్రీకైవల్యరమాధినాథ నిను నర్థిం గీర్తనల్ జే
సి కా,దా కంజాతభవేంద్రనారదశుకవ్యాసాంబ
రీషార్జునుల్, నీకారుణ్యముఁ గాంచుటల్ వనుమ
తిన్ నేనెంతధన్యుండనో, నాకున్ జేకురె న్నన్ది
భాగ్యములు కృష్ణా దేవకీనందనా. 1

శా. శ్రీవైకుంఠనివాస గోత్రధర లక్ష్మీనాథ గోపా
ల లీ,లావిర్భావ పతంగవాహ యదువంశాంభో
ధిచంద్రోదయా, నీవే దిక్కని యున్నవాడను
దయన్ వీక్షించి రక్షించవే, నావిజ్ఞాపన మాల
కించు మది కృ... 2

శా. శ్రీరామావసుధాకళత్రములపైఁ జెన్నొందుపా
దాబ్జముల్, గారామారఁగఁ జూచి శేషఫణి
దాఁ గౌతూహలంబొప్పుగా, క్షీరాంభోనిధిఁ బ
వ్వలించి యమరుల్ సేవింపఁగా నొప్పుని, న్నా
రాధింతు మదీయచిత్తమునఁ గృ... 3

శా. నీడల్ దేతెడుచెక్కుటద్దములతో నిద్దంపుఁ
గెమ్మోవితో, కూడికూడనిచిన్ని కూఁకటులతో
గోపార్భకశ్రేణితో, ప్రీడాశూన్యకటీరమండల
ముతో వేడ్కన్ వినోదించుచు, న్నాఁడాశైశవ
మూర్తి నేఁ దలఁతుఁ గృ... 4

శా. అందెల్ చిన్నిపసిండిగజ్జియలుమ్రోయన్ మేఖ
లాఘంటికల్, క్రందె మ్రోయఁగ రావిరేక నుదు
టన్ గంపింప గోపార్భకుల్, వందారుల్ గన
వెన్నముద్దలకునై వర్తించుమీ బాల్యపుం, జందం
బా దివిజుల్ నుతించుటలు కృష్ణా దేవకీనం
దనా. 5

శా. వేదోద్ధారకుఁగా సుధావ్రభవుఁగా విశ్వంభరా
వాహుఁగా, వాదావిర్భవుఁగాఁద్రయీవటువుఁ
గా వర్ధిష్ఠుతాయుష్యుఁగాఁ, గోదండాశుగపా
ణిఁగా బలునిఁగా ఘోరవ్రతచ్ఛేదిఁగా, నాదిబ్ర
హ్మముఁగాఁ దలంతు మదిఁ గృ... 6

మ. అమరుత్కాక్కులచే మునుల్ నుతులచే నార్యు
ల్లహానిష్ఠచే, సమరోత్సాహజనుల్ పునశ్చరణ
చే సాధుల్ దయాబోధచే, నమితోదారకళా
ధ్యు లర్పణలచే నధ్యాత్మ లై క్యంబుచే, సమతం
గాంచిరి మీపదాబ్జములు కృ... 7

మ. జపముల్ సేయఁగ నేర సీమమున నిచ్చల్పాజ
సేయంగలే, నుపవాసవ్రతభక్తిచొప్పెఱుగ
వేదోక్తక్రమస్థుండఁగా, నపరాధంబులు నాయె
డం దఱచు నే నజ్ఞాని నెబ్బంగులన్, జపలుండం
చు నుపేక్ష సేయకుము కృ... 8

మ. సుకరంబై సురసేవ్యమై సులభమై సువ్యక్తమై
యుక్తమై, ప్రకటంబై పరమార్థమై ప్రమదమై
ప్రద్యోతమై పథ్యమై, యకలంకావృతమై య
మోఘతరమై యానందమైయందమై, సకలంబున్
భరియించు మీమహిమ కృ... 9

శా. కొండల్వంటికవీశ్వరుల్ శతకము ల్లూర్పంగఁ
గోటానకో, ట్లుండన్ నీవును జెప్పఁబూనితి వదే
మో యంటివా వింటివా, వండేనేర్పులఁ బెక్కు
రీతుల రుచుల్ వర్తింపవే శ కముల్, దండిన్
నామన వాలకింపు మదిఁ గృ... 10

శా. చన్నే నిన్నును బాలుఁగాఁదలఁచి యిచ్చంబూత
నాకాంతదాఁ, జన్నుల్నిండఁగఁ జేదుఁబూసికొని
యాచన్బాలు నీకిచ్చినం, జన్నుంబాలకు లో
నుగాక యసురన్ సాధించియాయంతికిన్, సన్నన్
ముక్తి యొసంగి తీవు భళి! కృష్ణా దేవకీనందనా.

మ. విలసిల్లన్ పదియాలువేలసతులన్ వీక్షించి వా

రిండ్లలో, పలవర్తించుచు నుండి వీటఁ గలగో
 పస్త్రీలనెల్లఁ గడుం, బలిమిఁ బట్టి రమించినాఁ
 డవు భలీ ప్రాజ్ఞుండ వీవోదు భూస్థలి నీవేకద కొం
 టెదేవరవు కృ.... 12

మ. పాలుపొందఁ నడిరేయిఁ గుక్కుటరవంబులో
 చూపి గోపాలకా, వలి విభ్రాంతులఁ జేసి మంద
 లకు నై వారేగఁ దత్కామినీ, కలనాయత్న
 ము తామ్రచూడగతులం గావించి నీకీర్తి రచ్చ
 ల కెక్కెం గడుగొయ్యదేవరవు కృ... 13

మ. అనిరుద్ధాచ్యుత యీశ కేశవ ముకుందాధోక్ష
 జోపేంద్రవా, మన దామోదర చక్రపాణి
 హలి రామా శౌరి శార్దూ జనా, ర్ధన పీతాంబర
 భక్తవత్సల నమో దైత్యారి వైకుంఠవా, స నృ
 సింహాంబుజనాభ ప్రోవు ననుఁ గృ... 14

మ. ఇల గోవర్ధన మెత్తితీ వనుచు బ్రహ్మాండ్రాదు
 లెంతో నినుం, బలుమాటున్ను తులొప్పఁజేసెదరు
 పద్మాక్షా కుచాగ్రంబునం, జాలక న్నెత్తినరాధ
 నెన్న రిదిగో సొంపొంద సత్కీర్తిని, శ్చలపుణ్యం
 బునఁ గాక చొప్పడునె కృ... 15

శా. మాళిం బింఛపుదండ యొప్పుగ నటింపంగౌను
 శృంగారపుక, శ్రీ లెంచంగను పిల్లఁగ్రోవిరవ

మున్ జేకోల ముం జెక్కుచున్, గేలన్ మెచ్చొ
నరింపఁ గోపకులతోఁ గ్రీడారసస్ఫూర్తిసీ, వాలం
గాచువిధంబు నేఁ దలఁతుఁ గృ... 16

శా. పెచ్చుల్ ప్రేలుచుఁ బిల్లఁ గ్రోవిరవమున్ బెం
పొందఁగాఁజొక్కుచున్, నిచ్చల్ నిన్ను భజింప
గోపగణమున్ నిత్యోత్సవక్రీడమై, నిచ్చల్
మచ్చికముచ్చటచ్చుపడఁగా హెచ్చించి కీర్తించి
నీ, సచ్చారిత్రము విన్నఁ బుణ్యమగుఁ గృష్ణా
దేవకీనందనా. 17

మ. లలనాకుంచితవేణియుం దడవ మొల్లల్ జాట
కస్తూరికా, తిలకంబుం గఱఁగంగ లేతనగవున్
దీపింప నెమ్మోమునన్, దళుకుల్ చూపెడి
చూపు లుల్లసీల నానారీతులన్ వేణుపుష్కల
నాదంబుల పెంపుఁ జూపుదువు కృ... 18

మ. కలకాంచీమణికింకిణీమధురనిక్వాణంబు మండీర
మం, జాలరావంబును గొంతకొంత వినవ
చ్చెన్ బట్టలేనైతి నం, కిలి నిద్రించుట మోస
పుచ్చె హితవాగ్దేయుండు నేడంచు ని, చ్చలు
మీశౌర్యము లెంచు గోపతతి కృ... 19

మ. కలనైనన్ నగియైన గోప మెనుగంగా నైనమీ
నామ నిర్మలవర్ణద్వయ మెవ్వరేదలఁచినం బా

పాఘము ల్వాయు ను,జ్వలభాన్వప్రతిమానచం
డకిరణవ్రాతాహతిం జీకటల్, చలనం బంది
తొలంగుచందమునఁ గృ... 20

మ. నిను నెవ్వఁడు దలంచు నీమహిమ వర్ణింపంగ
నెవ్వఁడు నే,ర్పునఁబూనుకొ నినుగొల్చునట్టిఘ
నుఁ డాపుణ్యాత్మ లోకైకమా,న్యనిఁగా ధన్యు
నిఁగా వివేకనిధిఁగా నుద్యద్గుణాంభోధిఁగా, నని
శంబుం గొనియాడఁ గోరుదురు కృ... 21

శా. శీలంబుకొ గులముకొ వివేకనిధి లక్ష్మీకాంతవక్ష
స్థలికొ, హాళిం బాయకయుండు కాముకుండవై
హంకారవృత్తికొ సదా,స్త్రీలోలుండన రాధతోఁ
బెనఁగుట ల్చిత్రంబులు న్నార నీ,జాలం బేమని
సన్నుతించెదను కృ... 22

శా. శ్రీలక్ష్మీధవ రుక్మిణిం గలసి కూర్చికొ మిత్రవిందా
సునం,దాలోలాటులఁ గూడి జాంబవతి సత్యా
లక్ష్మణాభద్రలకొ,కాళిందికొ మరుకేళిఁ దేల్చితివి
శృంగారాంగగోపాంగనా,జాలంబుకొ దనియిం
తు వార తుదఁ గృష్ణా దేవకీచందనా. 23

శా. మద్దు ల్లాల్పినలాగొ వేగ మనిలో మన్నించి
గాండీవికొ, బుద్ధుల్ సెప్పినలాగొ మోదరస
ముప్పొంగకొ యశోదమ్మకుకొ, ముద్దుల్లా నటి

యించులాగొ వరుసన్ మువ్వేళలన్ వేడుకన్,
చద్దు లైక్కి రహించులాగొ ధరఁ గృ... 24

మ. చరణాబ్జంబులు వీడ్వడన్ నిలిచి యోజన్
ధట్టిలోఁ బిల్లఁగ్రోల్, కర మొప్పారఁగ నుంచి
యింపాదవఁ జంకన్ గోల నందిచ్చి బ,ల్వురుగో
పాలురుజుట్టునుంగొలువ వేల్పుల్ గ్రుక్కిఁతుల్లిం
గఁగా, నరయం జల్ది భుజింపవే యడవిఁ గృ... 25

మ. మెలుగు వ్రేలుమహేంద్రసీలనిభ మామేనన్
సమీపాటగో, ఖురనిర్ధూతధరాపరాగలవపంక్తు
ల్లప్పఁగానొక్కచే, బురిగోలొక్కటఁబాలకుండఁ
గొనుచుం బొల్పొంద గోధుగ్జనాం, తరవర్ధిష్ఠుఁడ
వైననిన్ గొలుతుఁ గృ... 26

శా. ఆధివ్యాధిహరంబు జన్తమరణవ్యాపారదుష్క
ర్తదు, రోబిధావ్యాప్తినివారణంబు సతతస్ఫూర్జజ
గద్రక్షణో, న్నేధాయుక్తము భక్తవాంఛితఫలా
నీకప్రథానైకదీ, యాధౌరేయము సీమహామహి
మ కృ... 27

శా. హాలాహలశిరోధిమాళినయనో ద్యద్భీమధూమ
ధ్వజ, జ్వాలాభీలకరాళరూక్షవిషనిశ్శాస్త్రోష్ణకృ
ష్ణానదాం, భోలీలాస్పదకాళియస్ఫుటనటదోభిగా
గ్రమధ్యంబునన్, హాళిన్ దాండవమాదు నిన్
దలఁతు గృ... 28

✓ మ. తినదే చెట్టున నాకు మేఁక గుహ గొందిం
బాము నిద్రింపదే, వనవాసంబునఁ బక్షులున్
మృగములున్ వర్తింపవే నీటిలో, మునుకల్ వే
యవెమత్స్యకచ్ఛపములున్ మోక్షార్థమాముక్తి
కిన్, మనసే మూలము నీదుభక్తులకు కృష్ణా దేవ
కీనందనా. 29

శా. వింటిం గొంతగ మీమహత్త్వమును నుర్విన్
దర్శనప్రాప్తిచే, ఘంటాకర్ణుని నుగ్ర, సేనతనయుం
డై వల్యతేజంబు ని,న్నంటంజేయవెమాటమాత్ర
మున నిట్లాశ్చర్యమున్ బొందఁగా, నంటం బొం
దనివేల్పు నిన్ గొలుతుఁ గృ... 30

మ. విలసత్కావ్యకళాధురీణతలు తద్విజ్ఞాను లైన
ట్టివే, తలకుం గా కవి యేల మూర్ఖులకు గాథల్
జెందు భాగీరథీ, దళితాంభోరుహపండమండితమ
రందగ్రాసమాధుర్యవాం, ఛలు జోతీఁగల కేల
తేంట్లగతి కృ... 31

మ. చతురంభోధిపరీతభూవలయ రాజానేకకోటీరరం,
జితమాణిక్యవిరాజమానపదరాజీవుండు ధర్మాత్త
జుం, డతికారుణ్యముచేత మత్స్యపతికొ ల్వాసిం
పఁడే నీదుశా, శ్వతకారుణ్యముగల్గునంతకును కృ.
మ. శుకమద్భౌతమకణ్వాకుత్సజమదగ్నోద్దంకశాండి

ల్యశౌ, నకపారాశరకశ్యపత్రిఘటజాహ్నంద్ర
ప్రభూతత్రియం, బకకంజోద్భవనారదాదిముని
హృత్పంకేజసౌమ్యత్పిపా, సకృపాసాగర నీకు
మ్రొక్కెదను కృ... 33

మ. వివిధోగ్రస్థచనప్రచండబలవిద్వేషావసీనాయశో,
త్సవభంజీకృతశాలి యద్జనుఁడు దోస్సశున్వండు
మత్స్యావసీ, ధవుగేహంబున నాట్యతాళధరియై
తాన్విడే సన్తుని, స్తవ నీసత్కృప గల్లునంత
కును కృ... 34

మ. బలభేది న్నలయించి ఖాండవవనిఁ భస్మంబు
గావించి ము, న్నెలమిఁ దైత్యులఁద్రుంచి యెక్క
టిశివున్నిర్జించి శౌరవ్యులఁ, బలి గావించి కిరీటి
బోయలకు గోపస్త్రీల నొప్పింపఁడే, యల నీతే
జము నీవు గైకొనినఁ గృష్ణా దేవకీనందనా. 35

మ. ఇలఁ దదైర్విరిన్సపాలఫాలఫలక (?) ప్రత్యగ్రరక్త
చ్ఛటా, కలితోదారగదావిజృంభణభుజాగర్వం
డు భీముండు కు, క్కలకుం జాపఁడె యేక
చక్రపురిభిక్షావేళయుష్మత్సము, జ్వలకారుణ్యము
గల్లునంతకును కృ... 36

మ. అతిసౌందర్య సమగ్రదైర్య ఘనశౌర్యస్ఫూర్తి
యుఁ కీర్తియు, న్నతులప్రాభవరేఖయుఁ గలిగి.

చోద్యంబెన్నఁగా ఘోటక, ప్రతతిం దిద్దఁడె
నిత్యమున్ నకులుఁ డేపాఁగంగ నీసత్కృపన్,
సతమై రాజ్యము గల్గునంతకును గృ... 37

మ. బకదై తేయమహాబలున్ సమరభూభాగంబునన్
వాయువు, త్రకుఁ డీల్గించిన నేకచక్రపురివారల్
మెచ్చి యింటింట వం,టకము లెట్టికిరిగాని భిక్ష
యనుమాటన్ మాన్పలేరైరి యం,తకు వారల్
గొఱఁ తేమి చాలుటకుఁ గృ... 38

మ. గహనావాసములోన నన్నలకుఁ దా గారాబు
తమ్ముండునై : విహరించేతటి భావికాలగతి నన్వే
షించుచున్ శౌర్యసం, గ్రహుఁడై యావులఁగాచె
మశ్యపురిలోఁ గర్తానుగుణ్యక్రియ, న్నహదేవుం
డతిధైర్యమార్గమునఁ గృ... 39

మ. వినుతా నేకతురంగవారణరథోర్వీనాథదీప్యన్ని కే,
తనచక్రధ్వజచామరద్రధిమతోఁ దధ్యాత్తుఁడౌ
నాసుయో, ఫనుఁ డేకాకియుఁ బాదచారియు
నునై దర్పంబు వోనాడి పో,యెచు మిమ్మెట్టుఁ
దలంచి చూడకయ కృ... 40

శా. రక్షింపం దగువీరుఁ డెవ్వఁ డగు నీరాజుల్
వృథా లేజులే, మోక్షశ్రీయొసఁగన్ విభుండెవఁడు
శ్రీమోహకృతిన్ దేవతల్, రక్షోధ్యక్ష శుభప్ర

థానగరిమన్ రాజిల్లురాజేంద్రులున్, సాక్షాద్భ్రా
హ్మము నీవె ధన్యులకుఁ గృష్ణా దేవకీనందనా. 41
మ. కొలిచేదిన్ వగలేకనే యడిగితే కోపించు టీలే
కనే, చెలువం బెచ్చుట కోటనే విభవముల్
చేకూరుటల్ రూకనే, బలవంతుం డగుమూఁకనే
సతిచెడున్ ప్రాణేశువైఁగోకనే, జలదశ్యామలశం
ఖచక్రధర కృ... 42

మ. బలశౌర్యోన్నతి శత్రులం గెలిచి సప్తద్వీపవిశ్వం
భరా, స్థలి నేలించి సమస్తవైభవములన్ దీపించి
దిక్పాలకా, వళి కీర్తింప మెలంగునైషధుఁడు దా
వర్తింపఁడే తొల్లి వం, టలవాఁడై ఋతుపర్ణుఁడెంగ
టను కృ... 43

మ. ధరలో గోళకుఁ డైనపాండునికళత్రం బందు
వేర్వేట నే, పురకున్ బుట్టినపాండునందనులు
దివ్యు లైచ్చ వర్తింపఁ, దచ్చరితం బంతయు భార
తం బని ప్రశస్తం బయ్యె నీనామసం, స్మరణప్రా
ధిమఁ గాదె యాఘనత కృ... 44

మ. క్రతువుల్ నూటొనరించి యింద్రపదవి న్గర్వించి
యింద్రాణికై, ధృతిఁదూలన్ మరుఁడేఁచఁగా న
హుషః డద్దేవేంద్రుభోగానుసం, గతిగాఁ గోరిన
కుంభసంభవుఁడు గిన్నన్ దిట్టినన్ జెందఁడే, సత
తంబున్ పెనుబాముచందమును గృ... 45

మ. ఘనులన్ సీచుల సీచులన్ ఘనుల సత్తాగాధ్యులన్
దుష్కియా, జనితోద్యోగుల నర్థవంతులను
భిక్షాయుక్తులన్ భిక్షులన్, ధనికవ్రాతముగా నొన
ర్చుచును నిత్యంబున్ మహాగారుడం, బనినందించు
వినోదరాయ హరి కృ... 46

శా. శ్రీలక్ష్మీధవ వాసుదేవ వరరాజీవాక్ష పద్మాసన,
వ్యాళాధీశ్వర శర్వవస్తుఖ శుకాద్యస్తోత్రసత్పా
త్ర గో, పాలానీకముఖాబ్జభాస్కర కృపాపాథో
ధి నన్ గావు మూర్ధాలంకార మయూరపింఛ
ధర కృష్ణా దేవకీనందనా. 47

మ. పతులు న్నేవురు నెన్నఁగాఁ గలిగి భూపాలాం
గనానీకముల్, సతతంబున్ గనుసన్న లన్ మెలఁగు
చైశ్వర్యంబుతో నుండి తా, నతిభక్తింజని యా
సుధేష్టకును జేయం బూనదే ద్రౌపదీ, సతియాశ్చ
ర్యము సీవిలాసములు కృ... 48

శా. మీసామర్థ్యము గల్గునంతకును నెమ్మి కబాండు
నూనుండు నా, యాసం బొంది మహాద్భుతంబుగ
విరాటాధీశుపట్టంబులో, గ్రాసోపాయము లేక
భిక్ష మడుగన్ గాషాయముంబూని స,న్యాసం
బున్ ధరియింపఁడే యచటఁ గృ... 49

మ. విరటుం గొల్చినవాఁడున్ క్కడిలఁ బృథ్వీనాథు

లక గూల్చి నం,గరభూమిన్ ఘనవైరివీరతతుల
న్గొరించుచున్ ద్రుంచి యి,ద్ధరకు న్నగ్రజా రాజుఁ
జేసియు తుదిన్ దా నీకృపంబాయఁడే,సరిపోదే
భువి నింద్రనూనుధృతి కృ... 50

మ. అమరు ల్పద్మజాత్రాతదాఁటియిపుడొక్కబ్బంబు
పెద్దయ్యెదు, ర్దమదోర్దండపటుప్రతాపనిజసంరం
భామరానీకవి,క్రమదుర్వారగజానురప్రళయమిం
కం జేయుఫాలాతునిన్, సమరక్షోణి జయించె
నర్జునుఁడు కృ... 51

శా.అకూరిరాత్మకు లై నపాండవుల బాహుశక్తియున్
ధాత్రి ని,ర్వక్రంబయ్యెదునట్లుజేతు ననుచున్
వాత్సల్య మింపొంద నా,శత్రుత్తోద్భవు తేరిపై
దురమునన్ సారథ్యముం జేసితొ,చక్రీ నీముని
కోలకున్ జయము కృ... 52

శా.గంభీరంబుగ రాయబారగరిమన్ గొంతేయుకా
ర్యార్థమై, శుంభల్లిలల ధార్తరాష్ట్రసభలో
సొంపార తద్వాక్యము,ల్పంభాషింపఁగ వారవ
జ్ఞు దలఁడన్ సర్వంబు నీవైసచో,శంభుండే యె
లుఁగున్ భవన్తహిమ కృష్ణా దేవకీనందనా. 53

శా.వలావిద్యలు సొంపు యాపవిభవం బేలా కులీన
త్వమున్, శీఠత్వంబును నేల యెఁటికి వచశ్రీ

యేల బాహుబలం, బేలా చాతురి మీకృపాగ
రిమ నిక్షేపంబు లేకుండినన్, జాలిం బొందినఁ
గల్గునే సిరులు కృ... 54

శా. సర్వజ్ఞుండును సర్వలోకగురుఁడున్ సర్వంసహా
నాథుఁడున్, సర్వేశుండును సర్వసాధకుఁడునా
సర్వేశ నీమూర్తిదా, సర్వంబు న్నలిగించు పెంచు
నణఁచున్ సందేహమేలాస్త్మతుల్, 'సర్వంవిష్ణు
మయంజగ' త్తనఁగ కృ... 55

మ. పుడమిన్ బెద్దలబోటివారి నడుగం బోరాదె
చోద్యంబు పా,ల్కడలిన్ గల్గినముద్దరాలు గలు
గంగాఁ బూర్వకాలంబునన్, పొడవెల్లన్ గడు
తగ్గి దానవునితో బొంకై నమాటాడి మూఁడ
దుగు తేలను వేడఁగాఁ జనవు కృ... 56

శా. రంగత్ప్రేధిమ భార్గవం గెలిచి కౌరవ్యుల్ భ
యం బంద వీ,రాంగంబుం ధరియించి జీవము
సతంబై యుండ వర్తించు నా,గాంగేయుండు
శిఖండిచేతఁ దెగె నీకారుణ్యముం దప్పియుం,డం
గా మృత్యువుధాటి కోపుదురె కృ... 57

శా. అకూరస్థితి నుండఁగా వలయురాజాస్థానమ
ధ్యంబునన్, వక్రింపం బనిలేదు ధర్మమునకై వ
క్రింపఁగాఁ బోయినన్, శుక్రాచార్యుని కన్నుఁ

బో నడచవే సూటికొ గుళాగ్రంబునకొ, జక్రి
నీకరపంకజాతమున గృ... 58

మ. వరసౌంసర్యవివేకధైర్యనయధీ వాత్సల్యధారే
యుఁ డీ, సరణీనాయకరత్న మంచు మహితార్థం
బాశ్రితశ్రేణికికొ, స్థిరసామ్రాజ్యవిభుత్వ మాధు
వునికికొ దేజంబు గా నిచ్చి తా, సరణికికొ మీకృ
ప గల్లువాఁ డగుట కృష్ణా దేవకీనందనా. 59

శా. ధారాపూర్వముగాఁగ సంయమికి సప్తద్వీపము
లో సూన్యత, ప్రారంభంబున నిచ్చి చేతితడియా
ఱకొ లేక వర్తింపఁడే, శారీరార్థముగొంచు భి
క్షుము హరిశ్చంద్రుండు యాగాదిసం,చారుం
డిందు మనందె తొల్లి హరి కృ... 60

మ. పటుబాహుబలసత్త్వవైఖరుల దిక్పాలుల్ బ్రశం
సించునం, తటివాఁడయ్యుఁ ద్రిశంకునందనుఁడుకాం
తారత్నముకొ విక్రయిం, చుటలుకొ నీమహిమం
బుచేతఁ గద యిట్లాశ్చర్యమే మర్హ్య లెం, తటి
వారై నను నేమిచేసెదరు కృ... 61

మ. తనశౌర్యోన్నతి యుగ్ర సాధనముగా దాక్షాయ
ణీశుకొ శివుకొ, దనరకొ మెచ్చఁగఁజేసి లోకము
జయస్తంభంబుగా వించియుకొ, మును దాఁ జేసిన
కర్తవ్యార్థిఘనమై ముంపం గడుంబాలుచేఁ, జనఁడే
దుర్గతి విక్రమార్కుఁ డిల కృ... 62

మ. తెగువన్నిర్జరులన్ జయించుచు మఱోద్రేకం
బునన్ గావలో, మృగనేత్రన్ ధరణీతనూజ న
సుగుల్లేచ్చంగఁ దాఁ దెచ్చి నెవ్వగలం బెట్టి
విధిప్రయత్నమున నిర్వంశంబుగా రాముచే, జగ
తిం గూలఁడె యాదళాననుఁడు కృ... 63

మ. పరనారీహరణం చౌనర్చినమహాపాపాత్ముఁ డారా
వణుం, డరయన్నాతనితమ్ముడై నదనుజుండత్యంత
సద్భక్తితో, శరణన్నం దయఁ జూచి యగ్రజుని
రాజ్యం బిచ్చి రక్షింప వా, సరణిన్ నీపదభక్తి
యే ఘనము కృ... 64

✓ మ. వెఱచైనన్ మఱచైనఁ గార్యముతటిన్ వేసా
రుచున్నైన యా, దరమొప్పైనను మాయనైన
నృపతుల్ దండింపఁగా నైననున్, బరిహాసంబున
నైన మిమ్ము నుడువన్ బ్రాపించువుణ్యాత్మకుల్,
నరకావాసముఁ జేర రాఘనులు కృష్ణా దేవకీ
నందనా. 65

మ. నొసటన్ గన్నులఁ గట్టి వేల్పు సతి నెంతోభక్తి
తోఁ జూడఁగా, నిసుమంతైన భయంబులేక తల
మీఁ దెక్కెన్నదట్లుండ నీ, చసుధన్ భర్తలు
శ్రీ ల కెవ్వరయినన్ వశ్యాత్మలై మట్టులే, కస మి
య్యం దల కెక్క కుండుదురె కృ... 66

మ. కరితో డోమ మృగేంద్రతో నరుడు బంగారము
తోఁగంచుభా, స్కరుతో మిల్లురుబుద్ధ్యకల్పకము
తోఁ గానుంగు రత్నాకరే, శ్వరుతో నూషరప
ల్వలంబు నురుశేషస్వామితో మిద్దయున్, సరి
దైనన్ సరి మీకు దైవములు కృ... 67

మ. నుతలోకప్రతిస్పృష్ట నిర్మలకళానూత్నాబ్జగర్భన్
మహా, ప్రతిభున్ గౌశికుఁ గుక్కుమాంసము భు
జింపఁజేసి మాలాతనిన్, బతిమాలింపవె చండ
చండతరకుంభ త్త్వంబు పల్కాటు నా, శతఁ బొం
దింపవె దేవ దేవమయ కృ... 68

మ. పరభోగాధ్వరదానధర్మగుణముల్ వర్జించి తృ
ష్ణారతిన్, నరులత్యంతము మూఢలోభమతులై
నారీరతిం గూర్పఁగాఁ, దరముం గానిధనంబు త
స్కరవరుల్ ధాత్రీకులుం జేకొనున్, సరఘవ్రాత
ము జేర్చుతేనెక్రియఁ గృ... 69

మ. ఖలవాక్యప్రతిపాలకుల్ పరధనాకాంక్షుల్ పఠ
స్త్రీరతుల్, కులధర్మోఘనిబద్ధచిత్తులు నయాకూ
పారపారంగతుల్, కలుషుల్ రాజులువారి సేవకు
లకెల్లం గల్లు నత్యంతని, శ్చలసౌఖ్యంబులు ని వృ
జింపఁగను కృ... 70

శా. బొంకు ల్లక్షులు నిత్యసుఖరితసంభోగారతుల్

దుర్తదా, హంకారంబులు కోట్లసంఖ్యయగుమో
హంబా యనంతంబు దుష్పంకాభార మపారమి
న్ని గలభూపవ్రాతసర్పాళిని, శృంకం బ్రజ్జులు
చేరఁ బోవుదురె కృష్ణా దేవకీనందనా. 71

శా. చీమల్ పుట్టులు పెట్టుచుండ నవి విస్తీర్ణంబు
గావించినన్, పాముల్ జేరినరీతి లోభిజనసంప
న్నార్థరాసుల్ వృథా, భూమిపాలుర పాలుగాక
చనుసా పుణ్యంబులే లొల్లరో, సామాన్యంబు
ధనాధినాథులకుఁ గృ... 72

మ. అదనం బ్రొద్దుటినీడచందమున నిచ్చల్ స్రుక్కి
దుష్టాత్తును, పదపెంపై ధరనిల్వడించుకయుసౌభా
గ్యప్రభాభాసియై, పొదలున్ మాపటినీడకై వడి
భవత్పూజావిధేయజ్ఞుడై, సదయుం డైనను లేమి
జేకురునె కృ... 73

శా. కీడున్ మేలును వచ్చుఁ గర్తవశతన్ క్రీడాగ
తిన్ జోకలై, యోడల్ వచ్చును బండ్లు నొ
క్కెడధరన్నొక్కప్పుడున్ బండ్లపై, నోడల్ నొ
గద దేశకాలగతి శీతోష్ణంబు లీరితి నే, జాడన్
వచ్చును దుఃఖసౌఖ్యములు కృ... 74

శా. అంతశ్శత్రుల గెల్వలేరు మమతాహంకారము
ల్తానలే, రంతే మూర్ఖము వీడలేరు భవదీయాంఘ్రి

ద్యయించింతనా, చింతారత్నముఁ గానలే రిల
ను దుశ్చిత్తుల్యుథా వేదవేదాంతంబుల్ చదు
వంగ నేమి యగుఁ గృ... 75

శా. నానావేదపురాణశాస్త్రముల నానందింపఁగా
నిత్యమిం, పానార్యుల్వినుతింప ధార్మికరహస్యం
బుల్విన స్వచ్ఛునా, నా నామాంకభవద్వివేకుల
కుము న్నాశ్చర్యమే సర్వరాజ్ఞానాధిక్యముగాని
ముక్తిగని కృ... 76

శా. గట్రాలఁ బలుకానలఁ గుహల గంగాసింధు
దేశంబులఁ, వట్రాతావుల దేహమెల్లఁ జెద
రఁ వర్తించినఁ మేరువుఁ, చుట్ర యేబది
మార్లు మెట్టినమనశ్శుద్ధుండు గాకుండినఁ, చట్ర
వానిప్రయాస మంతయును గృష్టా దేవకీనందనా.

శా. గంగాజన్మపదాబ్జమందు నభిషేకంబు ల్పదా
గాంచెదఁ, అంగారార్చనచేసి పారణము
నఁ నర్చింతు నంభోధరా, శృంగారాధిపకౌ
స్తుభాభరణ యేశృంగారముల్ జేతు మీ, కంగీ
కారము గాఁగ నాతరమె కృ... 78

మ. అతిమోహంధులఁ బాపకర్ముల మహాహంకా
రులఁ దోషదూషితులఁ గర్వితదుర్విచారులఁ
బ్రశంసింపం † బ్రశంసింపఁగా, అతిపర్వోత్తిదినంబు

† బ్రహ్మచర్యవ, స్థితపర్యోత్తిదినంబు లేగి.

లోంది త్రిజగద్విఖ్యాతయుష్మత్సము, న్నతసేవా
భిముఖుండనైతి నిట కృ... 79

మ. పలుమాటలై యహభోగకాంక్షసభలక పాండి
త్యములే సే, యువా, రలయజ్ఞానము మాన్వఁగాఁ
గలరె యెట్లైనక బ్రకాశించుకో, మలదీపాళి
తొలంగఁ ద్రోయునె భవన్తాయాంధకాగంబు
ను, జ్వలితానందమయస్వరూపయుత కృ... 80

శా. ఉర్విం బాటుమహానదీజలము లాయూరూరునం
దెల్లఁ గూ, డురుఘోషంబున వంకలై కలియఁగా
యోగ్యంబులైనట్లు మీ, స్మరణక నానుడువుక
సదాశుభములై సంపూజ్యముల్ గా భవ, చ్చర
ణంబుల్ మది నిల్పి కొల్పెదను కృ... 81

✓ శా. బాలక్రీడలఁ గొన్ని నాళ్లు పిదపక భామాకు
చాలింగనా, లోలాభ్యున్నతిఁ గొన్ని నాళ్లు మఱి
యిల్లుక ముంగిలిం గొన్ని నా, ల్మీలీలక విహ
రించితిక సుఖఫలం బెందేనియుక లేదుగా, చా
లక నీపదభక్తిఁ జేసెదను కృ... 82

మ. మతిలోమిన్నఁదలంచుపుణ్యఁడిలఁదామాయక
స్వదారాదుల, న్వైతలం బొర్లఁడు భాగ్య
వంతుఁ డగుతీవిక, దివ్యమృష్టాన్నసం, గతిలోనా
డుజనుండు భిక్షుము నొసంగక నేర్చునే శూల

భృ, చృతు రాస్యప్రముఖామరప్రణత కృష్ణాదేవ
కీనందనా. 83

శా. అన్నంబై నను దక్రమైన దగుతోయంబై న
నభ్యాగతః, దన్నాశించిన నేమియు నిడక
యేధర్తంబునుం జేయ కే, మన్న న్నూరకయుండు
జీవశవమర్త్యశ్రేణి యిద్ధాత్రిలో, చన్న న్నేమగు
నేమగుఁ గలుగఁ గృ... 84

శా. ప్రార్థానుభవంబు దీఱ కపవర్గప్రాప్తిలేదం
దుగా, ధీశ్రేష్ఠు లనంతకోటులిక నై తే వారి
కర్తంబులఁ, ప్రార్థంబులు గావె ముందఱకు
నోభాజ్జ నైరించి నా, ప్రార్థంబులఁ దీర్పవే
కరుణఁ గృ... 85

శా. శ్రీ జన్మప్రభు శావిశ్రేష్ఠఁ డగురాజేంద్రుండు ధీపా
లనా, జ్ఞానాగ్రత్వనిదానకీర్తియుత రక్షాలక్ష
ణాధీశుడై, రాజిల్లుఁ బహుకష్టుడైన ధరసా
మ్రాజ్యంబు బాలింపుచో, నైజంబై తగునా
విశేషములు కృ... 86

మ. సమద్యేషుల సంగరాంగణమునఁ సాధించి సా
మ్రాజ్యసౌఖ్యముఁ దాఁగించి సహించి చొప్పడు
వివేకప్రాజ్ఞులొంచుభూ, రమణశ్రేష్ఠుఁడు తావకా
నుచరుడై రాణించు శిక్షించు దుష్టమతి భ్రష్ట
మదాంధశత్రువుల కృ... 87

మ. విగతక్లేశులు వీతకిల్బిషమయుల్ విజ్ఞానవిద్యా
నిధుల్, విగమార్థజ్ఞులు నిశ్చలవ్రతయుతుల్
విర్యాజనిష్ఠాయతుల్, సుగుణుల్ సూన్యతనర్త
నుల్ శుభకరుల్ శుద్ధాంతరంగుల్ శుభుల్,
జగతీమండలి నీదు సేవకులు కృ... 88

శా. దీనుల్లల్లిన నీదురక్షణగుణాధిక్యంబు రాణించు
నా, దీనుం దెవ్వఁడు లేఁడు నీదుకరుణాదృష్టిక
గృతార్థుల్ జామీ, నేనే దీనుడ నన్నుఁ బ్రోవు
శరణంటిం ద్వస్తుభోదీర్ఘసు, జ్ఞాన శ్రీకరమూర్తి
నమ్మితిని కృష్ణా దేవకీనందనా. 89

శ్లా. పాత్రాపాత్రవివేకము ల్బ్రమసె పాపం బెచ్చె
ధర్మంబునుక, మిత్రఘ్నత్వము కల్లలాడుటయు,
స్వామిద్రోహముం గొందెముక, ధాత్రిం బూ
జ్యములయ్యె సజ్జనులచందం బెట్లు రక్షించెదో,
సత్రాజిత్తనయామనోరమణ కృ... 90

✓ మ. అరయక *శంతనుపుత్తుపై విదురుపై నకూరు
పైఁ గుబ్జపై, నరుపై ద్రౌపదిపైఁ గుచేలకునిపై
నందవ్రజస్త్రీలపైఁ, బరంగం గల్లు భవత్కృపార
సము నాపైఁ గొంతరానిమ్ము మీ, చరణాబ్జంబుల
నమ్మినాడ హరి కృ... 91

* చందనగంధిపై.

మ. అనుకూలాన్విత యైనభార్యయును ధర్మార్థంబు
నై నట్టినం, దనులున్ సజ్జను లైనసోదరులు నె
న్నంగల్గు సంపత్క్రియా, ఘనుడై నట్టి మహాను
భావుడై భవత్కారుణ్యదృష్టాంతభా, జనుఁ డప్పు
ణ్యుని జూచినన్ గుభము కృ... 92

మ. శరణాగత్యనురక్తి? భక్తి జనరక్షాసత్కృపాసే
వ్యసత్కరుణాపూరసుధారసంబు గలశృంగారం
రంబు మీమూర్త్యుం, దరణోపాయ మెటుంగ
లేని కలుషాధారున్ ననుం దావక, స్మరణా
ధీశునిఁ జేయు మ్రొక్కెదను కృ... 93

మ. వ్రలయాభీలకరాశి దావదహనప్రజ్వాల మబ్జో
ధరా ! జ్వలానాకారము దాల్చి దానియెదు
టన్ సంతప్తసంతాపవాం, ఛలు దివ్య ల్లునులుం
గృథాస్యలగుచుం జల్లార్పఁగాలేక ని,చ్చలునీపా
దములే భజించెదరు కృ... 94

మ. మొఱయాంపవో మానమున్నిలుపవో ముల్లో
క మేలింపవో, మఱఁదీ యంచును వెంటనేతిరు
గవో మన్నింపవో యందుమో, కరినో ద్రౌపదినో
సురాధిపతినో గాండీవినో యెవ్వఁడన్, ధర నిన్
గొల్చినవారిలో నొకఁడ కృష్ణా దేవకీనందనా.

మ. కుటిలారాతినిశాటకోటికదళీకూటాటవీభంజనో,

దృఢమత్తద్విపకేళిలోలము సముత్పాదీప్యదై
త్యాంగనా, స్ఫుటముక్తామణిరత్నహారతిలకా
పుంజాదిలూనక్రియా, చటులజ్వాలము నీనుదర్శ
నము కృ... 96

మ. కులిశానేకసహస్రకోటినిశితక్రూరోరుధారాము
ఖా, కలితార్చిఃప్రభవప్రభావత్రిజగత్కల్యాణ
సంధాయయై, విలసిల్లున్ భవదీయచక్రమఖ
లోర్వీభారనిర్వాపణో, జ్వలనిర్వాహపరాక్రమ
క్రమణ కృ... 97

మ. అతికాకోలకరాశకాళియ కఠోరాశీవిషావిర్భవ,
క్షుతినోనాటిన నాటిపాటు తలఁపన్ శంకించి
యుంకించె దౌ, సతతోద్వర్తులవర్ణసర్వభయ
దాంచత్పింఛమాదావతం, సతయుం గారుడకేత
నోద్ధృతియు కృ... 98

శా. నక్రోదగ్రతః బ్రాణవాయువులు మేనన్నిల్వఁగా
నోపవో, చక్రీనన్ దయగావు మన్న కరుణన్
జాజ్వల్యచక్రంబుచే, నక్రంబుం దెగఁ జూచి
కాచితిగదా నాగంబు వేగంబునన్, శక్రాద్యా
మరవందితాంఘ్రియుగ కృ... 99

మ. కరి నేలింది హుళక్కి ద్రౌపదికి కోకల్ మెచ్చి యి
చ్చింది ద, బృట కాకాసురునిం గటాక్షమునఁ

జేపట్టిం దబద్ధం బహూ, శరణన్న౯ బగవాని,
తమ్మునికి రాజ్యం బిచ్చుట ల్కల్లయి, త్తటి నన్నే
లిన నిక్క మీకథలు కృష్ణా దేవకీనందనా. 100

క. ఈకృష్ణశతక మెప్పుడు

వైకొని విన్నట్టివారు వ్రాసినవారల్
చేకొని పఠించువారలు

శ్రీకృష్ణునికరుణ కలిగి చెలఁగుదు రెలమిన్. 101

*మ. సదయస్ఫూర్తికళల్ ఘటించు కవిరక్షశ్రేష్ఠుఁ
డు తాహియై, పదివేల్పుద్యములందు నూటపదిస
త్పద్యంబులప్పించె నీ, పదనీరేజములందు దివ్యత
టిసీపాథఃప్రపూర్ణాభిము, ఖ్యదయ౯ గాంచిన
దౌట మీకరుణ కృష్ణా దేవకీనందనా.

దే వ కీ న న ద న శ త క ము
సంపూర్ణము.

156

పీఠిక.

ఈనారాయణశతకము గేయముగఁ బూర్వ కవి యెవరో రచించెను. ఇందలిగేయము పదలాల్ప త్యముతోఁ గూడికొని చదువుకు ననుకూలమగు మృదువైలిలోఁ బండితపామరరంజకముగా నున్నది. ఇందలి రచనసందర్భము, కవితాప్రాధి, విషయసంగ్రహణముఁ బరిశీలింప నీ గ్రంథకర్త సంస్కృతాంధ్రములలో విద్వాంసుఁడనియు శిశుబాలబోధకై వేదాంతభావములను బదములలో నిముడ్ప సంకల్పించి యీపాత్తమును రచించెనని తోచుచున్నది. “సూక్ష్మములో మోక్ష” మన్నటుల ఈశతకము మిగులఁ జిన్నదైనను అద్వైతసంప్రదాయానుకూలము లగు తత్త్వరహస్యములను సుబోధముగ నెఱింగించుచున్నది.

మొదట మానవుఁడు యుక్తాయుక్తజ్ఞాన శూన్యుడై స్వేచ్ఛగ సంచరించి విషయాదిసౌఖ్యములనుభవించి విసుఁగొంది తత్త్వవిచారమునకుఁ దొరకొనుట సహజముగాన, కవియుఁ దొలుత స్వేచ్ఛావర్తనను దానఁగలకష్టములు దెలిపి పిదప నీశ్వర తత్త్వనిరూపణ మొనరించుఁ బ్రపంచసృష్టి నెఱుంగఁ

జేసిను. తరువాత క్రమముగ నిందు మానవజన్మసం
దర్భము, బాల్యకౌమారయావనాద్యవస్థలు, పిదప
గురూపదేశమువలన మోక్షధర్మములు గ్రహించు
విధము, మనోహారముగ వర్ణింపఁబడెను.

ఇందు భగవద్గీతాది వేదాంతగ్రంథములలోఁ
బ్రతిపాదింపఁబడిన తత్త్వరహస్యములు సుబోధము
లగు తేటతెలుఁగుమాటలతో వివరింపఁబడుటచే
వేదాంతశాస్త్రానుభవము స్వయంకృషితో నార్జింప
నెంచిన స్త్రీబాలుర కిది యనుకూలముగ విషయ
ప్రవేశమునకు సులభమార్గముఁ జూపుచున్నది.

చిదచిదీశ్వరభావములు, మాయాస్వరూ
పము, దృద్ధీశ్యములు, ప్రకృతిస్వరూపము, తత్త్వ
ములు, పంచీకరణము, గురుశిష్యధర్మములు లోన
గుమహత్తరవిషయము లింత సులభమగుశైలిలో
గేయముగ వ్రాసి ప్రాకృతజనులు తరించు త్రోవఁ
జూపినగ్రంథకర్త ప్రశంసాపాత్రుఁడు.

శతకమువ్రాసిన కవిపేరుగాని కాలముగాని
గుఱుతింప నాధారములు కానరావు.

నందిగామ.

1-1-25.

ఇట్లు భాషాసేవకులు,
శ్రీమద్విరమణకవులు,

శతావధానులు.

శ్రీ రస్తు.

నారాయణశతకము.

శ్లో. నమూమి నారాయణపాదపంకజం
వదామి నారాయణనామ నిర్ర్మమే,
భజామి నారాయణతత్త్వ మవ్యయం
కరోమి నారాయణపూజనం సదా.

శ్లో. ఆలౌఢ్య సర్వశాస్త్రాణి
విచార్య చ పునఃపునః,
ఇద మేకం తు నిష్పన్నం
ధ్యాయేన్నారాయణం సదా.

శ్రీరమాహృదయేశ్వరా
భక్తజనచిత్తజలరుహభాస్కరా
కారుణ్యరత్నాకరా
నీవే గతి కావవే నారాయణా.

1

పాపకర్తములఁ జేసి
నరకకూపములఁ బడఁజాల నిఁకను
నీపాదభక్తి యొసఁగి
యొక్కదరిఁ జూపవే నా...

దానధర్మములఁ జేయ

నేర నీదాసులను బొగడనేర

నానేరములఁ దలఁపక

దయచేసి నన్నేలు నా....

8

ఆన యించుక లేకను

దుర్భాష లాదు నాజిహ్వాయందు
నీనామచతురశ్చరి

దృఢముగా నిలుపవలె నా...

4

ఒకటి పరిశుద్ధి లేక

నాజన్త వ కట వ్యర్థం బాయెను
అకలంక మగుమార్గమున్

జూపవే సకలేశ నా...

5

వేఁగి లేచినది మొదలు

సంసారసాగరంబున నీదుచు
నీగుణము లొకవేళను

తలఁపఁగదె మేలనుచు నా...

6

లోకవార్తలకు మరిగి

కరమొప్ప మీకథల విననేరను
ఏకరణి భవజలనిధి

తుదముట్ట నీదుదును నా...

7

ఇల మనుజుజన్త మెత్తి

సుజ్ఞాన మించుకంతయు లేకను

కలఁక జెందెడుచిత్తమున్

స్వచ్ఛంబుగాఁ జేయు నా...

8

ఎంతపాపాత్ముఁ డైన

మిముఁ దలఁచి కృతకృత్యుఁ డౌను పుడమి
నింతపరుసము సోఁకిన

లోహంబు హేమమకా నా...

9

కామాంధకారమునను

పెక్కుదుష్కర్తములఁ జేసి నేను
నీమఱుఁగఁ జొచ్చినాను

నామీఁద నెనరుంచు నా...

10

సమయ మయినపుడు మిమ్ముఁ

దలఁచుటకు శక్తి గలుగునొ కలుగదో
స్తరణతోఁ దలఁతు నిపుడె

నాహృదయకమలమున నా...

11

ఆటలన్నియు అంకులు

నే నాడు మాటలన్నియు బొంకులు
పాటింప నింతకైన

నున్న దే పాపంబు నా...

12

వావి దప్పినవాఁడను

దుష్కీయావర్తనుఁడ నగుదు నేను
పావనునిగాఁ జేయవే

నను పలితపావనుఁడ నా...

13

దేహమే దృఢ మనుచును

తెలిసి నే మోహబద్ధుడ నగుచును
సాహసంబునఁ జేసితి

నే గురుద్రోహంబు నా...

14

ఎన్ని జన్మము లాయెనో

నేటి కెందెందు జన్మించినానో
నన్ను దరిజేర్పఁ గదవే

యికనైన నాతండ్రి నా...

16

యమకింకరులఁ దలఁచిన

నాగుండె ఝల్లుమని యనుచున్నది
యమునిబాధల మాన్పను

మాయప్ప వైద్యుడవు నా...

16

అరయ కామక్రోధముల్

లోభంబు మోహమదమత్సరములు
తఱుగ వెప్పుడు మనసున

నిన్నెపుడు దలఁచెదను నారాయణా.

17

ఆశాపిశాచి బట్టి

వైరాగ్యవాసనలఁ జేరనియదు
గాసి పెట్టుచు నున్నది

నే నేమి నేనెదను నారాయణా.

18

తాపత్రయంబు జెంది

చాలపరితాప మొందెను చిత్తము

నీపాదముల నమ్మిన

చల్లనై నిలువఁగల నారాయణా.

19

చింతాపరంపరలచేఁ

జిత్తంబు చీకాకుపడుచున్నది

సంతోషమునఁ గూర్పవే

దివ్యప్రసాదమును నా...

20

ప్రాయమెల్లను బోయెను

ఆశ లెడఁబాయఁజాలక యున్నవి

మాయాప్రపంచ మేల

చేసెదవు మాయయ్య నా...

21

శరణుఁ బొచ్చినవాఁడను

నేఁ జేయుదురితముల నపహరించి

పరమపద మొసఁగఁగదవే

యిఁకనై నఁ బరమాత్మ నా...

22

సంకల్పములు పుట్టిన

కర్తవాసనల నృథముగఁ జేయవు

సంకటము నొందించకే

నను సత్యసంకల్ప నా...

23

ఒకవేళ నున్నబుద్ధి

యొకవేళ నుండ దిఁక నేమిసేతు

విశదంబుగాఁ జేయవే

నీవు నాచిత్తమున నా...

24

నెట్టుకొని సకలజీవ

కోటులను నోట భక్షించినాను

పొట్టకొట్టకై నీచుల

సేవించి రట్టయితి నా...

25

నేను బుట్టినది మొదలు

అహఃరనిద్రలక జనెఁ గాలము

పూని యెప్పుడు సేయుదు

నీపదధ్యానంబు నా...

26

ప్రాద్దు బోవక యున్నను

వేసరక పొరుగిండ్ల తిరుగుఁ గానీ

బుద్ధిమాలిన చిత్తము

నీయందు పొందదే నా...

27

ఎన్నివిధములఁ జూచిన

నిత్యమును హృదయమున మిము మఱువక

యున్నంతకన్న సుఖము

వేఱొక్క టున్నదే నా...

28

లాభలోభముల విడిచి

యిహపరము లనుఫల మ్మాసింపక

నీభక్తు లైనవారు

ధన్యు లై నెగడెదరు నా...

29

ముందు నీసృష్టి లేక

సచ్చిదానందస్వరూపంబును

పొంది భేదము నొందక

బ్రహ్మమై యుందువట నా...

30

కాలత్రయాబాధ్యమై

మఱి నిరాకారమై యుండుకతన

బాలఁగాఁ దత్త్వజ్ఞులు

తెలియుదురు సత్తనుచు నా...

31

జ్ఞానస్వరూపమునను

నాజడమై జడపదార్థములనెల్లఁ

గానఁగాఁ జేయుకతనఁ

జిత్తంద్రు ఘనులు నిను నా...

32

సుఖదుఃఖముల రెంటిని

వేటగుచు సుఖరూప మైనకతన

నఖల వేదాంతవిదులు

ఆనంద మంద్రు నిను నా...

33

గుణ మొకటి యైనలేని

నీయందు గుణమయంబైన మాయ

గణుతింపఁ గనుపట్టెడు

దర్పణము కై వడిని నా...

34

అందు ప్రతిబింబించిన

చిత్సదానందసముదాయ మెల్లఁ

జెందు నీశ్వరభావము

త్రిగుణసంశ్లిష్టమయి నా...

35

సత్త్వంబు రజము తమము

ననుమూఁడు సంజ్ఞలను క్రమముతోడ
తత్త్వజ్ఞు లేర్పరింప

తద్గుణత్రయములను నా...

36

ప్రకృతిసీయిందు లీన

మయియుండి వికృతిఁ జెందిన పేర్లను
సకలప్రపంచ మిటులఁ

గనుపట్టె నకలంక నారాయణా.

37

మీరు సంకల్పించిన

యట్టిప్రకారమును జెందు మాయ
ఆరూఢి వివరించెన

నవ్విధం బప్పయ్య నారాయణా.

38

పంచభూతములు మనసు

బుద్ధియును ప్రకటాహంకారంబును
నెంచంగ నాయెమాయ

యిదిగా ప్రపంచంబు నారాయణా.

39

భూతపంచకతత్త్వసం

భూతమునఁ బుట్టె నంతఃకరణము
ఖ్యాతిగా నందుఁ దోఁచె

చిత్తు జీవాత్మాయె నారాయణా.

40

వెస మనోబుద్ధిచిత్త

హంకారవృత్తు లంతఃకరణము

ప్రచురించు నవి నాలుగు

తత్త్వరూపము లాయె నా...

41

భౌతికరజోగుణమును

నేకమై ప్రాణంబుఁ బుట్టించెను
వానిభేదములచేత

పంచభావము లాయె నా.....

42

అలరు ప్రాణ మపానము

వ్యానం బుదాన యానోదానముల్
తలఁప నీసంజ్ఞ లమఱి

వాయుతత్త్వము లొప్పు నా...

43

ప్రత్యేక భూతసత్త్వ

గుణములను పరఁగ బుద్ధీంద్రియములు
సత్త్వమున జనియించెను

తత్త్వపంచక మగుచు నా...

44

చెవులు చర్మము కన్నులు

జిహ్వా నాసికము పేరులచేతను

తగిలి బుద్ధీంద్రియముల

విషయసంతతి దెలియు నా...

45

భౌతికతమోగుణమున

విషయములు తఱచుగా జనియించెను

శబ్దకస్పర్శరూప

రసగంధనామములు నా...

46

తాదృశరజోగుణమున

జనియించె నరకకర్తేంద్రియములు

ఐదుతత్త్వము లగుచును

కర్తనిష్ఠాదులకు నా...

47

వాక్పాణిపాదపాయూ

పద్మలను వానిపేళ్లమరుచుండు

పక్వహృదయులకుఁ దెలియు

నీవిధము పరమాత్మ నా....

48

పలుకు పనులును నడుచును

మలమూత్రముల విడుచు నీయయిదును

వెలయ కర్తేంద్రియముల

విషయములు నలినాక్ష నా...

49

పరఁగఁ జంద్రుండు బ్రహ్మ

క్షేత్రజ్ఞఁ డిరవొందు రుద్రుండును

వరమానసాదులకును

అధిపతులు వివరింప నా...

50

అరయ దిక్కులు వాయువు

సూర్యుండును వరుణుండు నశ్వినులును

పరగ శ్రోత్రాదులకును

అధిపతులు పరికింప నా...

51

అనలుఁ డింద్రుండు విష్ణువు

మృత్యువును అలప్రజాపతియుఁ గూడి

యొనర వాగాదులకును

అధిపతులు పరికింప నారాయణా.

52

పంచీకృతం బాయెను

ఆభూతపంచకము ప్రబలి సృష్టి

పంచీకృతముచేతను

స్థూలరూపము లాయె నా...

53

పదియింద్రియములు మనసు

బుద్ధియును ప్రాణంబు లైదు గూడి

పదియేడు తత్త్వములును

సూక్ష్మరూపము లాయె నా...

54

స్థూలసూక్ష్మములు రెండు

కలుగుటకు మూల మగు నజ్ఞానము

లీలకారణ మాయెను

జీవులకు నాలోల నా...

55

ఈమూఁడు దేహములకు

విశ్వంబు నెల్లప్రకటం బాయెను

నామరూపములచేత

లోకైకనాయకుఁడ నా...

56

కొన్ని మ్రానున బుట్టును

గుడ్డలోఁ గొన్ని తనువులు బుట్టును

గొన్ని ధరణిని బుట్టును

చమటలను గొన్ని హరి నా...

57

ఈచతుర్విధభూతము

లందుఁ గడు హెచ్చుమానవజన్మము

నీచ మని చూడరాదు

తథ్యమే నిర్ణయము నా...

58

ఈజన్మమందె కాని

ముక్తి మఱి యేజన్మమందు లేదు

చేజేతఁ దనుఁ దెలియక

మానవుఁడు చెడిపోవు నా...

59

చేతనాచేతనములు

బుట్టుచును రోతలకు లోనగుచును

ఆతంక పడుచుండును

కర్తముల చేతనుఁడు నా...

60

సకలయోనులఁ బుట్టుచు

పలుమాట సర్వనరకములఁ బడుచు

నొకట నూటఁ గానక

పరితాప మొందితిని నా...

61

వెలయ యెనుబడినాలుగు

లక్షయోనులయందుఁ బుట్టి గిట్టి

అలసి మూర్ఖులఁ జెందుచు

బహుదుఃఖములచేత నా...

62

క్రమముతో మనుజగర్భ

మునఁ బడుచుఁ గర్తవశగతుఁ డగుచును

అమితముగ నచ్చోటను

గర్భనరకమునఁ బడు నా...

63.

ఈశ్వరాజ్ఞను బుట్టిన

తెలివించే హృదయమునఁ దలపోయుదు
విశ్వమున తనుబొందిన

పాటెల్ల వేర్వేలు నా...

64

చాలు ఛీ యిక జన్మము

ఇక పుట్టు చాలు శ్రీహరి భజించి
మేలుఁ జెందెద ననుచును

జింతించు నాలోన నా...

65.

ప్రసవకాలమునఁ దల్లి

గర్భమునఁ బాదుకొని నిలువలేక
వసుధపయి నూడి వడిన

తెలివించే వాపోవు నా...

66.

చనుబాలు గుడిచి ప్రాణ

ధారణను నిక మూత్రమలములోను
మునిగి తేలుచు నుండును

దుర్గంధమునఁ దేలు నా...

67

బాలత్వమున బిత్తరై

నలుగడలఁ బారాడు సిగ్గు లేక
పాలుపడి యావనమున

విషయానుభవ మొందు నా...

68.

ముదిమి వచ్చినవెనుకను

సంసారమోహంబు మానకుండ

తుద నేగు కర్తృగతులఁ

బొందుటకు ముదమేమి నా...

69

అజ్ఞాన లక్షణములు

ఇటువంటి వని విచారించి నరుఁడు

సుజ్ఞానమునకుఁ దగిన

మార్గంబు చూడవలె నా...

70

వేదాంత వేది యైన

సద్గురుని పాదపద్మములు జేంది

ఆదయానిధికరుణచే

సద్బోధ మందవలె నా...

71

ఏవిద్య కైన గురువు

లేకున్న నావిద్య పట్టుపడదు

కావునను అభ్యాసము

గురుశిక్ష కావలెను నా...

72

గురుముఖంబున విద్యలు

ఎన్ని గైకొనిన భావజ్ఞానము

చిరతరాధ్యాత్మవిద్య

నభ్యసింపఁగ లేఁడు నా...

73

అనపేక్షకుఁడు సదయుఁడు

వేదాంతనిపుణుఁ డయ్యాచార్యుఁడు

దొరకు టపరూప మపుడు

గుఱుతైన గుటి యొప్పు నా...

74

అట్టిసద్గురుని వెదకి

దర్శించి యామహాత్ముని పదములు

పట్టి కృతకృత్యుఁ డౌను

సాధకుఁడు గట్టిగా నా...

75

మొగి సాధనములు నాల్గు

గలనరుఁడు ముఖ్యాధికారి యగును

తగినయుపదేశమునకు

యోగసాధకులలో నా...

76

ఇది నిత్య మిది యనిత్యం

బనుచుఁ దనమది వివేకించు టొకటి

అదను నిహపరసుఖములు

కోరనిది యిదియొకటి నా...

77

ముదముతో శమదమాది

షట్క-సంపద గలిగియుండు టొకటి

విదితముగ ముక్తిఁ బొందఁ

గాంక్షించు టదియొకటి నా...

78

ఈనాల్గు సాధనముల

సధికారి యై నిజాచార్యుఁ జేరి

నానాప్రకారములను

శుశ్రూష నడుపవలె నా...

79

ఉల్లమునఁ గాపట్యము

లవమైన నుండనీయక నిరతము

తల్లి దండ్రీయు దైవము

గురు వనుచుఁ దలఁపవలె నా...

80

తనువు ధనమును సంపద

గురునిసా మ్మని సమర్పణము చేసి

యెనసి తత్పరతంత్రుడై

నిత్యమును మెలఁగవలె నా...

81

ఏనిష్ఠ గురునిష్ఠకుఁ

దీటుగా దీప్రపంచంబునందు

మానసము దృఢముఁజేసి

యలరవలె మానియై నా...

82

ఇట్టి శిష్యుని పాత్రత

వీక్షించి హృదయమున కారుణ్యము

నెట్టుకొని బ్రహ్మవిద్య

గురుఁ డొసఁగు నెయ్యముగ నా...

83

బ్రహ్మాంబు గలుగఁగానే

ఏతత్ప్రపంచంబుఁ గలిగియుండు

బ్రహ్మాంబు లేకున్నను

లే దీప్రపంచంబు నా...

84

ఈవిధంబున నూక్తుల

బ్రహ్మసద్భావంబుఁ గలుగఁజేసి

భావగోచరముఁ జేయు

చిత్స్వరూపములెల్ల నా....

85

ఆబ్రహ్మమందె వుట్టు

విశ్వంబు నాబ్రహ్మమందె యుండు

ఆబ్రహ్మమందె యణఁగు

నదె చూడు మని చూపు నా...

86

అది సచ్చిదానందము

అది శుద్ధ మది బుద్ధ మది యుక్తము

అది సత్య మది నిత్యము

అది విమల మని తెలుపు నా...

87

అదె బ్రహ్మ మదె విష్ణువు

అదె రుద్రుఁ డదియె సర్వేశ్వరుండు

అదె పరంబ్రోతి యనుచు

బోధించు విదితముగ నా...

88

భావింప వశము గాదు

ఇట్టి దని పలుక శక్యంబు గాదు

భావంబు నిలుపుచోట

అది తాను పరమాను నా...

89

అది మాయతోఁ గూడఁగ

శివుఁ డాయె నదియె విద్యను గూడఁగ

విదితముగ జీవుఁ డాయె

నని తెలుపు వేర్వేఱ నా...

90

శివుఁడు కారణశరీరి

కార్యంబు జీవుఁ డాలక్షణములు
ద్వివిధముగఁ దెలియు మనుచు
బోధించు వివరముగ నా...

91

అరయ నిరువదినాలుగు

తత్త్వంబు లై యుండు నంద మగుచు
కరతలామలకముగను

బోధించు క్రమమునను నా...

92

కారణము కార్య మగుచు

వ్యవహారకారణాఖ్యత నుండును
ఆరూఢి బ్రహ్మాండము

పిండాండ మని తెలుపు నా...

93

అయిదుభూతములు నింది

యములు పది యంతరంగములు నాల్గు
ఐదువిషయములు తత్త్వ

సంఘాత మని తెలుపు నా...

94

స్థూలసూక్ష్మాకృతులును

కారణముతో మూఁడు తెఱఁగులగును

నీల మగు నందు నమరు

అని తెలుపు లాలించి నా...

95

వెలసి పంచీకృతములు

అగుభూతములకుఁ బుట్టినది తనువు

స్థూలంబు నది యనుచును
బోధించు దయతోడ నా...

96

విదు నయిందింద్రియములు
ప్రాణంబు లయిదు మనసును బుద్ధియు
పాదుకొని సూక్ష్మమందు
బోధించు ప్రకటముగ నా...

97

గాఢ మగు నజ్ఞానము
ఈరీతిఁ గారణశరీర మగును
మూఢులకు వశముగాదు
తెలియవిను మోదమున నా...

98

ఈమూఁడు తనువులందు
తానుండి యీతనువు తా మనుచును
వ్యామోహపడుచుండును
జీవుండు వరుసతో నా...

99

కలలేక నిద్రించును
కలఁ గాంచి కడు మేలుకొనుచుండును
కలకాల మీజీవుఁడు
త్రివిధములఁ గలిగియును నా...

100

ప్రాజ్ఞతై జసవిశ్వులు
తానె యీ పర్యాయముగ జీవుఁడు
ప్రజ్ఞఁగోల్పడి పొందును
సంసారబంధంబు నా...

101

మూఁడవస్థలకు సాక్షి

నైనట్టిమూలంబు తాఁ దెలిసినఁ
జూడు మని సన్తార్థము
తేటఁగాఁ జూపుచును నా...

102

నీవు దేహంబు గావు

ప్రాణంబు నీవుగా దింద్రియములు
నీవు గాదని తెలుపును
వేదాంత నియమమున నా...

103

అనిలతప్తంబు గాదు

జలమునను మునిగి తడిజెందఁబోదు
అనిలశుష్కంబు గాదు

నిరుపమం బని తెలుపు నా...

104

కామహంకార మిప్పుడు

చిత్తంబుగా వీవె బుద్ధి నీవు
కావుమనసును సత్యము
సాక్షి వగు గట్టిగా నా...

105

దేహధర్మములు నీకు

తోఁచుటంతేగాని నిత్యముగను
మోహంబు మాను మనుచు
బోధించు ముఖ్యముగ నా...

106

ఎన్ని దేహములు జెడిస

నీవు చెడని యేకస్వరూపుఁడ వగుచు

చెన్నలరి యుందు విలను

తత్త్వప్రసిద్ధముగ నా...

107

అన్ని వేదాంతవాక్య

ములలో మహావాక్యములు నాలుగు

నన్ను నీశ్వరునిగాను

వర్ణించు నిక్కముగ నా...

108

ఉభయదృశ్యోపాధులు

కడద్రోసి పోక యయ్యాత్మ మిగులు

అభయముగ నిటు లెప్పుడు

చింతింపు మని తెలుపు నా...

109

జీవశివతారతమ్య

మున నైక్యసిద్ధి కానేర దనుచు

భావ సంశయము దీర్పు

కార్యార్థ పటిమచే నా...

110

నిర్వికారుడవు నీవు

నీయందె నిజమైనచందమునను

దోచుప్రకృతివికారము

లని తెలుపు ప్రాధిచే నా...

111

సద్గురుం డీరీతిగా

బోధించు సరళితో వాచ్యార్థము

హృద్గతము జేసి యుండి

జగతి జీవింపుదును నా...

112

అనిచింతనము జేయుచు

చిత్తమున తనివిఁ జెందుచు నెప్పుడు
కనుదమ్మలను ముడుచుచు.

ధ్యానంబుగాఁ జేయు నా...

113

అపగతాఘకృత్యుడై

యీరీతి నభ్యాస మొనరించుచు
అపరోక్షసిద్ధి నొందు

బ్రహ్మంబు తానగుచు నా...

114

కందళితహృదయుఁ డగుచు

సచ్చిదానందస్వరూపుఁ డగుచు
సందర్శితాత్ముఁ డగుచు

నుండు నవికారతను నా...

115

అవ్యయానందపూజ్య

రాజ్యసింహాసనాసీనుఁ డగుచు

భవ్యాత్ముడై వెలసెను

పూజ్యసుభావ్యుడై నా...

116

నీవు సకలంబుగాని

యున్న దే నీకన్న వేటొక్కటి

జీవుఁ డని వర్ణించుట

వ్యవహారసిద్ధికిని నా....

117

చిలుకపలుకులు పలికితి

నాకేమి తెలియుఁ దత్త్వరహస్యము

వలదు నను నేర మెంచ

సాధులకు నలినాక్ష నా...

118

శరణు భక్తార్తిహారి

గురురూప శరణు సజ్జనరక్షక

శరణు దురితౌఘనాశ

శరణివుడు కరుణించు నా...

116

శ్లో. కామేన వాచా మన సేంద్రియై ర్వా
బుద్ధ్యాత్మనావా ప్రకృతే స్స్వభావాత్,
కరోమి యద్య త్సకలం పరస్మై
నారాయణా యేతి సమర్పయామి.

నారాయణశతకము సంపూర్ణము.

182

పీఠిక.

ఈశతకమును కంచెర్ల గోపమంత్రి రచించి భద్రాచలరాములవారి కంకితము గావించెను. ఇతఁ డాత్రేయగోత్రుఁడు. లింగమంత్రికుమారుఁడు. ఆది శాఖాబ్రాహ్మణుఁడు. భట్టరాచార్యులశిష్యుఁడనియుఁ దిరుమంత్రము పఠించుచుంటిననియు నూర్ధ్వపుండ్రముఁ బెట్టితినినియుఁ గవి చెప్పికొనియుండుటచే గోపమంత్రి వైష్ణవత్వము నొందినవాఁడని సువ్యమగును. ఇందుల కనుకూలముగ ముకుందమాల, యామునాచార్యస్తోత్రము లోనగువైష్ణవగ్రంథము లలోని భావము లిందలిపద్యములలోఁ గానవచ్చుచున్నవి.

కంచెర్ల గోపమంత్రియే రామదాసు. గోపమంత్రి దానకాధేయులని ప్రశస్తిచేసినచిన అక్కన్నమాదన్నగారలకు మేనల్లుఁడై తానిమా యని వ్యవహరింపఁబడు అబూల్ హసన్ కుతుబుషా గోల కొండ రాజ్యముపాలించుతఱి భద్రాచలస్తాంతము నకు తాహసీలుదారుగా నియోగింపఁబడెను. దొరతనమువారి ధనమును దేవాలయనిర్మాణమునకు వ్యయముచేసి శిక్షితుఁడగుటయు శ్రీరామానుగ్రహము వలన బంధముక్తుఁడగుటయు నాబాలవృద్ధ మెఱింగిన సుప్రసిద్ధకథయే.

రామభక్తివిశేషముచే రామదాసుఁడని పేరొందిన కంచర్లగోపన్నయే యీదాశరథీశతకమును రచించినటులు జనులు చెప్పుకొనుచున్నారు. కంచర్లగోపన్నయే రామదాసునివిషయములో సందేహములేదు ఇతఁడు కంభముమెట్టు చెంతగల నేలకొండపల్లి నివాసియని కొందఱు వినుకొండ చెంతగల కంచర్లనివాసి యని మఱికొందఱు చెప్పికొనుచున్నారు. నేలకొండపల్లి నివాసి యనుప్రవాదము చిరకాలశ్రుతము గ్రంథస్థమునై యున్నది. తానీషాక్రీ. శ. 1658-1687 వఱకు రాజ్యమేలియుంటచే రామదా సాకాలమునం దుండెననుట నిర్వివాదాంశము.

దాశరథీశతక కర్త తొల్లి ప్రబంధమువ్రాసినరాంకితముగావించితి నని పశ్చాత్తాపపడుచున్నాఁడు. ఆగ్రంథ మేదో తెలియరాదు. రామునియందు హృదయము సర్వవిధముల లీనముగావించి తాదాత్మ్యమున నీశతకము వ్రాసినటులఁ దోచుచున్నది. ఇందలిపద్యములు మనోహరధారాశోభితములై భక్తిరసమును వర్షించుచున్నవి. తెలుఁగుభాషలో నిట్టిభక్తిరస ముద్బోధించుశతకము లరుదుగా నున్నవి. రామదాసు శతకమువ్రాయుచు గోదావరితీరమునఁ గూర్చుండి తాటాకుపై నొక్కొకపద్యము

వ్రాసి గోదావరిలో విడువసాగెననియు నేటి కెదు
రీడివచ్చిన పద్యములనే సమకూర్చెనని ప్రజలు
చెప్పుకొనుకథ శతకస్థపద్యములన్నియు నన్నిరత్న
ములని తెలుపుటకుఁ బర్యాయపదము.

నేలకొండపల్లి రామదాసు నివాసమని విని మే
మట రామదాసునిగూర్చి వారిసంశీయులను గూర్చి
విచారింపఁగా నచటివారు గృహస్థలముమాత్రము
చూపి యావశము నశించినటులఁ జెప్పియున్నారు.
కంచర్ల శరభకవి యధ్యాత్మరామాయణములోని

తే. “కొండపల్లిని గొందలు గొల్లపూడి

గొంద టుండిరి తంజాపు రందుఁ గొంద

తెలమి వసియించి ప్రబలిరి చెలువు మిగుల

మీటి కంచర్లవంశంబువారు ధరణి.”

అను పద్యమువలన కంచెర్లవారు నేలకొండపల్లె
పూర్వము నివసించి రనుట విశ్వాసార్హమే. నూలు
సంవత్సరములకుఁ బై కాలమునందున్న తిరుక్కడ
యూరి కృష్ణదాసు రామదాసుచరిత్రమును వ్రా
యుచు నందు రామదాసుఁ డక్కన్నమాదన్నల మేన
ల్లుడని చెప్పి

తోహరా. శ్రీమించిన నెలకొండపల్లెలో

శిష్టజనులు పొగడఁగనూ

కామాంబకు గోపన్న జనించెను
 కమలాక్షుని వరముననూ
 ఆత్రేయసగోత్రంబున కంచె
 ర్లాంధ్రులవంశమునఁ
 పుత్రుఁ డగుచు లింగనమంత్రికిఁ దాఁ
 బుట్టెను గోపన్ననఁగఁ.

అని వ్రాసియున్నాఁడు. ఇందలి పంశానుక్రమణిక
 దాశరథీశతకములోని కంచర్ల గోపన్నపంశానుక్ర
 మణికకు సర్వవిధముల సరిపోవుచున్నది. నూటయి
 రువదిసంవత్సరములనుండి గ్రంథస్థమైయున్న కంచర్ల
 గోపన్న రామదాసు నొక్కఁడే యనుప్రవాదము
 రామదాసుఁడు నేలకొండపల్లి వాస్తవ్యుఁడను ప్రవా
 దము గ్రంథస్థములై యుండుటవలన సత్యదూరము
 లని తలంప వీలుపడదు.

రామదాసు దాశరథీశతకమునేగాక కొన్ని గేయ
 ములుగూడ రచించెను. అవి మనోహరమగు ధార
 తో భక్తిరసమును వర్షించుచు నాంధ్రదేశమునం
 దలి యాబాలగోపాలముచేఁ బఠింపఁబడుచున్నవి.
 అన్నిటికంటె రామదాసకృతమగు దాశరథీశతకప్ర
 శస్తి యాంధ్రలోకమున నిండియున్నది.

భద్రాచలరామదాసకవికృత
దాశరథిశతకము.

- ఉ. శ్రీరఘురామ చారుతులసీదళదామ శమక్షమా
దిశ్శం, గారగుణాభిరామ త్రిజగన్నుతశౌర్యర
మాలలామ దు, ర్వారకబంధరాక్షసవిరామ జగ
జ్జనకల్పషార్ఙ్గవో, త్తారకనామ భద్రగిరిదాశరథి
కరుణాపయోనిధి. 1
- ఉ. రామ విశాలవిక్రమపరాజితభార్గవరామ సద్గుణ,
స్తోమ పరాంగనావిముఖసుప్రతకామ వినీలనీరద,
శ్యామ కకుత్స్థపంశకలశాంబుధిస్తోమ సురారి
దోర్బలో, ద్దామవిరామ భద్రగిరిదాశరథి కరు
ణాపయోనిధి. 2
- చ. అగణితసత్యభాష శరణాగతపోష దయాలస
ర్ఘురీ, విగతసమస్తదోష పృథివీసురతోష త్రిలో
కపూతకృ, ద్దగనధునీమరందపదకంజవిశేష మణి
ప్రభాధగ, ద్ధగితవిభూష భద్రగిరి దా... 3
- ఉ. రంగదరాతిభంగ ఖగరాజతురంగ విపత్సంపరో,
త్తుంగతమఃపతంగ పరితోషితరంగ దయాంతరంగ
స, త్సంగ ధరాత్తజాహృదయసారసభృంగ నిశా
చరాబ్జమా, తంగ శుభాంగ భద్రగిరి దా... 4

ఉ. శ్రీద సనందనాదిమునిసేవితపాద దిగంతకీర్తిసం,
పాద సమస్తభూతపరిపాలవినోద విషాదవల్లికా,
చ్ఛేద ధరాధినాథకులసింధునుధామయపాద నృ
త్తగీ, తాదివినోద భద్రగిరి దా... 5

ఉ. ఆద్యుల కెల్ల మ్రొక్కి వినతాంగుడనై రఘునా
థభట్టరా, చాద్యుల కంజ లెత్తి కవిసత్తముల వివి
నుతించి కార్యసౌ, కర్య మెలర్ప నొక్కశతకం
బొనఁగూర్చి రచింతు నేడు తా, త్వర్యమునకా
గ్రహింపు మిది దా... 6

చ. మనకొని రేఁగుబండ్లకును మాక్తికము ల్వెలపో
సినట్లు దు,ర్వ్యసవముఁజెంది కావ్యముదురాత్ముల
కిచ్చితి మోసమయ్యె నా, రసనకుఁ బూతవృత్తి
సుకరంబుగ చేకులునట్లు వాక్సుధా, రసములు
చిల్కఁ బద్యముఖరంగమునందు నటింపవయ్య
సం, తనమును జెంది భద్రగిరి దా... 7

ఉ. శ్రీరమణీయహార యతసీకుసుమాభశరీర భక్త
మం, దార వికారదూర పరతత్త్వవిహార త్రిలో
కచేతనో, ధార దురంతపాతకవితానవిదూర ఖ
రాదిదైత్యకాం, తారకుతార భద్రగిరి దా... 8

చ. దురితలతాలవిత్ర ఖరదూషణకాననవీలిహేళా
త్ర భూ, భరణకళావిచిత్ర భవబంధవిమోచన

మాత్ర చారువి, స్ఫురదరవిందనేత్ర ఘనపుణ్య
చరిత్ర విసీలభూరికం, ధరసమగాత్ర భద్ర
గిరిదా...

చ. కనకవిశాలచేల భవకాననశాతకుతారధార స,
జ్జనపరిపాలశీల దివిజస్తుతసద్గుణకాండకాండసం,
జనితపరాక్రమక్రమవిశారద శారద కందకుంద
చం, దనఘనసారసారయశ దా... 10

ఉ. శ్రీరఘువంశతోయధికి శీతమయాఖండ వైననీ
పవి, త్రోరుపదాబ్జము ల్వికసితోత్పలచంపకవృ
త్తమాధురీ, పూరితవాక్స్పసూనములఁ బూజ
లొనర్చెదఁ జిత్తగింపుమీ, తారకనామ భద్ర
గిరి దా... 11

చ. గురుతరమైనకావ్యరసగుంఘన కబ్బురమంది ము
ష్కరుల్, సరసులమాడ్కి సంతసిలఁజాలుదు
రోటు శశాంకచంద్రికాం, కురముల కిందుకాంత
మణికోటి స్రవించినభంగి వింధ్యభూ, ధరమున
జాలునే శిలల దా... 12

చ. తరణికులేశ నానుడులఁ దప్పును గల్గిన నీదునా
మస, ద్విరచిత మైనకావ్యము పవిత్రముగాదె
వియన్నదీజలం, బరుగుచు వంకయైన మలినా
కృతిఁబాటినఁ దన్తహ త్వముం, దరమి గణింప
నెవ్వరికి దా... 13

చ. అజనకుఁ దండ్రీవయ్య సనకాదులకుంబరతత్త్వ
మయ్య స, ద్విజమునికోటికెల్లఁ గులదేవత
వయ్య దినేశవంశభూ, భుజులకు మేటివయ్యఁ
బరిపూర్ణుడవై వెలుగొందుపక్షిరా, ధ్వజ నినుఁ
బ్రస్తుతించెదను దా...

14

ఉ. వండితరక్షకుం డఖిలపాపవిమోచనుఁ డబ్జసంభ
వా, ఖండలపూజితుండు దశకంఠవిలుంతనచండ
కాండకో, దండకలాప్రసీనుఁ డనుతావకకీర్తివ
ధూటి కిత్తుఁ బూ, దండలుగాఁగ నాకవిత
దాశరథీ కరునాపయోనిధి.

15

ఉ. ముప్పునఁ గాలకింకరులు ముంగిట వచ్చినవేళ
రోగముల్, గొప్పరమైనచోఁ గఫము కుత్తుక
నిండినవేళ బాంధవుల్, గప్పినవేళ మీస్వరణ
గల్లునో గల్గదొ నాటి కిప్పుడే, తప్పకచేతు
మీభజన దా...

16

చ. 'పరమదయానిధే పతితపావననామ హరే' య
టంచు సుస్థిరమతులై సదా భజనసేయుమహా
త్ములపాదధూళి నా, శిరమునఁ దాల్చు మీరటకుఁ
జేరకు డంచు యముండు కింకరో, త్కరముల
కానఁబెట్టు నట దా...

17

ఉ. దారుణపాతకాబ్ధికి సదా బడబాగ్నిభవాకులా

ర్తిని, స్తారదవానలార్చికి సుధారసవృష్టి దురంత
దుర్మతా, చారభయంకరాటవికిఁ జండకఠోరకు
తారధార నీ, తారకనామ మెన్నుకొన దాశ
రథీ కరుణాపయోనిధి. 18

చ. హరునకు నవ్విభీషణున క్రిజకుం దిరుమంత్ర
రాజ మై, కరికి నహల్యకున్ ద్రుపదకన్యకు నార్తి
హరించుచుట్టమై, పరగినచుట్టి నీపతితపావననా
మము జిహ్వాపై నిరంతరము నటింపఁ జేయు
మిక దా... 19

ఉ. శ్రీరమ నీత గాఁగ నిజసేవకబృందము వీరవై
ష్ణవా, చారజనంబు గాఁగ విరజానది గౌతమిగా
వికుంతము, న్నారయ భద్రశైలశిఖరాగ్రము
గాఁగ వసించి చేతనో, ధారకుఁ డైనవిష్ణుఁ
డవు దా... 20

ఉ. కంటి నదీతటంబుఁ బొడగంటిని భద్రనగాధివా
నముం, గంటి నిలాతనూజ నురుకార్తుకమార్గణ
శంఖచక్రముల్, గంటిని మిమ్ము లక్ష్మణునిఁ గంటిఁ
గృతార్థుఁడ వైతి నోజగ, త్కంటకదైత్యనిర్ద
ళన దా... 21

చ. హలికునకున్ హలాగ్రముల నర్థము సేకులు
భంగి దప్పిచే, నలమటఁ జెందువానికి నురాప

గలో జల మబ్బినట్లు దు, ర్తలినమనోవికారినగు.
మర్త్యుని న న్నొడఁగూర్చి నీపయిం, దలఁపు.
ఘటింపఁజేసితివి దా... 22

ఉ. కొంజక తర్కవాద మనుగుద్దలిచేఁ బరతత్త్వ
భూస్థలిఁ, రంజిలఁ ద్రవ్వి కన్గొనని రామనిధాన
ము నేఁడు భక్తిసి, ద్ధాంజనమందు హస్తగతమ
య్యెభళీయనఁగా మదీయహృ, త్కంజమునఁ
పసింపుమిక దా... 23

ఉ. రాముఁడు ఘోరపాతకవిరాముఁడు సద్గుణకల్ప
వల్లికా, రాముఁడు షడ్వికారజయరాముఁడు సా
ధుజనావనవ్రతో, ద్ధాముఁడు రాముఁడే పరమ
దైవముమాకని మీయడుంగుగెం, దామరలే.
భజించెదను దా... 24

ఉ. చక్కెరమాని వేముఁ దినఁజాలినకైవడి మాన
వాధముల్, పెక్కురు బక్కదైవముల వేమలు.
గొల్చెదరట్లు కాదయా, మ్రొక్కిన నీక మ్రొక్క
వలె మోక్ష మొసంగిన నీవ యీవలెం, దక్కి
నమాట లేమిటికి దా... 25

ఉ. రా కలుషంబులెల్ల బయలం బడఁ ద్రోచినమా
కవాటమై, దీకొని ప్రోచు నిక్కమని ధీయుతు
లెన్నఁ దదీయవర్ణముల్, గైకొని భక్తిచేనుడు

వఁ గానరు గాక విపత్పరంపరల్, దాకొనునే
జగజ్జనుల దా... 26

ఉ. రామ హరే కకుత్స్థకులరామ హరే రఘు
రామ రామ శ్రీ, రామ హరే యటంచు మది రం
జిల భేకగళంబులీల నీ, నామము సంస్కరించినజ
నంబు భవం బెడఁ బాసి తత్పరం, ధామనివాసు
లౌదు రట దా... 27

ఉ. చక్కెరలప్పకుఁ మిగుల జవ్వనికెంజిగురాకు
మోవికిం, జొక్కపుజుంటి తేనియకుఁ జొక్కిలు
చుం గనలేదు గాక నేఁ, డక్కట రామనామమ
ధురామృత మానుటకంటె సౌఖ్యమా, తక్కిన
మాధురీమహిమ దా... 28

ఉ. అండజవాహ నిన్ను హృదయంబున నమ్మినవారి
పాపముల్, కొండలవంటివైన వెసఁగూలి నశిం
పక యున్నె సంతతా, ఖండలవై భవోన్నతులు
గల్గక మానునె మోక్షలక్ష్మికె, దండ యొసంగ
కున్నె తుద దా... 29

ఉ. చిక్కనిపాలవై మిసిమిఁజెందినమీఁగడ పంచదా
రతో, మెక్కినభంగి నీవిమలమేచకరూపసుధార
సంబు నా, మక్కువపల్లెరంబున సమాహితదాస్య
మనేటిదోయిటఁ, దక్కె నటంచు జుట్టెదను
దా... 30

చ. సిరులిడ సీత పీడ లెగఁజిమ్ముటకుఁ హనుమం
తుఁ డార్తిసో, దరుఁడు సుమిత్రసూతి దురితం
బులు మానుప రామనామముం, గరుణ దలిర్ప
మానవులఁగావఁగఁబన్నినవజ్రపంజరో, త్కరము
గదా భవన్తహిమ దా... 31

చ. హలికులిశాంకుశధ్వజ శరాసనశంఖరథాంగకల్ప
కో, జ్వలజలజాతరేఖలను సాంకములై కనుపట్టు
చున్న మీ, కలితపదాంబుజద్వయము గౌతమ
పత్ని కొసంగినట్లు నా, తలఁపునఁ జేర్చి కావఁ గదె
దా... 32

చ. జలనిధిలోన దూఁటి కులశైలముమీటి ధరిత్రిఁ
గొమ్మనం, దలవడ మాటి రక్కసునియంగము
గీటి బలీంద్రునిఁ రసా, తలమున మాటి పార్థివ
కదంబముఁ గూల్చినమేటి రామ నా, తలఁపున
నాటి రాఁగదవె దా... 33

ఉ. భండనభీముఁ డార్తజనబాంధవుఁ డుజ్జ్వలబాణ
తూణకో, దండకళాప్రచండభుజతాండవ కీర్తికి
గామమూర్తికిఁ, రెండవసాటిదైవ మిఁక లేఁ
డనుచుఁ గడగట్టి బేరికా, డాండడడాండడాం
డనినదంబు లఱాండము విండ మత్తవే, దండము
నెక్కి చాడెదను దా... 34

చ. అవనిజకన్నుదోయితొగలందు వెలింగెడుసోమ
జానకీ, కుసలయనేత్రగబ్బిచనుఁగొండల నుండు
ఘనంబ మైథిలీ, నవనవయావనం బనువనంబున
కున్ మదదంతి వీవె కా, తవిలి భజింతు నెల్ల
పుడు దా...

35

చ. ఖరకరవంశజా విను మఖండితభూతపిశాచదా
కీనీ, జ్వరపరితాపసర్పభయవారక మైనభవత్ప
దాబ్జవి, స్ఫురదుపవజ్రపంజరముఁ జొచ్చితి
నీయెడ దీనమానవో, ధ్రువబిరుదాంక మేమటకు
దాశరథీ కరుణాపయోనిధి.

36

ఉ. జుట్టెద మీకథామృతము జుట్టెద మీపదకంజ
తోయమున్, జుట్టెద రామనామమున జొబ్బి
లుచున్నసుధారసంబు నే, జుట్టెద జుట్టెద జుట్టెదగరు
చుల్ గనువారిపదంబుఁ గూర్చవే, తట్టులతోడి
పొత్తిడక దా...

37

ఉ. ఘోరకృతాంతవీరభటకోటికి గుండెదిగుల్ దరి
ద్రతా, కారపిశాచసంహరణ కార్యవినోది వికుం
తమందిర, ద్వారకవాటభేది నిజదాసజనావళి
కెల్లప్రాద్దు నీ, తారకనామ మెన్నుకొన దాశ
రథీ కరుణాపయోనిధి.

38

ఉ. విన్నప మాలకించు రఘువీర నహిప్రతి లోకమం
దునా, కన్నదురాత్ముఁడుం బరమకారుణికోత్తమ

వేల్పులందు నీ, కన్న మహాత్ముడుం బతిత కల్తవ
దూరుడు లేడు గాన వి, ద్వన్నుత నీవె నాకు
గతి దాశరథీ కరుణాపయోనిధి. 39

ఉ. పెంపను దల్లివై కలుషబృంససమాగమ మొంద
కుండ ర, ఊంపను దండ్రీవై మెయి వసించుదశేం
ద్రియరోగముల్ నివా, రింపను వెజ్జ వై కృప
గుఱించి పరంబుఁ దిరంబు గాఁగ స, త్సంపద
లీయ నీవె గతి దాశరథీ కరుణాపయోనిధి. 40

ఉ. కుఱి నజాండపంక్తు లొనఁగూర్చి చరాచరజం
తుఱోటిసం, రక్షణ సేయుచండ్రీవి పరంపర నీతన
యుండనైన నా, పక్షము నీవు గావలదె పాపము
లెన్ని యొనర్చినకాజగ, ద్రక్షకకర్తవీవెకదదా...

ఉ. గద్దరియోగి హృత్కమల గంధరసానుభవంబుఁ
జెందుపె, న్నిగ్ధపుగండు దేఁటి ధరణీసుతకౌఁగి
లిపంజరంబునకొ, ముద్దులుగుల్కురాచిలుకముక్తి
నిధానమ రామరాఁగదే, తద్దయు నేడు నాకడకు
దా... 42

ఉ. కలియుగమర్త్యఱోటి నినుఁ గన్గొనరానివిధంబొ
భక్తవ, త్సలత వహింపవో చటులసాంద్రవిపద్ధ
శవార్ధిఁ గ్రుంకుచోఁ, బిలిచినఁ బల్కువంతమఱపే
నరు లిట్లనరాదుగాక నీ, తలఁపున లేదె నీతచెఱ
దా... 43

చ. జనవర మీకథాళి విన సైఁపక కర్ణములందు
ఘంటికా, నినదవినోదముల్ సలుపునీచునకున్
వర మిచ్చినావు ని, న్ననయము నమ్మికొల్పినమ
హాత్ముల కేమియొసంగెదో సనం, దననుత మా
కొసంగు మది దా... 44

ఉ. పాపము లొందువేళరణపన్నగభూతభయజ్వరా
దులం, దాపద నొందువేళ భరతాగ్రజ మిన్ము
భజించువారికిం, బ్రాపుగ నీవుఁ దమ్ముఁ డిరుపక్కి
యలం జని తద్విపత్తిసం, తాపము మాన్పి కా
తురఁట దా... 45

చ. అగణితజన్మకర్తదురితాంబుధిలో బహుదుఃఖవీ
చికల్, దెగిపడ నీఁద లేక జగతీధవ నీపదభక్తి
నావచ్చే, దగిలి తరింపఁ గోరితిఁ బదంపడి నాదు
భయంబు మాన్సవే, తగ దని చిత్తమం దిడక
దా... 46

ఉ. నే నొనరించుపాపము లనేకము లైనను నాదుజి
హ్వాకుం, బానక మయ్యె మీపరమపావననా
మము దొంటిచిల్క రా,మా ననుఁగావు మన్నఁ
దుదిమాటకు సద్గతిఁజెందెఁగావునన్, దానిధరిం
పఁ గోరెదను దా... 47

చ. పరధనముల్ హరించి పరభామల నంటి పరాన్న
మబ్బినన్, మురిపమకాని మీఁదనగుమోస మె

ఱుంగదు మానసంబుదు, స్తర మిది కాలకింకరగ
దాహతిపా ల్పడనీక మమ్ము నే, తటి దరిఁ జేర్చి
కాచెదవొ దా... 48

ఉ. చేసితి ఘోరకృత్యములు చేసితి భాగవతాపచా
రముల్, చేసితి నన్యదైవములఁ జేరి భజించిన
వారిపొందు నే, జేసిననేరముల్ దలఁచి చిక్కు
లఁ బెట్టుకు మయ్య యయ్య నీ, దాసుఁడనయ్య
భద్రగిరిదా... 49

చ. పరులధనంబుఁ జూచి పరభామలఁ జూచి హరిం
పఁ గోరుమ, ద్దురుతరమానసం బనెడు దొంగను
బట్టి నిరూఢదాస్య వి,స్ఫురితవివేకపాశములఁ
జుట్టి భవచ్ఛరణం బనేమరు, త్తరువునఁ గట్టివే
యఁగదె దా... 50

చ. సలలితరామనామజపసార మెఱుంగను కాశికా
పురీ, నిలయుఁడఁ గాను మీచరణనీరజరేణుమ
హాప్రభావముం, దెలియ నహల్య గాను జగతీ
వర నీ దగుసత్యవాక్యముం, దలఁపఁగ రావణా
సుగునితమ్ముఁడఁ గాను భవద్విలాసముల్, తలఁచి
నుతింప నాతరమె దా... 51

ఉ. పాతకు లైనమీకృపకుఁ బాత్రులుకారె తలంచి
చూడఁ జ, ట్రాతికిఁ గల్గె బావన మరాతికిరాజ్య

సుఖంబు గల్గె దు,న్జాతికిఁ బుణ్య మబ్బెఁ గపిచాతి
మహాత్త్వమునొందెఁగావునన్, దాతవ యెట్టి
వారలకు దా... 52

ఉ. మామకపాతకప్రజము మాన్ప నగణ్యము చిత్ర
గుప్తుఁ జే, మేమని వ్రాయునో శమనుఁ డేమి
విధిం-చునొ కాలకింకర, స్తోమ మొనర్చుటేమొ
వినఁ జొప్పడ దింతకుమున్నె దీనచింతామణి
యెట్లు గాచెదవొ దా... 53

ఉ. దాసినచుట్టమా శబరి దాని నయామణి నేలి
నావు నీ,దాసునిదాసుఁడా గుహఁడుతావకదా
స్యమొసంగినావునే, జేసినపాపమావినుతి సేసినఁ
గావవు కావు మయ్య నీ, దాసులలోన నే నొ
కఁడ దా... 54

ఉ. దీక్ష వహించి నాకొలఁది దీనుల నెందఱిఁ గాచి
తో జగ,ద్రక్షక తొల్లి యాద్రుపదరాజతనూజ
తలంచినంతనే, సాక్షయ మైననల్ప లిడి తక్కు
ట నామొఱ చిత్తగించి ప్రత్యక్షము గావ వేమి
టికి దా... 55

ఉ. నీలఘనాభమూర్తి వగునిన్నుఁ గనుంగొనఁగోరి
వేఁడినన్,జాలము సేసి దాఁగెదవుసంస్తుతికెక్కి
నరామనామ మే, మూలను దాఁచుకోఁగలవు

ముక్తికి బ్రాపది పాపమూలకు, ద్వాలము గాదె
మాయెడలదా ... 56

చ. వలదు పరాకు భక్తజనవత్సల సీచరితంబు వమ్ము
కా, వలదు పరాకు సీబిరుదు వజ్రమువంటిది కావ
కూరకే, వలదు పరాకు నాదురితవార్ధికిఁ దెప్ప
వుగా మనంబులోఁ, దలఁతుమెకా నిరంతరము
దా... 57

ఉ. తప్పు లెఱుంగలేక దురితంబులు సేసితి నంటి నీ
...వు మా, యప్పును గావుమంటి నిక నన్యులకు
నుదుంట నంటి నీ, కొప్పిద మైనదాసజను లొ
ప్పినబంటుకు బంట నంటి నా, తప్పులకెల్ల నీవె
గతి దా... 58

చ. ఇతఁడు దుగాత్తుఁడంచుజను లెన్నఁగనాఱడిఁగొం
టి నేనెపో, పతితుఁడనంటి నోపరమపావనమూ
ర్తివి నీవు గల్గనే, నితరుల వేడ నంటి నిహ మి
చ్చిన నిమ్ము పరం బొసంగుమీ, యతులిత రామ
నామమధురాక్షరపాలి నిరంతరంబు హృ, ద్గత
మని నమ్మి కొల్చెదను దా... 59

ఉ. అంచిత మైనసీదుకరుణామృతసారము నాదువై
నిఁ బ్రో, క్షీంచినఁ బాలు దాన నిరసించెద నా
దురితంబు లెల్లఁ దూ,లించెద వైరివర్గ మెడలిం

చెదఁ గోర్కుల నీదుబంటనై, దంచెదఁ గాల
కింకరుల దా... 60

చ. జలనిధు లేడు నొక్కమొగిఁ జక్కికిదెచ్చె శరం
బు తాతి నిం, పలరఁగఁజేసె నాతిగఁ బదాబ్జప
రాగము నీచరిత్రమున్, జలబభవాదినిర్జరులు
సన్నతి సేయఁగ లేరు గావునం, దలఁప నగణ్య
మయ్య యిది దా... 61

ఉ. కోతికి శక్యమా యసురకోటుల గెల్వను గెల్వఁ
బో నిజం, బాతనిమేన శీతకరుఁ డౌట దవానలుఁ
డెట్టివింత మా, నీతపతివ్రతామహిమ సేవకు
భాగ్యము మీకటాక్షమున్, ధాతకు శక్యమా
పొగడ దా... 62

ఉ. భూపలలామ రామ రఘుపుంగవ రామ త్రిలోక
రాజ్యసం, స్థాపన రామ మోక్షఫలదాయక
రామ మదీయపాపముల్, పాపఁగదయ్య రామ
నినుఁ బ్రస్తుతి సేసెదనయ్య రామ నీ,తాపతి
రామ భద్రగిరి దా... 63

ఉ. నీసహజంబు సాత్త్వికము నీవిడిపట్టు సుధాప
యోధి ప, ద్దాసనుఁ డాత్మజుండు కమలాలయ
నీప్రియురాలు నీకు సిం, హాసన మిద్ధరిత్రి గొడు
గాకస మయులు చంద్రభాస్కరుల్, నీసుమతల్ప

మాదిఫణి నీవె సమస్తముఁగొల్చినట్టి నీ,దాసుల
భాగ్య మెట్టిదయ దా... 64

చ. చరణము సోఁకినట్టిశిల జవ్వనిరూ పగు టొక్క
వింత సుస్థిరముగ నీటిపై గిరులు దేలిన దొక్క
టివింతగాని మీ, స్తరణఁ దనర్చు మానవులు
సద్గతిఁ జెందిన దెంతవింత? యీ, ధరను ధరాత్మ
జారమణ దా... 65

ఉ. దైవము తల్లి దండ్రీ తగుదాత గురుండు సఖుం
డు నిన్నెకా, భావనసేయుచున్న తటిఁ బాపము
లెల్ల మనోవికారదు, ర్భావితుఁ జేయుచున్నవి
కృపామతి వైననుఁ గావు మీజగ, త్పావన
మూర్తి భద్రగిరి దా... 66

ఉ. వాసవరాజ్యభోగసుఖవార్ధిని దేలుప్రభుత్వ మ
బ్బినన్, ఆసకు మేర లేదు కనకాద్రిసమాన
ధనంబుఁ గూర్చినం, గాసును వెంటరాదు కని
కానకచేసినపుణ్యపాపముల్, వీరపావనీవు పది
వేలకుఁజాలుభవంబునొల్ల నీ,దాసునిగాఁగ నేలి
కొను దా... 67

ఉ. సూరిజనుల్ దయాపరులు సూన్యతవాదులలుబ్ధి
మానవుల్, వీరపతివ్రతాంగనలువిప్రులుగోవులు
వేదముల్ మహీ, భారముఁ దాల్చుగా జనులు

పావన మైనపరోపకారస, త్కార మెఱుంగలే
రకట దా.... 68

ఉ. వారిచరావతారమున వారిధిలోఁ జొరఁబాటి
క్రోధవి, స్తారగుఁ డైనయానిగమతస్కరవీరని
శాచరేంద్రునిం, జేరి వధించి వేదముల చి క్కె
డలించి విరించికిన్ మహేళా, దారతనిచ్చి తీవెకద
దా.... 69

చ. కర మనురక్తి మంథరముఁ గవ్వముగానహిరాజు
ద్రాడుగా, దొరఁకొని దేవదానవులు దుగ్ధపయో
ధిమధించుచున్నచో, ధరము చలింప లోకములు
తల్లడ మందఁగఁ గూర్తమై ధరా, ధరము ధరించి
తీవె కద దా.... 70

ఉ. ధారుణిఁ బాపఁ జుట్టినవిధంబునఁ గైకొని హే
మనేత్రుఁడ, వ్వారిధిలోన దాఁగినను వానివధించి
వరాహమూర్తి వై, ధారుణిఁ దొంటికై వడిని
దక్షిణశృంగమునన్ ధరించి వి, స్తార మొనర్చి
తీవెకద దా.... 71

చ. పెటపెట నుక్కుఁగంబమునభీకరదంతసఖాంకుర
ప్రభా, పటలముఁ గప్ప నుప్పతిలి భండనవీధి నృ
సింహభీకర, స్ఫుటపటుశక్తి హేమకళిపున్ విద
ళించి సుగారిపట్టి నం, తటఁ గృపఁ జూచి తీవెకద
దా.... 72

- చ. పదయుగళంబు భూగగనభాగములన్ వెస నూని
విక్రమా, స్పద మగునబ్బలీంద్రు నొకపాద
మునం దలక్రింద నొత్తి మే, లొదవ జగత్త్ర
యంబుఁ బురుహూతునకియ్య వటుండవైనచి,
త్సదమలమూర్తి వీవెకద దా... 73
- చ. ఇరువది యొక్కమాట ధరణీశుల నెల్ల, విధించి
తత్కళే, బరరుధిర ప్రవాహమునఁ బైతృకతర్పణ
మొప్పుఁ జేసి భూ, సురవరకోటికిన్ ముదము
సొప్పడ భార్గవరామమూర్తి వై, ధరణి నొసంగి
తీవెకద దా... 74
- చ. దురమునఁ దాటకం దునిమి ధూర్జటివిల్ దును
మాడి సీతనుం, బరిణయ మంది తండ్రి పనుపన్
ఘనకాననభూమి కేగిదు, స్తరపటుచండకాండకు
లిళాహతిరావణకుంభకర్ణభూ, ధరములఁ గూల్చి
తీవెకద దా... 75
- చ. అనుపమయాదవాన్వయసుధాబ్ధిసుధానిధి కృష్ణ
మూర్తి నీ, కనఁజూడఁ గా జనించి కుజనావళి
నెల్ల నణంచి రోహిణీ, తనయుఁ డనంగబాహు
బలదర్పమునన్ బలరామమూర్తివై, తనరినవేల్పు
వీవెకద దా... 76
- చ. సురలు నుతింపఁగాఁ ద్రిపురసుందరులన్ వరి
యింప బుద్ధరూ, పరయఁగఁ దాల్చితీవు త్రిపురా

సురకోటి దహించునప్పుడా, హరునకుఁ దోడుగా
వరశ రాసనబాణముభోగ్ర సాధనో, త్కర మొన
రించి తీవెకద దా... 77

ఉ. సంకరదుర్గమై దురితసంకుల మైనజగంబుఁ జూచి
స, ర్వంకషలీల ను తమతురంగము నెక్కి కరాసిఁ
బూని వీ,రాంకవిలాస మొప్పు *గలికాకృతి సజ్జన
కోటికిఁ విరా, తంక మొనర్చె దీవెకద దా. 78

చ. మనమున నూహపోహాణలు మర్వకమున్నె కఫా
దిరోగముల్, దనువుననంటి మేనిబిగి దప్పక
మున్నె నరుండు మోక్షసా,ధన మొనరింపఁగావ
లయుఁ దత్త్వనిచారముమానియుండుట, ల్తనువు
నకుఁ విరోధ మిది దా... 79

చ. ముదమున కాటపట్టు భవమోహమదద్విర
దాంకుశంబు సం, పదలకొటారు కోరుకులపంట
పరంబున కాది వైరుల, న్నదన జయించుత్రోవ
విపదబ్ధికి నావగదా సదా భవ, త్సదమలనామ
సంస్మరణ దా... 80

చ. దురితలతానుసారిభవదుగిఖకదంబము రామనా
మభీ, కరతరహేతిచేఁ దెగి వకావకలై చనకుండ
నేర్చునే, తరికొని మందుచుండుశిఖఁ దార్కొ

* కలికాకృతి యనుటకు కలికాకృతి యనెను.

నినన్ శలభాదికీటకో, త్కరము విలీనమై చన
దె దా... 81

చ. హరిపదభక్తినిందియజయాన్వితుఁడు త్రముఁడిం
ద్రియంబుల, స్తరుగక నిల్పనూఁదినను మధ్యముఁ
డిందియపారవశ్యుఁడై, పరఁగినచో నికృష్టుఁ
డని పల్కుఁగ దుర్తతి వైననన్ను నా, దరమున
నెట్లు కాచెదవొ దా... 82

చ. వనకరి చిక్కె మైనసకు వాచవికిం జెడిపోయె
మీను తా, వినికికిఁ జిక్కెఁ జిల్వ కనువేఁదులుఁ
జెందను లేళ్లు తావిలో, మనికి నశించెఁ దేఁటిత
రమా యిరుమూఁటిని గెల్వ వైదుసా, ధన
ముల నీవె కావఁ దగు దా... 83

చ. కరములుమీకు మ్రొక్కులిడఁ గన్నులుమిమ్మునె
చూడ జిహ్వామీ, స్తరణఁదనర్ప వీనులు భవత్క
థలన్ వినుచుండి నాస మీ, యటుతను బెట్టు
పూసరుల కాసకొనం బరమార్థసాధనో, త్కర
మది చేయవే కృపను దా... 84

చ. చిరతరభక్తి నొక్కతులసీదళ మర్పణసేయు
వాఁడు ఖే, చరగరుడోరగప్రముఖసంఘములో
వెలుఁగున్ సదాభవ, త్స్ఫురదరవిందపాదములఁ
బూజ లొనర్చినవారికెల్లఁ ద, త్వర మఱచేతి
ధాత్రిగద దా... 85

ఉ. భానుఁడు తూర్పునందుఁ గనుపట్టినఁ బావకచంద్ర
తేజముల్, హీనతఁ జెందినట్లు జగదేకవిరాజిత
మైననీపద, ధ్యానము సేయుచున్నఁ బరదైవ
మరీచు లడంగ కుండునే, దానవగర్వనిర్దళన
దా... 86

ఉ. నీనుహనీయతత్త్వరస నిర్ణయబోధకథామృతా
బ్ధిలోఁ, దామును గ్రుంకులాడక వృథా తను
కష్టముఁజెంది మానవుం, డీమహి లోకతీర్థముల
నెల్ల మునింగిన దుర్వికారహృత్తామసపంక
ముల్ విడునె దా... 87

ఉ. కాంచనవస్తుసంకలితకల్పవ మగ్నిపుటంబు వెట్టి
వా, రించినరీతి నాత్మ నిగిడించినదుష్కరదుర్తల
త్రయం, బంచితభక్తియోగదహనార్చిఁ దగుల్పక
పాయునే కన, త్కాంచనకుండలాభరణ దా...

ఉ. నీసతి పెక్కుకల్లు లిడ నేర్పరి లోక మకల్లు
పంబు గా, నీసుత సేయు పావనము నిర్మితకా
ర్యధురీణదక్షుఁ డై, నీసుతుఁ డిచ్చునాయువులు
నిన్ను భజించినఁ గల్గకుండునే, దాసుల కీప్సితా
ర్థములు దా... 88

ఉ. వారిజపత్రమం దిడినవారివిధంబునవర్తనీయమం,
దారయ రొంపిలోనఁ దను పంటనికుమ్మరపుర్వ
రీతి సం, సారమునకా మెలంగుచు విచారగుండై

పరమొందుఁగాదె స, త్కార మెఱింగి మాన
వుఁడు దా... 90

ఉ. ఎక్కడితల్లివండ్రి సుతు లెక్కడివారు కళత్ర
బాంధవం, బెక్కడ జీవుఁ డెట్టితను వెత్తినఁ
బుట్టుచుఁ బోవుచున్నవాఁ, డొక్కఁడె పాపపు
ణ్యఫలమొందిన నొక్కఁడె కానరాఁడు వే, తొ
క్కఁడు వెంటనంటిభవమొల్లనయా కృపఁజూడవ
య్య నీ, తక్కరిమాయలం దిడక దా.... 91

చ. దొగసినకాయముల్ ముదిమితోఁచినఁజూచిప్ర
భుత్వముల్సిరుల్, మెలుపులుగాఁగఁజూచి మఱి
మేదినిలోఁదమతోడివారుముం, దరుగుటఁజూచి
చూచితెగునాయువెలుంగకమోహపాశము, ల్ల
రుగనివారి కేమిగతి దా... 92

చ. సిరిగలనాఁడు మైమఱచి చిక్కిననాఁడు తలంచి
పుణ్యముల్, పారిబొరిః జేయనైతి ననిపొక్కినఁ
గల్గునె గాలిచిచ్చుపైఁ, గెరలినవేళఁ దప్పిగొని
కీడ్పడువేళ జలంబుఁ గోరి త, త్తరమునఁ ద్రవ్వి
నం గలదె దా... 93

ఉ. జీవన మింకఁ బంకమునఁ జిక్కినమీను చలింప
కెంతయుం, దావున నిల్చి జీవనమె తద్దయుఁ
గోరువిధంబు చొప్పుడం, దావలమైనఁ గాని

గుటి దప్పనివాఁడు తరించువాఁడయా, తావక
భక్తియోగమున దా... 94

చ. సరసునిమానసంబు సురసజ్జఁడెటుంగునుముష్క
రాధముం, డెఱిగి గ్రహించువాఁడె కొల నేక
నివాసముగాఁగ దద్దురం, బరయఁగ నేర్చు నెట్లు
వికచాబ్జమరందరనైఃసౌరభో, త్కరముమిళింద
మొందుక్రియ దా... 95

ఉ. నోచినతల్లిదండ్రీకి దనూభవుఁ డొక్కఁడె
చాలుమేటి చే, చాచనివాఁడు వేటొకఁడు
చాచిన లేదన కిచ్చువాఁడు నో, రాచి నిజంబ
కానిపలు కాడనివాఁడు రణంబులోన మేక,
దాచనివాఁడు భద్రగిరి దా... 96

ఉ. శ్రీయుత జానకీరమణ చిన్మయరూప రమేశరామ
నా, రాయణ పాహిపాహి యని ప్రస్తుతిజేసితి
నామనంబునం, బాయక కిల్బిషప్రజవిపాటన మం
దఁగజేసి సత్కళా,దాయిఫలంబు నాకియవెదా.

ఉ. ఎంతటిపుణ్యమో శబరియెంగిలిఁ గొంటివి వింత
గాదె నీ,మంతనమెట్టిదో యుడుతమైన గరాగ్రన
ఖాంకురంబులక,సంతసమందఁజేసితివిసత్కులజన్మ
ము లేమిలెక్కవే,దాంతముగాదెనీమహిమ దా.

ఉ. బొంకనివాఁడెయోగ్యుఁడరిబృందములెత్తినచో
టఁ జివ్వకుక, జంకనివాఁడె జోదు రభసంబున

నర్థికరంబు సాచినం, గొంకనివాడె దాత మిముఁ
గొల్చి భజించినవాడెపో నిరా, తంకమనస్కుఁ
డెన్నఁగను దా... 99

చ. భ్రమరము కీటకంబుఁగొని పాల్పడిఁ యాంకరణోప
కారియై, భ్రమరముగా నొనర్చునని పల్కుటఁజేసి
భవాదిదుఃఖసం, తమసమెడల్చిభక్తిసహితంబుగ
జీవునివిశ్వరూపత, త్వమునధరించుటేమరుదుదా.

చ. తరువులుపూచి కాయలగుఁ దత్కుసుమంబులు
పూజగా భవ, చ్చరణము సోకి దాసులకు సార
ములౌ ధనధాన్యరాసులై, కరిభటఘోటకాం
బర నికాయము లై విరజానదీసము, త్తరణ
మొనర్చుఁ జిత్ర మిది దా... 101

ఉ. పట్టితిభట్టరార్యగురుపాదములిమ్మెయినూర్ధ్వపుం
ద్రముం, బెట్టితిమంత్రరాజమొడిఁ బెట్టితినయ్య
మకింకరాళికిం, గట్టితిబొమ్మ మీచరణకంజములం
దుఁదలంపువెట్టిపో, దట్టితిఁ బాపపుంజములదా.

ఉ. అల్లన లింగమఁత్రిసుతుఁ డత్రిజగోత్రజుఁ డాది
శాఖ కం, చెర్లకులోద్భవుండవఁబ్రసిద్ధుఁడనై భవ
దంకితంబుగా, నెల్లకపుల్ నుతింపరచియించితిగో
పకవీంద్రుఁడ౯ జగ, ద్వల్లభ నీకు దాసుఁడను దా.

దాశరథిశతకము సంపూర్ణము.

211 ప్రీతి క.

ఈనరసింహశతకము రచించినకవి గోగులపాటి
కూర్తనాథుడు. ఇతడు విశాఖపట్టణమండలనివాసి.
*లక్ష్మీనరసింహసంవాదము (పద్యకావ్యము) మృత్యుం
జయవిలాసము (యక్షగానము) అను రెండుపా
త్రము లీకవి రచించినవి మేము చూచితిమి. కవి
క్రీ. శ. 1750 ప్రాంతమునందుండి యుండును. ఇతని
యితరగ్రంథములవలన నితడు ఆపస్తంబుడగు
ముద్గలగోత్రుడనియు నాటవేలనియోగియనియుఁ
బెద్దింటి సంపత్కుమారవేంకటాచార్యులశిష్యుడని
తెలియును.

ఆంధ్రదేశములో సింహాచలము సుప్రసిద్ధమగు
నృసింహక్షేత్రము. తురకదండు ఆంధ్రదేశమునకు
దాడివెడలి మార్గమధ్యమున నున్నగ్రామములఁ
గాల్చుచు జనులఁ బీడించుచు సతులమానభంగము
గావించుచు పొట్నూరు, భీమసింగి, జామి, చోడ
వరము లోనగుగ్రామములలోని దేవాలయముల
రూపుమాపి సింహాచలము ముట్టడించెను. ఆలయ
మండపములలో గోహత్యగావించి బ్రాహ్మణాదులఁ
బరాభవించి సతులయభిమానధనములు చూఱగొని
తురక లెన్నియో దుండగములకుఁ బాల్పడిరి.

* దీనినే చోరసంవాదమని చెప్పుదురు.

కూర్తనాథుఁ డాసమయమున ధర్మసంరక్షణా
ర్థము లెఱుఁగి సింహాద్రినారసింహస్వామిని చుఱుకు
పలుకులతోఁ బ్రోత్సహించి, నిందించి, కటూక్తులాడి
ఆలయము ముం దేకపాదమున నిలిచి యఱుపది
యెనిమిదిపద్యములను రచించెను. తురక లీపేదబా
పని లక్ష్యపెట్టక దురంతములు గావింపసాగిరి. కూ
ర్తనాథుని పలుకు వాఁడికి నొచ్చి నృసింహస్వామి
*కందిరీగల తెఱ్ఱెను లేపఁగా నది తురకలఁ గుట్టి
నానావస్థలఁబెట్టి దిక్కుచెడి తలకొకదిక్కై నిలువ
నీడలేక యవనులు పాటిపోయిరి.

జనపరంపరచెప్పుకొను నీకథవిశ్వాసపాత్ర మను
టకు అఱువదియెనిమిదవపద్యము మొదలు “నీదు
కరుణఁగంటి మిప్పుడు” “జయమయ్యె యవనరా
ట్సంతమసముబాసె” అని నృసింహుని కవి సంకల్ప
సిద్ధుఁడై ప్రశంసించుటయే దృష్టాంతము కాఁగలదు.

కూర్తనాథుకవి మృదుపదగుంభితము. ఇతని
నుడి పొందికలో శిలలకైన జీవశక్తి గలిగించు నొక
యమోఘశక్తి గలదు. లోపముల నెత్తిపొడిచి
యచేతనమగు శిలావిగ్రహముచేఁ బనిగొన్న యీ
కవిశక్తి ప్రశంసార్హము. కాగ్యాంతమున భగవం

* ఈయంశము దెలుపుపద్యము లీశతకమున నుదాహ
రింపఁబడియున్నవి. చూ. ప.

తుని గట్టువచోహతిచే నొప్పించితిని కవి పరిత
పించు దీనవాక్యములు హృదయదారణములు.
ఏతదుత్తమశతకరచనమూలమున నీకవికీర్తి యా
చంద్రతారమై వెలుగుచున్నది.

ఈశతకము యుక్తియుక్తములగు సామెతలతో
మృదుమధురములగు మాట పొందికలతో శతక
వాఙ్మయమునకు భూషణప్రాయముగనున్నది. ఆంధ్ర
దేశమును యవనదళములు ముట్టడించి చేసినకల్లో
లములకు, దేశీయులు లంచగొండులై వారిధాటి
కవకాశము లొసంగి యాత్మహత్యాసమమగు నాత్మ
వంచనమునకుఁ బాలుపడినందులకీశతకము తార్కా
ణము కాఁగలదు.

ఇట్టి విప్లవపరిస్థితులలో రచింపఁబడిన వెంకటా
చలవిహారశతకము, మట్టపల్లి నృసింహశతకము లో
నగునవి చూచుట కాంధ్రప్రపంచ మాతురపడు
చున్నది. వావిళ్లవా గ్రాంధముల లోకమున
కొసంగఁ బ్రార్థితులు.

ఇట్లు,

భాషాసేవకులు,

శేషాద్రిరమణకవులు.

నందిగామ }
1-1-25 }

214

215

శ్రీ రస్తు.

సింహాద్రి

నారసింహశతకము.

సీ. శ్రీమద్రమారమణీమణీరమణీయ
సరసచిత్తాబ్జబంధర పరాకు
శంఖచక్రగదాసిశార్ఙ్గచాపాదిభా
సురదివ్యసాధసకర పరాకు
ప్రహ్లాదనారదవ్యాసశుకాదిక
భక్తసంరక్షణపర పరాకు
బహుతరబ్రహ్మాండభాండపరంపరా
భరణలీలాధురంధర పరాకు

తే. నీకు సాష్టాంగవినతు లనేకగతులఁ
జేసి విన్నప మొనరింతుఁ జిత్తగింపు
చెనఁటి వీఁ డని మదిలోనఁ గినుక మాని
వైరిహరరంహ సింహాద్రినారసింహ.

సీ. అవధారు దేవ చిత్తావధానతఁ గొను
వనజబాదులు సేయుచుండునములు
సెలవె రాత్రిందివస్థితిగతు లైలుపఁగా
సోమపద్మాస్తు లిచ్చో నిలిచిరి

మందారతరునూనమాల్యము ల్గొని యింద్రుఁ

డేతెంచె నిందుల కేమియాజ్ఞ

గంధర్వకిన్నరు ల్కరగతవీణులై

తడవాయె వచ్చిరి దర్శనేచ్చ

తే. ననుచు జయవిజయములు దెల్పు హాయి యనుచు
నిందిరను గూడి యుంటి వీ వింటికన్న
గుడి పదిలమంచు యవనులఁ గొట్టవయ్య, వైరి.

సీ. చటులసోనుకహారస్ఫుటతరాటోపంబు

కుంభినీభరణ విజృంభణంబు

ఖిలహిరణ్యాక్షశిక్షణరూక్షదక్షత

తుభితహిరణ్యరక్షోభిదాత్త

బలిమహావైభవభంజనమహిమంబు

నుర్వీశగర్వాంతకోర్వతిశయ

మతిదుష్టదశకంఠహరణబాహుశక్తి

ప్రబలప్రలంబదారణవిధంబు

తే. పురవధూన్రతభంగవిస్ఫురణసరణి

భువనములు బ్రోవఁ గావించి జవనయవన

సేన నణఁచుట కిటు బాగు సేయఁదగునె, వైరి.

సీ. *మొఱవవోయెనొ వక్రముఖనక్రహరమహా

సంపర్కనిర్వక్రచక్రధార

* మొక్క-పాతాం.

వాసి దప్పెనొ హతోద్భాసిసుమాలిమ
హనుగశార్జ్యబాణాసనంబు

పదను వాసెనొ మధుప్రముఖేంద్రగివురాజు
బృందాంతకారకనందకంబు

కడిమ్మిదప్పెనొ సౌంభకమథనప్రసిధాన
చండమై తగుగదాదండపటిమ

తే. జబ్బుపడి యుంటి వేల మాయబ్బ యొక్క
దెబ్బ దీయక తురకలయుబ్బ చెడదు
గొబ్బునఁ జెలంగు మిఁకనైననిబ్బరముగ, వైరి.

సీ. చుట్ట బెట్టెను మహారట్టజంబులతోడ
నిఖిలరాజ్యము పరానీలపాఁజు
మట్టి మల్లాడెను మదసామజంబులఁ
బురజనపదములు తురకబలము
కొట్టి కొల్లలు వెట్టె గురునిప్రమానినీ
ఘనగోగణంబుల ఖానసమితి
పట్టిపల్లార్చిరి బహుదుర్గవర్గముల్
సరభసౌధత్యపాశ్చత్యచయము

తే. మించి భూస్థలి నిటు లాక్రమించి రాఁగ
నలుక రా దేమి నగరివారలను దోచఁ
బొంచియుంటివి యవనుల ద్రుంచుమిఁకను, వైరి.

సీ. మొగిసి రక్కసుని బొండుగఁ జించునీగోళ్లు

చిటిలెనో సిరికుచళిఖరి దాఁకి

యరులపై భగభగలాడుకోవజ్జాల

లాఠెనో శ్రీకటాక్షామృతమునఁ

బరవీరగర్భము ల్పగిలించుబొబ్బ ప

ల్కదొ రమానందగద్గదికచేత

ఖలుల దండింపగాఁ గఠిన మానీగుండె

కరఁగెనో శ్రీలక్ష్మీ సరసకేళి

తే. నహహ నీశీకరోద్వృత్తి నల్పు లనక

యవనరాజుల నడఁచి వ్రేయంగ వలయు

పిన్న పామునకైనను పెద్దదెబ్బ, వైరి.

6

సీ. పాదలలో దాఁగెనో పొట్నూరులో నున్న

రమణీయకోదండరామమూర్తి

యెక్కడి కేఁగెనో యెఱుంగంగ రాదుగా

పటుభీమసింగి గోపాలమూర్తి

సాధ్వసోద్వృత్తి నెచ్చటి కేఁగి యుండునో

జామిజనార్దనస్వామిమూర్తి

యెన్ని పాట్లను బడుచున్నాఁడో చోడవ

రంబులోఁ గేశవరాయమూర్తి

తే. నిబిడయవనులభ యశంక నీవు నింకఁ

బరుల కగపడకుండుమీ ప్రక్క నున్న

గాయమిప్పటికిని మానదాయె నయయె, వైరి.

సీ. పాశ్చాత్యుల నమాజుపై బుద్ధిపుట్టెనో
మానులజపముపై మనసు రోసి
యవనులకందూరియం దిచ్చ చెందెనో
విప్రయజ్ఞములపై విసువు బుట్టి
ఖానజాతీసలాముపై నింపు బుట్టెనో
దేవతాప్రణతిపై భావ మెడలి
తురకలయీదునందు ముదంబు గల్గెనో
భక్తనిత్యోత్సవపరత మాని

తే. వాండ్లు దుర్మార్గు లయ్యయో వ్రతము చెడ్డ
సుఖము దక్కదు వడి ఢిల్లి చొరగఁదోలు
పారసీకాధిపుల పటాపంచలుగను, వైరి.

8.

సీ. నీకొండపై నెక్కి నియతు లౌభక్తులఁ
గొట్టి నానావస్థ బెట్టుకుండ
గాంగధారాతీరకలితమండపముల
మద్యపానము జేసి మలయకుండ
నీవంటకాలలో నిశ్శంకతో మాంస
ఖండము లైందుగా పండకుండ
నీగుడిఁ జొచ్చి దుర్మీతిఁ గామాంధులై
పరవధూటుల భంగపలుపకుండఁ

తే. బారుషంబునఁ దురకల బాటఁ దలుము
వేటకాఁ డిల మెత్త నావేళ లేడి
మూఁడుకాళ్లను నడుచునిర్మూలితాంహ, వైరి.

- సీ. సెల వైన భైరవుం డలుకచే వైరుల
 నెత్తి బల్లదచేత మొత్తలేడె
 యాజ్ఞ యిచ్చిన వీర హనుమంతుఁ డహితుల
 ఘనవాలమున నేలఁ గలుపలేడె
 యంపించితేఁ ద్రిపురాంతకుం డరిసేన
 ఘోరశూలమునఁ గ్రుచ్చులేడె
 కనుసన్నఁ జేసిన వినతాతనూజుండు
 విమతుల నెగిరి పో విసరలేడె
- తే. యింత తాలిమి చేయుదే యిప్పటికిని
 మట్టుకొని వచ్చె శత్రుసమాజ మెల్ల
 ప్రజల రక్షింపు యవనేశుబలముఁ గూల్ప, వైరి.
- సీ. యవనేశుధాటికి నడలి సర్వస్వము
 విడిచి మందిరములు వెడలువారు
 వెడలియు దలఁ దాచ వెర వేమి గానక
 నడవుల నిడుమలఁ బడెడువారుఁ
 బడియు నెచ్చట కూడుఁ బట్టఁ గానక తమ
 శిశువులతో వెతఁ జెందువారుఁ
 జెంది డెందము గుండఁ గాందిశీకత నభి
 మానార్థులై భేద మానువారు
- తే. వైరి యొక్కొక్క భార్యతో ననిప్రజలు
 అప్రమహిషులపై పదియాలువేల
 సతులతో నీవు వలస కెచ్చటి కరిగెదు, వైరి.

సీ. దర్పణాకృతి తథ త్తథలాడుకంబాలు
 డంబై చెలంగు బేడాహారంగు
 చెప్పఁ జూపఁగ రానియొప్పున నుప్పరం
 బప్పళించెడువంక కొప్పుచొప్పు
 చిత్రవిచిత్ర మాచిత్రంపుబొమ్మలఁ
 గులుకు చక్కనిగుళ్లు గోపురములు .
 నమృతోపమాన మై యలరారుగాంగధా
 రాముఖ్యసకలధారాజలంబు

తే. నెంత ముచ్చటపడి సృజించి నావొ
 యిల్లు చెడఁగొట్టుకొనకు న న్నేలినయ్య
 ఘనతురుష్కులఁ బడఁగొట్ట మనసుబెట్టు, వైరి.

సీ. యవనధాటికి భయ మందియే కాఁబోలు
 నక్కజంబుగఁ గొండ యెక్కినావు
 ఖానుల కడలియే కాఁబోలు సంపూర్ణ
 పారువంబునఁ గత్తి బట్ట వైతి
 వఖిల పాశ్చాత్యుల నలమ లేకయపోలు
 తాపసగతి జడఁ దాల్చినావు
 మ్రేచ్చనాయకబలాలికి జంకి కాఁబోలు
 మిక్కిలిగంధంబు మెత్తినావు

తే. గట్టిగా నీవు తురకలు ముట్టకుండ
 నవవరాహాకృతి ధరించినావు సామి
 వలదు నిందలఁ బడ తురుష్కులవధింపు, వైరి.

సీ. పటుతర స్తంభంబు పటపట బ్రద్దలు
 గా జనించిన నీయఖండమహిమ
 చటులతరంబుగా బెటపెట దంష్ట్రలు
 కొలుకుచు వచ్చునీఘోరవృత్తి
 స్ఫుటతరోద్భుటవృత్తిఁ జిటచిటధ్వని మీరు
 నీనిటలాక్షవహ్నిక్రమంబు
 కుటిలనఖంబుల సొటసొట నెత్తురు

సీంద రక్కసిరొమ్ముఁ జించుకినుక
 తే. యెందుబోయెనొ నేడు మహీజనంబు
 గుండ యాద్ధత్యమున వచ్చుఘోరయవన
 బృందములయందుఁ జూపుతద్భీకరగతి, వైరి. 14

సీ. నట్టువల్ ద్రొక్కఁగా నవయామునీయకూ
 లంబు గాదు రణస్థలంబుగాని
 కొట్టి తోలఁగ నీకు గోవుషభంబుల
 బాజుగాదు గుఱాల పౌఁజుగాని
 పట్టిచూడఁగ నీకు పసిగాఁపుఁజేలులపా
 లిండ్లుగావు ఫిరంగిగుండ్లు గాని
 ముట్టి ముక్కలు సేయ ముదిసినయర్జున
 తరులు గా వరివీరతరులుగాని

తే. యవనబలములతోడఁ బోరాడలేవు
 శూరుఁ డౌజరాసంధుండు చుట్టుకొనిన
 నాఁటితీ రయ్యె మే ల్నీకు నవ్వుగాదు, వైరి.

సీ. కాంతలఁ జెఱఁబట్టఁ గనుగొను చుంటివి
 పాంచాలివెత యెట్లు పాపినావా
 గోవధ సేయఁ గన్గొనుచుంటి విప్పుడు
 కరుణతోఁ గరి నెట్లు కాచినావా
 ద్విజులు బాధలుపడఁ దిలకించు చుంటివి
 భువిఁ గుచేలుని నెట్లు ప్రోచినావా
 సత్ప్రభురాజ్యనాశన మొందఁ గంటివి
 ధ్రువుని కె ట్లిచ్చితో దొడ్డపదవి

తే. దుష్టశిక్షణ మొనరించి శిష్టరక్షఁ
 జేయకుండిన పూర్వప్రసిద్ధి జెడును
 ఆర్తరక్షణబిరుదంబు హానిఁ జెందు, వైరి. 18

సీ. సముద్ర మగుసముద్ర నుజొచ్చి యీదుటో
 కొండ నెత్తినిఁ బెట్టుకొంటయొక్కొ
 ధారుణీస్థలి ద్రవ్వి తల నెత్తుకొంటయో
 గొబ్బన సింగంపుబొబ్బ యిదుటో
 యడు గిడి తెల్లొక్కమాక్రమించుటయొక్కొ
 వేయిచేతులవాని వేయటొక్కొ
 యొకశరాగ్రమున నుదధి నింకించుటో
 కరిపురంబెల్ల బెగల్చుటొక్కొ

తే. కరుణ జగములఁ బ్రోచుటో తురగమెక్కి
 ఘనరిపులఁ గొట్టుటో తురుష్కవధ యెంత
 కొండయెక్కెదుబ్రతిమాలుకొనినకొలది, వైరి.

సీ. కుటుపాలు ప్రాద్దునఁ గ్రోలక నొకక్షణ

మైనఁ దాళవుగదా యాఁకటికిని

బాగుగా మెయి మలాకీగంధ మలఁనక

నింపు పుట్టదుగదా యెప్పటికిని

తనువునిండఁగ ధగద్ధగితపట్టాంబరం

బవధరింపక మాన వహారహాగబు

నాటపాటలు మొద లగువినోదంబుల

నుబునుపుచ్చుచుఁ గాని యుండలేవు

తే. భక్తు లెల్లరు దుర్తార్థపరతురుష్కు

రాజిచే బొంది రిదె పడరానిపాట్లు

భోగరాగంబు లింక నీకుఁ బొసఁగుటెట్లు, వైరి.

సీ. పుట్టినప్పుడు వీరకఁ బోకార్చితివి భలీ

పూతనాభ్యోపేతయాతుధానిఁ

బుడమిపై కడుతప్పుటదు గిడునప్పుడు

బండిరక్కసుమేను చెండినావు

ఆటప్రాయమునఁ దృణావర్తబకధేను

కాదిదైత్యకులంబు నణఁచినావు

యావనంబున నృశంసావతంసకకంస

విధ్వంసనరిరంస వెలసినావు

తే. భూసురులఁ బ్రోవవేమి మహాసురారి

యిప్పు డేటికిఁ ద్రుంప వేండ్లెగస వైన

బుద్ధి దిగసన వచ్చెనో పో మఱేమి, వైరి. 19

సీ. ఎలమితో సోమయాజుల పెద్దఝారీలు

గుడిగుడిలుగఁ జేసికొనెడువారు

యజ్ఞవాటికలలో నగ్ని హోత్రంబుల

ధూపపానము జేసి త్రుళ్లువారు

యాగపాత్రలుదెచ్చి హాసుగా నడి లుడి

కీచిప్పలుగఁ జేసి కేరువారు

స్రక్కువముఖ్యదారుమయోపకరణముల్

గొని వంటపొయి నిడుకొనెడువారు

తే. నగుచు యవనులు విశ్రులఁ దెగడు చుండ

సవనభోక్తృ నీ విట్లు సైఁపఁ దగునె

తినఁ దినఁగ గారెలైనను కనరువేయు, వైరి. 20

సీ. చింపికుఱాయైన శిరమునఁ గా లిచి

దివ్యకిరీటంబు దీసి దాఁచు

వనమాలికయ చాలు వక్షంబున ధరింపఁ

గొస్తుభరత్నంబు గట్టిసేయు

పూఁడ కుండఁగఁ జెవిపుడ కైన నిడుకొని

మకరకుండలములు మాటుసేయు

కటి ధగద్ధగిత మాకనకచేలం జేల

మొలచుట్టు మొకపాటిముతుకగుడ్డ

తే. దొడ్డసరకులు తురకలు దోచుకొనినఁ

గవ్వ మా కానివేళ జగత్కుటుంబి

వీవు వేషంబు చెడిన నీ కెట్లు గడచు, వైరి. 21

సీ. నామొ తాలింపవు నారదగానంబు

వినుచుంటివో వేడ్క వీను లలరఁ

గరుణఁ జూడవు మమ్ముఁ గమలామహాదేవి

కన్నులు మూసెనొ కౌతుకమున

మమ్ముఁ బ్రోవ రా వేమి కమలభవాదులు

భక్తితోఁ బాదముల్ పట్టుకొనిరొ

ఆదరకలన మాటాడవు భూనీళ

లలరఁగా ముచ్చట లాడుచుండ్రొ

తే. యిట్టు లున్న ననాథల కేది దిక్కు

సమయమా యిది కేళికాసౌఖ్యమునకు

దుష్టుల వధించి ప్రోవు సాధువులనెల్ల, వైరి. 22

సీ. పాలీయ వచ్చిన భామినిప్రాణంబు

లపహరించి చెలంగినట్లు గాదు

యాగోత్సవంబున కతిమోదమునఁ బిల్వ

నపుడు మామను ద్రుంచినట్లు గాదు

చేతగా కొకనరుచేతఁ జొట్టంబుల

నందఱఁ జంపించినట్లు గాదు

తుంగఁ గల్పించి యుత్తుంగవంశద్రోహ

మాచరించి చెలంగునట్లు గాదు

తే. పరబలం బిది నీప్రజ్ఞ పనికిరాదు

లె విక్షింకను మీన మేషము ల్లెక్కయిడక

చొరవతురకలఁ గొట్టఁగాఁ జొక్క లెదురె, వైరి.

సీ. అవని మూఁ డడుగు లి వ్వుని వేఁడ నిచ్చిన
బలి నణంచిన దేమిప్రాభవంబు
ఇనకుమారుని మది కిచ్చకంబుగఁ బొంచి
వాలినిఁ జంపు టేవీలు నీకుఁ
గడుకాలయవనున కడలి యాముచుకుందు
పాలి కేతెంచు టేపారుషంబు
భువి జరాసంధుతోఁ బోరాడఁగా లేక
ద్వారకఁ జేరు టేధైర్యవృత్తి

తే. యశార నిజ మాడ నిష్ఠురం బౌ నటండ్రు
కాక రోషంబు గలిగినఁ గఠినయవన
సేన నిర్జించి యాయాంధ్రసృష్టి నిల్పు వైరి.

సీ. నీరుహుక్కా పకడోరె గద్దాయని
యాహితాగ్నుల నెత్తు లణఁచకుండ
పాముధోనేకు తుం పాని లారే యని
తివిరి శ్రోత్రియుల మర్దింపకుండ
ఘాసులారే అరే గాండూ యనుచు శిష్ట
తతులపైఁ బడి వడిఁ దన్నకుండ
కులితీ పకాపురే జలిదీ యటంచు మా
ధ్వల మెడ వడిఁ బట్టి త్రోయకుండ .

తే. బహులహాలామదావిలపరుషయవన
రాజి నిర్జింపు నీవంటిప్రభువు గల్గ
బ్రహ్మాదుల కిన్నిపాట్లు రారాదు గాదె, వైరి.

సీ. అగ్రజపీడితుం డైనవిభీషణు

తీవి మున్ దయఁ జూచినావుగావో
అలమునిభీతుఁ డౌనంబరీషునియార్త

నాదంబు మున్ను విన్నావు గావో
బహుబాధితుం డైనప్రహ్లాదునకును ము

న్నీవు ప్రత్యక్షమైనావు గావో
ద్రువముఖ్యులైనభక్తుల నెల్ల మున్ను సం
తసమున రక్షించినావు గావో

తే. నాటిమది లేదొ కరుణ న న్గనవు వినవు

రావు బ్రోవవు వేగఁ బురాణపురుష

తాతతాతవు ముది మది దప్పినావో, వైరి. 26

సీ. గ్రామంబు లన్నియుఁ గాల్చి దీపారాధ

నలు చేసి రౌర యానందముగను

వడి సాధుజనులసర్వస్వమ్ముఁ గొని శత

గోపంబు బెట్టిరి గురుతరముగ

పటఘటాదులు పోవఁ బ్రతిమాలువారి కే

మియ్యక ఘంట వాయించి రహహ

పెద్దలకడ దుడ్డుపెట్టి ప్రసాదంబు

వడ్డించి తగ పరవశులఁజేసి

తే. రవుర యవనార్చకులు నీకు నావు తైరి

భూసురులు సేయుపూజలు పొసఁగ వొక్కొ

అకట యిది యేమి పాపమునకు వెలువవు, వైరి.

- సీ. వానవ పిడుగులవానకు వెఱవవు
 కడుభిరంగీగుండ్ర కడల నేల
 వెఱవవు భీష్మాదిభీష్మబాణాళికి
 బాణాల కేటికి భయపడంగ
 దవవహ్ని దిగమ్రింగితివి గాని జంకవు
 భయ మేల యాయరబ్బులకు నీకు
 గణియింప కధికరాక్షసుల శిక్షించితే
 మ్రేచ్చుల నణఁచు పేలెక్క నీకు
 తే. నీకలిమి నీ వెఱుంగవుగాక లోక
 కర్త వగునీ కొకయసాధ్యకార్య మేది
 పామరులు నవ్వకుండఁగఁ బరుల దఱుము, వైరి.
- సీ. సమధికప్రేమచే శబరి యెంగిలిజేసి
 యొసఁగినపం జెల్ల మెసఁగి మెసఁగి
 చెలఁగి కుచేలుండు జీర్ణచేలంబునఁ
 బొదవుముక్కటుకులు బొక్కిబొక్కి
 వనములోఁ బాంచాలి వండిన శాకభాం
 డములోనిబలుసాకు నమలి నమలి
 పొంచి యాదుగ్ధనబోయనిపోటిలో
 కొఱ్ఱగింజలు కొన్ని కొటికి కొటికి
 తే. పొంది తిప్పుదు భక్తుల పుణ్యమునను
 భోగ మోయప్ప యీతిప్ప బోర్లపడిన
 యేమితినియెద వరుల యుద్వృత్తినడవు, వైరి.

సీ. తను దానె కౌగిలించెను నిన్ను రుక్మిణి
 యలసత్యయును పొలయలుక మానె
 ఊణమైన బాయదు జాంబవతీదేవి
 మేనుమే న్గదియించె మిత్రవింద
 భద్రయు భవదూరు భద్రపీఠిక నెక్కె
 వదలకుండె సుదంత వామకరము
 కాళింది నిజపాదకమల మొత్తుచు నుండె
 లక్షణ మెయిలీగెలాగు బెనగె

తే. రాగ నోపవొ పాశ్చాత్యరాడ్వలంబు
 సాధుతతిఁ గొట్టి దోచగా చకితులయిరి
 తుది పనికివచ్చెలే నీకు తురకగుడ్డు, వైరి.

80

సీ. తపనీయకశివుండు దండించు తరువాత

కాని ప్రహ్లాదునిఁ గావలేదు
 కురురాజు పాంచాలిఁకొప్పుపట్టిడిపిం
 చినవెన్కఁగాని రక్షింపలేదు
 కరిరాజు మొసలిచేఁ గడుకష్టపడినపి
 వ్వుటగాని వేంచేసి మనుపలేదు
 పాండవు ల్బాధలఁ బడినయనంతరం
 బునఁగాని సిరు లిచ్చి ప్రోవలేదు

తే. భక్తు లిప్పుడు కొన్ని యాపదలఁ బడక
 ముందు పోషింపవట్లయకా కొందఱికిని
 మును శిశువు నేడిపింపక ముద్దు రాదు, వైరి. 81

సీ. జడవిప్పి జలపాలు సవరింపు మిరువంక
బలుకీటికీదారుపాగఁజుట్టు
బొట్టు నెన్నుదుటివై బొత్తిగా దుడుచుకో
పోగు లూడ్పుము చెవు లూడవిడువు
వడిగ నంగి యిజా ర్థొడుగు దట్టి జుట్టు
కై జారుదోపు డాల్కొత్తిఁ బట్టు
భీచినాంచారిని బిలిపింపు వేగమే
తుద కభ్యసింపుమీ తురకభాష

తే. శక్తి లేకున్న నిట్టివేషంబు పూను
మన్న సరి లోకవంద్యుఁడ వైననీవు
నీచులకును సలాం సేయ నే సహింప, వై ౮.౩౨

సీ. గోవర్ధననగంబు గొడుగుగాఁబట్టిన
నాఁడు కేలున నొప్పి నాఁటె నొక్కొక్క
సరిదెబ్బ లాడుచో జాంబవంతునిగుద్దు
కోరెక్కలో గుట్లు పోరె నొక్కొక్క
నరునిసారథి వైననాఁడు భీష్మునిచేతి
కఱకుటమ్ముల తొమ్ము కవిసె నొక్కొక్క
దుగ్గన బోయనితూఁపు నాఁటినప్రక్క
గాయ మిప్పటికీ బోదాయె నొక్కొక్క

తే. యొక్కట యవనరాట్టైన జక్కుజేసి
యుక్కణఁప నెందుచేత నీవోపలేవు
పేదపుం డెల్ల బయలను బెట్టవలయు, వై ౮. ౩౩

సీ. కనిపించుకోవుగా ఖలులు మార్గస్థులఁ
 గొంకక ముక్కులుఁ గోయునపుడు
 ఆలకింపవు గదా యయ్యయో ప్రజఘోష
 ధూర్తులు వడివిట్లు దోచునపుడు
 జాలిగాదాయెగా చటులతురుష్కులు
 భామినును చెఱల్పట్టునపుడు
 అలుక రాదాయెగా యవనులు సత్ప్రభు
 వసుమతి ముట్టుకోవచ్చునపుడు

తే. మంకుతనమేమి మాతంద్రి మఱచినాఁడ
 మానునే గొల్లపాల్ ద్రావ మందబుద్ధి
 దేవకీదేవిపాల్ ద్రావఁ దెలివిరాదె, వైరి.

34

సీ. అల విప్రభార్యయా నదితిపాల్ ద్రావుట
 బలి యాచనావృత్తి పాదుకొనియె
 క్షత్రియకన్యయా కౌసల్యపాల్ ద్రావ
 రావణాదులఁ ద్రుంచి ప్రబలినావు
 గొల్లయా నందుని కులసతిపాల్ ద్రావఁ
 బసులఁ గాచెడుబుద్ధి పట్టువడియె
 నిసుమంతవిసపురక్కసిపాలు చవి చూడఁ
 గాబోలు మాపట్ల కఠినవృత్తి

తే. పాలకాగ్రణి యైనగోపాలబాల
 పాలబుద్ధులు మాని మాపాలగలిగి
 పాలన మొనర్పవయ్య కృపాలవాల, వైరి. 35

- సీ. బేగి అరే అరబ్బి పడోరే యని
 బోడిసన్యాసులఁ బొడుచువారు
 మత్రభో మూపరు మాటీ యసుచు వైష్ణ
 పులబొట్లు దుడువఁగ బోవువారు
 పత్తరుకాయకు బందియారే చోడు
 దేవనిశైవులఁ దిట్టువారు
 కాలటీకాతూ నికాదే వటంచు మా
 ధ్వలఁ బ్రల్లదము లాడి త్రోయువారు
 తే. నైరి యనసులు మిమ్ము నిట్లడలఁజేయ
 నట్టివాండ్రకు ద్విజులెంతయాగగ గుడి
 మ్రింగువానికి లింగ మూర్ఖిండి వడెము, వైరి.
- సీ. విషవహ్నిఁ బ్రజకెల్ల వెతఁజేయు కాలియు
 పడగలు వడిఁ ద్రొక్కుపటిమ యేది
 వడిగ బిడౌజొండు పిడుగులు వర్షింప
 శైలమె తిననాఁటి శక్తి యేది
 దుర్యోధనాదులు దొరకించుకొనువేళ
 విశ్వరూపముఁ జూపువెంతయేది
 మురసరకాది ముష్కర దుష్కరాదుల
 మర్దించి చెలఁగు నీమహిమ యేది
 తే. యిట్లు ఖలులేచ దీనుల నెన్నఁటికిని
 గరుణఁజూచెదు కలవాఁడుగాదెఁ దీయు
 దనుక బీదలస్రాణముల్ తాళుటెట్లు, వైరి. 87

సీ. ఆభీరగృహముల నారఁ గాఁగినపాల
 మీఁగడ ల్వడి దిగమ్రంగఁగలవు
 తల్లియిచ్చిన చల్లి తగ బ్రహ్మవచ్చిన
 వెనుకఁ జూడక వేగ విసరఁగలవు
 రాధి కామధురాధ రామృతధారలు
 గుటుకుగుటుక్కునఁ గ్రోలఁగలవు
 భక్తులెల్లను దిరుపణ్ణారము లొసంగఁ
 జెలఁగి లోలోన భక్షింపఁగలవు

తే. గాని యవనులపై వడి బూనలేవు
 కబళ మన నోరుఁ దెలుతువు కల్లె మన్న
 మోము ద్రిప్పుహయగ్రీవమూర్తివహహ, వైరి.

సీ. అల విభీషణుపల్కు లాదరించినవాఁడె
 యతిదుష్టుఁడౌ రావణాసురుండు
 వసుదేవముఖ్యులవరబోధ వినియెనే
 దుండగీడైన కఁసుండు నాఁడు
 విదురాదిబుధుల వివేకము ద్దెలిసెనే
 శ్రోధాత్ముఁడైన దుర్యోధనుండు
 భీష్మాదు లెంతచెప్పిన నిచ్చగించెనే
 బాలికుఁ డగు శిశుపాలకుండు

తే. కొట్టకుండఁగ ధూర్తుల వట్టిశాంతి
 తాలిమేటికి తురకలు తరిమి రాఁగ
 నొదిగిచూచెదు కలిబోయ నుట్లదిక్కు, వైరి.

- సీ. నిదురించినావా నిర్జిద్రభద్రాకార
కలితభోగీంద్రభోగంబుమీఁద
శయనించినావా శైశవమూర్తితోఁ బయః
పాధోధి పటువటపత్రసీమఁ
బవళించినావా శ్రీభామిసీదోర్థాల
కూలంకషస్తనకుంభయుగళిఁ
బడక గావించితో భక్తసమ్రాజ్ఞున
స్సంకల్పితానల్పశయ్యయందు
- తే. నిబిడ పాశ్చాత్యభీతులై నిఖిలజనులు
కదసి మొఱవెట్ట సీకెట్లు నిదురవట్టె
లెమ్ము నాసామి జాగేమి చిమ్ము రిపుల, వైరి..
- సీ. నినుఁబూజఁ గావింప ఘనవిప్రు లేటికి
గొదువ గాకుండ సయ్యదులె కలరు
వినుతింప శాస్త్రజ్ఞవిద్వాంసు లేటికి
వీలుగామించు మాల్వీలె కలరు
ఆత్మకీర్తనఁజేయ హరిభక్తు లేటికిఁ
గేకలు వేయ పకీర్లు కలరు
పూతాత్ము లగు ననుష్ఠాతలు సీకేల
తఱుచుగా పీరుజాదాలె కలరు
- తే. వట్టియాసల నిటు మెడ వట్టి త్రోయ
మారు వట్టుకొ వ్రేల్లాడినార మిట్టి
ముచ్చటకె నీవు పశ్చిమముఖుడ వౌట, వైరి..

సీ. జయవిజయీభవ జగదవనాసక్త
 జయవిజయీభవ శౌర్యయుక్త
 జయవిజయీభవ శాశ్వతకళ్యాణ
 జయవిజయీభవ నయధురీణ
 జయవిజయీభవ సర్వంకషప్రజ్ఞ
 జయవిజయీభవ సన్తనోజ్ఞ
 జయవిజయీభవ సాధుజనాధార
 జయవిజయీభవ భయవిదూర

తే. యనుచు జయవాక్యముల జను ల్వినుతి సేయఁ
 జక్రహస్తుఁడవై రిపుక్షయ మొనర్చి
 ధరణిఁ బాలింపు మాచంద్రతారకముగ, వైరి.

సీ. చాటక పోఁ జుమి చాలఁ బ్రోవకయున్న
 నాఁటిప్రేపల్లెలో తోటిమాట
 ప్రకటింతుఁ జుమి మమ్ము రక్షింపకుండినఁ
 దగఁ గొల్లచెలుల వస్త్రములనూట
 దాచను జుమి మమ్ముఁ దరిజేర్చకుండినఁ
 గొంకక మధురలో కుబ్జమాట
 బైటఁ బెట్టెద జుమి పాలింపకుండినఁ
 గాలయవనునాఁటి కానిమాట

తే. మర్తమెఱిగినవారితో మానువాదు
 బైసి బోగొట్టుకోకు మాపాలఁ గలిగి
 సాధురక్షణ దుష్టశిక్షణ మొనర్పు, వైరి.

సీ. ఖలవధార్థమునందు నిలయ మొందితి వంటి
 నలవెన్నదొంగిలి తనుట లేదు
 లక్ష్మీయా రుక్మిణీలలనఁ గూడితి వంటి
 నలరాధ మరఁగితి వనుట లేదు
 అవనిఁ బాలింపఁగా నవతరించితి వంటి
 పశుపాలకుఁడ వని పలుకలేదు
 దుష్టులౌ రాజదైత్యుల హరించితి వంటి
 నల నరసారథి వనుట లేదు

తే. ఆయ్యయెడ గాడ నామాట లనకమున్నె
 ఖలుల వధియించి నీసిగ్గు నిలుపుకొమ్ము
 పరులు నవ్వఁగ నపకీర్తిపాలుగాక, వైరి.

44

సీ. గ్రామదాహకకర్తగతి మానుపు మటన్న
 వెస నదే మఱియుఁ గావించెదీవు
 పథికులఁ దోపించు పగ మానుపు మటన్న
 వెస నదే మఱియుఁ గావించెదీవు
 చెఱలు జూఱలువట్టు సేఁగి మాన్పు మటన్న
 వెస నదే మఱియుఁ గావించెదీవు
 బహుసస్యనాశనార్భటి మానుపు మటన్న
 వెస నదే మఱియుఁ గావించెదీవు

తే. వేఁడుకొనుకొద్ది లావాయె వెఱ్ఱివాఁడ
 యోడ ముంచకు మనురీతి యొనరె మాకు
 బుద్ధిదెచ్చుకొ యవనుల పొంకమణఁచు, వైరి.

సీ. మామిడిచీగురుసాం పేమిలక్ష్యం బన
 కరచరణాంబుజకాంతి వెలుంగఁ
 గలకలనవ్వు చక్కనిముద్దునెమ్మోము
 పద్మసౌభాగ్యంబుఁ బరిహసింపఁ
 వెలిదమ్మిరేకుల వెలవెలఁ బోఁజేయు
 పోగకన్నులచూపు చోద్యపటుప
 నిద్ధంపు నునుఁజెక్కుటద్ధంబులందుల
 మొలకనవ్వులతేట ముద్దుగులుక

తే. నపుడు బుట్టిన పసిబిడ్డఁ డనఁగఁ బాల
 కడలిమట్టాకుపైఁ బండి కరుణ జగముఁ
 బ్రోతువఁట మమ్ముఁ గావవిప్పు డదియేమి, వైరి.

సీ. పుడమిపై నడుగిడి నడువనేరనివారి
 తీవ్రతఁ బరువు లెత్తించినావు
 పైమీఁదిదుప్పటి బరు వనువారిచే
 మించైనమూట మోయించినావు
 గడపదాఁటని కులగాంతామణుల పృథ్వి
 నెల్లెడఁ గలయఁ ద్రిప్పించినావు
 వద్రసోపేతాన్న సంభోక్తృజనపరం
 పరఁ బలుసాకుపాల్పఱచినావు

తే. భళిర యఘటనఘటనప్రభావ మెల్ల
 దీనజనులందె చూపితి దెలసి వచ్చె
 నయ్య సామెల్లనింటనే యన్నమాట, వైరి. 47

సీ. భవదీయముఖభవ బ్రాహ్మణోత్తములకా?

యవనులచేత నాయాసపడుట

భవదీయబాహుసంభవ రాజవరులకా?

మైచ్చనాథుల గెల్వలేక యుంట

భవదూరుసంభవ బహువైశ్యకోటికా?

తురకలచే నిట్లు దోపుఁ బడుట

భవదీయపాదసంభవ శూద్రజనులకా?

విమతులౌ తురకల వెట్టిచేత

తే. మాకుఁ జెప్పకు మెట్టైన మంచిదిగద

లోకకర్తకు నపకీర్తి నీకు వచ్చు

వలదునాయన్న యింకనైన ఖలులనణఁచు, వైరి. 48

సీ. రాఘవమముబ్రోవ రావయ్య ఖగయాన

రాకున్న మీదశరథునియాన

శీఘ్రంబు మమ్ము రక్షింపు శేషశయాన

జాగు చేసినను గౌసల్యయాన

మది కఠినత మాని మనుపుము మాయాన

మనుపకున్న వసిష్ఠమానియాన

పాలింపు మమ్ము నీపరమసత్కృపయాన

పాలింపకున్న శ్రీభామయాన

తే. యాన బూన సమర్థుడ వఖిలజగము

నానదప్పక పోషింపుమా నతారి

తగవు దప్పి నటింపఁగా ధర్మమగునె, వైరి. 49

సీ. అరులఁ గొట్టక సింహగిరి గుహఁదాఁగిన

నవని నిఁ బిఱికివాఁ డందురయ్య

నీవు రక్షింపక నీలాద్రి కేగిన

నవనిని న్నొండ్లివాఁ డందురయ్య

పోషింపఁగాలేక శేషాద్రి కేగిన

నతిలోభి వనుచు ని న్నందురయ్య

తగనాదరింప కంతర్వేది కేగిన

నత్యుగ్రుఁడంచు ని న్నందురయ్య

తే. నాథ! యిటు లోకనటనం బొనర్చునీకు

నహహ నిందలు వచ్చును నదియు విడిచి

యొడ్డుకొనఁబోకు వెసఁబ్రోవు ముర్విజనుల, వైరి.

సీ. అరిపై న్యధూళి సూర్యాక్రాంతమై మించె

నిఁకనేమి దయఁ జూచె దీవు మమ్ము

పరభేరిభాంకృతు ల్పగలించె దిశల నిం

కేమినామొఱ వినియెదవు నీవు

ధరశత్రుహరిఖురదళితమయ్య నిఁకేమి

వచ్చెదవయ్య ప్రోవంగ మమ్ము

వైరితేజము శిఖివారగా నింకేమి

మొగమునఁ జూచెదు జగతిజనులు

తే. నీపయికి వచ్చునప్పుడు నీవెఱుంగ

వేమి మసలకు మింక దిక్కేది మాకు

జాగరూకుఁడవై రివుత్తయ మొనర్పు, వైరి. 51

- సీ. ప్రజలెల్ల విసికిరి పాశ్చాత్యరాట్చమూ
భీతులై మిమ్ములఁ బిలిచి పిలిచి
జనులు వేసారిరి సమదతురుష్కుల
వెతలచే మిమ్ముల వేడి వేడి
నరులెల్ల స్రుక్కిరి నానాయవసహృత
ముఖ్యాధులై మిమ్ముమ్రొక్కి మ్రొక్కి
ప్రాణిసంతతి భంగపడియె ఖానులుసేయు
దరిలేని వెత మిమ్ముఁ దలఁచి తలఁచి
తే. యిందుఁగఁఁ డందులే డనుసందియంబుఁ
జెందవల దన వేదవాగ్బృందమెల్ల
నెందు నెదకినఁ గానరావేమి యిపుడు, వైరి. 52
- సీ. బహుఫణాదీప్తుఁడౌ ఫణిరాజుపైఁ బండి
గాలివారక యుండఁ గాచెదీవు
వరగరుద్విస్ఫురద్దగుడునిపైఁ జెంది
చిరసుఖగతుల రక్షించెదీవు
వేత్రాధిగతజగద్వితతివిష్వక్సేను
దరిఁజేర్చి బలయుక్తిఁ దనిపెదీవు
ఘనభుజాబలవంతు హనుమంతునెదఁజేరి
యెలమి బ్రహ్మానంద మిచ్చెదీవు
తే. పాసఁగ నీరీతిఁ దలపోయ పొడుగుచేతి
వాని పణ్యార మాయెగా దీనపాల
పృథుబిరుదలీల యేమూలఁ బెట్టినావు, వైరి.

సీ. మామొఖాసాకు గ్రామంబు లివ్వునలేదు
 కొంపలు గాల్చింపకూడ దంటిఁ
 గరిహయాదుల మేము గాంక్షింపఁగాలేదు
 గోవధ మాన్పించి బ్రోవు మంటి
 మాకు మివ్వులను సామ్రాజ్య మివ్వునలేదు
 జనులను దోషింపఁ జనదటంటి
 స్వామి మాకొటకేమి కామింపఁగాలేదు
 ఊతిలోనఁ బ్రజల రక్షింపుచుంటి

తే. జెలఁగి నీపదసేవలు జేయుమాకు
 వేఱొకరికలేకి వెన్నగలుగ
 నహహ నేటికి నేటికి నంగలార్ప, వైరి.

54

సీ. భక్తసంరక్ష కృపాపర జలజాక్ష
 నరహరి గోవింద హరి ముకుంద
 సంసారతారక సజ్జనాధారక
 సత్యసంకల్ప శేషాహితల్ప
 నీలాంబుదశ్యామ నిఖిలదైవలలామ
 సర్వపాపవినాశ జగదధీశ
 శ్రీరమానాయక శ్రితఫలదాయక
 శృంగారదరహాస చిద్విలాస

తే. భవదచలపాదగతులైరి యవను లయయొ
 అలుక మానక తరుమువాం ద్రంద సికయు
 నందకుండినఁ గాల్చుట్టుకొందురయ్య, వైరి.

55

సీ. దశకంతకంతమర్దనదుర్దమాటోప
రామనామకమా ఫిరంగిదెబ్బ
తతమేఘనాదభేదకమోదలక్ష్మణ
ప్రకటనామకమా ఫిరంగిదెబ్బ
ఖర హిరణ్యాక్షశిక్షకరూక్ష నిజనృహ
ర్యక్షనామకమా ఫిరంగిదెబ్బ
కుంభిసీభరణ విజృంభణ శ్రీకూర్త
రమ్య నామకమా ఫిరంగిదెబ్బ

తే. తగిలివచ్చియుఁ జావక ధరణి దిరిగె
యవనబలము సుదర్శనాహతమహోగ్ర
రాహువన నట్లుగాకుండ రహిజయింపు, వైరి.

సీ. గ్రామముల్ నిర్ధామధామము లాయెను
సస్యంబులెల్ల నాశనముజెందె
దొడ్లలో శాకముల్ దుంపశుద్ధిగబోయె
దోచిరి సర్వంబు గోచిదక్క
చెట్లొక్కపిట్టయై చెదరిరి దిక్కుల
బలువెతఁ బడరానిపాట్లు బడిరి
యన్నమందఱకును నమృతోపమంబయ్యె
వరుసగా నటమీఁద వానలేదు

తే. ప్రజలపసతీతె నికమొద ల్పదిలమయ్యె
దరిదరికివచ్చె నిదె మెండుతురక దండు
చిత్తమునఁ జూచుకోవయ్య శీఘ్రబుద్ధి, వైరి.

- నీ. శ్రీదేవి మఱి తను జేరరానీదని
 భూదేవి వదలక పొదివె ననంగ
 మోక్ష ధనంబని మునులు మహాపేక్ష
 చేతినిక్షేపంబు జేసి రనంగ
 భక్తాగ్రగణ్యుడౌ బలిపూజ సేయఁగా
 బలిసద్దముననుండి వెలసె ననంగ
 బ్రహ్మాది హృదయసారసములతోడ దా
 గుడుమూత లాడుచుండెడు ననంగ
- తే. ధరణి గుప్తములైన పాదములతోడ
 బాటిపోలేవుగద యేది బ్రతుకుత్రోవ
 పౌరుషముచాలదుతురుష్కబలముద్రుంప, వైరి.
- నీ. నిఖిలవిశ్వంబును నీయందణఁగియుండు
 విశ్వంబులో నీవు వెలసినావు
 విశ్వరూపకుడవు విశ్వమయుండవు
 విశ్వసాక్షివి విశ్వవిభుడ వీవు
 విశ్వసర్వస్థితివిదళనకరుడవు
 విశ్వంబునకు నీకు వేలు లేదు
 కినుక విశ్వద్రోహ మొనరించు దుష్టుల
 శిక్షించి ప్రజల రక్షింపవేమి
- తే. యింతబలిమాల మాకేల యెట్టులైన
 గాని శుభకంద కందకు లేని దూల
 బచ్చలికి నేలగల్గునో పరమపురుష, వైరి.

సీ. ఉరమున శ్రీదేవి యొఱపైనమెఱుపుగా
గంభీరవాగ్ధార గర్జితముగ

హారమాత్మికకళ లల వడగండ్లుగా

భ్రూలత హరిచాపలీల మెఱయ

కోరిక భక్తమయూరముల్ నటియింప

దీనచాతకపంక్తి తృప్తి జెందఁ

దనువదనప్రభ దశదిశల్ నిండఁగా

పృథివీస్థలిని కృపావృష్టి నించి

తే. సత్ప్రజాసస్య సంరక్షసలుప నిది మె

సమయ మోయాయ్య యింక మాను జాగుసేయ

నన్నుఁ గన్నయ్య రక్షింపు నల్లనయ్య, వైరి. 60

సీ. నిడుదకడానిశా ల్నడుమున బిగియించి

తీరైన గండపెండేర మూని

రమణీయమణిశిరస్త్రాణ మౌదలఁ బూని

స్ఫుటవజ్రమయమైనజోడు దొడఁగి

తూణంబు లిరువంక తోరణంబుగఁ గట్టి

విలసితశరమైన విల్లుబట్టి

పరవై రిహరమైన తరవారి ధరియించి

దాపల చికిలికటారి చెక్కి

తే. రామవేషంబుతో సుమిత్రాసుతుండు

నీవు రణరంగమున నిల్చి నిబిడశత్రు

జాలముల నేల పాల్సేయులీల నెఱపు, వైరి. 61

సీ. గాఢేయయజ్ఞవిఘ్నకరాసురావళి
జక్కుఁజేసినయట్టి శౌర్యనిధివి
పరవీరభీకర పరశురాముని పరా

క్రమము బెండుగఁజేయు ఘనభుజుఁడవు
పదునాల్గువేల దుర్మదరాక్షసులతోడ
ఖరుని మర్దించిన పరబలుఁడవు
బంతులాడినరీతి పంక్తికంతునితల

ల్పండించు చండప్రచండరుచివి
తే. నీకు నొకదొడ్డుకార్యంబె సీచయవన
సేన నిర్జించుపని ప్రజ లేసికొనిన
కర్తమున నీదుచిత్తంబు కరఁగదాయె, వైరి. 62

సీ. కోటిసూర్యోజ్జ్వలతోక్కిరమణులతో
రమణీయ మణికుండలములతోడ
శంఖ చక్ర గదా సి శార్ఙ్గాయుధములతోఁ
బ్రస్తుతప్రభ కౌస్తుభంబుతోడ
వలిపెబంగరువల్వి వలెవాటునీటుతోఁ
బొక్కిలితామరపువ్వుతోడ
గంగను గన్న చక్కనిపదాబ్జములతో
మిసిమి చావనిచాయ మేనితోడఁ

తే. బక్కిగుఱ్ఱంబుమీఁదను నెక్కి నాదు
మ్రొక్కుఁ గైకొని శౌర్యంబు పిక్కటిల్ల
నొక్కట యవనరాజ్యేన జక్కుసేయు, వైరి.

సీ. దండంబు నీకు నుద్దండతేజశ్చండ
జోహారు భక్తదుర్తోహ నాశ
మ్రొక్కెద గొను జలముక్కాయరుక్కాంత
వందనం బిదె చిదానంద కంద
నుతిజేతు శతధృతిస్తుతియుతోన్నతచర్య
ప్రణతి జేసెద మునిప్రణత చరణ
సాష్టాంగ మిదె నీకు సాష్టాపదాంబర
కేలుమోడ్చెద జగత్కేళిలోల

తే. వలదు వలదు పరాకు భావమున నీకు
దీనజనముల కృపబ్రోవ దిక్కునీవ
దుష్టుల వధించి పోషింపు శిష్టజనుల, వైరి. 64

సీ. గరుడాచలంబుపై కడఁకతో వసియించి
సత్యభామాతఃకిచ్చాయ నలరి
వరచాప మనియెడిహరిచాప మమరించి
వివిధభక్తులఁ గృపావృష్టి ముంచి
అమర మయూరవారము మోద మందించి
దీనచాతకముల దృష్టి నించి
క్షత్రకన్యాకామసస్యము ల్పండించి
జగములు చల్లనై నెగఁజేసి

తే. నవఘనస్ఫూర్తిచే ముర నరక ధేను
ఖర దవానల మార్చిన కడఁక నిపుడు
రిపుల శిక్షించి రక్షించు పృథివి జనుల, వైరి.

సీ. నీపాదరజమున నిమిషంబులోపల

బాపురే సత్యయ్యె చాపతాయి
నీబాహుబలమున నిలవక వెళ్లిన

ముక్కంటిచాపంబు ముక్క లయ్యె
నీయాజ్ఞచే గిరుల్ నీటఁ దెప్పుచఁ దేలే

కడఁక సముద్రంబు గట్టువడియె
నీప్రతాపాగ్నిచే నిఖిలరాక్షసకోటి
మాడి దోమలపోల్కి వఁడసిపోయె

తే. బాగులే యిట్టినెరవైనప్రాపు గల్గి
యల్పులకు లొంగి తిరుగలేమయ్య మేము
కర్తమా మాకు గజమెక్కి కంత దూర, వైరి.

సీ. మున్ను తాటకప్రాణము ల్గొన్న బాణంబు

మెఱసి సుబాహు దున్నిన విశిఖము
మించి విరాధు ఖండించిన ప్రదరంబు

ఖరదూషణాది సంహరణశరము
మాయలమారీదు మద మణంచిన తూపు

ఘోరకబంధునిఁ గూల్చుచిలుకు
వాలిని బలశాలిఁ గూలనేసినకోల

జలధి నింకించిన సాయకంబు

తే. రావణాది మహాసురరాజి నణఁచు

చండకాండంబు లేమాయెఁ జటుల యవన

ఖండనముసేయ నయ్యంబకములఁ బఱపు, వైరి.

సీ. ఖల హిరణ్యాక్ష ముఖ్యులనెల్ల ఖండించి
 దేవతాతతిఁ బ్రోచు దివ్యమహిమ
 రావణ కుంభకర్ణ ప్రముఖులనెల్లఁ
 గొట్టి మానులఁ బ్రోచు దిట్టతనము
 శిశుపాలకాది దుశ్శీలురఁ బరిమార్చి
 ఊతి దీనజనుల రక్షించు కడఁక
 కంసాది దుష్ట విధ్వంసనం బొసరించి
 ధరణి పాలించు నుదార కరుణ

తే. వినుటయేకాని కన్నులఁ గనుటలేదు
 కంటి మిప్పుడు యవనుల గర్వ మణఁచి
 ప్రజల రక్షించు నీదుప్రభావమెల్ల, వైరి. 68

సీ. కారుణ్యదృష్టిచేఁ గనిమమ్ము రక్షింప
 నీరజేక్షణ నేఁడు నీవుబంపఁ
 బారసీకుల దండుపైఁ గొండలో నుండి
 గండుతుమ్మెదలు నుద్దండ లీలఁ
 గల్పాంతమున మిన్ను గప్పి భీకరమైన
 కాటుమేఘంబులు గవిసినట్లు
 దాఁకి భోరున రక్తధారలు గురియఁగా
 గఱచి నెత్తురుపీల్చి కండలెల్ల

గీ. నూడిపడ నుక్కుమూతుల వాఁడి మెఱసి
 చించి చెండాడి వధియించెఁ జిత్రముగను
 నొక్కొకని చుట్టుముట్టిబల్ మిక్కుటముగ, వైరి.

నీసపద్యగీతము.

అరులఁ బరిమార్చి వై శాఖపురసమీప
గిరిబిలంబున డాఁగె బంభరములెల్ల
అదిమొదల్ తుమ్మెదలమెట్ట యంద్రు దాని
వైరి హార...

70

నీ. జయమాయె యవనరాట్నంతమసము బాసె

భవదీయభాస్వత్ప్రభాబలమున
భువనజాతంబులు పాలుపుచేఁ జెన్నొందె
దిక్చక్రములు చాల తెలివి నొందె
కమలజాదులనుతు ల్గణన సేయని నీవు
లీల నామనవి చెల్లించినావు

బ్రహ్మాండభాండ సంభరణలీలాఘను

నీల నిన్ను మెచ్చి యేమియ్యఁగలను
తే. తోచనిక నెట్టు లిదె నాకు దోచినట్టు
తులసిదళ మొక్కటిత్తు సంతోష మొందు
మదియె యగణితపూజగా నవధరింపు, వైరి. 71

నీ. అపరాధి నపరాధి నార్తరక్షణదక్ష

యపరాధి నపరాధి నంబుజాక్ష
యపరాధి నపరాధి నద్భుతగుణధుర్య
యపరాధి నపరాధి నధికశౌర్య
యపరాధి నపరాధి సంభోధిగంభీర
యపరాధి నపరాధి నత్యుదార

యపరాధి నపరాధి నానందపరిపూర్ణ

యపరాధి నపరాధి నభ్రవర్ణ

తే. నేర్చియైనను మిక్కిలి నేరకైన

నిష్ఠురోక్తులు పల్కితి నిన్ను నాదు

తప్పు నైరించి దాసుని దయదలంపు, వైరి. 72

సీ. వీరాధివీరుడ వై రాజిలెడునిన్ను

బిఱికివాఁడంటిని భీతిలేక

జగదేకవితరణాశ్రయమూర్తి వగునిన్ను

బహులోభి వనుచును పలికినాఁడ

పరిపూర్ణ కరుణాస్వభావుండ వగునిన్ను

నిర్దయుం డంచు నిందించినాఁడ

నదృఢతానందకళ్యాణగుణుండ వౌ

నినుఁ గూర్చి పలికితి నిర్గుణుఁ డని

తే. యలుక జనియించి దుష్టుల నణఁచుకొఱకుఁ

బడుచుఁదనమున నిటులంటి భక్తవరద

మదపరాధసహస్రముల్ మది తుమింపు, వైరి.

సీ. పరమమోహాంధుడఁ బాపస్వభావుండ

దుశ్శీలపరుడను దుర్త్తుడుండ

దుష్కామయుక్తుండ దుత్తార్గసక్తుండఁ

గ్రోధాంతరంగుడ కుటిలమతిని

లోభిని యింద్రియలోలుండఁ జపలుండ

దంభవృత్తుండ మాత్సర్యయుతుండ

దుష్టుండ దుస్సంగదూష్యుండ శమదమ

హీనుడ శౌర్యవిధానపరుడ

తే. నైన శరణొందితిని నన్ను నాదరింపు

సజ్జనునకైన మిగుల దుర్జనునకైన

సౌఖ్య మొసంగదె కల్పవృక్షంబు నీడ, వైరి. 74

సీ. తేనమో రక్షితదేవతాయ సురేంద్ర

సేవితాయ మునీంద్రభావితాయ

తేనమో నిత్యసుధీరతాయ సుమేరు

ధీరతాయ యశుభవారణాయ

తేనమో నిర్జితదీనతాయ భృతాప్త

మానవాయ దళితదానవాయ

తేనమో జ్ఞానసుధీహితాయ స్మరాయు

తాకృతాయ బుధోరరీకృతాయ

తే. పాహి మాం పాహి మా మన్యథాహి నాస్తి

శరణ మరుణాబ్జదృక్కోణకరుణ యనుచు

వందనము చేసికొలుతు భావముననిన్ను, వైరి.

సీ. స్నాన సంధ్యాద్యనుష్ఠాన శక్తుడఁగాను

పరమ యోగాభ్యాసపరుడఁగాను

విమల దివ్యక్షేత్ర గమనదక్షుడఁగాను

ఘన వరదాన సంగతుడఁగాను

భవదీయ పదపద్మ భక్తియుక్తుడఁగాను

నిరుపమజ్ఞాన మానితుడఁగాను

పరమోపకార సంభరిత చిత్తుడఁగాను

శమదమ సత్యనిశ్చలుడఁగాను

తే. వినుము దీనానన యనాథజనుడనయ్య

నేను మిక్కిలి తెలియఁగా నేరనయ్య

దేన నిర్హేతుకృప నన్నుఁ బ్రోవవయ్య, వై 8.76.

సీ. ధరణి గుప్తంబైన చరణయుగ్మముతోడ

నలరారు పక్కఁగాయంబుతోడ

రమణీయమైన వరాహాననముతోడ

ఘనతలఫాలలోచనముతోడ

నిగనిగలాడుబల్ని డుదకీర్జడతోడ

నన్యగోక్షీరవర్ణంబుతోడ

మైనిండ నలఁదిన మంచిగంధముతోడ

నమితభక్తానుగ్రహంబుతోడ

తే. నఖిలలోకావనము సేయ నవతరించి

యున్నమిమ్ముల వినుతింప నోపలేరు

హిమకర కిరీట ముఖులు నేనెంతవాఁడ, వై 8.77.

సీ. సోమకాభిఖ్యరక్షోనేత ధృతిచేత

నామ్నాయజాతము లపహరించి

మధ్యేనదీనాథమగ్నుఁడై డాఁగిన

తత్థలు దునిమి వేదములు మఱల

ధాత కొసంగఁగాఁ దలఁచి నీ వలమత్సర్య

మూర్తివౌటను దపస్ఫూర్తివేళఁ

దొడరి ధీవరులు సద్గుణజాలముల నెంచి

నిలుపుదు రాత్తమందిరము లందుఁ

తే. గాన నినుభక్తిరసపూరకలితలలిత

మామకీనమనస్సరోమహితుఁ జేతు

శీఘ్ర మిష్టమొసంగ వేంచేయుమయ్య, వైరి.

సీ. చలువగాఁ బన్నీట జలకంబు లొనరించి

విలువలేని కడానివలువ గట్టి

కలికిమానికములఁ గులుకుగద్దియ నిల్చి

తిలకంబు నొసటఁ జెన్నలర దిద్ది

కలపంబు మైనిండ నలఁది బల్కగరాల

తళతళలాడుసొమ్ములు ధరించి

యలరు నెత్తావిదండలు వీలుగా వేసి

కలిత రసాన్న మింపాలయఁ బెట్టి

తే. విడె మొసఁగి పదముపడుదు వేడ్కతోడఁ

బవ్వళింపుము మత్తనఃపద్మశయ్య

నల రిపుల నెల్లమర్దించి యలసినావు, వైరి. 79

సీ. భువనము ల్కుక్షిలోఁ బూని రక్షించి తా

భువనంబులో నిక్కముగఁ జరింతు

పరమాణురూప విభ్రాజమానుఁడవయ్య

తామేటిరూపంబు దాల్చినేర్తు

వసమ వైరాగ్యమాననుఁడవయ్య వినోద

గతితోన మందరాగము ధరింతు

వతినిర్భరాత్మఁడవై వెలిఁగియు నీ వ
నంతరూపంబు ధరింతు వెప్పు

తే. డనుచు లోకోపకారార్థ మవతరించి
మించి యాక్రియ లొనరించి మిగులఁ జెలఁగు
కూర్తనాయక నన్నే లుకొనగదయ్య, వైరి. 80

సీ. అతితిగ్ధరుచి మండలాక్షియుగ్ధచ్ఛాయ
వలయాద్రిదావాగ్నివలె వెలుంగ
రిక్కింప తనురుహశ్రేణి గాడిన యఖం
డాళిసూచ్యగ్రముక్తాంచితముగ
గురుదిశాభేదక ఘుర్ఘురధ్వని త్తయ
స్తనయిత్ను గర్జకుం జదువు చెప్ప
పదఘట్టనలజిమ్ము ప్రళయోదకము నభ
స్థలము నామ్రేడితార్క్షముగఁ జేయ

తే. కిటితనువుతో హిరణ్యాక్షు గీటణంచి
త్తమధరించితి చర్వణసమయ లగ్న
మేఘశకలంబుగతి దంష్ట్రమీఁద నడర, వైరి.

సీ. నతి జేతు నిదె నీకు నాసికానిస్సృత
జంఝానిలోద్ధూత శైలజాత
వందనం బిదె నీకు బ్రహ్మాద శుక పరా
శర ధీర హృదయగహ్వర విహార
సాష్టాంగ మిదె నీకు స్వర్భానుహిమధామ
జేతృప్రతాప నృసింహరూప

మొక్కెద నిదె నీకు క్రూరసంహారక
సాగరపూర కోదారకరుణ

తే. పాలన మొనర్పు నఖరకుద్దాల దళిత
కనకకశ్యప ముఖ్యదానవ విదళన
జాతకీలాల పరితృప్తభూతనివహ, వైరి. 82

సీ. దేవతాతతికోర్కి దీర్ఘగా సమకట్టి
జనకతార్థికీ గశ్యపునకు బుట్టి
యుదుటుగా నుదుట మృదూర్ధ్వపుండ్రముఁ బెట్టి
కింశుకదండంబుఁ గేలఁ బట్టి
పసపునిగ్గులుదేరు పచ్చగోచియుఁ గట్టి
మధ్యస్థలంబున మౌంజిఁ జాట్టి
వర్ణనీయద్విజవర్ణి వై పాడకట్టి
బాలార్కశత శతాభగనుపట్టి

తే. ధరణి గగనము రెండుపాదములు మట్టి
మఱి తృతీయాంఘ్రి నబ్బలి మట్టినట్టి
వామనప్రేమ నామనస్సిమ నుండు, వైరి. 83

సీ. కార్తవీర్యార్జున కరచయారణ్యంబు
దారుణాగ్రకుశారధారఁ దునిమి
చిరతరక్షత్రియ తేత్రముల్ సొంపుగా
భీమేశుహలములఁ బెగడ దున్ని
తన్నుపమస్తకతతులు గుట్టలు వైచి
మిగులచిత్రంబుగా మెట్లుగట్టి

తత్తను కీలాల ధారాసరిత్తుల

నవనవంబులుగఁ గాలువలు దిద్ది

తే. ఘనయశస్వస్య మవని యాకసము నిండఁ
బ్రబలఁజేసితి వాభలీ పాదుకొనియె
భావిహాలమూర్తి పరశురామాఽతార, వైరి.

సీ. మనువంశభూషణ మహిమచేఁ జెన్నొంది

ఘనకళాసాంగత్యకలనఁ జెంది

సకలసాయకవర్ణసంగతి నింపొంది

సద్గుణరీతి ప్రశస్తి నొంది

యత్రాసపటల లీలాత్కతఁ జెలువొంది

నిర్దోషగతులచే నెరవుఁజెంది

సకలజగన్నుతసంపదఁ జెన్నొంది

సుకుమారరత్నసంశుద్ధి నొంది

తే. సరస దశరథపత్ని శౌసల్యగర్భ
మనెడుగనియందు హరిసీల మన జనించి
రామసంజ్ఞమెలంగు నికా బ్రస్తుతింతు, వైరి. 85

సీ. ఫణిరాజశయ్యపై బవ్వలించెడుసీవు

పండితి శౌసల్య పక్కలోన

బ్రహ్మాండగోళముల్ బ్రాకియాడెడుసీవు

రహి బ్రాకితివి దశరథునియింట

బహు వేదశాస్త్రప్రభావుండవో సీవు

నవ్యక్తవాక్యము లాడినావు

సకలచరాచర సంచారి వగునీవు

మహిఁ దప్పుటడుగుల మసలినావు

తే. తల్లిభాగ్యముననొ తండ్రితపము గతినొ
పురజనంబుల తొల్లిటి పుణ్యముననొ
భూవ్రతంబుననో యిట్లు బుట్టితీవు, వైరి. 86

సీ. చిటుతకూఁకటి ఘటించిన రావిరేకము

త్యములు నెన్నొసటిపై దుముకుచుండ

నిద్దంపుచెవులఁ జెందిన పెద్దమగతాల

మద్దికాయల జతముద్దుగులుకఁ

బులిగోరునాఁటిన బలుపద్మరాగంబు

హార మక్కున తళుక్కునుచు మెఱయఁ

గంకణధ్వని మొలఘంటల రొదయు కిం

కిణి రావములును నేకీభవింప

తే. భరత లక్ష్మణ శత్రుఘ్న బాలకేళిఁ

దనరు నినుఁగన్న తలిదండ్రు లనఘులెన్న

చిన్ని రామన్న నన్ను రక్షింపుమన్న, వైరి. 87

సీ. రత్న కీలిత తనుత్రాణంబు ధరియించి

కన్తూరికాతెలకంబు దిద్ది

బాణాసన సబాణతూణీరమును దాల్చి

యందంపు జాబరాగంద మలఁది

మొసలివా నెఱబాకు మొల జక్కఁగాఁ జెక్కి

కలికిబంగరురంగు కాసెఁగట్టి

- భీకరంబుగ గండపెండేరములు బూని
 నవరత్న మయఘాషణములు దాల్చి
 తే. వీర శృంగార రసములు వెలయ నీవు
 తాళికునితోడ జనుట తాటకవధంబు
 సలుప జానకీ బెండ్లాడవలచియె కద, వైరి. 88
- సీ. శిల డాసినప్పుడె చికురభావము దోచె
 బదపద్మకలిత షట్పదము లనంగ
 నడుగిడినప్పుడె యాననం బేర్పడె
 నఖతారగతి నిశానాథుఁ డనంగ
 నంజవేయఁ గుచన్వయము గనుపట్టెను
 రతియుక్తకోకదంపతు లనఁ దగి
 కలయఁ గువ్వురువేళఁగాంత యయ్యెదనూజ
 నొసంగ నల్లునిఁ జొచు నుర్వి యనంగ
- తే. నంత గౌతమునతివ యహల్య యగుచు
 నతిధిసత్కారములు సల్పెనట త్వదంఘ్రి
 రజము నుతిసేయవర మెశ్వరామచంద్ర, వైరి. 89
- సీ. జనకరాజన్య సంసన్తధ్యముననుండి
 గొబ్బునలేచి వే నిబ్బరముగ
 మణిలసత్కంకణమంజుధ్వనులచేత
 రాజన్యమనములు రగులఁజేసి
 సామిలంబుగ కంతసరములు దాలించి
 యీశ్వరచాపంబు నెత్తి హస్త

హస్తాగ్రమున బిస మవలీలఁ గొనులీలఁ
 గొని నారి దివియ ఘల్లనను విటిగె
 తే. విటిగె రాఘవ తద్ధ్వని దరులు గిరులు
 విటిగె నృపతులమనసులు విటిగె రిపుల
 నడుము ఘల్లన నీభుజౌన్న త్యగరిమ, వైరి. 90

సీ. కనకశలాకశృంగారతరంగంబు

రాజమరాళి సామ్రాజ్యలక్ష్మి
 మదనబాణము నవమాలిక మాణిక్య
 వల్లరీచంచలావల్లి చంద్ర
 కళ ధగద్ధగిత నక్షత్రంబు నవరత్న
 మంజరీ కందర్పమదగజంబు

లావణ్యసరసి విలాసపేటిక మనో

జవనవాటిక ఘనసారఘటిక

తే. జాతరూపసమేత భూజాత జనక

జాత దృఙ్జాత నవవనజాత సీత

బరిణయంబగు నీమూర్తి ప్రస్తుతింతు, వైరి. 91

సీ. కళ్యాణవేదిక కౌతుకంబులు దాల్చి

యందంపుమైగంద మలఁది ప్రేమ

తెరవైచి బాసవాలైరవలు దీవింప

లోలోనఁ జూచుమేల్జూపుసాగసు

తోరంపుముత్యాలు దోసిల్ల గీలించి

తలఁబ్రాలుబోయు చిత్తరపుకోపు

మంగళసూత్రసంబంధ వేళాన్యోన్య

పులకితస్విన్నాంగముల మెఱుంగు

తే. చెట్టపట్టులతో నల సీత నీవు

గురువులకు వందనము సేయు కూర్చిభక్తి

రంగుమీఱంగ మిథిలాపురంబునందు

జూచుపుణ్యాత్మ లేనోము నోవినారొ

భద్రయుతకీర్తి శ్రీరామభద్రమూర్తి, వైరి. 92

సీ. తన్ములు నీవు నందమ్ములతోఁ బెండ్లి

కొడుకులై సతులతోఁ గూడి చనుచుఁ

బరళురాముని భంగపఱచి యయోధ్యాపు

రంబు వైభవము మీఱంగఁ జేరి

కోరిక ల్మీఱఁగా కొన్నాళ్లు వసియింప

దశరథేశుఁడు మీకు ధర్మనియతి

యువరాజ్యపట్టణోద్యోగంబు గావింప

కడు జూడఁజాలక కైక మిమ్ము

తే. సకలలోకైకనిందకు జడియ కకట

యడవులకు నేగు మనఁగ నోరాడె నెట్లు

కైక నననేల నీదుసంకల్ప మిట్లు, వైరి.

93

సీ. అంటినగందెడు నడుగుదమ్ములతోడ

నడవి జానకి యెట్లు నడచెనయ్య

పుడమి యేలుట మాని జడదారు లగుమిమ్ము

తల్లి గన్గొని యెట్లు తాళెనయ్య

- యనుఁగుదమ్ముఁడు సుమిత్రాత్మజుం డొక్కఁడె
 మిముగొల్చి వెతమాని మెలఁగెనయ్య
 నీదుపావలు రాజ్యనేతలుగాఁ గొల్చె
 భరతుఁ డక్కట యెంతభక్తుఁడయ్యెఁ
 తే. జిత్రకూటాద్రిఁ గడుతప్పుజేసినట్టి
 చెడుగుకాకము మఱల రక్షించినావు
 రామ నీవెంతకరుణాంబురాశివయ్య. వైరి, 94
- నీ. దండకారణ్య దైత్యావళిఁ బరిమార్చి
 సాపరాధు పిరాధురూపు మాపి
 మును హేతిఁజుప్పనాతిని విరూపిని జేసి
 ఖరకృత్యు ఖరదైత్యు గం డణంచి
 మాయాతిసీచుని మారీచుఁ బరిమార్చి
 దుర్త్తదాంధుని గబంధుని వధించి
 తతవక్రశీలము ల్తాళముల్ ఖండించి
 వాలిమహాశాలిఁ గూలనేసి
- తే. తొడరి సుగ్రీవహనుమదాదులను గూడి
 వనధి గర్వ మడంచి రావణుని ద్రుంచి
 ఘనవిజయ మొందు వీరరాఘవుఁడ వీవు, వైరి.
- నీ. శాశ్వతంబుగ విభీషణునకు లంక ని
 శ్చలకృప నొసఁగుటఁ దలఁచుకొన్న
 జెఱబడ్డ సుర సిద్ధ గరుడ గంధర్వకాం
 తల విడిపించుటఁ దలఁచుకొన్న

నిఖిలలోకంబులు నిష్కంటకములుగా

నలర బ్రోచినవింతఁ దలఁచుకొన్నఁ
గొలిచినవారికి గొంగు బంగారమై

తగు కోర్కు లిచ్చుటఁ దలఁచుకొన్న
తే. ముదముగాని; ధగాసుత ముద్దరాలి
బరమపావని వినగాని పలుకులాడి
యగ్ని చొఱఁజేయుటకెమాకునలుకపుట్టె,వైరి.

సీ. అభినవా యోధ్యపురాంతరిపురమునందు
మిసిమిబంగరురంగు మేడలోన

జిలుగుమేల్ రతనాల సింహాసనముమీఁద
వామాంకమున సీత ప్రేమ గులుక
హనుమంతుఁ డగ్రంబునందు భక్తి జెలంగ
చత్రంబు వెరుక లక్ష్మణుఁడు బట్ట
భరతశత్రుఘ్నులు పార్శ్వస్థులై వీవ
వాయవ్యోత్తి జాంబవద్విభీష

తే. డేన జాంగదముఖులు పెంపెసఁగ మధ్య
నీలజలరుహ రుచిమీరు నిన్ను రాము
రమ్యగుణధాము శట్టాభిరాము గొల్తు, వైరి.

సీ. మానితమూర్తియై మహిమచే జెన్నొంది
కామపాలాభిఖ్య గరిమజెంది
పంకజాతంబుల బరిమార్చు కళమించి
యరిభయంకరగతి సధిగమించి

శుభకరధవళాంగశోభచేదనరారి

రేవతీరమణాంకరీతి మీటి

నద్బలభద్రప్రశస్తిచే జెన్నొంది

ఘనతర రామాకృతిని జెలంగి

తే. చంద్రుడన భూజనాహ్లాదసరణి మీరు

నిన్నుఁ గొనియాడ దరమె వాజ్ఞేతకైన

నతులసంకర్షణస్వరూపాభిరామ, వైరి.

98

సీ. నీమహామహిమ వర్ణింపఁగాఁ దరమానె

ఫణిపతికైన వాక్పతికి నైన

సకలలోకంబులు జననంబు నొందింప

రక్షింప శిక్షింప రాజవీర

యఖిల జగత్కంటకాకృతి నుగ్రుతా

త్రిపురరాక్షసుల వర్ధించుకొఱకుఁ

దద్వధూనికరవ్రతంబులు భంగించి

దుష్టసంశిక్షయు శిష్టరక్ష

తే. చేయఁగా బుద్ధమూర్తిప్రసిద్ధిగన్న

యతులకారుణ్యమూర్తి నిన్నభినుతింతు

నీపదంబులపై భక్తి నిలుపఁజేయు, వైరి.

99

సీ. అయ్యారె నెవ్వోము నొయ్యార మాభలీ

నిక్కు వీనులు ముక్కు చక్కఁదనము

బొరకై జామోరయల్లార్చు నుద్ధతి

సేబాసురొప్పులో జిగిబెడంగు

అన్నన్నచిత్రతరాంఘ్రి ధారాగతి
వాహువా సుందర బాహులీల
ఆహా సమస్తశుభావర్తవిస్ఫూర్తి
బాపురే విపులమావీపుకోపు

తే. అనుచు సకలజనుల్ చోద్య మంది పొగడ
ఘనతరాశ్వంబుపై నెక్కి కలికిమూర్తి
వగుచు పాశ్చాత్యపరులను నడచెదీపు, వై రి.

సీ. దేవకీసతి వసుదేవనందనుడవై
నందయశోద లానందమొంద
సమదాత్తపూణనా శకట తృణావర్త
ధేనుక ముష్టికాదికుల ద్రుంచి
గొల్లచేడెలవ్వ లుల్లంబుల హరించి
మామకంసునిద్రుంచి మధుర నలరి
రుక్తిణీముఖ్య సరోజేక్షణలఁ గూడి
ద్వారక వసియించి ధర్మసరణి

తే. పాండవులఁ బ్రోచి కౌరవబలము నడచి
భక్తరక్షణశిక్షచే బ్రబలినట్టి
కృష్ణ గోవింద మాధవ కేశవ హరి, వై రి. 101

సీ. మాణిక్యపీఠి కామధ్యపద్మస్థితు
రవికోటితేజోవిరాజమానుఁ
గందర్పశతకోటిసుంద రాకారుని
శంఖచక్రగదాసిశార్ఙ్గధరుని

శ్రీ భూమి యువతి సంశోభిపార్శ్వద్వయం
నంచితపుండరీకాయతాతు

శ్రీవత్సకౌస్తుభ శ్రీహారయుతవత్సుః
గటిలనన్తణికాంతి కనకచేలు

తే. మకుటకుండలకేయూరమహితకంక
ణాంగుళీయకముఖ్యభూషాంగు విశ్వ
నిలయు నారాయణస్వామి నిన్నుఁగొల్తు, వైరి.

సీ. తిరుమలపెద్దింటి ధీర సంపత్కుమా
రార్య సద్వేంకటాచార్యశిష్యు
సురుచిరాపస్తంబసూత్ర మౌద్గల్యస
గోత్ర గోఁగులపాటికులజగౌర
మాంబికాశ్రితబుచ్చనామాత్యవరపుత్రు
కూర్తదాసాఖ్యునట గూర్తి నీదు
చరణదాస్య మొసంగి సంతరించిత భలీ
యేరచించినయట్టి యీశతకము

తే వినిన జదివిన వ్రాసిన వివిధజనుల
కాయు రారోగ్య మైశ్వర్య మతిశుభంబు
కరుణ దయచేసి పాలించు కరులనాభ
వైరి హరరంహ సింహాద్రి నారసింహ.

సింహాద్రి నారసింహశతకము

సంపూర్ణము.

ఈ కృష్ణశతకమును భారద్వాజ గోత్రుఁడును గంగాంబ కుమారుఁడునగు నృసింహకవి రచించినటులఁ జివరపద్యమువలనఁ దెలియుచున్నది. కవి కాలము స్థలము నెఱుంగఁదగు నాధారములు ఇందు లేవు.

శ్రీకృష్ణుని బాల్యకీడలు ఈ శతకమున సులభ శైలిలో వర్ణింపఁబడియుంటచేతను సుబోధముగ నుంటవలనను జనసామాన్య మీశతకమును గౌరవ భావముతోఁ బఠించుచున్నది. వీధిబడులలో నీశతకము పఠనీయగ్రంథమైయుంటచే నిందలిపద్యములు చాలవఱకుఁ జిరపరిచితములై.

మొన్నటివఱకీ శతకము ఉలిపిరికాగితములపై తప్పులతడికగా ముద్రింపఁబడి యగ్రాహ్యముగనుండెను. నూతన సంస్కరణములతో వావిళ్ల వారీ పుస్తకము ముద్రించి విద్యార్థిబృందమునకుఁ బరమోపకారము గావించిరి. ఈ శతకమున వ్యాకరణదోషములు చాలగలవు. ఐనను స్త్రీబాలవృద్ధాదు లీశతకమును ప్రేమించుచునేయున్నారు.

నందిగామ. }
1-1-25. }

ఇట్లు, భాషానేపథులు,
శేషాద్రి రమణకవులు,
శతావధానులు.

268

శ్రీ రస్తు.
నృసింహాకవికృత
కృష్ణ శతకము.

- క. శ్రీదుక్తిణీశ కేశవ
నారదసంగీతలోల నరసఖ శౌరీ
ద్వారకనిలయ జనార్దన
కారుణ్యముతోడ మమ్ముఁ గావుము కృష్ణా. 1
- క. నీవే తల్లివి తండ్రివి
నీవే నాతోడునీడ నీవే సఖుఁ డా
నీవే గురుఁడవు దైవము
నీవే నాపతియు గతియు నిజముగఁ గృష్ణా. 2
- క. నారాయణ పరమేశ్వర
ధారాధరనీలదేహ దానవవైరీ
క్షీరాబ్ధిశయన యదుకుల
వీరా నను గావు కరుణ వెలయఁగఁ... 3
- క. హరి యను రెండక్షరములు
హరియించును పాతకంబు లంబుజనాభా
హరి నీనామమహత్త్వము
హరిహరి పొగడంగ వశమె హరి శ్రీ... 4
- క. క్రూరాత్ముఁ డజామీఘఁడు
నారాయణ యనుచు నాత్మనందను బిలువఱ

వరీతి నేలుకొంటివి

వరీ నీసాటివేల్పు లెందును కృష్ణా.

5

క. చిలుక నొకరమణి ముద్దులు

చిలుకను శ్రీరామ యనుచు శ్రీపతిపేరుం

బిలిచిన మోక్షము లిస్తివి

అలరగ మిముఁ దలఁచుజనుల కరుదా...

6

క. అక్రూరవరద మాధవ

చక్రాయుధ ఖడ్గపాణి శార్ఙ్గ ముకుందా

శక్రాదిదివిజసన్నత

శుక్రార్చిత సన్నఁ గరుణఁ జూడుము...

7

క. నందునిముద్దులపట్టిని

మందరగిరిధరుని హరిని మాధవు విష్ణున్

సుందరరూపుని మునిగణ

వందితు మిముఁ దలఁతు భక్తవత్సల...

8

క. ఓకారుణ్యపయోనిధి

నా కాధారంబ వగుచు నయముగఁ బ్రోవన్

నా కేల యితరచింతలు

నాకాధిపవినుత లోకనాయక....

9

క. వేదంబులు గన నేరని

యాదిపరబ్రహ్మమూర్తి యనఘ మురారి

నాదిక్కుఁజూచి గావుము

నీదిక్కే నమ్మినాను నిజముగఁ గృష్ణా.

10

- క. పదునాలుగు భువనంబులు
కురుదుగ నీకుఁజీ నిల్పుకొని నేర్పరి వై
విడితంబుగ నాదేశకి
యుదరములో నెట్టు లొదిగియుంటివి... 11
- క. అష్టమి రోహిణిప్రాద్దున
నష్టమగర్భమునఁ బుట్టి యాదేశకికిం
దుష్టుని గంసు వధింపవె
సృష్టిప్రతిపాదనంబు సేయఁగఁ... 12
- క. అల్ల జగన్నాథుకు రే
పల్లియ క్రీడార్థ మయ్యెఁ బరమాత్మనకున్
గొల్లసతి యాయశోదయుఁ
దల్లియు వై చన్ను గుడిపెఁ దనరఁగఁ... 13
- క. అందెలు గజ్జెలు మ్రోయఁగఁ
జిందులు ద్రొక్కుచును వేడ్క చెలు వారంగా
నందునిసతి యశాగోపిక
ముందర నాడుదువు మిగుల మురియుచు... 14
- క. హరిచందనంబు మేనను
గర మొప్పెడు హస్తములను గంకణరవముల్
ఉరమున రత్నము మెఱయఁగఁ
బరగితి వా నీవు బాలప్రాయము కృష్ణా. 15
- క. పాణితలంబున వెన్నయు
వేణీమూలంబునందు వెలయఁగ బింఛం

- బాణీముత్యము ముక్కున
జాణఁడవై దాల్తు శేషశాయివి... 16
- క. మడుగుకుఁ జని కాళింగుని
పడగలపై భరతశాస్త్రపద్ధతి వెలయం
గడు వేడుకతో నాడెడు
నడుగులు నే మదిని దాల్తు నచ్యుత... 17
- క. బృందావనమున బ్రహ్మ
నందార్భకమూర్తి వేణునాదము నీవున్
మందారమూలముగ గో
విందా పూరింతు వార వేడుకఁ... 18
- క. వారిజనేత్రలు యమునా
వారిని జలకంబు లాడవచ్చిన నీవుం
జీరెలు మ్రుచ్చిలి యిస్తివి
నేరుపురా యదియు నీకు నీతియె... 19
- క. దేవేంద్రుఁ డలుకతోడను
వావిరిగా తాళ్లవాన వడిఁ గురియింపన్
గోవర్ధనగిరి యెత్తితి
గోవుల గోపకులఁ గాచుకొఱకై కృష్ణా. 20
- క. అండజవాహన విను బ్ర
హ్మాండంబుల బంతులట్ల యాడెడునీవున్
గొండల నెత్తితి వందురు
కొండికపనిగాక దొడ్డకొండా... 21

క. అంసాలంబితకుండల

కంసాంతక నీవు ద్వారకాపురిలోనన్
సంసారిరీతి నుంటివి

*సంసాదితవైరి సత్ప్రశంసిత...

22

క. పదియాటవేలనూర్వరు

సుదతులు నెనమండ్రు నీకు పొంపుగ భార్యల్
విదితంబుగ బహురూపుల

వదలక భోగింతు వార నడి శ్రీ...

23

క. అంగనపనుపుర ధోవతి

కొంగున నటుకులను ముడిచికొని వచ్చినయా
సంగతి విప్రున కిస్తివి

రంగుగ సంపదలు లోకరక్షక...

24

క. హా వసుదేవకుమారక

కాపుము నామాన మనుచుఁ గామిని వేడన్
ఆవరణాక్షికి నిస్తివి

శ్రీవర యక్షయ మటంచుఁ జీరెలు కృష్ణా. 25

క. శుభ్ర మగుపాంచజస్యము

†నభ్రంకషమగుచు మ్రోవ నాహవభూమిన్
విభ్రమవై దనుజసుతా

గర్భంబులు వగులఁ జేయు ఘనుఁడా... 26

* అసురాదినరేంద్రవైరియచ్యుత-ముద్రితప్రతిపాఠము.

† అభ్రంబులపగిది-ముద్రితప్రతి.

క. జయమును విజయన కీయవె

హయముల ములుగోల మోపి యదలించిమహా

రయమున రొప్పవె తేరును

భయమున రిపు సేన విఱిగి పాఱగఁ... 27

క. దుర్జను లగుచృపసంఘము

నిర్జింపఁగ వలసి నీవు నిఖిలాధారా

దుర్జనుల సంహరింపను

నర్జునునకు నీవు సారధైతివి... 28

క. శక్రసుతుఁ గాచుకొఱకై

చక్రముఁ జేపట్టి ధీమ్మఁ జంపఁగ చను నీ

విక్రమ మేవని పొగడుదు

నక్రగ్రహ హరణ లోకనాయక... 29

క. దివిజేంద్రసుతుని జంపియు

రవిసుతు రక్షించినావు రఘురాముడ వై

దివిజేంద్రసుతుని గాచియు

రవిసుతుఁ బరిమార్చి తొర రణమునఁ గృష్ణా. 30

క. దుర్భరబాణము రాఁగా

గర్భములో నుండి యభవ కావు మటన్న

నిర్భరకృప రక్షించితి

యర్భకు నభిమన్యుసుతుని నచ్యుత... 31

క. గిరులందు మేరు వౌదువు

సురలందును నింద్రుఁ డౌదు చుక్కలలోన

బరమాత్మ చంద్రుఁ డౌదువు

నరులందును నృపతి వౌదు నయముగ... 32

క. చుక్కల నెన్నఁగవచ్చును

గ్రక్కున భూరేణువులను గణుతింప నగున్

జొక్కపునీగుణజాలము

నక్కజమగు లెక్క పెట్ట నజునకు.... 33

క. కుక్షీని నిఖిలజగంబులు

నితేపము జేసి ప్రళయనీరధినడుమన్

రక్షక వటపత్రమువై

దక్షతఁ బవళించునట్టిధన్యుఁడ... 34

క. విశ్వోత్పత్తికి బ్రహ్మవు

విశ్వము రక్షింపఁ దలఁచి విష్ణుఁడ వెన్నన్

విశ్వముఁ జెలుపను హరుఁడవు

విశ్వాత్మక నీవె యగుచు వెలయుదుఁ గృష్ణా. 35

క. అగణితవైభవ కేశవ

నగధర వనమాలి యాదినా రాయణ యో

భగవంతుఁడ శ్రీమంతుఁడ

జగదీశ్వర శరణు శరణు శరణము... 36

క. మగమీనమవై జలనిధిఁ

బగతుని సోమాకునిఁ జంపి పద్మభవునకున్

నిగమములు దెచ్చి యిస్తివి

సుగుణాకర మేలు భక్తగుభకర... 37

- క. అందలు సురలును దనుజులు
పొందుగ క్షిరాబ్ధి దరువ పాలుపుగ నీవు
అందం బగు కూర్తంబై
మందరగిరి నెత్తి తొర మాధవ... 38
- క. ఆదివరాహము నయ్యును
నాదనుజుహిరణ్యనేత్ర హతుఁ జేసి తగ
మోదమున సురలు పొగడంగ
మేదిని నడి గొడుగు నెత్తి మెఱసితి... 39
- క. కైరలియఱచేతఁ గంబము
నరుదుగ నేయుటయు వెడలి యసురేశ్వరుని
బురమునఁ జేరి వధించితి
నరహరి రూపావతార నగధరకృష్ణా. 40
- క. వడుగఁడవై మూఁడడుగులు
నడిగితి వౌ భళిర భళిర యఖిలజగంబుల్
దొడిగితివి నీదుమేనను
గడుచిత్రము నీచరిత్ర ఘనుఁడవు... 41
- క. ఇరుఁదొకమాటు నృపతుల
శిరములు ఖండించి తొర చే గొడ్డఁట
ధరఁ గళ్యపునకు నిచ్చియు
బరగఁగ జమదగ్ని రామభద్రుఁడ... 42
- క. దశకంఠుని బరిమార్చియు
గుశలముతో నీతఁ దెచ్చికొనుచు నయోధ్య

విశద మగుకీర్తి నేలిన

దశరథ రామావతార ధన్యుడ...

43

క. ఘను లగు ధేనుకముష్టిక

దనుజులఁ జెండాడి తొర తగ భుజశక్తి

అనఘాత్మ రేవతీపతి

యనఁగా బలరామమూర్తి వైతివి...

44

క. త్రిపురాది దైత్యభార్యల

నిపుణతతో వ్రతముఁ జేసి నిలిపితి కీర్తుల్

కృపగలరాజపు భళిరే

కపటపుబుద్ధావతారఘనుడవు కృష్ణా.

45

క. బలువు గల తేజి నెక్కియు

నిలపై ధర్మంబు నిలుప హీనులఁ ద్రుంప

గలియుగము తుదను వేడుకఁ

గలికివిగా నున్న లోకకర్తవు...

46

క. పనఁజూభక్తవత్సల

ఘను లగు శ్రేయూర్తులందుఁ గరుణానిధి వై

విను సీసద్గుణజాలము

సనకాదిముసీంద్రు లెన్నఁజాలరు...

47

క. అపరాధసహస్రంబులు

నపరిమితము లైనయఘము లనిశము నేను

గపటాత్ముడనై చేసితిఁ

జపలుని ననుఁ గావు శేషశాయివి...

48

- క. నరపశువ మూఢచిత్తుఁడ
దురితారంభుఁడను మిగులదోషకుఁడను నే
గురు తెలుగ నెంతవాఁడను
హరి నీవే ప్రాపు దాపు వౌదువు... 49
- క. పరనారీముఖపద్మము
గురుతుగఁగుచకుంభ ములనుగొప్పునునడుముకా
అరయఁగఁ గనిమోహింతురు
నిరతము విను భక్తిఁ గొల్వ నేరరు కృష్ణా. 50
- క. పంచేంద్రియమార్గంబులఁ
గొంచెపుబుద్ధిని జరించి కొన్నిదినంబుల్
యించుక సజ్జనసంగతి
నెంచుచు మి మ్మెఱిగినాఁడ నిప్పుడ... 51
- క. కష్ట ననాచారుని గడు
దుష్టచరిత్రుఁడను చాల దుర్బుద్ధిని నే
నిష్టతనుఁ గొల్వ నేరను
గష్టాని నను గావు కావు కరుణను... 52
- క. కుంభేంద్రవరద కేశవ
జంభాసురవైరి దివిజసన్నతచరితా
యంభోజనేత్ర జలనిధి
గంధీరుఁడ నన్నుఁ గావు కరుణను... 53
- క. దిక్కెవ్వరు ప్రహ్లాదుకు
దిక్కెవ్వరు పాండవులకు దీనుల కెపుడుకా

దిక్కెవ్వ రయ్యహాల్యకు

దిక్కెవ్వరు నీవు నాకు ది క్కుగు...

54

క. హరి నీవె దిక్కునాకును

సిరితో నేతెంచి మకరి శిక్షించి దయం

బరమేష్టి సురలు వొగడంగ

గరిఁ గాచినరీతి నన్నుఁ గావుము కృష్ణా.

55

క. పురుషోత్తమ లక్ష్మీపతి

సరసిజగత్పాది మానిసన్నతచరితా

మురభంజన సురరంజన

వరదుఁడ వగు నాకు భక్తవత్సల...

56

క. క్రతువులు దీర్ఘాటనములు

వ్రతములు దానములు సేయవలెనా లక్ష్మీ

పతి మిముఁ దలఁచినవానికి

నతులితపుణ్యములు గలుగు టరుదా...

57

క. స్తంభమున వెడలి దానవ

డింభకు రక్షించినట్టితీర్థిని వెలయన్

అంభోజనేత్ర జలనిధి

గంభీరుఁడ నన్నుఁ గావు కరుణను...

58

క. శతకోటిభాను తేజుఁడ

యతులితసద్గుణగణాధ్య యంబుజనాభా

రతినాథజనక లక్ష్మీ

పతి హిత నను గావు భక్తవత్సల...

59

క. మందుడ నే దురితాత్ముడ
 నింగల కొడిగట్టినట్టి నీచుని నన్ను
 సందేహింపక కావుము
 నందునివరపుత్త నిన్ను నమ్మితి గృష్టా. 60

క. గజరాజవరద కేశవ
 త్రిజగత్కల్యాణమూర్తి దేవ మురారి
 భుజగేంద్రశయన మాధవ
 విజయార్చిత నన్ను గావు వేగమ... 61

క. దుర్మతివై బలుకష్టపు
 గర్తంబులు జేసినట్టికష్టుని నన్ను
 నిర్మలుఁ జేయఁగవలె ని
 మ్మర్తుడ వని నమ్మినాడఁ గదరా... 62

క. దుర్వారచక్రధరశర
 శర్వాణీప్రణతనామ జగదాధారా
 నిర్వాణనాథ మాధవ
 సర్వాత్మక నన్ను గావు సరసత... 63

క. సుత్రామనుత జనార్దన
 సత్రాజిత్తనయనాథ సౌందర్యకళా
 చిత్రావతార దేవకి
 పుత్రా నను గావు నీకుఁ బుణ్యము... 64

క. బల మెవ్వఁడు కరిఁ బ్రోవను
 బల మెవ్వఁడు పాండుసుతులభౌర్యను గావ

బల మెవ్వఁడు సుగ్రీవుకు

బల మెవ్వఁడు నీవు నాకు బలమా కృష్ణా. 65

క. పరుసము సోఁకిన నినుమును

పరుసతో బంగార మైన పడువున జిహ్వాన్

హరి నీనామము సోఁకిన

సురవందిత నేను నట్లు సులభుఁడఁ... 66

క. ఒకసారి నీదునామము

ప్రకటముగాఁ దలఁచువారిసాపము లెల్లన్

వికలము లై తొలఁగుటకును

సకలాత్మ యజామిభుండు సాక్షియె... 67

క. హరిసర్వంబునఁ గలఁ డని

గరిమతో దైత్యజుఁడు పలుకఁ గంబములోనన్

ఇర వొంద వెడలి చీరవె

శరణన్నవిభీషణుండు సాక్షియె... 68

క. భద్రార్చితఁజచరణ సు

భద్రాగ్రజ సర్వలోకపాలన హరిశ్రీ

భద్రానుజ కేశవ వర

భద్రాధిప నన్నుఁ బ్రోవు భయహర... 69

క. ఎటువలెఁ గరిమొలు వింటివొ

యెటువలెఁ బ్రహ్లాదు కభయ మిచ్చితొకరుణన్

అటువలె నను రక్షింపుము

కటకట నిను నమ్మినాఁడఁ గావుము కృష్ణా. 70

క. తటవిట లేటికి జేసెదు

కటకట పరమాత్మ దుష్టఘంటాశర్లున్

ఎటువలె బుణ్యని జేసితి

రటువలె రక్షింపుమయ్య యచ్యుత... 71

క. తురగాధ్వరంబు జేసిన

పురుషులకును వేతె పదవి పుట్టుట యేమో

హరి మిముఁ దలఁచినవారికి

నరుదా కైవల్యపదవి యచ్యుత... 72

క. ఓభవబంధవిమోచన

యోభరతాగ్రజ మురారి యోరఘురామా

యోభక్తకామధేనువ

యోభయహర నన్నుఁ గావు మోహరి... 73

క. ఓతండ్రి కనకకశ్యపు

ఘాతకునై యతనిసుతుని గరుణను గాచెన్

బ్రీతి సురకోటిఁ బొగడఁగ

నాతండ్రి నిన్ను నేను నమ్మితి... 74

క. ఓపుండరీకలోచన

యోపురుషోత్తమ ముకుంద యోగోవిందా

యోపురసంహరమిత్రుఁడ

యోపుణ్యుఁడనన్నుఁ బ్రోవు మోహరి కృష్ణా.

క. ఏవిభుఁడు ఘోరరణమున

రావణు వధియించి లంక రాజుగ నిలిపెన్

దీవించి యావిభీషణు

నావిభునే దలంతు నేను అచ్యుత... 76

క. గ్రహభయదోషముఁ బొందదు

బహుపీడలు చేర వెలుచుఁ బాయును నఘముల్

ఇహపరఫలదాయక విను

తహతహ లెక్కడివి నిన్నుఁ దలఁచిన... 77

క. గంగ మొదలైన నదులను

మంగళముగఁ జేయునట్టి మజ్జనములకున్

సంగతి గలిగినఫలములు

రంగుగ మిముఁ దలఁచునాటి రావుర... 78

క. ఆదండకాపనంబునఁ

గోదండముఁ గాచినట్టి కోమలమూర్తి

నాదండ దాపు గమ్మి

వేదండముఁ గాచినట్టి వేల్పుడ... 79

క. చూపుము నీరూపంబును

బాపము దుష్కృతములెల్లఁ బంకజనాభా

పాపుము నాకును దయతో

శ్రీపతి నిను నమ్మినాడ సిద్ధము కృష్ణా. 80

క. నీనామము భవహరణము

నీనామము సర్వ సౌఖ్యనివహకరంబున్

నీనామ మమృతపూర్ణము

నీనామము నే దలంతు నిత్యుడ... 81

క. పరులను నడిగిన జనులకుఁ

గుఱుచ నుమీ యగునటంచు గుఱుతుగనీవున్

గుఱుచవు నై బలిచే మును

ధరఁ బాదత్రయముఁ గొంటి దద్దయు... 82

క. పాలును వెన్నయు మ్రుచ్చిలి

తోలను మీతల్లి గట్ట రోషముతోడన్

లీలావినోది వైతివి

బాలుఁడవా బ్రహ్మాకన్నఁ బ్రభుఁడవు... 83

క. ఏఘడియను నీనామము?

లఘుమతితోఁ దలఁపఁగలనె లక్ష్మీరమణా

అఘములు వాపుము దయతో

రఘురాముఁడ వైన లోకరక్షక... 84

క. అప్పా యిత్తును దయతో

నప్పాలను నతిరసంబు లనుభవశాలిన్

అప్పా ననుఁ గనుఁగొననే

యప్పా ననుఁ బ్రోవు వేంకటప్పా కృష్ణా. 85

క. కొంచెపువాఁ డని మదిలో

నుంచకుమీ వాసుదేవ గోవింద హరీ

యంచితముగ నీకరుణకుఁ

గొంచెము నధికంబు గలదె కొంతయు... 86

క. వావిరి నీభక్తులకున్

గావరమున నెగ్గు సేయు గర్వాంధులకున్

దేవ వధించుట వింటిని

నీవల్లను భావ్య మయ్యె నిజముగఁ... 87

క. అయ్యా పంచేంద్రియములు

ఉయ్యాలు డొచ్చినట్టు లూరక నేను

నీయాజ్ఞఁ దలఁగ నేరను

కుయ్యాలింపుము మహాత్మ గుఱుతుగఁ... 88

క. కంటికి రెప్పవిధంబున

బంటుగదా యనుచునన్నుఁ బాయక యెపుడుం

గంటుండ వెఱవ నేలా

కంటక మగుపాదములను గడచితిఁ... 89

క. యమునకు నొక నే వెఱువను

కమలాక్ష జగన్నివాస కామితఫలదా

విమల మగు నీదునామము

నమరఁగ దలఁచెదను నేను నమరఁగఁ గృష్ణా. 90

క. దండమయా విశ్వంభర

దండమయా పుండరీకదళనేత్ర హరీ

దండమయా కరుణానిధి

దండమయా నీకు నిపుడు దండము... 91

క. నారాయణ లక్ష్మీపతి

నారాయణ వాసుదేవ నందకుమారా

నారాయణ నిను నమ్మితి

నారాయణ నన్నుఁ బ్రోవు నగధర... 92

క. తిరుమణి దురితవిదూరము

తిరుమణి సౌభాగ్యకరము త్రిజగములందున్

తిరుమణి పెట్టిసమనుజుఁడు

పరమపవిత్రుఁడు భాగ్యవంతుఁడు...

93

క. శ్రీలక్ష్మీ నా రాయణ

వాలాయము నిన్నుఁ దలఁతు వంద్యచరిత్ర

ఏలుము నను నీబంటుగఁ

జాలా నిను నమ్మినాను సరసుఁడ...

94

క. శ్రీధర మాధవ యద్యుత

భూధర పురుషహితవినుత పురుషోత్తమ నీ

పాదయుగళంబు నెప్పుడు

మోదముతో నమ్మినాఁడ సుద్దులకృష్ణా...

95

క. శిరమున రత్న కిరీటము

కరమున నవశంఖచక్ర ఘనభూషణముల్

ఉరమున వజ్రపు పతకము

సిరినాయక యమరవినుత శ్రీహరి...

96

క. అందెలఁ బాదము లందును

సుందరముగ నిల్పినావు సొంపమరంగా

మందరధర మునిసన్నుత

నందునివరపుత్ర నిన్ను నమ్మితిఁ...

97

క. కందర్పకోటిసుందర

మందరధర భానుతేజ మంజులదేహః

సుందరవిగ్రహ మునిగణ
నందిత మిముఁ దలఁతు భక్తవత్సల... 98

క. ఓపాలదొంగ మురహార
పాపాలను బాఱఁదోలు ప్రభుఁడవు నీవే
గోపాలమూర్తిదయతో
నాపాలిటఁ గలిగి బ్రోవు నమ్మితిఁ... 99

క. అనుదినము గృష్ణశతకము
వినినఁ బఠించినను ముక్తి వేడుకఁ గలుగుట
ధనధాన్యము గోగణములు
తనయులు నభివృద్ధిబొందుఁదద్దయుఁ గృష్ణా. 100

శ. భారద్వాజసగోత్రుఁడ
గౌరవమున గంగమాంబకరుణాసుతుఁడ౯
పేరు నృసింహఃపావ్యయుఁడ౯
శ్రీరమయుత నన్నుఁ గావు సృష్టిని కృష్ణా! 101

శ్రీ కృష్ణ శతకము

సంపూర్ణము.

288

తెలుగుభాసలోఁ బేరెన్నికఁగన్న శతకము
లలో మాతృశతక మొకటిగా నెన్నఁదగియున్నది.
ఇందు గర్భభారణమునకు ముందునుండి పుత్రవం
చతో సత్తు లువ్విళులూగువిధము గర్భభారముచేఁ
గృశించుచు సత్పుత్రునకై జననిపొందునాందోళ
నము కుమారుని శ్రేయోవృద్ధులకు విద్యావిశేషాదు
లకుఁ దల్లి యానందించువిధము రమణీయముగ,
మనోహరముగ, స్వభావానుకూలముగ రసవత్త
రముగ వర్ణింపఁబడినది. తనకుమారుఁడు విద్యావివేక
శాలియై రాజకీయకార్యములతోఁ బేరెన్నికఁ గని
నంత తల్లిభారముతీటని కాఁబోలు. ఈకవికొడుకు
కోడలు కలిసిమెలసి యుండునపుడు మనుమడు కలిగి
నపుడు మాతృదేవిజొందు సంతోషపారవశ్యము
లీగ్రంథమున సజీవముగఁ జిత్రించియున్నాఁడు.

మాతృలీలలను, శతకర్తయగు నీకవి చక్కఁగ
హృదయగతము గావించుకొని భక్తిరసావృతమగు
నిరర్గళకవితతో “మాతృదేవోభవ” యను వేదవా
ణిని ముక్తకంఠముతో గానముగావించి మాత్యూణ
ముక్తుఁ డయ్యెను. ఆంధ్రవాఙ్మయమునఁగల శతక
సమూహమునం దిట్టి ప్రేమస్వరూప మనఁదగు మా
తృదేవతను స్మరించుగ్రంథములు చాలయరుదుగాను
న్నవి. ఈశతకము మూతూరి అప్పాపుమొదలారిచే

రచింపఁబడినటులఁ బూర్వము ద్రణమువలనఁ దెలియు
చున్నది. అంతియగాక కవి తననామము అప్పాపు
అని నూటవపద్యములోఁ జెప్పికొనినాఁడు. ఈశతక
ములోఁ బలుతావుల మీనాక్షీస్త్రణము (చూ.ప.
14, 30, 70, 86, 93) చేసియుంటవలనను, మాతృ
శతకము పూర్వము ద్రణము గావించిన కవికుమా
రునినామము మీనాక్షీదాసు వియుంటవలనను
కవి మీనాక్షీభక్తుఁడనియు మధురామండలనివాసి
యనియు నూహచేయ నవకాశము చిక్కుచున్నది.
శతకమునుండి కవిచరిత్ర మింత కెక్కుడు తెలియ
రాదు.

ఈశతకరచయితయగు అప్పాపుమొదలారి ద్రవి
డదేశముచేరిన యాంధ్రుఁడని కవితనుబట్టి యూహ
చేయవచ్చును. ఈశతకము ప్రథమము ద్రణము కవి
కుమారుఁడు క్రీ. శ. 1861లో నొనర్చియుంటవలన
నిది యిప్పటికి రమారమి డెబ్బదిసంవత్సరములనాఁడు
రచింపఁబడినటులఁ దోచుచున్నది. ఉపజ్ఞాకల్పిత
మగు నిట్టియుత్తమశతకమును పునర్దుద్రణ మొనర్చి
యాంధ్రలోకమున కొసంగిన బ్రహ్మశ్రీ వావిళ్ల వేంక
టేశ్వరశాస్త్రిగారి యుద్యమము ప్రశంసాపాత్ర
ము. కవితలో నటనట వ్యాకరణదోషములు గాన
వచ్చుచున్నవి.

అష్టాశ్రమమునలి విరచిత

మాతృశతకము.

- ఉ. శ్రీపతియైనఁ గాని విధుశేఖరుడైన శ్రీశూల
పాణియై, నా పరమేష్ఠియైన గణనాయకుడైన
రమామృడానులై, నా పలుకు బొలంతి యయి
నా పరిరక్షణకార్యసత్కియో, దీపనబోధనోక్తు
లను దెల్పును తల్లినిఁ బోలె రెవ్వరున్. 1
- చ. జలరుహనేత్రుడైనయల చక్కనిదేవునిబొడ్డుత
మ్మిలో, పలను జనించి వాగ్వినితసాలిటిపెన్నిధి
యో యనంగఁ బెం, పలరిన బ్రహ్మస్పృష్టికిని
నాదిమకారణమై త్రయీమయో, క్తులఁ గొని
యాడినాద్యయగుతోయ్యలిఁ ద... 2
- చ. చిటుతతనంబునన్ జెలులఁ జేరి విహారము సల్పు
వేళ నా, దరమునఁ గొయ్యబొమ్మను మునం
బునఁ బుత్రునిగాఁ దలంచి తాఁ, బరవశ మొంది
వేడుక నెపం బిడి లాలనఁ జేసి మిక్కిలిన్, మురి
పముఁ గాంచి మోహమున నూల్కొనుత... 3

ఉ. బాలలఁ గూడి బొమ్మ నొడివైఁ గడుఁ బ్రేమ
చెలంగ నిల్పి తా, నోలలు పాడుచుక బొదలి
యగ్గిడి కేలను మేను దువ్వచోఁ, బాల మనం
బుతో నిటులఁ జక్కనిపట్టిని గాన నెప్పుడో,
కాల మటంచు నెంచు మదిఁ గల్గినతల్లినిఁ బోల
రెవ్వరున్. 4

చ. ఇలఁ గలదేవతాతతుల నెల్ల మనంబున నెంచి
నామముల్, పలుమటు నోటఁ బల్కుచును
బార్వతి గేహముఁ జొచ్చి శాంభవీ, లలితకుమార్
రసంభవఫలప్రద మైనవివాహ మింకఁ గా, వలె
నని మ్రొక్కి వేడు సుతవాంఛకుఁ ద... 5

చ. చిలుకలు లేనిపంజరము శీతమయాఖుఁడు లేని
రాత్రి చెం, గలువలు లేని పెంగొలను గాదె
పరేహసుఖప్రదాననిర్మలగుణశాలి నాఁ దగుకు
మారకునిం గన లేనిదానిమే, ల్పైలువ మ దేల
యంచు మదిఁ జింతిలు త... 6

చ. సుతులను గన్నయట్టి నెఱసుందరులం గని భాగ్య
భోగసం, గతమతులార నందనులు గల్గుటకు
దిట మార నేమినోఁ, చితిరొ తపంబు లేమి
మఱి చేసితిరో యని పుత్రవాంఛలోఁ, గుతుక
మెలర్చుగా నడుగుక్తోమలిఁ ద... 7

చ. పొరుగిరుగిండ్ల భామినులు పుత్రులు గల్లుట
కాత్త తత్త్వసుస్థిరమతిఁ జేయుసాధనముఁ జెప్పిన
యట్లుపవాసదేవతా, చరణయుగార్చనప్రభృతి
సత్కృతు లెల్లను దానొసర్చుచోఁ, జిలువల
మీఁదియాశ మదిఁ జేడ్పడుత...

8

చ. తనయునిమీఁదిబాళి మదిఁ దాఁకినచో నుప
వాస మీశ్వరా, ర్చనమును నోము లాది య
గుసత్కియ లెల్లను జేయుచో నెదం, బెనఁగిన
ప్రేమమై నొగిఁ దపింపఁగ నోర్పుచు సౌఖ్య మేమి
నె, మ్మనమున నాస పాల్పడని మానినిఁ ద...

9

ఉ. నేతువులో మునుంగు నతి శేముషి దీనుల నన్న
దానసం, ప్రీతులఁ జేయు దేవతలఁ బేర్కొను
నై దువరాండ్రకెల్లన, య్యే తనివారువాయనము
లిచ్చుఁ బురాణము లాలకించుఁ దా, నేతటి నో
మునోఁచుఁ దనయేచ్ఛను దల్లినిఁ బోల రెవ్వ
రున్.

10

ఉ. మోద మెలర్పఁగా దనయమోహముచేతను
బిప్పలద్రునా, గాది ప్రతివృత్తి లెల్ల జనులందఱు
సంతస మండఁ జేయుచో, బేదటిఁ బదెంత మఱి
బిడ్డలు గల్గినఁ జాలు నంచు నా, పాదన జేయు
చో నెపుడుఁ బల్కెడుత...

11

చ. ఇలఁ బెఱవారినందనుల నెత్తుచు ముద్దిడుచోఁ
 బెనంగి య,న్నులఁ గని బిడ్డలెన్నటికినో కన నోఁ
 తు నటంచు బల్కి లే, మొలకమెఱుంగునవ్వు
 లకు మోదముఁ జెందుచు నిష్టదైవముక, దలఁ
 చుచు బుత్త్రవాంఛ వుతిఁ దాఁకినత... 12

చ. తనయులబాళి మ్రుగ్గు లిడుఁ దాలిమి మీఱఁగ
 నెవ్వ రేమిచె, ప్పిన నది సేయుచుండు నిల వేల్పు
 లకుక వఱి మీఁదు గట్టు దా, ననయము గర్భ
 హేతువివిధౌపధముల్ పచరించు ధర్తచింతన
 నొకకాలమైన వదిఁ దప్పనిత... 13

చ. అనయము నందనేచ్చోహృదయంబున వల్లడి
 సేయ మీఱలో, చన నిలయంబులో నిలిచి వ
 ణ్ముఖునిం జెలువారఁ గన్నయో, జనని దయానిధి
 సుతులఁ జయ్యన ని వ్వుని నెమ్మి మీఱఁగా,
 మునుకొని సాగిలం బడుచు మ్రొక్కెడుత... 14

చ. మునుకొని తాను బెద్దలకు మ్రొక్కిన వారును
 ప్రేమఁ బుత్తులం, గనుఁగొని సర్వకాలము సుఖం
 బున నుండుదు వీ వటంచు దీ, వన లిడునంతలో
 నన సువర్ణవహీధర మెక్కినట్లు నె, వ్వునమునఁ
 జాల సంతసిలుమానినిఁ ద... 15

చ. ఎఱుకులసానిగదై విన నెంచుమనోరథ ముప్ప

తిల్లఁగాఁ, గరగతలేఖ లూర్జితముగాఁ గని పెద్ద
లు నీకుఁ బుత్రులే, పురుగల రన్నమాత్రమున
నూరట దోష సుతేచ్ఛ లోనము, ప్పిరి గొన
సంతసిల్లి మది పేర్చెడుత... 16

చ. నెల నిలిచెంగదే యనుచు నీరజపాణులు పల్కు
నంతలో, పల నిధిగన్నయ ట్లుదరభాగములో
పలఁ బిండ ముష్టమున్, దొలగెదురీతి భోజన
నిధుల్ మఱి గోరుచుఁ బుత్రమోహ మ, త్యు
రుతరభంగిఁ గొల్పువగ నుండెడుతల్లినిఁ బోల
రెవ్వరున్. 17

ఉ. నేవిళు లోకిరింతలును విన్నఁడనఁబును దోష
డస్సి గ, రాభవఁ గాశ్చ కావనశుభక్రమ మొప్పు
గ మంత్ర తంత్రసం, భావన మీట మాంత్రికుల
భావనఁ జేయుచుఁ బుత్రవృద్ధికిన్, దైవము తో
డు గావలె సదా యనుత... 18

చ. నెల నిలువన్ వనోరథము నివ్వటిలంగను బైఁడి
రక్షరే, కులు మెడఁగట్టు మోమునను గోరిక
మీర విభూతిః బెట్టు దా, నలయక గాలి
పోకెడు నటంచు నుతేచ్ఛను నాఁడునాఁటి కీ,
చెలువున నుత్తమక్రియలు చేసెడుత... 19

చ. చెలులిటు రమ్మటంచుఁ దనుఁ జీటిన వేసట గర్భ

గోళసం, కలితసుతావనేచ్చః జనఃగా మఱి యూ
హఃదొలంగు దేహలీ, స్థలీ నెగదాటనేర నని
తగ్గులు మిట్టలు చూచి తిన్నఁగాఁ, గలక దలఁగి
తా నడచుకామినిఁ ద...

20

ఉ. మాసములెల్లఁ బూర్ణమయి మానవతీమణి గర్భ
వేదనా, యాసముతోడ నుండు తఱి నంగన
పుత్తునిఁ గాంచె నన్నుఁ దా, నాసడి విన్నమా
త్రమున నావచనం బమృతప్రవాహధా, రాసమ
మైనచో మనము రంజిలుత...

21

చ. విసుకుచు బిడ్డనుం గనినవేదనఁ గుందుచు నున్న
యప్పు డా, నిసువును దెచ్చి పొత్తును నించి
నచోఁ దనకష్టరీతులక, మసలక తత్సుతానవి
మర్శ ఘనంబుగఁ జిందు ద్రొక్కఁ దా, మసమునఁ
బ్రోచు నేర్పు గలమానినిఁ ద...

22

చ. చిలుత జనించునంతఁ దనచిత్తము సార్థక మై
చెలంగిన, ట్లురుతరభాగ్య మబ్బినటు లుర్వి సమ
స్తము నేలినట్లు పెం, దురమున గెల్పుచో విజ
యతూణము లెల్లెడ నాటినట్లు ల, బ్బురముగ
సంతసిల్లువిరిబోడిని దల్లిని బోల రెవ్వరున్. 23

చ. పురిటిలు సొచ్చి యున్నతఱిఁ బుత్తునకున్ వివి
ధోపచారముల్, మెఱవడి . చేయువారలను

మిక్కిలి ప్రార్థన చేసి దేవతా, తరుణులయట్లు
చూచునెఱతాలిమి మీఱఁగ నిట్లు లభ్యకా,
తురమున నేమిచెప్పనలెఁ దొయ్యలిఁ ద... 24

చ. తన కుపచారముల్ జరుపుతామరసాక్షులఁ జూచి
బిడ్డ కిం, పొనరఁగ బోరుమాన్పి చెలు వొందఁ
గ ను గ్గిడగవ్వు మీరలే, దినదిన మంచు బల్కి
తనదేహసుఖం బిసుమంతయైనఁ గో,రని తనయా
ననక్రియలరంజిలుత... 25

చ. ప్రమదము మీఱఁ గన్నయలబాలునకై యొక
వేళఁ బక్షిదో, ప మొనరునృప్తి పోకుగ్రహసం
సరణంబును గాలి ముట్టుదో, షము మొదలైన
దోషములు సంధిలకుండఁగ నంతలోన వే, గము
నను రక్షరేకు మొలఁ గట్టెడుత... 26

చ. పురుడు చనంగ జాతకపుఁబొంక మెఱింగినయట్టి
పెద్ద లా, దరమున దీర్ఘకాలము ముదంబున
మీనవిలో చనాతివి, స్ఫురకరుణావిశేషమున
శోభిలుచుం భవదాత్మజుండు బ, ల్వరలు నటన్న
మాట విన వాంఛిలుత... 27

చ. నెలపురు డీగుదాక బలునేర్పలరారను మూల
యింటిలో, పలఁ బరు లెవ్వరేని తనపట్టినిఁ జూ
చిన దృష్టిదాకు ని, మ్ముల నని దాచి గాలితె

అముంగలఁ దా నొనరించి పెంపుటిం, తుల ప
యిఁ గాఁపుగా నిడినతోయ్యలిఁ ద... 28

ఉ. కారము నూరిపోయె నెడ గాసిలనీయదు బోరు
బెట్టినన్, గూరిమితోడ నెత్తుకొని గుబ్బల
పా లిడు బోలఁ బాడు స, త్కారము మీఱు
చోఁ గసురు దాఁకె నటం చని కుందుఁ బుత్తలీ,
లారతి నాఁటనాఁట నిటుల న్నదిఁ ద... 29

చ. తనపొరుగిండ్లభామినులు తారసిలంగను దృష్టి
తాఁకునో, యని మిహిరాదిక గ్రహచయాభిమతు
ల్పచరించి మీనలో, చనను దలంచి నందనుని
సంగతిఁ బాయక ప్రోవవచ్చు యో, జననియటంచు
నంజలులు సల్పెడు తల్లినిఁ బోల రెవ్వరున్. 30

చ. పెనఁకువమీఱునంతఁ దనబిడ్డపయిం గలయట్టి
బాళిచే, తను మలమూత్రము ల్గడు ముదంబున
నెమ్మెయిఁ బూసినట్టి చం, దనహిమనీరసౌరభము
దారిఁ దలంచు నిజాన్వయాబ్ధిచం, ద్రునిఁ గని
నట్లు బొంగు భళిరే యల త... 31

చ. అనుదిన మాత్మసంభవున కాముద ముగ్గిడు నం
తమీఁద లో, చనములు ముక్కుపెందొడలు
చంకలుకాళ్లును చేతు లాదిగాఁ, గను సమమొం

దఁగా నివిరి చక్కనివాఁ డగునట్లు చేయునే,
ర్వున నలరారుచున్న ననబోణినిఁ ద... 32

చ. పిడికిలి వట్టువేళఁ దనుఁ జేర్కొని నవ్వెడువేళ
నోరలం, బడియెడువేళ నూకురులు పల్కెడివే
ళను దోఁగులాడుటన్, దడఁబడువేళఁ జూడఁ
గని తప్పుటడుం గిడువేళఁ ప్రేమ బల్, గడలు
కొనంగ సంతసిలుకామినిఁ ద... 33

ఉ. బాలుని వృద్ధికై యొరులుపల్కినయట్టుల నెంత
ద్రవ్య మై, నా లవమాత్రమంచుఁ దననాథున
కున్ దెలియంగఁ బల్కుచున్, లీల ఘటించి
నందనుని లీలలకు న్నది సొక్కి యోగులం, బో
లినయట్టు లుండు ననబోణినిఁ ద... 34

చ. మన మతిప్రీతి నొంద నొకమంచిముహూర్తముఁ
జూచినంతఁదా, ననువమరంగ రంగలరునన్నము
ముట్టఁగఁ జేసి బిడ్డఁ డిం, పెనయఁగ నాకఁటం
బొదలి యెన్నఁడు బువ్వదినంగ నేర్చువో, యని
మది నూహపాల్పడినయంగనఁ ద... 35

చ. చెలు లుదకంబు దేరఁ దనచేతను సూనియఁ
దోఁగ నఁటుచోఁ, దల జలకంబు లార్చి బలు
తాలిమితోఁ దడియొత్తి మోమునన్, దిలకము
చుక్కబొట్టువలె దీరిచి సంతసమంద నాత్మలో,

పల నలరారుచున్న యలభామినిఁ దల్లినిఁ బోల
రెవ్వరున్. 36

ఉ. ఇంతులఁ జూచి మీనుతుల కేపస రుగ్గిడినారు
మీరు గోరంత యెటుంగఁ బల్కఁగదరమ్మ
యటంచుఁ జికిత్స దోచ నిం, తంతనరానియా
షధము లారయుచున్ గడుబ్రోచుచున్నధ,
న్వంతరియో యనంగఁ జెలువారెడుత... 37

ఉ. భావ మెలర్ప మూలికల భావనచేసినయట్టిబంగ
రుం, దీవెల నూకచిట్టుడుకు దిసి మరీచిఘ్నతో
చితంబుగాఁ, ద్రావఁగఁ జేసి వేడి జలధారల
మేచు గడింగి నిద్దురం, బోవఁగ బోలఁ బాడు
చును బొంగెడుత... 38

ఉ. క్షీరము శర్కరాన్నమును జిక్కనిగట్టిపెరుంగు
పాయసం, భారయ బొజ్జ నిండునటు లామె
తగాఁ దినిపించి బిడ్డఁ డే, మో రహి లేక ముట్టఁ
డని మో మఱ వాంచుచు“ముద్దులయ్యగా,
రార”యటంచుఁ బిల్చుచును రాజిలుత... 39

చ. చిటుతను జంకఁ బెట్టుకొని చిత్రముఁ జూపుచు
వెండిగిన్నెలో, మెఱయుచు నున్నబువ్వఁ దిను
మీ తినకున్నను బూచివాని వే, గిర మిదె

పిల్లు నంచు నళికించుచుఁ గాకికి వేతు నంచుఁ
దా, బిరబిర చేతిముద్దుఁ దినిపించెడుత... 40

చ. అరమర మానుచుఁ గురుపదార్థము లెవ్వి
భుజించితేని పా, లరుగవు బిడ్డ కంచు విహితా
శనముం గబళించుచోఁ బరా, త్వరుని మునీంద్రు
లట్లు సుతతత్పరదృష్టు లనంతపథ్యవి, స్ఫురణఁ
జెలంగుచున్నయిలసుందరిఁ ద... 41

ఉ. ఆకొని పోరువెట్టునెడ నారయ నడ్డముగాఁ
దనూజునిం, జేకొని క్రుచ్చి ముద్దిడుచుఁ జెక్కిలి
దువ్వచుఁ బాయిద్రావరా, రా కనతంద్రి యం
చని మనంబునఁ గుందుచు బొజ్జనిండ ర, టాక
లితోక్తిఁ జన్గుడుపుకామినిఁ ద... 42

చ. తడఁబడునట్లు ముంగిటను దప్పుటడుం గిడువేళ
నజ్జితఁ, బడు ననుచింతయు న్నడువఁ బాల్పడె
నన్నకుతూహలంబు చే, డ్పడ నొకటైన మైదుఱచి
బాలునకుఁ దనవ్రే లొసంగి నే, ర్పడరఁగ
ద్రిప్పుచో శుభముఁ బల్కెడుతల్లినిఁ బోల రెవ్వ
రున్. 43

చ. తనసరిబాలురం గలసి దవ్వుల కాటల కేగి
యున్నచోఁ, దనయుఁ డిదేమొ లేఁ డనుచుఁ
దత్తఱ మొందుచు నావ తాగిన, ట్లనయము

నాత్మఁ గుందుచుఁ దదాగమనాభిముఖాభిలాష
పై, కొని కనినంత సంతసిలుకోమలిఁ ద... 44

చ. చిటుతలతోడ నాటలకుఁ జేతులు జాచుచు
నందుగొందులం, బరుగులు పారుచున్న పశుబాధ
ఘటించు నటంచు సాధ్యసా, తురమున రాణి
వాస మటు ద్రోసి బహిష్ఠలి కేఁగి యంత నా,
బురుకనిఁ గేల నందికొని పోయెడుత... 45

చ. కడువడి నెందటికొ గనినఁగాని తనూజులు చెంతఁ
జేరి పైఁ, బడి మురిపంపుఁబెంపు నెఱబాధలు
పెట్టినఁగాని వేసటం, బడక నితోఁఁధికం బయిన
బాలురఁ గన్వలె నంచు బాళిలోఁ, బొడమి
చరించుచుండువిరిబోణినిఁ ద... 46

చ. విన వినఁ బాలు గాటునెఱవేడుక మీఱఁగ
ముద్దుముద్దుగాఁ, దనయుఁడు పల్కు చున్న విని
తాఁగనకం బొడిఁ గట్టివట్లు నె, మ్మనమున సంత
సిల్లుచును మాటికి మాటికి దృష్టి దీయుచోఁ,
జను గుడిపించి మై నివరుచక్కని త... 47

చ. గునగున నేగుదెంచి తనకు న్నటి పప్పు లొసంగు
మంచుఁ బల్కిన నెఱముద్దుమాటలకుఁ గేవలము
న్నది సొక్కి తద్వచో, జనితసుధారసానుభవ

సుగతి నాకలి నొప్పి దప్పు లెం,చని తనుజెప్పి
తార్థఫలశాలినిఁ ద... 48

చ. పెరచిలుత స్తథింపఁ గని పెంచినయాబిడ చాడి
చెప్పినన్, మఱి విని నీతనూభవునిమంచికి నీమది
మెచ్చుబోలు మా, బురుకని గొట్టినిఁ దనుచు
బొంకి నిజాలయసీమఁ జేరి య, బ్బురముగ
బుద్ధిఁ జెప్పు సిరిబోలినతల్లినిఁ బోల రెవ్వరున్. 49

చ. తనయునికొంటెచేతలకుఁ దండ్రి యహెఱ
బెదరించుచున్న లే, దనుచు నిజాత్తనాయకు
నియాజ్ఞ దొలంగఁగ నా దటన్నవా, గ్ధన మటు
డించి నందనుని దండనపా ల్పడనీక యడ్డముం,
జని కరుణింపఁ జేయునెఱజాణను ద... 50

చ. తలఁపున నున్నభావ మొకదారిఁ జెలంగఁగ
వచ్చి రానిమా, టలు మఱి పల్కువేళఁ గడు
తాయి జెలంగెడుశౌరిసత్కథా, కలితవినోదము
ల్ వినెడుకై వడిగా వడి నాలకించుచో, ఫల
మొనఁగూడె నంచు నుతిఁ బల్కెడుత... 51

చ. తనతనుజాతుఁ డొక్కతఱిఁ దప్పిదముల్ ఖటి
యింప భర్త నె, మ్మనమున సంతసించుటకు మంచి
విగా వినిసించు మంచిగాఁ, బను లొనరింప నంద

ఱును “బాలుఁడు యోగ్యుఁ” డటన్నమాటఁ
దా,విని మది సంతసిల్లునలివేణినిఁ ద... 52

చ. తినుకుచు బువ్వఁ బెట్టు మని తేపకుఁ బాతర
లాడుఁ బెట్టినన్, గనుఁగొని పాలుపోయు మను
గ్రక్కునఁ బోసిన “వెన్న గావలెం, జనని”య
టంచుఁ దా నగడు జేసినఁ గోపములేక తన్మనం,
బనువడఁ జేసి సంతసిలునంగనఁ ద... 53

చ. కలకొలఁదిం దనూజునకుఁ గా నొనరించినయట్టి
భూషణం, బులు ధరియించుచో నెదుటఁ బుత్రు
నకుం దనదృష్టి తాఁకి మై, చెలువు దొలంగునో
యనుచుఁ జేరువవారలమీఁద దృష్టి నె, కొ
లువుచు సంతసిల్లుసుమకోమలిఁ ద... 54

చ. అలసట వేసటల్ దలఁప కాఁకలిదప్పుల మీఁది
యాశమై, తొలఁగుచు రాత్రులుం బగలు తోడి
చెలు ల్పది మెచ్చుఁ దత్తనూ,విలసనకార్యకర్తపద
విం బడి “భర్తృవినోద మింతకుం, గలదె” య
టంచు సంతసిలుకామినిఁ ద... 55

చ. సరసవివేకము ల్దనరుజాడగలుంగను బిడ్డ నొక్క
స, ద్దురునకు నొప్పగింపు మని కోరిక మీఱ
నిజేళుతో మనో, హరగతి మీఱఁ బల్కి తన

యా విను నీ వెపుడో పుంజువై, ఖరు లెఱిగిం
తు నంచుఁ గుతుకంపడుతల్లినిఁ బోల రెవ్వరున్.

ఉ. శ్రీలు చెలంగఁగాఁ జదువు చెప్పెడువేళఁ బరా
కు మాని మా, బాలున కిట్లు విద్య బహుభం
గుల నేర్పు మటంచు పెక్కుచం,దాల నొసంగు
వస్తుసముదాయము నాథఁ డెఱుంగనీక బ,ల్తా
లిమి మీఱ నట్టిసుకుమారిని ద... 57

చ. చదివితేవేని నీ కిపుడు జామఫలంబులు దెచ్చి
యిత్తు స,వ్వ కమున మంచిదోనతులు మాడ లొ
సంగుదు నంచుఁ బల్కి మే, ల్పొదలఁగ బుజ్జగిం
చుచును బొంకముగా బడిఁ జేరఁ బంపి తాఁ,
బదపడి త్రోవలో నిలుచుఁ బల్కలుత... 58

చ. చిలుతను ద్రోవపాలకులు చిన్నతనంబునఁ గొట్ట
కుండ భూ,సురునకు దిట్టముం బలుచుచో నిలు
చేరను బ్రొద్దుపోవఁగా, నరయుచు బిడ్డఁ డాఁ
కొనియె నంచు మదిన్ దిగులొంది పిల్వఁగాఁ
బలుచుఁ దనంతటన్ బడికిఁ బల్కలు త... 59

చ. వెనఁకువ మీఱ భోజనము పెట్టు మటంచనిరాఁ
గుమారునిన్, గని చిలునవ్వు మోవిపయిఁ
గ్రవ్వుఁగ నీ పు డేమి నేర్చితో, వినవలె నంచుఁ

గోరుచును వేమలు లాలనసేసి వేడుకన్, దిను
మసి బువ్వఁ బెట్టుయువతీమణిఁ ద... 60

చ. మఱి బడిఁ జేరఁ బోవు నెడ మార్గములోపల
ముల్లు నాఁటునో, మెఱవడి గోవు లేమయిన
మీఁదికిఁ జేడ్చడి వచ్చునో యటం, చఱిమురి
కొందఱిం బనిచి యాదటఁ దానును బోవ నెంచు
వాం, ఛ రహి చెలంగ నెల్లపుడుఁ జయ్యనఁ ద...

చ. కొడు కెటువంటివాఁ డయినఁ గుంభినిలో నద
లింపరానిదుం, దుడుకయి యున్న నన్యులకు దొడ్డ
ఱికం బెఱిగించుచున్ మదిన్, జిడజిడ మాని
సంతసము చిప్పిలఁ గంటికి తెప్పచాడ్పునన్,
దొడఁబడి ప్రోచుచున్న యలతోయ్యలిఁ దల్లినిఁ
బోల రెవ్వరున్. 62

చ. సదమలరీతు లుల్లసీల సార మెఱింగెడిరీతిఁజక్కఁ
గాఁ, జదివితి వేని భూజనులు సన్నుతి చేసెద
రింతె కాక సం, పద లెడఁగూడు నీ కనుచు
బాలునకు న్తఱిబుద్ధి చెప్పచో, మది ముద మంది
యొప్పెసఁగుమానినిఁ ద... 63

చ. తనయుఁడు సర్వవిద్యలను దద్దఱఁ గాంచి పఠించు
చున్నచో, విని పఠితోషనీరనిధి వెల్లువగాఁ
బయిఁ బాఠినట్లు నె, మ్మనమున సంతసిల్లుచుఁ

గుమారునిఁ గన్నఫలంబుఁ గంటిఁగా, యని తల
పోయు చుండుకనకాంగినిఁ ద... 64

చ. వెడవెడ నింక భోజనపువేళ గతించిన బిడ్డఁడే
మొకో, బడి విడి రాఁడు నేఁ డనుచుఁ బాతర
లాడుచు నుండునంతలోఁ, గడఁ జనుదేర నెత్తు
కొని కౌఁగిటఁ జేరిచి చుంచు దువ్వి మై, బడ
లిక దీఱ సంతసిలుభామినిఁ ద... 65

చ. తనయునిముద్దుమాటలకుఁ దా ముదమందుచుఁ
దేటనీట మ, జ్వర మొనరించి మోమునను జాఁ
దిడి సన్నపుఁజేలఁగట్టి బల్, పెనఁకువ షడ్రసా
న్నములు పెట్టి భుజించిన “ముద్ద ముట్టలే”,
దని పెరివారితోఁ బలుకు లాడెదుత... 66

చ. పలుమలు తాను నందనుఁడు పాఠకళాలకుఁ బో
నినాఁడు “నా, పలుకు వినంగవయ్య మృదుభా
షణ లాడఁగదయ్య సత్యమున్, బలుకఁగదయ్య
నీ కెపుడు భాగ్యము గల్గు” నటంచు ప్రేమతోఁ,
దెలుపుచు బుద్ధిఁ జెప్పుయువతీమణిఁ ద... 67

చ. సరసులు మెచ్చఁగా గణితశాస్త్రము నేరిచి సు
ఖ్య లెల్ల ను, స్థిరమతితోడఁ జెప్పుటకుఁ దెల్వి
వహించినయట్టిమంచితే, కరి యగుఁ గాక నాసు

తశిఖామణి యంచుఁ బరాపరేశు సద్గురునిఁ దలం-
చుచో నెదను గోరెడుత... 68

విమలవిచారశీలుఁడయి విశ్రుతకీర్తి దిశల్ ఘటి-
ల్లి మా, ఘము మొదలై నకావ్యరసకల్పనలు న్నటి
శాస్త్రము ల్పూరా,ణములు నలంకృతు ల్తనము
నక బెనుపారఁగ నెన్నఁ డింక నా, కొవరుఁడు
నేర్చునో యనుచుఁ గోరెడుతల్లినిఁ బోల రెవ్వ
రున్. 69

చ. స్వరము లలంకృతుల్ కృతులు సయ్యన ముప్ప-
దిరెండురాగముల్, మెఱయఁగఁ దాళమానల
యమిశ్రసమంచితఖండజాతిసు, స్థిరఘనతాపసం-
గతులు తేటపడ న్నటి పాడనేర్చునా, వరసుతుఁ
డెన్నఁ డింక నని వాంఛిలుత... 70

చ. పాలు పలరారఁగాఁ జదివి పూర్ణతఁ గాంచి వ-
యోవిలాసముల్, వెలయుచునున్న నందనునివే-
డుకఁ గన్గొని పెండ్లిచేయఁగా, వలె నని భర్త-
తో వినయవాక్యములం దగువేళఁ దిన్నఁగాఁ,
దెలుపుచు సంతసిల్లెడుసతీమణిఁ ద... 71

చ. కులమును రూపముం జెలువుఁ గోమలతం దలి-
దండ్రులన్నద, మ్ములుఁ గలదానిఁగా సుగుణము
ల్లదానినిఁగా దలంచి పై, దలి నటు పెండ్లి చేసి

యలదంపతులం గని మూఁడులోకముల్, చెలు
వుగ నేలినట్లు విలసిల్లెడుత... 72

చ. చెలువము మీటుచున్న తనచిన్ని కుమారునిఁ
జూచి మంత్రవా, దులు కలుషం బొనర్తు రని
తోడనె పెద్దల నాశ్రయించి ని, ర్తలుఁ డగున
ట్లు చేయ హరిమంత్రములన్ బరియింపఁ బూన్చి
వా, రల కుపయుక్తిఁ జేయ నలరా రెడుత... 73

చ. కొమరుఁడు రాజకార్యములకున్ జని క్రమ్మఱి
నింటఁ జేర రాఁ, దమక మెలర్పఁగాఁ బనులు
తాల్చిఘటించినఁగాని వందిత, క్రమ మిగురొత్త
నందఱిని గా దని తాఁ దని వార నంద నాభిమత
ము మీఱి భోజనముఁ బెట్టెడిత... 74

చ. కర మరుదార రాజహితకార్యములన్ సవరించి
రా సభాంతరమునఁ జేయుసత్కీర్యలు దా విని
తత్కమసీయకల్పనా, పరవశయై సదా “త్రిపుర
భంజన సేమ” మొసంగు మంచు మీ, సర మల
రార దీననలు సల్పెడుతల్లినిఁ బోల రెవ్వఁడున్.

ఉ. భూరివివేకుఁడై సుజనపోషకుఁడై యభిమా
నుఁడై సదా, చారవిహకుఁడై పరమసాత్త్వి
కుఁడై గుణవంతుఁడయ్యు నేఁ, గోరినయట్లు

పట్టి తనకుం బ్రభవిల్లెగదా యటంచు దా, నూ
రక సంతసిల్లి మది నుబ్బెడు త...

76

చ. చతురతఁ గాంచుచో విమలసాత్త్వికశాస్త్రము
లెల్ల నేర్చి ను, వ్రతుఁ డయి సత్యసంధుఁ డయి
రాజసభాంతరపూజనీయుడై, సుతుఁ డుద
యించె నంచు మదిఁ బొక్కి ప్రహర్షణ ముప్ప
తిల్ల లోఁ, గుతుకము మీటు చున్నయలకో
మలిఁ ద...

77

ఉ. శ్రీలలరారుసంతతసుశీలుఁడు భూతదయాపరుం
డు వా, చాలుఁ డనన్యచారుజలజాతముఖీహృ
దయానుకూలుఁ డీ, బాలకుఁ డంచు సజ్జనులు
పల్కినఁ దద్వచనంబు వీనులం, గ్రోలుచు సంత
సిల్లుసుమతోమలిఁ ద...

78

ఉ. దానధురాయశోవినయధైర్యనిరంతర సాహసక్రి
యా, మానజనోపకారఘనమాన్యరతుండయి
మీనలోచనా, ధ్యానమనస్కుఁడై సకలధర్మ
విశారదుఁ డైనసూనుని, దాను దలంచి సంత
సిలుతన్వినఁ ద...

79

చ. పరనిరతోపకారమృదుభాషణభూషణుఁ డాశ్రి
తావన, స్థిరగుణశాలి నీతివధజీవనజీవనుఁ డుత్త
మాధమాం, తరము లెటుంగుమేటి తలిదండ్రు

లకు న్జవ దాటఁ డన్నచో, నరసి మనంబులోన
ముద మందెడుత... 80

చ. కలుపుఁదనంబుతోడఁ దనుఁ గన్న కుమారుఁడు
సంతసిల్లి కో, డలికి నలంకరించుచు నొడంబడి
బుద్ధులు చెప్పుచుకొ దనూ, జాలవలెఁ బ్రేమ మీఱ
మఱి చూచుచు భూజను లాడు మంచిప, ల్కు
లకుఁ బ్రమోద మొందుసునుకోమలిఁ ద... 81

చ. కొమరుని దేహపోషణకుఁ గోడలితో దమయంతి
సత్కథా, క్రమము లతాంగి చంద్రమతికార్య
ము జానకివర్తనంబుచం, దము ననసూయనర్తిలి
మొదల్ జగతిం గఁ మేల్పుతివ్రతా, త్వము
లెఱిగించుచుండెడుసువాసినిఁ దల్లినిఁ బోల
రెవ్వరున్. 82

చ. తనవలె నన్న పానములఁ దన్నునొ తన్నదొ ప్రేమ
మీఱ నం, ననుని నటంచు సందియము తన్నె
డఁబాయమిఁ గోడ లంత భో, జన మిడువేళఁ
దాను బతిసౌఖ్యసమాచరణంబు ముక్తిసా, ధన
మని తెల్పుధర్మగుణదాయనిఁ ద... 83

ఉ. చూతఫలోష్ణనూత్న ఘృతసూపసమంచదపూపష
ద్రసో, పేతము గాఁగ భోజనము పెట్టి కుమా
రున కోలి ఘర్తసం, జాతశరీరబాధ దిగ జా

ఱుట కై దయఁ దాశవృంతముం, జేతి కొసంగు
దివ్యగుణశీలను ద... 84

చ. కొడుకును గోడ లొంటిపడి కొంకుచు పైగలు
నారజంపుటా, గడములు వింతవింత నెఱగారవ
ముల్ గిలిగింత లాడుమే, ల్పడిసడిసన్నలుం గు
సగుసల్ జరిగించుట చూచి యాత్మలోఁ, బుడ
మి సమస్త మేలుగతిఁ బొంగెడుత... 85

చ. తనయుఁడు పుత్రులం గనువిధంబు ఘటించుట
కై రమేశు నీ, శుని సిరి మీనలోచనను జూ
క్కము మీఱ భజించు నెన్నఁ డే, మనుమని
నెత్తి ముద్దిడుదు మక్కువతోడ నటంచుఁ గో
డలిం, గని ముద మందుచో మిగులఁ గాంక్షి
లుత... 86

చ. కర మనురక్తి నందనులు గల్లుటకై తనముద్దు
కోడలిం, గురుతరభక్తిదేవతలకుం బ్రణమిల్లఁగఁ
జేయు వేంకటే, శ్వరునకు మీఁదుగట్టుమని చా
టుచు నోములు నొంచ ద్రవ్యము, త్కరముగ
నిచ్చుచోఁ గరుణ గల్గినత... 87

చ. అనయము కీర్తిహాని సుజనాదరణీయము గాదు
సిగ్గుఁబా, టెనయఁగఁ జేయు లోకు లతిహీనత
గా మతి నెంతు రెందుదు, న్దనసహవాస మేరికినిఁ

జౌక ఘటించుఁ దలంచినన్ సుమా, విను మని
బుద్ధిఁ జెప్పుఘనవేణినిఁ దల్లినిఁ బోల రెవ్వరున్.

చ. ధన మొనగూర్చు సద్గుణవితాన మొనర్చు ధరి
త్రిలోపలన్, ఘనత ఘటించు రాజగురుకార్య
సమున్నతిఁ జేయుఁ గీర్తికాం, తను గొని తెచ్చు
ముక్తిపథతత్త్వము లెల్ల నెలుంగఁ జేయు స,
జ్ఞనసహవాస మంచు నుడి సల్పెడుత... 89

చ. అనయము రాజకార్యములయలదుఁ బ్రవర్తన
నేయువేళ భూ, జనులకుఁ గీడు పన్ను నెడ సడ్డ
ఘటింపఁగ నీకు లోకనిం, దన కెడగానినిర్మల
విధంబు సమస్తము నీకుఁ గీర్తిసా, ధన మని తె
ల్పుసద్గుణమతల్లిని ద... 90

చ. తలఁప నగణ్యుడై బుధవితానము వర్ణనచేయ
సత్కియా, కలనఁ జెలంగి సద్గుణము గల్గిననుం
దనుఁ గన్నతల్లితం, ద్రులగుణమెల్లఁ బాయ
భళిరే యనిపల్కుదు రంచుఁ బట్టికిం, దెలుపుచు
సంతసిల్లుమువతీమణిఁ ద... 91

ఉ. శిష్టులు మెచ్చ సజ్జనులు చేకొనునట్లు దలంచి

జ్ఞానవా, సిద్ధముఖప్రబంధములు చెప్పుచు స
త్వపురాణమర్తసా, భీష్టవిధుల్ పఠించుటకుఁ
బెద్దలఁ జూపుచుఁ బుత్రవాంఛసం, తుష్టిచెలం
గుచున్న యలతోయ్యలిఁ ద...

92

ఉ. కోడలు గర్భమాట తనకు న్నదిఁ దోచినయంత
ప్రేమ గొం, డాడ సుపుత్రునిం బడయునట్లు ఘ
టింపు మటంచు శూలి పూఁ, బోడిని మంద
గామినినిఁ బుష్పసుగంధిని మీనలోచనన్, వే
డుకమీఱి వేడునలివేణినిఁ ద...

93

చ. మనుమఁ డటంచుఁ బిల్వ సుకుమారునిఁ గోడలు
గన్నమాటఁ దా, విని యనివార దానముల వే
లముగా నొనరింపఁజేసి చ, య్యన శుభవాద్య
ముల్ మొరయునట్లు ఘటించెఁ గదా యటం
చుఁ గన్గొని ముదమందునట్టి యలకోమలిఁ ద...

చ. కలిమి బలంబు భోగము సుఖంబు జయంబు
యశస్సమృద్ధియుం, గలుగఁగఁ గోరుచుం దన
దుకాయము డస్సిన శక్తిలేమిడిన్, బలము దొ
లంగి యుండినను బాయనికూర్చితురంగలింప ని,

ర్థలమతిఁ బుత్రవత్సలత రంజిలుతల్లినిఁబోల రె
వ్వరున్. 95

చ. సరవిఁ గుమారవాంఛ కొనసాగుటకై పడువేపు
లింతనో, రరుచివిచేష్ట గాసి మొదలైనప్రయాస
ములెల్లఁ జూడఁగా, హరిహరపంకజాసనముఖా
వరు లైననుగాని యిట్టిదు, స్మరతరబాధ లో
రువరు గావునఁ ద.... 96

చ. కడువడి మీఱ నందనునిగర్భములో భరియించి
యింటిలో, నడిచెడివేళఁ దాఁ బనులునాణెము
గా నొనరించువేళ నిం, పడరఁగఁ గూరుచుండు
నెడనైన ప్రయాసము లోర్చెఁ గాన నీ, పుడ
మిని లోకమాత యనఁ బోలినత.... 97

చ. ప్రసవము నొందునాఁడు పడుబాములు చూచి
నఁ బ్రాణహానియై, యెసఁగినఁగాని లోనఁ గస
ఁజింతయు లేకయె పుత్రవాంఛలో, మసలెడుఁ
గాన నింకిట సమానదయారసపూర్ణు లెవ్వ రీ,
వసుమతిలోన దివ్యగుణవార్ధినిఁ ద.... 98

ఉ. నేరుపు విద్యయుం గలిమి నీతివివేకము గల్గున
ట్లుగా, సారెకుఁ దెల్పుచో జగతి సౌఖ్యము

గల్గ ఘటింపఁ జేయుచో, నారయఁ జేమఁ దా
నహరహంబును గంటికి తెప్పచాడ్పుమం, దార
మురీతిఁ బ్రోచుగుణధన్యను ద... 99

ఉ. శ్రీ వెలయంగ లోకులిది చిత్రమటంచు మదిం
దలంప న, ప్పా వతిభక్తితో జననిపైఁ గలప్రేమ
దురంగలించి రాఁ, గా వగ మీఱ మాతృశతకం
బొనగూరిచెఁ గానఁ జూచినం, బూవిలుకానిఁ
గన్నసిరిఁ బోలినతల్లినిఁ బోల రెవ్వరున్. 100

మాతృశతకము సంపూర్ణము.

పీఠిక.

ఈశతకమురచించిన కవినామము ఇందుఁ గాన రాదు. ఇంకను నీశతకమునఁ గొన్నిపద్యము లున్న గాని యష్టోత్తరశతపద్యసంఖ్య పూర్తిగాదుగాన ననుపలభ్యములగు పద్యములలోఁ గవిచరిత్రపద్య మిమిడియుండునేమో!! ఎవరేని మాతృకగలవా రీ ప్రతిలో లేనిపద్యములఁ బంపుదురేని వందనీయులు.

శతకకర్తయగు కవినివాసము ఉన్నవ కొండ వీటిలోని యొకపూర్వగ్రామము. ఇది గుంటూరునకుఁ దూర్పున రెండామడఁదూరములోనున్నది. ఈశతకము రచించినకవి పద్మావతీపరిణయమును పద్య కావ్యమునుగూడ రచించెను. అందుఁ బద్మావతిని వేంకటేశ్వరుఁడు పెండ్లాడినకథ చెప్పఁబడినది. పద్మావతీపరిణయకృత్యాదికమువలన నీశతకకర్త ఉన్నవ యోగానందకవి యని తెలియును. ఇక్కవి ఆపస్తంబ సూత్రుఁడు గార్గ్యగోత్రుఁడు. ఆటవేలనియోగి బ్రాహ్మణుఁడు. యోగానందకవి జీవితచరిత్రము సంగ్రహముగాఁ బద్మావతీపరిణయపీఠికలోఁ గలదు. నాని వలన నీకవి రమారమి నూటయేఁబదిసంవత్సరముల క్రింద నున్నటుల నెఱుంగ నగును. కవిజీవితమందలి విశేషములు కొండవీటిసీమలోఁ గృషిచేసి విచారింపవలసియున్నది.

ఇందలి పద్యములు ధారాళోభితములై భక్తిరసమున కాటపట్టుగా నున్నవి. ఇందలి కవిత మృదుమధురముగాని వ్యాకరణము దోషములు ఛందోలోపములు నందందు గానవచ్చుటచే నిది ప్రథమ ప్రయత్న మేమో యని తోచుచున్నది.

ఈ రాజగోపాలశతకములోని కొన్ని పద్యములు శ్రీకృష్ణకర్ణామృతములోని శ్లోకముల కాంధ్రీకరణములుగ నున్నవి. కొలదిగా సామాన్యసీతులుగ వ్యవహారాదర్శములుగా నున్నవి. ఇందలి కృష్ణుని శృంగారలీలావిహారములను వివరించు పద్యములిప్పటి నాగరికులకుఁ గొంచెము వెగటు గలిగించినను భగవద్వర్ణనము లగుటచే బరసీయములే యని మాతలంపు.

నందిగామ. }
1-1-25 }

ఇట్లు భాషాసేవకులు,
శేషాద్రిరమణకవులు.

శ్రీ రస్తు.

ఉన్న వ యోగానందకవివిరచిత

రాజగోపాల శతకము.

సీ. శ్రీకరనిలయమై చెన్నొంది యుష్కత్కృ
 పామృతదృష్టిచే నంకురించి
 సత్పదసందర్భసరసవాజ్మహనీయ
 శాఖోపశాఖలఛాయఁ బరగి
 పరమసుగంధకృద్భవమహానమంజరీ
 పరిఘల్లసుమములఁ బరిమళించి
 యలరుచు నుండెడు నస్తన్తహాభాగ
 ధేయసారస్వతదివిజతరువు
 నందు సత్ఫల ముదయంబు నొందుకొఱకు
 సముచితంబుగ నీసశతము రచింతు
 సురుచిరాకార ఉన్నవపురవిహార
 రాజగోపాల రాధామనోజభేల.

1

సీ. బృందావనంబులో బిభృకవతులవైఁ
 గూర్చిచే మరుకేలిఁ గూడికూడి

కరుణతోఁ గుబ్బను కైకొని రతిలీల
 నలవరించినభంగి జలపుమెఱసి
 నవరసాలంకారకవివరప్రొక్తప్ర
 బంధాభినుతిచేతఁ బరిధవిల్లి
 కృపఁ జూచి నావంటికించెడ్డుఁ దొనరించు
 శతకముఁ గొమ్ము శాశ్వతముగాను
 నిన్ను వర్ణింప శేషాహిసీరజాత
 సంభవభవాదులకు నైన శక్యమగునె
 సురుచిరాకార...

2

నీ. దండము పద్మగర్భాండభాండోదర
 పుండరీకాక్ష వేదండవరద
 దండము కాళియకుండలి రాట్పణా
 మండలకృతచిత్ర తాండవపద
 దండము మదగజశుండాభదోర్దండ
 చండవరాక్ర మాఖండలనుత
 దండము రక్షితపాండవ వాహీన్య
 తాండజరాజ విఖండితాఘ
 దండ మంభోధిభయదప్రచండకాండ
 దండ మతులితశార్ఙ్గకోదండభరణ
 సురుచిరాకార...

3

సీ. వందన మిందిరాసుందరీహృదయార
 విందానుషంగమిలింద నీకు
 వందన మమృతాశిసందోహసన్నత
 మందరధరణ గోవింద నీకు
 వందన ముజ్జ్వల నందకహతదైత్య
 బృంద త్రయీమూలకంద నీకు
 వందన మాత్మజకందర్ప దేవకీ
 వందన స్తుతముచుకుంద నీకు
 ననుచు సద్భక్తిపూర్వకమున వచించు
 మనుజులకు ముక్తి కరతలామలక మగును
 సురుచిరాకార...

4

సీ. యదుకులవార్ధి రాకామృతకిరణాయ
 భవహరణాయ తుభ్యం నమోఽస్తు
 గగనధునీజన్త కారణచరణాయ
 యగధరణాయ తుభ్యం నమోఽస్తు
 కమనీయమారళీగానప్రవీణాయ
 భద్రగుణాయ తుభ్యం నమోఽస్తు
 కస్తురీతిలకాయ కౌస్తుభాభరణాయ
 భర్తచేలాయ తుభ్యం నమోఽస్తు
 పంకరుహలోచనాయ తుభ్యం నమోఽస్తు
 భక్తసంరక్షణాయ తుభ్యం నమోఽస్తు
 సురుచిరాకార...

5

స్త్రీ. అక్షీణరణరంగరక్షోనివహభంగ

పక్షిరాజతురంగ బహుపరాకు
ఘోరారిధర చక్రధారాదళితనక్ర
భాగావనీచక్ర బహుపరాకు
తాండవస్ఫుటలీల ఖండితార్జునసాల
పాండవపరిపాల బహుపరాకు
వరభుజంగమతల్ప గురువిక్రమానల్ప
పరమార్థి జనకల్ప బహుపరాకు
భక్తయోగీశహృద్వాస బహుపరాకు
భానుకోటిప్రభాభాస బహుపరాకు
సురుచిరాకార...

6

స్త్రీ. రుక్మిణీహృదయసరోరుహభృంగాయ

భామామనఃపద్మభాస్కరాయ
జాంబవతీచిత్తపద్మసంచరణాయ
తారుణ్యమిత్రవిందాధవాయ
భద్రాహృదంతరఫలదాయకాయ సు
దంతామనోహరస్వాంతజాయ
వరకళిందాత్మజాసరసప్రియాయ ని
రంతరలక్ష్మణారంజనాయ
రాధికాదృక్పక్షోరతారావరాయ
దివ్యకల్యాణవిభవాయ తే నమోఽస్తు
సురుచిరాకార...

7

సీ. భవదీయసత్కథాఫణితపద్యంబులో
నొరగులు మిక్కిలి యుండెనేని
ఇటుదండంబు పేడెత్తిన గుజైనఁ

గుంటువోయినఁ గడుఁ గులుచ యైన
మధురంబుగాక నెమ్మది విచారించినఁ
దిక్త మానా యని ధీరు లైన
సుకపు లాదరణతోఁ జూతురు గావునఁ
దప్పు లుండిన నైన నొప్పుచేసి
కైకొనుము నీకటాక్షవీక్షణము గలిగి
భవ్యకరుణావిధేయ సద్భక్తగేయ
సురుచిరాకార...

8

సీ. నీనామపఠనంబు నెమ్మిజేసియెకదా
యాకిరాతుఁడు దా మహర్షి యయ్యె
నీపాదరేణువు నెఱయ పోకినఁ గదా
పాషాణ మప్పుడె పడఁతి యయ్యె
నీతరుణాంఘ్రిసంజాత యాటనె కదా
జాహ్నువి లోకప్రశస్త యయ్యె
నీమంత్ర మెడలోన నిల్పుటనే గౌరి
సర్వమంగళయన జగతిఁ బరగె
నొర భవదీయదివ్యనామామృతంబుఁ
గ్రోలునరుఁ డేల యితరంబుఁ గోర నేర్చు
సురుచిరాకార...

9

నీ. మకరిచే గడుదస్సి మది నిల్చి వేడిన
 గజరాజుఁ గాచినఘనుఁడ వీవు
 హాకృష్ణ! యన్నంత నక్షయపటములు
 ద్రాపది కొనఁగినదాత వీవు
 అడుకులు దెచ్చిన యాకుచేలునకు సౌ
 భాగ్యమిచ్చిన జగత్ప్రభుఁడ వీవు
 గంధ మర్చించువక్రాంగి గుబ్బను జూచి
 రమ్యాంగి గాఁ జేయురాజ వీవు
 అహహ సీమహాసీయదయార్ద్రచిత్త
 వృత్తి వర్ణింప నలవియే విధికి నైన
 సురుచిరాకార...

10

నీ. శరధిఁ జొచ్చి బిరానఁ దిరిగి యిట్టట్టుపా
 రలి నోరుదెఱచి కెరలి జలములు
 గళగళఁ ద్రాగి వెక్కసమైన నుమియుచుఁ
 గవతరుషములఁ గర్కటకములను
 జట్టి వట్టాడుచుఁ జటులకోపాటోప
 మున సోమకాసురుఁ గినిసి పట్టి
 కులిశసన్నిభ దంష్ట్రములఁ జక్కుచక్కుగా
 నటికి విక్రమమున మెఱసి వేద
 ములను గొనివచ్చి ప్రియమున నలువ కిచ్చి
 నట్టిమత్యావతార మేమని నుతింతు
 సురుచిరాకార...

11

సీ. పాలమున్నీటిలోపల సురాసురులు గుం
పులుగూడి మందరభూధరంబుఁ
గవ్వముఁ గావించి కాకోదరాధీశు
నాఁకత్రాడుగఁ జేసి యబ్ధిలోనఁ
జేకొనితరువంగ శైలంబు గలఁగిన
సురలమొఱవిని యాదరణతోడ
నంబుధిలోఁ జొచ్చినప్పుడు జలజంతు
జాలంబు భయమున సంచలింపఁ
గూర్తరూపంబుఁ దాల్చి యాకొండ నెత్తి
నట్టిసీవేష మెన్న బ్రహ్మకు వశంబె
సురుచిరాకార...

12

సీ. నన్న పుంబదములు నున్ననిగొరిజలు
చిన్నికన్నులు విలసిల్లు చెవులు
వెడఁదఱొమ్మును గొప్పవెన్నును గుఱుచవా
లము కఱవయినరోమములు కొద్ది
నడుమును బటు వైనయొడలు నున్నతఘోణ
మును గడునిశితదశనయుగమును
గిటగిట గీటించు ఘటఘటార్భటముల
నడరి మహార్ణవమందుఁ జొచ్చి
హేమనయనానురుని జంపి భూమి సప్య
రదమునను నానినట్టివరాహరూప
సురుచిరాకార...

13

సీ. చిడిముడి హేమకళిపుండేడిరాచక్రి
 స్తంభంబులో నని చఱచినపుడు
 పటపట స్తంభంబు పగిలి భీకరకరా
 శముఖము నిశితనఖములుఁ గ్రకచ
 కఠినదంష్ట్రలుచిలు కన్నులు కొద్దినె
 న్నడుమును జొక్కపునిడుదవాల
 మలర నృసింహమై వెలసి కీలార్చి వి
 పక్షుని పెనుకళేబరముఁ జించి
 రక్తధారలు గురియ నాగ్రహము మెఱసి
 నట్టిసీశౌర్య మెన్నఁగా నజునివశమె?
 సురుచిరాకార...

14

సీ. చిలుతపాదములును జిన్నారిబొజ్జయుఁ
 గులుచకరమ్ములు గులుకుమోము
 నిద్దంపుఁజెక్కులు కొద్దియంగుళములు
 కరకమండలము వ్యాఘ్రజినంబు
 నారముంజియు గోచి యాతపత్రంబును
 యజ్ఞోపవీతంబు నక్షమాల
 యును ధరియించి వామనుడ వై బలిని బ
 దత్రయభూమిని దాన మడిగి
 యవని దివి రెండుపదముల నాత్రమించి
 యొక్కపాదంబుఁ దలమీఁదఁ ద్రొక్కి తొర
 సురుచిరాకార...

15

సీ. భార్గవరామరూపము ధరించి కరము
 న ధనువుఁ బట్టి దొనలు వహించి
 గండ్రగొడ్డలిఁ బూని కదిసి రాజులమీఁద
 శరవృష్టిఁ గురియుచు నఱకునపుడు
 కూలుతేరులు ధరవ్రాలు ఘోటకములు
 పడియున్న కరులు కబంధములును
 తెగిపడ్డతలలు విటిగిపడ్డరాజులు
 నైనయాహవభూమియందు నిలిచి
 కార్తవీర్యుని భుజములగర్వ మణఁచి
 విజయ మొనరించి తా జగద్విదితముగను
 సురుచిరాకార...

16

సీ. దశరథసుతుఁడ వై తాటకఁ దునిమి ను
 బాహుని ద్రుంచి తాపసునిజన్మ
 మును గాచి యాశంకగునివిల్లు విటిచి నీ
 తను బెండ్లియాడి మోనమునఁ జెలఁగి
 తండ్రివాక్యమునిల్పి దండకాటవిఁ జొచ్చి
 మాయామృగముఁ జంపి జాయఁ బాసి
 వాలినిగూల్చి భాస్వత్తమాజునిగూడి
 సామీరిచే నీతనేను మరసి
 వనధి బంధించి రావణవధ మొనర్చి
 యవనిజను గూడుకొన్న రామావతార
 సురుచిరాకార...

17

సీ. కలువపూవన్ని యచెలువుచల్లడము జొ
 క్కపునీలిధట్టి నిగన్నిగవ్ర
 భలు గుల్కునల్లనిపట్టుదుప్పటి నీల
 మణికిరీటము మృగమదతిలకము
 ధరియించి రాజసత్వము మీటి కంసుని
 సభఁ జొచ్చి భుజములు చఱచి మల్ల
 రంగంబులో నిల్చి పొంగుచు ముష్టికా
 సురుని జయించి కంసుని వధించి
 నట్టి నీబలభద్రరామావతార
 మహిమ వర్ణింపఁగా నొనె మర్త్యులకును
 సురుచిరాకార...

18

సీ. వెలయఁ బురత్రయములరాక్షసులు నిజ
 భార్యాపతివ్రతాప్రాభవమున
 విజయులై వెలిగి దివిజాల బాధింప నా
 యమరులు మొఱవెట్టి నాదరమున
 విని వారి కభయంబు మునుకొని యొసఁగుచు
 బుద్ధరూపముఁ దాల్చి పొందు మీఱ
 వరదితిఁజాంగనావ్రతభంగ మొనరించి
 శివునివిల్కానిఁగాఁ జేసి నీవు
 శరముఖంబున నిలిచి తత్పురనివాస
 పుణ్యజనులను ద్రుచితౌ ముదముతోడ
 సురుచిరాకార...

19

నీ. కడునొప్పు గొరిజలు వెడఁదఱొమ్మును జిలు
 కొద్దివాలము వెన్ను కులుచఁదనము
 కళలు గుల్కెడుమోము గలపంచకల్యాణి
 హాయముకుఁ జికిలికల్లియము పసిఁడి
 పల్లము ముత్యపుజిల్లుల యంకవ
 న్నియలును గై సేసి హెయలు మీఱఁ
 బెనువిల్లు తరకసంబును వజ్రపుంబాకుఁ
 గట్టి యుత్తమతురంగంబు నెక్కి
 యవనిఁ దిరిగెడునీదుకల్కావతార
 విభవ మెన్నంగ నగునె యావిధికి నైన
 సురుచిరాకార...

20

నీ. ¹చోటవై జలనిధి చొచ్చిన కూర్తమై
 కొండ వీపున నానుకొనిన ఘోణి
 వై నేలత్రవ్విన వరనృసింహంబ వై
 భయపెట్టినను పొట్టిబ్రహ్మచారి
 వై దానమడిగిన మేదిసీసురుఁడ వై
 రాజులఁ గొట్టినరాజవయ్య
 నడవులుదిరిగిన హలముమోచిన బుద్ధ
 కలికి రూపములచే వెలసియుండి
 నన్ను రక్షింపకున్న వెన్నంటివచ్చి
 పట్టి సాధింతు నీబంటుపంత మిటుల, సురు...

సీ. పాలకడలి వటపత్రశయనుడ వై
 యోగనిద్రాముద్ర నొందియుండి
 నను శేషఫణిరాజఘనఫణామండల
 సింహాసనంబునఁ జెలఁగియున్న
 గరుడవాహన మెక్కి మురియుచు లోకముల్
 దిరుగంగఁ బోయిన వరమునీంద్ర
 హృదయాంతరంబుల నొదిగి తాగుండిన
 సూర్యమండలమునఁ జొచ్చియున్న
 నన్ను రక్షింపకున్న వెన్నంటి వచ్చి
 పట్టి సాధింతు నీబంటుసంత మిటుల
 సురుచిరాకార...

22

సీ. తల్లిదయాహీనతను జన్నియనివార్త
 యెఱిఁగి పొర్లింటను బెరుగుటయును
 దానవిచనుబాలు త్రావి జీవింతుట
 దొంగిలి వెన్నలు మ్రొంగుటయును
 జాల రోసి యశోద తోలఁ గట్టినసుద్ది
 మద్దులు గూల్చినపెద్దటికము
 గొల్లభామలకట్టుకోఁక లెత్తుకపోయి
 పొన్న మ్రా నెక్కిసన్న తనము
 పసులకాపరి వైనట్టిపలుచఁదనము
 చెలఁగి చాటుదు నన్ను రక్షింపకున్న
 సురుచిరాకార...

23

సీ. సలలితంబుగ మూడునెలలబాలుండవై
 బండిఁ దన్నినయట్టిదుండగంబు
 వలనొప్ప నేడాదివాడవై యాతృణా
 వర్తునిఁ జంపినధూర్తతనము
 క్రేపులఁ గాచుచోఁ గినిసి బకాసురుఁ
 బట్టిత్రుంచినయట్టిదిట్టతనము
 ఆటలాడుచును పత్సాసురు నదరంట
 నెలగోలఁ గొట్టినబలిమి కలిమి
 ఖరదనుజుఁ గూల్చినట్టియాచులుకుఁదనము
 చెలఁగి చాటుదు నన్ను రక్షింపకున్న
 సురుచిరాకార...

24.

సీ. గోవుల మనుజుల బ్రోవ గోవర్ధన
 గిరిఁ గేల నెత్తినబరవసంబు
 సొంపు మీఱఁగ నాయశోదకు ముఖమున
 లోకముల్ చూపినభీకరంబు
 బలియుండ వై గోపభామినీమణులను
 దుడుకుపనుల్ సేయుపడుచుఁదనము
 పరమేష్ఠి దాచిన బాలవత్సములను
 బ్రతికల్పనముచేయు చతురతయును
 దగిలి కార్చిచ్చు మ్రింగిన తెగువతనము
 చెలఁగి చాటుదు నన్ను రక్షింపకున్న
 సురుచిరాకార...

25

సీ. ధట్టించి మల్లయుద్ధమునఁ జాణూరునిఁ
 బట్టిత్రుంచిన యట్టిదిట్టతనము
 అపకీర్తికోడక యవలీలగా మేన
 మామను జంపిన తామసంబు
 అవినీతుఁ డగుకాలయవనుని ధాటికి
 వెఱచి పోయినయట్టి పిఱికితనము
 రూఢిగా బావయా రుక్మకు ననయుని
 మూతి గొరిగినట్టి ములుచదనము
 అత్త యగురాధ నంటినయపయశంబు
 చెలఁగి చాటుదు నన్ను రక్షింపకున్న
 నురుచిరాకార...

26

సీ. పాండవు ల్పంపినపని కియ్యకొనిపోయి
 దూతకృత్యము చేయుకౌతుకంబు
 విహితబాంధవులను విడిచి విదురునింట
 విం దారగించిన పాండికయును
 గర్జదుర్యోధనుల్ దుర్మీతు లై పట్ట
 విశ్వరూపముఁ జూపు విభ్రమంబుఁ
 జొల్కదనం బని చూడక విజయుని
 సారథి వైనట్టి పౌరుషంబు
 ఘోటకాసురుఁ దునిమిన పాటవంబు
 చెలఁగి చాటుదు నన్ను రక్షింపకున్న
 నురుచిరాకార...

27

నీ. ఎలమి సత్రాజిత్తునిల్లుఁ జూడఁగఁబోయి
 యలశమంతకమణి కానవడుట
 మణి ప్రసేనుండు ప్రేమను గొనిపోవఁగా
 నీవు మానవులచే నిందపడుట
 జూడపట్టుకపోయి జాంబవతుం డున్న
 గుహఁ జొచ్చి యతనిమార్కొని నిలుచుట
 ఆభల్లుకేశ్వరుం డాత్మజాతను మణిఁ
 దెచ్చియిచ్చిన బ్రీతిఁ బుచ్చుకొనుట
 తెలిసి యపవాద మెల్లను దీర్చుకొనుట
 చెలఁగి చాటుదు నన్ను రక్షింపకున్న
 సురుచిరాకార...

28.

నీ. కేళికిఁ గలియక చాలఁ గోపించిన
 యాలికి మ్రొక్కినజేలుఁదనము
 వెలఁదిమాటలు విని యలకల్పవృక్షంబు
 నిలకుఁ దెచ్చినయట్టిబలిమికలిమి
 నరకాసురుని జూచి వెఱచి యాసత్యకుఁ
 జేసాచి విల్లిచ్చుకోఁచదనము
 కారియఁ బడియున్న కన్య కాషోడశ
 సాహస్రములమీఁద మోహపడుట
 గొల్లయిల్లాండ్రమానముల్ కొల్లగొనుట
 చెలఁగి చాటుదు నన్ను రక్షింపకున్న
 సురుచిరాకార...

29.

నీ. ముద్దులుగుల్కునెవ్వోము నిద్దపుడఱ్ఱుఁ
 జెక్కులసొబగు నాసికము వెడఁద
 కన్నులు జిగివొప్పుకర్ణము లాజాను
 దీర్ఘబాహువులు విస్తీర్ణవక్ష
 మును పోయగవుమేను తనుమధ్యమును చిన్న
 బొజ్జయు నునుగాంతిపొడముతోడలు
 చెలువంపుజంఘలు చిటుతపాదములును
 గలిగి యొప్పులకుప్పకరణిఁ దేజ
 రిల్లు నినుఁ గన్నతల్లి నారీమతల్లి
 దేవకీదేవి భాగ్యంబు దెలియ వశమె
 సురుచిరాకార...

80

నీ. లలితముక్తామణిలాలాటికద్యుతుల్
 నిటలంబుమీఁదను నృత్యమాడఁ
 గాంచనరత్నసంగతరశనాఘంటి
 కానినాదము ఘల్లుఘల్లు మనఁగఁ
 గరయుగమంజుల కంకణరోచులు
 గగనభూభాగముల్ గప్పుకొనఁగ
 వెలయంగఁ గరమున వెన్నముద్ద ధరించి
 తొత్తకంబళము నొక్కింత దాఁచి
 తొనుచు దోఁగాడునిన్నుఁ గన్గొను యశోద
 పుణ్యఫల మింత యని చెప్పఁబోల దొర
 సురుచిరాకార...

31

సీ. ధగధగద్యుతులతోఁ దనరుముత్తియముల
 రావిరేక నుదుట తీనిఁ జూప
 రత్న సంఘటిత మై రంజిల్లుమృద్ధికా
 యలజోడు చెక్కు లలంకిరింపఁ
 బులిగోరు నేవళమునఁ గల్లునునుకాంతి
 గరిమ యురంబునఁ గప్పుకొనఁగ
 మణిమయమంజులమంజీరనినదంబు
 కడఁగి యొక్కొకసారి ఘల్లుమనఁగ
 తప్పు టడుగు లిడుచు నాడ నొప్పు నిన్నుఁ
 గన్నతల్లియు భాగ్యము నెన్నవళమె ?
 సురుచిరాకార...

32

సీ. ఆణిముత్తియముల నమరినకుల్లాయి
 శిరమున నొకవింతచెలుపు మెఱయఁ
 దళతళ మనుపైఁడితల్కులకుబుసంబు
 కమనీయతనునీలకాంతు లీనఁ
 బదయుగంబున నున్న పసిఁడిగజ్జలు సారె
 కును ఝణంఝణ ఝణంఝణ యనంగ
 ముంగిటఁ దిరుగంగ ముద్దులమాటలు
 విని నందుఁ డానందమునఁ జెలంగి
 యయ్య రావోయి యటుపోకు మనుచునిన్నుఁ
 గౌఁగిలించినతండ్రిది గాక ఫలము
 సురుచిరాకార...

33

సీ. బెడఁ గైనయట్టిచల్లడము ధరించి పైఁ
 దళుకుబంగరువన్నెదట్టి గట్టి
 చెలువార సందిట నెలవంకజాళువా
 తాయెతుల్ గట్టి కాశేయళాటి
 వల్లెవాటుగ వేసి వాసించుకస్తురి
 తిలకంబు నుదుటను దీర్చి శిరము
 మూర్కొని చెక్కిళ్లు ముద్దాడుచును దండ్రి
 రావోయి యనుచు గారాబమునను
 నిన్నుఁ జం కిటు లిడుకొని యున్నయాయ
 శోదసౌభాగ్య మెంతని స్తుతి యొనర్తు
 సురుచిరాకార...

84

సీ. అమ్మ! ఏమిర యాదవాగ్రణి? గిన్నెదే;
 ఏలరా చషకంబు? పాలు ద్రావ;
 నివుడు దుగ్ధములులే; వెప్పడుగల్గును?
 గాత్రికాలమునందు; రాత్ర మెపుడు?
 నంధకారపువేళ; నవినఁ గన్నులుమూసి
 యిదె నిశివచ్చెనే యిమ్ము పాన
 పాత్రంబుఁ దెవ్వుని బలిమి యశోదమ్మ
 పైఁటకొం గీడ్చినబాల్యచేష్ట
 లన్నియును జూపరులకుఁ జోద్యంబు లగుచు
 నేత్రపర్వంబు లౌ నీవీచిత్రమహిమ
 సురుచిరాకార...

85

సీ. వెలువకదినమును బొరుగిండ్లఁ జొరబడి
 మీఁగడల్ వెన్నలు మెసవి మెసవి
 యుట్లమీఁడటిపాలచట్లు చేయందక
 తగురంధ్రమొనరించి త్రావి త్రావి
 పెరుగుకుండలలోన నురువడి చేవెట్టి
 సొంపుగా నొకకొంత జుట్టిజుట్టి
 యొరులు చూడకయుండ నరిగి యెప్పటియట్లు
 తోటిబాలురతోడ నాటలాడి
 కేరి నవ్వుచుఁ దల్లికొఁగిట వసించి
 తొర నీచౌర్యమహిమ యేమని నుతింతు
 నురుచిరాకార...

36

సీ. ఏమిరా కృష్ణ! మ న్నేటికిఁ దిన్నావు?
 అమ్మ! నేఁ దినలేదు అయ్యతోడు
 చిన్నవాండ్రందఱు చెప్పిరి గదవోయి
 నీవు వారలమాట నిజము జేసి
 విందువా నేనంతవెట్టినా శిశువునా!
 ఆఁకొంటినా! చూడవమ్మ నోటి
 వాసన యనుచును వక్త్రంబుఁ దెఱచి లో
 నాయశోదకును బ్రహ్మాండభాండ
 పంక్తులెల్లను దొంతులపగిదిగాను
 బెంపుచేసిననిన్ను వర్జింపఁ దరమే?
 నురుచిరాకార...

37

సీ. తనరంగ నాయశోదాదేవి యొకనాఁడు
 దధి కుంభమున నించి తరుచుచుండఁ
 జని నీవు పెరుగుతె వృనుచుఁ గవ్వముఁ బట్టు
 కొన్న యాకుండలో గుమ్మఁ డనెడు
 బూచి యున్నాఁడురా పొ వ్వుని బెదరింప
 గుమ్మణిచూపవే యమ్మ యనుచుఁ
 గరమునఁ జేలంబుఁ గట్టిగఁ బట్ట నా
 ఘుమ్మనునాదమే గుమ్మఁడనిన
 సవ్య మోమునఁ జిల్కఁ జిన్నా రిబొజ్జ
 గదల గంతులు వేసినఘనుఁడ వహహ
 సురుచిరాకార...

38

సీ. అమ్మ! మీఁగడపాలు తెమ్ము లే తెమ్మని
 పాణిపంకజమునఁ బై టఁబట్టి
 తిగించినమోము¹నొద్దికచూచి ముద్దాడి
 గిలిగింత లిడుచుఁ గొంగిటను జేర్చి
 జౌనుర కృష్ణ! నీ వాకలి గొన్నావు
 బువ్వపెట్టెద నని యవ్వధూటి
 మీఁగడపాలతో మేళగించినయోగి
 రముఁ దపనీయపాత్రముననునిచి
 చేతి కందీయ మెసుగినకౌతుకంబుః
 దలఁచి వర్ణింప నెవ్వరి కలవియగునె, సురుచి...

సీ. గోపబాలురతోడఁ గూడి నిత్యంబును
 వత్సంబులను గాయ నుత్సహించి
 నునుబట్టుపచ్చడమును మేనఁ గీలించి
 కనకచేలము విగికాసెఁ గట్టి
 పదముల రంజిల్లఁ బాదుకల్ ధరియించి
 కరమున సెలగోల నెఱయః బట్టి
 క్రేపుల నదలించి కేరుచుః జెలికాండ్రఁ
 జేరుచుఁ జిటునవ్వు చిల్కుమోము
 పూర్ణచంద్రనిరీతిని బొలుపుమిగిలి
 వెలయునీగోపవేషము చెలువుఁ దలఁతు
 నురుచిరాకార...

40

సీ. మాళిపైఁ జుట్టినమాయూరబర్హంబు
 బలభేదికార్తుకప్రభలు గాఁగ
 భువనమోహన మైనమురళీనినాదంబు
 పటుతరస్తనితశబ్దంబు గాఁగ
 ఘనతరోరఃకనతౌక్మస్తుభమణికాంతి
 లాలితచంచలాలతిక గాఁగఁ
 గమనీయదృక్కోణకరుణారసంబులు
 రాజితవర్షనీరములు గాఁగఁ
 బ్రావృడంబుదతుల్యవిగ్రహము సొంపు
 లలర బృందావనంబున వెలసి తొర
 నురుచిరాకార...

41

సీ. ఏకాంతి గని గోవు లిది కళిందాత్మజా
 జల మనుశంకచే జనును ద్రావ
 నేదీ ప్తి నీక్షించి యిది వలాహక మని
 మత్తవయూరముల్ నృత్తమాడు
 నేరుచి జూచి యాభీరకాంతలు తనూ
 లబళంబు లివియని చిదుమఁ దలఁతు
 రేళోభం గనుఁగొని యిలలోన శిశువులు
 సరసజంబూఫలేచ్చను జెలంగి
 రట్టి భవదీయమూర్తిమహాప్రభావ
 విఃతరులను భ్రాంతి నొందించు టెంతయరుదు
 సురుచిరాకార...

42

సీ. ఆవీతదుగ్ధమై యభినవనవనీత
 సుస్నిగ్ధమై ఘనసదృశ మగుచు
 గోవలతాపింఛగుచ్చసమాన మై
 ముగ్ధమై దధికణదిగ్ధ మగుచు
 నమలకేకీంద్రబర్హాలాంఛితము నయి
 వాసవోపలసువిలాస మగుచు
 నలరుయుష్మద్విగ్రహము భక్తజనమనో
 వాంఛితంబును దీర్పు నంచితముగ
 భువనమోహనరూప విస్ఫురితశార్ఙ్గ
 చాప యదుకులభూషణ చక్రహస్త
 సురుచిరాకార...

43

సీ. తతగోఖురోద్ధూతధరణీపరాగంబు
 గప్పినకుంతలాగ్రంబుతోడ
 సంచరణాయాసజనితఘర్తాంబుకం
 దళశోభితామలాననముతోడ
 నధరబింబాసక్తపృథులవేణూచ్ఛవ
 నవ్యమాధుర్యగానంబుతోడ
 భద్రదంతావళప్రతిమానయానంబు
 తోడ గోపాలురతోడఁ గూడి
 సంజకడ నీవు రాజూచి సంభ్రమమున
 భూషకాంతలు నీపొందుఁ గోరి రార
 నురుచిరాకార...

44

సీ. ఒకనాఁడు గోపికాయూధంబుతోఁ గూడి
 కడిమిమైఁ జని కుప్పిగంతు లిడుచు
 నొకసారి గుమిగూడి యుల్లాసమునఁ బూని
 బోదుదాఁగిలిమూతలాడుకొనుచు
 నొకవేళ ముదమున నుప్పొంగి కొలఁకుల
 సారెకు జలకేళి నలుపుకొనుచు
 నొకమాటు నవకునుమోదయవనములఁ
 బువ్వుల నొండొరుల్ రువ్వుకొనుచు
 జెలఁగి యిచ్చావిహారంబుఁ జేయునీదు
 శైశవక్రీడ లేమనిచెప్పువాఁడ
 నురుచిరాకార...

45

సీ. ఏరుచి వదనపంకేరుహానంగిభృం

గనివహవ్యామోహకరముఁ దాల్చు

నేచెడం గమలముభేందుమండలమున

సలలితలాంఛనశంకఁ జూపు

నేకాంతి కుంతలాసీకసూర్యాత్తజా

రమణీయకుల్యాభ్రమము వహించు

నేచవి దృశ్యమాణేందీవరేక్షణా

చిత్తజబాణ మై చెలువు నెఱపు

నట్టికస్తూరితిలకముఁ బెట్టి నుదుట

సతుల వలపించుటకు నెఱజాణ వీవె, సురుచి...

సీ. ఏరవం బభినవాభీరకామినులను

వశలఁగ మోహప్రవశలఁ జేయు

నేనినాదము సూరిమానిసంఘములకు

శ్రాన్యమై చిరకాలభవ్య మొసఁగు

నేధ్వని + మృగగోపతండంబులకు మనో

హరముగాఁ దాపాపహరము చేయు

నేశబ్ద మసురకు లేశవినాశన

కరముగా హృదయభీకరముఁ జూపు

నార ! నీకేలఁ బట్టినచారువంశ

నాశనినదంబు లంతవిన్నాణ మయ్యె

సురుచిరాకార...

సీ. శుండంబు నవసీతసుందరగంధవా
హాలంకృతంబుగా నలరుచుండ
మాటలు తస్కరకోటియుక్తివ్యాజ
పాటచంబున మీటి తేటపడఁగఁ
గన్నులు కుహనాప్రకారభాసురములై
జారవిలాససంచరతఁ దెలుపఁ
దరుణాంఘ్రిపంకిజద్వంద్వంబు సారెకుఁ
బటుశరతాండవభ్రమము నెఱప
సొబగు మీఱిననినుఁ జూచుసుదతు లెల్లఁ
బంచశరసాయకంబులపాలు గారె
సురుచిరాకార...

48

సీ. ఎవ్వనిమృదుభాష లిందుబింబాననా
శ్రవణరంధ్రములకుఁ జవులు గఱపు
నెవ్వనిక్రేగంట నెసఁగినచూమ్ములు
కామినీహృదయముల్ గఱఁగఁజేయు
నెవ్వనిమోవి పైనవ్వు భామాజన
వరలోచనోత్సవకరము నెఱపు
నెవ్వనిసుందర మితుకోదందుని
భంగి నింతునెల్ల భ్రమయుఁ జేయు
నట్టినీమోహనాకార మవనిలోన
వలపుఁ బుట్టింపదే పతివ్రతలకైన
సురుచిరాకార...

49

సీ. పంతగింపుచు గోపబాలురతోఁగూడి

కందుకక్రీడలఁ జెందుచున్న
తటి నొక్కఘోషనుందరి పొడచూపినఁ
గడువేగ నాకాంతఁ గదియఁ బోయి
యిదె బంతివచ్చె నోయెలనాఁగ నీపైఁట
కొంగుఁ జొపు మటంచుఁ గుదియఁ బట్టి
కుచములపై నఖకోరకంబులు నిల్పి
యేరసిన బంతి లేదంచు మరలి
మొలకనవ్వులు మోముపైఁ జిలుక వచ్చు
నట్టిసీచతురత్య మేమని వచింతు
సురుచిరాకార...

50

సీ. మందకుఁ జనుచున్న మందయానను జూచి

వెనుకొనిపోయి వేవేగఁ గదిసి
పెండ్లికూతుర నీదుపెనిమిటిపే రేమి
చెప్పుమా యని కేలు చేతఁ బట్టి
నలుదిక్కు లీక్షించి భలిమిఁ గొంగిటఁ జేర్చి
ఘనమాలతీకుడుంగమున నునిచి
కరములఁ బాలిండ్లు గదియించి బిరబిర
పలుచనికెమ్మోవిఁ బంట నొక్కి
మారుకేలిని గూడినబేరజంపు
చర్యఁ దలపోయ జనుల కాశ్చర్య మయ్యె
సురుచిరాకార...

51

సీ. పొరుగురఁ జల్లవ్వుఁబోయినగొల్లయి
 ల్లాండ్రను ద్రోవలో నడ్డగించి
 వనితలారా మీకు వల్లభు లెవ్వార
 లెందుందుదురు మీర లేకతమునఁ
 జిక్కితి రిక నేమిచేతురు నాతోడ
 మదనకేళికి రండు ముదముతోడ
 ననుచు జంకించి యవ్వనరుహనయనలఁ
 బొదరిండ్లలోఁ దార్చి భూరిసత్వ
 శాలి వై యందటికి నన్ని చందములను
 నల్లపని చేసి విడిచినబల్లిదుండవు
 నురుచి రాకార...

52

సీ. కౌతుకంబున ఘోషకాంతలు యమునాన
 దీజలకేళిని దేలుచున్న
 సమయంబుఁ జూచి వే చని వారివస్త్రంబు
 లన్నియుఁ గొనిపోయి పొన్న యెక్క
 నతివ లంశుకఁగీహీనాంగలై లజ్జించి
 యతనుమందిరముల హస్త మిడుచు
 వలువ లీవ్వుని వేడ వనితలారా చేతు
 లెత్తి మ్రొక్కినఁ జీర లిత్తు ననుచు
 కీరవాణులచేత మ్రొక్కించుకొనుట
 యెంత వింతని నే విన్నవెందు నొర
 నురుచిరాకార....

53

సీ. కుసుమాపచయకాంక్ష గోపిక ల్వనవాటి
 కేగినజాడల నెఱిగి వెంటఁ
 బడిపోయి వనములోఁ బడఁతులఁ గనుఁగొని
 యింతులార! సుమము లిచట లేవు
 ముందట మల్లెలు మొల్లలు గల వని
 తప్పుమాటలు కొన్ని చెప్పి పొదలు
 చొరఁ దీసి బలిమిచేఁ బరిరంభణము చేసి
 యధరబింబామృతం బాని యాని
 సురతకేళిని వేర్వేఱఁ జొక్కఁ జేసి
 తార నీ వెంతనేర్పరి వని నచింతు
 సురుచిరాకార...

54

సీ. పా లమ్మఁజనుగొల్లపడఁతులవెనువెంట
 నరిగి కాననభూమి నడ్డగించి
 బలిమిచే నొకయింతిపాలిండ్లు చెనకుదు
 మురియుదు నొకకాంతమోవి నొక్క
 సుందరి నొక్కర్తుఁ జూచి చెక్కిలి మీటి
 కామిని నొక్కర్తుఁ గొంగిలించి
 ముదముతో వారిని మోహవశలనుఁ గా
 వించి కంతునికేలి వేడ్క లలర
 నందఱికి నన్నిరూపులై పొందినట్టి
 నీదుచాతుర్యమహిమ వణ్ణింప వశమె
 సురుచిరాకార...

55

సీ. బృందావనమున నాభీరకాంతలనెల్ల
 దినదినంబును బల్కి నొనరఁగూడి
 మాపటివేళల నేపార నిండ్లకుఁ
 జని పురుషులు లేనిసదనములను
 జొచ్చి కన్యలఁ జూచి మచ్చిక నచ్చిక
 బుచ్చిక ల్లావించి పొందుగాను
 సరసంబు లాడుచుఁ జక్కిలిగింతలు
 పెట్టుచు వారలగుట్టు లరసి
 పాన్పుమీఁదటఁ గ్రుంగిలఁబడఁగఁ దిగిచి
 ప్రథమసురతఁబుఁ గావించుప్రౌఢ వార
 సురుచిరాకార...

56

సీ. నందునిపోదరి సుందరీమణి రాధ
 యొకనాఁడు నీసాబ గొనరఁ జూచి
 రార కృష్ణా యని గారవంబునఁ బిల్వఁ
 జని నీవు ప్రేమ నవ్వనరుహఁక్షి
 మిసమిస మనుమేసిపనుఁ జూచి సిబ్బెపు
 గబ్బిగుబ్బలపోయగంబుఁ గాంచి
 తత్తరంబునను మేనత్తని తలఁచక
 చేరి కౌఁగిటిలోనఁ జేర్చి కూర్చి
 నతనుకేళిని చేర్చినవితతచరిత
 మెంత వింతని సారె వర్ణింతు నహహ
 సురుచిరాకార...

57

సీ. రాధావధూటి నిరంతరప్రేమాతి
 శయభవదర్శితస్వాంత యగుచు
 దధిరి క్తమైనట్టిపుగులకుంభంబున
 మరథదండంబుఁ బల్తారు పూని
 తఱచఁగ నీవును దత్కుచ స్తంభచం
 చలలోలదృష్టిచే నలరి ధేను
 దుగ్ధదోహనముకై తొడరి యాఁబోతును
 బిదుకంగఁ బోవుట విదిత మయ్యె
 నార విహ్వలచిత్తులై యలరినట్టి
 యుభయమోహంబు లెంతనియభినుతింతు
 సురుచిరాకార...

58

సీ. యమునాతటంబున నమరంగ నొకరాత్రి
 నవ్యమాధుర్యగానంబు సేయ
 విని గోపకాంతలు విహ్వలస్వాంతలై
 పతులను సుతులను బరగ విడిచి
 వచ్చి భవన్తుఖవనజంబుఁ బొడగాంచి
 విరహాగ్నితప్తలై వేడుకొనినఁ
 గరుణించి యాఘోషకామినీజనముల
 కన్నిరూపములఁ బ్రియం బొనర్చి
 రాచకేళిని దేల్చినప్రాభవంబుఁ
 జూచి వర్ణింపఁగాఁ దమ్మిదూలినశమె
 సురుచిరాకార...

59

సీ. ముదముతో రుక్మిణి గదిసి వీడె మొసంగ
దగ సత్యభామ గంధంబుఁ బూయ
జాంబవతీకన్య చామరంబులు వీవ
మిత్రవింద విపంచి మేళవింప
భద్ర దా శ్రీపాదపద్మంబు లొత్తంగ
బరగ సుదంత దర్పణముఁ జూప
గాళింది నవపుష్పమాలిక లొసంగంగ
లక్షణ శయ్య నలంకరింప
స్త్రీలు కొలువున్న వేళలఁ జిత్తభవుని
బలెను శృంగారరసము నీకలరె నొర
సురుచిరాకార...

60

సీ. బాణునివీటిలోపల ననిరుద్ధుండు
రుద్ధుడై పడియున్న రోష మొదవి
చని హనివాఁకిట నొనరంగఁ గాపున్న
హరుని బాణాహతి నురువడించి
యారక్క సునితోడ నడరి కయ్యముచేసి
చతురంగబలములఁ జదియఁగొట్టి
సాహసంబున ఘనచక్ర ధారను బాణ
దనుజునిబాహువుల్ దునిమి వైచి
విజయశంఖంబుఁ బూరించువేళఁ జూడ
వీరరస మెల్ల నీయందె వెలసె నొర
సురుచిరాకార...

61

సీ. ధరణిలో నొకవిప్రవరుడు కుచేలుండు
 నిరుపేద యైయుండి నెమ్మి నొక్క
 నాడు భవద్ధర్మము గోరి తనజీర్ణ
 పటముకొంగునఁ గొణిదెఁ డటుకు లునిచి
 కొనివచ్చి వినుఁ గాంచి యొనర దీవించిన
 నేమితెచ్చిత వని ప్రేమతోడ
 నరసి యాపృథుకముల్ కరమున నిడుకొని
 భక్షణం బొనరింపఁ దత్క్షణమున
 వితతసామ్రాజ్యవిభవసంగతునిఁ జేసి
 నట్టికరుణారసంబు నీ కమరె నొర
 నురుచిరాకార...

62

సీ. బలభేది యలుకతోఁ బటుతరమేఘజా
 లములను విడిచి శిలాప్రయుక్త
 వర్షంబుఁ గురియింప వల్లవజసమును
 గోవులు భీతి నాకులత నొంద
 వీక్షించి మీరేల వెఱచెద రని వారి
 నందఱ నావులమందఁ దోలు
 కొనుచు రమ్మని పోయి గోవర్ధనాచలం
 బిరవుగా నొకకేల నెత్తిపట్టి
 సర్వజీవుల నెల్ల రక్షణముచేసి
 నట్టియద్భుతరసము నీ కలరె నొర
 నురుచిరాకార...

68

సీ. రుక్మిణికొఱకు నై రూఢిగా భీష్మక
 నగరంబు జొచ్చి యాఖగకులేంద్రుఁ
 డమరనాథుని గెల్చి యవృతంబుఁ గైకొన్న
 కరణి చైద్యాదుల నురువడించి
 పుష్పగంధిని గొనిపోవఁగ రుక్మకుం
 డదె పోకు మని వెంటనాటి వాఁడి
 నారసంబులనేయ నవ్వి యాతనిః బట్టి
 బావ రమ్మని శితభల్లములను
 దలయు మూతియు రేవు లై తనర గొరిగి
 నట్టిహాస్యరసంబు నీ కలరె నొర
 నురుచిరాకార...

64

సీ. మధురాపురంబు నెమ్మది నేలుచుండంగఁ
 జతురంగబలసముచ్చయము తోడ
 నడరి జరాసంధుఁ డతికోపఘూర్ణిత
 హృదయుఁ డై దాడిగాఁ బొదివి నిన్నుఁ
 గదసంబునకుఁ బిల్వ మదిలోన నూహించి
 నగరంబు వెడలి కాననముఁ జొచ్చి
 కొండఁ బ్రాకినఁ జూచి ఘోరదావానలం
 బిడిన నందుండక కడురయమున
 ద్వారకాపుర మిరవుగాఁ జేరి యుండి
 నట్టిభయరస మవ్వేళ కలరె నొర !
 నురుచిరాకార...

65

సీ. ధరణిఁ బొండ్రకుఁ డనునరపాలకుఁడు భవ
 చ్చిహ్నము ల్లాల్చి ప్రసిద్ధముగను
 వాసుదేవుఁడ నేను వసుధలో నాకంటె
 విక్రమశాలి యేవీరుఁ డనుచు
 దూత నంపిన విని తొడిబడ వానిపైఁ
 జని రోషమున ఘోరసంగరమునఁ
 బటుశరఁహిన్చే బలముల సమయించి
 కరితురంగములఁ జీకాకుచేసి
 యతనితలఁద్రుంచి వైచినయట్టితఱిని
 జెలఁగి బీభత్సరసము నీ కలరె నార !
 సురుచిరాకార...

66

సీ. కౌరవపాండవుల్ ఘోరయుద్ధముఁ జేయు
 తఱి నరసారథిత్వము వహించి
 యరదంబుఁ గడపంగ నురవడి ధీమ్మండు
 విజయునిపై బాణవిసరములను
 జొనిపి గర్వము మీఱి సునిశితశరము నీ
 యురము నాటించినఁ గెరలి నీవు
 ధరణిపైఁ గుప్పించి యురికి చక్రము చేతఁ
 బట్టి యామిన్నే టపట్టిమీఁద
 నరుగఁ బార్థుండు మన్నింపు మని మరల్చు
 నపుడు రౌద్రరసంబు నీకల్గె నార !
 సురుచిరాకార...

67

సీ. ధర్మపుత్రుఁడు మహాధ్వరముఁ జేసెడు వేడ్కఁ
 బూని నానాదేశభూపతులను
 బిలిపించి హితబంధువులను రావించి పే
 రోలగం బుండెడువేళయందుఁ
 బటుమదాంధుఁడు శిశుపాలుండు నినుఁ జూచి
 పూర్వవైరము నలపోసి కొన్ని
 ప్రల్లదంబులు వల్కఁ బ్రతిభాషలాడక
 యూరకుండితి వేమికారణంబొ
 కాని తెలియదు లోకప్రకాశ మైన
 శాంతరస ముప్పతిల్లె నీసమ్ముఖమున
 సురుచిరాకార...

68

సీ. సతులు శృంగారంబు దితిజులు వీరంబు
 భూసురు ల్కరుణ యద్భుతము జనులు
 హాస్యంబు రుక్తకుం డలజరాసంధుండు
 భయము పొండ్రకుఁడు బీభత్సరసము
 శౌద్రంబు భీష్టుండు రమణీయశాంతంబు
 శిశుపాలుఁ డెఱుంగంగఁ జేయునట్టి
 నవరసాలంకారభవదీయనామంబు
 పగ నైన పగ నైన బాంధవమున
 నైన భీతిని నైన యి పొనరఁ దలఁచు
 నరుల కంటనినందురు దురితచయము
 సురుచిరాకార...

69

సీ. న్యాయమూర్తముఁ దప్పి నరులను వేధింప
 రాజు గాఁ డతఁడు తరాజు కాని
 పతిభక్తి విడిచి సంపద నొందుజవరాలు
 ఆలు గా దది నీచురాలు గాని
 తల్లిదండ్రులమాట దాటిన సుతుఁడు దా
 సుతుఁడు గాఁ డతఁడు కుత్సితుఁడు గాని
 అతిభిభాగవతుల నర్చిపలేనిల్లు
 యిల్లు గా దది వట్టిపొల్లు గాని
 పరమధర్మజ్ఞుడే రాజు భక్తిగలది
 యాలు సుగుణుండె కొడుకు పూజార్హ మిల్లు
 సురుచిరాకార... 70

సీ. కరణంబు కావులు గలహించుచుండిరా
 యూరుగా దది లత్తుకొరు గాని
 అర్థులు వేడిన నడియాస వెట్టైనా
 దాతగాఁ డాతఁడు ప్రేత గాని
 ధనమిచ్చుదాతపద్యము చదువఁడ యేని
 పంది గాఁ డాతఁడు పంది గాని
 సురుచిరసచ్చబ్దశృద్ధి లేకుండెనా
 సుకవి కాఁ డాతఁడు కుకవి గాని
 వైర ముడిగిన దూరిదువాఁడె దాత
 చదువు గలవాఁడె భట్టు వాగ్మరియె సుకవి
 సురుచిరాకార... 71

సీ. వినయంబు గలకాంత విడిచి వర్తించెనా

విభుడు గాఁ డతఁడు రాసభుడు గాని
గురుమంత్ర మెదలోన గుప్తంబు సేయఁడే
నరుడు కాఁ డతఁడు వానరుడు గాని

ప్రేమతోఁ జన్నిచ్చి పెంచకయుండెనా

తల్లి గా దది మూలుతల్లి గాని

ప్రభువు చెప్పినయట్టి పనికి మాతాడెనా

భటుడు గాఁ డతఁడు దుర్భటుడు గాని
గుణము గలవాఁడె పతి మంత్రగోప్త జనుడు
పెంచినది మాత పనులు గావింప బంటు
నురుచిరాకార...

72

సీ. ఆమయఘ్నం బైనయావధజ్ఞుడు గాని

వెజ్ఞు గాఁ డాతఁడు జ్ఞు గాని

చతురుపాయంబులసరణిఁ దెలియనిమంత్ర

మంత్ర గాఁ డతఁడు దుర్మంత్ర గాని

విదితనానాశాస్త్రవేది గానిబుధుండు

బుధుడు గాఁ డతఁడు బుద్బుధుడు గాని

శమకమానుష్ఠానసమితిఁ దాల్చక యున్న

దపసి గాఁ డతఁడు కుతపసిగాని

¹ప్రాజ్ఞుడే వెజ్ఞు సదుపాయపరుడె సచివుఁ

డర్థవేదియె నూరి బ్రహ్మజ్ఞుడె ముని, సురుచి...

1 శాస్త్రివెద్యుండు.

నీ. ప్రియముతో రమ్మని పిలిచిపెట్టనికూడు
 కూడు గా దది పుట్టగూడు గాని
 భోగదానములనుఁ బొందరానిధనంబు
 ధనము గా దది వన్నెదనము గాని
 సత్యవాక్యము నిల్పఁ జాలనిసరుజిహ్వా
 జిహ్వా గా దది గోధిజిహ్వా గాని
 పరుల కుపకారంబు పట్టిసేయని బ్రతుకు
 బ్రతుకు గా దది రోతబ్రతుకుగాని
 దయగలది భోజ్య మక్కరధనము ధనము
 నిలుకడది నాల్క యుపకృతినియతి బ్రతుకు
 సురుచిరాకార...

74

నీ. సరసాన్నములఁ దృప్తిసలుపఁజాలని పెండ్లి
 పెండ్లి గా దది దూబపెండ్లి గాని
 ఆరసి తారతమ్యము లేఱుంగని పెద్ద
 పెద్ద కాఁ దాతఁడు గ్రద్ద గాని
 వినయమ్ము లేక వేవే లొసుగిన యీవి
 యీవి గా దది మంటిదీవి గాని
 బంధువుల్ సమ్మతపడనట్టిశుభము దా
 శుభము గా దది విపన్నిభము గాని
 తృప్తిఁ బొందినదే పెండ్లి తీర్చె పెద్ద
 తనదువినయమె యీవి బాంధవమె శుభము
 సురుచిరాకార...

75

సీ. వల వెంతగల్గిన వారకాంతలమాట
 మాట గా దది నీళ్లమాట గాని
 కుల మెంతగల్గినఁ గులహీనుతోఁ జెల్లి
 చెల్లి గా దది పాముచెల్లి గాని
 నెల వెంతకల్గిన నీచులతోఁ బొందు
 పొందు గా దది పెట్టుమందు గాని
 ధన మెంత గల్గినఁ దా విజాతులసేవ
 సేవ గా దది చెడుత్రోవ గాని
 మానినిది మాట సుగుణిది మంచితనము
 ఘనునితోఁ బొత్తు సత్కులజునిది సేవ
 నురుచిరాకార...

76

సీ. పరగ శ్రీవైష్ణవార్పణము సేయనికల్లి
 కల్లి గా దది పెద్దకొల్లి గాని
 పరమభాగవతసంస్పర్శఁ జెందని నోము
 నోము గా దది పెనుగోము గాని
 హరిదాసచరణానుసరము గానిజలంబు
 జలము గా దదియె కజ్జలము గాని
 కమలాక్షభక్తసంగతిఁ గోరనిత్రిదండి
 దండి గాఁ డతఁడు త్రిదండి గాని
 వైష్ణవార్పణసిరి భాగవతమె నోము
 ముక్తసుగుఁడె యతి తీర్థములె పదములు
 నురుచిరాకార...

77

సీ. స్థిరబుద్ధితో నినుఁ జింతసేయనిదినము
 దినము గా దదియె దుర్దినము గాని
 వితతమా నీకథ ల్వివరకయుండిన చెవుల్
 చెవులు గా వవి కొండగవులు గాని
 భవదీయనామము ల్పలుకకుండిననోరు
 నోరు గా దది డక్కతీరు గాని
 సొంపుగా నీమూర్తి సొబగుఁ గాననికనుల్
 కనులు గా వవి నీటిదొనలు గాని
 చింతగలదియె తిథి విన్నిఁ జెలఁగు శ్రుతులు
 పఠనగలదియె నోరు చూపరయఁ కనులు
 నురుచిరాకార....

78

సీ. సతతంబు నీప్రదక్షిణము సేయనికాళ్లు
 కాళ్లు గా వవి మరగాళ్లు గాని
 అనయము నీపదార్చనము సేయనికరము
 కరము గా దది దర్శికరము గాని
 భవదలంకృతసుమభ్రమతఁ జెందనిముక్కు
 ముక్కు గా దది పందిముక్కు గాని
 చేరి యుష్మత్కథల్ చింతసేయనిబుద్ధి
 బుద్ధి గా దది పాపవృద్ధి గాని
 వలగొనిన వంఞ్ములును పూజగలవి చేతు
 లలరువాసనఁగొన నాస మతిశయాతి
 నురుచిరాకార...

79

సీ. మంత్రప్రభూత్సాహ మహితశక్తిత్రయం
 బును రజస్సత్వైతమోగుణంబు
 లును దానధర్మపరోపకాగంబులు
 వరభవిష్యద్భూత వర్తమాన
 ములు లయస్థితి జన్మములు కైత్యమాంధ్యసౌ
 రభ్యాది లక్షణత్రయము లెఱిగి
 సరసవేదపురాణ శాస్త్రేతిహాసాది
 విద్యాచతుష్టయ విభవ మనసి
 నడచుకొను మానవేశుండు పుడమిలోనఁ
 బ్రణుతిఁ గొంచును దా సభాపతి యనంగ
 సురుచిరాకార....

80

సీ. ఘనమనోవాక్కాయకర్తంబులను ధర్మ
 కామార్థమోక్షము లే్పిమ నెఱిగి
 రథగజాశ్వపదాతిరమణీయచతురంగ
 బలసమేతుఁ డగుచు బ్రహ్మచారి
 భిక్షువానప్రస్థపితృమాతృబంధుగృ
 హస్థులఁ గరుణచే నరసికొనుచుఁ
 దగ సామఋగ్యజురధర్మణవేత్త తా
 భూసురోత్తములను బూజచేసి
 వెలయు నరపాలచంద్రు డీములను మిగులఁ
 బ్రణుతి కెక్కును దా సభాపతి యనంగ
 సురుచిరాకార....

81

సీ. అరయః బ్రభాతమధ్యాహ్న సాయంకాల
 ములను సంధ్యాదికములను దీర్చి
 ఘనతరావచనీయగార్హ పత్యసుదక్షి
 ణాగ్ని హోత్రులకు హవ్యము లాసంగి
 యంశుకాభగణగంధాదిచతుర్విధ
 శృంగారములఁ గడు రంగు మీఱి
 ధరణిఁ గృతత్రేతద్వాపరకలియుగ
 ధర్మప్రవర్తనఁ దనరఁ బ్రజలఁ
 గరుణ నేలినరాజశేఖరుఁడె జగతిఁ
 బరిధొల్లును దా సభాపతి యనంగ
 ననుచుచిరాకార...

82

సీ. భూజల తేజోనభోవాయుపంచక
 భూతాత్మకుఁడ నని ఋద్ధి నెఱిగి
 యలరుప్రాణాపానవ్యానాదిప్రాణవా
 యువు లున్న తావుల యుక్తిఁ దెలిసి
 రూఢి శబ్దస్పర్శరూపరసగంధంబు
 లేనింటియందలి యెఱుక గలిగి
 త్వక్చక్షుశ్రోత్రజిహ్వాక్షణనిర్మల
 పంచేంద్రియంబులఁ బదిలుఁ డగుచు
 వెలయ భూపాలముఖ్యుఁ డీవిశ్వమునను
 బ్రస్తుతికి నెక్కు దా సభాపతి యనంగ
 ననుచుచిరాకార...

83

సీ. మాఘరఘువంశకుమారసంభవమేఘ
 సుదేశ భారవిసముదయార్థ
 మెఱిగి భాట్టప్రభాకరతర్కమిమాంస
 వేదాంతవైశేషికాదికములు
 దెలిసి వ్యాకరణజ్యోతిషకల్పశిక్షాని
 రుక్తచందన్సుల యుక్తికలిగి
 యాజనాధ్యాపకాధ్యయనదానప్రతి
 గ్రహయజనాఖ్యషట్కర్తవిరతు
 లైనవిప్రుల నరసినమానవేశుఁ
 డతులగతి నొప్పుఁ దా సభాపతి యనంగ
 నురుచిరాకార...

84

సీ. ఘనహరిశ్చంద్రసగరపురూరవనల
 పురుకుత్సకార్తవీర్యులచరిత్ర
 మెఱిగి పౌరాణికపరిహాసవిద్వాంస
 భటకవిసప్తాంగభరితుఁ డగుచు
 ధనధాన్యవస్తువాహనమిత్రసంతాన
 బౌంధవాన్యప్తసంపదలు గలిగి
 నిధితటాకారామనిర్జరాలయకృతి
 భూసురస్థాపనపుత్రులనెఱు
 సప్తసంతానములను బ్రశస్తుఁడైన
 ప్రభుప్రసకుఁ జెల్లుఁ దా సభాపతి యనంగ
 నురుచిరాకార...

85

సీ. భోజనవస్త్రతాంబూలగంధప్రియ
 కామినీసంగీతకనకభూష
 ణాదుల మృదుశయ్యలనఁ దగునవ్వభో
 గము లనుభవింపుచుఁ గటుకమాయ
 తిక్తామృతమధురవార్ధిజముఖ్యషడ్రస
 ముల నెఱుఁగుచు భక్త్యభోజ్యలేహ్య
 పానీయచోష్యసుపంచవిధాహార
 ముల నతిథులఁ దృప్తి బొందఁజేసి
 చెలఁగి విహరించునునుజుఁడే క్షీతితలమునఁ
 బ్రతిభఁ గాంచును దా సభాపతి యనంగ
 సురుచిరాకార...

86

సీ. వీర బీభత్సశృంగారకరుణాద్భుత
 శాంతాదినవరసస్వాంతుఁ డగుచుఁ
 గులరూపయావనస్థలధనవిద్యాప్ర
 భృత్యప్రమదములఁ బెనఁగుగొనక
 నిధిజలపాషాణనిక్షేపకక్షోణి
 కాగామిసిద్ధస్వాస్థ్యంబు లనెడి
 యవ్వభోగములతో నైనగృహారామ
 క్షేత్రముల్ భూసురశ్రేణి కొనుగు
 పురుషసింహుండు వెలయు నీపుడమిలోన
 వితతయశుఁ డనఁ దా సభాపతి యనంగ
 సురుచిరాకార...

87

సీ. శాల్మలిష్టక్షకుశక్రౌంచపుష్కర
 శాకజంబూద్వీపసరణి విజయ
 శాసనంబులు నిల్పి చంద్రసూర్యాంగార
 కాదిగ్రహబలవిహారుఁ డగుచు
 సంస్కృతమగధవై శాచికప్రాకృతా
 పభ్రంశకాద్యష్టభాష లెఱిఁగి
 శబ్దవిరోధదుస్సంధిపునరుక్తి ఛం
 దోభంగముఖదశదోషరహితు
 లైవకవిరాజులను బ్రీతి నరసికొనినఁ
 బ్రాజ్ఞుఁ డై యొప్పుఁ దా సభాపతి యనంగ
 సురుచిరాకార...

88:

సీ. అంగలాటదళార్ణవ కాంగకాంభోజకే
 కయఘూర్జరకిరాతగౌళసాల్వ
 బాష్ణికశాల్మలబార్బరనేపాళ
 పాంచాలమలయాళపాండ్యమత్స్య
 సౌరాష్ట్రకోసలసౌవీరటెంకణ
 కొంకణగాంధారకురుయుగంధ
 కాండ్రకళింగమహారాష్ట్రమాళవ
 ప్రముఖఛప్పన్నదేశములభాష
 లెఱిఁగి ధర్మప్రవర్తనఁ దిరుగురాజు
 భాసిలుచు నుండుఁ దా సభాపతి యనంగ
 సురుచిరాకార...

89

సీ. కేశవ మాధవ కృష్ణ హృషీ కేశ
 వామ నాచ్యుత హరి వాసుదేవ
 దామోద రానిదుద్ధ జనార్దన నృసింహ
 ప్రద్యుమ్న గోవింద పద్మానాభ
 నారాయణోపేంద్ర ధీర మధుసూదన
 శ్రీధ రాధోక్షజ శ్రీశ విష్ణు
 సత్పుండరీకాక్ష సుకర్షణ త్రివి
 క్రమ యనునామముల్ క్రమముతోడ
 నేనరుండైనఁ బఠియింప నిహపరముల
 సౌఖ్య మొసఁగుదు వఁట యెంతసదయమతివి
 సురుచిరాకార...

90

సీ. ధరలోన నేజాతినరుండైన శంఖచ
 క్రాంకితుఁ డై భక్తి నలరెనేని
 చిద్రోధ్యుండ్లంబుఁ జెన్నుమీఱి ధరించి
 దాసనామంబునఁ దనరెనేని
 మదిని అష్టాక్షరీమంత్రజపం బొన
 రించి వనమాల వహించునేని
 నద్గురుకృపచేతఁ జరమార్థవిభవంబుఁ
 దెలిసి పరతంత్రుఁ డై నిలిచెనేని
 యతనికలుషము లెల్లను హతముచేసి
 పరమపద మిత్తు వఁట యెంత సరసమతివి
 సురుచిరాకార....

91

సీ. ప్రహ్లాద నారద బలి భీష్మ రుక్మాంగ
 దార్జున పుండరీ కాంబరీష
 సనకసనందన శౌనక వ్యాస వ
 రాశర ధ్రువ బావరాయణ గుహ
 విదుర విభీషణ వినతాతనూభవ
 గజరాజ వాల్మీకి భుజగనాథ
 పవనతనూజ యుద్ధవ వసిష్ఠాదిభా
 గవతోత్తములు నీదుకరుణఁ బడసి
 తావకీయాంఘ్రి సేవలఁ దగిలి జన్మ
 రహితు లై కాంచి రట భవన్తహితపదవి
 సురుచిరాకార...

925

సీ. హలకులిశాంకుశ జలజశంఖరథాంగ
 కల్పక రేఖాప్ర కాశితములు
 అభినవవికసనహల్లకదళనిభ
 పరిపూర్ణ శోణభా భాసురములు
 హరజటాజూటశృత్య త్రరంగోజ్జ్వల
 గంగానదీజన్మకారణములు
 అఖిలమానీంద్రహృదంతర రంగస్థ
 లస్ఫురన్నాట్యవిలాసములును
 భద్రకరములు భవదీయపదయుగములు
 నాచునోవీధి నిలువవే నలిననాభ
 సురుచిరాకార...

966

సీ. సకలయోనులయందు జన్మించి జన్మించి
 దినమును బొట్టకై తిరిగి తిరిగి
 యున్నతవృత్తిచే నుప్పొంగి యుప్పొంగి
 పంచేంద్రియవ్యాప్తి బరగి పరగి
 కలుషజాలంబులు గావించి కావించి
 మొగిని సంసారాబ్ధి మునిగి మునిగి
 తనుజరాభారంబుఁ దాలించి తాలించి
 నరవిఁ గొన్నాళ్లకుఁ జచ్చి చచ్చి
 మరలఁ బుట్టంగలేక నీచగణయుగళ
 సేవఁ గోరితి నను దయఁ గావవలయు
 నురుచిరాకార...

94

సీ. మర్యాదరహితుఁడ మదనవరనశుండ
 పంచనావరుఁడను గొంచెగాఁడఁ
 గతినహృదయుఁడ దుష్కర్తుఁడ నీచుండ
 గురుపాతకుఁడ గృతఘ్నుఁడను దురభి
 మానిని లోభిని మత్సరయుతుఁడను
 దుర్గుణుండను గురుద్రోహి నైన
 నావంటియజ్ఞాను నేవిధంబున నీదు
 దయకుఁ బాత్రునిగాఁగఁ దలఁచకున్నఁ
 బలితపావనబిరుదు యేవట్ల నీకు
 నిలువబోవదు నుమ్ము భూతలమునందు
 నురుచిరాకార...

95

సీ. పుత్రమిత్రకళత్రపూరితసుసార
 జలధికి నావ మీచరణసేవ
 బహుజన్త సంఘితపటుఘోరపాతక
 సముదయాభావ మీచరణసేవ
 బధిరాంధశాబకపశుపక్షిసుజ్ఞాన
 జననప్రభావ మీచరణసేవ
 శాశ్వతమహనీయసాయుజ్యపదవికి
 జక్కునిత్రోవ మీచరణసేవ
 యనుచు వేదాంతసిద్ధ మై యలరుచుండు
 గాన భవదంఘ్రి సేవయ కలుగఁజేయు
 నురుచిగాకాగ...

96

సీ. కఠినతరాజ్ఞానఘనతిమిరార్యమ
 కిరణముల్ మీనామకీర్తనములు
 చటులదురింద్రియసర్పసముచ్చయ
 కేకులు మీనామకీర్తనములు
 కలుషాఘదుర్గమకాననదావాగ్ని
 కీలలు మీనామకీర్తనములు
 మహితారిషడ్వర్గమదగజసంచయ
 కేసరుల్ మీనామకీర్తనములు
 గాన మామకహృదయరంగస్థలమున
 నర్తనక్రీడ నల్పు మనాథనాథ
 నురుచిరాకార...

97

సీ. జపహోమసంధ్యాదిసత్క్రియల్ జేసిన
 నుపవాసములఁ గార్భ్య మొందియున్నఁ
 బుణ్యాస్థలంబులు పోయి సేవించిన
 మానక దానముల్ పోయి సేయఁ
 గాశీప్రయాగగంగానదీస్థలముల
 సకలధర్మంబులు సలుపు చున్న
 సారె భనుఃకోటి స్నానంబు చేసిన
 భక్తి నీయెడ లేక ముక్తి లేదు
 కాన నీవదపంకజధ్యానపరుని
 గా నొనర్చుము కరుణించి కమలనాభ
 సురుచిరాకార...

98

సీ. అల యజామిశునికలుషంబు లేడలించి
 యెలమితో సాయుజ్య మీయ లేదె ?
 అపకార మొనరించినట్టి కాకాసురుఁ :
 గృహతోడఁ జూచి రక్షింపలేదె ?
 వగవానితమ్ముని మృగధరార్కస్థాయి
 గా లంకఁ బట్టంబు గట్టలేదె ?
 సభలోన నవరాధశతము పల్కినయట్టి
 శిశుపాలు నాత్మలోఁ జూనుపలేదె
 నీదయారస మొరులు వర్ణింపఁ గలరె
 నన్ను గరుణింపు మిదె నీకు విష్ణుపంబు
 సురుచిరాకార...

99

నీ. జప హోమసత్క్రియల్ సలుపంగ నోప నే
 నుపవాసములఁ గ్రుస్సి యుండ నోప
 పుణ్యస్థలంబులు పోయి చూడఁగ నోప
 స్నానసంధ్యావిధుల్ పూన నోప
 కాశి గంగాప్రయాగములకుఁ బో నోప
 సకలధర్మంబులు జరుప నోప
 అఖిలవ్రతంబుల నాచరింపఁగ నోప
 నిరతాన్నదానంబు నెఱుప నోపఁ
 గనుక నీదాససఖ్యంబుఁ గలుగఁజేసి
 నీదునామంబు జిహ్వాను బాదుకొలుపు
 సురుచిరాకార...

100

నీ. నాలుక కేశవనామము నొడువుము
 చిత్తమా హరిమీఁదఁ జింత నిలుపు.
 పాణియుగంబ శ్రీపతిపూజ నేయుము
 కర్ణద్వయమ విష్ణుకథలు వినుము
 పదయుగ శ్రీధరభవనంబు పలగొను
 నయనయుగ్మమ యదునాథుఁ జూడు
 నాసాపుటమ జగన్నాథకశ్రీపాద
 తులసి నాఘ్రాడించు మలర ననుచు
 నవయవంబుల మనవిగా నడుగుకొంటి
 విన్నపము లెంతచేసియు వేడుకొంటి
 సురుచిరాకార...

101

సీ. శ్రీరాజగోపాలశేఖరవరమహా
 న్నతగోపురంబు ఉన్నవపురంబు
 స్వంసహాచక్రసంచరద్భారతీ
 నాట్యరంగంబు ఉన్నవపురంబు
 కామితాఖిలవస్తుకల్పనారుచిరాభి
 నవగోపురంబు ఉన్నవపురంబు
 నలలితనిర్మలసలిలధారాపూర
 నలినాకరంబు ఉన్నవపురంబు
 నవనిధిశ్రీకరంబు ఉన్నవపురంబు
 నరసఖిస్తావరంబు ఉన్నవపురంబు
 సుదుచిరాకార ఉన్నవపురవిహార
 రాజగోపాల రాధామనోజఘేల.

102

క. శ్రీరమణీకుచకుంభిత
 తీరవ్యకురంగమదపతీరసుగంధ
 వ్యారోపితవక్షస్థల
 గోపతిపరిపాలరాజగోపాలహరీ!

రాజగోపాలశతకము

సంపూర్ణము.

ఈ మానసబోధశతకమును తాదేపల్లి పానకాల
రాయడను కవి రచించెను. కవి కాలము కులము
గోత్రాదికము లెఱుంగుటకుఁ దగిన యాధారము
లీశతకమునందుఁ గనఁబడవు. చిత్తబోధ శతకమునఁ
గల విప్రుడనను విశేషమువలనఁ గవి బ్రాహ్మణుఁ
డని నిశ్చయింప వీలుచిక్కినది. పానకాలు కవి పై
రెండుశతకములే గాక పార్థసారథిశతకము రామ
శతకము లక్ష్మీదేవిశతకము నృసింహస్వామిశతకము
రుక్మిణీపతిశతకము నేత్రదర్పణమును వైద్యశాస్త్రము
రచించెను. నేత్రదర్పణములోనిదగు

“సీ. శ్రీవత్సగోత్రుఁ డంచితపటుశాస్త్ర సం

ఖ్యావనీ దేవకులగ్రగణ్యుఁ

డగు తాదేపల్లి...

పానకాలాయుఁ డనువాఁడ...”

అను పద్యమువలన నిక్కవి శ్రీవత్సగోత్రుఁడనియు
నాటువేలనియోగియనియుఁ దెలియును. నేత్రదర్ప
ణములోని

“సీ. గీ. నీటుగానెన్నఁదగుఁ గొండవీటిశీమ. ...

వ. అట్టిసీమా ప్రదేశంబునను దగ్భాగంబున...కృష్ణా
తీరంబున...

కం. పదపడి ముదమలరు తాడేపల్లిధరిత్రికా."

అను పద్యములవలన తాడేపల్లి పానకాలుకవి బెజ
వాడకుఁ జెంతగల తాడేపల్లినివాసి. పానకాలుకవి
మానసబోధశతకము వ్రాసి హరికి సమర్పించెను.
కాసులపురుషోత్తముఁడు తానొక మానసబోధశత
కము రచించెను. అది ప్రకృత మనుపలభ్యమగుటవ
లన నీకవి దానిని దొంగలించి మార్చికొనియుండునని
శతకకవితత్తకారులు వావిడిచియున్నారు. పానకాల
కవి చౌర్య మొనరించెననుటకుఁ దగినన్నిదృష్టాంత
ములు సంపాదించక పురుషోత్తమకవి శతకము కాన
రానంతన నిటులనెంచుట ప్రమాదమనఁదగును. నూ
టయిరువది సంవత్సరములనాఁటి రామదాసుచరిత్ర
ములో నీమానసబోధశతకములోని పద్యము లుద
హరింపఁబడుటవలన నీపానకాలుకవి నూటయేబది
సంవత్సరముల కించుక బైకాలమువాఁడనితోచును.
ఇతనిగ్రంథములు లక్షణగ్రంథములలో నుదాహ
రింపఁబడక పోవుటవలన నంతకుఁ బైవాఁడనితెలుప
వీలులేదు.

మానసబోధశతకము కేవలభగవచ్చింతనముతో
భక్తిరసప్రతిపాదకముగ నున్నది. ఈశతకము మాన
సరాజయోగ సంధాయకమని కవి చెప్పినమాట
సత్యము. శ్రీమహాత్ముని లీలావతారముల నభివర్ణించు
చు మనమునందుఁ జొన్నుటయే యైహికములను
దరించువిధమని కవిమృదుమధుర కవితాస్నిగ్ధమగు
సుకుమారవచనములతో నుడివి పామరజనుల భగ
వచ్చింతనమునకుఁ బురికొల్పుచున్నాఁడు. ఇందలిప
ద్యము లైహికబంధములు నిస్సారములనియుఁ గళే
బరము మలమూత్రస్విన్నము గావున దానిపై మమ
కారము బెట్టుకొనరాదనియు జన్మబంధదూరమగు
పరమాత్ముని సన్నిధిజేరుటకుఁ బ్రయత్నించుమనియు
బోధించుచున్నవి. ప్రజాసామాన్యమునం దీశతకము
మిగుల వ్యాప్తి నొందియుంటయే దీని యుత్కృష్టత
కొక దృష్టాంతము.

చిత్తబోధశతక మనునది యొకటి యీకవిపేరు
తోఁ గానవచ్చుచున్నది. దానిశైలియు ధారయు
విషయ సమీకరణము మానసబోధశతకమునకు
మిగుల చేరువలో నున్నది. ఈశతకనిర్మాతయగు

పానకాలురాయఁడే బాల్యావస్థలో చిత్తబోధశతక
మువ్రాసి తృప్తికరముగ నుండమిచ్చేఁ బ్రాథవయ
స్సులో మానసబోధశతకము వ్రాసెనేమో యని
తోఁచుచున్నది. కవి వృత్తము దెలుపుపద్యము ఇం
చుకమార్పుతో రెండుపాత్తములలో నొకేవిధము
గా నుంటయుఁగూడ శతకద్వయ మేకకర్తృక మన
సాహసము కలిగించుచున్నది.

నందిగామ. }
1-1-25 }

ఇట్లు భాషాసేవకులు,
శేషాద్రిరమణకవులు

శ్రీ రస్తు.

తాడేపల్లి పానకాలరాయ కవికృత

మానసబోధశతకము.

ఉ. శ్రీరమణీమణీహృదయసేవితముల్ నవపుల్లహల్ల
క, శ్రీరమణీయసుందరవిశేషవిలాసము లబ్ధసంభ
వో, దారకిరీటరత్నలలితద్యుతిపూర్ణములభ్రగాప
గా, సారతరంబు లంచు మనసా హరిపాదము
లాశ్రయింపుమా. 1

ఉ. దండిగఁ జట్టుతాతని యథావిధి నంగనగా నొ
నర్చె ను, ద్దండతఁ గొండచిల్వను ముదంబునఁ
జేసెను దివ్యదేహిఁగాఁ, బండితులైనవారి నెడఁ
బాయక బ్రహ్మపదంబుఁ జేర్చె నీ, చండితనంబు
మాని మనసా హరిపాదము లాశ్రయింపుమా. 2

చ. సనకసనందనాదిమునిసత్తము లుత్తమభక్తియుక్తి
సా, ధనమున నంబుజాక్షునిపదంబుల నేవ యొ
నర్చి ధన్యులై, మనుట యెఱింగి యింకఁ గొఱ
మాలినవారల వేడనేల నీ, వనవరతానురక్తి
మనసా హరి... 3

ఉ. సారము లేనిసంసరణసాగర మీఁదఁగ లేకఁ
జాల వే, సారుచుఁ గర్తబంధములఁ జచ్చుచుఁ
బుట్టుచు సారెసారెకున్, దారుణకాలకింకరుల
దండనకోరువలేపుగాన వి, స్తారసుఖంబు గల్లు
మనసా హరి...

4

చ. పరిపరికర్తబంధములఁ బాయక పుట్టుచుగిట్టుచున్
మహా, దురితకళంకపంకమునఁ దూఁగుచు సంసర
ణానుబంధ దు, స్తరజలధిన్ మునింగి జడతన్
బరతత్త్వముగానలేక వా, సకములు బుచ్చకింక
మనసా హరి...

5

చ. తను వతిచంచలంబు ధనధాన్యముల సటయా
ధనం బహూ, కనుఁగొనుచుండ నేగ చనుఁ గా
వున భ్రాంతినిఁ బొంది దుష్టన, ర్తనమున సంచరిం
పకు పృథా కని కానిమటుంగు జొచ్చె ద, చ్చ
న విక్త నెల్ల మాని మనసా హరి...

6

చ. అతివలినంబు లైనవిషయంబులఁ జిక్కి సదాని
జాత్మసం, గతి పరిపంథిబంధురవికారములఁ గడు
స్రక్కి సర్వకా, మితములు దక్కి చక్కనగుమే
లుపదంబుఁ దలంపలేక నీ, చతఁ బడనేల నీవు మ
నసా హరి...

7

చ. మలినపుఁగొంప రోగముల మ్రగ్గెడు సేవపుగంప
జంతుసం, చలనముఁ బొందుదుంప భవసాగర
మీఁదఁగనీనికంప యె, మ్ములు పలలంబు తోలు
నరముల్ మలమొప్పుఁదలంప మేను ని, శ్చలమ
ని నమ్మఁబోకు మనసా హరి... 8

చ. అనుఁగులు నాలుబిడ్డలును నన్నలుఁ దమ్ములు నా
దియైనవా, రను వగువేళ వెంటఁ బడి యంత
మునం దొకరైనఁ దోడుగా, వెనుకొని రాదు
వారికయి వెట్టిగఁ బండ్లిగిలింప నేల నీ, యను
చితవృత్తి మాని మనసా హరి... 9

చ. పెనిచినవాని నమ్మి వెనువెంటనె దిర్ఘపాటేలు
వానిచే, తన మృతిఁబొందునట్లు సుమి తప్పక కా
లము నిత్యమంచు నీ, వనిశము నమ్మి యుంటి
పకటా యిక నేమనుకొందు నింక నీ, వనుపమ
వృత్తి గల్గి మనసా హరి... 10

చ. ఋతుమతి నాతి యంటు చెడ నె గ్గగుతద్రుధి
రంబు శుక్లసం, గతిఁ గని దేహ మయ్యె నది గ
న్దొన దుర్మలమూత్రమాంసశో,ణితక్రిమిజాలనం
కుల మనిత్య మసౌఖ్యము గానఁ గాయమే, నత
మని నమ్మ కీవు మనసా హరి... 11

చ. తరువులు కొమ్ములు విరులుఁ దద్దయుఁ బూచి

యడంగునట్లుగా, సిరు లిల వచ్చుచుం జనుచుం
జిక్కులు బెట్టెడి నట్టిదానికే, పరులను వేడు
చుం దిరిగి ప్రాయము రిత్తయైనర్చి వెన్క వా,
చఱచిన లేదు ముక్తి మనసా హరి... 12

చ. పరుసము పోకఁగా నినుము భాసురకాంచన మై
నభంగి శ్రీ, హరిపదసేవచే భవభయంబు లడంగి
వినిష్కలంక మా, పరమపదంబు గల్గు నని
పాయక కొల్చి తరించి రార్యు లా, సరణిని భ
క్తి గల్గి మనసా హరి... 13

ఉ. పెట్టనికొట ఘోరభవభీరులకుఁ బరమార్థదేహి
కిం, గట్టనియిల్లు పూర్వకృతకర్తలతల్ దెగఁగోసి
వేయఁ జే, పట్టనిమేలివాలునొకపట్టుదలంపఁగ
మోక్షసంపదల్, అట్టై కొనంగవచ్చు మనసా
హరి... 14

చ. అమితజపోపవాసనిగమాగమసంస్తుతికంటె నిత్య
సం, యమనియమాదియోగవిహితాచరణంబు
లకంటె సాధుసం, గమముఖదానధర్మములకంటె
మహోత్తమసౌఖ్యభాగధే, యము లనుచుం
దలంచి మనసా హరి... 15

చ. విరివిగ రేవెలుంగుదొరవెన్నెలల న్నెల వచ్చు
చుం జనుఁ, గరులుహరుల్ సిరుల్ విరులు కామి

నులుక నిజదేహగేహముల్, స్థిరములుగావు
వానిభ్రమఁ జెంది తుదిం జెడిపోవ కిప్పుడే, యఱ
మర లేక నీవు మనసా హరి... 16

చ. పుడమిని నీరుబుగ్గ చెడిపోయెడి నంచు జడుండు
లోహపుం, గడియము వేయఁబూనుగతిగా నిజ
దేహము నిల్వఁ గోరి యా, గడమునఁ బ్రాణ
రోధమునఁ గాంక్షయొనర్పరుయోగులెప్పుడా,
సడి విడనాడి నీవు మనసా హరి... 17

చ. తనుఁ బెనుబాము పట్టుకొనఁ దద్వదనంబుననుం
డి యీఁగలం, గని తిన నేఁగుకప్పగతిఁ గాల
భుజంగము తన్ను మ్రింగఁగా, ఘనవిషయాళిఁ
గోరెడుజగం బిది నిత్యము కాని దంచు నీ, వని
శముఁ గాంచి నేఁడు మనసా హరి... 18

చ. నిరుపమపద్మపత్రమున నీరము లంటకనుండుమా
డ్కిఁ గు, మ్మరపురు వొండు నంటనిక్రమంబున
బూడిద గచ్చకాయనుక, దొరయనిరీతి నాత్మ
విదు దుర్భవబంధము లంట వండ్రు నీ, వరసినితాం
తభక్తి మనసా హరి... 19

ఉ. ఎక్కడియర్థచింతనము లెక్కడిసంగ్రహచైకసా
ధనం, బెక్కడిరక్షణక్షమత లెక్కడిహమ్ము మ
తాభిమానముల్, కక్కస మింత యేల యొ

కకార్యముదెల్పెద నిత్యసౌఖ్యముం, జక్కగణెం
పు నీవు మనసా హరి... 20

చ. మనుజుఁ డపథ్యనస్తువుల మానక కొన్న నజీర్ణ
బాధ సం, జననమునొందునంచు మది సంశయ
మొందెడుఁగాని దుర్భవం, బనియెడువెద్దరోగ
మున కాత్త దలంకఁడపెఱా విచిత్ర మా,యను
వుఁ దలంచి నీవు మనసా హరి... 21

చ. విటులవృథాభిలాషలను వేడుక దెల్పుచుఁ జిత్త
మర్థసం, ఘటనమునందుఁ జేర్చుగణికానతిరీతిని
తొకకక్రియా, పటిమను సర్వకార్యములపారము
దంబున నిర్వహింపుచున్, జటులతరాత్తబోధ
మనసా హరి... 22

చ. సనమలవేదశాస్త్రము లసంఖ్యలు నేర్చి తదంత
రార్థస, త్పద మెఱుంగంగలేనియెడఁ బ్రాణము
వాసి పునశ్శరీరివై, యుదయమునొంది యాచదు
వులొప్పఁగ నీకుఁ బరింపఁ గష్టమా, నది యిదియం
చునేడు మనసా హరి... 23

చ. ఇలఁ గలప్రాణికోటులకు నెక్కుడు మానవులందు
విప్రుల, త్యలఘులు వారికంటె నిగమార్థవిదుల్
ఘను లట్టివారిలో, జలరుహనాభుపాదజలజా
ర్చకు టుత్తము లంద్రు గాన ని, శ్చలమున భ
క్తిగల్గి మనసా హరి... 24

చ. తొలుతను మాతృగర్భమునఁ దోచినతత్త్వవి
చారబుద్ధినే, యలయక చేసి యెల్లవిషయంబుల
రోసి నిజాత్మశత్రులం, దొలఁగఁగఁ ద్రోసి దుర్భవ
ము తూలఁగ మోక్షపదంబుజేరి యిం,పలర సు
ఖంచెదీవు మనసా హరి... 25

చ. నిలయము కాలఁగా జడుఁడు నీటికి నై యిలు
ద్రవ్వినట్లు నీ, విల నవసానవేళఁ బరమేశ్వరుఁ
గొల్చితరింతు నంచు నా, సలఁబడ నేల నేడె హరి
సర్వశరణ్య రమేశ పాహి మాం, జలజదళాక్ష
యంచు మనసా హరి... 26

ఉ. అద్దమున న్ననుష్యుఁడు నిజాస్యముఁ దాఁ గనుఁ
గొన్నమాడ్కి లో,నిద్దపుదృష్టిఁ జూడఁగ విని
ర్తలబ్రహ్మము గానవచ్చు దా, నెద్దియు బొంద
కుండు జగమెల్లను తా నయి వెల్లుచుండునీ,
వద్దరిఁ గాంచఁ గల్గు మనసా హరి... 27

చ. ఇటు నటు పాలుద్రావి పరువెత్తుటకంటెను ని
ల్చి నీరు గ్రోలుట కడు మేలు మే లనెడులోక
హితోక్తిగణించి చాల మి, క్కుట మగుకర్తబం
ధముల గాసిల కచ్యుతుఁ జేరు మంటి వే, నట
బడఁకనైన మనసా హరి... 28

ఉ. ఏనుఁగు నెక్కిదొడ్డి జొర నేల తలంచితివే జ

గత్రయా, నూనపదక్రమోద్యత మహాజ్వల
విక్రమకేళికామసం, ధాను జగద్విధాను ఫణి
తల్పశయానునిఁ గొల్చి యన్యవాం, ఛాచుభవం
బిఁకేల మనసా హరి... 29

చ. సకలచరాచరావనవిచారుని దివ్యపదాబ్జసేవచే
బ్రకటితమోక్షసంపదలు బాటిలు టాత్త నెఱింగి
సీదుబూ, టకములు బుగ్గిగాను అకటా వికటం
పుశిఖండివృత్తిరో, యక నెలకొంటివేల మనసా
హరి... 30

చ. గుఱుతుగ నేటియొడ్డు తెగి కూలెడువృక్షము
భంగి దేహ మీ, ధరణినిఁ గూలునేడనొ య
ధావిధి నేడొనరించఁజూచె దీ,వరయక చన్నవా
రినిధ్రువంబుగఁ జూడఁగలేనొ కాలని, స్మరణము
సేయనేల మనసా హరి... 31

ఉ. ఇచ్చె ధ్రువంబుగా ధ్రువున కెన్న మహాన్న
తలోకపాలనం, బిచ్చె విభీషణాదుల కహీనసుఖా
స్పదరాజ్యభోగ మం, దిచ్చె పరార్థమున్ శబరి
కిచ్చెఁ గుచేలున కిష్టసంపదల్, సచ్చరితుం డతండు
మనసా హరి... 32

చ. పరసతిఁ గోరి కీచకుండు ప్రాణముఁ బాసె పరా
న్నఖాదియై, దురమునఁగా ర్తనీర్యుఁ డతిదుర్బలుఁ

దై పదే నన్యవస్తు వా,నరమునః గోరి మున్ను
'శతధన్వుఁడు కూలెనటందు రార్యు లా, సరణిని
గోరఁబోక మనసా హరి...

33

చ. వలువ లొసంగి వాయకుఁడు వాసిగ లేప మొ
సంగి కుబ్జ దా, నలరు లొసంగి మాలికుఁడునన్న
మొసంగి ధరాసురాంగనల్, ఫలము లొసంగి
యాశబరి పాయనిసద్గతిఁ గాంచి రట్లు సొం, పల
రంగ సేవఁ జేసి మనసా హరి...

34

ఉ. కన్నులు లేనివాఁ డడవి గాడ్పడి పంగునిఁ ద్రో
వఁ జూపఁ గై, కొన్న తెలుగునక జడతఁ గోరి
పరేతరు లైనవారి నీ,వెన్నిక జేసి కొల్వ ఫలమే
మిఁక మాటలు వేయునేల త,త్సన్నిధిఁ జేరవ
చ్చు మనసా హరి...

35

చ. పతిని నహల్య పాసి సురపాలునిఁ బొంది దురం
తపాపనం, గతినొకతాముయయ్యె వ్రజకాంత
లుకాంతులఁ బాసిభ్రాంతలై, సతతము శౌరితో
రతులు సల్పి మనోరథసిద్ధిఁ గాంచి రా,చతురతఁ
గాంచి నీవు మనసా హరి...

36

ఉ. కన్నపుదొంగ వాక్కు మది కాయము లేకము
జేసి యర్థసు, పన్నతఁ గాంచు నవ్విధము బల్విడి
నారసి పొంచిరుంచిసౌ,భ్యోన్నత మాపదార్థము

ను నొప్పుగ జేకొనవచ్చు మృత్యు వా, సన్నము
గాకమున్నె మనసా హరి... 37

చ. వృకదనుజొందు శంకరుని వేదనఁ బెట్టఁగ వేగ
వచ్చి యా, వికలత మాన్చి ప్రాచె సురవిద్విషు
లొమధుకైటభాదు లో, ర్వక యలయింప బ్రహ్మ
ను సురక్షితుఁ జేసినదేవు గొల్వఁ దో, చక
చెడనేల నీవు మనసా హరి... 38

చ. తననిజనాథుని న్వదలి తప్పక దర్శకుబారి గొట్టె
యై, కనుఁగొని జారులం గలసి కామిని దుష్కు
శయైనభంగినికొ, వనరుహనాభుని న్వదలి వారక
యన్యులఁ గోరుచుకొ దురా,శను బడనేల నీవు
మనసా హరి... 39

చ. కనికని నూతిలోఁ బడెడికష్టునికైవడి ఘోర
దుర్భవం, బునఁ బడి చచ్చుచుకొ మఱలఁ బుట్టు
చు నాత్మసుఖోపభోగతకొ, మనుకు వపేక్ష చేసి
పలుమాటును వేదనఁ బొంద నేల యొ,య్యన
దరిజేరవచ్చు మనసా హరి... 40

చ. అమరనదికొ సరస్వతి మహాంబుధి నర్తకఁ గృష్ణ
వేణి గౌ, తమి యమునకొ సువర్ణముఖి ద్వార
వతిం బదరికొ గయా ప్రయా,గములను గ్రుంకఁ
గల్గుగతిఁ గాంచును శ్రీహరినామ మొక్కమా,
టమరఁగఁ బల్కెనేని మనసా హరి... 41

ఉ. వెన్న కరంబునం గలుగ వెట్టిగ నేతికి నేగినట్లు
లో, నన్నెలకొన్న వెన్నుని గనంగ నపేక్ష యొకిం
తలేక యా, పన్న తనన్యులం గొలిచి పందలఁగూ
డక జ్ఞానదృష్టి భా, స్వన్నలినాఁకుఁ గోరి మన
సా హరి... 42

ఉ. బూరుగుమ్రాను గాంచి భ్రమఁబొంది నశించుశు
కంబుమాడ్కి సం, సార మపార మంచుఁ గనఁజా
లక నీచులఁ గోరి కొల్చి నే, నూటక మోసపో
యి తయయో యని నంతల నొందనేల వే, సార
క ముం దెఱింగి మనసా హరి... 43

చ. మొదలను గర్భవేదనల మూర్ఛిలుదుగిఖముపుట్టి
భూమిపై, మెరలఁగ బాల్యదుగిఖ మటమీఁద
వయస్సున కామదుగిఖ మ, య్యదనున సంస్కృతిం
బొరలు నంతట వృత్త్యువుచేత దుగిఖమా, నది
దలపోసి చూచి మనసా హరి... 44

ఉ. ఎందలు దేవతల్ చనిరొ యెందలు తాఁసులట్టై
భ్రష్టులై, రెందలు రాజు లేగిరొ మఁతెందలు
యోగులు బోగులై రొగో, విందునిపాదపద్మము
లు వీడనిభక్తి భజింప నేర కా, చందము నొం
దకీవు మనసా హరి... 45

ఉ. గోవు లనేకవర్ణములఁ గ్రువ్వుటఁ బా లొకటైన

భంగి నా, నావిధభూషణంబుల ఘనస్థితి గాం
చుకడానిమాడ్కి లో, కావలిలోనఁ బానును
దదాకృతి లోకము లయ్యు నంతరా, త్తావహుఁ
డద్యుతుండు మనసా హరి... 46

చ. క్షురుండవు నక్షరుండవు నసంగివి శ్రీమహిళాను
షంగి వీ, శ్వరుండవు సత్తపోనిధివి శాంతుండ
వున్ భయదోగ్రకృష్ణకే, సరివి భవన్తహత్త్వము
నిజవ్వుగ నెవ్వరికేనిఁ గాంచఁగా, నరుదుగఁ
దోఁచు నంచు మనసా హరి... 47

చ. శ్రుతముగ బుద్ధ్యహంకరణచిత్తములార వినుం
డు మీకు నే, హితముగఁ జెప్పెదన్ మన కధీశుఁ
డు నల్వర కాదిమూల మ, ద్యుతుఁ డతిమాయ
నుం డతనిసాంపుగఁ బట్టెదఁ దోడుగండు మీ,
కతిసుఖ మబ్బు నంచు మనసా హరి... 48

చ. శరమున నొంచినన్ బగవశమ్మునఁ గొట్టినఱోలఁ
గట్టినన్, దఱపులఁ గావ బంపినను దప్పక వాఁ
కిటఁ గాపువెట్టినన్, మఱువక ప్రోచువానినిను
మంచిగ వేడిన నన్ను బ్రోతువే, సరిసరి యంచుఁ
గూర్చి మనసా హరి... 49

ఉ. భక్తినిఁ గొల్వలేడు సదుపాయ మెఱుంగని
వాఁడు సంతతా, సక్తిని నేడు వీడు నను సారె

కు దూఱుచు వేడినాఁడభి, వ్యక్తుఁడటం
చు నెంచక యవారిత మావయ నన్నుఁబ్రోవసు
వ్యక్తుఁడ వీవ యంచు మనసా హరి... 50

ఉ. నేరము లెన్న నేల కరుణింపుము నే నిను వెం
బండించి వే,సారుచు వేడినకాపినపు సామియొ
కానొకవేళనై ననా, కోరికదీఱఁగన్పడవు కూరిమి
జేయ విఁ కేమిసేతు న, య్యా రఘునర్య
యంచు మనసా హరి... 51

చ. సరసిజనభవాద్యమరసంఘము లాత్మల నీమహా
త్వముకొ, దరి గననేర రట్టినినుఁ దప్పకగొల్చి
తరించువార మం,చరయసుధాబ్ధిరేణుగణ మచ్చ
టఁ గ్రోలవె యేనుఁగిఁగ లా,సరణి నటంచు
నెంచి మనసా హరి.... 52

ఉ. చక్కనివాఁడు సర్వగుణసంపదలుం గలవాఁడు
భక్తిచే, జిక్కెడువాఁడు లోకములచి క్కెడ
లించెడువాఁడు దీనులకొ, మిక్కిలిఁ బ్రోచువాఁ
డు కననేర్చినఁ గన్పడువాఁడు గాన నీ, వక్కట
పాటుతోడ మనసా హరి... 53

ఉ. వేడెద నిన్ను వీడకయె వేదనలకొ గృశియించి
నాఁడ నీ,వాఁడ నెపమ్ము లెన్ని నను వంచనఁ జేసి
తివేని నింక ది,క్కెడ దయాపయోధి ననియెన్ని

తి నాదుమొఱతాలకించు మె, గ్గాడకు మంచు
మ్రొక్కి మనసా హరి... 54

చ. అతులితవర్ణి చర్యల గృహస్థ మనీషలఁగాననాంత
రస్థితమితవృత్తులం నతివిశేషవిధంబుల ముక్తిగల్గు
నే, వితతదయాపయోధి యగువిష్ణునిఁ గోరి భ
జించువారి కా,యతముగఁ గల్గినట్లు మనసాహరి.

ఉ. తద్ములమీరుసౌరుకనుదమ్ములు సోమునిఁగేరు
మోముకుం,దమ్ములచాలుఁబోలురదనమ్ములు నద్ద
పుమేను పద్మరా,గమ్ములడాలు నేలుపదకంజము
లుం గలతమ్మికంటి సౌఖ్యమ్ము లొసంగు నీకు
మనసా హరి... 56

చ. గరళముఁబ్రామి చన్దుడుపుకామిని కిచ్చెనుమోక్ష
మాసభాంతరమున నెగ్గులాడినఁబదంపడి వానికి
వైశ్య మిచ్చె భీకరగతిఁ బట్టి మ్రింగుభుజగంబున
కిచ్చెను మర్త్యరూప మా,చరితము లెన్నఁగల్గు
మనసా హరి... 57

ఉ. హెచ్చగుగట్టుమోసి యలయింపక ప్రాణులఁ
బ్రోచినాఁడుతా,నిచ్చనుగొల్పుపాండవులకేర్పడ
రాజ్య మొసంగినాఁడు కా,ర్పిచ్చును బట్టి మ్రింగి
నిజసేవకులకా బ్రతికించినాఁడు నీ వచ్చపుభక్తి
గల్గి మనసా హరి... 58

ఉ. ఎన్నిక సంపద ల్లలిగి యెగ్గని చూడక గొల్లయిం
డ్లలో, వెన్నయు జొన్ను పా ల్పెరుగు పేమలు
దొంగిలితిన్న చిన్నినీ, చిన్నెల నెన్న : బోద్యమగుఁ
జెల్వుగ నీవిట రాగదన్న మా, యన్న యిదేమి
యంచు మనసా హరి... 59

ఉ. నందునిమందయందు ప్రజనందనులందఱుఁగొల్వ
గోపికా, బృందవిపగచికారవము లింపొనరింపఁగ
సుందరాకృతిం, జెంది కళింగజాతటము చెంతను
తాండవకేళి సల్పునీ, చందము లెఱు నంచు మ
నసా హరి... 60

చ. ఎఱుఁగవు చుక్కిమార్గ మిది యెక్కడికర్తము
దాఁపురించెఁ జే, టెఱుఁగనిబొట్టై తా మగని కిం
పుగ బెండ్లి యొనర్చినట్లు దు,ష్కర మగుకా
మ్యకర్తములఁ గాలము బుచ్చెదవేల బాపురే,
సరసముగాదు నీకు మనసా హరి... 61

చ. పరుసము లాడఁబోకు పరభామలఁ గోరకు దుష్ట
వృత్తిచే, దిరుగకు యాచకావళిసె దిట్టకు రచ్చ
లపక్షసాతముల్, నెఱుపకు సాధుసంఘముల నింద
లొనర్పకు కామమోహమ, శ్చరముల జెంద కీవు
మనసా హరి... 62

చ. పొలుపుగఁ గోటివిద్యలును బొట్టకుఁ బట్టెడు

కూటికే కదా, యిలనుజయించి పెంపుగనుటెన్నఁ
టికైనను గాటికే గదా, కలిమి నిజం బటంచుఁ
గడఁగానక నిక్కెడ వాయు రర్థముల్, జలముల
మీఁదివ్రాత మనసా హరి...

63

ఉ. కూరిమితోడ నైనఁ దగుఁకొరిక నైనను ప్రాణభీతి
చే, దూఱుచునైన వైరమునఁ దూఁగుచు నైనను
భక్తి నైనవే, మాఱు హరిం దలంప నసమానసు
ఖంబు ఘటిల్లుఁ గాన వే, సారక నీవు నేఁడు
మనసా హరి...

64

ఉ. కోతుల నేలినాఁడ వని కోవిదు లెన్నఁగ వింటి
నేనయో, కోతిగ నుంటి న న్నుటుల గొబ్బున
నేవకుఁగా నొనర్చి సు, ప్రీతిగఁ బ్రోవు మంటి నిరు
పేదలఁ బ్రోదిగ సాకుఁజెల్లఁబ్ర, ఖ్యాతియ కాదె
యంచు మనసా హరి...

65

చ. ఉడుతకుఁ గల్గె ముక్తిపద మూసరవెల్లికి సౌఖ్య
మబ్బె నె, క్కుడుగతి పక్షికబ్బె ధరఁ గోమలిరూ
పముఁ జెందెఁతాయీమేల్, నడసెను పాయకుండు
భవబాధలఁ బాసె నిషాదుఁ డామహా, జడధిశ
యానునాజ్ఞ మనసా హరి...

66

ఉ. ఇల్లని నూతిలోఁ బడితి యేదరిఁగానక తల్లడిల్లినా,
తల్లివి తండ్రి వీవ యని తప్పక నన్ దరిజేర్చు

మంటినీ, వెల్లజగంబు లేలుకొనునేలికవై ననుబ్రో
వకున్న నే, చల్ల రిఁ జేతు నంచు మనసా హరి...
ఉ. నీసతి యిచ్చుభాగ్యములు నీసుతుఁ డిచ్చుఁ జిరా
యుసంపదల్, నీసుత జేయు పావనము నీవు జగం
బులఁ బ్రోతువౌ భలీ, నీసరిదైవము ల్లలరె నిన్ను
భజించినవారి కేటి దా, యాస మటంచు నీవుమ
నసా హరి... 68

చ. గరుడునిమూపున న్నిలిచి ఖడ్గశరాసనశంఖచక్ర
ముల్, కరముల నుల్లసిల్ల మృదుకాంచనచేలము
కాంతులీన సుం, దరమణిఘాషణావళు లుదారకి
రిటముఁ దాల్చి వచ్చి నీ, సరసను నిల్చి ప్రోచు
మనసా హరి... 69

ఉ. దాఁకొని జన్తకర్తృపరితాపములం గృశియించి ది
క్కు నీ, వే కరుణింపవే మనుపవే యని వేడితి
నన్ను బ్రోవవే, యాఁకటిబాధచేఁ దనయుఁ డన్న
ముఁ దెమ్మనిపోరుచేసినన్, సాఁకదె తల్లియంచు
మనసా హరి... 70

చ. భవదుదరప్రభూతమగుప ద్మభవాండమునం దనే
కజం, తువు లుదయింపఁ జేసి కృపతోడను బ్రోవ
ననేకభంగులన్, భువిజనియించు విశ్వపరిపూర్ణుని
నిత్యుని నిన్నుఁ గూర్చి సం, స్తవ మొనరింతు నం
చు మనసా హరి... 71

ఉ. ఆకొని సత్త్వముం దొఱగి యట్టిటుఁగ్రుమ్మరలే
నికాలమం, దాకొని కుంభికుంభపిశితస్పృహవీడని
గంధసింధురా, నేకపవైరిమాడ్కిగను నేహ్యపుసం
సరణానుబద్ధుఁడై, యాకమలాక్షుఁగోరు మనసా
హరి...

72

ఉ. పొక్కిటఁ దమ్మిలో నలువ పుట్టువుగూర్చినవాఁ
డు ఫాలమం, దెక్కుడుకంటివేల్పు జనియింపఁ
గఁ జేసి యతండు దాల్చుఁ బెం, పెక్కిన మెట్టు
దమ్మిఁ జెడలేటివధూటినిఁ గన్న మేటి నీ, యక్క
ట లెల్ల దీర్పు మనసా హరి...

73

చ. వలను మృగంబు నోదమున వారణ ముచ్చున
నంబుజంబు భూ, తలమునఁ జిక్కిన ట్లనితరస్థితి
నిర్మలభక్తిసూత్రధా, రుల కనువొంద లభ్యుఁ
డగు రూఢిగ నీశ్వరుఁ డంచు నెప్పు డొ, జ్వలు
పరికింతు రట్లు మనసా హరి....

74

చ. సలలితశంఖచక్రజలజాభయహస్తము లొప్పువా
ని ను, జ్వలదురురత్న కీలితసువర్ణకిరీటశిరంబు
వానిఁ గో, మలతులసీవిభాసురరమాయుతవ
క్షమువానిఁ గొల్చినం, జలనము లేనిముక్తి మన
సా హరి...

75

చ. హరచతురాస్యషణ్ముఖ సహస్రము ఘేభముఖాది

దేవతా, వరులు సమస్తవేదములు వర్ణన సేయఁ
గ లేరు నిన్నయో, నరుడను జ్ఞానహీనుడను
నాథుడ వెన్నఁగ నాకు శక్యమే, శరధిశయాన
యంచు మనసా హరి...

76

ఉ. పాపము లెల్లఁ దీలు భవబాధలు గొందులఁదూ
లు ఘోరసం, తాపదవాగ్ను లాటు విపదంబు
ధులింకఁగఁబాటు మోక్ష ము, ద్వీపితవృత్తిదేలు
మనదీనత మాన్పడివారు లేరు నీ, యాపదలె
ల్లఁ దీలు మనసా హరి...

77

చ. తిరుమలలోఁ బ్రభాతవిధిఁ దీటిచి నీలగిరిఁ భు
జించి కే, సరిగిరిఁ జందనం బలఁది చల్లనిదాహ
ము మంగళాద్రిలో, గురురుచిఁ ద్రావిరంగపురిఁ
గోమలితోఁ బరలించినట్టియా, సరసుని జేరె
దీవు మనసా హరి...

78

ఉ. శ్రీకరముల్ సుధీజనవశీకరముల్ రిపులోకభేద
ద, ర్వీకరముల్ శ్రుతిప్రకరవేద్యలసత్పరతత్త్వ
నిత్యల, క్షీకరముల్ సతీపతి శచీపతి వాక్పతి
యోగ్యభోగ్యభా, గ్యాకరముల్ దలంప మన
సా హరి...

79

చ. తొలిచదువుల్వడింగొనుచుఁ దోయధిఁజొచ్చిన
సోమకానురుఁ, బలిమిగ మీనరూపమునఁ బట్టి

వధించి రయంబునన్ శ్రుతుల్, నలువ కొసుగి
లోకముల నర్థిలి బ్రోచిన మత్స్యమూర్తిసాం,
పలరంగ నిన్నుఁ బ్రోచు మనసా హరి... 80

చ. కులగిరి కవ్వ మంబునిధి కుంభము పాములతేఁ
డు త్రాడుగాఁ, దలపడి దేవదానవులు తత్పర
తన్ మధియింప భార మ, గ్గలమయి క్రుంగు
శైలము సుఖస్థితఁ దాల్చిన కూర్మమూర్తి ని,
శ్చలముగ నిన్నుఁ బ్రోచు మనసా హరి... 81

ఉ. పుత్తడికంటిరక్కసుండు బొత్తిగ నీధరఁ జూచ
జుట్టిన, ట్టెత్తుక తా రసాతలికి నేగఁగ వాని
వరాహరూప మై, కుత్తుకఁద్రుంచి భూతలముఁ
గొమ్మనఁ దాల్చినదంష్ట్ర సత్కృపా, యత్తత ని
న్నుఁ బ్రోచు మనసా హరి... 82

ఉ. సర్వమయిండు విష్ణుఁ డని చాఁటిన యాపసిబా
లుఁ గావఁగా, శర్వముఖామరు ల్వాగడ స్తం
భమునన్ బ్రభవించి నిష్ఠురా, ఖర్వనఖాళి దా
నవుని గర్భము జీరిన శ్రీనృసింహుడే, సర్వఫ
లంబు లిచ్చు మనసా హరి... 83

చ. బలి బలిమిన్ దివౌకసులఁ బాటఁగఁదోల జగం
బు లెల్ల రం, జిలువటువేష మూని బలిఁ జేరి
పదత్రయభూమిదానమున్, వలనుగ వేడి తత్ప

దవి వజ్రి కొసంగినయాత్రివిక్రముం, డలయక
నిన్నుఁ బ్రోచు మనసా హరి... 84

చ. ఇరువదియొక్కకయ్యముల నిట్టులఁ గంటకులైన
రాజులకొ, దఱలఁగఁ గూల్చి తద్రుధిరధారల
నేలు లొనర్చి వైతృకా, చరణము సల్పి శాశ్వ
తయశస్కరుఁడౌ భృగురామమూర్తి ని, న్నరసి
కృతార్థుఁజేయు మనసా హరి... 85

చ. రవికులమందుఁ బుట్టి బలురక్కసి తాటకఁ గొ
ట్టి మకానిరా, ట్నవనము చక్కఁబెట్టి గురుసమ్మ
తిఁ గానను ముట్టి వార్ధి దోర్జవమునఁ గట్టి రా
వణు ధరం బడఁ గొట్టినరామమూర్తి ని, న్నవి
రళలీల నేలు మనసా హరి... 86

చ. ఆలనసుదేవరోహిణుల కద్భుతలీల జనించి మిం
చిచే, హలముసలాస్త్రశస్త్రముఖరాయుధముల్
ధరియించి ముష్టికా, దుల వధియించి భూభర
ముఁదీర్చిన శ్రీబలరామమూర్తి తా, సలలిత లీల
నేలు మనసా హరి... 87

చ. ఘనతరబోధలం ద్రిపురకాంతలనివ్వలు మాన్వి
పార్వతీ, శునకు శతాంగశస్త్రశరశూలధనుగ
ప్రముఖోగ్రదివ్యసా, ధనము లొసంగియుకొద్రి

పురదైత్యులఁద్రుంచినబౌద్ధమూర్తి నిన్నవరతం
బుఁ బ్రోచు మనసా హరి... 88

ఉ. మిత్రుల మంచు దేవత లమేయసుఖస్థితి నిల్చి
యుండఁగా, శత్రుల మంచు రాక్షసులు సంగర
భూములయందుఁ జావఁగా, శత్రులు మిత్రులుం
గలరె సర్వసముం డురగేంద్రశాయి త, చ్ఛాత్ర
నిఁ జేయు మంచు మనసా హరి... 89

చ. తెలియక పాపకర్తములఁ దెంపురఁ జేసితి మంద
బుద్ధినై, మెలఁగితి కాలుఁ డేమిమిడిమేల మొన
ర్చునొ యంచు భీతిచే, నిలిచితి నాకు ది క్క
నుచు నీవె మతెవ్వరు లేకు బ్రోవవే, జలనిధిశా
యి యంచు మనసా హరి... 90

చ. చిలుకకు రామరామ యని చెప్పినవేశ్య తరించె
ముద్దుచే, దలపడి పుత్రుపే రిడుట ధన్యతఁ గాం
చె నజామిళుండు పే, రెలుఁగున బోయ చక్ర
స్థరియింప భవాంబుధి దాఁడె నట్లు నిష్కలుష
తఁ గాంచె దీప్త మనసా హరి... 91

ఉ. గాలము మ్రింగినట్టియుషకంబు తుదిం జెడిపోయి
నట్లు నీ, వేల భ్రమించి సంసరణ హేయసుఖంబు
లఁగోరె దక్కటా, కాలుఁడు పోరఁజొచ్చెఁ

గడకాలము దాఁకొనవచ్చెఁగాన దోషాళి నడం
చి వేగ మనసా హరి... 92

చ. హరి భజియుంతు నే నహరహంబు హరి న్నుతి
యింతు భక్తిచే, హరికి సపర్య సేతు హరి కం
జలు లిత్తు మనోహరంబుగా, హరి సరియైనదై
పత మజాండమున న్నహి యంచు నెంచ శ్రీ,
హరిపురిఁ జేరవచ్చు మనసా హరి... 93

చ. బలిమిగ నూహలుకొ మిగుల ప్రాధి గలంగి చె
లంగి జీవితా, శలు దలపోయుచుకొ వరలఁజా
లక నంబుధిమధ్య మీనముం, బలె నిగళాంత
రాఢ్ధిగతి బాధల నొంది కృశింప నేల నుజ్జ్వలత
రభక్తి గల్గి మనసా హరి... 94

చ. కరివరు నేలినాఁడు మునికాంతవిపద్ధశ మాన్వి
నాఁడు దు, ర్భరశరవహ్నిఁ గ్రాఁగ నుదరస్థుని
బాలునిఁ బ్రోచినాఁడు త, త్రవడి వేడ త
త్తణమె ద్రొపది మానము గాచినాఁడు ని, న్న
ఱమఱచేయఁబోడు మనసా హరి... 95

ఉ తల్లికిఁ గల్గినట్టిదయ దాదికిఁ గల్గునె యెన్ని
చూడ నీ, చిల్లరవేల్పులు న్నేనరు జిల్కఁగ బ్రో
చుట కల్లగాదె నే, జెల్ల జగత్కుటుంబి వెడ

చేయక తొల్లిటివారియట్ల నే, యల్లనఁ బ్రోవు
మంచు మనసా హరి... 96

ఉ. ఊడుగవిత్తు లత్తరువు నొయ్యనఁ జేరినరీతి వా
హినుల్, వీడక వార్ధిఁజొచ్చిన ప్రవీణత నుత్త
మసాధ్యవల్లభున్, గూడఁగ నేగుమాడ్కి లత
కూనమహిజముఁబ్రాకినట్లు నూ, రాడకఁగోర్కు
లూర మనసా హరి... 97

ఉ. శ్రీదము లాశ్రితావనవిశేషచిన్తోదము లాగ
మాంతస, మ్మోదము లబ్జజాద్యమరముఖ్యమనగక
మలాన్చనాంతరా, హ్లోదము లార్తరక్షణమహ
త్త్వపటుత్వసనుస్తశిష్టక, హ్లోదములౌఁ దలంప
మనసా హరి... 98

ఉ. వీదయ నీదయాభిమత మొదుకు నాపయి యా
దిరాదయా, నాదయ నీపదాశ్రయము నమ్మితి
దబ్బరమాట గాదయా, నీదయ నే నకించనుఁడ
నీవు ప్రపూర్ణుఁడ వంచు భక్తర,క్షా దయ బ్రోవు
మంచు మనసా హరి... 99

ఉ. పూర్వభవంబునందనరుపుణ్యగతిన్ లభియించి నీ
మహా, ఖర్వచరిత్రము ల్నుడువఁ గల్గెను పెన్ని
ధిఁ గన్న పేదవాఁ, దుర్వి సుఖించినట్లు ముద

మొప్పుఁ గృతార్థుఁడ వైతి నోవిహం, గార్వ ర
మేళ యంచు మనసా హరి... 100

ఉ. పాయక తాడెపల్లికులపావనుఁడై విలసిల్లు పాన
కాల్, రాయనిచేఁ బ్రణీత మయి రంజిలు మా
నసరాజయోగసం, ధాయకవంద్యసంస్తవశతం
బనిశంబుఁ బరించి మోక్షసం, ధాయతఁ బొం
దెదీవు మనసా హరి... 101

ఉ. మంగళ మబ్జజాసహిత మన్తభకోటిస్వరూపసుం
దరా, మంగళ మార్యలోకహిత మంగళ మగ్ని
రవీందులోచనా, మంగళ మభ్రకేశనుత మంగళ
మాహవరంగభీమ దై, త్యాంగవిభంగయంచు
మనసా హరిపాదము లాశ్రయింపుమా! 102

మా న స బో ధ శ త క ము

సంపూర్ణము.

400

ప్రీతి క.

ఈచిత్తబోధశతకము, మానసబోధశతకము నొక్కడే రచించినటులఁ దోచుచున్నది. విషయమునందు రచనమునందుఁ బదముల గూర్చునందీరెండుశతకములందు సామ్యముంటయేగాక వంశవృత్తము దెలుపుపద్యము మంగళపద్యము ఇంచుకీమార్పులతో సమముగా నున్నవి. కాని చిత్తబోధశతకము మానసబోధశతక మంత ప్రాథమముగా నుండకపోవుటచే చిత్తబోధశతకము ప్రథమప్రయత్నమని యూహింప నవకాశము కలుగుచున్నది.

శతకము రచించినకని తాడేపల్లి పానకాలురాయఁడు. ఇతఁడు నియోగిబ్రాహ్మణుఁడు. మంగళగిరి బొమ్మరుక్షేత్రములను పలుమాటు వర్ణించుట బట్టియు శ్రీకాకుళక్షేత్రమాహాత్మ్యము వాఁకొనుట బట్టియు నితరాధారములఁబట్టియుఁగృష్ణాతీరమునందలి తాడేపల్లి నివాసియేమో యని నిర్ణయింపవచ్చును.

కవి యీశ తకమును “సకలపురాణసంగ్రహ”మని చెప్పికొనినాడు. విశేషముగాఁ బద్యములలో విష్ణు మహిమానుభావమును దెలుపు పురాణాంశములే కలవు. ప్రతిపద్యము రసాస్పదమై సుబోధకమగు భక్తిరసమున కాటపట్టుగ నుంటచే జదువుటకుఁ జవులూగుచుండె ననుటకు సందియములేదు.

హృదయమును ఐహికములనుండియు విషయాదులనుండియు వఱలించి భగవచ్చింతనమునకుఁ బురికొల్పుట కీశ తకము ముముక్షువులకుఁ దోడ్పడఁ గలదు. కవిజీవితము మానసబోధశతకమునఁ దెలుపఁబడియున్నది.

సందిగామ.

1-1-25

ఇట్లు, భాషాసేవకులు,
శ్రేష్ఠాద్రి రమణకవులు.

శ్రీ ర మ్మ.

తాడేపల్లి పానకాలరాయకృత

చిత్తబోధ శతకము

ఉ. శ్రీరమణీయవై భవవిశేషములై సనకాదియోగి
హృచ్చారుతరమ్ములై గగనశైవలిసీజననప్రవర్ధనా
గారములై జగత్త్రితయగణ్యములై బుధలోక
జీవనా, ధారము లైన శ్రీహరిపదమ్ములు కోరిభజిం
చు చిత్తమా. 1

చ. హల కులి శాంకుశ ధ్వజ శరాసర తోరణ శం
ఖ చక్ర, కోమలజలజాత మత్స్య యవ మంజుల
రేఖల సుందరమ్ములై, జలజభవాభవాన్యమర
సంఘము సంతతభక్తియుక్తినో, దలల ధరించు
శ్రీహరి... 2

ఉ. నందసునందసేవిత సనందనచందితసుందరాంగ
గో, వింద ముకుంద భాస్వదరవిందదళాంబక కం
దవర్ణ, శ్రీమందిర విశ్వతుంద ధృతమందర వం
దనమయ్య వేదవి, ద్వందిత యంచు శ్రీహరి... 3

ఉ. తమ్ముల దమ్ములంచు విదితమ్ముగ లాలనసేయు
చుం బ్రవా, శమ్ములదాలు డీలుపదులక్షణకాం

తులమించిపద్మరా, గమ్మలప్రస్తరమ్మలన గ్రమ్మిన
విమ్మలనొంచిహల్లకా, ర్థమ్మలఁబోలు శ్రీహరి...

చ. యమున సుకాలియోరగపికాలఫణాంతరసీమఁ
జేరిదిం, ధిమికిటదింధిమింధిమిత తెయ్యని తాండవ
కేళిసల్పు నీ, యనులినకోమలాంఘ్రియుగమ
ల్లనఁ జూపఁగదయ్య మ్రొక్కెదన్, దమిగొని
యంచు శ్రీహరి...

5

ఉ. దండము పాండుతుండరథ దండము పాండవరా
జ్యదాయకా, దండము చండికేశనుత గండము
కంజభవాండ నాయకా, దండ మఖండతత్త్వమ
యదండము కుండలిరాజతల్పకా, దండ మటంచు
శ్రీహరి...

6

ఉ. దేవ మహానుభావ వసుదేవతనూభవ వాసుదేవ
రా, జీవభవాదిదేవగణసేవిత మాధవ సర్వలోక
సం, భావిత నీగుణత్రయము బ్రస్తుతిఁజేసెద
నంచునాత్మబో, ధావశవృత్తి శ్రీహరి...

7

చ. ఉరమున లక్ష్మీ నాభినలినోద్భవుఁ డంగములందు
దేవతల్, కరముల శంఖచక్రములు కంఠమున
న్మణిహారకాంతులుకా, శిరమున రాజరత్నరుచి
చిత్రకిరీటము గల్లువేల్పు సా, దరమునఁ బ్రోచు
శ్రీహరి...

8

ఉ. నల్లనివాఁడు కుందరదనమ్ములవాఁడు సమస్తలోక
ముల్, చల్లఁగ నేలువాఁడు రిపునంఘములన్బొలి
యించువాఁడువే, పల్లెవ్రజాంగనామణులభౌవజ
కేళినిఁ దేల్చువాఁడు నీ, తల్లడమార్పు శ్రీహరి.

చ. సిరిఁజెలువొందు పెన్నురము, చిందముచందము
నొందుకంతము, న్దరదరవిందనేత్రములు దర్పకు
సింగిణిఁబోలు కన్బొమ్మల్, సురుచిరకుందబృంద
ముల సొంపగుపల్లవగల్లుదై వ మా,దరమునఁబ్రో
చు శ్రీహరి... 10

ఉ. లోక మింతెచాలు నతిలౌల్యమున న్నతిదూలు
నీశ్వరా, లోకనసేయమేలు ప్రవిలుబ్ధషడూర్తులు
గూలుమోక్షమున్, గైకొనవీలు దుర్భవనిరా
యములన్నిరసింపఁజాలు మే, ధాకృతి నేలు
శ్రీహరి. 11

చ. క్రమమున సర్వలోకములఁ గల్పనఁజేసెడి చో
విధాతయై, సమతను సర్వరక్షణము సల్పెడు
కాలము నందు విష్ణుఁడై, యమరినవృత్తిసర్వవి
లయం బొనరించెడువేశ రుద్రుఁడై, తమిఁజెలు
వొందు శ్రీహరి... 12

ఉ. సోహమువీడు భాగవత శూరులఁగూడుతదియ
భక్తిదా, సోహమటంచు వేడు పరిశుద్ధిగ విష్ణు

నిఁ బాడుమింక సం, దేహములేదు చూడు హరి
దీనులపాలిటివాఁడు సంతతో, తాహతనేఁడు
శ్రీహరి... 13

చ. సిరులుచెలంగు లోనిరిపుచ్చేష్ట లణంగు మహా
గ్రకాలకింకరభయము ల్దొలంగు సుకరమ్ముగ
సంపద లింపెసంగు దు,ర్భరభయము ల్దొలంగువి
వరమ్ముగ ముక్తి గలుంగు కల్తపో,త్కరములు
ద్రుంగు శ్రీహరి... 14

ఉ. సారెకుసారెకుఁ దనుజసంహదుదివ్యకథామృతం
బు వే,సారక శ్రోలుచు నివనుచు సంతత మ
చ్యుతదివ్యమంగళా, కారము ధారణావశతః గ
ట్టిగనాత్తనుజేర్చి భక్తి బో,ధారతగల్గిశ్రీహరి...

చ. నిరుపమ నిత్య నిర్విషయ నిర్గుణ నిర్మల నిర్వికల్ప
ని, ర్జ్వర నిగమాంగ నిర్తమ నిరంజన నిశ్చల నిర్వి
కార ని,ర్భరణ నిరావలంబ నిరుపద్రవ నీసుగుణ
మ్ము లెంతు స,త్వరముగ నంచు శ్రీహరి... 15

చ. బలి జన కాంబరీష ధ్రువ పార్థ విభీషణ భీష్మ
దాలభ్య పి,ప్పల హనుమ త్పరాశర సుపర్ణగ
జేంద్ర వసిష్ఠ వత్సదే, వల శుక నారదప్రముఖ
భాగవతోత్తములం దలంచినం, దలంగక మెచ్చు
శ్రీహరి... 17

చ. కరివరుదైన్యమున్ హరిణిగండము ద్రౌపది భంగ
ముత్తరో, దరశిశుబాధ కుబ్జమదితాపము విప్రు
నిపుత్రచింత భూ, భరము నృపాలకోటిచెఱ
బాపినదైవము నేడు నిన్ను సత్వరముగఁ బ్రో
చు శ్రీహరి... 18

చ. కరివరునిన్ జలక్రహము గట్టిగఁబట్టిన డస్సి వే
యు నత్సరములు కుయ్యిడంగ విసి సర్వమయ
త్వములేమి వేలుపుల్, వెఱఁగుపడంగ నచ్యుతుని
వేడిన నక్రము ద్రుంచి హస్తినా, దరమున బ్రో
చు శ్రీహరి... 19

చ. వలలు నిషాదుఁడేసిగమివహ్నియుఁ గ్రమ్మఁ బ్ర
సూతివేదనన్, కళవళనందుచున్ హరిణికామిని
యోహరియోరమేశ్వరా, విలయముఁ బాపవే
యనుచు వేడ దయావృతదృష్టిముష్టిచే, దలఁ
గక ప్రోచు శ్రీహరి... 20

చ. పదపడి కౌరవు ల్నుభకు బల్కిని ద్రౌపది నీడ్చి
తెచ్చి దు, ర్కదమున వల్వి లొల్వఁగ రమావర
నాదురవస్థఁ బాపవే, యదువర కావవే యనఁగ
నక్షయచేలము లిచ్చిప్రోచు భ, ద్రదుఁ డగు
నట్టి శ్రీహరి... 21

చ. తరలనిద్రాణిబాణశిఖి దార్కొనియేఁచఁగఁదా

శబాలనో, మురహారకృష్ణ యోభువనమోహన
కావవె యంచు వేడ ను, త్తరజతరస్థబాలుని
ముదంబునఁ బ్రోచిన శౌరి నిన్ను స, త్వరముగ
నేలు శ్రీహరి.... 22

ఉ. కామముఁ జెంది శూర్పణఖ కంసునిదాసిగఁ బుట్టి
కుబ్జయై, యామధురాపురిన్ మధుమదాంతకుఁ
బొంది ధరించె నింక నీ, కేమిటి కీనిచార మెవ రె
ట్టులఁగోరిన నట్లు ప్రోచు శ్రీ, ధాముఁడు గాన
శ్రీహరి... 23

చ. వరుస కుశస్థలీపురనివాసుఁడు విప్రుఁడు పుత్రు లీ
ల్గినన్, నరునిప్రతిజ్ఞ దూలెనని నందకుమారుని
వేడినంతనే, కగుణను దత్తనూజశతకంబు సజీ
వముఁ జేసి తెచ్చి స, త్వరముగ నిచ్చె శ్రీహరి.

ఉ. ఆలమునందుఁ దొల్లి దెగటారిన దైత్యులు ద్వా
పరంబునం, దోలిఁ బ్రలంబ కంఠ నరకోరగ కౌరవ
సాల్వ చేది భూ,పాలక దంతవక్త్రముర పౌండ్ర
కులన్ బడఁగూల్చిమాన్చె ను, త్తాలభరంబు శ్రీ.

చ. సురవరులం జయించి బలశోభితుడై నరకాసురుం
డు భూ, వరులను బట్టి యాఁకగొని వంచనసే
యఁగ కావవే హరి, శరణని వేడి వారి చెఱి

* తైనను ద్రుంచి.

సయ్యనఁ బాపిన దేవదేవుఁ డా, నరమునఁ బ్రోచు
శ్రీహరి... 26

చ. విను మొకరక్కసుండు తనవీనుల కెయ్యెడవిష్ణు
నామముల్, వినఁబడకుండుఁగా కనుచువిక్కుచు
నెప్పుడు రెండువీనులన్, ఘనముగ జంటగంట
లొగిఁగట్టినవాని నెఱింగి సత్కృపం, దనియఁగ
ప్రోచు శ్రీహరి... 27

చ. తొలుత మహాపరాధులయి తూలిగయాఖ్యుఁడు
దాఁకదానవుం, డలభృగువుం బురందరుఁడు హ
టకగర్భుఁడు దీనవృత్తిచే, వెలువడి కావవేయను
చు వేడినఁ దప్పు తుమింఁచిప్రోచెఁగొం, దలమణఁ
గించి శ్రీహరి... 28

చ. చెలిమినియాదవుల్ భయముచేతను గంసుఁడు
భక్తితో మునుల్, పలపున గోపకామినులు వై
రము మానక పెక్కురక్కసుల్, తలపడి శౌరిని
దగిలి ధన్యతఁ గాంచిరి గాదె నీవిదే, తలఁగని
ప్రేమ శ్రీహరి... 29

ఉ. తన్నినఁ బట్టికొట్టినను ద్రాటనుగట్టిన తాలరువ్వి
నన్, మిన్న కదుండగిఁ డనిన మిండఁ డన న్నట్లు
మాయివన్న సం, పన్నులగా నొనర్చినకృపాళుఁ
డు వెన్నుఁడుగాన నన్యచిం, త న్నొగిలేవు
శ్రీహరి... 30

చ. తలఁప నహల్యఁ దార కురుదార దళాననదార
ద్రాపదీ, లలనను నమ్మహాత్ముఁడు విలాసయశః
పరిపూతగాత్ర లై, వెలయఁగఁజేసినాఁ డనుచు
వింటివి సంశయ మెందుకింక వం,తలఁ బడనేల
శ్రీహరి...

31

చ. అడవుల నొక్కలుబ్ధకుఁ డహర్నిశలం దతిక్రూర
కృత్యముల్, నడుపుచు రామరామయని నర్తిలిఁ
బల్కుటచేతఁ బూతుఁడై, వడి జడదారియై
కడకు వాసిక నెక్కుట వింటి వీవయో, తడఁబడ
నేల శ్రీహరి...

32

ఉ. నింగికి నేగి దైత్యుల ననిందెగటార్ప సురాళిమె
చ్చిఖ, ట్వాంగుఁడు వేడినట్టుల నిజాయువుఁ
దెల్ప నతండు ధాత్రి దీ, తుం గమలాక్షుసంస్త
రణసల్పముహూర్తములోఁ దరించె దద్భంగిని
నీవు శ్రీహరి...

33

ఉ. భూసురదాసిగర్భమునఁ బుట్టి సదా హరిభక్తుఁ
డౌటచే, భాసురవృత్తి నారదుఁడు బాగుగ దేవ
ఋషిత్య మొంది దే, వాసురమర్త్యలోకముల
నందఱికి న్గురుఁ డయ్యెఁ గాన నీ, దాసి నటంచు
శ్రీహరి...

34

ఉ. హేయపుబానిసెం గలసి హీనుఁ డజామిశభూ

సురుండు లే, బ్రాయమునందు సంతుగని ప్రాణ-
ముఁ బాసెడివేళఁ బుత్తునా, రాయణ యందుఁ
దానుడువ నచ్యుతలోకముగల్గెదత్కథా, ధ్యా-
యిని యకాచు శ్రీహరి... 35

చ. పరువడికోసలాత్మజయుఁ బరిక్తిరథుం డరయంగ
దేవకీ, వరవసుదేవులై పొడమి వారిజనేత్తుని
గాంచి మించి ర, చ్చరితములెంచి ఘోరభవసం-
ఘముల న్నిరసించి ముక్తి స, త్వరగతిఁ గాంచి
శ్రీహరి... 36

ఉ. పొందుగద్రోణుఁ డన్వసువిభుండునుభార్యధరా
భిధానయుక్, నందయశోదలై బొడమి నందను
గాఁ గని పెంచి ముక్తులై, రందురుగాదె భావ
మెటులైనను నక్షకుఁ డంచు నమ్మి యే, తం-
దర లేక శ్రీహరి... 37

చ. అలర సుమిత్రరోహిణిసమాఖ్య వహించి జనిం-
చి కాంక్షచే, హలధరుఁగాంచికాంచెనఖిలామరు
లందఁగలేనిసౌఖ్యమున్, దలఁగక తచ్చరిత్రము
యథావిధిగా నుడువంగ నీకుఁ దత్ఫలము గలుం-
గు శ్రీహరి... 38

చ. నయమును బాసి పూతనయు నందునిమందిరముం
దువెన్నునిన్, రయమున నొంపఁబట్టఁగను రంజ-

నదత్కుచ దుగ్ధరక్తముల్, ప్రియమునఁ గ్రోలి
కూల్చి దయపెంచున నైక్య మొసంగె నేమివిం,
తయొ తలపోసి శ్రీహరి... 39

చ. మదమునఁ గాలనేమి హనుమంతునిచే హతుఁ
డౌచుద్వేషిగాఁ, బదపడి కంసుడై పొడమి పంక
జనాభునిఁ జేరె మాయురే! యదనున భక్తిని నఁ
బగనైనను బన్నగతల్పుఁ గోర భద్రదమగుఁ
గాన శ్రీహరి... 40

ఉ. *ధాతృశిరోవిఖండనకృతంబున ద్రౌపదిగా నొ
నర్చి యా, నాతికిఁ దుష్టిదీటగ రణస్థలి కౌరవసే
ననిచ్చి బల్, జాతరజేసి రుద్రగతజాడ్యముఁబా
పితి వీవ హేజగ, త్రాత యటంచు శ్రీహరి...

చ. చతురతగాధినందనుని జన్మము గాచె నహల్య
శాపమా, తతమునఁ బాపె నాజటలతన్నికి మో
క్షమొసంగె నత్యుదం, చితముగసర్వలోకములఁ
జేకొని యేలినదేవదేవుఁ డు, ధ్ధతినినుఁ బ్రోచు
శ్రీహరి... 42

ఉ. కోరిక దీట నొక్కపరి కోమలసౌరభపుష్పదామ
ముల్, గూరుప మాలికు న్ననిచెఁ గొంగుపసిం

* ఈకథ పురాణాంతరములవలన దెలిసికొనవలయును.
భారతాదులలో మృగ్యము.

డిగమోక్షమిచ్చి య, య్యారె! నిరంతరార్చకు
లు నైనమహాత్ములకేమిలోపమా, ధారుణి నంచు
శ్రీహరి...

43

చ. కలిమి కుచేలుఁ జేర్చె ప్రజకాంతలకిచ్చెను భో
గభాగ్యముల్, వలువ లొసంగె ద్రాపదికి వైభ
వమూసరవెల్లికిచ్చి దో, ర్బల మలపాండవేయు
లకు రాజ్యమొసంగిన శౌరిదీక్ష చే, దలఁగకప్రా
చు శ్రీహరి...

44

ఉ. క్రేపులఁబాపల స్తమాను గీష్పతిదాఁచ గణించి
ప్రాఁవఁడే, బాఁపనిబాణవహ్ని పసిబాలుని నేఁచఁ
గ నాచికావఁడే, పాపగతి స్థలాసులగు బ్రాహ్మణ
పుత్రుల నుద్ధరింపఁడే, దాఁపురమేల? శ్రీహరి...

చ. వ్రత మొనరించి సాత్రజితి వాసిగనిచ్చినభర్తృ
దానము, ద్ధతిసురమాని యమ్ముతరి తత్పతితుల్య
ధనమ్ములేనిచో, వెతఁబడి సత్య రుక్మిణిని వేఁడఁ
గఁ దత్తులలోన భీష్మక, క్షితిపతిపుత్రి యొక్క
తులసీదళ ముంచిన తుల్యుఁడౌ జగ, త్పతి నినుఁ
బ్రోచు శ్రీహరి...

45

చ. విరివిగ రంగమందిరము వేంకటశైలము తోత
శైల పుష్కరబదరీ వనమ్ములను గండకి నైమిశ
నీలశైలముల్, హరినిజమూర్తులౌ నెనిమి దార

య నేగంగలేవు ముందునా, దరియెటు లంచు
శ్రీహరి... 47

చ. పారిపారి పైఁడిపువ్వులను పూజలుచేసిన భూమి
సాలునికొ, విరివిగమంటి పువ్వులను వేడ్కనొ
నర్చినకుంభకారునికొ, సరసతమల్లెపూవుల నొసం
గిన భూసుగవద్యునికొ మహా, తరమునఁ బోయి
శ్రీహరి... 48

ఉ. పొందున మేనమామ తనపుత్రికనిచ్చె నటంచు
మాని గో, విందునకీయకున్న వెనువెంటనె సా
క్షిగఁ గాశినుండి పే, రొందగ వచ్చి పెండ్లి నిగ
మోక్తుని పొన్నురిలో నొనర్చి త, ద్వందితుఁడైన
శ్రీహరి... 49

చ. విరిసరు లీయఁగైకొనుచు వింతనెటుల్ సరులం
దుఁగాంచిభూ, వరుఁ డలుగకొ దదర్చకునివాక్య
ము నిక్కముగా శిరోజముల్, విరివిగఁ జూపి
యాబెడఁద వీడఁగఁజేసెను మున్ను కాకుళాం
తరమున నట్టి శ్రీహరి... 50

ఉ. తేనె ఘృతంబు పాలు గడుతీర్థము నాల్గుయుగ
క్రమంబులం, దానును శంఖచక్రముఖరాయుధ
ముల్ స్వకరాంబుజంబుల, నూబ్బనుచు సాధునం

గములఁ బ్రోదిగసాకుచు మంగళాచలా, స్థాన
కుండై న శ్రీహరి... 51

ఉ. పొంగుచు నొక్కవిప్రకులపుంగవుఁ డంగజకేళి
వేల్పుహ, రాంగన వీడిన న్యగచునంతటి కుం
టినవేషధారియై, బంగరుగిన్నెఁ దా నొసఁగి
బాగుగఁబ్రోచినరంగఁడార్యహృ, ద్సంగతుఁడం
చు శ్రీహరి... 52

ఉ. పాతకురాల నోపతితపావన నీమహనీయరూప
ముల్, ప్రీతిగఁజూపుమంచు మొఱఁబెట్టగ నీల
ధరాధరంబునక, ఖ్యాతిగఁ జేర్చి దాని గతకల్ప
షురాలినిజేసితొ జగ, త్రాతవటంచు శ్రీహరి...

ఉ. కోరితి నీపదాబ్జము లకుంఠితభక్తిని బూజసే
యఁగాఁ, జేరితి నీమహోన్నతవిచిత్రచరిత్రము
లాలకింపఁగా, దూరతిఁ గావలెక దురితదూర
దయామృతదృష్టిఁజూడు నా, దారితినంచు శ్రీ
హరి... 53

ఉ. నీగుణముల్ నుతింపఁగ ఫణేంద్రుఁడు చాలఁడు
నీచరిత్రము, ల్యాగుగఁ గార్తవీర్యుఁ డొగివ్రా
యఁగనేరఁడు నీదుసోయగం, బాగిరిభేది నిక్క
ముగ నారయనోపఁ డబాండపాలనో, ద్భాగుఁడ
వంచు శ్రీహరి... 54

ఉ. నీకు నమస్కరించెదను నిర్మలిభక్తిని నిన్నుఁ గొ
లెప్పదట, నీకథ లాలకించెదను నీపదభక్తుల సేవఁ
జేసెదట, నా కిటువేల్పువీవ నిను నమ్మితి నన్నుఁ
గృతార్థుఁజేయఁగా, దాకొనుమంచు శ్రీహరి.

ఉ. నీవు సమస్తలోకముల నెమ్మి సృజించితి వందు
లోన న, నే వసుధ న్మనుష్యునిగ నేటికొనర్చితి
వట్లుగాక నా, నావిధదుష్కృతములఁ బెనంగొ
నఁజేసితి వేమిసేతు నీ, ధావన కంచు శ్రీహరి...

ఉ. నిక్కము దాతవీవు కరుణింపఁగఁ బాత్రమునేన
సుమ్ము వే, తొక్కటివేడ నీదుపదయుగ్మమున
న్విడరానిభక్తియే, తక్కఁగొనంగఁగోరితి కృత
జ్ఞుడవై దయసేయకుండుటే, తక్కువ యంచు
శ్రీహరి...

58

ఉ. అక్కట జన్మవేదనలనాటడిబొందితినయ్యనీకు
నే, మ్రొక్కెదనయ్య నేనిటులమోసముపుచ్చు
టెటుంగనయ్య నా, దిక్కిటుచూడుమయ్య మది
దీనతఁబాపఁగదయ్య నీకు నే, దక్కెదనయ్య
శ్రీహరి...

59

ఉ. మన్ననఁ గుంభకారకుండు మంచిఘటమ్ము లొన
ర్చినట్లు భా,స్వన్నిగమోక్తి లోకమునసంఖ్యముఁ
గల్పనఁజేసిప్రోచు సంపన్నుడవీవు నన్నొకవిప

న్నుని మన్ననసేయరాదె విద్యన్నుతయంచు
శ్రీహరి...

60

ఉ. మానసమా! పృథావిషయమగ్నత నందఁగనేల
పూర్వకై, కానక మేఁక నూతఁ బడుకై వడిఁ గన్న
డె నీ ప్రచారముల్, మానుము మాధవు
న్దొలుర మంచిసుఖంబు ఘటిల్లుఁ గాన వి,ద్యా
నయవృత్తి శ్రీహరి...

61

ఉ. ఉత్తమధర్మముల్ నడుపనోప వనుత్తమధర్మ
కర్మముల్, మొత్తముగానొనర్చెదవు మోసము
వచ్చు టెఱుంగవైతివే, యెత్తునమోక్షమందె
దవా! యెందుకు జాగింక నీదువృత్తిత,ద్దత్తము
చేసి శ్రీహరి...

62

ఉ. ఎత్తఁగరానిజన్మముల నెన్నిఁటఁద్రోచితి వన్ని
యెత్తినే, డుత్తలమంది కుంది యిపు డోరువఁ
జాలక నిన్నువేడ న,న్నిత్తటి నిర్నిమిత్తముగ
నేటికి యేఁచెదవయ్య మాన్పు నా,తత్తటమంచు
శ్రీహరి...

63

ఉ. దాకొనుపుణ్యపాపములఁ దప్పక మానవలోక
మందు దు,ర్వాకులవృత్తిఁ బుట్టి యపవర్గముఁ
గానక గోరుచుట్టువై, రోకలివడ్డరీతి నెదరో
యక సంసృతిఁ జిక్కి యింక నెం,దాఁకఁ జరింతు
శ్రీహరి...

64

ఉ. ప్రాయము కాయమున్ సతమె భక్తిః బరించిన
 వారిఁబ్రొవ నా, రాయఁబుడఁగ దదీయ మగు
 రాజ్యము లుండఁగ ఘోరదుర్గతి, న్భయక గూ
 లు మానవుల బాధలు చూడ నహా విచిత్ర
 మా, దాయములేదు శ్రీహరి... 65

ఉ. ఆర్వురుచక్రవర్తులు పదార్వురురాజులు రాజ్య
 మేలిరి, యుద్విగలంతకాల మిటులుండిరె నీబ్రతు
 కెంతలోని దీ, పర్వులు పర్వనేల మురభంజను
 సేవయె ముక్తికర్వుకా, దర్వుగ నెంచి శ్రీహరి.

ఉ. వేమరు మాధవున్దలఁపవే యని నీచెవిఁజాఁటి
 చెప్పఁగా, నేమటుపాటుఁజెంది వినవేమిపురా
 కృతకర్త మయ్యయో!, పామరపృత్తి మైమఱచి
 బాములకేయొడిగట్టుకొంటి వీ, తామసమేల
 శ్రీహరి... 67

చ. ప్రకటితవేదశాస్త్రముల భాసిలుత త్వ మెటుంగ
 లేక యీ, వికటతమంబులందగిలి వెక్కిరిచేష్టల
 విట్టివీగుచున్, సకలము నాది నే ననుచు సంసృ
 తిఁజిక్కి చరించువారితోఁ, దకవికలేక శ్రీహరి.

ఉ. ఆతతముక్తిమార్గము నయం బుపదేశముఁజేసిఁ
 చూడఁగాఁ, గోతికి రత్నహారములు గొంకక
 వేసినమాడ్కిఁ దోఁచె నీ, నీతికి నేమనందు

నిక నేర్పరివై భయభక్తితో ముని, ధ్యాతము
లైన శ్రీహరి... 69

ఉ. నీరము వృక్షమూలమున నించిన జల్లుఁదనంబు
కొవ్వులం, జేరినమాడ్కి విష్ణుననుఁ జేయుసపర్యల
సర్వదేవతల్, భూరితరేష్టభోగపరిపూర్ణతఁ గాం
తురు నీకుఁగల్గు విస్తారసుఖమ్ము శ్రీహరి... 70

చ. ఉరమునఁగల్గు రత్నరుచిరోజ్జ్వలహారము వెట్టి
వాఁడు దా, నరయఁగలేనిమాడ్కి భవదంశరు
త్తనుగాననైతి వస్థిరముసుమీ యొడల్ తెలివి
దెచ్చుక యింతటనైనభక్తితత్పరతఘటిల్లు శ్రీ
హరి.... 71

చ. పనుపడ తాకికక్రియలు పాయక సల్పఁగవచ్చు
నంటివా, విను మొకనీతిదెల్పెదను విప్రగవా
మరభూతకోటికిఁ, గొనకొనియెగ్గుసేయక య
కుంతితవృత్తిని జిడ్డు నాలుక, న్దసరనినీతి శ్రీహరి.

చ. కలఁగనిలేచి తద్విధము గాననికై వడి దైవ
మాయచే, దలపడిదేహధారులయి తప్పుడుమో
హముఁజెంది తత్త్వము, ల్దెలియక మోసపోయెడి
గతిం జరియింపక మోక్షకాంక్షచే, దలఁపు
వహించి శ్రీహరి... 72

చ. ఎన్ని కఁజేసినిన్నిటుల నెన్నివిధంబుల బోధఁజేసి

నడా, జెన్నలరంగ హీనునకుఁజేసినమేల్ చెడు
నట్లు గన్పడెన్, గన్నడఁబుద్ధిలోఁగలపి కాలముఁ
బుచ్చక నింకనైన విద్యన్నుతుఁడైన శ్రీహరి.

ఉ. అంధతమంబులోపలఁ బదార్థగవేషణమెల్ల సైం
ధవ, గ్రంథి జలంబులోనిడుటగావున నార్తజ
నావనైకహృద్బంధుఁడుసంహృతోగ్రభవబంధుఁ
డు లౌకికగాధమానుమీ, దంధనలేల శ్రీహరి.

ఉ. గానము మేళవించి మరుగాళ్లనటించు మనుష్యుఁ
డౌదల, న్బానిసదొంతులన్ మఱపుఁ బొందనిడెం
దముభంగి సంసృతి, న్నానక సర్వకర్తము లమంద
ముగా నొనరించుచో సదా, ధ్యానముగల్గి శ్రీ
హరి... 76

ఉ. తరణినమస్కృతుల్ సలుపు ధన్యులఁగన్గొనివాన
రంబు ద, త్సరణినొనర్చుచందమున సాధుల హే
ళనఁజేయకెంతయున్, పరమపదాధినాథు పద
భక్తులఁగూడి విశిష్టవర్తివై, తరలనిభక్తి శ్రీహరి.

ఉ. బట్టలఁగొట్టిచిట్టెలుక పట్టెఁడుపొట్టకుఁ గాంచ
నట్టులి, ట్టట్టుమెలంగి మోక్షగతులారయనేరని
చెట్టనైతి వీ, వెట్టులగట్టుబట్టెదవా? ఏటికిబు
ట్టఁగ గిట్టఁగా నయో, దట్టపుభక్తి శ్రీహరి...

ఉ. తంతువునన్ గృహంబు బలితమ్ముగఁజేయుదు సం

దుఃజిక్కి తా, రెంతయులేకబుస్సిపురు పేర్పడ
నంతమునొందినట్లు వి,భ్రాంతివహించి సంసృతిని
బాల్పడి గోల్పడ నేలకల్లయా, భావంతమణం
చు శ్రీహరి...

79

చ. చిరిగినచీరమాని మఱుచీరధరించినచూడ్కి మా
టికికా, విరివిగదేహమున్విడచి వేటొకదేహము
లోనఁ జొచ్చు తా, దరలనిమాయలోనఁబడి త
ల్లఁడపాటునఁ దన్నుకొడుచుకా, దరిఁగన వే
ల శ్రీహరి...

80

ఉ. కూసముగప్ప నేర్పునను గొబ్బుననూడ్చెడి చి
ల్వపోలికకా, వేసటసేయు జన్మపరివేదన వీడు
నుపాయమార్గ ము, ల్లాసమున న్దనుంగొనినలక్ష
ణవంతులఁ గూడి నిర్మలో, ద్భాసురవృత్తి
శ్రీహరి...

81

ఉ. అన్నముధాత్రి యందమృతమాపులమందలయం
దుపావకం, బెన్నసమిత్తులందునరులేర్పడఁగాంచి
నభంగిబుద్ధిచే, గ్రన్నస మోక్షము న్విడయఁగా
నగుఁగావున భక్తి చేత వి, ద్వన్నుతుడైన
శ్రీహరి...

82

చ. నిరతము నీరుపక్కియలు నీరములందుమునింగి
యీల్లు నే, గుఱుతుగ / మేడిపండ్లఁ గ్రిమికొటు

లు పుట్టుచులోనఁజిక్కునే, విరివిగ సంస్కృతికొబొ
రలి వెల్వడుమార్గమెటుంగవన్న నీ, తరమె
తరింప శ్రీహరి... 83

ఉ. మాయురె! డెందమా హరికి మార్పడియన్యుల
గోరుటందమా, పాయకగంగచేరువను బాలి
యొనర్పఁగబూనుటందమా, కాయము నమ్మి కా
లగతికాననిచందమదేల ముక్తిసం, ధాయకుఁ
డైన శ్రీహరి... 84

ఉ. విధ్య సుమీ జరామరణమేదురమైనయొడల్
దురంతశా, స్త్రాధ్యయనమ్ములెల్లను మహాఫలద
మ్ములుకావుసుమ్మి యీ, మధ్యమలోక మింతటిది
మర్వకుమస్తదుదీరిత మ్మిదే, తథ్యమువేగ శ్రీ
హరి.... 85

ఉ. జారుని దుష్టవర్తనుని సజ్జనదూరు నసత్యవాది
నికొ, జోరుని లుబ్ధ నిర్దయుని జూదరి బ్రాహ్మణ
వృత్తిఘాతుకుకొ, స్మారుని ధర్మదూషకుని గూ
డక నిత్యము సర్వకల్మషో, తారములైన శ్రీహరి.

ఉ. భూసురవృత్తిపోషకుల భూతదయాళుల పుణ్య
వర్తనా, భ్యాసుల మాతృభక్తిపరిపాలననిష్ఠుల
నాత్మతత్త్వవి, న్యాసుల సత్యభాషుల ననంతుని

దాసులఁ గూడి నిర్తలో, ద్భాసురలీలశ్రీహరివ
దమ్ములుకోరిభజించుచిత్తమా. 87

— దశావతారవర్ణనము. —

ఉ. అండజ కూర్త సూకరమృగాధిపకుబ్జకుఠారి ధారి
మా, త్తాండకులాచ్యుతాగ్రజపురాసురభేదక
తాదిచర్యలఁ, తాండవచండిమఁ దితిజదర్ప
ము లార్పఁగనేర్చుదంట నీ, దండఁగలండు శ్రీ
హరి... 88

ఉ. నీరజసంభవుండలిసి నిద్దురఁబోయినరాత్రిచోరుఁ
డై, యారసి వేదముల్గొనుచు సంబుధిఁజొచ్చిన
సోమకాసురు, న్వారకత్రుంచి వేదములు నల్వకొ
సంగినమత్స్యమూర్తి మ, ద్భారముఁ బూను
శ్రీహరి... 89

చ. కడువడి మందరా చలము కవ్వముగా ఫణిరాజు
త్రాడుగా, జడధిమధింప సంబుధిని శైలముగ్రుంగఁ
గ దేవదానవుల్, తడఁబడివేడ గూర్తమయి త
ద్గిరిఁదాల్చినశౌరి నిన్న హే, తడయకప్రోచు
శ్రీహరి... 90

ఉ. ఈక్షితిఁ జుట్టిపట్టుకొని హెచ్చిరసాతలచారి
యైన హే, మాతుని బట్టికొట్టి సకలామరులెన్నఁ
గ భూమికోటవై, దక్షతఁదాల్చినట్టి క్రతుదంష్టి

దయామతి నిన్ను బ్రోచునే, తక్షణమందు శ్రీహరి.
 చ. హరిగిరిసిందుఁజూపుమన హంకృతి స్తంభముఁజర్వ
 నందుభీ, కరనరసింహుఁడై వెడలి గ్రమ్మన రక్క
 సు డొక్కఁజించిని, ర్భరముగఁ దత్సతున్నెనరు
 బాయకప్రోచుమహానుభావుఁడి, త్తఱినిను బ్రో
 చు శ్రీహరి... 92

చ. సురలను బాటదోలి బలిసుస్థిరతఁ భువనంబులేల
 నుం, దరఁటవేషియై ధర పదత్రయదానము
 వేడి తద్బలిం, గరుణగలంచి వజ్రికి జగత్త్రయ
 మిచ్చినశౌరి నిన్ను నా, దరమునఁబ్రోచు శ్రీ
 హరి... 93

ఉ. కంటకులైనరాజులను గట్టిగనాలములందు గం
 ద్రగొ, డ్డంటను జక్కడంచి ప్రకటంబుగఁ ద
 ద్రుధిరప్రవంతు లై, దింటను బైతృకంబు లొగిఁ
 దీటిచి భార్గవరాముఁడైన బ, ల్దంటనెఱింగి శ్రీ
 హరి... 94

చ. తరణికులంబున న్బొడమి తాపసి జన్మముగాచి
 తాటక న్బొరిగొని శంభువి ట్టునిమి భూమిసుత
 న్వరియించికానల, న్దిరిగి పడంతికైయని నెదిర్చి
 నరావణకుంభకర్ణుల, న్దటిగినజోదు శ్రీహరి...

చ. హలధరమూర్తియై హరికినగ్రజుఁడై జనియించి

ముష్టికా, దులవధియించి రేనతిని దొయ్యలిగా
వరియించి ధాత్రికా, నలజడిమాన్ని లోకముల
నన్నిటికి గాచినసీరి నీదుకొం, దలము నణంచు
శ్రీహరి...

96

చ. నలువవరమ్మనన్ జలమునం ద్రిపురాసురు లెల్ల
లోకముల్, గలఁచిన బౌద్ధశాస్త్రములు కల్పనఁ
జేసి తదంగనామనగి, స్థలనమొనర్చివారి నడఁచన్
ద్రిపురారికి సాయకౌకృతిన్, దలఁకొనునట్టి
శ్రీహరి...

97

చ. గుట్టమునెక్కి క్రూరులగు ఘూర్జరబర్బరపార
నీకులన్, గొట్టెలకైవడిన్నటికి ఘోరతరప్రకట
ప్రతాపియై, మొట్టలడంచి దేవతల మ్రొక్కు
లు గైకొను సామిగల్గనీ, తట్టెలవీడి శ్రీహరి....

చ. అరయఁగ విందుమాధవుప్రయాగరమాధవు సే
తుమాధవున్, వరదునివద్దనాభుని జనార్దను
రంగని . వేంకటాధిపున్, బరమపదార్థసిద్ధికయి
ప్రార్థనఁజేసి తదీయభక్తిత, త్వరతను జెంది శ్రీ
హరి...

99

చ. పాలుననెయ్యి కాష్టములఁ బావకుడశ్శమునందు
లోహమున్, బూలను విత్తనం బలరుపోలిక
విష్ణునియందు నీజగ, జ్వాలమునుండు విష్ణుఁడు

త్రిశక్తియుతుండగుఁగానఁ దత్త్వబో, ధాలలి
తోక్తి శ్రీహరి... 100

చ. పన్నగవైరివాహనము పన్నగరాజఫణాతపత్రి
యై, పన్నగభూషణాద్యమరపాలురుగొల్వఁగ
సుప్రసన్నుడై, కన్నులఁగానుపించె నదె కాంక్ష
యుఁగాంచి ప్రసన్నవృత్తినే, తన్నిగమోక్తి
శ్రీహరి... 101

ఉ. ధాతలిఖించు ఫాలలిపి తాపసులెన్ని నవేదళా
స్త్రవి, ఖ్యాతము మత్పురాకృతశుభాధికపుణ్య
ము లొక్కటొటని, స్తీతటిగొల్వఁగలై ఫలి
యించెను నాతపమంచు నుద్భవో, త్పాతమడం
చు శ్రీహరి... 102

ఉ. అంగములోవెలుంగు విమలాంగుడటం చెఱుఁ
గంగఁజాలకి, బృంగిమెలంగి లొంగి పటుభంగుల
బాముల బ్రుంగనేల శ్రీ, రంగని యంతరంగబహి
రంగముల న్గనకున్న నెట్లు త, త్సంగతిగల్గు
శ్రీహరి... 103

చ. సురుచిరగోపవేష మధునూదన మాధవ రాధి
కామనో, హర సురభూరుహఃపహ మహాసురవీ
ర మదాపహార సుం, దరతర హేమచేల శుక
నారదవంద్య జగన్నివాస మం, దరధరయంచు
శ్రీహరి... 104

చ. మునుకొనిసీయనుగ్రహముపొందుననర్తకుభంగి
హంగుగా, నెనుబదినాల్గులక్ష లిల నేర్పడువేష
ము లేనుదాల్చితెన్, గనుఁగొనిమెచ్చితేనిమది
కాంక్షలొసంగుము మెచ్చకున్న, వద్దనుమవియం
చు శ్రీహరి...

105

చ. పుడమిని తాడెపల్లికులముఖ్యుడ విశ్రుడపాన
కాలురా, యుడ భవదంకితమ్ముగశతోత్పలచంపక
వృత్తముల్ముదం, బడర రచించినాడను దయా
మతిఁ గైకొని ధన్యుఁ జేయవే తడయక యంచు
శ్రీహరి...

106

చ. సకలపురాణసారరససంగ్రహ మీశతకంబుగాపు
నన్, బ్రకటముగావినన్ జదువ వ్రాయఁగవా
గలు తత్వవేత్తలై, ప్రకృతినిదాటిబ్రహ్మమయ
భావముగాంచుట కేమివెంట సా, ధకమిదెయం
చు శ్రీహరి...

107

చ. మంగళ మద్రిజాభినుత మంగళ మంబుదనీలవి
గ్రహ, మంగళ మంబుజాక్ష హరి మంగళ మా
శ్రీతకల్పభూరుహ, మంగళమచ్యుతా యని ర
మారమణీశుని కానతిచ్చినం, తంగరుణించు శ్రీ
హరిపదమ్ములు కోరిభజించు చిత్తమా.

108

చిత్తబోధశతకము సమాప్తము.

428

పీఠిక.

ఆంధ్రనాయకశతకమును కాసుల పురుషోత్తమకవి రచించెను. ఇతఁడు బందరు సమీపమునందున్న శ్రీకాకుళమునందలి ఆంధ్రవిష్ణునిగూర్చి యీశతకమును రచించెను పురుషోత్తమకవి భట్టురాజు కులమువాఁడనుటకు శతకములోని “రట్టుసేయుదుఁ గనుము నాబట్టుతనము” అనుపద్యభాగము సహాయము చేయుచున్నది. ఈకవినివాసము శ్రీకాకుళముచెంతఁ గల పెదప్రోలు. ఇతఁడు కాశ్యపగోత్రుఁడు. అప్పలరాజు రమణాంబల కుమారుఁడు. అద్దంకి తిరుమలాచార్యులశిష్యుఁడు. ఈయంశమికవిరచించిన హంసలదీవి గోపాలశతకములోని యీ క్రిందిపద్యమువలనఁ దెలియును.

సీ. కాశ్యపగోత్రుఁడఁ గాసులవంశచం

ద్రముఁడ నప్పలరాజు రమణమాంబ

కూర్చితనూజుండ గురువులొనద్దంకి

తిరుమలాచార్య శ్రీచరణపద్మ

భవ్యతీర్థమరందపానద్విరేఖాయ

మానమానసుఁడను మాన్యహితుఁడ

పురుషోత్తమాఖ్యుఁడ పూదండవలె నీకు

శతకంబుఁ గూర్చితి కాశ్వతముగ

లే. చిత్తగింపుము మీపాదనేవకుడను

భావజవిలాస హంసలదీవివాస

లలితకృష్ణాబ్ధిసంగమస్థలవిహార

పరమకరుణాస్వభావ గోపాలదేవ.

దేవరకోట సుస్థానములో సుప్రసిద్ధమైయున్న
ఆంధ్రనాయకాలయము పూజాపురస్తారశూన్యమై
హీనదశయందున్నపుడు పురుషోత్తమకవి మిగులఁ
బరితపించి సుప్రసిద్ధుఁడు ప్రత్యక్షరూపుఁడగు దేవున
కెట్టి విపరీతస్థితి చేకూరుటకుఁగినిసి నిత్యోత్సవములు
చేయించికొనక చేతఁగానివానివలె నూరకుంటఁ బ్రతి
ష్ఠగాదనియుఁ బూర్వకీర్తి నిలుపుకొమ్మనియు నిం
దాస్తుతులతో నీశతకమును ఆంధ్రనాయకునిగూర్చి
రచించెను. ఇతఁడు మానసబోధశతకము. హంసల
దీవి గోపాలశతకము భక్తకల్పద్రుమశతకము ప్రకృ
తాంధ్రనాయకశతకము వ్రాసినాఁడు. “మనసా
హరిపాదము లాశ్రయింపవే”యని యీకవి మానస
బోధశతకము రచించితిని చెప్పుకొనుచున్నాఁడు.
ప్రకృతము మానసబోధశతకమొకటి తాడేపల్లి
పానకాలరాయకవికృతము కనఁబడుచున్నది. పాన
కాలరాయకవి చిత్తబోధశతకము వ్రాసెనుగదా!
ఇక మానసబోధశతకమేల వ్రాయవలసివచ్చెను?
పురుషోత్తమకృతికే యెవరేని కర్తృత్వము మార్చి

రా యని మేమూహించుచున్నారము. లేక పురుషో
త్తముని మానసబోధశతక మంతరించినదేమో!
నిశ్చయ మెఱుంగరాదు.

కాసుల పురుషోత్తమకవి దేవరకోట (చల్లపల్లి)
సంస్థానమునకు క్రీ. శ 1791-లోఁ బట్టాభిషిక్తులైన
శ్రీమంతు రాజా అంకినేడు బహద్దరువారి యాస్థాన
కవి. కవిమునిమనుమ లిపుడున్నారగావున నీకవినూ
ట పాతికసంవత్సరములక్రిందట జీవించియుండును.

పురుషోత్తమకవికవిత మృదుమధురముగా శ్రావ్య
ముగా సాధ్యమగునంతవఱకు నిర్దుష్టముగా నుండు
ను. ప్రవాహపాతమున నాలయముచెడి పూజా
పురస్కారము లంతరింప నాంధ్రవిష్ణునిగూర్చి యీ
కవి శతకమువ్రాసి ప్రభువగు అంకినేడుగారికి భక్త్యు
త్సాహములుగల్గించి యాలయ పునర్నిర్మాణమునకుఁ
జేరేపెను. కవులకవితాసహాయమునఁ జేయరాని
పనులుండవనుట కిది యొక నిదర్శనము.

నందిగామ. }
1-1-25 }

ఇట్లు, భాషాసేవకులు,
శేషాద్రి రమణకవులు.

432

కాసుల పురుషోత్తమకవివిరచిత

ఆంధ్ర నాయకశతకము.

సీ. శ్రీమదనంతలక్ష్మీయుతోరస్థుల!

చతురాననాండపూరితపిచండ!

దరచక్రఖడ్గదాశరాసనహస్త!

నిఖిలవేదాంతవర్ణితచరిత్ర!

సకలపావనననీజనకపాదాంభోజ!

రమణీయఖగకులోత్తమతురంగ!

మణిసౌధవత్సరామండలొరగతల్ప!

వరకల్పకోద్యానవనవిహార!

గీ. భానుసితభానునేత్ర! సౌభాగ్యగాత్ర!

యోగిహృద్దేయ! భువనైకభాగధేయ!

చిత్రచిత్రప్రభావ! దాక్షిణ్యభావ!

హతవిమతజీవ! శ్రీకాకుళాంధ్రదేవ!

I

సీ. వైజయంతీదామ! వర్ణితసుత్రామ!

శోభననామ! లోకాభిరామ!

కువలయశ్యామ! వికుంఠపట్టణధామ!

శ్రుతిహితనామ! దైవతలలామ!

కృతదైత్యసంగ్రామ! గీతార్థపరిణామ!
 యదుకులాంబుధిసోమ! యఘవిరామ!
 సంగరజితభౌమ! రంగద్గుణస్తోమ!
 త్రిభువనక్షేమ వర్ధిష్ఠుకామ!

గీ. దాసులము గామ నీపేరుఁ దలఁచుకోమ?
 కొసరితిమి ప్రేమ కోరినకోర్కులీమ. చిత్ర. 2

సీ. మానుషహర్యక్ష! మార్తాండసోమాక్ష!
 త్రిభువనాధ్యక్ష! కౌంతేయపక్ష!
 మదనకోటివిలాస, మంజులదరహాస!
 శ్రీహృన్నినాప! కౌశేయవాస!
 శార్ఙ్గకోదండ! పిచండభృతాజాండ!
 వినుతవేదండ! రవిప్రచండ!
 దీనశరణ్య! విద్విచ్ఛేదనైపుణ్య!
 భక్తానుగణ్య! దిక్ప్రభువరేణ్య!

గీ. సిద్ధసంకల్ప! యవికల్ప! శేషతల్ప!
 నిష్కళంక! నిరాతంక! నిరుపమాంక!. చిత్ర. 3

సీ. గోవింద! ముచికుందసేవితపాదార
 వింద! నిత్యానంద! విశ్వతుంద!
 శ్రీమంత! విజయలక్ష్మీకాంత! నిర్మల
 స్వాంత! భక్తోద్యానవనచసంత!

యఘనాశ! కోటిసూర్యప్రకాశ! పరేశ!

విజితాశ! సన్ననోంబుజనివేశ!

సద్గుణగేహ! వాసనసీలసమదేహ!

బంధురోత్సాహ! నుపర్ణవాహ!

గీ. పండితస్తోత్రచారిత్ర! పద్మనేత్ర!

మధురమంజులభాష! సమస్తపోష! చిత్ర.

సీ. శ్రీ కాకుళము భక్తలోకచింతామణి

శ్రీ కాకుళము సుకృతాకరంబు

శ్రీ కాకుళము ధరాలోక వైకుంఠంబు

శ్రీ కాకుళము మర్త్యసేవితంబు

శ్రీ కాకుళము పేదసిద్ధాంతమహిమంబు

శ్రీ కాకుళము హతవ్యాకులంబు

శ్రీ కాకుళము మహాక్షేత్రవతంసంబు

శ్రీ కాకుళము సర్వసిద్ధికరము

గీ. తెలియ శ్రీ కాకుళంబు నీదివ్యదేశ

మాంధ్రనాయక! నీవె శ్రీ హరివినిజము. చిత్ర.

సీ. ఇంద్రసీలచ్ఛాయ లీనునెమ్మేనిపైఁ

గనకాంబరప్రభ గ్రందుకొనఁగఁ

బర్హసుధాంశుశోభాసముజ్జ్వలవక్త్ర

మున నూర్ధ్వపుండ్రము ముద్దుగుల్మ

నెగుభుజంబుల ధగద్ధగితాంకదద్యుతుల్

మూర్ధరత్న కిరీటమునఁ జరింప

వర్ణితోరస్థస్థివైజయంతిక కౌస్తు
భాంతరశ్రీదేవియంద మమర

గీ. రమ్మ దర్శన మిమ్ము ఘోరములఁ జిమ్ము
మభయ మిమ్ము భవ తత్త్వ మానతిమ్ము. చిత్ర.

స్త్రీ. కలిగినప్పుడె కన్న తలదండ్రు లెన్న నే
నిసువు మాటాడంగ నేర్చె జగతి
బయలిజగంబు లంబకు నిజోదరమునం

దేబిడ్డ చూపించె నిద్ధరిత్రిఁ
దొడలపై ముద్దుగా నిడుకొన్న జనని కే
పసిపిల్ల కొండంతబరువు దోచెఁ
దల్లిచెంగటనుండి యిల్లిల్లుఁ జొచ్చి యే
కుఱ్ఱఁ డింతుల బల్కిఁ గూడ నేర్చె

గీ. నాబుడుత వీవెరా యబ్బ! యబ్బురంపు
కతలమారివి నీ వెఱుంగనివి గలవె? చిత్ర. 7

స్త్రీ వరమిచ్చినట్టిశంకరుని కెగ్గు దలంచు
భస్తాసురునిపేరుఁ బాపినావు
తనయిల్లుఁ గాచునుగ్రుని బోరుటకుఁ బిల్చు
బాణుచేతులు తెగఁ బటికినావు
తొలుమిమ్ము లజుని మ్రుచ్చిలి గొన్న సోమకుఁ
జంపి విద్యలు ధాత కంపినావు
బలిమి దైత్యులు సుధాకలశము న్గొన వారి
పంచింపి సురలకుఁ బంచినావు

గీ. నిఖిలదైవతకార్యముల్ నిర్వహించు
నీకు నిజకార్యము భరంబె నిర్వహింప?. చిత్ర. 8

సీ. అచటలే వని కదా యజ్ఞచేతఁ జజ్ఞచేఁ గు

ద్ధత సభాస్తంభంబు దానవేంద్రుఁ
డచటలేవని కదా యస్త్రరాజం బేసె
గురుసుతుం డుత్తరోదరమునందు
నచట లేవని కదా యతికోపి ననిచేఁ బాం

డవు లున్నవనిఁ గౌరవకులేంద్రుఁ
డచట లేవనికదా యాత్మీయసభను ద్రౌ
పదివల్వి లూడెచ్చ సర్పధ్వజుండు

గీ. లేక యచ్చోటులను గల్గలేదె ముందు
కలవు కేవల మిచ్చోటఁ గల్గు టరుదె?. చి. 9

సీ. అంచితాఖండదీపారాధనలచేత

దీపించు నెప్పుడు దేవళంబు
అగరుసాంబ్రాణిధూపార్పణంబులచేత
భవనం బదెప్పుడుఁ బరిమళించు
నతిన్యత్యగీతవాద్యస్వరంబులచేత
నెప్పుడుఁ గోవెల యెసక మెసఁగు
నఖిలోపచారసమర్పణంబులచేత

మొఱయు నెప్పుడుఁ దిరుమేను కళల

గీ. నిపు డొకించుక లోభిత్వ మెవసినట్లు
దోచుచున్నాఁడ విట్టియద్భుతము గలదె?. చి

- సీ. భక్తిఁ జేసిన శిలాప్రతిమమాత్రమే గాని
హరి యిందుఁ గలుగునా యనెడువారు
స్వామి యిందుండిన సత్యంబుఁ జూపక
యందునే యని పల్కుచుండువారు
బుద్ధావతారంబుఁ బూనినాఁ డఖిలంబుఁ
గని కనన ట్లుండు ననెడువారు
దేవతామహిమంబుఁ దెలియునో యేమేమి
నడువ నున్నదో యని నుడువువారు
- గీ. నీకు నిత్యోపచారముల్ లేక యున్న
లోకు లిట్లాడుకొందు పరా కీదేమి?. చిత్ర. 11
- సీ. ధరనూటయెనిమిదితిరుపతులందు శ్రీ
కాకుళం బరయఁ బ్రఖ్యాత మేని
యాం ద్రనాయకుఁడవం చఖిలదేశంబుల
నిన్నుఁ గీర్తించుటే నిజమ యేని
వైఖానసోక్తికి వంచన రాకుండ
నెలులు చూపినమాట నిజమ యేని
వైకుంఠుఁడవు స్వయంవ్యక్తిగా నర్చావ
తార మొందినమాట తథ్యమేని
- గీ. వివిధపూజోత్సవములు నిర్విఘ్నములుగఁ
జేసికొనకున్న నీకుఁ బ్రసిద్ధి గలదె. చిత్ర. 12
- సీ. మానితంబుగ గరుత్మర్థ్యజారోహణం
బెప్పు డొనర్తునో సెప్పుమయ్య !

గరిమతో నీ తిరుక్కళ్యాణసంభ్రమం

బెప్పుడెప్పుడో వేగ చెప్పుమయ్య !

రమతో మహాన్నతరథ మెక్కి తిరువీధు

లెప్పు డేతెంతువో చెప్పుమయ్య !

ధరణి నభ్యాగతదాసప్రజాబృంద

మెప్పుడు బలియునో చెప్పు మయ్య!

గీ. వత్సరోత్సవవీక్షణవాంఛ జనుల

కెప్పుడు ఫలియించునో యాన తీగదయ్య.! చిత్ర.

సీ. తగునట్లు తిరుమేను తా నామతింపుచు

మిన్న పీతాంబరం బున్న దనుచుఁ

గమలతోఁ బుట్టినకౌస్తుభం బదిపోవఁ

దక్కు సొవ్వుది నీనుఁదక్కె ననుచు

లలితరత్నద్యుతి మొలచినట్లు కిరీట

ముత్తమాంగముఁ బాయ కున్న దనుచు

మండితమాణిక్యకుండలంబులు కర్ణ

యుగళితోఁ బుట్టిన ట్లున్న వనుచు

గీ. నిందుకొన్నావు గడియించు నేరుపరివె

ప్రావలువ బ్రాదువాణముల్ బ్రాతియేమి? చిత్ర.

సీ. వంచన గాదె దివ్యక్షేత్రపతులలో

మంత్రార్థకృత్యము ల్లానియున్న?

నపకీర్తి గాదె లోకాలోకములయందు

వత్సరోత్సవములు వదలియున్న?

నగుబాటు గాదె యన్యమతస్థజనులలో

నిజదాసకోటి మన్నింపకున్న ?

బరిపాటి గాదె యల్పజ్ఞానమతులలో

దేవతామహిమంబుఁ దెలుపకున్న ?

గీ. నేటిదా నీప్రతిష్ఠ? వర్ణించి చూడఁ

బాడి దప్పిన బలునిందపాలు గావె? చిత్ర. 15

సీ. తిరునాళ్ళతటి వచ్చెఁ బరిపరివిధముల

నెలమి సామగ్రిఁ జేయింప వేమి ?

సేవకు లందందు సేవింప భావింపఁ

దిరువీధుల రథంబుఁ ద్రిప్పవేమి ?

వృజిర మెల్లఁ దొలంగు నిజ మంచుఁ బ్రజ లెంచు

పరమవ్రసాదంబుఁ బంచ వేమి ?

దివ్యదేశం బది తీర్థంబు సార్థంబు

చక్రతీర్థము కృప సలుప వేమి ?

గీ. హాఠము గావించి నీయన్వయంబు లెత్తి

జీర్తినిండఁగ వర్ణించి గేలిపటతు. చిత్ర. 16

సీ. చెల్లింపఁ దగునె వ్రేపల్లెలోఁ గలవెట్టి

గొల్లయిల్లాండ్రను గొల్లగొనఁగ ?

మెక్కఁగఁ దగునె ము న్నెక్కిండ్లలో నుట్ల

కెక్కిపాల్వెన్నలు దొక్కనిండ ?

ముచ్చిలఁ దగునె మ భుచ్చి జలక మాదు

మచ్చెకంటులకోక లిచ్చకముగ ?

మొక్కంగఁదగునె ముం దొక్కపువ్వునకుఁదాఁ
గక్కసించిన యాలి కక్కజముగ?

గీ. నిట్టి నగుబాటుపనుల నీ వెన్ని కలుగఁ
జేసినాఁడవు మంచిప్రసిద్ధకుఁడవె. చిత్ర. 17

సీ. అబ్బుకోఁ గలవా కాయక్లేశ మొనరించు
దేవాసురు లటుండ దివ్యరమను
దోఁచుకోఁ గలవా చేసాచి లోకము లాఁచి

బలిహహదాతవైభవము లెల్ల
రాఁదీయఁ గలవా సత్రాజిత్తుఁ డీకున్న
మణిశమంతక మొక మమతఁ గొల్పి
నాటించఁ గలవా సన్న కసన్న నె వనంబు
పెట్టు మ్రాస్పేకఁంచి పెరటిలోనఁ

గీ. దెచ్చుకొన వేమి వస్త్రాన్న దీక్షధూప
గంధతాంబూలములకై న గడన దెలిసె. చిత్ర.

సీ. తలను బించెపువండ ధరియించవలెఁ గాని
మణికిరీటముఁ బెట్ట మనుజపతివె?
గళమున వనమాలికలు పూనవలెఁ గాని
హారము లే్యయ దేశాధిపతివె?
కరమున మురళి చక్కఁగఁ బూనవలెఁ గాని
కాతాసిఁ బూసంగ క్షత్రియుఁడవె?
తనువు గోక్షీరవాసన గుప్పవలెఁగాని
చందనం బలఁద రాజవె తలంప?

గీ. నెల్లలోక మెఱింగినగొల్లవాఁడ
వేది కులమింత రాజస మేమి నీకు? చిత్ర. 19

సీ. కన్నవారల మున్ను గారాగృహంబున
విడిచి పాటితివి నీ కడిమి యేమి?

• పగవాఁడు పురిటిలోఁ బట్టి నెత్తుకపోవఁ
దమఁకించుచున్న నీధైర్య మేమి?
ముద్దుమన్నని గోప్యముగ నొండు బంధింపఁ
దెలియన ట్లున్న నీ తెగువ యేమి?
వైరిధాటికి నోడి వనధిమధ్యమునందు
నిలు గట్టుకొన్న నీబలిమియేమి?

గీ. విఱిగి తిరి గెన్నఁదెన్నఁడో తఱి యెఱింగి
యొరుల నడఁచితి వదియేమి భరము నీకు? చిత్ర.

సీ. భిల్లాంగనాదంతపీడితఫలభుక్తి
హేయంబు దోచలే దింత నీకు
సంక్రందనాత్మజస్యందనసారథ్య
మెరుసుగాఁ దోచలే దింత నీకు
గోపాలకానేకగోవత్సపాలనం
బెద్దుగాఁ దోచలే దింత నీకు
వ్రజబాలికాముక్తవస్త్రాపహరణము
హీనమై తోచలే దింత నీకు

గీ. నుచ్చసీచంబు లెలుఁగక యిచ్చఁజేయు
చేష్ట లివి భక్తహితమతిఁ జేసి తండ్రు. చిత్ర.

సీ. విమతభూపతు లెట్లు విముఖులై పాటిరో
 రాజపీఠం బెక్కరానినీకుఁ
 గుంభినీధవు లెట్లు కూతుండ్ర నిచ్చిరో
 కుల మొల్లకయె నీకు గోవకునకు
 సుందరీమణు లెట్లు చూచి మోహించిరో
 క ప్పగు మైచాయ గలుగునీకు
 దాసజనం బెట్లు దాస్యంబు సలిపిరో
 తిరియువానిని మాటుతిరియునీకు

గీ. మమత నీలీల లటు సూచి బ్రమసిరేమొ
 తగుదువే యిట్టిఘనతకు దంభరూప. చిత్ర. 22

సీ. విక్రమాక్రమితభూచక్రఁడౌ హేమాక్షుఁ
 బొం గణంచుటలు కోణంగితనము
 కరగతామృతకుంభగన్వితాసురకోటిఁ
 దూలఁగొట్టుటలు గయ్యాళితనము
 కుచపూర్ణవిషదుగ్ధకుటిలయా పూతన
 పేరుమాయించుట పిల్లతనము
 కంసపురీద్వారగమనావరోధి యా
 మడకరి నీడ్చుట మకురుతనము

గీ. వడిగలతనంబులా యివి? గడన యేమి
 కొద్దిపను లివి నీ కిది పెద్దతనమె? చిత్ర. 23

సీ. కెరలి కంసుఁడు నిన్ను నటుకఁ గాచిన వాని
 బారి సోదరిఁ ద్రొచి పాటినావు

నరిపోర నరకు నొంచగలేక చేతివి
 ల్లాలిచే నిడి దండ నలరినావు
 తెగడి బంధువు లాజిఁ దిట్టికొట్టఁగ నోర్చి
 వైదర్భిఁ జేపట్టి వచ్చినావు
 దర్పకోద్ధతి కెంతో తత్తరపడి నిజ
 స్త్రీపదాబ్జములఁ జే మోపినావు

గీ. నీపరాక్రమ మిట్టిది నిఖిలజగము
 రాజ్ఞ మిఱక నిల్చుట యద్భుతంబు. చిత్ర. 24

సీ. ప్రేపల్లెలో గొల్ల వెలఁదులు గొట్టరా
 దొడిదొడి యిల్లిల్లుఁ దూటలేదో!
 రానకేళికయందు రమణులా యెందటో
 చుట్టిపట్టినఁ బాటఁజూడలేదో!

పదియాఱువేలభూపకుమారికలు తేరి
 పాటఁ జూచిన మతి బ్రమయలేదో!
 ప్రణయవాదంబున భార్యలా యెనమండ్రుఁ
 గసరివేసినఁ గూర్కిఁ గొసరలేదో!

గీ. తలిరుబోఁడులయెదుటఁ దత్తరము గలుగ
 నీవు పరరాజముఁఖమున నిలువఁ గలవె? చిత్ర.

సీ. ఆలు నిర్వాహకురాలు భూదేవియై
 యఖిలభారకుఁ డనునాఖ్యఁ దెచ్చె
 నిష్టసంపన్నురా లింవిర భార్యయై
 కామితార్థదుఁ డన్న ఘనతఁదెచ్చె

- గమలగర్భుఁడు సృష్టికర్త తనూజుఁడై
 బహుకుటుంబకుఁ డన్న బలిమిఁ దెచ్చెఁ
 గలుషవిధ్వంసిని గంగ కుమారియై
 పతితపాసనుఁ డన్నప్రతిభఁ దెచ్చె
- గీ. నాంధ్రు బిడ్డలు దెచ్చుప్రఖ్యాతి గాని
 మొదటి నుండియు నీవు దామోదరుఁడవె.చిత్ర.
- సీ. కడలిఁగాయనిముద్దుకన్నియఁ బెండ్లాడి
 యూఁచఁగా నిల్లట ముండు లేమి?
 సహజ నొక్కరైను మండపాండవునకుఁ
 బెండ్లఁ జేసితి వీవు పెద్దవేమి?
 చిరరతిప్రాధను జిన్న బిడ్డని కీవు
 గూర్చితి వారీతి గూడునేమి?
 యుగములనాఁటిపెన్దగునను ముసలన్న
 కొగిఁ జేసితివి తగుం దగు మతేమి?
- గీ. తెలియ నవ్యక్తుఁడవు గావు తెలిసికొన్న
 నిట్టివాఁడని తెలియలే దెవ్వరికిని, చిత్ర.
- సీ. నీజ్యేష్ఠపుత్రుఁ డెన్ని కకురానియశాశ్వ
 తపుఁ బనుల్సేయు సంతతము జగతి
 వేరొక ముద్దుకుమారుఁ డందటిమోహ
 లతలస్త్రీపురుషుల లంకెఁ బెట్టు
 నీతలోదరి లోకమాత పయోపక్ష
 దృష్టిఁ జంచలవృత్తిఁ దిరుగుచుండు

- నీ వనన్యకృతాదినిబిడమాయావిధా
 నులఁ జేయు దెవ్వరిఁ దొలఁగనీక
 గీ. నొకరికంటె గుణాధికు లొకరు మీరు
 ఇంతచక్కన దెలిసె మీయింటివరుస. చిత్ర. 28
 నీ. సకలంబు నీవయై యొకమట్టియాకుపై
 నిచ్చుఁ బరుండునాఁ డెంత గలవో!
 తన బిడ్డఁ డని యశోదాదేవి పొత్తుల
 నిడుక ముద్దాడునాఁ డెంత గలవో!
 తక్కులమారత్త దక్కించుకొనఁగ ని
 న్నెత్తుక పెంచునాఁ డెంత గలవో!
 భయలేశ మెఱుగక బల్పముపడగపై
 గంతులు వైచునాఁ డెంత గలవో!
- గీ. పరువు గలవాఁడ వేమి ప్రాబల్కులందుఁ
 దెలియ వరిముక్కుముల్లంతగలవోలేవో! చిత్ర.
- నీ. కల్లరు ల్గాని ప్రేపల్లెవా రందఱు
 హర్షింప నచట నీయాట సాగె
 మధురాపురీవరమనుజు లామోదించి
 మన్నింప నచట నీమాట సాగె
 ద్వారకాపట్టణధన్యులు నినుఁ గోరి
 కొల్వఁగా నచట నీకొల్వు సాగెఁ
 గరిపురధర్మజుం డురురాజసభ నిన్ను
 ధూషింప నచట నీముర్దుసాగె

గీ. నెలుకమాలినవారు నీపరువుఁ దలఁతు
రేమి నీపాంకములు సాగు నేమి యచట?. చిత్త.

సీ. దూడలలోఁ బెటదూడ మేయఁగఁ జూచి

యట్టె పట్టుక చావఁగొట్టవలెనె
పొడవరావేగ నాఁబోతుకొమ్ములు పట్టి
విడువక దానిపే రుడుపవలెనె
ముక్కుతోఁ జెనకినకొక్కెరాయవిఁ బట్టి
వెరవొప్పఁగా మెడ విటువవలెనె
తన్నుఁబోతని మృగాధమ మంచు నెంచక
తొడరి గార్దభమును ద్రుంపవలెనె

గీ. యేమి ఘనకార్యములు చేసి తిద్ధరిత్రి
నెన్నటికి నీ వొనర్చిన విట్టిపనులె చిత్త.

81

సీ. కవ్వడి కెంత చక్కఁగబోధ చేసిన

నితరహింసాకర్త మిష్టపటుప
రాయబారం జెంతరసికత నడపిన
ననికి భారతుల నాయత్తపటుప
విశ్వరూపం బెంత విమలతఁ జూపిన
నోర్వనిమరురాజు నులుకుపటుప
విలుఁ బట్ట నని యెంతో చెలిమిగఁ బలికిన
నవల సుయోధను నాసపటుపఁ

గీ. బోరు చంపక చుట్టముల్ పోర నీల్లఁ
జూచుచుంటివి యేనాఁటిచుట్ట మీవు. చిత్త.

- సీ. శ్రీమద్వికుంఠపురివరేశుండ వయ్యు
 గొల్లపల్లెల నుండఁ గోరుటేమి
 యక్షిణలక్ష్మీకటాక్షవీక్షుండ వయ్యు
 ద్రోవలే కింటింటఁ దోచనేమి
 భూరిచతుర్దశభువనావనుండ వయ్యు
 గడువేడ్కఁ దొట్టులఁ గాయనేమి
 సన్ననిదేవతాసంభావితుండ వయ్యు
 నాలగాపరులతో నాడ నేమి?
- గీ. గొప్పలో గొప్పవాడవు కొలదిలోనఁ
 గొలఁదివాడవు నిన్నెట్లు గొలువవచ్చు.? చిత్ర.
- సీ. దుర్యోధనుం డవధ్యుండ వంచు మానెఁ గా
 కలుక బంధింపఁగాఁ దలఁప లేదె?
 గోపాలుండవు పూజఁగొందువేరాయని
 సభ నిన్నుఁ దిట్టఁడే చైద్యుఁ డెదిరి?
 నీలాంఛనంబులఁ బోలుచిహ్నాలు దాల్చి
 తానె నీ వనఁడె యుద్ధతినిఁ బొండ్రు?
 డెవ్వరుఁ బట్టలే రేను బట్టెద నంచు
 యవనుండు దలుమఁడే యాహవమున
- గీ. నృపులు కొందఱు వెఱచిరే నీకు మున్ను
 ప్రాణముల కాసపడరేని భండనమున. చి. 34
- సీ. రాజు లెవ్వరుఁ బజ్జీభోజన మిడకున్న
 దాసునింట భుజించి తనియలేదా?

బంధువు లెవ్వరు గంధ మీకుండిన
మువ్వంకలది పూయ మురియలేదో?
దొర లెవ్వరును బూలసరము లీకుండినఁ
దెలిసి మాలికుఁ డీగ నలరలేదో?

ప్రభువు లెవ్వరు వస్త్రబహుమాన మీకున్నఁ
దెచ్చియిచ్చినచాకి మెచ్చలేదో?

గీ. పాటి సేయంగ నేరాజు బందుగుఁడవో?

మున్నె నీపస దెలిసిన దెన్న నేమి?, చిత్ర. 85

సీ. నాఁగలి కోఁక లన్నకు నిచ్చి శంఖాది

పంచాయుధము బీవు పట్టినావు

తాటిపక్కెంబు కోల్తలపెద్ద కెత్తించి

గరుడధ్వజం బీవు గట్టినావు

వెలరాని కఱవోనివలువ జ్యేష్ఠున కిచ్చి

కనకాంబరం బీవు గట్టినావు

మద్య మగ్రజానకు మత్తిలఁ ద్రావించి

జిన్ను బాల్ పెరుగీవు జుట్టినావు

గీ. తగవరివె యన్నదమ్ముల ధర్మమీవె

తీర్పవలెఁగాని మఱి యొండుతీర్పఁగలఁడె?, చిత్ర.

సీ. అప్పనంబులు గొను నఖిలదిజ్జండలే

శ్వరులచే వేంకటాచలనివాసుఁ

డరుదుగా నలువదా అవసరంబులు మహా

భోగంబుఁ గొనునీలభూధ్రవరుఁడు

పానకంబాలు సాఁబాలు భక్తుల కిచ్చి
యెసఁగును మంగళాద్రీశ్వరుండు
పుట్టకొలంది మైపూతఁగాఁ గొను మంచి
గందంబు సింహానగప్రభుండు

గీ. సాటిసాములరీతి నిచ్చోట నీవు
మూర్తిమంతంబుఁ జూపక కీర్తి గలదె?, చిత్ర. 27

సీ. బొచ్చెచ్చేవకు నైన మచ్చరం బున్నది
తాఁబేటి కైన సత్త్వంబు గలదు
డీకొన్న నడవిపందికిఁ గల్గు రోసంబు
తెఱనోటినరుఁ డైనఁ దెగువ సేయుఁ
బొట్టివానికి నైన ఓట్టతనం బుండు
బాఁపని కైన దర్పంబు గలదు
చుంచురాజున కైన శూరత్వ మున్నది
ముసలికి నైనఁ జేపుష్టి గలదు

గీ. సిద్ధ మాభీరుడవు నీవె బుద్ధి నెంచ
గల్గివై యేమి సేయంగఁ గలవాకాని?, చిత్ర.

సీ. మును నందగోవత్సములఁ గాయునప్పుడు
ననునయించిరె కంజజాదిసురలు ?
విటచోరచేష్టల వ్రేపల్లెఁ దిరుగునీ
దగుమ్రాల నచ్చర లాడినారె ?
వరరథాశ్వముల సంగరవీధిఁ దోలునాఁ
డెంచి దిక్పతులు భావించినారె?

మగధేశుదాడికి మధుర వీడిననాఁడు

దేవర్షు లెల్లఁ గీర్తించినారె?

గీ. యల్పునిగ నెంచినారె లోకైకనాథ

నాథునిగ నెంచినారె ముద్ధరణిఁ జెపుమ!, చిత్ర.

సీ. పూతనాకుచకుంభపూర్ణవిషస్తస్య

పాయినై బ్రదికినభాగ్యమేమి?

కాలియాశీవిషగ్రనదప్రమాదంబు

గడచి జీవించిన ఘనతయేమి?

చాణూరమల్లదోస్తంభ ఘట్టన కోర్చి

లబ్ధజయుడ వైన లాభ మేమి?

సాశ్వరాజామోఘశక్తిప్రయోగంబు

మరలించుకొనిన సామర్థ్యమేమి?

గీ. బడుగుదాసరివలె నన్నవస్త్రములకుఁ

బరుల కాశించి యిచట నీపంతమేమి?, చిత్ర.

సీ. పట్టి గొల్లది రోటఁ గట్ట నోపిననీకు

రోసంబు లేకన్న నీసు గలదె?

చారచోరాదిచేష్టలఁ బ్రవర్తిల్లునీ

కపకీర్తి యన్న భయంబు గలదె?

భార్యచే దన్నులు బద్ధవానికి నీకు

లజ్జ లేదని యన్న లాఘవంబె ?

కుడంటులేదని కొసరి మెక్కిన నీకు

హీనత లెంచిన న్యూన మగునె?

గీ. కోరి దాసులు నిన్నెంత దూలుచున్నఁ
బంత మున్నదె నీ కిసుమంత యైన ? , చిత్ర. 41

సీ. కడు దొంగతనమునఁ గని తల్లి వైచినఁ
దనబిడ్డనిగఁ బెంచె నిను యశోద
జనని గర్భము దించుకొనిన వేటొకతల్లి
కడుపుఁజేసికొనంగఁ గలిగె నన్న
తండ్రివివాహయత్నము సేయ నొల్లక
తగులుక వచ్చె నీధర్మపత్ని
యన్న రాజాజుకీనున్న నీసోదరి
యింటికి జోగిరా నంటుకొనియె

గీ. నిట్టిసీసంప్రదాయంబుగుట్టు బెట్టు
రట్టు సేయుదుఁ గనుము నాభట్టుతనము, చిత్ర.

సీ. పక్షంబు గల దండ్రు పాండుపుత్రులయందుఁ
బాండవుల్ పడినట్టిపాటు లేమి!
పూర్వజన్మమునందుఁ బూజించె గజ మండ్రు
గజరాజు పొందినగాసి యేమి!
యలకుచేలునకు బాల్యస్నేహితుఁడ వండ్రు
నెఱిఁ గుచేలుఁడు పడ్డనెవ్వ లేమి!
ప్రహ్లాదుఁ డాజన్మభక్తియుక్తుం డండ్రు
ప్రహ్లాదుఁ డొందినబాధ లేమి!

గీ. యెంత యాలస్యమున వారి నేలినాఁడ
విట్టిదే నీదయారసం పెంచి చూడ, చిత్ర. 43

సీ. అనఘమా విప్రసత్రాన్న మెంగిలిఁ జేసి
 తీవె ముఖ గ్రతుభోక్త నేనె యనుచు
 సవతితల్లికొమాళ్ళ సమయించి తందటిఁ
 దలుగని రాక్షసాంతకుఁడ ననుచు
 బంధువు లన్యోన్యవై రానుహతులుగా
 నడచితి భూభారహరి ననుచు
 బలిమి నన్యస్త్రీలఁ బట్టితి వెందటి
 నష్టలద్భ్రష్టాచర్యమతి ననుచు

గీ. లోకమున నడ్డ మెవ్వరు లేక యునికి
 హద్దు లేకిట్లు నడచితి నళుకుమాలి, చిత్ర. 44

సీ. ఆదియోగ్యంతరంగాలానబంధంబు
 వదలించుకొన నీకు వశముగాదో!
 వేదాంతసకృదచుంబితులమంత్రావర్ణ
 నల గుహనుండి రా నలవిగాదో!
 నిమిషార్థనిమిషాదినిత్యవేళాచక్ర
 గతి నిరోధించి రాఁ గ్రమము గాదో!
 నక్రకంటకపంకవత్కూరజనమనః
 కాపథంబులను గా ల్తోపరాదో!

గీ. యేమి యాలస్య మిది నీకు నేల సకల
 జంతుసంతానరక్షావిచక్షణునకు, చిత్ర. 45

*సీ. కఠినస్తనంబుల ఘట్టించి దట్టించి
 జడలచే మోది నుద్దోడల నదిమి

- పలుగంట్లు చేసి గోరుల నాటి దొమ్మిగా
 యువతీసహస్రంబు లుపరతాది
 బంధనంబుల నిన్నుఁ బైకొని తమిరేఁచి
 రమియింప నిదురింప రాక నాఁటి
 బడలిక దీఱ నాపఁగఁరాని సుఖనిద్రఁ
 బవళించియున్నట్టి భావ మిచటఁ
 గీ. దోఁచుచున్నది సంఘల్లతోయజాక్ష!
 మేల్ బళా! యింక జా గేమి మేలుకొనవె, చిత్త.
- సీ. నీబొడ్డుదమ్మిలోనికి జొచ్చి చూచిన
 నలువకు నీలోఁతు దెలియకున్నె?
 బహుసహస్రాంగనాగృహముల నినుఁ గన్న
 మునిరాజు నీమాయఁ గనకయున్నె?
 నీవిశ్వరూప మెన్నికఁ జేసి పొడఁగన్న
 నరుఁడు నీయురువుదా నెఱుఁగకున్నె?
 తనమనఃపీఠి ని న్ననిశ మారాధించు
 హరుఁడు భవత్తత్త్వ మరయకున్నె?
- గీ. గరువ మేటికి నీమర్త మెఱుగ రనుచుఁ
 దెలిసిన మహాత్ములకు నైనఁ దెలియకున్నె?, చిత్త.
- సీ. పురుషాకృతిగ నిన్ను గుఱుతుఁబట్టఁగరాదు
 స్త్రీమూర్తి వనుచును జెప్పరాదు
 పరగ నపుంసకభావ మెన్నఁగరాదు
 రూపంబు గల్గు దెఱుంగరాదు

గుణవంతుడ వటంచు గణుతింపఁగారాదు

మర్యాద దెలియ నేమతికిరాదు

కులజుడ వనుచు నిక్కువముఁ జెప్పఁగరాదు

స్థల మెక్కడనొ కాని తెలియరాదు

గీ. వస్తునిర్దేశ మొసరింప వశము గాని

నిన్ను వర్ణింపరాదయా నిశ్చయముగ, చిత్ర.

సీ. నమ్ముదు రేరితి నారదు నాత్మజు

మానినిఁ జేసినమాయవాని?

దలఁతు రేరితి నల్దలలదయ్యము నోలి

బొడ్డుదమ్మినిఁ గన్న పురుషమణిని ?

భూషింతు రేరితి పుష్పబాణవిరోధి

విషయభ్రమితుఁ జేయువేసగాని ?

భాషింతు రేరితి బ్రహ్మానిమశకప

ర్యంతంబు గలిగినవింతవాని?

గీ. నిన్నెఱిఁ గెఱింగి యందలు సన్నుతింతు

రెవ్వరికి నీవు కావలె నెంచిచూడ?, చిత్ర. 49

సీ. ఎక్కడ నీకన్న దిక్కు లేనట్ల ని

న్నర్చింతు రబ్బగల్బాదిసురలు

మఱి యెందు గతిలేనిమాడ్కి మహామును

ల్నీయందె లక్ష్యము ప్పిలుపుకొందు

రిలఁ దరణోపాయ మెందున లేనట్లు

సజ్జనుల్ నీకథల్ చదువుకొందు

పగతుర మెయ్యెడ బ్రతికెన మన్నట్లు
దునిసిరి నీచేత దనుజు లెల్లఁ

గీ. దత్తమరసిన శుద్ధబుద్ధస్వరూప
మింత యధికార మెన్నటిదేమి చెపుమ?, చిత్ర.

సీ. ఆడించెదవు బొమ్మలాటవాఁడునుబోలె
సర్వచరాచరజంతువులను
గనుకట్టుఁ గట్టెదు గారడీఁడునుబోలె
మిథ్యాప్రపంచంబు తథ్యముగను
వేర్వేరుఁ దోతువు వేషధారియుఁబోలె
బహువిధ దేవతాభద్రకళలఁ
దెలివి మాన్పుదువు జక్కులవానిచందానఁ
బ్రజల సంపద్రంగఁగల్గి జేర్చి

గీ. ఇట్టివేకద నీవిద్య లెన్నియైన
నింక నేమిట ఘనుఁడవో యెఱుంగరాదు, చిత్ర.

సీ. కూరిమి నల తరి తెగొట్టుసన్నా యిసితో
ముచ్చటించెద వేమి పుణ్యమూర్తి
సాటిగా వెలిగొండవీటిజంగముచెల్లిఁ
బచరింతు వేనాఁటిబాంధవుండు
వెలిపాఁపపాన్పుపై పేడ్కతోఁ బవళింతు
వదియేమి భోగిభోగాంతరంబు
పొరుగిండ్ల కే ప్రాద్దు బో రాఁ దలఁచునింతిఁ
బాయ కుండెద వేమిభాగ్యలక్ష్మీ

గీ. మంచినహవాసములు గల్గె నెంచి చూడ
నీకె తగ నట్టివారితో నెనరు నెఱప, చిత్ర. 52

సీ. అఖిలపోషకుడవ న్నాఖ్యమాత్రమెకాని
కర్తవ్య నీవె భోక్తవ్యను నీవె
యక్షరుండ వనుప్రఖ్యాతిమాత్రమెకాని
చర్చింప వేటొందు సాక్షిగలఁడె
సుగుణాభివని నిన్ను స్తుతి యొనర్చుటెకాని
నిర్గుణుం డెవ్వఁడు నీకు మించ
విశ్వాత్ముడ వటంచు వినుతించుటయెకాని
చొచ్చి నిన్నె వ్వఁడు చూచినాఁడు

గీ. వినికిడియెగాని నిన్ను నీ విశ్వములను
మొద లెఱుంగుదురే నిజంబునకుఁ బిల్వ, చిత్ర.

సీ. ఒకగుణంబున నీవె సకలప్రపంచంబుఁ
గల్పించితి వభూతకల్పనముగ
వేటొకగుణముచే విశ్వవిశ్వప్రాణ
రక్షణం బొనరింతు వక్షయముగ
మఱియొందు గుణముచే మండలంబులు గూడఁ
జెఱిపి వేయుదువు నిశ్శేషముగను
నిర్గుణంబున నీవె నిరవకాశంబుగాఁ
బట్టకయుందువు బయలు మెఱసి

గీ. గుణ మొకటిగాదు తెలిసిన గుణము లేదు
చేరి నినుఁ గొల్వరాదు వచింపరాదు, చిత్ర. 54

సీ. జీవిని జీవి భక్షింపఁ జేసితి వింతె

కొనిపెట్టినావె చేతనుల కెల్లఁ?

జేసినంత భుజింపఁ జేసినా వింతెకా

కెక్కువ లెవ్వరి కిచ్చినావు?

కర్తనూత్రంబునఁ గట్టి త్రిప్పెదవుగా

కిచ్చ నొక్కనిఁ బోవ నిచ్చినావె?

వెను బృథక్ప్రకృతుల వేలుఁ బెట్టితివి గా

కందటి కై కమత్య మిడినావె?

గీ. తెలిసె నీ రక్షకత్వంబు దేవదేవ!

వేతె గతిలేక నిన్ను సేవింపవలసె, చిత్ర. 55

సీ. నీరుపట్టుగ నుంట నారాయణుఁడ వంద్రు

నారాయణాఖ్యాధికార మేమి?

బలిసి యంతట నీవె గలుగ విష్ణుఁడ వందు

రావిష్ణునామప్రభావ మేమి?

ముగురు నీవై వెలుంగఁగఁ గేశవుఁడ వంద్రు

కేశవాభిఖ్యాప్రకాశ మేమి?

సిరికి మగండవై మెఱయ శ్రీపతి వంద్రు

శ్రీపతినామప్రసిద్ధి యేమి?

గీ. పెట్టుపేరు లనేకముల్ పుట్టుపేరు

గుఱుతెఱింగిన నీమూల మెఱుంగవచ్చు, చిత్ర.

సీ. వేడని చూడక విపినవహ్నిజ్వాలఁ

ద్రావెదో తేనియఁ ద్రావినట్లు

భారమం చనక గోవర్ధనపర్వతం
 బెత్తెదో పూబంతి యెత్తినట్లు
 విషపుంజ మనక నాభీలాజగరజిహ్వాః
 జింపెదో ప్రాబట్టఁ జింపినట్లు
 వెస నసాధ్యుం డని వెలువక నరకుని
 నఱకెదో పార్శ్వేట నఱకినట్లు

గీ. భక్తసంరక్షణత్వరాపరవశతను
 జేసినావేమొ యూరక సేయఁగలవె?, చిత్ర. 57

సీ. వత్సాపహరణగర్వము మాని యజుఁడు దా
 నపరాధి ననుచు సాష్టాంగ మెఱుఁగె
 భవుఁడు బాణున కాజి బాసటయై వచ్చి
 భక్తునిఁ బట్టిచ్చి ప్రణుతిఁజేసె
 వజ్ర శిలావృష్టి వర్షించి లజ్జించి
 తప్పుఁ జేసితి నంచు దండ మిడియె
 సమవర్తి భీతి నంజలిఁ జేసి యాత్మలో
 కస్థితు గురుపుత్రుఁ గాను కిచ్చె

గీ. ఊణిఁ బుట్టుకమాలినగొల్లవాని
 నిన్ను నావేల్పు లోడింప నేర రేమి?, చిత్ర. 58

సీ. కొనముట్ట హెచ్చుతగ్గుల ప్రాతసుద్దుల
 తాతపుస్తక మొకఁ డాతతాయి
 ముచ్చిలి నీటిలోఁ జొచ్చి డాగిన వాని
 పావన మేమి! వెంబడిగఁ బెద్ద

కోటమీనంబ వై యాటొండుసంద్రము
 ల్నిముసంబులో నీడి నెమకి వాని
 డొక్క ప్రక్కలు గాఁ గలుక్కున బరిఁ గోసి
 కడలేనినుడువు లెక్కటికి నోట

గీ. మాట వెళ్లనివానికి మగుడ నిచ్చి
 యింతపనికిని నవతార మెత్తి తీవు, చిత్ర. 59

సీ. అభిషయఃపాత్ర మద్రి రాణ్ణంథాన
 మహిరాజగుణము దా రమరఁ గూర్చి
 యమృతాభిలాష దేవాసురుల్ మధియింప
 గిరి మున్దఁ గచ్చపాకృతి వహించి
 నిర్వహించుట గాని సర్వకాశ్యపులలోఁ
 బజ్జీభేదముఁ జేసి పల్క తాన
 కొల్పి దైత్యులనోరుఁ గొట్టి యాదిత్యుల
 కమృతాన్న మిడితి వాయమరులందుఁ

గీ. బక్షపాతివి గావె? యభక్తిఁ బడిరి
 నమ్ముదురె యానిశాటు లెన్నటికి నిన్ను?, చిత్ర.

సీ. ఉక్కునఁ బసిడికకారక్కునుఁ డొకఁడు ప
 ల్లిక్కు లోరిచి బొల్లిపక్కిమావు
 నెక్కు రొలెక్కడఁ జిక్కెడు నంచునీ
 యిక్కువ లరయంగఁ గిక్కురించి
 నక్కితి విలక్రిందఁ జొక్కవుఁ బందివై
 కొక్కురింపుచు నాతఁ డక్కడికిని

మొక్కరింపంగ జొర బొక్క లేకట వాని

దొక్క గలుక్కున జెక్కిపట్టి

గీ. నొక్కి పుడ మింతనీటిపై కెక్క దీయ

మక్కువ దనర్ప నది యేమి రక్కరింపు?, చిత్ర.

సీ. అయవారు చదివించినట్లుగాఁ జదువక

మఱికొట్టి తిట్టఁగ వెఱపుఁ గొనక

తనయుఁ డెంతో పరధ్యానంబుగా నున్నఁ

దండ్రి వల్లని చెప్పఁ దగఁడె ధాత్రి

నీకుఁ గోపం జేమి నృహరిరూపంబున

స్తంభంబులోఁ బుట్టి చటులనేత్ర

దంష్ట్రానఖప్రభదహనకీలలఁ బోలి

భగ్గు రనంగఁ బైఁ బడి హిరణ్య

గీ. కళిపుఁ దునుమాడి స్రవ్హాదుఁ గరుణ నేలి

తందఱి కసహ్య మయ్యె ని న్నపుడె కనఁగ, చిత్ర.

సీ. కశ్యపుఁ డదితి ని న్నన్నవారలు గారె

పెంచిరే మరుగుజ్జుబిడ్డ వనుచుఁ

గుండిక దండంబు గోఁచితో వచ్చిన

కపటవటుండు నిక్కముగ భూమి

సురుండు గాఁ డని యాత్మ గురుఁ డీయ వలదనఁ

గరుణించి బలిదాత కామితార్థ

మొసఁగంగ నభివృద్ధి నొంది మే లోర్వక

ధర్మంబు నాల్గుపాదముల జరుపు

- గీ. నట్టిదాతను దిగఁ ద్రొక్కి యతనిసిరులు
దెచ్చి కులగోత్రభేది కీ నిచ్చకంబొ, చిత్ర. 63
- సీ. జపతపోనిఘఁ డౌ జమదగ్ని కుదయించి
కరము దారుణవృత్తిఁ గత్తి గట్టి
కినుక గాజద్రోహమునకు శంకింపక
సకలభూపతులగొంతుకలు గోసి
కార్తవీర్యార్జునుకరసహస్రం బొండు
తటి గండ్రగొడ్డంట నఱకి వైచి
వసుధపై రక్తప్రవాహంబు లొనరించి
తజ్జలంబులఁ బితృతర్పణములు
- గీ. సేసి యిల విఘ్నలకు ధారఁ బోసినట్టి
కీర్తియే కాని బ్రాహ్మణకృత్య మగునె?, చిత్ర.
- సీ. తా వచ్చెద నటంచు ధైర్యలక్ష్మీ మహీజ
వెంట రా నడవికి వెడలినావు
సుగ్రీవుఁ డున్నచో సొమ్ముఁ దా నిడ నీత
యాబాడ నతనిపాం దలికినావు
ముందు జానకి లంక మూర్ఖించి చొచ్చి నిన్
దెచ్చినరిపుల సాధించినావు
వై దేహి భవదంకవసతిఁ గూర్చున్నచో
భువనసామ్రాజ్యముల్ పొందినావు
- గీ. గట్టిగా మైధిలిసిఁ జెట్టఁ బట్టి నట్టి
పౌరుషము లబ్ధి నేనాఁటిపూరుషుఁడవొ, చిత్ర.

- సీ. ధర్మవిఘాత మిద్ధర నీ వానర్చిన
 మూఁడులోకంబులు మ్రోసె నపుడె
 జనకునికూఁతు నిచ్చను బెండ్లియాడంగ
 నరనాథుకోటులు నవ్వె నపుడె
 పుణ్యజనంబులఁ బోరి బాధింపంగ
 సుర లద్భుతము నొంది చూచి రపుడె
 సంతతాశ్రితవిభీషణు రాజుఁ జేయంగ
 నల రవీందులు సాక్షి నిలిచి రపుడె
- గీ మంచినడవడి నడిచినా వెంచిచూడఁ
 గీర్తి గలమూర్తివే యిట్టివార్త లరయ, చిత్ర.
- సీ. సన్తుని నధ్వరసాఫల్యుఁ గావింప
 జానకీపరిణయోత్సవము గలిగె
 రవినందనునిఁ గీశరాజ్యాధిపతిఁ జేయ
 సేతుబంధనకీర్తిఁ జెందఁగలిగె
 బహుదేవతాస్త్రీల బందిగంబులఁ బాపఁ
 జెఱ నున్నవై దేహిఁ జెందఁ గలిగె
 నలవిభీషణుని లంకాధినాథునిఁ జేయ
 నెలమి నయోధ్య నీ వేలఁ గలిగె
- గీ. నబ్బె నీకుఁ బరోపకారైకఫలము
 లంతియే కాక నీచేత నైన దేమి?, చిత్ర. 67
- సీ. ఒకపినతల్లి మే లోర్వలే కనిచిన
 విపినంబులకుఁ బోవువెట్టి గలఁడె?

తండ్రి మృతుం డైనఁ దనరాజ్య మత్తటి
నేల రాకుండనిబేల గలఁడె?

యనుజుండు వలదన నాలిమాటలు విని
చెడుగిట్టిఁ బట్టఁ బోవెడఁగు గలఁడె?

పరదేశముననుండి బలవద్విరోధంబు
బలిపించుకొన్న వెంగలియుఁ గలఁడె?

గీ. నీవు సేసినపను లిట్టి సేరుపరివె
జగదుపద్రవమెట్లు పోఁ జఱచినావొ, చిత్ర. 68

సీ. నినుఁ గోరి కన్నతండ్రిని నీనిమి త్తమై
చింతించి మృతిఁ బొందఁ జేసినావు
నిను వని స్నేహింప ననుజు నాఁకటి కేమి
యొసఁగ కీవే పండ్లు మెసఁగినావు
నినుఁ గవు ల్గొల్చి తల్చినకార్య మీడేర్పఁ
బిదప వారలఁ జెట్లఁ బెట్టినావు
నినుఁ బాయ కడవికిఁ జనుదేర నిల్లాలి
నొరుపంచఁ గొన్నాళ్లు లుంచినావు

గీ. రాజకళఁ జూచి ని న్నొకరాజు వనిన
మానుషంబేది? యిదియంత మాయగాని, చిత్ర.

సీ. కులగురుద్వేషి నొజ్జలుగ వెన్నొని కాచి
నిమరమంత్రము తేర్చినావు
పూర్వదేవతలు కాపుర మున్నపురియందు
వంచించి యగ్నిఁ బెట్టించినావు

తాతలతరమునఁ ద్రవ్వించినపయోధి
 పేరుగాఁ గొంత పూడ్చించినావు
 మోసమా టెలుఁగక మోహించి వచ్చిన
 యెలనాగముక్కుఁ గోయించినావు

గీ. బళిర ! నీవంటిధార్తికుఁ బ్రస్తుతింపఁ
 గొడువ లింకేమి కైవల్య మెదుటవచ్చు, చిత్ర.

సీ. శౌర్య మెక్కించి విశ్వానిత్రుఁ డూరకఁ
 దొడరింపఁ దాటకఁ దునిమినావు
 వైదేహి వాక్యనిర్బంధంబుఁ ద్రోయలే
 కటిముటి మారీచు నటికినావు

వెనుకంజ వైచిన విడువక వైకిరా
 నరుదుగా ఖరుతలఁ దరిగినావు

మొట్టో యనుచు దేవమునులు వా రెన్నాళ్లొ
 యనుసరింప దళాశుక్యఁ దునిమినావు

గీ. కాని రోసుంబు గలచె నిక్కిముగ నీకు?
 మనసు మెత్తనివాడ వేమనఁగ వచ్చు?, చిత్ర.

సీ. కొంచెవుఁబని దాసి నించుకదండింపఁ
 బగఁబట్టి యది యెన్ని పాట్లు వెట్టె
 బలిమినిఁ బట్టి శూర్పణఖ నాసికఁ గోయ
 నది నీకుఁ బిదప నెం తలఁతఁ దెచ్చెఁ
 జిన్న తనంబునఁ జైనకి పోఁ దోలిన
 మారీచుఁ దొనరించె మాయ లెన్ని

నిరపరాధునివాలి నురుశరాహతిఁ కూల్ప

వానియిల్లా లెంత వగచి తిట్టె

గీ. స్వామివై యేమి యెఱుంగవు స్వల్పకార్య

కారణంబున నెన్నెన్నికతలు పుట్టె, చిత్ర. 72

సీ. నీవేరు వినుటకే యోపక చెవి గంటఁ

గట్టుకున్నాతనిఁ గావనేమి?

కలన నీతోఁ గత్తిఁ గట్టుకపోరాడు

వాని పోదరునిఁ బ్రోవఁగఁ బనేమి?

బాధింపఁ దగుమహాపాతకుం డటు చేరి

నీవాఁడ నంటె మన్నింప నేమి?

మాయవేసముల నీమర్త మారయుచున్న

విమతదూతలఁ బట్టి విడువనేమి?

గీ. పతితశరణాగతావనప్రకటదీక్ష

లోకముల కబ్బురంబుగ నీకె కలదొ?, చిత్ర. 73

సీ. పటపిన శస్త్రంబె బహుముఖంబుల దైత్య

వాహినీమర్తము ల్వచ్చి వెడల

ముందు దూసిన బాణమునకన్న సరిమించి

వెనుకమ్ము దైత్యుల విలుగఁ బొడువ

నేసినమార్గణం బెదు రెక్కి యితరాస్త్ర

మడఁచి క్రవ్యాదుల మగుడఁ జేయ

నిగిడించినశరంబె నిర్జరారులఁ ద్రుంచి

తోడిదొడి దనకుఁ దా దొనకుఁ జేరఁ

గీ. దొలఁగి రసుగులు కొంత నీబలిమి దెలిసె
ముష్టి నీదెంత నీయస్త్రములదె వింత, చిత్ర. 74

సీ. అడవిలోఁ దెరువర్ల నుడుగక తినుచున్న
యాఁడుదాని వధించు టర్హుమగునె?

చిక్కినవారికిఁ జేతు లెంతయుఁ జాఁచు
మొండివాని వధింప ముఖ్య మగునె?

యెక్కడెక్కడ నైన నేటుక తినుకాకి
కన్నుబోఁ బొడుచుట ఘనగుణంబె?

కడు వ్రేటుఁ బడి గడ్డి కఱచినమారీచుఁ
దఱిమి బాధించుట నెఱతనంబె?

గీ. యెవ్వ రేరాజు లొనరించి రిట్టిపనులు?
చేసితివి యింక నెద్దేని సేయఁగలవు!, చిత్ర. 75

సీ. రాజకార్యపరుండు తేజోబలాధికుఁ

డాంజనేయుఁడు భృత్యుఁ డగుటఁజేసి
యమితశౌర్యుఁడు ప్లవంగమకులేళుఁ డినజుఁ

డఱలేనిస్నేహితుఁ డగుటఁజేసి
విమతమర్తజ్ఞుండు విశ్వాసభరితాత్ముఁ

డల విభీషణుఁ డాత్ముఁ డగుటఁజేసి
సుమనస్కు లమనస్కు లమృతవాక్యంబులఁ

బొసఁగ నాశీర్వచింపుటనుజేసి

గీ. లంక సాధించితివి గాని లావుచేత

నిర్జరారుల గెలువంగ నీతరంబె?, చిత్ర. 76

సీ. నడువఁజాల దని జానకి నెత్తుకొని ముందు
నడచువిరాధుని నఱకుటేమి?

చనవున వై దేహీచను భిడ్డవలె నోటఁ
బట్టినయైంద్రి క న్నొట్టుటేమి?

సీత సంతోషింపఁ జిత్ర వేషముఁ దాల్చి
తిరుగుమారీచుని నఱకుటేమి?

తల్లినివలెఁ దెచ్చి ధరణీజను నశోక
వని నిల్ప రావణుఁ దునుముటేమి?

గీ. కోప మిటులేమి? వారు మహాపరాధు
లైనముక్తిప్రసాదార్హు లగుటయేమి?, చిత్ర.77

సీ. పరరాజ్యకాంక్షలోఁ బట్టకుండెన వైన
సుగ్రీవునగరంబుఁ జూడరాదె?

పరధనంబున కాస పడకయుండెద వైన
నాలంక నొకతాయి యంటరాదె?

పరయోషపై నిచ్చుఁ బాయకుండెద వైన
నలశూర్పణఖముక్కు నిలుపరాదె?

పరదానవులఁ ద్రుంపఁ బంతగించెద వైన
మూల దైత్యులఁ దోలి పుచ్చరాదె?

గీ. చేసిన ప్రతిజ్ఞలో నొండు వీస మైనఁ
దప్పువోకుండ నడచినధార్మికుడవా!, చిత్ర.78

సీ. నిర్దయాత్ములె కాని నిత్యాగ్ని హోత్రాది
కర్తవ్యైష్ఠికు లైనఘనులు గారె?

శుచిశూన్యలే కాని శ్రుత్యాదిపాఠక
ప్రకటవేదార్థభోధకులు గారె?
సత్యహీనులె కాని చంద్రశేఖరపాద
పద్మపూజానందపరులు గారె?
మాయీకులే కాని చుంత్రప్రయోగోప
సంహరణక్రియాచణులు గారె?

గీ. కులము బ్రాహ్మణ్య మగు దైత్యకులము నెట్లు
గూల్చితివి బ్రహ్మహత్యకుఁగొంక కహహా!, చిత్ర.

సీ. ఒక్కప్రేటునఁ గూలునోవాలి బలశాలి
చెట్టుమాటొగ్గి వేసితివి గాని
మొనసి నీల్లు నె పజ్జీముఖుఁడు తన్నాభికా
మృతకుంభ మగలఁ గొట్టితివి గాని
కుంభకర్ణుఁడు రణక్షోణిలోఁ దీటునే
తీఱని నిద్ర నెదిర్చెఁ గాని
చిక్కునే యింద్రజి త్తుక్కున పోదరుం
డశననిద్రలు మాని యడఁచెఁ గాని

గీ. యింద తాయంబు లెటుఁగుదు వందువలన
మడిసి రసురులు నీచేత మడియువారె?, చిత్ర. 80

సీ. మొసలిఁ బెట్టినకన్తి మొఱ్ఱఁ బెట్టినహన్తి
రక్కరించితి నన్నరమ్యమేమి?
తులువ పల్వరిలోన వలువ విప్పఁగఁ జాన
సిగ్గుఁ గాచితి నన్నపగ్గె యేమి!

బలువు శాపముచేత బండపాటిననాతి

ఱంకుఁ బాపితి నన్నబింకమేమి?

పెద్దమోదినభీతి బెగడివచ్చిన కోతి

కండఁ జేసితి నన్నయందమేమి?

గీ. భవభయంబున నిన్నెంత ప్రస్తుతింపఁ

గరుణఁ జేపట్టలేని నీఘనత యేమి?, చిత్ర. 81

సీ. నీచువాసనచేత నీటిలో నుండుట

యెక్కు వప్పులను తాయెత్తుకొనుట

కడుపాఁకటికిఁ దుంగకాయలు మెక్కుట

యని నోరు దెఱచి పెల్లఱచుచుంట

సిరి గల్గి బిచ్చపుఁజెప్పఁ జేపట్టుట

చేక త్తి వరరాజుచేతి కిడుట

పట్టణప్రజకుఁ జెప్పక పాటిపోవుట

కలుద్రావి నిను నీవె తెలియకుంట

గీ. మ్రానువై యుంట గుఱ్ఱపువనిసివంట

పుడమినాడిక నేయక విడువ నిన్ను, చిత్ర. 82

సీ. ఖరు నాజిలోఁ బొచ్చి శర ముచ్చి పో నేయ

వెనుకకు లంఘించి వెఱచె ననిరి

యనిఁ బాటునో కోతి యని మ్రానిమాటున

నేయ వాలినిఁ బొంచి యేసె ననిరి

గరుడధ్వజం డన్న గుఱుతుఁ దెల్పుట కున్న

బలభీతి శస్త్రాహి బద్ధుఁ డనిరి

బలినిఁ జంపఁగరానివరమున యాచిప

వృత్తి నాతని భిక్ష మెత్తె ననిరి

గీ. యశ మదెంతో ప్రయాసలభ్యంబె కాని

యెంతలో వచ్చునపకీర్తి యెటుఁగ వేమి!, చిత్ర.

సీ. ఘోరకబంధువీర్ణోరుదోర్ధ్వండ్లముల్

దరిగి వచ్చిన మాట తథ్య మేని

పజ్జీకంఠాత్మజఫణిరాజబంధమో

చనుడవై వచ్చుట సత్య మేని

మైరావణాభేద్యకారాగృహముఁ గూల్చి

బ్రదికి వచ్చినపల్కుభద్ర మేని

మారీచుదు స్తరమాయావ్రమతఁ బాసి

విజయ మొందినసుద్ధి నిజమ యేని

గీ. కలితరాజోపచారభోగములఁ గీర్తి

శాలివై యిందు మెఱయుట సాక్షి జగతి, చిత్ర.

సీ. నీశాంతి యంభోధినిర్భరాంబువులు బా

ణముఖంబునకుఁ దెచ్చునాఁడె తెలిసె

నీకోప మరిరావణైకానుజన్తునా

నగరి రాజుగఁ జేయునాఁడె తెలిసె

నీకీర్తి కపటదుర్మీతుఁడౌ ధ్వాంక్షదా

నవుతప్పుఁ గాచిననాఁడె తెలిసె

నీయభిజ్ఞత యవినిందిత సీతస్వ

నగ్నినిఁ జూరు మన్నయపుడె తెలిసె

గీ. నెంచరానిగుణాధ్యుడ వీవె యనుచుఁ
దెలిపి మ్రొక్కెద నితర మాదిక్కు లేక, చిత్ర.

సీ. జనకువాక్యమున రాజ్యవిసర్జనమె కాని
యడరుశౌర్య మొకింత విడిచినావె?
దీక్ష నాభరణము ల్దివియుమాత్రమె కాని
వర ధనుర్భాణము ల్వదలినావె?
వ్రత మని కాంచనాంబరముఁ గట్టవు గాని
బిగువు వజ్రాంగిమై విడచినావె?
ప్రతినఁ బదార్థమే వితర మొల్లవు గాని
యభిమానధనముపై నలిగినావె?

గీ. నిఖిలరక్షోవిదారణనిర్భయైక
వేషధారివి నీ మునివృత్తి యేమి?, చిత్ర. 86

సీ. వెఱపింపఁగలవొ ఛేవిలు నీ కొసంగి తా
విగతరోషుం డైనవిప్రవరునిఁ
గట్టింపఁ గలవొ సాగరముపై నేతువు
మలలఁ గోతులమూఁక లలరఁ బట్టి
ఘనత నీఁ గలవొ యన్నను గొట్టి తమ్మున
కారాజ్య మాచంద్ర తారకముగ
వేంచేయుఁ గలవొ విస్వీధిఁ దేరఁగ నున్న
పుష్పకం బెక్కి నీపురికిమరల

గీ. జగతి నిటు సంతతోత్సాహచరణమునకు
యుక్తిసేయుదు వోహె నీశక్తి దెలిసె, చిత్ర.

సీ. నిన్నెదుర్కొనరాని నెపమునఁ గోపించి
 గోపితహితు నూతుఁ గొట్టవలెనె?
 సంబంధినోటఁ గొంచపుమాట రా వాని
 కరిపురం బలుకఁ బెకల్పవలెనె?
 నిను జూచి వేడ్క నొందిన గర్వముగ నెంచి
 నిండిపాతెడు నేలు నిలుపవలెనె?
 చెలికానివలె నొద్దఁ జేరి యెత్తుకొనంగ
 గినుకఁ బ్రలంబునిఁ దునుమవలెనె?

గీ. ఎంతరోషంబు గలవాఁడ వేమిసీవు
 తెలివికాఁడవె బలరామ ! తెలిసె నిందు, చిత్ర.

సీ. పరపురుషాకృతి గుఱుతుగాఁ జూడక
 త్రిపురపతివ్రతాతిలకములను
 విటపయుక్తి భ్రమించి విఫలభ్రమతఁజేసి
 తత్సతీపతుల దుర్దాంతబలుల
 హతము సేయించితి నల మహానటునిచే
 రథరథాంగాశ్వసారధిశరాది
 గుణనిషంగాస్త్రము లోక్కిరినట్లుండునే
 సమకూర్చి యసురుల సంహరించి

గీ. సాహసుఁడ వైతి నిన్నుంచి శంకరుండు
 త్రిపురసంహరుఁడనునాఖ్యఁదెచ్చుకొనియె, చిత్ర.

సీ. సకలవర్ణంబులు సంకరంబులు సేసి
 యఖిల ధర్మములు శూన్యములు సేసి

భూతలంబును బాపభూయిష్ఠముగఁ జేసి

పరగఁ బ్రపంచంబు ప్రష్ఠు సేసి

కలి విజృంభించినకడపటనా నీవు

తురగవాహనుఁడవై దోర్విరాజి

ఖడ్గచంచద్ధారఁ గలుషాత్తుల వధించి

శిష్టసంరక్షణ సేయు పల్ల

గీ. ననిశము చరాచరాదిజీవావనైక

జాగరూకుఁడవా నీవు జాగు దెలిసె, చిత్ర. 90

సీ. భువనమోహన! కృష్ణమూర్తివి నీవేని

నాలీల లిచ్చట నాడవలదె?

బలసముజ్జ్వల కామపాలుఁడ వీవేని

దీపించి యాబల్కి జూపవలదె?

వీరనృసింహవతాదుఁడ వీవేని

దత్తేజ మింతైనఁ దాల్పవలదె?

సత్యవిక్రమ! గామచంద్రుఁడ వీవేని

నాపౌరుష మొకింత చూపవలదె?

గీ. యెంచ దేవర దైవమో యీవేకాని

చూపటకు నీదుమహిమను జూపవలదె?, చిత్ర.

సీ. ఆలగాపరివాఁడ వనక ని న్నఖిలవే

దాంతమార్గవిహారి వందు నేమి?

హలముఁ బట్టినవాఁడ వనక ని న్నహువిధా

జాండనిర్వాహుఁడ వందు నేమి?

యల్లసారథివాఁడ వనక నిన్ను సమస్త

సాస్త్రప్రపూర్ణుఁడ వందు నేమి?

యడవి ద్రివ్వరివాఁడ వనక ని న్నకలలో

కాపన్ని వారుఁడ వందు నేమి?

గీ. పుడమి నీదగుకొంచెపునడత లెంచ

కభినుతింతునె లోకై కవిభుఁడ వనుచు, చిత్ర.

సీ. మామయింటికిఁ బోవ మంచితీర్థము పుట్టి

దతఁ డంత కారువాఁ డతఁడె సుష్టు

పునుకకంచము తోలుపుట్టింబు గలమిత్రుఁ

డెందు నన్న ముఁ బెట్టు నేమి గప్పు

మాటమాత్రం బైన మగువ నోరాపదు

కొడుకుపెట్టునె తలగొట్లమారి

యన్నది మేషాండ మున్న దిచ్చేదొక్క

తొట్టిగొడ్డది నీకుఁ దోలు నేమి

గీ. ఎవ్వరింటికిఁ బోయిన నేమిఫలము

ఉన్న చోనుండి సిరులఁ బెంపొందుమయ్య, చిత్ర.

సీ. దుర్జనభంజనోద్యుక్తసుదర్శన

ధారివే నీవు యథార్థముగను

శాస్త్రవభ యదసిస్వనపాంచజన్యభూ

షితకరాంబుజుఁడవే సిద్ధముగను

మత్తారిభేదనాయ త్తకౌమోదకి

నిజకరభరితమే నిశ్చయముగ

ఘోరవిద్విద్రుక్తధారార్ద్రనందక

సంధానపాణివే సత్యముగను

గీ. సన్నుతామోఘబాణైకశార్ఙ్గచక్ర

శయుఁడవే నమ్మవచ్చునే స్వామి! నిన్ను, చిత్ర.

సీ. ఇల్లు రత్నాకరం బెన్నాళ్ళకును జాలు

జీవనం బొరుల యాచింపవలెనె?

యింట మహాలక్ష్మి యెప్పుడు దాండవం

బొనరించు నొకఁడు నీ కొసఁగవలెనె?

స్థిరత లోలోన నిక్షేపించుధనము నెం

చఁగరాని దొకరిఁ జే జాపవలెనె?

పంటపైరులకాపు కంటఁ గాయుచునుండు

కోరికఁ బెఱసొమ్ముఁ గొనఁగవలెనె?

గీ. ధాత్రి నెవ్వరి రక్షింపఁ దలఁచినావొ

కోరువారలచేఁ బూజఁ గొందు వింతె, చిత్ర.

సీ. అభిక్తన్యావివాహమహేశాత్సతము నాఁడుఁ

జూడలే దిచ్చోటఁ జూడఁ గలిగె

జానకీకళ్యాణసంభ్రమం బానాఁడుఁ

జూడలే దిచ్చోటఁ జూడఁ గలిగె

భోజసుతోద్వాహభూరివై భవమందుఁ

జూడలే దిచ్చోటఁ జూడఁ గలిగె

రేవతీపరిణయశ్రీవిలాసం బప్పు

చూడలే దిచ్చోటఁ జూడఁ గలిగె

గీ. ననుచు నిట రాజ్యరమఁ బెండ్లియాడ నిన్నుఁ
బ్రజలు సేవించి సంతోషభరితులైరి, చిత్ర. 96.

సీ. అఖిలలోకస్థాపనాచార్యమణి వయ్యు
నిజభక్తగురునిచే నిలుపుకొన్న
గర్భస్థితానేకకమలజాండుఁడ వయ్యు
నొండుకోవెలను జెల్పొందుచున్న
బహుచరాచరభూతపరిపాలకుఁడ వయ్యు
భక్తార్పితార్థము ల్పట్టుచున్న
హరచతుర్ముఖదేవతాగోచరుఁడ వయ్యు
నెప్పుడు దర్శనం బిచ్చుచున్న

గీ. నిన్ను సేవింప నెవ్వరో పెన్నిధాన
మెదుటనుండంగఁగనుమూసియేగువారె?, చిత్ర.

సీ. కైలాసమేరుసంకాశనాగాశన
స్కంధంబుపై రథోత్సవము గల్గఁ
జందనమందారసంతానకల్పక
వనముల మృగయోత్సవమ్ము గల్గ
రంగత్పయఃపయోరాశివీచికలపై
వర్ణింప డోలోత్సవంబు గల్గ
బహుఫణారత్నశుంభద్భుజంగమభోగ
వసతిఁ బర్యంకోత్సవంబు గల్గఁ

గీ. బరకృతోత్సవ మిచ్చుట బ్రాతె నీకు
భక్తజనులకు నేత్రోత్సవంబె కాని, చిత్ర. 98

సీ. కోరిక లీనువై కుంతంబులోనిలో
 నగరిలో నామూల నవ్యదివ్య
 సౌధంబుదాపలిసరసమందారవ
 నాంతరామృతసరఃప్రాంతచంద్ర
 కాంతోపలోత్పలకల్పితపర్యంక
 సకలసౌభాగ్యలక్షణనివాస
 లక్ష్మీమనోజ్ఞ విలాసవశీకృత
 సంభోగసామ్రాజ్యసంతతాభి

గీ. రామమూర్తికి వాంఛేతరప్రపంచ
 మేమి గావలె లీలార్థ మింతెకాని, చిత్ర. 99

సీ. గుటుతుగ సద్భక్తికోటి కీనాఁటికి
 విడరానిబహుబుణ్ణుండవు నీవు
 సేవకు లెన్నెన్ని త్రోవలఁ జనుచున్న
 వదలక యనుసరించెదవు నీవు
 నిజదాసు లాత్మేచ్ఛ నిలిపి రెచ్చో నిన్నుఁ
 దొలఁగ కచ్చోటనే నిలచె దీవు
 శ్రితు లంబలియు వైనఁ జేఁ జూప నది యెంత
 యమృతభోగంబుగా నలరె దీవు

గీ. జగము లన్నియు నీకు వశ్యము లటంటి
 వీవు నిజదాసవశ్యుండ వెంత ఘనత?, చిత్ర.

సీ. వెనుక వేసికొని యుర్వి నాథకోటులు
 సైంధవుఁ గావంగఁ జాలినారె?

ధర నేయుతనసుతు శిర మెవ్వఁ డతఁ డీల్ల

కాపించి సింధురా జోపినాఁడె?

సాటించునాసర్వసైన్యంబు లని కర్ణు

చే శక్తి నరు నేయఁ జెప్పినారె?

పరులచే నొప్పనిపంతంబు గలభీష్ముఁ

డర్జునాస్త్రంబుల కాఁగినాఁడె?

గీ. మనుజయత్నంబు బలమెంతమాత్ర మీవు

నిజము కరుణించునాతఁడే విజయుఁడరయ, చిత్ర.

సీ. జనితరంగాపారసంసరణాబ్ధియే

తటిఁ దరింపఁగలేక యెటుఁ గలిగెఁ

జేపట్టి దరిఁ జేర్తు వాపదుద్ధారి వీ

వనుచుఁ గుయ్యిడు చున్న నభయదాన

మీక యుపేక్షించె దింతదయాబ్ధివి

యితరకార్యభరం బ దెంత యున్న

శరణాగతులఁ బ్రోచు బిరుదు నీకున్న దే

కరిరాజుఁ బ్రోవ నిందిర రహస్య

గీ. కేళిసంహర్షి తాంతరంగికుఁడ వయ్యు

రమను జేకొని వేంచేయు అర్హ యేమి?, చిత్ర.

సీ. ఆగామిసంచితప్రార్థము లటుండ

నిజజన్మమందు నే నెల్ల వేళ

నఘములే చేసితి నన్ని యుష్మత్సుధా

సదృశనిర్హేతుకజాయమాన

కరుణాకటాక్షవీక్షణ మెంచ కెప్పుడో

ప్రసరింపవలె నే నపారదురిత

వారిధిఁ దరియింపవలెఁ గాని గతి యితః

పర మెఱుంగను భక్తపాలనాంక !

గీ. శేషపర్యంక! రాజ్యలక్ష్మీసహంక!

ప్రధననిశ్శంక! యదుకులాంబుధిశశాంక!, చిత్త.

సీ. ప్రాణులకర్తము ల్పరికింపఁ బదునల్లు

రఁట ధర్మదేవత లవి లిఖించి

చిత్తగుఘ్నలు లెక్క సేయుదురఁట యవి

ధర్మరాజాదుల దండ నునిచి

చేసినవారిచే జెప్పించి భటులచే

బాధించి నరకకూపములయందుఁ

ద్రోయింతురఁట యట్టి దుర్గతిఁ దప్పింప

దఱుడ వాపన్నరక్షకుడవు

గీ. కలవు కలఁని నీపాదకమలములకు

శరణుశరణంటి నభయం బొసంగుమయ్య!, చిత్త

సీ. పూర్వకవీంద్రులు పుణ్యఫలం బేమి

సాక్షాత్కరించి యస్తత్పరంబు

గా గద్యపద్యముల్ గల్పించు వనిన వే

వర మొసంగితి వంద్రు వాంఛఁ జేసి

నేర్చినట్లుగఁ గూర్చి నేటి కవిత్యంబు

నీ కంకితముఁ జేసి నెనరు దోషఁ

జేదోయి యొగ్గినశ్రీపాదరజ మింత
నామీందఁ బాట నీ వేమి సామి!

గీ. కృపకుఁ బాత్రముఁ జేయు మక్షీణభాగ్య
లక్షణాంచితపాదపల్లవక రాజ్జ !, చిత్ర. 105

సీ. కావ్యదోషము లేటుంగనిమత్కవిత్వంబు
విద్యన్నుతంబుఁ గావించినావు
బహి రంత రింద్రియ పరిశుద్ధి లేని నా
తలఁపులోపల వచ్చి నిలచినావు
పుణ్యకర్త మొకింత పూని సేయనినన్నుఁ
బెద్దలచేత మెప్పించినావు
పురుషప్రయత్నంబు గుఱుతెటుంగనినన్ను
భుక్తి గల్గఁగఁ జేసి ప్రోచినావు

గీ. పతితుఁ జేపట్టినావు చేపట్టినా వె
యన్యగతిఁ బోవనీయకు మార్తక !, చిత్ర.

సీ. శబరి యెంగిలిపండ్లు చవిఁ జూచుననుకంప
కుబ్జగందము పూతఁ గొన్న కరుణ
పాంచాలికూర సాపడినదయారతి
గోపమ్మ యుగ్గుఁబాల్ గ్రోలుకృపను
మాలికుఁ డొసఁగుతోమా లేఁ దాల్చినప్రేమ
ద్విజుని కొంగటుకులు దిన్న కూర్తి
గుహుఁడు పాదములు గట్టుట కుబ్బునెనరును
నుడుత దాస్యమునకుఁ బొడముప్రేమ

గీ. శతక మంగీకరింపుము జగతి జనకుఁ
డర్భకావ్యక్తభాషల నలరినట్లు, చిత్ర.

107

సీ. శతక మొకటి మనసా! హరిపాదము
లాశ్రయించవె యని యల్లినాఁడఁ
గరిమ రామా! భక్తకల్పద్రుమా! యని
యొప్పుగా శతకంబుఁ జెప్పినాఁడ
నలరులదండ మీకనఁగ హంసలదీవి
గోపాలశతకంబుఁ గూర్చినాఁడ
యుష్మదంకితముగా నూహించి శతక మే
నంచితంబుగ రచియించినాఁడ

గీ. భవదనుగ్రహకవితచే బ్రబలువాఁడ
నవనిఁ గాసుల పురుషోత్తమాఖ్యవాఁడఁ
జిత్రచిత్రప్రభావదాక్షిణ్యభావ!
హతవిమతజీవ శ్రీకాకుళాంధ్రదేవ!.

108

శ్రీమదాంధ్రనాయకశతకము

సంపూర్ణము.

పీఠిక.

ఈ ప్రసన్న రాఘవశతకము వ్రాసినది నరసింహ కవియను నామాంతరముగల వంగూరి ముద్దునరస కవి. ఇతని తండ్రిపేరు లక్ష్మయ్య; ఈశతకమునందు రామాయణకథయంతయు నిముడ్చఁబడియున్నది. ఇందు రెండువందలపద్యములుంటచేఁ గవి దీనినొకమాటు శతకద్వయమనిగూడ వ్యవహరించియున్నాఁడు.

రాక్షసులచేఁ బీడింపఁబడి దేవతలు తమదురవస్థలు శ్రీమహావిష్ణునితో విన్నవించుట మొదలుకొని రాముఁడు నీతాసహితుఁడై పట్టాభిషిక్తుఁడగునంతవఱకుఁ గలకథప్రధానాంశములు పోవనీక యీ శతకమున నిముడ్చఁబడియున్నది.

ఇక్కవి తాను సరసులు మెచ్చునట్లు వ్రాయుచుంటిననియు వరకవిననియుఁ జెప్పుకొనెనుగాని యీవిశేషణములకుఁ బుస్తకమునందుగల రచనమునకు సంబంధములేదు. పద్యములలోఁ జాలతావుల యతిగణప్రాస లేకున్నవి. ధారయు తృప్తికరముగలేదు. గణనియమమునకు లోనై శబ్దములనే తారుమాటుఁజేసి పద్యములలో నిమిచ్చికొనియున్నాఁడు. శతకకవులలోఁ గొందఱు లాక్షణికులయ్యురసపారవశ్యమున వ్యాకరణ నియమము లుల్లంఘించుటచే వారికవితకది యలంకారముగనె చూపట్టుచున్నది. ఈకవి యట్లుగాక భాషావిషయమున సా

మాన్యపరిచయముగలవాఁడగుటచేఁ బద్యములలో భావలోపములు, శబ్దలోపములు, వ్యాకరణలోపములు విరివిగాఁ గనుపడుచున్నవి. సామాన్య జనులకు రామాయణకథ నెఱుంగఁజేయుట కీశతక ముపకరించును.

కవినివాసము కాలము కులము నిరూపింపఁదగిన యాధారము లీశతకమున లేకుంటచే శాఖాచంక్రమణము చేయవలసివచ్చినది. ఇతఁడాధునికుఁడయి యుండవచ్చును. “రాఘవేశ్వరు చారిత్రము నెందఱెన్నిగతులక వర్ణించినక గ్రాలదే” యన్నటుల పావనమగు రామకథ నెవరెటులవ్రాసినను బఠనయోగ్యమనుటలో నపవర్గదాయక మనుటలో ఆస్తికులు సంశయింపరు.

“ఛందము లక్షణంబెఱుంగఁ జక్కఁగ ధైర్యము తోడఁ జెప్పితక, దొందరలేదు తప్పులనితోఁచిన” యని కవి తనశక్తిసామర్థ్యములు ధైర్యస్థైర్యములు స్వయముగఁ జెప్పికొనెను తప్పులతడకగానుండి పఠనయోగ్యముగాని పూర్వముద్రితప్రతుల సంస్కరించిముద్దులొలుకునటు లీశతకము ముద్రించిన వావిళ్ల వారు ఆంధ్రసోదరులకు స్మరణీయులు

నందిగామ.

ఇట్లు, భాషాసేవకులు,

3-3-26

} శేషాద్రిరమణకవులు, శతావధానులు.

శ్రీ రస్తు.

వంగూరి ముద్దునరసకవిప్రణీత

ప్రసన్న రాఘవ శతకము.

ఉ. శ్రీహరి జానకీరమణ శ్రీరఘునాయక మీమహా
త్వమున్, బాహుబలంబు శౌర్యమును భాను
కులంబునఁ బుట్టురీతియుం, బోహణఁజేసి రాము
కథ పూర్వులు చెప్పఁగ విన్నయంత నా, దాహ
ముతీతై సూక్ష్మముగఁ దల్చెన నేను ప్రసన్న రా
ఘవా. 1

ఉ. మానవజన్మ మెత్తి బహుమాయలతోఁ బచరించు
మాటకే, కానల కేఁగి జానకిని గానక తంత్రముఁ
బన్ని ప్రాపుగా, వానర సేనఁ గూర్చుకొని వాలిని
జంపి పయోధిదాఁటియుం, దానవులందఱిం దుని
మి ధన్యుడ వైతి ప్రసన్న... 2

ఉ. రామునిపుట్టుపూర్వమును రాముఁడు వచ్చుట
సీతఁ దెచ్చుటల్, రాముఁడు కానకేఁగుటలు రా
క్షసులందఱి సంహరించుటల్, రాముఁ డయో
ధ్య నేలుటయు రాజ్యముఁజేసి సుఖాననుండు
టల్, రాముకథంతఁ జెప్పెదను రంజిలువేడ్కఁ
బ్రసన్న... 3

చ. ఇరువదినాల్లువేలకథ యిన్నుఁ టుపద్యములన్
ముగించెదన్, అరయఁగ నాఁటకాండగల యర్థ
ము నొక్కదినుస్సుపద్యముల్, వరుసయుఁ దప్ప
నీక కథవర్ణనఁ జేసెద సూక్ష్మమార్గముల్, సర
సులు చూచియుం జదివి సంతసమందఁ బ్రసన్న.

చ. పరతనయండ నేఁ గనుక వర్ణనఁ జేసెద నిన్ను
వేడుకన్, వరకవిచెప్పె పద్యములు వాక్కున
సీవును వెళ్లనాడఁగా, నిరతము నీకటాక్షమును
నిశ్చలము న్తముఁబ్రోచుచుండఁగా, సరసిజనా
భ నామనసు సంభ్రమమాయెఁ బ్రసన్న... 5

ఉ. సంగతిగాను రా ముకథ సల్పియు భక్తులఁ గొల్చి
లోపలన్, పంగురుముద్దునర్సకవి వర్ణనగా శత
కద్యయంబునున్, బొంగుచు విన్నవించెదను
బొం దెడఁబాయక లక్ష్మీనాయకుల్, రంగుగ
నుండి దగ్గఱను రంజిలువేడ్కఁ బ్రసన్న... 6

ఉ. ఇంచుకయంతఁ జెప్పెదను యిష్టముఁ జేసుక చిత్త
గింపుమీ, యెంచక ¹రామచంద్ర రఘు*నాయక
న న్గరుణించి వేగమే, వంచనసేయ కీవు ²జన*రక్ష
క యింతటినుండి మమ్ములన్, అంచితభోగభాగ్య
³ముల*సొంపునఁ బెంపు ప్రసన్న... 7

¹ మాధవారఘుకులేశ్వర. ² జనపాలక. ³ నిచయంబులఁ బెంపు.

ఉ. దానపులంత దేవతల దారుణకర్తృముఁ జేయఁ
జూచిపో, వానరులై జనింపుఁడని వారికిఁ గట్టడం
జేసి లక్ష్మీతో, లోన రహస్యముం దెలుప లోకు
లు సీతయనంగ లంకలో, మానవజన్తమెత్తి జన
మంత వెలుంగఁ బ్రసన్న...

8

ఉ. తారక బ్రహ్మమూర్తియును ధారుణిలో నొక
రూపు నాలుగై, ధీరుఁడు భానువంశకులదీపుఁ
డయోధ్యను నేలురాజుకుం, గారవమొప్ప
వేడ్కగలకారణజన్తమునెత్తిలీలఁగా, భూరమణీ
విలాసముగఁ బుట్టఁగఁ దల్చెఁ బ్రసన్న...

9

ఉ. పుత్రులులేమికి స్వగచి పూర్వవిధానముఁ జేయ
జన్తమున్, మిత్రుఁడు నగ్ని హోత్రుఁడును
మెచ్చి ప్రసాదము నిచ్చినప్పుడే, శత్రుపలాయ
నంబుగను శంఖము చక్రము శేషుఁడున్
హరిన్, పుత్రులు నల్లురై పరము పూనిక దీర్పఁ
బ్రసన్న...

10

ఉ. రాముఁడు లక్ష్మణుం డనఁగ రంజిలుచు నొక
యంశభూతులై, తాము జనించి రాక్షసుల
దండనఁజేయఁగ సత్ప్రసిద్ధిగా, రామునిబట్టి
పృథ్వినిక రాక్షసులందఱిసంహరించు నా, రాముఁ
డె యాదివిష్ణుఁడని *యందఱునంద్రు, ప్రసన్న...

ఉ. బాలురరీతి నల్వరును బాలును నేయియుఁ
బండ్లు దేనెలక, జాలఁగఁ దృప్తినిొందుచును
సారెకు స్తన్యములానుచుక గడుక, మూలము
దెల్పకేమిగుల మోహము వారికిఁ బుట్టఁ జేయు
చుక, లీలగనుండి రయ్యెడను లీల నటించి
ప్రసన్న...

12

ఉ. అద్దను ముద్దుఁజూపి జనులందఱుఁ జూడఁగ
గంతులేయుచుక, బ్రొద్దునలేచుచుక నగుచు
పూర్ణశశాంకముఖుండు వేడుకక, ముద్దుగఁ
దల్లులందఱును మోహమునొందుచు భ్రాంతి
నొందఁగా, వద్దను బాయకుండుదురువారని
ప్రేమఁ బ్రసన్న...

13

ఉ. అన్నిటఁ గీర్తిమించి విలునమ్ములు చాలధరించి
తేజము, న్వెన్నెలకన్నమించి విలువిద్యఁ బ్రతా
పమునందు మేటియై, యున్న జగద్గురుం గనియు
నుబ్బుచు దేవతలెల్ల నాత్మలో, నిన్ను స్మరించి
గాంచి రిల నీటుసుఖంబు ప్రసన్న...

14

ఉ. లంకలో నీతపుట్టె యిది లక్షణయుక్తమొ
కీడొయంచు బ, ల్భంక మెలంగి రావణుండు
చయ్యన విప్రులఁ బిల్వఁబంచి యీ, పంకజగంధి
యున్న మనపట్టణమందిక నెగ్గురాదుగా, శంకను
వీడి పల్కుడనె సాదరదృష్టిఁ బ్రసన్న...

15

ఉ. చెప్పిరి పెద్ద లప్పుడును సీతయు లంకను బుట్టిన
ప్పుడే, ముప్పగు లంక కంచు మఱి మోసము
నీకును బ్రాణహానియున్, దప్పక రాక్షసావళికిఁ
దత్పరత న్విధియింపఁ బాపమా, నిప్పు దుపాయ
విద్దియని యెంచరె చెప్పఁ బ్రసన్న... 16

ఉ. చందుగలోన బెట్టి యది సాగరమందున లోఁతు
నీళ్లలో, ముందుగ నుంచుమంచు మునుమున్ను
గఁ దెల్పిరి పెద్ద లింతలో, సుందరిసీతరాఁగ నల
సొంపుగఁ జందుగ నుంచి యెంతయున్, సందడి
లేక నిల్చి యట సాఁగగఁజేసెఁ బ్రసన్న... 17

ఉ. పెట్టె మునుంగనీక తనబిడ్డయటంచు సముద్రుఁ
డప్పుడున్, గట్టున దెచ్చి పెట్టినను గ్రక్కున
నెత్తుక భూమిదేవి తా, గట్టున గర్భమం దునిచి
*కొన్ని దినంబులు దానివేడ్కతో, మట్టియు
మీఁదఁగప్ప సుఖమగ్నతనుండెఁ బ్రసన్న... 18

ఉ. యాగముసేయఁబూని భువి యందెది మంచిదొ
చూడుమంచుఁ దా, వేగమె వెంట వచ్చియును
విశ్రమమై బయలున్న దియ్యెడన్, నాఁగలి గట్టి
చూడుఁడని నాథుఁడు సెప్పఁగ దున్నుచుండఁ
గాఁ, గాఁగలకార్య మున్నగతిఁ గానఁగవచ్చె
ప్రసన్న... 19

- ఉ. కట్టను దాకి మందసము కంగుమనం జనకుండు
చూడఁగా, మిట్టన ద్రవ్య లోతునను మేదిని
లోపల నున్న పెట్టెయుం, బుట్టనఁ దెచ్చి కాను
కగ భూపతి ముందఱఁబెట్ట వారికిఁ, గుట్టము
లిచ్చె తాఁ దొడుగఁ గోకలనిచ్చెఁ బ్రసన్న... 20
- ఉ. తాళముతీసి చూడఁగనె తామరసాననమేనికాం
తియున్, చాలభయమ్మున న్నీతియు సంభ్రమ
మున్ మెలివేసినట్లుగా, బాలను జూచిచూచి
తనభాగ్యముకున్ దలఁయూచి యూచియున్,
జాలునటంచు సంతసితె సంతతిఁగాంచి ప్రసన్న.
- ఉ. స్వామికటాక్ష మావటకుఁ జక్కఁగఁజూడఁ గొ
మార్తెగల్గె యీ, భూమిజ యాదిలక్ష్మీ ననుఁ
బూజ్యనిజేయఁ బ్రసన్నఁజేయఁగా, సేమిట
నాకుఁదక్కువిక నిందునిభానన సీతయుండఁగాఁ,
గామిత మైనవస్తువులు కావలె నంచుఁ బ్రసన్న.
- ఉ. శ్రీకర మైనయాజనకశేఖరుఁడున్ సుతపుట్ట వేగ
మే, భీకరశాలితమ్మునికి బిడ్డలు నిర్వురు గల్గినంత
కున్, ప్రాకటవస్తుసంపదలు భాగ్యములున్ మితి
లేనివేడ్కలున్, ఆకలి దప్పి దీటి విభుఁ డాత్మ
సుఖంచెఁ బ్రసన్న... 21
- ఉ. సీతను గూడి నల్వరును జిన్ని కుమార్తెనుజూచి

యాత్తలోఁ, ప్రీతిమెలంగి యాకులుకు బిడ్డలకు
న్నిఁకఁ బెండ్లికావలెన్, ఖ్యాతిగ నొక్కనిర్ణయ
ము కట్టడఁజేతునటంచుఁ బెద్దలన్, ప్రీతినిఁ బిల్వఁ
బించి వినిపింతునటంచుఁ బ్రసన్న... 24

ఉ. మూఁడుపురంబుల నైలిచి మూర్ఖులనందఱి సంహ
రించి యా, నాఁడు హరుండు దా విలును నా
పురిలోపల వేసె నద్ది యీ, నాఁడు తొడంగఁ
జాలునరనాథునకిచ్చెద నాదుబిడ్డ నే, నాడిన
మాటతప్పనిఁక నమ్ముఁడనంగ ప్రసన్న... 25

ఉ. రామునిరూపురేఖయును రాజసమున్నతి ప్రీతి
భక్తియున్, రామునికీర్తి శౌర్యమును రాజగు
ణంబుల నన్నిచూచియున్, రామ గుణాభిరామ
రఘురామునికేతగు నంచు నాత్మలో, రామునిఁ
జూడ తండ్రిమది రంజిలుచుండెఁ బ్రసన్న... 26

ఉ. దేహము కోటిసూర్యకళదీప్తియుఁ జూచి మహా
ద్భుతంబుగా, సాహసమెంచిచూచినను సాధ్యుఁ
డు కాఁడు సురారికేనియున్, బాహుబలుండు
నేండ్లకును బాలుఁడు భక్తులపారిజాతమున్,
శ్రీహరి నాకుమారుడని చెప్పఁగనేల ప్రసన్న.

ఉ. తమ్ములయందుఁ బ్రేమయును తథ్యముగాఁ దన
యందు భక్తియున్, తమ్ములు దాను నొక్కటిగఁ

దాల్చిరి రూపును నల్లురై తగఁ,దమ్ములఁ గూడి
రాఘవుఁడు ధారుణిలో జనియించి వారు క్రొ,త్త
మ్మలసేవసేయుదురు తప్పక వారు ప్రసన్న....

ఉ. తప్పకయన్నమాట విని దాసులరీతిగ సేవఁజే
యుచుకొ, ఎప్పుడు పిల్చునోయనుచు నేమప
చారముసేతునోయటం,చొప్పుగఁ బిల్చునప్పటికి
నోరిమి ముగ్గురు గొల్చుచుండఁగా, నప్పుడు
చూచువార లతియబ్బురులైరి ప్రసన్న... 29

ఉ. ఇక్కడ రామభద్రుఁ డొకయీశ్వరుడై జగ
మంత యేలఁగా, నక్కడ సీత లక్ష్మీయయి యం
దటికి నృభుతాప్తి నొందఁగా, గ్రక్కున రామ
చంద్రునకుఁ గ్రన్న ప్రమత్నముఁ జేసి తండ్రి
యుకొ, జక్కనిసీతపెండ్లి యని చాటిరి వారు
ప్రసన్న... 30

ఉ. విల్లును దెండి పొండియన వేగమతెచ్చిరి కోటి
మందియుకొ, దల్లడమంద దేవతలు దానవరుద్ర
పయోధియంచు భీ,తిల్లఁగ రాజవల్లభుఁడు తెచ్చి
టు నిల్పిరి యజ్ఞశాలలో, నెల్లవిధంబుల నివ్విటువ
నేరికిఁగాదు ప్రసన్న... 31

ఉ. కౌశికు ధర్మయాగమును గావఁగఁదెచ్చెనటంచు
రామునికొ,కౌశికుఁ డప్పుడు న్నదిని కాఁగలయర్థ

ముచూచి యందఱన్, కౌశికుడంతయోధ్యకును
గ్రక్కునవచ్చియు రాముఁ దెమ్మనెన్, కౌశికు
రాజుచూచి భయకంపితుడయ్యెఁ బ్రసన్న. 32

ఉ. రాముఁడు నీతకే తగును రామునికే తగు నీత
యంతకున్, రామునినీతయంచు రఘురాముని
దేవి యటంచు దేవతల్, దామును మోదమంది
యును దత్పరతన్ మదిసంప్రమంబునన్, రాముని
నీతఁ జేకొనును రాజిలుమాకుఁ బ్రసన్న... 33

ఉ. బాలుఁడు రామభద్రుడన బాణము చక్కఁగఁ
బట్టలేడు నీ, కేలను నేనె వచ్చెదను కీర్తిని యా
గము నేనె కాచెదన్, కాలఖరాసిఁ దాటకిని ఖం
డనచేసి జయించి వచ్చెదన్, బాలదళంబుగూడి
యిదె చయ్యనవత్తుఁ బ్రసన్న.... 34

ఉ. అందుకుఁ గౌశికుండు గడు నాగ్రహదృష్టిని
జూచి రాజ నీ, వెందుకువచ్చి నీబలము నెందుకు
పంపవు రాముఁ బంపుచుం, ఇందుమతీసుతు న్బ
లుక నిప్పుడ యొర్చెద రాక్షసాళి నా, చందమె
ఱుంగవా యనుచుఁ జక్కఁగఁబల్కె ప్రసన్న.

ఉ. కంపమునొంది రాజు గడు గౌరవదృష్టిని రాము
లత్కణున్, దెంపునొనర్చి పంపె నతిదీర్ఘతరంబగు
దృష్టిలో జనుల్, పంపుమటన్న తల్లు లతిభార

ముగా మదిఁ జింతిలంగ నా, శాంతయశోవిరాజి
ఘనశక్తియెఱింగి ప్రసన్న... 86

ఉ. రాముఁడు మ్రొక్కెఁ దల్లులకు రామ లాసం
గిరి దీవనల్ గడున్, రామప్రసాదమంది యల
రామునితమ్ముఁడు లక్ష్మణుండు దా, మోమున
కౌశికార్కుఁ డతిమోదము గన్పడ నిచ్చె నస్త్ర
ముల్, కామితమా బలాతిబలకార్తుకవిద్యప్రసన్న.

ఉ. దూరము లేదు రాక్షసులదుందుడు కిచ్చట మీ
రు బాలురే, నారయ మానినర్కుడను నారజనీ
చరులేమిచేయలే, రారయ మమ్మనన్ ఋషివరా
తమసద్దయయున్నయంతటన్, వైరులు ముట్టలే
రనుచు వారకయంటి ప్రసన్న... 38

ఉ. దేవర యేలచింతిలఁగ దీనపువాక్యము లాడనే
టికిన్, కావరపద్మరాక్షసులగర్వమడంచెదఁ గార్తు
కంబులన్, దేవులు దానవావళులు దెంపుగ సా
యమువచ్చిరేనియున్, భావములోన వే. వెఱచి
పాటనటంటి ప్రసన్న... 39

ఉ. బాలురుచూడ నివ్విధిని భద్రములాడుటఁ జూ
చితిచ్చటన్, బాలురుకారు మీరు గుణభాసురు
లంచు నుతించి మానిస, చ్చీలురు మిమ్మునేఁబొ
గడఁ జెప్పఁగ శక్తుడఁగాను శ్రీరమా, లోలుడ
వీవు శేషుఁ డితఁడు న్దననంచుఁ బ్రసన్న... 40

ఉ. ముందట రామలక్ష్మణులు ముచ్చటలాడుచు
వూనివెంటయున్, సందడి జేయుచు న్నడువఁ
జయ్యనవచ్చెను రాక్షసాళి న, య్యందఱఁ గూ
లై లక్ష్మణుఁడు నంసలు మెచ్చి నుతించుచుం
డఁగా, జిందరవందరన్ సలిపి శీఘ్రము చంపె
ప్రసన్న... 41

ఉ. రామునిపాదపద్మములు తాతికి సోకినయంత
మాత్రమే, కామునిబాణమో యనఁగఁ గంజద
ళాక్షి స్వకీయరూపయై, ప్రేమను మ్రొక్కి నిల్చి
తనపేరును గౌతముఁ డిచ్చుళాపమున్, భామ
నచించె మేటి తన భాగ్యమటంచుఁ బ్రసన్న.

ఉ. కోపముఁబూని యామునియుఁ గొండశిలాకృతిఁ
దాల్చి పొవ్తునన్, శాపముకున్ బ్రతిక్రియను
సాగిలి మ్రొక్కి వచించుమంచనన్, బాపముపోవు
రాఘవునిపాదరజంబది యంటినప్పుడే, శాపవి
మోక్ష మం చనెను సన్నతి తొల్లి ప్రసన్న. 42

ఉ. అంతయు విన్నవించుటకు నాజ్ఞ యొసంగెను
రాముఁ డింతికిన్, అంతయుఁజూచి యామునియు
నచ్చెరువున్ భయమంది యప్పుడే, సంతసమంది
యామునియు సర్వజగత్ప్రభుఁడంచు నమ్మి తా
నంతట యజ్ఞశాలకడ కాతఁడు నేఁగెఁ బ్రసన్న.

ఉ. రాక్షసబాధ లేక యలరాముకటాక్షముచేత యా
గమున్, రక్షణగా నొనర్పఁబడె రామునికిచ్చె
సదస్త్రపంక్తిఁదా, రాక్షసులన్ జయింపుమని రాజి
తకీర్తిమునీశ్వరుండు ప్రత్యక్షములైరి యస్త్రము
ననౌ సురలెల్ల ప్రసన్న... 45

చ. మిథిలకు నేల్లికై న యలమేటిప్రతిజ్ఞలఁ జేసియుం
డినన్, బృథివిని బ్రాచురామునకుఁ బెంపుగ నె
ట్లయినన్ స్వకన్యకన్, విధిగ నొసంగ నెంచుకొనె
వేయివిధంబుల విఘ్న మొచ్చినన్, మధుహారుభక్తి
చేత నిఁకమాటునె బుద్ధి ప్రసన్న... 46

ఉ. వేగమె రామలక్ష్మణులు వెంటను గొల్వఁగ నమ్ము
నీంద్రుఁడున్, రాఁగనె రాజుఁదోడుకొని రమ్యము
రాజ్యముపూజ్యమాయటం, చాగతిఁబల్కి మ్రొ
క్కి యలయర్థము కావలెనంచుఁ బల్కి సం, యో
గము చేయమంచనె †జనావళిలోనఁ బ్రసన్న. 47

చ. దశరథరాజపుత్రులును ధర్మపరు ల్పరిధీరశౌర్య
లున్, విశదము నీకుఁ దెల్పెదను విల్లుప్రభావము
నీప్రతిజ్ఞయున్, దశదిశలందుఁ జెప్పఁగను దాము
ను జూచెదమంచు వచ్చిరి, విశదసుకీర్తివంతులనె
విశ్వముమెచ్చ ప్రసన్న... 48

ఉ. తాతిని నాతిఁజేసి బలురాక్షసులందఱి సంహరిం
చిపి, ఖ్యాతిగ నాదుమాగమునుగాచె మహాత్ముఁ
డటంచుఁబల్కుఁగాఁ, బ్రీతిఁ బెనంగి నాకులుకుబి
డ్డలకున్ దగఁ బెండ్లిఁ జేసెదన్, రాముఁడెయల్లుఁ
డైనఁ గదురంజిలు నంచు ప్రసన్న... 49

ఉ. సీతనుజూచి గమ్మనుచుఁ జెప్పెను లక్ష్మణుతోడ
రాముఁడున్, భూతదయాపరుం డయినభూనుతఱి
ర్తి మునీంద్రుఁడెంతయున్, చేతములోన సమ్మతిలె
సీతను సజ్జనపూతఁ జూడఁగా, నాతఁడు సమ్మతిం
చెఁ జనె లక్ష్మణుఁ డంత ప్రసన్న... 50

ఉ. రాముని జూచి రమ్మనుచు రమ్యసఖీజన మంపె
సీతయున్, రాముని వారు సీత నలరాజనుతుండు
ను దెల్పు రాముఁడున్, ప్రేమమునింగె సీతయును
బెంపుగ సంతసమందె భూమిలో, రామునకుద్ది సీ
తయని రామలుపల్క ప్రసన్న... 51

ఉ. చూచియు రాముఁడమ్మగువ చోద్యముగాఁ దన
పూర్వపుణ్యమం, చాచెలినోముపంటయనియాత
నినెమ్మది మెచ్చె నంతలోఁ, దోఁచెను సూచనం
బులవి తోడనె మంగళచిహ్నితంబులై, లేచిరి
యమ్మహూర్తమది వేగమెయాటఁ బ్రసన్న. 52

ఉ. తల్లడమంద దేవతలుదానవులుఁ రఘురాముఁ డి
ప్పుడుఁ, విల్లవలీలఁగాఁదునిమె వేడుకమెచ్చ నృ
పాలుఁ డాత్మలో, నల్లుఁడు రామభద్రుఁడన నాది
సురేశ్వరుఁడంచు సీతయుఁ, బల్లవపాణి యాత్మఁ
దనభాగ్యముమెచ్చెఁ బ్రసన్న... 53

ఉ. శ్రీమదయోధ్యయేలికకుఁ జెన్నుగఁ గవ్వలిఖించి
పంపెనా, భూమిసుతాసుతుండు తమపుత్రునకిచ్చె
దనాదుపుత్రికఁ, గామితవస్తుజాతములగౌరవదృ
ష్టిని గైకొనంగ మీ, కామినులు స్సబంధుహిత
కారు లటంచుఁ బ్రసన్న... 54

ఉ. సంతసమంది పెండ్లికని సంభ్రమలీలఁ బెనంగి రా
జుదా, నింతులు ముగ్గురున్సుతులు నిష్టజనంబును
బంధువర్గము, ల్దంతితురంగవాద్యములు తప్పెట భే
రిమృదంగవాద్యముల్, మంతన మాడుచు న్నెడ
లె మంత్రులతోడఁ బ్రసన్న... 55

ఉ. పున్నమనాఁటి లగ్నముకుఁ బోవలెనంచు ససంభ్ర
మంబునఁ, వెన్నెలలోఁ బ్రయాణముల వేడుక
మీఱఁగఁ జేయుచుఁగడు, న్వన్నెలమీరు వార
జనవారము వారకసేవఁ జేయ నా, సన్నశరణ్య
రాముపయి భక్తిని గూడి ప్రసన్న... 56

ఉ. వచ్చిరి పెండ్లివారనిన వార్తల నాజనకుండు తా

ను ము,న్తుచ్చటగా నెదుర్కొనుచు మ్రొక్కుచు
నారఘవంశనాయకున్, గ్రుచ్చి కవుంగలించు
కొనఁ గోరికమీరఁగ రాముతండ్రియున్, మె
చ్చి కవుంగలించుకొనె మిక్కిలి ప్రేమ ప్రసన్న.

చ. విడిదులుచూపి వారలకు విందులఁబెట్టఁగ మో
దమంది యా, కొడుకులఁ దోడుకొంచు ముని
గొబ్బునరాఁగ ససంభ్రమంబున, నివిడిదిని వారిఁ
గూడికొని వేడుకమీరఁగ మ్రొక్కె మానికీన్,
బడి సుఖవార్తలన్ బలికి భద్రము గాంచె
ప్రసన్న...

68

చ. వరుస ముసీంద్రులుం గొలువ వచ్చె వసిష్ఠమునీ
శ్వరుండు దా, నరుదుగ ఋష్యశృంగుఁడును
నత్రిమనీశ్వరుఁడాది పెద్దలున్, బరువడి రాఁగఁ
జూచి తనభాగ్యమటంచు నిజాత్మజాతుఁడున్,
గురునకు వచ్చినట్టిమునికోటికి మ్రొక్కె ప్రసన్న.

ఉ. రాముని పెండ్లిసంభ్రమము రాజులు కాంతలు
వారకాంతలున్, ప్రేమను జూడ వచ్చి రిలఁ
బెంపుగ మేటిసుగాయకోత్తము, ల్సములు
నర్తకుల్ విటులు చేటులు బీదలు భాగ్యవంతు
లుం, గోమలవందిపాఠకులు కూర్చిసభాళి ప్ర
సన్న...

60

ఉ. అంగనలెల్లఁగూడి తలలంటిరి వేడ్కను రామ
చంద్రుకున్, మంగళహారతిచ్చి తగ మజ్జన మా
డఁగఁ జేసి రప్పుడున్, పొంగుచుఁ బట్టువస్త్ర
ములు భూషణస్రగ్వరచందనంబులున్, రంగు
గఁ దాల్చఁజేసి రలరాముని వేడ్కఁ బ్రసన్న.

ఉ. పెండ్లికుమారుఁ డంచుఁ దగఁ బెట్టిరి బొట్టును
కండ్లఁ గాటుకన్, పెండ్లికుమారు రామ యని
వేడ్కను బిల్చిరి పెద్ద లందఱున్, పెండ్లికుమా
రైఁ జేసి కడుఁ బెట్టిరి సొమ్ములు చాల సీతకున్
పెండ్లి కలంకరించియును బేరిమిఁజూచి ప్రసన్న.

చ. మదగజయానసీతకును మంగళసూత్రము గట్టి
రాముఁడున్, మదనునితండ్రికిన్ మగువ మచ్చి
కతోఁ దలఁబ్రాలువోసె యా, ముదితశిరంబున
స్థిరముఁడు ముత్యములన్ దగ నిల్చి యప్పుడీ,
మదవతి కండ్లుచేతులును మాటికిఁ జూచె
ప్రసన్న...

63

ఉ. దేవతలెల్ల రత్నఱిని దివ్యసుమావళిఁ జల్లుసే
యఁగా, భావజరూపుఁ బెండ్లికయి పచ్చినబంధు
జనంబు మెచ్చి రా, భావజమాతసీత తనభావము
లో రఘురాముమెచ్చి స,ద్భావముతోడఁ గో
ర్కులను బాగుగఁగోరి ప్రసన్న...

64

చ. ముదమున రాముఁడవిధిని ముద్దియఁగైకొనె
నంతఁ దమ్ములున్, సదమల నూర్తిశఁ బిసప
సాధిని మాండవి నత్యుదారయై, గెవలుమహా
నుభావ శ్రుతకీర్తిని సాధిని సజ్జనావనన్, విదిత
సుకీర్తులన్ జనము వేడుకఁజూడఁ బ్రసన్న...

ఉ. కల్గెను నాకుమా రైలకు గారవమైపటునంటియ
ల్లురున్, గల్గెను నాదుభాగ్యమునఁ గంజదళా
తునిపంటిప్రాపు మున్, గల్గెను భుక్తిముక్తి
యును గర్తవిమోచన మాయె నేటికిన్, గల్గె
నటంచు బిడ్డలను గ్రక్కున నంప ప్రసన్న...

ఉ. వారికి వీరు వీరికిని వారు నొసంగిరి యన్నివస్తు
వుల్, కూరిమితోడ వియ్యములు కోరికగా బిగి
కొంగిలింతలున్, దారకమూర్తి రాఘవుఁడు
తమ్ములుఁ దండ్రీయుఁ దల్లులు న్దగన్, జేరుక నీత
వచ్చె (నంత) తన *మిత్రులుగొల్పి ప్రసన్న...

ఉ. భార్గవరాముఁడంతఁ గని భంగముఁ జేతునటం
చు నుగ్రుడై, మార్గము గాచియుండె బలు
మాటును రాముఁడు రాముఁడేడియన్, భార్గ
వుగ్వమున్నుణఁచి బాహుబలంబునుజూపి వేగ
మే, మార్గముఁబ ట్టయోధ్యకును మత్తవిలోక
ప్రసన్న...

- ఉ. పట్టణమందునున్న పరివారము లందఱుఁ దోడ్తో
నంగ దాఁ, బట్టముఁ జొచ్చి రాఘవులు భార్యలు
గూడను రాఁగ రాఘవు, ల్పట్టముఁ జొచుచుం
జనకుపట్టియుఁ దాను రథంబునెక్కి రాఁ, బట్టణ
వాసు లంగనలు పాటలు బాడ ప్రసన్న... 69
- ఉ. వీధులు తోరణంబులును విప్రజనంబులు వేద
మంత్రముల్, వీధులలంకరించి తగ వేడుక
లన్నియుఁ జేయుచున్నయా, వీధుల వారకన్య
కలు వేడుక నాడిరి పాడి రంతనా, వీధుల
నన్నిఁ జొచుచును వేడ్కను వచ్చెఁ బ్రసన్న.
- ఉ. మేళములున్ మృదంగములు మిక్కుట మైనటు
వంటిబూరగల్, తాళముతప్పెటల్ మిగుల తద్ధి
మిలాడెడువారకాంతలున్, వీళవిచిత్రనాట్య
ములు వింతవినోదపుటాటపాటలున్, గేళికలా
డుచున్ మిగులఁ గేళులఁగూడెఁ బ్రసన్న...
- ఉ. ద్వారమునందు రాముఁడును *సీతయు తేరును
డిగ్గి రెంతయున్, ధీరులు తమ్ములందఱును దేరుల
నుండి దిగంగఁ జొచ్చియున్, వారును వారిభా
ర్యలును వచ్చిరి మంత్రిపురోహితావళుల్,
గూరిమి గొల్వఁగా నృపుఁడు కోర్కులమీఱఁ
ప్రసన్న...

ఉ. సీతను వెంటఁబెట్టుకొని శీఘ్రముగా రఘురా
ముఁ డప్పుడున్, ఖ్యాతిగ నిల్లుఁ జొచ్చి కనకా
సనులై రఘురామ సీతలున్, వ్రీతిగనుండి రిద్ద
రును ప్రేమయు మిక్కుటమై చెలంగఁగా, నా
తతకీర్తిశాలు రతియాదరమొప్పఁ బ్రసన్న...

చ. సకలగుణాభిరాముఁడగు సారసనేత్రుఁడు రా
ముఁడు న్సుమిత్రకుఁ దనయుండు లక్ష్మణుఁడు
రాజితకీర్తియుఁ గైకపుత్రుఁడున్, ప్రకటగు
ణుండు నాభరతరాజు ఐఘన్యుఁడు పత్నులంద
ఱున్, బ్రకటితభక్తిఁ గొల్ప సుఖభావమునందె
ప్రసన్న...

74

చ. భగతసుమిత్రనందనులు భాషితులై తనమేనమా
మల, న్నరుదుగఁ జూడఁ బోయి మఱి యక్కడి
నుండి ప్రమాదలీలల, న్నిరవు నయోధ్య పట్ట
ణము నిష్టజనంబులతోడ రాజులుం, బరువడి
రామభద్రునికిఁ బట్టముగట్టి ప్రసన్న...

75

ఉ. రా జపు డానతిచ్చె రఘురాముని రాజును
జేయ నంతలో, రాజునుజొచ్చి కైకయును రా
జ్యము నాసుతుకిచ్చి రామునిన్, రాజిగఁబంపు
కానలకు రంజిలునామదిలోన వేగమే, రాజిగఁ
జేయవే భరతు రాజ్యముగట్టి ప్రసన్న...

76

చ. పిడుగులవంటిమాటలకుఁ బిమ్మటఁ బోయెట
రాజశేఖరుం, దుడుగక తాఁ జలించె మఱి యొ
ప్పుగ నిప్పులఁ గ్రాగురీతిగా, నడవడివించు రాఘ
వుఁడు నాకిది ధర్మము నీతిమార్గమున్, బడి
యడవిం జరింప నగుపద్ధతి యంచుఁ బ్రసన్న.

ఉ. తల్లికి ముందుగాను బినతల్లికి దండముపెట్టి కన్ను
లన్, గొల్లున నేడ్వఁగా నపుడు ఘూర్ణిలుచు
న్నది యేమిసేతు నే, నొల్లను రాజ్యభోగముల
నోరిమి వచ్చెదఁ బాయలేను నా, తల్లడమంద
నాకొడుక తాళఁగఁ జాల ప్రసన్న... 78

ఉ. సత్యము దప్పరాదు జనసంఘునతా మఱిచింత
యేల నా, నిత్యపరాక్రముండు నుదినిశ్చలతన్
వరమిచ్చినప్పుడే, సత్యము తండ్రివాక్యముకు
సమ్మతినొందినవాఁడె పుత్రుఁడున్, సత్యము శీల
మా పురుషసన్నిధినుండఁ బ్రసన్న... 79

ఉ. ఒక్కఁడె రాముఁ డావనము నొందుటఁ జూ
చియు లక్ష్మణుండు దాఁ, గ్రక్కున తర్లగా
మఱియుఁ గంజదళాక్షియు నీత పైనమై, యి
క్కడ నేమి నాకుఁ బలి యెక్కడనుండిన నక్క
డుండెదన్, జక్కనివార్త కాంతుకడ సాధ్వి
మెలంగ ప్రసన్న... 80

- ఉ. తెమ్మనె రాముఁడున్ రథము తెచ్చిన సూతుఁ
డు నల్వరెక్కీనన్, సమ్మతి పట్నమున్ వెడలి
చయ్యన తర్లి గుహాశ్రమంబునన్, సొమ్మసిలంగఁ
జేరి రిక సూతుఁడు నీవు రథంబు దీసికో, పొ
మ్మని పంపవచ్చెఁ బురి*జొచ్చుట కేడ్చె ప్రసన్న.
- ఉ. రాముఁడు తర్లిపోయెనని రాజుకు సూతుఁడు
వచ్చి చెప్పినన్, భామల మాటవింటి నెడఁ బా
సితి రాము గుణాభిరామునిన్, రాముని దల్చి
తల్చి మది అంపముగాఁ దెగఁ గోసినట్లుగాఁ
ప్రేమను జీవము నివ్వఁచిపెట్టెను రాజు ప్రసన్న.
- ఉ. సంగతి రాత్రియు న్నిలిచి చయ్యన నాగుహఁ
గూడి వేడుక, స్తంగయుదాఁటి తా జడలు గ్ర
క్కునఁ దాల్చియు రాముఁజూచియు, స్తంగన
చాలదుగిఖపడె నందుకు లక్ష్మణుతోడఁ గైక హా
భంగముచేసె నిట్టిరఘుపట్టముఁ గట్టి ప్రసన్న.
- ఉ. అక్కడినుండి రాఘవుఁడు నంగనఁ జూచి విచా
రమంది తాఁ, గ్రక్కునఁ జెట్టఁ బట్టుకొని కంజద
ళాక్షిని గారవించియు, న్నక్కువ నూటడించి పలు
మాటును మోమున మోముఁ జేర్చె నా, చక్కె
రబొమ్మ కాల్పడలఁ జయ్యనవచ్చె ప్రసన్న. 84
- ఉ. వచ్చి భరద్వాజాశ్రమము వద్దనుజేరి మునీంద్రుఁ

గాంచి తా, మచ్చటఁజేరి రాత్రి సుఖమందియు
వేడుక దర్శిలేచియున్, ముచ్చట లాడుచు న్న
దువ ముందరజూచియుఁ జిత్రకూటము, న్నచ్చ
ట పర్ణశాల నొకఁ డప్పుడు గట్టి ప్రసన్న... 85

చ. భరతుని వేగరమ్మనుచుఁ బంపిరి లేఖలువ్రాసి వేగ
మున్, వరుసను దమ్ముఁడు న్నొలువ వచ్చుటఁ
జూచి రయోధ్య పట్నమున్, సిరి తొలఁగింది
యేమొయని చింతిలుచుండిన నాడకాడకున్,
గుఱుతులు చెప్పఁగాను విని గొబ్బనవచ్చె
ప్రసన్న... 86

ఉ. తల్లినిఁ జూడరోసి తమతండ్రికి నగ్ని మఖంబుఁ
జేసియున్, సల్లలితంబులై న నృపసాధ్వలకాంతు
లు మాయఁజూచియున్, మెల్లఁగ గాముఁ దెత్తు
మని మిక్కిలిప్రేమను మంత్రివర్గమున్, వెల్లిరి
రామమార్గమున వేడుకనంత ప్రసన్న... 87

ఉ. వచ్చినమూకఁ జూచి గుహుఁ *డోడయువేయక
యున్న నాతనిన్, సచ్చరితుండునా భరతసాధుఁడు
సంగమమైత్రిఁ జూపియున్, వచ్చె భరద్వాజంగ
నియు వార్తల నెల్ల నెఱింగి యంతటన్, వచ్చిరి
చిత్రకూటముకు వారిని జూచి ప్రసన్న... 88

చ. భరతుఁడు రాముపాదములఁ బట్టుకయేడ్చియుఁ

గన్న తండ్రియున్, పరమపదంబు కేగెనని పల్కిన
రాముడు శోకచిత్తుడై, పరక్రియలగ్ని జేసి తన
పాదుకలిచ్చియు బంపె దమ్మునిన్, భరతుడు
రామపాదుకల భక్తిని దెచ్చె ప్రసన్న... 89

చ. భరతుడు చీక్షజేసి యలపట్టము జేరక తాను
తాపనై, భరమువహింప దమ్ముడును భారతపా
దము గొల్వసాగె నా, భరతుడు రామపాదు
కలె భద్రమటంచును సేవజేసె నా, భరతుని
బంపి రాఘవుడు పైనము జేసె ప్రసన్న... 90

ఉ. అత్రిమహామునీశ్వరుని యాశ్రమముం దగజేరి
వేడుకన్, శ్రోత్రియు డాతఁడిచ్చినసుశోభితమా
సరసంపుటన్నమున్, పాత్రగఁబొంది యాయతిధి
భాగము రాముడు సీత లక్ష్మణుల్, శ్రోత్రియవర్గ
మంప జనె సొంపుగ నెప్పు ప్రసన్న... 91

ఉ. చొచ్చిరి దండకాటవిని జూచి విరాధుని జంపి
యంత భీమచ్చరశూన్యులైన మునిమండలి
నాశరభంగు డాదిగా, ముచ్చటలాడవచ్చుముని
ముందు నగస్త్యముసీంద్రుఁ గాంచి యా, సచ్చరి
తాత్తులన్ గొలిచి శస్త్రములందె ప్రసన్న... 92

ఉ. మాయమృగంబు జూచి పలుమాటును సీతయు
బట్టి తెచ్చునెన్, బాయక దానివెంబడిని బట్టెదనం

చును బోవుచుండఁగా, మాయయటంచు రాఘ
వుఁడు మర్తమెఱింగియుఁ గోపచిత్తుడై, సాయ
కమేయ లక్ష్మణుఁడ చచ్చితి నంచు ప్రసన్న...

ఉ. రాముఁడు నిన్నుఁ దల్చె మఱి రాక్షసులందఱు
నేమొ లక్ష్మణా, తామసమేల వేగచను *వేగము
వేగమటంచుఁ బల్కినన్, ఏమిభయంబులే దనఁగ
నించుకమాటల నాడె నీతయున్, రామునిజేర
లక్ష్మణుఁడు రావణుఁ డంత ప్రసన్న... 94

చ. కపటముచేసి వచ్చుటయుఁ గంజవళాక్షియు
జూచి వేడుకన్, దపసియటంచు వచ్చుటయు
దగ్గఱవచ్చిన రూపుఁజూపుటన్, విపదమునొంద
నీత తన వేడుకగాలిరథంబునం దిడెన్, చప
లుఁడు తిన్నఁగా జనెను సాగరలంకఁ బ్రసన్న.

ఉ. పాటలగంధి నీతయును బాష్పజలంబులుగా
స్రవించుచున్, మాటికిమాటికిం దలంచు మాన
సమందున రామరామ ఘో, రాటజటాయువంత
విని రావణగుఱ్ఱపుఁగ్రొందలంబునున్, వాటము
పేర్చి తన్నె మఱి వాఁడునుఁ గూలె ప్రసన్న.

ఉ. లంకకుఁ గొంచుఁబోవ తన లక్షణయుక్తము
లైన సొమ్ములన్, బంకజగంధి తీసికొనిపైఁటచె
ఱంగునఁ గట్టివేసినన్, శంకయులేక రావణుఁడు

సాగరు దాఁటి వనంబులోపల, నృంకజగంధి నుం
చెఁ దనపాలిటిమృత్యు ప్రసన్న... 117

ఉ. వచ్చినఁజూచి తమ్మునిని వారిజనేత్రను సీతడించి
యే, వచ్చితివన్న నావదినె యాడనిమాటల నాడి
పొమ్మనెన్, వచ్చితి నంచు నిద్దఱును వార్తలనా
డుచు నున్నచోటికిన్, వచ్చిన సీతగానకను వారఁ
లునేడ్చె ప్రసన్న... 98

చ. అడవిని జాడల న్నెదుక నక్కడఁబడ్డజటాయుఁ
జూచి నీ, వెవఁడ వటంచుఁబల్క నపు డేర్పడఁ
జెప్పెను సీతజాడలన్, వడిదహనంబుఁ జేయుఁడని
వారిజనాభుని వానిగాల్చి తా, కడపటతల్లి రాక్ష
సుఁ గ*బంధునిఁ జంపె ప్రసన్న... 99

ఉ. వచ్చిరి పంపతీరమున వాసముకున్ శబరుండు
వేగమే, వచ్చియు పండ్లుఁదెచ్చియును వారిజ
నాభుని కిచ్చి భక్తితో, నచ్చటనుండి తల్లియును
నప్పుడు చూచిరి ఋష్యమూకము, న్వచ్చెడి
వాయుపుత్రు ననివారణఁజూచె ప్రసన్న...

ఉ. ఎక్కడినుండివచ్చితిరి యెవ్వరుమీరు కులంబు
నెద్ది యే, దిక్కులనేలు మీమహిమ తేటఁగ
దెల్పుఁడు రాకకుం గతం, బిక్కడి కన్న లక్ష్మ
ణుఁడు సీతఁడు రాముఁడటంచు సర్వమున్,

జక్కఁగ స్వీయమాకథను చాటి వచించె
ప్రసన్న... 101

చ. ధరణి నయోధ్య నేలునృపు ధర్మపుటాజ్ఞకు బద్ధుఁ
డై విభుం,దు రయముతోడ దండకను దొడ్డఁగ
నిల్చి ఖరాదివీరులఁ, బొరిగొనవచ్చి యిచ్చ
టను పూతచరిత్రను సీత రావణుం,దు రహిని
గొంచునేగఁ గను దోరపుదృష్టి ప్రసన్న...

ఉ. తమ్ముడ నేను లక్ష్మణుడ దాసుడ సేవయొన
ర్పవచ్చితిఁ, మమ్మడుగంగఁ దెల్పితిమి మాన్యు
డ సీచరితంబుఁ దెల్పవే, యిమ్మహి నన్న మ్రొక్కి
యిదె యేర్పడఁ దెల్పెద వాయుపుత్రుడ,
నృష్టతి సూర్యపుత్రునకు సన్నిధిబంటు ప్రసన్న.

ఉ. అంజనదేవిపుత్రకుడ నాత్తుడ నీకును బంట
నేను మీ, కంజదళాక్షిఁ జూపెదను గ్రక్కున
రం డిఁక ఋష్యమూకముఁ, మంజులవాణి సీత
గనుమార్గము సేతు నటంచుఁ బల్కినఁ, రంజి
తమైన ప్రేమయది రాజిలఁబోయె ప్రసన్న...

ఉ. అందుకు రామలక్ష్మణులు నాతఁడు సంతస
మంది రప్పుడే, కొందలమందు నాతఁ డిఁకఁ గొం
కక సర్వచరిత్రదెల్పినఁ, ముందుప్రయోజనం

బనఁగ మోదముతో నలవాలికోడుటన్, కొం
దటితోడ ఋష్యగిరి కూడుట దెల్పె ప్రసన్న.

ఉ. అంజనిపుత్రుఁ డాపిదప నారవిసూనున కన్ని దెల్పి
యున్, రంజితమైనచిత్తమున రాఘవుఁజేర్చెను
సూర్యపుత్రునిన్, మంజులరీతి రామునకు మా
టికి మ్రొక్కెను వానరేశుఁడున్, శింజితమైన
వాక్యములఁ జేరిచె నంత ప్రసన్న... 106

ఉ. వాలికి నీకు నిర్దటికి వాదమదేలనువచ్చె నన్న
నా, యాలిని లోనవేసికొని నన్నపు డట్టులఁ
జంపవచ్చినన్, జాలక నాదుబల్కి యగచాట్లను
బొందిటు డాఁగినాఁడ నా, పాలిటిదైవ మీ
వనుచుఁ బల్కెను జేమ ప్రసన్న... 107

ఉ. మంచిది వాలిఁ జంపెదను మర్కటనాథ యటం
చుఁ బల్కినన్, సంచితమైనసౌములను సామికిఁ
జూపిన మోహతాపమున్, మించియు మూర్ఛ
పోయె మఱి మెల్లన తాఁ దెలివొందిలేచియు,
న్నించుక సేపు దుగిఖపడి యింతిదలంచె ప్రసన్న.

ఉ. వాలియు నీవు నిర్దలును వాదములాడుచుఁ
బోరుచుండినన్, వాలిని సంహరించెదను వచ్చెద
వెంటను దర్లిపొమ్మనెన్, వాలినిఁ బిల్వ రోషపడి

వచ్చియు యుద్ధము సేయునప్పుడున్, వాలినిఁ
గూల్చి సూర్యసుతు వైరముదీర్చె ప్రసన్న. 109

ఉ. వాలినిజూచి తారయును వారకమాటికి మోదు
కొంచుఁ దా, వాలి ప్రతాపశాలియని వర్ణనసే
యుచు నెట్లుతాళుదున్, చాలఁగఁ బ్రేమఁ జూచి
నను సారెకుసారెకు గారవించి నీ, బాలునిఁ
జూడు మంగదుని భద్రునినంచు ప్రసన్న... 110

ఉ. రామునియాజ్ఞచేత కపిరాజ్యము నా రవిపుత్రు
కిచ్చినన్, ప్రేమను తారఁగూడి యతిప్రీతి యొన
ర్చుచునుండి వేడుకన్, వేమటు వానకాలమును
పెళ్లఁగ రాముఁడు పిల్వఁబంపినన్, భూమిని
నున్న వానరులు బోరునమ్రాయ ప్రసన్న. 111

ఉ. వానరకోటి గొల్వఁగను వచ్చె దివాకరపుత్రుఁ
డప్పుడున్, వానరులందఱు గనియు వారిజనా
భుఁడు సీతఁజూడఁగా, నానయుఁజేసె సీతగని
యచ్చటివార్తలఁదెల్ప సంగదుం, బూనెను మారు
తాత్తజుఁడు *మంగ్రముఁబట్టి ప్రసన్న... 112

చ. పడమర తూర్పు నుత్తరము బంపఁగఁబోయిరి
వానరాధిపుల్, వడి తనచేతిముద్రికయు వాయు
తసూజునిచేతి కిచ్చినన్, దడయకపోయె వానరు

లతండము నప్పుడు దాక్షిణంబుగన్, బుడమిని
జాడల న్నెదుకఁ బోయిరి వారు ప్రసన్న... 113

ఉ. వచ్చి సముద్రతీరమున వానరులు న్బవళింపి
నప్పుడున్, జచ్చుజటాయువాక్యములు సారెకుఁ
జెప్పఁగ దుగిఖమంది తా, వచ్చి జటాయువన్న
మఱి వారితొఁజెప్పెను శీతపోలికల్, మెచ్చుగ
లంకమార్గమును మేటిగఁజెప్పె ప్రసన్న... 114

ఉ. ప్రాద్దునలేచి వానరులు పోయి సముద్రపుఁదీర
మంతయున్, దద్దయుఁజూచి యంగదుఁడు దాఁ
టఁగలేమని చెప్పుచుండఁగాఁ, బద్దుకు నాంజనే
యుఁడును బర్వతమెక్కి మహాద్భుతంబుగాఁ
బెద్దయుఁబెంచి వాలమును భీకరమంద ప్రసన్న.

ఉ. పాదములూని బిట్టెగసి పావనిదాఁటి సముద్ర
మప్పుడున్, మోదమునొంది రాఘవుల మూర్తి
మహాత్వమటంచు వేగము, న్వాదుగలంకఁజూచి
యును బల్లవపాణిని సీతఁగానకన్, లేదని నిశ్చ
యించియును లేకటురాత్రి ప్రసన్న... 115

ఉ. రావణుభోగమున్ సుఖము రాజ్యవిలాసము
రూపురేఖయున్, భావజుకేళిముచ్చటయు భామ
లుచేసెడు మంగళార్తియున్, భావములోనఁ

జూచి యింక భాగ్యములు న్బెడఁబాయు వీనికిన్
గావరమంది రాఘవులకాంతను దెచ్చె ప్రసన్న.

చ. తెలతెలవాటవచ్చినను ధీరుఁడునౌ హనుమం
తుఁడప్పుడున్, కలవరమంద సీత నటుగానక రావ
ణుఁ డేమిచేసెనో, తెలియ దిఁకేమిసేతు నని దీన
తతో వనమంతఁ జూడఁగా, నెలఁతనుఁ గాంచె
నొక్కతెను నేడ్చుచునుండ ప్రసన్న... 118

ఉ. అన్నిట రూపురేఖలును నందముచందము మో
ముకాంతియున్, నన్నియు నానవాలులును నక్క
డ రాముఁడు చెప్పినట్లుగా, నున్నవి సీతయేయ
నుచు నుబ్బుచు భూజము నెక్కుచుండఁగాఁ
గన్నులఁగప్ప రావణుఁడు గ్రక్కునవచ్చె ప్రసన్న.

ఉ. వచ్చినవానిమాటలును వారిజనాభునిదేవిమాట
లున్, మెచ్చియు రాక్షసాధముఁడు మేలుగ నా
శది దీఱ కేగుటల్, ఇచ్చట సీత యేడ్చుటయు
నింతులు కావలియున్నచందమున్, ముచ్చట
దీఱఁజూచి యలముద్రిక నిచ్చెఁ బ్రసన్న...

ఉ. రామునిచేతిముద్రికను రామకు నిచ్చి శుభంబుఁ
జెప్పియున్, భామశిరస్సునందుఁ గలభాసురరత్న
ముఁ దాల్చి పిచ్చుటన్, వేమలు నాజ్ఞఁదీసికొని

నేగమె తా వనమంతఃగూల్పఃగా, తామసమంది
రావణుఁడు దానవమంపె ప్రసన్న... 121

ఉ. వచ్చినరాక్షసావళిని వాలమునం దెగటార్చి
వైచి తా, నిచ్చకు వచ్చినట్లుగను నెల్లర వచ్చిన
వారిఁ జంపె నా, వచ్చినయక్షయుం దునిమె
వారక వానికిఁ బెద్దవాఁడు నా, మ్రచ్చును
నింద్రజిత్తు నొకమూలకుఁ జేసె ప్రసన్న... 122

ఉ. ఏమిర వానరాధముఁడ యెచ్చటనుం డిటు వచ్చి
తన్న నే, భూమిజఁ గాంచ వచ్చితిని బోయెదరా
నినుఁజూచి రావణా, భామినిసీతనిమ్మనఁగఁ బాప
ము నెంచక పంపుఁడన్న స, త్వేమవిభీషణుండు
వినిపించెనురీతి ప్రసన్న... 123

ఉ. తోఁకయుఁ గాల్చిన న్నెగసి ధూళిగ దుమ్ముగఁ
జేసె మేడలకా, వీకను పట్నమంతయును వేగ
ముగా దహనంబుఁ జేసి నిర్భీకరవృత్తిఁ జూచి
యల భీతమృగాక్షిని రాముపత్ని స, స్తోకవిధాన
మూని యలతోయధి దాటి ప్రసన్న... 124

ఉ. వచ్చినవాయుపుత్రుఁ గని వానరు లున్నతిఁ బ్రీతి
నొందఁగా, నచ్చటివార్తలం దెలిపి యాదరబుద్ధిని
వారిఁగూడి మే, లచ్చుపడంగ నంగదునియాజ్ఞను

వానరపంక్తిఁ గూడియున్, మెచ్చుచు నా మధూ
పవనమిత్తులరైరి ప్రసన్న.... 125

ఉ. అంతకుమున్ను వానరులు నందఱువచ్చిరి సీతఁ
గాన క,త్యంతపుఁ బ్రేమనుండిరి ఘనాత్ములు
రాముఁడు లక్ష్మణుండు ప్ర,త్యంతమునందునున్న
యలయాద్యుల పల్కులచేత.వీరికై, ప్రాంతము
లం గనుంగొనఁగ వారునువచ్చెఁ బ్రసన్న... 126

ఉ. సీతనుఁ జూచివచ్చితిమి శ్రీరఘునాయక లంక
లోపలన్, బ్రీతిగ ముద్రికిచ్చితిమి ప్రేమనాసం
గఁగఁ దెచ్చినార మా,నాతియొసంగురన్నము
ను నాతి మిముం దలపోయుచుండు బ్ర,ఖ్యా
తిగ లంకఁగాల్చితిమి కాంచితి మిమ్ము ప్రసన్న.

ఉ. వచ్చి సముద్రతీరముకు వానరు లారఘురాము
నాజ్ఞచే, నచ్చటఁ దెచ్చి పర్వతములన్నియు
నీలునిచేతి కిచ్చినన్, మెచ్చుగఁ గట్టగట్టి యల
మేటిపరాక్రమశాలి వేడుకన్, ముచ్చటతోడ
వానరులు మూఁకలుగాంచె ప్రసన్న... 128

ఉ. అంతవిభీషణుండు తనయన్నకుఁజెప్పెను రామ
సీత నీ, వింతటనిచ్చినన్ బ్రతుకు నిష్టజనంబుల
టన్న నుగ్రుఁ దై, యంతటఁ దన్నెఁ దమ్మునిని

నప్పుడె లంకయుఁ బొసె నాతఁడు, న్బ్రాంతము
నందు రాముదరి భద్రముగాంచె ప్రసన్న...

ఉ. రమ్మ విభీషణా యనుచు రాఘవుఁడుం దయఁ
జేసినప్పుడే, హుమ్మనువానరావలియు నోర్పును
జెందెను లంకపట్టమున్, సమ్మతిఁగట్టి రాఘవుఁడు
నై న్యముతోడను బంపె లంకపై, యమ్మహితుం
డు వానరుల నంపఁటిఁగూడెఁ బ్రసన్న... 130

ఉ. ఉత్తరగోపురంబునకు నొప్పుగఁబోయెను దాన
వుండు దా, నత్తఱిఁబట్టుఁచత్రములు నాకసమం
దునఁదోఁచె నెండకున్, సత్తువపోయె వానరులు
సారెకు వానిని గొట్టఁబోవఁగా, నత్తఱి కాద
టం చనియె నాసురవైరి ప్రసన్న... 131

ఉ. చూడు విభీషణా యనుచు సుస్థిరుఁడై రఘు
రాముఁ డప్పుడున్, వేడుకబాణ మొక్కటియు
వేసినతోడ ననేకమస్త్రముల్, గూఢియు ఁత్ర
సంఘములఁ గుంభినిఁ గూల్చినఁ జూచి రావణుం,
డాడెను రాముసాటి యెవరంచును దాను
ప్రసన్న... 132

ఉ. రావణుతోడ నంగదుఁడు రామునికీతను బుచ్చి
లంకయున్, కావఁగ నేలుకొమ్మనినఁ గావర
మందియు రావణుండు తా, భావములొన నంగ

దుని * జంపెదనంచుఁ దలంచ రావణా, చావది
నీకు సిద్ధమనె సాగుచు నంత ప్రసన్న... 133

ఉ. అండజయాన రావణుని యంగన సీతను బుచ్చు
మంచనెన్, మండుచు రావణాధముఁడు మాని
ని వేగమె లేచి పొమ్మనెన్, దండధరుండు నా
యెదుటఁ దాళఁగ లేఁ డిఁక వీరు లెక్కయే,
పొండనె రాక్షసాధములఁ బోయిరి పోర ప్ర
సన్న... 134

ఉ. వచ్చినరాక్షసావళిని వాలమునం దెగటార్చు
చుండినన్, జచ్చుచు రాక్షసావళులు సారెకు
సారెకు వచ్చుచుండఁగా, జచ్చితి రింక మీర
లని చయ్యన మూలబలంబుతోడుగా, వచ్చెను
రావణాసురుఁడు వాసవవైరి ప్రసన్న... 135

ఉ. రావణుఁ డివ్విధంబునను రాజితమాబలపంక్తిఁ
బోగఁగా, రావణుపై కిఁబోయె నలరావణుతమ్ముఁ
డు రామునాజ్ఞచే, రావణుఁ డాగదన్ విడచె
రాముఁడు చూచుచునుండినంతలో, రావణు
తమ్ముఁ డాగద ధరాతలిఁ జేర్చె ప్రసన్న...

చ. తరలనిశక్తినేసి యిఁక తప్పకపావుము నాఁగ
నంతలో, మెలుపులు గ్రుమ్ముబాణముల మ్రిం
గుచు వచ్చెడిశక్తిఁ జూచియు, న్నరుణదలిర్ప

లక్ష్మణుఁడు గ్రక్కున నడ్డము వచ్చి నిల్చినన్,
బొరలుచు దాక లక్ష్మణుఁడు మూర్ఛయుఁ
బోయె ప్రసన్న.... 137

ఉ. తమ్మునిఁ జూచి రాఘవుఁడు తాలిమిదూలఁగఁ
బట్టియేడ్చియు, న్నిమ్మహి రావణాసురుని నిప్పుడె
కూల్చెద నంచు నుగ్రుఁడై, క్రవ్యశరంబులేసి
నను కాకకుఁ దాళఁగలేక లంకకున్, సమ్మతి
నిల్వలేక చనెఁ జచ్చితి నంచు ప్రసన్న.... 138

ఉ. సంజివి తేను బంపవలె జాగిఁక సేయక వేగ మి
ప్పుడే, యంజనిముద్దుబిడ్డనని యంపిరి రామసు
షేణు లాతఁడు, న్నంజలిఁజేసిపోయి కడు నాదర
మొప్పుఁగ విక్రమంబునన్, సంజివికొండఁదెచ్చెఁ
దనసాహసమొప్పుఁ బ్రసన్న.... 139

ఉ. ఆక్షణమందు సంజివియు నాతని కిచ్చిన యంత
లోపలన్, వీక్షణజేయుచుండఁగనె వేగమె
లక్ష్మణుఁ డొక్కమాట ప్రత్యక్షము నయ్యెఁ
దెల్విగను *కొండనుమారుతి డించివచ్చె నా,
రాక్షసమూఁకచింతఁగనె రాముఁడు నవ్వె
ప్రసన్న.... 140

ఉ. లంకయు నెప్పటట్ల మఱిలగ్గుల కెక్కఁగఁజూచి
రాక్షసుల్, ఇంకమఱేమిజీవమని యెడ్వఁగ రావ

ణుఁ డంతలోపలన్, శంకయుఁదక్కి వానరులు
సారెకు రాక్షసపంక్తిఁ దున్తుఁగా, లంకను బ్రోచు
రావణుఁడు లజ్జఁ పహించె ప్రసన్న... 141

ఉ. రాతిరి నింద్రజిత్తు రఘురాముని తమ్ముని సేననం
తయున్, ఖ్యాతిగ నాగపాశములఁ గట్టియుఁ
బ్రీతిని లంకఁజొచ్చియున్, సీతది దక్కెఁగా
యనుచుఁ జెప్పఁగ మిక్కిలిప్రీతిఁజెందె ది, వ్యా
తతకీర్తిరావణుఁడు నాతఁడు పోయె ప్రసన్న.

చ. గరుడుఁదలంప రాఘవుఁడు గ్రక్కునవచ్చినఁ బా
తిపోయె నా, ఖరతరసర్పసంచయము కాంక్షను
గొన్నిటి జంపి రాముచే, సరగున నాజ్ఞఁ
గైకొనుచు సాగె నతండును వానరాలియున్,
బరువడి తొల్లియున్నయటు భాసురులైరి ప్రసన్న.

చ. భయముఖులైనరాక్షసుల భగ్నుముఁ జేసిరి వాన
రాధిపుల్, చెలుపతనంబడంగఁగను చింతపహించెను
రావణుండు తా, బలమదిపోవ రోయు
చును బంపెను పుత్రుల లక్షమంది నా, బలము
నుజచ్చె వానరులు భద్రము గాంచె ప్రసన్న.

ఉ. అంతట రావణాసురుఁడు నాత్మవిచారము నొం
దుచుండఁగా, నింతవిచార మొంది యిటు లేల
కృశించెడు భూమిలోన నీ, యంతటివాఁడె

చింతిలఁగ నొనొకొ కార్యములంచు నింద్రజి,
త్తంతరథంబు నెక్కి ఘనతంతయుఁ జూపె
ప్రసన్న... 145

చ. కొడుకులు చచ్చిపోయిరని కోపముతోడను
రావణుండు తా, నడలుచునుండఁగా నపుడు
నగ్రసుతుండగు మేఘనాదుఁడు, న్వడివడి నూట
డించియును భర్తనిగూర్చి తపంబుఁజేసి యా,
గడియనువచ్చుతద్రథము గ్రక్కుననెక్కె ప్ర
సన్న... 146

ఉ. గుంపులరాక్షసావళులఁ గూల్చిరి వానరు లంత
వేగమున్, దెంపుగ రావణాసురుఁడు దీనతనొం
దియు నావలించియున్, గంపముచేతవచ్చె నల
*కోటలనేడిటి దాఁటి రాము పై, నంపలగుంపు
లేయుచును నందఱిఁగూల్చి ప్రసన్న... 147

ఉ. ఇక్కడివార్తయంత విని యింద్రవిజేతయు నీక్ష
ణంబునన్, గ్రక్కున వారిసంగరముఖమ్మున ఖండ
నఁజేసి వచ్చెదన్, జక్కనఁ జూడు తండ్రీయని
చాపముచేతనె. పూని తేరునుం, గ్రక్కునఁ
దోలె యుద్ధమునకై చనె నయ్య ప్రసన్న...

ఉ. వాఁడు మహోగ్రకోపమున వానరులం దిగ
మ్రొంగ నార్చుచు, న్నేడువధింతురాముఁ డతఁ

దెచ్చటనుండె నటంచు రాగ నా, వేడిమి
చూచి రాఘవులు వీడు విభీషణ యెవ్వడన్న
దా, వాడనె కుంభకర్ణుఁ డని వాడనిచెప్పె
ప్రసన్న... 149

చ. బలమగుదివ్యబాణములఁ బాపునిపై నటుపంప
నంతలో, బలమును వానిమాయలును భగ్నము
లయ్యెను బ్రహ్మబాణమున్, దలఁచియు వాని
పైఁ బనుపఁ దత్క్షణమే యది వాని ద్రుంచె నా,
కులగిరికూలినట్లుగను గూలెను వాడు ప్రసన్న.

ఉ. చచ్చెను కుంభకర్ణుడన స్వాంతమెటుంగక మూ
ర్ఛవోయి తా, నచ్చటలేచి రాఘవుల నందఱు
జంపెద నంచు నుగ్రుడై, మచ్చగకొంతదీర్ఘ
మని మానక నయ్యతికాయుఁ బంపె దా, వచ్చె
ను రాముఁ డే డనుచు వానిని జూచి ప్రసన్న.

ఉ. గోపముచేత లక్ష్మణుఁడు కూల్చిననాయతికాయుఁ
డప్పుడున్, బాపము మేఘనాథునకు భగ్నము.
చేయఁగ హోమామమంతయున్, గోపముఁ బూని
వచ్చె నలఘూర్ణిలు హోమామము నవ్విభీషణుం
డోపికఁ జెప్ప వానరులు నొద్దికఁజేరె ప్రసన్న.

ఉ. అంగదవాయుపుత్రకులు నప్పుడు దెచ్చిరి ధాన్య
మాలినిన్, రంగుగ యజ్ఞవిఘ్నమును రక్తిగఁ

జేయఁగ నెంచి యంతలో, మ్రింగుచు వానరా
వళుల మ్రింగఁగ నాజ్ఞయొసంగి సేనకున్, భం
గముసేయఁగాఁ దివిరి వచ్చెను వాఁడు ప్రసన్న.

ఉ. ముందట రావణాసురుఁడు మూలబలంబు లనేక
రాక్షసుల్, కొందలమందవచ్చియును గూయు
చునుండ విభీషణుండు తాఁ, జిందులు ద్రొక్కు-
మూఁకలను జెప్పెను రావణ సేనయంచు నా,
చందమునంతయు నివినియె సారెకు నవ్వు.
ప్రసన్న...

154

ఉ. ఒక్కొక్క రాక్షసాధముఁడు నొక్కొక్క రాముఁ
డనంగ నప్పుడు, న్బైక్కువిధంబులం బలిమి భీకర
మూర్త్యవతారమైనతా, నెక్కడఁజూడ రాఘ
వుఁడు నేమిమహాత్త్వమొ రాక్షసాధము, ల్ల
క్కునఁగూడిరందటును గయ్యముదీతె ప్రసన్న.

చ. రథమును నెక్కి రావణుఁడు రాఁ గని యింద్రుఁ
డు' రామచంద్రుకు, న్రథమును మాతలిం-
బనుప రాఘవుసన్నిధి కొచ్చి నిల్చినన్, రథమది
యొక్కి రాఘవుఁడు రంజిల నాకపులంత వేడు
కన్, రథముల రామరావణులు రాజిలఁజూచె.
ప్రసన్న...

156.

ఉ. రాముఁడుగెల్పునంచు సురరాజును వానరు
 లంతవేడుకన్, వేమరుగెల్పురావణుఁడు వేగ
 మటంచు పిఠాచరాక్షసుల్, భూమిని జూచు
 చుండఁగను బోరిరి సింహము నేన్గుచాడ్పునన్,
 రాముఁడు రావణుండు నలరాక్షసమూఁక
 ప్రసన్న... 157

ఉ. అంతట రామలక్ష్మణులు నస్త్రములం దగఁ బోరి
 పోరియు, న్నంతటఁబోక నిద్దఱును నయ్యిరువాఁ
 గులవారుఁ బూన్కితో, వింతగఁ జూచుచు
 న్నిగుల విభ్రమమూనియుఁ బోరుచుండఁగా, నం
 తటరావణాసురుని యాయువు దీతె ప్రసన్న...

చ. పదియుశిరంబులు న్దునిమి బాహులు నిర్వదిద్రుం
 చివేసిన, న్నదరిపడంగ నంతటను నప్పుడె మా
 టికిఁ బుట్టుచుండఁగా, మదిదలపోసి రాముఁగని
 వర్తముఁజెప్పి విభీషణుండు నా, సవయుఁడు
 నగ్ని బాణమున సత్తువ దీసె ప్రసన్న... 159

ఉ. దేవతలుం బిఠాచములు దిక్కులుకొండలు వాన
 రాధిపుల్, భావజవైరియున్ మఱియు బ్రహ్మలు
 నందఱు భీతినొందఁగా, భావములోన నస్త్రమున
 బాహులదీసియుఁ దీవ్రముష్టిచే, జావుము రావ
 ణా యనుచు జయ్యన నేసె ప్రసన్న... 160

ఉ. అంతట కూలె రావణుఁడు నదృశ్యతసంతస మంది
దేవతల్, వింతగఁ బుష్పసర్వములు వేడుక రాఘవు
ముంచి దేవ మా, కెంతనుఖంబుఁ జేసితివి కేశవ
రామయటంచు మ్రొక్కుచున్, గాంతలు మంగ
ళార్తులను గౌరవమిచ్చె ప్రసన్న... 161

ఉ. రాముఁడు విల్లునంబులును రంజిలుతమ్మునిచేతికి
చ్చినన్, భామయుపచ్చి రావణునిభామినిబాష్ప
జలంబు కారఁగా, ప్రేమను బ్రాణవల్లభునిపేర్తి
యుఁ జూచుచు మీఁద వ్రాలియున్, గామినియే
డెచ్చె రాముఁడును గాంచెను దాని ప్రసన్న...

ఉ. అన్నకు రావణాసురుని కగ్నివిధానము నాచ
రించి యా, సన్నతగాత్రినంపె నలసర్వజనంబుల
తోడ లంకకున్, సన్నతులైనవానరుల జాగ్రతఁ
జెప్పెను రాఘవుండు నా, సన్నలఁజూచి యిట్టు
లనె సారెకుఁ ప్రేమ ప్రసన్న... 163

ఉ. భీకరలంక నిప్పుడు విభీషణుఁ బట్టముఁగట్టి రమ్మ
నెన్, బ్రాకటవానరాధిపులఁ బావనిమున్నగువా
రలన్ గడున్, భీకరమొప్పుఁ దోడ్కొనుచు
భేరిమృగంగములుం జెలంగఁగా, శ్రీకరమైనరాజ్య
మును జెల్వగఁగట్టె ప్రసన్న... 164

ఉ. అప్పుడు సీతఁ దె వ్వునుచు నాజ్ఞ యొసంగెను.

రాఘవుండు నా, కప్పురగంధి దోడుకొని గ్రక్కు
నవచ్చె విభీషణాదులున్, చెప్పగఁజూచి రాఘ
వులు తెంపుగమాటలనాడె లక్ష్మణా, చెప్పుము
సీతనన్నిఁజూర సీతయుఁబూనె ప్రసన్న... 165

ఉ. రామునిచిత్తముందెలిసి రంజిలునన్నిని సీతచొ
చ్చియున్, భామను వీతిహోత్రుఁడును బట్టెఁ
గరంబులఁ దెచ్చి యప్పుడే, స్వామికి నప్పగించి
నను సంభ్రమమందిరి దేవదానవుల్, ప్రేమతోఁ
గన్నతండ్రి మునిపీఠముఁ జొచ్చె ప్రసన్న...

ఉ. వచ్చినవారికందఱికి వందనమప్పుడుచేసె రాముఁ
డు, న్వచ్చినవారు సీతకును వారకబుద్ధులుసెప్పి
రెంతయున్, ముచ్చటదీట నాముదిత మోదము
నందరిఁజేర్చి యప్పుడే, నచ్చరితుండు రాఘవుఁడు
సమ్మతి నుండె ప్రసన్న... 167

ఉ. వేగమయోధ్యఁ జూడవలె వేకువలేచియు మూఁ
డునాళ్లకున్, ఏగతిఁ జేరవచ్చు నన నిష్టముతోడ
విభీషణుం డనున్, పోగలయట్టిపుష్పకము పూ
ర్వమునుండియు నున్నదిచ్చటన్, శ్రీగలభాగ్య
ళాలియది శీఘ్రముచేరు ప్రసన్న... 168

ఉ. తెచ్చునె రామచంద్రుఁడును దెచ్చి విభీషణుఁ
డంతవేడుకన్, సమ్మతి సీత రాముఁడును సైన్య

ము లక్ష్మణుడేగ నంతయున్, గొమ్మయుఁ జూ
చుచుండఁగను కోరికదీఱఁగ రాముఁ డంతవే,
గమ్మన వార్తలందెలుపఁ గాంచెను సీతప్రసన్న.

ఉ. లేచటుతల్లెఁ బుష్పకము లెక్కయులేనటువంటి
దూరమున్, బూచినవృక్షముల్ నదులు పూర్వ
మువచ్చినయట్టిమార్గమున్, జూచియు దాను
నాతికిని జూపుచు రాముఁడు వేడ్కలన్నియున్,
యోచనఁజేసి రందలును యోధులుగూడి
ప్రసన్న...

170

ఉ. చేరిరి చిత్రకూటమును జెల్వగ రాముఁడు
మున్ను గాఁగ నా,ధీరుఁడునైనతమ్మనకుఁ దెల్పఁగ
మారుతి నాతఁడేగి యా,భారతరాజ్యభూమికిని
భద్రములన్నియు కేకయాత్తజం, గూరిచిచెప్పె
నాతఁ డతికూర్చివహింప ప్రసన్న...

171

ఉ. తల్లుల దమ్ములం గనియు దండములం బిగిశొఁగి
లింతలన్, జల్లఁగఁగల్గె సీతకును జక్కఁగ మ్రొ
క్కినరాష్ట్ర పుంజనుల్, చల్లనిచూపులం దనిపె
జానకి వారల నంతదేవతా,వల్లభుఁడాదిగా జను
లు వారకమెచ్చె ప్రసన్న...

172

ఉ. వచ్చి రయోధ్యపట్నముకు వాద్యములుం జెలఁ
గంగ వేడుక, న్వచ్చిరి యిష్టభృత్యులును వానర

సేనలు గొల్వఁగా మఱి, నవ్విచ్చియు నిల్లుఁజొచ్చి
యును వారిజనాభుఁడు కొల్వదీర్పఁగా, వచ్చిరి
దేవసంఘములు వర్ణనఁజేయ ప్రసన్న... 173

ఉ. రాముఁడు సీతఁ గూడుకొని రంజిలుచు న్నణిపీ
ఠమందునన్, బ్రేమతొనున్న నందలును బ్రీతి
యొనర్పుచుఁ గొల్చుచుండఁగా, రామునిఁ జూడ
వచ్చిరటు రాజకుమారులు బంధువర్గమున్, భూ
మినిగల్గు నాప్రజలు పొందుగ రాఁగఁ బ్రసన్న.

చ. గురువువసిష్ఠుఁ గౌశికుఁడు కూరిమిబంధుఁడు ఋ
ష్యశృంగుఁడున్, వరుసమునీంద్రవర్గములు వచ్చి
రి వేడ్కను రాముఁజూడఁగా, సరసులు రాజవల్ల
భులు సత్కులజాతులు బంధువర్గమున్, గరుణ
తొవచ్చి యాజనకుఁ గ్రక్కున జూడఁ బ్రసన్న.

చ. పరువడి బ్రహ్మనారదులు పార్వతిఁగూడి సదాశి
వుండునున్, మఱి శశిదేవి యింద్రుఁడు విమాన
ములెక్కియు వేడ్కఁజూచుచున్, మెలువడిరం
భయూర్వశియు మేనకముందుగ నాట్యమాడఁ
గాఁ, దరుణులుచూచి వేడుకలఁ దర్లకఁ జూచె
ప్రసన్న... 176

ఉ. కిన్నరయతముఖ్యు లొకగీతముఁ బాడఁగ నష్ట
దిక్కులున్, జెన్నుగ మండలాధిపులు సిద్ధులు

సూర్యశశాంకు లెల్లరున్, †సన్నను నావిమాన
ములు జక్కగఁ జూచుచునుండ నెవ్వరున్,
‡తన్నట వేడ్కఁ జూచు టది తప్పకయుండె
ప్రసన్న... 177

ఉ. మింట మృదంగనాదములు మిక్కుటమై చెలఁ
గంగ నిక్కడన్, దంటబలీయమేళములు తప్పె
టబూరలు పిల్లఁగ్రోవులన్, మింటనె గప్పి పు
ష్పముల మేదిని నాముని వేషభాషలన్, అంటె
చెలంగుభాషణుల నంతటనవ్వు ప్రసన్న... 178

ఉ. వీధు లలంకరించిరటు విప్రులురాజులు వైశ్యశూ
ద్రులున్, వీధుల తోరణంబులును వింతవినోద
ము లైనచోద్యముల్, వీధులఁ బచ్చికస్తురియు
వేడుకగా మఱి మేళవాద్యముల్, వీధులవీధు
లం బ్రజలు వేడ్కలు సేయఁ బ్రసన్న... 179

ఉ. ఏనుఁగులు న్రథంబులును నెక్కుడుగుఱ్ఱములు
న్తహెఱావ్రముల్, మానుగ మంత్రివర్గమును
మంచిపదాతులు సర్వసేనలున్, వానరసేనలు
న్తఱియు వారలభేదము భల్లుకంబులున్, దాన
వమూఁకలుం గదిసి తర్లకయుండెఁ బ్రసన్న...

† సరగున. ‡ తరుణులు.

ఉ. అప్పుడయోధ్యపట్టమున నన్నియునొప్పెను రా
జధానియై, యెప్పుడు చూచినన్ భ్రమసి
యెవ్వరినెవ్వరితాముచూచుచున్, అప్పురమం
దుఁ గాంతలను నందముఁజూచిన జందమామ
నున్, దప్పులఁబట్టువారు పరతంత్రులుకారె
ప్రసన్న...

181

ఉ. అందు వసిష్ఠకౌశికులు నత్రిమహామును లాదిఁ
బెద్దలు, న్నందఱుఁగూడి రామునకు నన్నిట మం
చిదినంబుఁ జూచియున్, బొందుగ జైత్రశుద్ధ
మగుపూర్ణిమ సుతమవేళ వేడుకన్, అందముఁ
జూచి పట్టమును నప్పుడు గట్టి ప్రసన్న...

182

ఉ. తెచ్చి సముద్రతీరమున ధీరతతోడుత నాంజనే
యులున్, ముచ్చటఁ బూర్ణకుంభముల ముంద
ఱగా మునులంతగూడియున్, అచ్చట సీతరా
ములకు నందఱుగూడియుఁ దానమార్పిరా,
నెచ్చుగఁ జేయువేడుకల నెంతనిచెప్ప ప్రసన్న.

ఉ. కట్టిరి బాసికంబులను గంజదళాక్షికి రామచం
ద్రుకున్, బెట్టిరి చేతముద్రికను భీకరమై జగ
మంత వెల్లఁగాఁ, బట్టిరి ఛత్రచామరము ప్రాంత
ములందునఁ దమ్ములున్ హితుల్, కట్టిరి చేత
కంకణము కావుమటంచుఁ బ్రసన్న...

184

చ. భరతుఁడు లక్ష్మణుండు నెలబాలుఁడు శత్రుని
హంత భక్తితో, నిరవుగనిల్చి రాఁ బిదప నెంత
యురాముఁడు స్కృతాక్షముల్, పటపెను వారి
యందు సతిపంకజనేత్రులఁజూచెఁ బ్రేమతో, సర
సముతోడ నిష్ఠముల సాగఁగఁజేసి ప్రసన్న...

ఉ. సన్నిధినున్న యట్టియలసాధ్వికి కోసలరాజపుత్రి
కిన్, పన్నుగ నాసుమిత్రకును బాగుగదండముఁ
బెట్టి రందలున్, అన్నము భక్ష్యభోజ్యములు
నందలుగూడియు నారగించిరా, యన్నిట సౌఖ్య
మంది రలయావులుగూడి ప్రసన్న... 186

చ. గురువులకున్ సువిప్రముఖకోటికి రాముఁడు
మ్రొక్కి నిల్చియున్, అరయఁగ మీకటాక్ష
మున నన్నిశుభంబులుగల్గె వేడుకన్, దిరముగ
దివ్యవస్త్రములు దివ్యసుమాళులు కోర్కితీఱఁ
గా, సరగునఁ బంచె నందఱికి సారెకు రాజు
ప్రసన్న... 187

చ. గురువు పసిఘ్నఁ డత్రిమునికూటములెల్లను వేద
మూర్తులై, పరగెడువారిరాఘవుఁడు భక్తిని
మ్రొక్కిన యంతలోపలన్, పరమునివర్గమెల్లఁ
గృప వర్ధిలుమంచును దీవనంబిడన్, సురుచిర
మందహాసమున శోభిలె నంత ప్రసన్న... 188

ఉ. నీతనుగూడి రాఘవుఁడు చిత్తజుకేలిని నోలలా
డుచుం, ప్రీతిగనుండి రిద్దఱును ప్రేమను మించి
సమానరూపులై, ఖ్యాతిగఁ దమ్ములందఱును
గాంతలుగూడి సుఖంబునొందియున్, నీతకు
రామచంద్రులకు సేవలుచేయు ప్రసన్న... 189

చ. దయగలవాఁడు రాఘవుఁడు ధన్యుఁడు రాముఁడు
రాజ్యమేలఁగా, భయమును లేదు కల్గి యెడఁ
బాయదు సర్వవిధంపుభాగ్యముల్, ప్రియమును
ధర్మము న్గలిగి ప్రేమఁ బెనంగి మహావిభూతృలై,
ప్రియసఖులున్ సఖజనులు పేర్చిని గూడి ప్ర
సన్న... 190

ఉ. అట్టిదయాపరుండవని యంజలిఁజేసితి నన్నుఁ గా
వుమీ, గట్టిగ లేదుపొమ్మనక కంజనళాక్ష కటా
క్షముంచుమా, పట్టిననాదుదుర్దశలఁ బాటఁగఁ
గొట్టి భయంబుదీర్చుమా, చుట్టములేదు నిన్వి
డువఁ జొట్టము నీవె ప్రసన్న... 191

ఉ. దాసజనానుపోష ఫలదాయక పాయక రావె
కావవే, యీసమయాన నీకరుణ యిండుక
నిల్పుము జాగుసేయకన్, దాసులదాసదాసుఁ
డను ధన్యునిగా ననుజేయువేగమే, మాసరివా
రిలో మిగుల మన్నన నిమ్ము ప్రసన్న... 192

ఉ. కీడొనరించిన న్నటియుఁ గ్రిందికిఁ ద్రోయక
నన్నుఁగావవే, వేడఁగ నీవె కాక మటివేఱైన
రింకను దిక్కు దేవ నా,తోడ వసించి యెప్పటికిఁ
దోడును గావఁగదయ్యదేవ నా, పోడిమిఁ
దీర్చి బంధువునిపూనిక దీర్చు ప్రసన్న... 193

ఉ. కింకరులెల్లఁగూడి యొకకీడుదలంచక వేసియు
న్నయీ, సంకెలలూడఁదీసి నను జక్కఁగ మొ
క్కలివీడ్చి తెచ్చి యో, పంకజనాభ నీకృపకుఁ
బాత్రుడ నే గరుణించి యేలి యో, వేంకట
శైలనాథ గృపవేడుకఁగావు ప్రసన్న... 194

ఉ. ఇంతట మ్రొక్కిన న్విడచి యీప్సితమున్ రఘు
నాథుఁ డిచ్చె నే, సంతసమంది యీసుకవి సన్ను
తుఁడైన ప్రసన్న రాఘవుం, డెంతమహాత్ముడైన
మఱి యెంతటివారయినన్ మహాత్మునిన్, బంత
ముతోడ గొల్చియును భద్రములందు ప్రసన్న.

ఉ. శ్రీకరమైనరామునకు నీతకుఁ బ్రీతిగఁ బద్యవా
క్యముల్, బ్రాకటమైనవైభవము భాష్యముగో
రికఁ జెప్పికొంటిఁ దాఁ, జేకొని చిత్తగించు మిఁక
చెల్వముగా నెడబాయకుండుమీ, లోకము
లోన నీవె గతి లోలుడప్రావు ప్రసన్న...

ఉ. మంగళమాను రామునకు మంగళమా ననుఁగన్న
తల్లికిఁ, మంగళమాను లక్ష్మీకిని మంగళమా
మముఁగన్న సీతకుఁ, మంగళమాను జానకికి
మంగళమా ననుబాయకుండుమీ, మంగళ
మాను నిద్దటికి మమ్మునుగావు ప్రసన్న... 197

ఉ. ఛందము లక్షణంబెఱుంగఁ జక్కఁగ ధైర్యము
తోడఁ జెప్పితిఁ, తొందరలేదు తప్పు లనితోఁ
చినఁగాని రఘూత్తమాది మీ, యందటిపాద
భక్తుడను లక్ష్మణపుత్రుడ నారసింహుడఁ,
వందన మాకవీంద్రులకు వారిజనాభ ప్రసన్న.

ఉ. రాజులమేటిరాజు రఘురాజమహాత్మకు రాజ
మాన్యుఁ డై, రాజితకీర్తిశాలి యగురాముఁడు
రాజ్యపుప్రేమయుక్తుడై, యీజగమేలురాజు
లకు నిష్టజనంబులు నింపొనర్చె మా, భూజన
భక్తరక్షుడయి భూతిఁదలంచె ప్రసన్న రాఘవా.

ప్రసన్న రాఘవశతకము సంపూర్ణము.

ప్రీతి క.

రామతారకశతకము రచించినకవిపేరు నివాసము కాలము నెఱుంగినగునాధారము లేక తకమున లేవు. ఈశతకములో తొంబది తొమ్మిది పద్యములు మాత్రమే కనుపించుటవలన నింకను గొన్నిపద్యములు లభింపవలసియున్నవనియుఁ బ్రత్యంతర సహాయమునఁ బరిశోధించిన కడమపద్యముల తోఁబాటు కవిత్రయముగల పద్యముగూడ లభించునేమోయని తోచుచున్నది. భాషాభిమానులగు సోదరులలో శీశతకమాతృకలు గలవారు మిగిలినపద్యములనుజూచి పంపుదురేని కృతజ్ఞతాపూర్వకముగఁ బరిగ్రహించి ప్రకటించెదము.

ఈశతకము వ్రాసినవాఁడొక పరమభక్తుఁడు. శ్రీరామనామామృతపానముపై మక్కువదీక్షితనకు వచ్చిరానికవితతో శీశతకమురచించి కృతార్థుఁడయ్యెను. ఈశతకకర్త కవితానైపుణ్యము గలవాఁడుకాఁడు. భావములగ్రహించి సుశబ్దముల నమకూర్చి కవితాసుందరి నలంకరించుటయే కవికర్తవ్య

మని యీకవితలంపక తనకు భక్తిపారవశ్యమున
 నెటులఁ దోచిన నటులఁ బద్యములు వ్రాసియున్నా
 డు. కవి ఛందోనియమములు వ్యాకరణ నిబంధనలు
 బొత్తిగాఁ బాటింపక యెటులో పద్యములు వ్రాసి
 తన భక్తిభావనమాత్రము ప్రకటించుకొనెను గాన
 నిందుఁ గొన్నిచోటుల నపశబ్దప్రయోగములు
 గలవు. వానినిసవరింతుమేని గణనియమముచెడి
 పద్యము నడకపోవుచున్నదిగాన వాని సంస్కరింప
 వీలైనదికాదు.

రామభక్తులు పెక్కండ్రీశతకము భక్తిశ్రద్ధల
 తోఁ బఠించుటఁజూచి జనాకర్షణమగు నీశతకమును
 కవ్యభిప్రాయానుగుణముగ ముద్రించితిమి.

నందిగామ. } ఇట్లు భాషాసేవకులు,
 5-3-26. } శేషాద్రిరమణకవులు, శతావధానులు.

శ్రీ రస్తు.

శ్రీరామతారకశతకము.

సీ. శ్రీరామనామమే శృంగారవర్ణన
సకలశాస్త్రవివేకసాధనంబు
శ్రీరామనామమే శృంగారచారిత్ర
సకలదానవిశేషసంగ్రహంబు
శ్రీరామనామమే శృంగారధ్యానంబు
సకలతీర్థాదృతసత్ఫలంబు
శ్రీరామనామమే శృంగారచింతన
సకలమంత్రరహస్యసమ్మతంబు

గీ. అనుచు బ్రహ్మాదిసురలెల్ల ననుదినంబు
భక్తితో రామమంత్రంబు పఠనజేసి
మ్రొక్కి సేవించి చెందిరి మోక్షపదవి
రామతారక దశరథరాజతనయ.

1

సీ. శ్రీరామ నా యొక్క జిహ్వపై మీనామ
యక్షరబీజము లమరవ్రాసి
వాని నాపలుకుల వసియింపఁగాఁ జేసి
శత్రుసంహారంబు సలుపఁ బూని

యుక్తియు బుద్ధియు నూహ దాసున కిచ్చి
 భక్తితో మీపాద భజనయందు
 నాసక్తి బుట్టించి యమృతసారంబెల్లఁ
 దారకశతకంబు త్వరితముగను

గీ. బలుకు పలుకించు వేవేగ పరమపురుష
 యింపుగఁ బఠించువారికి నిహము పరము
 దాతవై యిచ్చి రక్షించు ధన్యచరిత...

2

సీ. నరులార సేయుఁడీ నారాయణజపంబు
 మ్రొక్కి సేవించిన మోక్షకారి
 జనులార పల్కుఁడీ జయరామనామంబు
 కార్యార్థములకెల్లఁ గల్పవల్లి
 ప్రజలార సేయుఁడీ పంకజాతునిపూజ
 సాయుజ్యపదవికి సాయకారి
 మానవబుధులార మటువక దలఁచుఁడీ
 పరమాత్మశబ్దంబు సాపహారి

గీ. పెక్కుమార్గంబులను బోక ప్రేమచేత
 భక్తితో రామమంత్రంబు పఠనజేసి
 మ్రొక్కి సేవించి చెందుఁడీ మోక్షపదవి...

3

సీ. తలఁచుఁడీ జనులార తారకనామంబు
 గోవిందనామమే కొల్లగొనుఁడి
 కృష్ణనామం బెపుడు కీర్తనజేయుఁడీ
 మాధవనామంబు మటువకండి

- హరినామకీర్తన లందందు సేయుడి
వాసుదేవస్మృతి వదలకండి
విష్ణుసంకీర్తన విడువక సేయుడి
నరసింహనామంబు నమ్మకొనుడి
- గీ. కలియుగంబున జనులార కష్టపడక
నామకీర్తనపరులౌట నయమునుండి
మఱలజన్మంబు గాంచరు మహిని మీరు... 4
- సీ. ఓపియోపకనైన నొక్కసారైనను
వెఱచి వెఱపు లేక వేడ్కనైన
'హః రామ! హః కృష్ణ! హః యచ్యుతా!' యని
భయముతోనైనను భక్తివైన
ప్రేమతోఁ బుత్రులపేరు బెట్టయినను
జిలుకను బెంచైన చెలిమినైన
భువిలోన కీర్తిఁ బురము గట్టయినను
వనతటాకములుంచి వాంఛనైన
- గీ. నీదునామంబు బలుకుట నిఖిలసుఖము
గలుగు వధిలు పురుషుండు ఘనత మెఱయ
జన్మకర్తంబు లతనికిఁ జెప్పనేల... 5
- సీ. నీనామమే కదా నిఖిలశాస్త్రములెల్ల
పరలోకప్రాప్తిఁ బట్టుకొమ్మ
నీనామమేకదా నిఖిలజీవులకెల్ల
నఖిలవైభవముల కాలయంబు

నీనామమేకదా నిర్మలాత్మల జేయ

నజ్జానజీవుల కౌషధంబు

నీనామమేకదా నిశ్చలభక్తుల

కార్యసిద్ధికి నాదికారణంబు

గీ. తునిమి భేదించు దారిద్ర్యదుఃఖమెల్ల

వాసికెక్కించు సంసారవార్ధి గడుప

శాశ్వతం బైనపదవిచ్చు జగతియందు...

6

సీ. హరిరామ నీవు నాయంతరంగమునందు

సాక్షివై యుండుట సత్యమైనఁ

బావనంబామెను బాంచభౌతికమెల్లఁ

గాయంబు జలముల గడుగ నేల

మమకార ముడిగిన మానును కర్మంబు

వేధించువేల్పుల వెలువనేల

విత్తు ఊణం బైన వీడును గర్మంబు

మోహంబు లుడిగిన మోక్ష మదియె

గీ. నిష్ఠ యారీతి నిజముగా నిలిచెనేని

మనసు గట్టిన చాలదా మాయగెల్వ

భ్రాంతు లుడిగిన బ్రహ్మంబు బట్టబయలు...

7

సీ. కామితార్థము నిచ్చు కామధేనువుగల్గ

వెలబెట్టి గోవుల వెదక నేల

మరణంబు లేకుండ మందు దాఁ గల్గఁగా

సభయులై యమునికి జడియ నేల

కల్యాణ మొసఁగెడి కల్పవృక్షము గల్గి
వనపుష్పఫలముల వాంఛ యేల
అమరుల కబ్బని యమృతంబు సేవించి
మధురసంబుల మీఁద మమత లేల.

గీ. తారతమ్యంబు లేరీతి తథ్యమనుచు
భజనజేతురు మిమ్ముల బ్రహ్మవిదులు
స్తుతులు జేయుదు రెప్పుడు సురలుగూడి... 8

సీ. భూపతి ధైపుట్టి భూమి యేలఁగవచ్చు
శత్రుసంహారంబు సల్పవచ్చు
చౌషధ్వివిద్యలు చదివి చెప్పఁగవచ్చు
బహుమంత్రసిద్ధులఁ బడయవచ్చు
కోటికిపడిగెత్తి కొల్ల బెట్టఁగవచ్చు
సకలమంత్రంబులు చదువవచ్చు
గంగాదినదులకుఁ గ్రక్కునబోవచ్చు
నుత్తమాశ్రమముల కుఱకవచ్చు

గీ. మగుడ జన్మంబు రాకుండ మాయగెలుచు
విద్య సాధించి శత్రుల విఱచికట్టి
అరసి బ్రహ్మంబు గనుగొను టంతెగాక...

సీ. సతమని దేహంబు సంతసిల్లఁగనేల
నిలుచునా యిది వట్టి నీరుబుగ్గ
కాయంబు నిలువదు కడు బ్రహ్మకెనను
బ్రాణంబు నిలుచునా భ్రాంతిగాక

విభవంబు జూడకు విశ్వంబులోపల

సంపద లెప్పుడు సతముగావు

పరులు నావారని పాటింపజెల్లదు

వెళ్లంగఁ దనవారు వెంటరారు

గీ. అనుచు తలపోసి బుధులెల్ల యాశ లుడిగి

మోహజాలంబు లోఁబడి మోసపోక

నిన్ను సేవించుచుందురు నీరజాక్ష...

10

సీ. ఆవేశ యమునిచే నాపదబడలేక

జడిసి యిప్పుడ మిమ్ము దలఁచుకొంటి

అపరాధి నపరాధి నపరాధి నని మ్రొక్కి

యాశ్రయించితి మిమ్ము నప్రమేయ

శరణన్నమాత్రాన శంకలన్నియు మాని

భయనివారణమాయె భజనచేత

నింత సులభుడగు టెఱుంగనైతినిగాక

యేమరియుందునా యెఱిగియున్నఁ

గీ. దెలిసె మీకృప నాకెల్ల తేటపటచె

మర్తమెఱిగితి మీకీర్తి మహిమ వింటి

గట్టుదాఁటితి నీవె నాగతియటంటి...

11

సీ. పరము దప్పక భర్తవర్తన వర్తించి

వేదోక్తమర్తముల్ వెదకి చూచి

శిష్టశీలురయొక్క శుశ్రూషణముచేసి

సర్వప్రదానంబు సంగ్రహించి

కాంతదయాగురుస్వాముల మది నుంచి
హరిజేరు మార్గంబు సరవి నడిగి
వారిచేఁ బడసిన వరమంత్రరాజంబు
పరచిత్తుడనుగాక పఠనజేసి

గీ. మఱచి యేమియుఁ గోరక మర్తమెల్ల
హరికి నర్పించినట్టి యా యధికపుణ్య
మరసి రక్షించు టదియెల్ల నంతెగాక... 12

సీ. హరినామకీర్తన లానాడుచేసిన
నావేదనత్రయ మంటకుండు
నీక్షించి మదిలోన నినకులోత్తమయన్న
నీషణత్రయములు నీడ్వకుండు
దశరథాత్మజుఁ గూర్చి ధ్యాసంబు జేసిన
దారిద్ర్యదోషముల్ తలఁగియుండు
జానకీపతిమంత్రజపము నొనర్చిన
జన్మకర్తంబులు చెందకుండు

గీ. భక్తిపుష్పంబు పక్వమై పండుఁగాక
అమితకాలంబు లిన్నాళ్లు హరణమయ్యెఁ
బాతకుఁడ నన్ను రక్షించు పరమపురుష... 13

సీ. మఱిమఱి జిహ్వాకు మాధుర్యమైయుండు
మనసు మీస్తరణకు మఱిగియుండు
వీనులు మీకథ ల్విసవేడ్క లయియుండుఁ
జూడ్కులు మీరూపు చూచుచుండు

బుద్ధి మీతత్త్వంబు పొందఁగోరుచునుండుఁ
 బూజింప హస్తముల్పొంగుచుండు
 గామ్యంబు మోక్షంబు కాంక్షజేయుచు నుండు
 భక్తి యీరీతిని బ్రబలుచుండు

గీ. వితరనామంబు పలుకుట కింపుగాదు
 సతతమును నీదు నామంబు సంస్తుతింప
 హర్ష మానందమగుచుండు ననుదినంబు... 14

సీ. నీప్రభావంబులు నిగమంబులేకాని
 పలికి వర్తింప నా బ్రహ్మవశమే
 నీనామమధురుచి నీలకంఠుడెగాని
 వేయికన్నులుగల వేల్పువశమే
 నీపాదనఖముచే నిర్భిన్నమయినట్టి
 బ్రహ్మాండకటక మేవ్వరికి వశమే
 నీకీర్తిగొనియాడ నిశ్చలులయినట్టి
 నారదాదులుగాని నరులవశమే

గీ. యెన్నఁగూడనితారల నెన్నవచ్చు
 జలధికణముల గణుతించి చెప్పవచ్చు
 పరమతారకమంత్రంబు పలుకవశమే... 15

సీ. నిన్నాశ్రయించితి నీవాఁడ ననియంటిఁ
 బాహి మాం కోదండసాణి యంటి
 రఘుకులదీపక రక్షించు మనియంటిఁ
 గరుణసాగర నన్ను గానమంటి

దైవము నీవని దిక్కు నీవనియంటి
దుష్కృతకర్తముల్ ద్రుంచుమంటి
అఖిలలోకారాధ్య యభయమిష్టనియంటి
నీప్సితార్థము లిప్పు డియ్యమంటి

గీ. అడుగ నెంతయు వితరుల నమరవంద్య
పరుల యాచింప నాకేల పరమపురుష
దాతలకునెల్ల దాతవో దైవరాయ...

16

సీ. యెచ్చోట హరికథ లెచ్చోట సిద్ధించు
గంగాదితీర్థముల్ గన్నఫలము
ఎచ్చోట సత్యంబు లెచ్చోట నిత్యంబు
లక్ష్మీనరస్వతు లమరియుండు
రెచ్చోట ధర్మంబు లెచ్చోట దైవంబు
జయము నెల్లప్పుడు జెందుచుండు
నెచ్చోట భక్తుండు నెచ్చోట హరియుండు
నిధులఫలంబిచ్చు నింటనుండు

గీ. నీదుభక్తునిగుణములు నిర్ణయింప
ఫలముభాగ్యము నింతని ప్రస్తుతింప
వశమె యెవ్వరికైనను వసుధలోన...

17

సీ. పదివేలగోవులు ప్రతిదినం బొసఁగిన
పంచభక్ష్యాన్నము ల్పరగనిడిన
గ్రహణపర్వములందు గజదానమొసఁగిన
నశ్వదానంబులు నమితమైనఁ

బెక్కుయాగంబులు ప్రేమతోజేసిన

నితరధర్మంబులు నెన్నియైనఁ

గీ. దుల్యమగునట్టి మీనామతుల్యమునకు
హస్తీమశ కాంతరముసాటి యవునుగాక
యింతఫలమని వర్ణింప యెవ్వఁ డోపు... 18

సీ. నాపాలిదైవను నామనంబున నిన్నుఁ

దలఁచి సేవించెద తండ్రివనుచు

నామూల ధనమని నమ్మి యుప్పొంగుచు

దండ మర్పించెద దాతవనుచు

నాతోడు నీవని నవ్వుచుఁజేరుచు

రంజిల్లుచుండెద రాజవనుచు

నాకును గురుఁడవై నాతప్పు లెన్నక

కాచి రక్షింపఁగఁ గర్త వనుచుఁ

గీ. బెంచి పోషించు కాపాడు పెద్దవనుచుఁ

బుత్తుపై ప్రేమ తండ్రికిఁ బుట్టినట్లు

కృపకు పాత్రునిగాఁ జేసికొనుము దేవ... 19

సీ. బహుజన్మములనెత్తి బాధనొందఁగనేల

పరమపురుషునిగొల్చి బ్రతుకవలయు

శేషవాసనచేతఁ జిక్కి వగవ నేల

శ్రీనివాసునిపూజ సేయవలయు

విషయభోగంబుల విజ్ఞప్తిఁగఁగనేల

విష్ణుచరిత్రంబు వినఁగవలయు

అస్తదాదులకొఱ కస్మతమాడఁగనేల

హరినామకీర్తన లాడవలయుఁ

గీ. దనువు తథ్యంబు గాదని తత్వవిదులు
సంతతధ్యానులై మిమ్ము సంస్మరించి
నిరతమును గొల్పుచుందురు నీరజాక్ష... 20

సీ. ఈప్సితార్థము లిచ్చి యిహమందు రక్షించి
పరమందు మీ సేనప్రాప్తి జేసి
అగణితం బైనసీయాశ్రయవంతుల
గణుతించి గ్రక్కున గారవించి
భక్తుని కృపజేసి పరిపూర్ణముగ నుంచి
నిజముగా దాసుల నిర్వహించి
ప్రియముతో బిలిచినఁ ప్రేమతోఁ బొడసూపి
యభయహస్తము లిచ్చి యాదరించి

గీ. యొరుల యాచింప సేవింప నోర్వలేక
వెదకి కనుగొంటి నాపాలివేల్పువనుచు
మగుడ జన్మంబు లేకుండ మందుగోరి... 21

సీ. మూఢులరక్షించి మోక్షమిచ్చుట కీర్తి
ద్రోహులఁ గాచుట దౌడ్డకీర్తి
పాపకర్తులకెల్ల పదమిచ్చు టదికీర్తి
ఆత్మసంరక్షణ యమితకీర్తి
నీవాఁడవనియంటె నిర్వహించుట కీర్తి
ప్రేమ దీనులఁ బ్రోవఁ బెద్దకీర్తి

సామాన్యజీవుల సంతసించుట కీర్తి
మునుల రక్షించుట ఘనతకీర్తి

గీ. పెద్దలైనట్టి సంసారపామరులకు
నరసి సాయుజ్యపదమిచ్చు టంతెకాక
యనుచు సేవింతు రీరీతి ననుదినంబు... 22

సీ. జంతుజాలమునందె జన్మించి కొన్నాళ్లు
ఇతరజన్మంబుల నెత్తియెత్తి
మానవదేహంబు మఱిమఱి యెత్తుచు
నన్నిఁజన్మంబుల నరసిచూచి
యేవుణ్యవశమున నీజన్మ మెత్తితి
విప్రదేహం బిట్లు విమలచరిత
ఈజన్మమందైన నిప్పుడు నీసేవ
మానక జేసెద మానివంద్య

గీ. వేదశాస్త్రంబులన్నియు వెదకిచూచి
తప్పుగాకుండ నడువ నాతరముగాదు
శరణుజొచ్చితి నింక నాకు శంకయేమి... 23

సీ. దశరథాత్మజ నీకు దండంబు దండంబు
వై దేహిపతి నీకు వందనంబు
కౌసల్యసుతనీకుఁ గలుగుఁ గల్యాణంబు
జానకీపతీ నీకు జయము జయము
అమరవందిత నీకు నాయురారోగ్యముల్
శరధనుర్ధర నీకు శరణుశరణు

నీలమేఘశ్యామ నీకుసాస్తాంగంబు

సురరాజపూజిత శుభముశుభము

గీ. అనుచు వర్ణించి భజించి యాత్మదలంచి

నిలచి సన్న్యాసంతుండు ని న్నెలుంగు

నతని గనుగొన్నఫల మెన్న నావశంబె... 24

సీ. భానువంశమునందుఁ బ్రభుడవై జన్మించి

యఖిలవిద్యల నెల్ల నభ్యసించి

తాటకి మర్దించి తపసియాగముగాచి

శిలను శాపముమాన్వి స్త్రీని జేసి

శివునిచాపము ద్రుంచి సీతనుబెండ్లాడి

పరశురాముని త్రాణ భంగపఱచి

తండ్రివాక్యమునకై తమ్మునితోఁగూడి

వైదేహితోడను వనముకరిగి

ఖరదూషణాదుల ఖండించి రాక్షస

మారీచమృగమును మడియ జేసి

రాక్షసరాజగు రావణుఁ డేతెంచి

సతిగొనిపోవంగ శాంత మలర

సుగ్రీవుగనుగొని సుముఖుడై యప్పుడు

వాలిని వధియించి వరుసతోడ

రాజ్య మాతనికిచ్చి రాజుగాఁ జేపట్టి

కిష్కింధ యేలించి కీర్తివడసి

గీ. వాయుసుతుచేత జానకివార్త చెలిసి
 తల్లి సేతువు బంధించి త్వరను దాటి
 రావణానుజు కభయంబు రయమునొసఁగి
 ఘోరరణమందు రావణుఁ గూలఁ జేసి
 యతనితమ్ముని రాజుగా నమరఁజేసి
 సతిని జేకొని సురలెల్ల సన్నతింప
 రాజ్యమేలి తయోధ్యకు రాజు వగుచు... 25

సీ. దేహంబు విడుచుట దినము తా నెఱుంగఁడు
 కర్తృంబువచ్చుటఁ గానలేడు
 మూఁడవస్థలలోన మునిఁగి తేలఁగలేడు
 ఆఱురుశత్రుల నణఁచలేడు
 మగువల రతులందు మమతమానఁగలేడు
 వాఁడు వీడనిపల్కు వదలలేడు
 అభిమానరహితుడై యాసలాపఁగలేడు
 ఇంచుకహరిమాయ యెఱుంగలేడు

గీ. నందు బ్రహ్మాంబు తానగు టరయలేక
 బుద్ధిహీనులకడకేఁగి పొందుఁజేసి
 యుదరభరణంబు గానక యుర్విలోన... 26

సీ. నీతి యెఱుంగవు నిందకు నోడవు
 చంచలం బెప్పుడు చెడ్డగుణము
 వాయువేగముకంటె వడిగలవాడవై
 పాతెద వెప్పుడు పడుచుతనము

పేరుపే రొక్కటి పిలుచుట యొక్కటి

చేరువకర్తంబు చెప్పలేవు

పుత్రమిత్రాదులే పుణ్యలోకం బని

సద్గతియెఱుంగవు జడుడ వగుచు

గీ. మనసు నీరీతి వర్తించు మందమతివి

నడచి నగరంబు కేగుట నయమె నీకు

ముందు తెలియక విహరించి మోసపోక... 27

సీ. యమునిచే బాధల నెట్లొర్వఁగావచ్చు

నగ్నికంబంబున కంటగట్టి

పాపంబు నానోటఁ బల్కించి యొప్పించు

చిత్రగుప్తునిబిలచి చెప్పుమనుచుఁ

దప్పక వారు నాతప్పులన్నియుఁ జెప్ప

నుగ్రుడై దూతల కొప్పగించి

బాధించువేళ నాబ్రతు కేలొకో యని

యేడ్వంగ నెవ్వరు నచటరారు

గీ. తెలిసి వర్తించు మిప్పుడే తెలివి గలిగి

యనుదినంబును శ్రీరాము నాశ్రయించి

మ్రొక్కి సేవించి కనుగొంటి మోక్షపదవి...

సీ. మఱిమఱి నాయొక్క మర్తకర్తంబులు

ప్రఖ్యాతిజేసెద పాపహరణ

ధరశీలుడయినట్టి ధన్వంతరిదొరక

దేహరోగం బెల్ల దెలిపినట్లు

గురుశిష్యుడయినట్టి గురువును గనుగొని

ముక్తిమార్గమునకై మ్రొక్కినట్లు

రక్షింపఁదలఁచిన రాజులఁ గనుగొని

యార్తుడై యన్నంబు నడిగినట్లు

గీ. విన్నవించెద నావార్త విమలచరిత

అగణితంబైన కలుషంబు లణఁగఁజేసి

నిర్తలాత్తునిగాఁజేయు నిగమవేద్య...

29

సీ. ఎన్ని జన్మంబుల నెత్తితి నేనని

తప్పకబలుకు నాతపసి యొకఁడు

శత్రులమిత్రుల సమముగాఁ జూచుచు

శ్రీహరి నమ్మిన సిద్ధుఁ డొకఁడు

సకలేంద్రియంబులు సాధకంబునఁ బట్టి

ముక్తుడైయుండు నా మునియు నొకఁడు

గీ. బ్రహ్మ యారీతివాడని పలుకవచ్చుఁ

గాని యితరులు నేర్తురే కనుగొనంగ

సకలవేదాంతములగల్గు సార మిదియ...

80

సీ. జపము దేవార్చన చెందనట్టి మతంబు

తామసంబునఁజేయు తపసితపము

పతిభక్తిలేనట్టి పడఁతుల వ్రతములు

యజమానుగూర్చనియాగములును

గురుభక్తిలేనట్టి గూఢమంత్రంబును

విత్తమార్జించెడి వేదములును

కాసులార్జించెడి కన్యకాదానంబు

ధనము వాటునగొన్నధర్మములును

గీ. నెంచిచూచిన నవియెల్ల సేమిఫలము

ఫలము దెలియంగ నేరక పాటిదప్పి

నడచి నరకంబుకేగుట నయమె నీకు...

81

సీ. అఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండనాయక నీవు

ముచుకుందునకు మోక్ష మిచ్చినావు

ఆకు చేలునిచేతి యటుకులు భక్షించి

యింపైన సంసద లిచ్చినావు

శరణాగతత్రాణ శబరి దెచ్చినపండ్లు

అంచితంబుగ నారగించినావు

వేదవేదాంగ యావిదురుని యన్నంబు

కోరి వేడుకతోను గుడిచినావు

గీ. జానకీనాథ మీదాసజనులయిండ్లఁ

దులసిదళమైన మాజిహ్వా తృప్తిబొందు

నచ్యుతానంద గోవింద హరి ముకుంద...

82

సీ. ఆశ్రమధర్మమం దాసనొందనివాఁడు

పాపవాక్యం బెట్టు పలుకువాఁడు

శ్రీరాము నర్చించి సిరియుఁ గోరినవాఁడు

మమకారబుద్ధియు మానువాఁడు

లబ్ధపదార్థంబు లాభంబులనువాఁడు

పరులకు హితముగాఁ బలుకువాఁడు

పరులద్రవ్యమునకై పరుగులెత్తనివాఁడు

చెడుగుచేష్టల కొడఁబడనివాఁడు

గీ. యోగసంసారి కీగుణ మెంచవలయుఁ

గాక కడుభక్తి వేషంబు గణనజేయ

వలదు సుసారబుద్ధుల వాంఛగాక...

33

సీ. విష్ణుప్రసంగముల్ విడువక విని గడు

పులకాంకురంబులు పొడమువాఁడు

హరి గానములయందు నాసకల్గినవాఁడు

సకలోపచారముల్ సలుపువాఁడు

అతనికర్పించి తా ననుభవించెడివాఁడు

సుమతునికై వడిఁ జూచువాఁడు

సాధులమాన్యుల సౌఖ్యపెట్టెడివాఁడు

మనసులో శ్రీరామ యనెడివాఁడు

గీ. పుణ్యపురుషుండు భక్తుండు పూజితుండు

ధర్మమార్గుండు ధన్యుండు ధార్మికుండు

కలఁడు వేయింట నొక్కఁడు కడమలేఁడు... 34

సీ. తల్లిదండ్రులఁ గన్న తాతముత్తాతలు

తల్లిపోయినవార్త తాను దెలిసి

జీవించు పెక్కండు జీవకోట్లను జూచి

జననమరణముల జాడలెఱిగి

సర్వకాలము నిల్చి సంపదనుండు నా

విభవంబు రాజులవెంత జూచి

పారంబులేనట్టి పాపపుసంసార

మావేదనలచేత ననుభవించి

గీ. కనియుఁ గానంగజాలరు కర్తవశులు

అస్థిరం బెల్ల స్థిరమన కవనిబుధులు

సన్నుతింతురు మిమ్మును సంతతంబు...

35.

సీ. ఈషణత్రయమును నీక్షించి మదిలోన

మేలు లేదని వీడు మేటియొకఁడు

సద్గుణంబు తనకు సామాన్య మనియెంచి

స్వస్థుడై యుండు నా సాధుఁ డొకఁడు

అప్తభోగంబుల నాభాసమని యెంచి

తుచ్ఛంబుగాఁ జూచు దొడ్డ యొకఁడు

విషయంబులనుబట్టి విరహింపఁజాలక

సూటి దప్పకజూచు సుముఖుఁ డొకఁడు

గీ. వనము పురమని కోరక వాన యనక

యెండ మంచు లటంచును నెఱుకలేక

యుండు నీరీతి యవధూత యుర్విలోన... 36.

సీ. జన్మదాల్చుఫలము జగదీశ్వరునిమేటి

భవ్యంపుగుణకథల్ బలుకనైతి

బుద్ధిగల్గుఫలము బుధులచెంతనుఁ జేరి

హరిజేరుమార్గంబు లడుగనైతి

కాయమొందుఫలమ్ము కర్మసంసారిని

నీయందు చిత్తంబు నిలుపనైతి

బహువత్సరంబులు బ్రతికినబ్రతుకుకు
సకలతీర్థపు సేవ సలుపనైతి

గీ. బాల్య కౌమార యావన భ్రాంతిచేత
వ్యర్థమాయెను గాలంబు వాసవనుత
ద్రోహి శరణంటి ననుఁ గావ దొడ్డఘనత... 87

సీ. సంభ్రమించుఫలము సంసారరహితుడై
భజించి నిశ్చలభక్తుఁ డగుచు
భక్తివాత్సల్యంబు భావంబున నెఱింగి
యటుమీఁద సంతాన మమరజేయ
సంతానమార్గంబు సతవని నెఱనమ్మి
యమృతస్వరూపుఁ డై యలరుచుండు
నిన్నదినెంచక నిత్యంబునై చాల
దుష్కర నరకమందునను పడక

గీ. చదువుఫల మిది జగమున నరులకెల్ల
కోటివిద్యలు నవియెల్ల కూటికొఱకు
కోన భేదించి యెలుకను గొనఁగవలెనె... 88

సీ. మధుశర్కరక్షీరదధిఘృతంబులకంటె
రామనామామృతరసము రసము
పనసజంబూద్రాక్షఫలరసంబులకంటె
రామనామామృతరసము రసము
కదలికామకరందఘర్జూరములకంటె
రామనామామృతరసము రసము

- నవసుధాపరమాన్న నవనీతములకంటె
రామనామామృతరసము రసము
గీ. రామనామంబునకు నేమి రాదు సాటి
రామనామంబునేవించి *నారదుండు
బ్రహ్మఋషియయ్యె నిహమందుఁ బదవినొంది..
సీ. శ్రీమంతుఁ డగురామచంద్రుని దలఁచిన
నటచేత మోక్షంబు నందినట్లు
జయరామనామంబు జపము గావించిన
జీవాత్మకును ముక్తి జేందినట్లు
కాకుత్స్థతిలకుని గన్నులఁ జూచిన
బహుపేదలకు ధనం బబ్బినట్లు
శ్రీరామచంద్రుని సేవింపఁగలిగిన
నష్టభోగంబులు నమరినట్లు
గీ. గరుణగలయట్టి సద్గురు గలిగినట్లు
జీవనదులందు స్నానంబు జేసినట్లు
కుటిలమదిలేక జ్ఞానంబు కుదిరినట్లు...
సీ. ఓరాఘవా! యని యొకసారి దలఁచిన
దుగిభావళు లవన్ని దొలఁగిపోవు
ఒనర రెండవసారి యోరాఘవా! యన
బహుభోగభాగ్యసంపదలు గల్గు
చెలఁగి మూడవసారి శ్రీరామ! యన్నను
ముక్తుఁ డై వైకుంఠమున వసించు

- రమణ నాలవసారి రామచంద్రా! యన
 నతినీ ఋణస్థుడ వయ్య నీవు
- గీ. అల్పసంతోషసులభుడ వగుదువయ్య
 యెలమి యాజీవపర్యంత మరయ మిష్టు
 దలఁచువారికి నాపదిల్ దొలఁగు టరుదె...
- సీ. కీడు మేలని రెండు క్రిందటిజన్మంబు
 సంగ్రహించినయట్టి సంచితంబు
 అనుభవించుచు నరు లాత్మతథ్యము లేక
 మేనెల్ల తమ దని మెచ్చుకొనుచుఁ
 గీడువచ్చినవేళ క్రియ కోర్వఁజాలక
 పాపంబుదలఁతురు భ్రాంతిచేత
 నట్టిపాపంబు తా ననుభవించుచునుండుఁ
 బాయనిసంసారపాశములను
- గీ. బద్ధులై యుండు దుర్జనుల్ పందలగుచుఁ
 బాపఫలములు భాసుర భ్రాంతిగాక
 వలదు యితరులవలె వట్టివాంఛగోర...
- సీ. కర్మ శేషమునఁ గల్గుజన్మంబును
 జన్మ హేతువుచేతఁ జెడు నతండు
 మూఢుడై ముందటి ముచ్చటఁ దెలియక
 బద్ధుడై యుండును భ్రాంతితోడఁ
 దనువు సంసారంబు తథ్యం బని తలంచి
 హరినామభజన నాసక్తిలేక

అనుదినంబును సరుఁ డాసక్తుఁడై నట్టి

పుత్రమిత్రాదులే పుణ్యమనుచుఁ

గీ. బరుల యాచించి పీడించి పాపమొంది

పుట్టు నీరీతి కాలంబు *పుధివిలోన

నిన్నుచింతింపఁ జేకూరు నీవదంబు...

43

స్త్రీ. రామరామాయని రంజిల్ల నావంతు

నిజముగా రక్షింప నీదువంతు

అపరాధి నని పల్కి యాచింప నావంతు

నిజముగా రక్షింప నీదువంతు

నీపాదపద్మంబు నెఱనవ్వు నావంతు

నిజముగా రక్షింప నీదువంతు

ఒరుల సేవింపక యొర్పుట నావంతు

నిజముగా రక్షింప నీదువంతు

గీ. నేను పంతంబు దప్పక నిన్ను గొలుతు

నీవు పంతంబు దప్పక నిర్వహించు

పంత మిది నీకు నాకును పరమపురుష...

44

స్త్రీ. గోవుమందల కోటిగోదాన మొసఁగిన

సరిరావు మీనామసంస్కరణకు

కాశీప్రయాగయు గంగాదితీర్థముల్

సరిరావు మీనామసంస్కరణకు

బహుయజ్ఞములుచేసి వ్రస్తుతికెక్కిన

సరిరావు మీనామసంస్కరణకు

వేదశాస్త్రంబులు వెదకిచూచినగాని

సరిరావు మీనామసంస్కరణకు

గీ. నెంచఁగా నిన్ను వశమే బ్రహ్మాంధ్రులకును

బుధజనస్తోత్ర సద్గుణపుణ్యచరిత

అఖిలసురవంద్య దివ్యపాదారవింద...

45

సీ. అల్పులమాటల కాసపడఁగ నేమి

ఫలము బూరుగజూచి ప్రవసినట్లు

నీచులమాటలు నిశ్చయింపఁగనేల

నీరుగట్టినమాట నిలిచినట్లు

గుణవిహీనునిమాట గుటిసేయఁగానేల

గొడ్డుగోవులపాలు గోరినట్లు

కపట ఘాతకుమాట కాంత సేయఁగనేల

కలలోను మేలు దాఁ గన్నయట్లు

గీ. పామరునిమాట నెంతైన పాటిజేసి

అడుగఁగోరెడివారిదే యల్పబుద్ధి

నీతిమంతుల కివి యెల్ల నిశ్చయములు...

46

సీ. శ్రీరామనామంబు చిత్తాబ్జముననిల్పి

ఫాలలోచనుఁ డిల బ్రణుతికెక్కె

గాకుత్స్థతిలకుని కరుణారసంబునఁ

గల్పాంతరస్థితి కపివహించె

ఖరవైరిపదరేణుకణములు సోకినఁ

గలుషము ల్బాసెను గాంత కివుడు

పులుగురాయఁడు రఘుపుంగవు నుతియించి

నిర్వాణపదమందు నిలచె వేడ్క

గీ. హాటకాంబరు లక్ష్మీశు నాత్మ దలంచి

కూర్చి నరులార మోక్షంబు గొల్లకొనుఁడి

రామనామామృతంబున కేమిసమము...

47

సీ. సకలభూతవ్రాత సంఘవిధ్వంసంబు

రామతారకమంత్ర రాజ మరయ

సకలరక్షోపీర జాలనిర్మూలంబు

రామతారకమంత్ర రాజ మరయ

సకలతీర్థామ్నాయ సారసంగ్రహవేది

రామతారకమంత్ర రాజ మరయ

సంతత ఘోరాఘసంఘవినాశంబు

రామతారకమంత్ర రాజ మరయ

గీ. సకలమునిజనచిత్తాబ్జసౌరభృంగ

మైన శ్రీరామనామంబు ననుదినంబు

స్మరణసేయుఁడి జనులార సత్ఫలంబు...

48

సీ. గాధినందనుయజ్ఞకార్యంబు సమకూర్పఁ

బ్రకటితంబయిన యాప్రాఘవంబు

వాసవతనయుని వసుధపైఁ బడవైచి

వర్ణనకెక్కిన వైభవంబు

రావణుఁ డాదిగా రాక్షసాపళి నెల్ల

నాశమొనర్చిన నైపుణంబు

... ..

... ..

గీ. నిట్టికార్తుకదీక్షాధురీణుఁ డయిన
భూమిజాధిప మిమ్మును బుద్ధియందుఁ
దలఁచి కైవల్యమందిరి తత్త్వవిదులు...

49

సీ. నాముద్దులయ్యను నాదేవదేవుని
నాపిన్నయన్నను నామూరారి
నారత్నమునుబట్టి నాబంగరయ్యను
నానిధానము రాము నాదువిష్ణు
నాకూర్చిశౌరిని నాబ్రహ్మతండ్రిని
నాదీననాథుని నాదువిభుని
నామనోనాథుని నానోముఫలమైన
నాజానకీధవు నామహాత్ము

గీ. వెదకి కీర్తించి హర్షించి వేడుకొనిన
నఖిలసంపద లిప్పుడు నమరినట్లు
తప్పుత్రోవలఁ బోయిన ధన్యుడౌనె...

50

సీ. చెడిపోక నామాట చిత్తమం దుంచుఁడి
దేవాధిపుని మహాదేవుజపము
నియమంబుతోనైన నిష్ఠతో నైనను
భయముతోనైనను భక్తితోనైన
శక్తితోనైనను యుక్తితోనైనను
శాంతంబుతోనైన సరసనైన

రాకపోకలనైన రమ్యంబుగానైన
నాటపాటలనైన నలసియైన
గీ. సొక్కియైనను మిక్కిలిసోలియైన
సురతియైనను భక్తుని జూచియైన
జేసి కైవల్య మందుఁడి సిద్ధముగను...

51

సీ. శ్రీజానకీనాథ శ్రీరామ గోవింద
వాసుదేవ ముకుంద వారిజాక్ష
శ్రీరంగనాయక శ్రీవేంకటేశ్వర
ప్రద్యుమ్న యనిరుద్ధ పంకజాక్ష
శ్రీరుక్మిణీశ్వర శ్రీహృషీకేశవ
నారాయణాచ్యుత నారసింహ
శ్రీరమావల్లభ శ్రీజగన్నాయక
శ్రీధర భూధర శ్రీనివాస

గీ. రామ జయరామ రఘురామ రామరామ
యనుచుఁ దలఁచిననామము లాత్మయందుఁ
గప్తములుదీర్చి రక్షించు గారవించు...

52

సీ. కడవాడనా నీవు కన్నులఁజూడవు
నీబంటుబంటును నీరజాక్ష
చెడ్డవాడని నన్ను సరకు సేయవదేమొ
పతితపావనకీర్తి పద్మనాభ
వీడెవ్వఁడని నన్ను విడనాడి బాయకు
కరుణాసముద్ర యోకమలనయన

వేటుజేసియు నన్ను వెరవుగాఁ జూడకు

గోపాల భూపాల గోపవేష

గీ. ఆదిదేవ పరంధామ యవ్యయాత్త

శ్రీరమానాథ శ్రితపోష శ్రీనివాస

కాచి రక్షించు మిక నన్నుఁ గామజనక... 53

సీ. చిన్న ముద్దులయన్న చిన్నారిపొన్నారి

సురభూజమా రార సుందరాంగ

నన్నుగన్నయ్య నీ కన్యఁడఁగాను వే

నవ్వులుసేయకు నాగశయన

దిక్కుమాలిన నన్ను దేవర బ్రోవుమీ

చక్కని నాపాలి చక్రపాణి

అక్కటతో నన్ను ఆదరింపుము వేగ

నిక్కంబు నీవాఁడ నీలవర్ణ

గీ. అనుచు వేడితి రక్షింపు మరసి నన్ను

నెంతలేదని నీమది నెంచవలదు

కరుణజూడుము నామీఁద కామజనక... 54

సీ. ఎంతనివేడుదు నెంతనిదూరుదు

నెంతనిభాషింతు నేమిసేతు

నెంతనిచింతింతు నెంతనిభావింతు

నెంతనిసేవింతు పంతమలర

నెంతెంతనగవశ మిందిరారమణ నీ

సచ్చిదానంద సౌందర్యమహిమ

చెప్పను చూడను చెవుల వినంగను
 శక్యమెవ్వరికి నా స్వామినీదు
 గీ. వేషభాషలు వర్ణింప వేయినోళ్ల
 శేషునకునైన వశమానె శ్రీనివాస
 గాన మనుజుండ వర్ణింపఁగా నెఱుంగ... 55

నీ. మాయలవాడవే మాయలన్నియు జూడ
 జలధులన్నియు మాయ జనులు మాయ
 సూర్యుండు నీమాయ చుక్కలు నీమాయ
 యింద్రుండు మాయ చంద్రుండు మాయ
 మెఱియ నగ్నియుమాయ మేఘంబులునుమాయ
 యురుములు నీమాయ మెఱిపు మాయ
 వర్ష ధారలు మాయ వానకాలము మాయ
 చలికాలమును మాయ చలియు మాయ

గీ. యిట్టిమాయలు గట్టిగా *నుర్వినిలిపి
 జనులకెల్లను గర్వము *ల్లలుగఁజేసి
 జగతినడుపుదు నీరీతి శాశ్వతముగ... 56

నీ. నీచమీనములోన నీచవృత్తినిజొచ్చి
 సోమకుజంపిన సుభగరామ
 తల లేనివాడవై తగకొండమోసిన
 పతితపావననామ పద్మనాభ
 మిట్టరోమంబుల మేదిని మూతితో
 ద్రొబ్బుచు విహరించు దుష్టహరణ

సగము సింగంబవై జగదపకారుని

యుదరంబు భేదించు నురగశయన

తిరిపెంపువాడవై మురియుచు గొడ్డంట

తిరుగుచు హాలివై తివిరి గొల్ల

గీ. తనువు గైకొని వ్రతములు తలఁగజేసి

గుఱ్ఱమెక్కిన శతకోటి కోటిమదన

మోహనాంగ దయానిధి ముద్దులయ్య... 57

సీ. కేశవదేవుని కీర్తనానలముచే

గలుషాటవులనెల్లఁ గాల్పవచ్చు

దామోదరునిస్త్పతి తరణిచే సంసార

వార్ధి దాటఁగవచ్చు వసుధలోన

శ్రీరామదేవుని చింతనజేసినఁ

బాపసంఘముల భంజింపవచ్చుఁ

బద్ధనాభస్తోత్ర భవ్యగొడ్డలిచేత

దురితవనాటులఁ ద్రుంచవచ్చుఁ

గీ. గాన గుమతులు మిమ్మును గానలేక

వెఱ్ఱిత్రోవలబోదురు వెఱపులేక

తెలిసి సేవిండువారికి దివ్యపదవి...

58

సీ. మహిలోనఁ బొట్టకై మానవిహీనుని

వెంటనే దిరుగుచు వెఱ్ఱిబట్టి

నటువలె రాక్షసి యంటినకైవడి

గ్రహముబట్టినరీతి కష్ట మతని

నడుగఁబోయినవార లదలించి పొత్తున్న
గద్దించి తలవంచి కండ్లనీళ్లు
గ్రక్కుచు మదిలోన సొక్కుచు నటుమీఁద
నినుజీరు కొందఱు నిజముగాను

గీ. దీనజనమందిరాంగణదేవభూజ
వెనక కడతేరఁజూతురు వేడ్కతోడ
నట్టి నిన్నును సేవింతు నహరహంబు... 59

సీ. ఎందులకేగిన నేపనిచేసినఁ
జలముచేనైనను శాంతినైన
బంగారుపనినైన శృంగారములనైన
సుద్దులనైనను ముద్దునైన
యాత్రలనైనను రాత్రులనైనను
ఉపవాసములనైన నుబ్బియైన
జపములనైనను తపములనైనను
కలుగదు నీదివ్యఘనపదంబు

గీ. భక్తిచే నిన్నుఁదలఁచినభాగ్యవంతు
లిందు నందును వేడ్కతో నెనయుచుండి
ప్రబలుదురుగాన ననుగావు పంకజాక్ష... 60

సీ. రావణుజంపిన రామభూపాలుని
సేవింతుఁడీ మీరు సిద్ధులార
సేతుబంధనురాము చేరమెచ్చుఁడి మీరు
తలఁప రదేటికో ధన్యులార

ఘనజటాయువు కిచ్చె గాంభీర్యపదమని

విని యెలుంగ రదేమి విమతులార

యొక్కబాణంబున వాలిని బడవేసి

సుగ్రీవుబ్రాచెను సుజనులార

గీ. యట్టిత్రైలోక్యధాముని నాదరమునఁ

దలఁప రదియేని పాపమో ధన్యులార

భూమిజానాథుఁ డొసఁగును బుణ్యపదము... 61

సీ. పద్మనాభునిమీఁద పాటలుపాడుఁడి

భవబంధములు మాయ భద్ర మగును .

కమలామనోనాథుఁ గగ్గులజూడుఁడి

నేత్రఫలంబయి నెగడియుండు

శ్రీగదాధరుసేవఁ జేయుఁ డెల్లప్పుడు

రోగముల్ దొలఁగి నీరోగి యగును

కోదండరాముని కోరి భజించుఁడి

శత్రునాశనమగు సమృతముగ

గీ. నిట్టిలీలావతారుని నీకు హాని

బలునితమ్ముని గోపాలబాలవిభుని

బరగ నుతియించి సంపూర్ణపదవిగొనుఁడి... 62

సీ. పాతెడిపాతెడి బావమొందికి

బండిదోలినయట్టి పరమచరితు

గొల్లముద్దుల చిన్న గుబ్బెతలను గూడి

విహరించు గోపికావినుతకృష్ణు

అడవియెంగిలిమేఁత యావంతబోకుండ

యే త్తిమింగినయట్టి యేవుకాని

దనపాటివారల తగుబాలురను గూడి

పామునుమర్దించు భవ్యచరితు

గీ. దేవు నాశ్రితధేనువు దేవదేవు

జగములన్నియుఁ బుట్టించి సంహరించి

పాసఁగ రక్షించువాని నాబుద్ధివలఁతు...

68

సీ. తౌసల్యసుతురాముఁ గరుణాసముద్రుని

గంగాదినదిపాదకమలయుగళు

ఖండేందుధరచాపఖండను జగదేక

మండను బ్రహ్మాది మానివంద్యుఁ

దాటకాంతకు రాము దైత్యసంహారుని

మునియాగరతుని మోహనాంగు

బరశురాముని గర్వభంజను లోకైక

రంజను రఘురాము *ఘనతమాళి

గీ. నెందు సేవింతు కీర్తింతు నేర్పుతోడ

బుద్ధిగల్గిన నీదగుపుణ్యపదము

గని ప్రమోదింపవలయును గవ్వపడక...

69

సీ. ఏల సేవింపరో యేలభావించరో

శ్రీరామనామంబు చిత్తమందు

మాటలాడుచునైన మఱచియునైనను

యెఱుకనైన దినంబు నెఱుగలేరు

దినమునందైనను తివిరి రాత్రులనైన
సంధ్యవేళలనైన సంజనైన
శ్రమతచేనైనను భయమునొందైనను
నోపకనైనను నోపియైన

గీ. సకలలోకాధినాథుని సర్వసాక్షి
యాదిదేవుని జిన్నయానందమూర్తి
బుద్ధిదలఁచిన దురితము లోపుటరుదె...

65

సీ. తెలిసి తెలియఁగలేరు తెల్విచేనొల్లరో
మాయలఁబడి లోకమరుతతోడ
రామభూపాలుని రమ్యాక్షరంబులు
నేవేళనైనను నెప్పుడైనఁ
బనిసేయువేళైనఁ బనిలేక యున్నను
జనువేళనైనను జదువునైన
భయమునొందైనను భ్రమతోడనైనను
గలయిక యందుల కలిమినైన

గీ. పరమకల్యాణపరిపూర్ణభద్రమూర్తి
వెన్నదొంగను గోపాలవిభుని ఘనుని
బుద్ధిదలఁచిన కనులకుఁ బుణ్యపదవి...

66

సీ. పరకాంతలనుగూడి భంగంబునొందక
పరధనంబులఁ గోరి పట్టుపడక
పరులను వేడక పరిహాస మెంచక
పరుల నిందింపక భయములేక

పరులయిండ్లనుజేరి పాపముల్సేయక
పరదారలనుబట్టి భ్రమలఁబడక
సిరుల కాశింపక పరులవెంటను బోక
పర సేవ సేయక పట్టుగాను

గీ. మన్నథుని గన్నవానిని మాయకాని
శంఖచక్రాబ్జములవాని శౌరి నెపుడు
వర్ణననుజేసి పల్కుఁడీ వందనముగ...

67

సీ. మీనమై జలధిలో మేనును దడియక
వేదముల్ దెచ్చిన వేల్పువాని
తాఁబేటిరూపున తగ మందరాద్రిని
వీఁపుననిల్పిన విభవశాలి
పందిరూపంబునఁ బరిపంథిఁ బరిమార్చి
కోటమీఁదను నిల్పు గోత్రధరుని
మొకములసామియై మేటిదైత్యుని బట్టి
చించి చెండాడిన సింహమూర్తి

గీ. పొట్టితనమున బలిదైత్యు భూమిద్రొక్కి
రామ రఘురామ బలరామ *బౌద్ధ కలికి
రీతులను నుతిసేయు దీరితిగాను...

68

సీ. రుక్మిణీనాథుని రూపవర్ణనజేసి
సత్యభామను గూడు శౌరి గనుఁడి
జాంబవతీవన సంచారువేఁడుఁడి
సూర్యవంశేశుని సుభగమూర్తి

మిత్రవిందావిభు మేటికీర్తించుడి

భద్రపుత్రానాథు పాడుఁ డెలమి

శ్రీశుభాశ్రీశుని చెలుపుగ్గడించుడి

లక్ష్మణాగ్రజు జగద్రక్షణాధ్యు

గీ. నట్టి శృంగారవంతుని నట్టిఘనుని

నిట్టివీరుని దలఁచిన నెవ్వఁడైన

చెల,గి కైవల్యపదవిని జెందవచ్చు...

69

సీ. అంధునిచేతికి నర్థంబునిచ్చినఁ

జూచునా తనమోముసుందరంబు

కుంటివానికి నొక్కగుఱ్ఱంబు నిచ్చిన

నెక్కునా తనశక్తి నెన్నఁడైన

షండునకు యువతి సమకూర్పఁగల్గిన

కామంబుతీర్చునా కాంక్షదీప్తి

అల్పుల కొకవేళ నర్థంబు గలిగినఁ

దెలివితో నిచ్చునా తెగువతోడ

గీ. తనను తెలిసికొనఁగ తెగు*శక్తి లేక

ధరణి సంపదలన్నియు తనవటన్న

లేదు లాభంబు తన కొక లేశమైన...

70

సీ. శ్రీరామజయరామ సింధుబంధనరామ

కారుణ్యసింధుగంభీరరామ

వారిజోదరరామ వై కుంతపతిరామ

దీననాయక దేవ దేవ దేవ

కౌసల్యసుతరామ కాకుత్స్థకులరామ
కంసమర్దన శుభాకారరామ
మావధూవరరామ మానవేశ్వరరామ
యాదిత్యకులజ సర్వాత్మ రామ

గీ. కర్తృభంజన లోకలోకాభిరామ
నిర్మలాత్మక సదయోధ్యనిలయ రామ
నీవె గతి మాకు రక్షించు నిగమవినుత... 71.

సీ. యెన్ని జన్మంబులు నెత్తితి నోకాని
మాధవుఁ దలఁపక మందమతిని
అతివిహీనుఁడనైతి నవనిమిఁదను నిష్ఠ
కాకుత్స్థుఁ గానక గర్వమతిని
గాయంబు లన్నియు మాయంబు లాయెపో
గోపాలు నుతిలేక గూలుఁజీతిని
యెందఱు తలిదండ్రు లేమైరి యిప్పుడు
రాఘవు దలఁపక రట్టుపడిరి

గీ. ఇంక నైనను రఘురాము నెప్పు మదిని
బుద్ధిలో నవ్యమార్గంబు బొడమనీక
యనుదినంబును శ్రీరాము నాత్మఁ దలఁతు... 72

సీ. ఓర్పుగాంచఁగ నెంచి యెరసి చూచెదవేమొ
పట్టదగినకొమ్మ పట్టినాను
వదలంగవలె నని వాదంబులాడిన
మేల్కొని గట్టిగా మెదలువాఁడ

నాలాగుగాదని యాయాసపెట్టిన
ముకుళితహస్తుఁడై మ్రొక్కువాడ
మొగి నన్నుఁ గైకోక మోస ఋచ్చెద నంటె
పాదారవిందము ల్పట్టువాడఁ

గీ. దల్లివయినను నీవె నాతండ్రివైన
దాత మ్రొక్కితి నిన్ను నాదైవ మనుచు
పాహి మా మని పలుమాట పలుకువాడ...

సీ. వాసుదేవునిపూజ వదలక జేసిన
వైభవంబులు గల్గు వసుధలోన
గోవిందు నెప్పుడు గొల్చి సేవించిన
సంపద లెప్పుడు చాలగల్గు
నారాయణస్మృతి నమ్మకముండిన
భుక్తిముక్తియు రెండు పాసఁగ నిచ్చు
విష్ణుసంకీర్తన విడువకజేసిన
దారిద్ర్యదుఃఖముల్ తలఁగియుండు

గీ. నరులకెల్లను హరిసేవ నయము సుమ్మి
యఖిలసంపదలును గల్గు నాశ్రితులకు
సకలదురితము లెల్లను సమసిపోవు...

74

సీ. పంకజాసనవంద్య బ్రహ్మాండనాయక
పంకజలోచన పరమపురుష
శంకరవందిత సంకర్షణవతార
పంకజాక్షవిలోల పద్మనయన

లక్ష్మీశ యోగీశ లక్ష్మణాగ్రజ రామ
ధాత్రీశ యోగీశ ధర్మహృదయ
సకలలోకాతీత సర్వగుణాతీత
సుప్రభాసూర్యకోటిప్రకాశ

గీ. సకలజీవదయాపర సామ్యభామ
క్షీరసాగరశయన రక్షింపవయ్య
నిన్ను నే నమ్మియున్నాను నీరజాక్ష...

75

సీ. నీలమేఘశ్యామ నిగమగోచరరామ
ఫాలలోచననుత పరమపురుష
దశరథనందన తాటకిమర్దన

ఇందీవరేక్షణ యినకులేశ
అయ్యోధ్యపురవాస యాశ్రితజనరక్ష
కల్యాణగుణహార కంసహరణ
విధిశివరక్షక విష్ణుస్వరూపక
బుధజనపాలక పుణ్యపురుష

గీ. జానకీనాథ మీకును జయము జయము
సకలబ్రహ్మాండనాయక శరణు శరణు
కాచి రక్షించు నన్నును గామజనక...

76

సీ. రామనామామృతరసము ద్రావేకదా
మున్న జామిళుడు తాముక్తుడగుట
రామనామామృతరసము ద్రావేకదా
మునిపత్ని శాపవిముక్త యగుట

రామనామామృతరసము ద్రావేకదా

యపవర్గమందె ఖట్వాంగుఁ డెలను

రామనామామృతరసము ద్రావేకదా

యొప్పుగా మోక్షంబు నొందె శబరి

గీ. రామనామామృతంబును రక్తిఁ గ్రోల

ముక్తిమార్గంబు గలుగును మాధులకును

రామనామామృతంబున రసికుఁడగును... 77

సీ. పంకజాతునిపూజ పలుమాటలు చేయక

పరుల నిందించుట పాటియగునె

విష్ణుసంకీర్తన లీన్దుల వినకను

బరుల మెచ్చుట నీకుఁ బ్రాతియగునె

శేషశయను చాల చెలఁగి కీర్తింపక

పరుల కీర్తించుట భవ్యమగునె

నారాయణస్మృతి నమ్మిక యుండక

పరదేవతల గొల్వఁ బాటియగునె

గీ. శ్రీరమానాథుఁ డెప్పుడు జిహ్వాయందు

పుణ్యపరు లైననరులెన్నఁ బొందుమీఱ

తలఁచువారికి మోక్షంబు తథ్య మరయ... 78

సీ. సాకేతపురిరామ శరణు జొచ్చితి నీకు

రక్షింపవే నన్ను రామచంద్ర

దయతోడ బ్రోవవే దశరథాత్మజ నన్ను

కరుణతోఁ బ్రోవవే కమలనయన

తాసల్యసుత నన్నుఁ గాచి రక్షింపవే
మన్నింపవే నన్ను మదనజనక
జానకీపతి చాల సత్కృపతో నాకు
విజయంబు లియ్యవే వేదవేద్య

గీ. పరమపదరామ గోవింద పద్మనాభ
భక్తవత్సల లోకేశ పరమపురుష
ధర్మచరితారిషట్కవిదారశూర...

79

సీ. నేత్రముల్ గల్గియు నెమ్మితో మీచూపు
సుస్థిరత్వంబునఁ జూడనైతి
జిహ్వ గల్గియు నోట శ్రీహరినామము
తాల్చితోడుత నెల్లు తలఁపనైతి
శిర మదిగల్గియు ఊతమీఁద సాష్టాంగ
ముగఁ జక్కఁగా సాగి మ్రొక్కనైతి
కర్ణముల్ గల్గియు ఘనమైన మీకథ
ల్వివరించి నేనెవ్వు వినఁగనైతి

గీ. హస్తములు గల్గి మిము చాల ననుదినంబు
శాంత మొనరంగ పూజలు నలువనైతి
చిత్తశుద్ధిని మీసేవ జేయనైతి...

80

సీ. నాస మున్నందుకు నయముగా నీపాద
తులసి వాసనజూచి చెలఁగనైతి
సంసారమను మహాసాగరంబున మున్ది
శ్రీరామభజన నే జేయనైతి

బాల్యంబునను చోరబాధకత్వముజెంది
 నీయనుభక్తియు నిలువనైతి
 యశావనంబునఁ గామ్యమానసమును నొంది
 మాహారంబున బుద్ధి కడువనైతి

గీ. కెంతపాపినో గాకున్న నెన్నఁడైన
 దేవుఁడని నీవెదిక్కని దెలియఁదగనె
 గాన దుష్కృతమెంచక కావునన్ను

81

సీ. శ్రీరామ వినుము నేటిని జన్మించిన
 విధము నెవ్వరితోను విన్నవింతు
 తల్లిదండ్రుల నాత్మతనయుల బంధుల
 నతులసోదరదేహనుతుల సఖుల
 అక్కల చెల్లెండ్ర నాత్తుల హితులను
 సితరబంధువులను నిష్టసఖులఁ
 బరుల నావారని బాటించి యెప్పుడు
 జనము లోకము నెల్ల సత్యమనుచు

గీ. భార్యరతికేళిసంబంధభరిత మమర
 దీనికన్నను గల్గునె దివ్యమైన
 బంధ మన్యంబు ద్రుంచ నీపదమె చాలు...

82

సీ. ఇలను బుట్టినవార లెంతేసియుషు లైరి
 వీరితో నెటువలె విన్నవింతు
 తల్లి తండ్రి సుతుండు ధాతవు భ్రాతవు
 ప్రభుఁడవు గురుఁడవు బాంధవుఁడవు

నీవుదక్కగ నింక నెవ్వరితోనేని
బల్కు టదెట్టుల పరమపురుష
అత్తరక్షక నిన్నె యాశ్రయించితి దేవ
కాచి రక్షించుమీ కమలనయన

గీ. నీదులాభంబుగోరిన నిక్కముగను
గోర్కెల్లెను నాకు చేకూరుచుండు
దీనరక్షక భువి నాకు దిక్కుసీవె....

88

స్త్రీ. తోచి తోచక నేను తొడరి మీచింతన
చేయక సంసారజలధి మున్గి
యడఁగని తృప్తల నాహారవాంఛలఁ
బదపడి మోహసంభ్రాంతిఁ జెంది
తెలిసియు తెలియక దేహవాసనజెంది
తరిగోరి మిమ్ములఁ దలఁచవైతి
మఱచి మర్వక నిత్యమార్గంబులను మిమ్ముఁ
దల్చక యింద్రియతతులఁ దగిలి

గీ. నట్టిపాపాత్ముడను నన్ను నెలమి నెట్లు
కాచి రక్షించు మన్నించు ఘనతమీరి
కృపకుఁ బాత్రునిగాఁ జూడు కుగలయేశ.... 84

స్త్రీ. జననిగర్భమునందు జన్మించినది మొదల్
బాల్యంబునను గొంత ప్రబలుచుండి
యటమీఁదఁ గొమరుప్రాయంబునఁ గొన్నాళ్లు
తల్లిదండ్రులప్రేమ దనరియుండి

యావనప్రాయంబునందు సతిక్రీడ
 నిందియంబుల ప్రేమ నెల్ల దగిలి
 ముసలితనంబున మునుఁగుచుఁ గొన్నాళ్లు
 కార్పణ్యములచేతఁ గవ్వపడుచు.

గీ. నింతకాలంబులను నిన్ను నెఱుఁగలేక
 వృద్ధిబొందితి ప్రకృతిచే విశదముగను
 గరుణజూడుము నన్ను దుష్కర్తి యనక.... 85

సీ. శ్రీరామ నామిఁద చిత్తంబు రాదాయె
 నాతల్లిదండ్రుని నమ్మకొంటి
 దశరథాత్మజ నీకు దయయింతలేదాయె
 నాయిలువేల్పుని నమ్మకొంటి
 సత్యసంధుఁడ నీదు చనువంత లేదాయె
 నాప్రాణవిభుఁడని నమ్మకొంటి
 భక్తవత్సల నీకు భావంబు లేదాయె
 నామూలధనమని నమ్మకొంటి

గీ. దొరవు గావున బ్రోవుము దురితహరణ
 నిందలేకుండ చేపట్టి నిర్వహించు
 పరుల నిందింప నాకేల పరమపురుష... 86

సీ. మాఘఁడు మాఘఁడు ముచ్చటాడఁగ వింత X
 దీనులకల్పు లదొక్కవింత
 కోతికోణంగులు గూడియుండఁగ వింత
 కుక్క నక్కలు గూడి కూయ వింత

కోపితోఁ గుటిలుండు కూర్చి జేయుట వింత
కపటభూతకు లెప్పు కలయ వింత
మంతులతో మంత్రి మచ్చరించుట వింత
కీడు మే లెఱుంగని కీర్తి వింత .

గీ. యెంతవారికి లబ్ధంబు లంతేగాక
ననుభవింపఁగ నేర్తురె యథములెల్ల
కలుగు జ్ఞానులసంగతి ఘనతయశము... 87

సీ. శ్రీరామ నీవు నాచిత్తమందే నిల్చి
రక్షింపవయ్య న న్నక్షయముగ
నన్ను రక్షింపను నాథు లెవ్వరు లేరు
నాస్వామి నీవని నమ్మినాను
తల్లివైనను నీవె తండ్రివైనను నీవె
వేదాంతవేద్య ని స్వేడినాను
అయ్యోధ్యవాసా యనంతస్వరూపక
ఈవేళ నీవు నన్నేలుకొనుము

గీ. వేగ రక్షించునుని నిన్ను వేడినాను
నమ్మఁగాఁజాల నెవ్వరి నెఱ్ఱితోడ
నీకుఁ బ్రియుండను మ్రొక్కితి నీరజాక్ష... 88

సీ. దీనదయాకర దీనరక్షణ నీవు
కావవే నన్నిప్పు కమలనయన
పరమాత్మ పరమాత్మ పలుకుఁ బొంకించకు
పనులకు మీపాదపద్మసేవ

కమలేశ కమలాక్ష కరుణతో రక్షింపు
 వరములియ్యవె నాకు వరద ఈశ
 లక్ష్మీశ లక్ష్మీశ లలిమీఱఁగను నాత్మ
 దలఁచి రక్షింపవే నీరజాక్ష

గీ. పద్మలోచన పరమాత్మ పారిజాత
 స్వామి రక్షించు మిఁక నన్ను సార్వభౌమ
 నిన్ను నెప్పుడు సేవింతు నీలవర్ణ... 89

సీ. నిను గొనియాడితి నీకృప గనుగొంటి
 నిజముగా రక్షింప నీవె యంటి
 నీప్రాపు గలదని నీదులోకంబులఁ
 గొనియాడ నేవేళఁ గోరియుంటి
 బ్రహ్మాంబు నీవని పలుమాట నిన్ను నే
 బ్రస్తుతి సేయుదుఁ బరమపురుష
 దాసుండనని యంటి దయకుఁ బాత్రుఁడ నంటి
 నీకు నే వశుఁడను నేర్పుగంటి

గీ. తల్లితండ్రియు నీవని తలఁచి యుంటి
 నేను నీవాఁడనై యుండి నిన్ను గొల్తు
 కాచి రక్షించు మిఁక నన్ను కరుణతోడ... 90

సీ. ఆనాఁడె తెలియక యాయాసమందితి
 నెన్నఁడు మీ సేవ యెఱుఁగనైతి
 ముక్తికి మొదలని మూలంబు తెలిసిన
 నీపాదకమలంబు నెమ్మిఁకొల్తు

నింతసులభుడని యిన్నాల్లయెఱిగిన
నానాఁడె మిమ్ము నే నాశ్రయింతు
కర్తంబు లేడబాపి కరుణతోడుత నన్ను
నరసి రక్షించుమీ యాదిపురుష

గీ. తలఁపులో జాల నమ్మితఁ దండ్రీవనుచు
పుత్రవాత్సల్యమును నుంచి పొందుమీఱ
నిలిపి రక్షించు మీక నన్ను సీరజాక్ష... 91

స్తీ. హారామ హాకృష్ణ హాయచ్యుతా యని
కోరి కోల్పెద మిమ్ము కోర్కె లలర
యీవేళ నావేళ నేవేళనైనను
బ్రాపు దాపని యేను బ్రస్తుతింతు
నారాయణస్మృతి నామది నెప్పుడు
కట్టివేసియునుండు కరుణతోడ
వామన శ్రీధర వసుధపాలక నన్ను
కాచి రక్షించుమీ ఘనతమీఱ

గీ. నాకు నిష్ఠుడవని చాల నమ్ముకొంటి
నీవు కాపాడకున్న వింకెరు దిక్కు
నీకు భక్తుడ మ్రొక్కెద సీరజాక్ష... 92

స్తీ. రామకీర్తనలెల్లు లాలించి వినువాఁడు
వైకుంఠపురమున నదలకుండు
కృష్ణనామంబెల్లు కీర్తించి వినువాఁడు
మధ్యమపురమందు మరగియుండు

మధుసూదనాయని మటువక దలఁచిన
 మర్తకర్తంబులు మాయమాను
 గోవిందనామంబు కోరి నాదముజేయ
 దోషపాపంబులు తొలఁగిపోవు

గీ. అచ్యుతానంత గోవింద హరి ముకుంద
 పదవి నాకిమ్ము నిన్నునే బాయకుందు
 పద్మలోచన నాతండ్రి పరమపురుష...

98

సీ. సీభక్తులగువారి నిఖిలలోకంబుల
 విజముగాఁ బ్రోతువు నీలవర్ణ
 నీకీర్తి పొందుగా నీకు సేవలుజేయు
 పరమపుణ్యులకెల్ల భవ్యపదము
 కోరి నీకీర్తిని గొనియాడి కీర్తించు
 మనుజుల కొదవు నీకుందిరంబు
 భక్తుడై యారీతి భజనచేయఁగ నీవు
 నుప్పొంగి యిచ్చెన మోహితోడ

గీ. నిట్టిసేవలు గొనినీవు నిహపరములు
 నాదరంబున నాకిమ్ము మోదమూని
 గట్టిగా నీవు నన్నుఁ జేపట్టవయ్య...

94

సీ. యోగమార్గంబున నెగసెద నంటినా
 యోగంబువగలు నాయొద్దలేవు
 గగనమార్గంబునఁ గడలేకనంటినా
 కవచభూషణమేది కమలనయన

ఆత్మమార్గంబున నెగనెదనంటినా
యాత్మనమ్మినబంధు వరయలేదు
అభ్రమార్గంబున నరిగెదనంటినా
యశ్వవాహనములు నావిగావు

గీ. నీదుదయ యది నాయందు నిలిచియున్న
నఖిలలోకంబులగును నాకల్పమిపుడు
కుతుకమున నన్ను బ్రోవుము కువలయేశ... 95

సీ. చిరకాలమున నేను స్థిరమనియుంటినా
జన్మకర్తంబులు జెప్పనేల
శ్రీకృష్ణనామంబు స్థిరమనియుంటినా
భయనివారణమాను పరమపురుష
మనహరమిష్టు నాహృదయంబులో నిల్పఁ
గరుణతోఁ గాతువు కమలనయన
మురహర నీకు నే ముకుళితహస్తుఁడై
మ్రొక్కి సేవింపఁగ మోక్షపదవి

గీ. సన్నుతించెద నిన్ను కౌసల్యతనయ
చిత్తగింపుము నాయన్నశ్రీనివాస
శరణుఁజొచ్చితి నీకును శరణు శరణు... 96

సీ. కైవల్యపదమును ఘనమని యంటినా
కైవల్యమది మిముఁ గన్నచోటు
బ్రహ్మలోకం బాదిపదమనియుంటినా
బ్రహ్మాదులును నిన్నె ప్రస్తుతింతు

ఇంద్రలోకమె నాకు నిష్టంబటంటినా
అష్టదిక్పతులు మిమ్మాశ్రయింతు
పదవి పదవిగాదు పరమాత్మ నీపాద

కమలపదవి యదియ కంసహరణ

గీ. ఇట్టిపదవులు నాకేల యినకులేశ
కష్టపెట్టక యేవేళ కరుణజూడు
నిష్ఠతో నన్నుఁగావుము నీలవర్ణ...

97

సీ. కమలనాభుడ నిన్ను కన్నులఁజూచిన
సంభవించు ఫలమ్ము స్వామినాథ
జలజలోచన నిన్ను శరణనివేడిన
చేపట్టి రక్షించు శేషశయన
పరమాత్మ పరమేశ పద్మలోచన నిన్ను
గొనియాడ నేజాల గోరినాను
నారాయణ ముకుంద నరహరి నిన్ను నే
నెప్పుడు సేవింతు నీలవర్ణ

గీ. యిటకు రావయ్య నాతండ్రి యినకులేశ
తడవుజేయక నన్నేలు ధర్మనిపుణ
నిలువకను వేగ రావయ్య నీరజాక్ష...

98

సీ. ధర్మంబు దలఁచిన దనకును జయమిచ్చు
కర్మంబు దలఁచిన కాదు జయము
శాంతంబు నుంచిన శాశ్వతపదమొందు
శత్రుత్వమున మహాచేటు నొందు

కుటిలత్వమునను దుష్కృతమొందు మనుజుఁడు.

కుటిలత్వమే చేటు కువలయేశ

బద్ధులై నటువంటి బంధులగూడిన

తనవెంట నొకరైన తల్లి రాకు

గీ. ఇట్టివారలు నా కేల యినకులేశ

కరుణ నాపయి గట్టిగాఁ గలుగఁజేసి

పరమపదమిచ్చి నన్నుఁ జేపట్టవయ్య...

99

సీ. ఆవేశ యమునిచే నాయాసపడలేక

నీవేశనే మిమ్ము నెలపుతోడ

నాతల్లిదండ్రుని నమ్మి నీపాదము

ల్పట్టి సేవించెద పద్మనాభ

శ్రీరామ శ్రీరామ శ్రీరామ యని మిమ్ము

స్తరణచేసెదనయ్య చక్రపాణి

కోదండ కోదండ కోదండరామని

కొలిచి సేవించెదఁ గోరెక్కదీఱ

గీ. పద్మసంభవముఖనంతపరమపురుష

నన్ను గాచియు రక్షించు నయముతోడ

కరుణతోడుత ననుజూడు కమలనయన

రామతారక దశరథరాజతనయ.

100

శ్రీరామతారకశతకము సంపూర్ణము.

N. B.—ఈశతకపీఠికయందు 99-పద్యములున్నవని
పొరపాటున ముద్రితమయినది.

588

...

2411

పీఠిక.

ఈ రామరాఘవశతకమును పల్లి పార్వతీశము గారు రచించిరి. ఈయన నివాసస్థానము గుంటూరు జిల్లా పల్నాడుతాలూకాలోని గుత్తికొండ యనుగ్రామము. వీరి దాశపుత్రాదులు గుత్తికొండలోనే యున్నారు. 1908-వ. సం॥ న నేను దాశపుత్రగ్రంథాన్వేషణప్రయత్నములో నున్నతఱిఁ బార్వతీశము గారి కుమారులు వారింట నున్న గ్రంథముల నాకొసఁగిరి. వానిలో నీశతకముకూడ నుండెను. పార్వతీశముగారి తండ్రి పేరు నరసింహముగారు. నరసింహముగారుకూడఁ బద్యరచన చేయుచుండినట్లు కన్పట్టుచున్నది. శబ్దాలంకారములకొఱకుఁ బాటుపడినస్థలములఁ దప్పఁ దక్కినచోటులనీశతకమునదోషము లంతగా లేవు. అందందు వ్యాకరణవిరుద్ధప్రయోగములు కన్పట్టుచునే యున్నవి. గ్రంథ మొక్కటి రచింపవలెనను సంకల్పముచేతమాత్రమే ప్రేరేపింపఁబడినవారు. వ్రాసినగ్రంథము లనేకములు మనకుఁ గలవు. పార్వతీశముగారు శతకము వ్రాసిన కాలమునఁ బద్యరచనయందలి వేలమువెట్టి యిప్పుడున్నంతలేదు.

యాచనకుఁ బద్యరచనయే యప్పటికినిప్పటికిఁ బర
 మసాధనముగా నున్నది. కాకునూరి అప్పయ్యలాక్ష
 ణికుల వారికతమున మా పల్నాటిసీమయే పద్యరచ
 నామార్గమును విశాలపఱచెను. తిట్టుపద్యము లల్లి
 వ్యాపింపఁ జేయుదురనుభయముకవిబిరుదధారులయె
 డఁ బూర్వకాలమునుండి వచ్చుచున్నది. ఈభయ
 మువలన నేమి, పద్యరూపస్తోత్రాపేక్ష నేమి, యాచిం
 చినప్పుడు వైదికావధానులకు, (వేదమును వల్లించు
 నవధానులు) శాస్త్రులకు, పోమయాజులకు, బాకయా
 జులకు నిచ్చినదానికంటె జను లిప్పటికిఁ గవీశ్వరబి
 రుదధారులకే యెక్కువగానిచ్చుచున్నారు. కవీశ్వర
 బిరుదమును ధరించిన యాచకులు వేలకు వేలు గడిం
 చితి మని విట్టివీగుటయు సంభవించుచున్నది. ఈ
 యాచకులవలనఁ గవిశబ్దమునకు గౌరవము పోయిన
 దని చెప్పవచ్చును. ఈయాచకులు ఘనమైన కవిశబ్ద
 మును బాడుసేయుచుండఁగా దానిని గమనిం
 పక వారికి నూతాటు లిచ్చు నిప్పటిప్రజల యజ్ఞాన
 మునుగూర్చి మిక్కిలి చింతింపవలసియున్నది. కవీశ్వ
 రబిరుదమును ధరించి చేసినయాచనయే మహాగౌర
 వకర మని తలంచి యాత్మస్తుతులు గావించికొను
 చు, మాకంటె ఘనులు లేరని చెప్పుకొనుచు గర్వ
 పర్వతశృంగము నధిష్ఠించి యుండునజ్జులకు నట్టివారి

కిచ్చుప్రజలకుఁ బైపజ్జు లన్వయించును. విద్వాం
సులు, శాస్త్రజ్ఞులు, సత్కవులు సంతతవాఙ్మయపరిశ్ర
మము చేయుచుందురు. వారు రాజుల యొక్కయుఁ
బ్రజల యొక్కయు నాదరణమును బొందుట యవస
రంబైనగును. ప్రజలు భరింపకపోవుదురుగాక! రాజు
లాదరింపకపోవుదురు గాక! ఉదరపూరణార్థము స్వేద
కణంబులొలుక శరీరమును గవ్వ పెట్టవలసి యున్నను,
నపారదారిద్ర్యంబునఁ గడగండ్ల నందుచున్నను నాత్మ
గౌరవంబు, స్వాతంత్ర్యంబు వదలక యుత్తమమా
ర్గమునఁ బ్రవర్తించిన బమ్మెరపోతరాజు నెయ్యది
కడుపు చల్లగాఁ గనెనో యా యాంధ్ర దేశమునకు
జయము. పార్వతీశముగారో వారితండ్రి నరసింహ
ముగారో కొందఱఁబొగడుచుఁ గొందఱఁదెగడుచు
వ్రాసినపద్యములు కొన్ని తాళపత్రముల మీఁదఁ
గాన్పించినవి. ఆపద్యముల నుదాహరించుచున్నాను.

క. ఉత్తముల కీయనేర్చిన

యుత్తములను నడుగ నేల యుత్తలపడమా

కిత్తఱిని వేడనేటికిఁ

జిత్తము మీ రెఱుగరయ్య చింతితఫలదా.

1

క. విత్తేశ్వరాంశసంభవ

విత్తాధ్యుం డైన క్రొత్తవేంకటనరసా

యుత్తమలోకముకేగెను

జిత్తము రంజిల్ల మోక్షచింతారతుఁ డై.

2

క. అంతట మంత్రాన్నిక్రియ

సాంతముగా నిత్యకర్తృసంస్కారచయం

బెంతందుకాస్త్యధర్మం

బెంతయుఁ జేసితివి నీవ యందఱు సుతులే.

3

కా. ఈరీతిక బిశ్వయజ్ఞమిలలా నేవర్తకుల్ చేసిరీ

దారిం బ్రాధిమమిట పోడశమహాదానాది గోదానముల్

సారోదారతనూతనాంబర జలస్థాలీలతో నిచ్చితో

వీరాగ్రేసర క్రొత్తబస్వయసుధీ విఖ్యాతభాగ్యోన్నతీ!

4

క. అదుగక యిచ్చెదు దాతల

నదుగుదురా క్రొత్తబస్వయంతటివాఁడై

నదుపక నడచెడిదానము

కదువడి సత్కవులఁ దన్ను గాదే భూమిన్.

5

ఈ పద్యములలోని “క్రొత్త” వారు గుత్తికొం
డలోను, దానికి సమీపమున నున్న జూలకంటిలోను
నున్నవారు. వీరు వైశ్యులు.

క. ఆలఁగుచు రేపల్లెంగల

బలవంతులచుట్టు నిన్ను బలిద్రిప్పుచు మీ

పాలిమేరయొద్దఁ బెట్టెద

వెలయఁగ పువ్వాడ మొండివేంకటరెడ్డి!

I

క. భూసురులు నర్థవాదులు

భాసురు లవనీశులంత భానింపంగా

శ్రీసహితు తెల్లవైశ్యులు

వాసిగ రేపల్లెఁ బొగడవశమే మాకున్.

2

క. ఇలలదాతల నెన్నఁగ

ఫల మే మిఁక నిన్నుఁ జూడఁ బాల్పడితిని నా

బల మెఱుంగవేమి చెప్పును

వెలయఁగ పువ్వాడమొండి వేంకటరెడ్డి!

క. బలిముఖాక్షేపడి నినుఁ గొని

చలమున నూరూరఁ బాత చెప్పతకలచే

నలగఁగఁ గొట్టుచుఁ న్నివ్వెద

వెలయఁగ పువ్వాడమొండి వేంకటరెడ్డి!

ఈపద్యములలోని “వేంకటరెడ్డి” యనువారు రెడ్డికులజాలనుంతిభ్రా కలుగవచ్చును గాని వైశ్యులే యని యెఱుంగనగును. ఈరీతి దూషణపద్యముల కుఁగాని భూషణపద్యములకుఁ గాని విలువ యేమాత్ర ముండునో వేఱుగఁ జెప్ప నక్కఱలేదు. వీనిని జల్పములలోఁ జేర్చవచ్చును. పార్వతీశముగారు సంస్కృతముకూడఁ గొంత చదివినట్లు కాన్పించుచున్నది. వీరు సంస్కృతభాషలో రామలింగాష్టకము, రామచంద్రాష్టకము నని రెండష్టకములు వ్రాసిరి. వీరు స్థార్తులు. వీరి శివభక్తిని విష్ణుభక్తినిఁ దులయం దిడి తూప విష్ణుభక్తివైపునకే ములు సూపును. ఈ రీతి శివభక్తి, విష్ణుభక్తి యొక్కరియందుండుట మన మతచరిత్ర నెఱుంగనివారికి విచిత్రముగా నుండును. అద్వైతమతవ్యాప్తిచే గలిగిన ఫలమిది. పార్వతీశముగారు స్వగ్రామాభిమానసూచకముగా

గుత్తికొండలో నివసించు రామలింగమును భజించు
చున్నా నని చెప్పికొనినాఁడు. వారియష్టకముల దిగు
వ నుదాహరించుచున్నాను.

❧ రామచంద్రాష్టకము. ❧

శ్లో. శ్రీజానకీశం రవికోటిరూపం
హేమాంబరం భక్తజనాభిపోషం,
మోక్షప్రదం దానవదర్శభంగం
పందామహే శ్రీరఘురామచంద్రం.

2. పంకేరుహాక్షం దురితౌఘనాశం
కామప్రదం రత్నకీరీటభాసం,
కోదండపాణిం మునియాగరక్షం
పందామహే శ్రీరఘురామచంద్రం.

3. సాకేతవాసం గిరిజేశమిత్రం
వల్కాంశుకం కౌస్తుభసద్విభూషం,
సురేంద్రసంపూజితపాదపద్మం
పందామహే శ్రీరఘురామచంద్రం.

4. జీమూతగాత్రం దశకంఠలుంఠం
శ్రైవేయసద్భూషణరాజితాంగం,
కల్యాణదం వానరబృందవంద్యం
పందామహే శ్రీరఘురామచంద్రం.

5. కుందేందుహాసం గహనేవిహారం
తార్క్ష్యధ్వజం కాయజకోటిభాసం,
శ్రీకంఠకోదండహారం శుభాంగం
పందామహే శ్రీరఘురామచంద్రం.

6. మారీచగర్వోపహరం మునీశం
మున్యంగనాశాపవిమోచనంచ,
పాపాఘతూలాన్నినిభాత్తరూపం
పందామహే శ్రీరఘురామచంద్రం.
7. వేదాంతవేద్యం ఖరదూషణఘ్నం
శాఖామృగేంద్రేష్టఫలప్రదానం,
కారుణ్యసింధుం కమలాయతాక్షం
పందామహే శ్రీరఘురామచంద్రం.
8. నాగేంద్రతల్పం పితృవాక్యపాలం
మార్తాండవంశార్ణవశీతభానుం,
ధాత్రీసుతామానసకంజమిత్రం
పందామహే శ్రీరఘురామచంద్రం.
9. శ్రీపల్లివంశాబ్ధిసుధాకరేణ
శ్రీపార్వతీశాఖ్యకవీశ్వరేణ,
రామాష్టకం యఃపఠతే మనుష్యః
కృతం సమోక్షం లభతే హి సత్యం.

—ॐ రామలింగాష్టకము. ॐ—

1. గౌరీనాథ మనంగదర్పహరణం శ్రీకంఠమిందూల్లస
స్తాళిం చంద్రదివాకరాన్నినయనం నాగేంద్రభూషోజ్వలం,
సారంగాంచితపాణిపద్మమనఘం దేవోఘసంపూజితం
శ్రీ*గుచ్ఛాద్రిపురాధివాసమనిశం శ్రీరామలింగంభజే.
2. గంగాశుభ్రతరంగ చంచలజటాజూటత్రిశూలాన్వితం
నాగేంద్రాజినసంవిశత్కటితటం నాగోజ్వలత్కుండలం,

* గుచ్ఛాద్రి = గుత్తికొండ.

కారుణ్యంచితలోచనం పురహరం కందర్పకోటిప్రభం
శ్రీగుచ్ఛాద్విపురాధివాసమనిశం శ్రీరామలింగంభజే.

3. గౌరీమానససారసోష్ణకిరణం రుద్రాక్షమాలాధరం

శ్రీనారాయణచిత్రపద్మనిలయం పద్మాసనాద్యర్చితం,
సంసారాబ్ధిపతజ్జనోరుతరణీం సంగీతలోలం శివం

శ్రీగుచ్ఛాద్విపురాధివాసమనిశం శ్రీరామలింగంభజే.

4. సంధ్యాకాలవిలాసనృత్యచతురం భక్తేష్వకామప్రదం

నందీశాదిగణేంద్రబృందవినుతం నాకేశసంపూజితం,

లక్ష్మీనాథదృగబ్జపూజితపదం యక్షేశ్వరాభ్యర్చితం

శ్రీగుచ్ఛాద్విపురాధివాసమనిశం శ్రీరామలింగంభజే.

5. శ్రీమద్భక్తజనాశ్రిరక్షణపరం భస్తోజ్వలద్విగ్రహం

కైలాసాధిపమప్రమేయమభవం సోమంసురేంద్రార్చితం,

శార్దూలాజినధారిణం క్రతుహరం వేదాంతవేద్యంవిభుం

శ్రీగుచ్ఛాద్విపురాధివాసమనిశం శ్రీరామలింగంభజే.

6. గౌరీభూషితవామభాగమసురప్రధ్వంసినంభాసితం

శౌరేర్దత్తసుదర్శనం భవహరం ముక్తిప్రదం శంకరం,

కంజాతాక్షశరంపయోధిశరధిం జ్యోభూతసర్వాధిపం

శ్రీగుచ్ఛాద్విపురాధివాసమనిశం శ్రీరామలింగంభజే.

7. సూర్యాగ్నిందురసాసదాగతినభోం భ్వాత్తానిరూపానిమాన్

ధృత్వా యోసతతం విరాజతిముదా తందేవ వంద్యం సదా,

కోదండీకృతకాంచనాద్రిమృషరాడ్వాహానిరూఢం భవం

శ్రీగుచ్ఛాద్విపురాధివాసమనిశం శ్రీరామలింగంభజే.

8. వ్యాసాత్రిప్రముఖర్షిచిత్తమధువిట్పం నేవ్యపాదాంబుజం

కుందేందూజ్వలమందహాసలహరీ రాజన్తుఖాబ్జం హరం,

భక్తామంగళ కైలభేదన మహాదంభోలిధారావహం

శ్రీగుచ్ఛాద్రిపురాధివాసమనిశం శ్రీరామలింగంభజే.

9. శ్రీమత్పల్లికులార్జునేందువిలస శ్రీనారసింహస్వన
త్పత్రేణేహతుపార్వతీశకవినాప్రోక్తం శివస్యాష్టకం,
శ్రీగుచ్ఛాద్రినివాసినోభవహారం శ్రీరామలింగస్వవై
యేభక్తాస్సతతం పఠంతిమనుజాస్తేయాంతి మోక్షంధ్రువం.

వీరి నీరచన కెయ్యది పురికొల్పెనో యది విచార్యము. ఘనభావములు గాని, భక్తవరులహృదయ సీమలయందుఁ బ్రతిఫలించు దివ్యతేజస్సుయొక్క ఛాయగాని, కవితాజ్వలనము యొక్క వేడిమిగాని, దృశ్యప్రసంచయవనికాంతర్గత లీలాదర్శనవిలాసంబు గాని శతకంబున వెదకవలసి యున్నది. ఆనందాశ్రువు లట్టహాసములు, చాంచల్యము, సంస్తంభనము, పార్వతీశముగారి కవస్థాభేదము కలిగించినట్లు తోచదు. పురాణగాథల నుల్లేఖించువిశేషణములు, సంబోధనములు మొదలగువానితోఁ బద్యములను వీరు నింపిరి. “విరచించుశక్తి పుట్టని పురుషునిచదువులు ప్రకాశములుగావు.” అని కాకునూరి అప్పయ్యలాక్షణికులవారు చెప్పినవాక్యములను వీరు దృఢముగా మనస్సునం దుంచుకొనియుందురు. చుట్టును గొండలచేతను నడవులచేతను గృష్ణానదిచేతను నావరింపఁబడి తక్కినదేశమునుండి వేత్రైయున్న మాపల్నాటిసీమలోఁ బద్యరచనచేఁ బ్రజలయాదరమునుగాని

గౌరవమునుగాని పొందలేనికాలమునం దీదృశకృషి
 సల్పినందుకు పార్వతీశముగారినిఁ గొనియాడఁదగు
 ను. పార్వతీశముగారిశైలి ధాతాశముగా నున్నది.
 వీరు శబ్దాలంకారప్రియులు. యమకమును దఱచుగ
 వాడుదురు. పద్య మెట్లురచించినఁ జదువుట కింపుగా
 నుండునో వీరికిఁ దెలియును. వీరిరచనయందు దఱ
 చు గానట్టుండదు. †పార్వతీశముగారి కుమారులు
 వేంకటనారాయణగారును, హనుమయ్యగారును,
 నాకుఁ దాళపత్రగ్రంథము లొసఁగినప్పు డీశతకము
 నచ్చువేయించెదరాయని యడిగిరి గాని వేయించెద
 నని చెప్పఁజాలక పోయితిని. తాళపత్రగ్రంథము లి
 చ్చువారందఱి టిట్లే యడుగుదురు. అచ్చువేయింతు
 మని యెవరికని చెప్పఁగలము? బౌదాగ్యముతో న
 చొత్తించిన శ్రీయుతులు శ్రీవావిళ్ల వేంకటేశ్వరశా
 స్త్రులు గారికిని, నీవిషయమున శ్రమపడిన శ్రీమజ్జం
 దారురామారావుపంతులుగారికిని పార్వతీశముగారి
 కుటుంబపక్షమునఁ గృతజ్ఞతను దెల్పుచున్నాను.

52. ఆఫీసు వేంకటాచలమొదలివీధి,

తిరువల్లిక్కేణి, చెన్నపురి.

18—9—13.

అక్కిరాజు
 ఉమాకాంతం.

† ఈకవి యెబదిసంవత్సరములక్రింద నీశతకము రచించి
 యుండును.

శ్రీ రస్తు.

పల్లిపాఠ్యతీశకృత

శ్రీరామరాఘవశతకము.

ఉ. శ్రీమహిజాకుచస్తబకసీమవిలిప్తపటీరకుంకుమో
ద్దామ! మృగీమదాగురుయుతస్ఫుటగంధవిశేష
వాసిత, స్థేమభుజాంతరస్థితవిచిత్రమణీమయ హార
వల్లికా, స్తోమ! గుణాభిరామ! పటుదోర్బల విక్ర
మరామ రాఘవా. 1

ఉ. భానుకులాబ్ధిసోమ! జితభార్గవరామ దయాభిరా
మ! స, జ్ఞానుపరీతబాహుధృతచాపవిముక్తశరాలి
గర్వయు, గ్దానవనాథయాథ మదఖండన భీమ!
సమస్తయోగి స, న్తానిత దివ్యనామ! రిపుమర్దన
విక్రమరామ... 2

ఉ. శ్రీధర కాళిదాసులను జిత్తమునం దిడి సన్ను
తించి శ్రీ, నాథకవీద్రముఖ్యులకు నమ్రుండనై
నుతియించి భక్తీనా, మోదక చంపకోత్పల స
మున్నతమకా శతకం బొనర్చెద, న్నాధులు మె
చ్చ విచ్చెదను సత్కృప గైకొను రామ... 3

చ. దశరథరాట్కుమార! భవతాపనిరాకరణప్రచార!
స, త్కుశికతనూజ బోధిత సుగోప్యతరోజ్జ్వల
మంత్రవార! శ్రీ, పశుపతికార్తుకాస్పటనభాసుర
బాహుయుగప్రసార! దు, ర్వశదశకంఠదోర్బల
నివార! దయాకరరామ... 4

ఉ. శ్రీరఘునీర! భక్తజనచిత్తసరోజవిహార! దీన
మం, దార! విరోధిదానవవితానవిదూర! మనోజ
సుందరా, కార! విసీల నీరదవికాసశరీర! విపక్ష
యూధకాం, తారకుతార! దుర్జనవిదూర! గుణా
కర రామ... 5

ఉ. రామ! విరోధిరాక్షసవిరామ! విరాజితనీలకంధర
శ్యామ! కృపాభిరామ! కలుషవ్రజమోచనామ!
సద్గుణ, స్తోమ! మహీలలామ! రిపుసూదనకామ!
దశాస్యఖండనో, ధ్దామ! సరోజమిత్ర సమధామ!
పరాక్రమరామ... 6

చ. జలరుహపత్రనేత్ర! చంద్రశాసన సుందరవేత్ర! హా
టకో, త్కలన కటిప్రసూత్ర! ఖరదైత్యమహావన
వీతిహేత్ర! దు, మ్ములుషలతాలవిత్ర! సుర
సంఘహృదంబుజమిత్ర! మేచకో, జ్వల ఘనగా
త్ర! యోగివనచైత్ర! జనస్తుతరామ... 7

చ. అసురమదప్రభేద! యచరేంద్రసమర్చితపాద! భ

క్త హృద్భిసజవినోద! దుష్టరిపువీర శ్రుతామిత
చాపనాద! రాక్షసపతిచిత్తభేద! రవిజాత విభీ
షణ సుప్రసాద! తాపసజనహృద్విమోద! నిజ
భక్త ఫలప్రద! రామ...

8

ఉ. రామ! కకుత్స్థవంశజలరాశిసముజ్జ్వలసోమ! సీ
రద, శ్యామ! త్రిలోకధామ! త్రిదశ ద్విషదీశ
వినాశనక్రమోద్ధామ! నిజాంఘ్రిభక్త జనతావ
నకామ! కృపాభిరామ! సుత్రామమణిప్రభాధగిత
ధామ! సురోత్తమ రామ...

9

ఉ. సుందరజానకీ హృదయశుభ్ర సరోరుహవర్షినీశ!
సద్వందితసత్ప్రదేశ! బలవద్రిపునాశ! వినీల
వారిభృ, ద్భృందసకాశ! నిర్దళితభీకరదుష్కృత
జన్తపాశ! రాకేందుయశఃప్రకాశ! దనుజేంద్ర
గజాంకుశ! రామ...

10

చ. వనజదళాయతాక్ష! భవబంధవిమోచనదీక్ష!
ఘోరదుర్జనతతిశిక్ష! బాహుబలశౌర్య నిశాట
విపక్ష భండనా, ర్జునభుజపంచకద్విశతసూదనభా
ర్గవరామగర్వశా, సనకృతిదక్ష! దీనమనుజవ్రజ
రక్షక! రామ...

11

ఉ. మండితభోగిరాట్టయన! మర్దితపాపవితాన! చం
డకో, దండకళాప్రధాన! రిపుదారణశౌర్యవిరాజ

మాన! దో,ద్దండభరావనీన! ఖగరాజసమాహిత
యాన! పూతమా,ర్తాండకులీన! భక్తజనతావన
పావన! రామ. 12

చ. అతులితభక్తపోష! పరమార్థవిశేష! మణీమయ
ప్రభా, వితతవీభూష! సర్వకపివీరదయాపరితో
ష! నామవా,రితసకలప్రదోష! శబరీలలనామృ
తదాభిలాష! వా,క్పతిహృదయాబ్జపూష! రిపు
భంజనపౌరుష! రామ... 18

చ. అతులితభాగధేయ! జలజాప్తతనూజసహాయ!
భక్త సం,తతవరదాయ! దీనజనదానవిధేయ! సు
వర్ణకుండల,ద్యుతి సముదాయ! మేచకపయో
ధరకాయ! కబంధదైత్యసం,హృత సదుపాయ!
తాపససుహృత్ఫలదప్రియ! రామ... 14

చ. పవనతనూజరక్షణ! భవవ్రజశిక్షణ! దీనపోషణ!
ప్రవిమలకుంతలాభరణ! పద్మదళేక్షణ! సత్యభాష
ణా! రవికులభూషణా! త్రిదశరాట్ హృదయాం
బుజపూషణా! మునీ, ట్సచనవిఘాతరాక్షసవిదా
రణకారణ! రామ... 15

ఉ. అండజరాట్టురంగ! దనుజాధిపదర్పవిభంగ! యో
గి హృ,త్కాండజభృంగ! వానరవితానలసత్క
రుణాంతరంగ! కో,దండశరప్రసంగ! దురితాట

విపావకవిస్ఫులింగ! మా,ర్తాండజమానసాంబుజ
పతంగ! భుజాంగద రామ... 16

ఉ. నారదగానలోల! మునినాథసమాజమనోనుకూ
ల! దు,ర్వారబిడౌజనందననిఘాల! నిరంతర ధర్మ
శీల! శృం,గారసువర్ణ చేల! మణికాంచనకుండల
కాంతిజాల! వి,స్తారదయాలవాల! రిపుసంఘ
నవానల రామ... 17

ఉ. అంబుజనేత్ర నీదుచరణాబ్జయుగంబులు నాదు
మానసా,బ్జంబున నిల్పి సాధుజన సమ్మతిగా రచి
యించు పద్యకా,వ్యంబునఁ దప్పులుండిన భవత్కృ
పచేతఁ దొలంగిపోవె పం,కాంబువు చిల్లవిత్తున
నవామలమైనటు రామ... 18

ఉ. అండజవాహనుండు కనకాంబరభూషితుఁ డవ్య
యుండు వే,దండవరవ్రదాయుఁ డరితండదవా
నలుఁ డద్రిజేశకో,దండవిఖండనుండు నగు దైవ
ము సీవని నమ్మియుంటి బ్ర,హ్మాండ సహస్రనా
యక! హరాబ్జజ సన్నత! రామ... 19

ఉ. శ్రీమహానీయమూర్తికి, విశేషవచః పరిపూర్తికి,
న్తహేమా, ద్దామదయానువర్తికి, నుదంచితకీర్తికి,
రామమూర్తికి, న్వేమరు సాటిలేదనుచు వేడుక
ఘంటికమ్రాతలొప్పనీ, నామముదిక్కులన్వినఁగ
నంగ నొనర్చెద రామ.... 20

- ఉ. గ్రక్కునఁ గాలకింకరనికాయముదాయఁగ నం
తలోన ము,న్తిక్కిలి వాతపైత్యములు మించఁగ
నప్పుడు నికదలంపఁగా, నెక్కొనదాత్త మీస్తర
ణ నే నొనరించెద నిప్పుడే మది,న్తక్కువతోడఁ
బ్రోవు మిఁక నారదవందిత రామ... 21
- ఉ. కుక్షి నజాండపంక్తు లొనఁగూర్చి జనంబులఁ
బ్రోది సేయఁగా, దక్షుఁడవీవప్రోచుటకుఁ దండ్రీవి
సీతనయిండ నన్ను సం,రక్షణ చేసి జన్మజలరాశి
తరింపఁగఁజేయుదంచు నే,దీక్షవహించినాఁడఁ గడ
తేరఁగఁజేయుము రామ.... 22
- చ. బలమదగర్వభావమున బాహుయుగోజ్జ్వలదు
ష్టకర్తుడై, జలనిధిదాఁగియున్న శ్రుతిచౌర్యవిసీ
తుని రాక్షసేంద్రునిం,జెలఁగివధించి వేదములుచే
కొని బ్రహ్మకు మత్స్యమూర్తివై,వెలయఁగనిచ్చి
ప్రోచితివి వేడుకమీఱఁగ రామ... 23
- చ. మహితసుధాబ్ధిభాండముగ, మందరశైలము మం
థనంబుగా,నహి తరిత్రాడుగాఁగొని సురాసురసం
ఘము వార్ధిఁదర్వ ని,మ్మహిచలియింప దిక్కరులు
మానుగ భీతివహింపఁ గూర్తమై, విహితముగా
ధరాధరము వేడుకనెత్తవెరా మ.... 24
- చ. ప్రబలమదాతిరేకమున బాహుయుగోద్ధతి పెం

పుమీఱఁగ, నిబుధవరేణ్యఁబట్టి పరివేదనచే
నలయించి క్రూరత, నిబిడధరాతలంబు కడు
నేర్పునఁజుట్టిన హేమనేత్రునికా, సబలతఘో
ణివైతునిమి సంభ్రమమొందవె రామ.... 25

చ. శుంభదనర్గళప్రబలశోభిత వీరనృసింహమూర్తివై
స్తంభమునందున న్వెడలి దారుణవిక్రమబాహు
శక్తి ను, జ్వంభణచేమదాన్వితకుచేష్టుని దుష్టు
నిఁ బుత్రఘాతుకు, స్తంభనమొప్పుఁ ద్రుంచి సుతు
కోర్కు లొసంగినరామ... 26

ఉ. పాదయుగంబు భూగగనభాగముల నృసింహఁ
జేసి స, మ్మోదమున నృలీంద్రుని నమోఘచమ
త్కృతితో నణంచి దే,వాదిమునీంద్రులెల్లఁ గొ
నియాడఁగ ధారుణి వజ్రికిచ్చి సం, పాదితదివ్య
కీర్తివగు వామనమూర్తివి రామ... 27

ఉ. వీరభుజప్రతాపపృథివీశుల నిర్వదియొక్కమాలు
నే, పారఁగఁద్రుంచి పార్థివజనావళి రక్తముచేఁ బి
త్పక్రియల్, సార మొనర్పఁజేసి త్రిదశప్రజ
మెన్నఁగ విప్రకోటికీకా, ధారుణిధారవోసితివి
తథ్యము భార్గవరామ... 28

చ. తరణికులంబునకా దశరథక్షితిభర్తకుఁబుట్టి జాన
కి, నృసింహయమొంది కానననివాసముచేసి విరాధ

దైత్య సం, హరణమొనర్చి వానరసహాయము
గైకొని పంక్తికంఠుని, స్థురమునఁ బట్టిత్రుంచితివి
తోయజలోచన రామ... 29

చ. వెలువక నాప్రబలంబుఁడొగి వెన్నుననిన్ను ధరించి
యాడఁగా, నరుగఁగ వానిమాయఁగని హస్తతలం
బునఁ దద్దురాత్తుని, నిరమఁబగిల్చినావు కురు
సింహునిగర్వమణంగ నాఁగటన్, గరిపురమెత్తు
సీరివి జగన్నుతదైవము రామ... 30

చ. యదుకులదుగ్ధసాగరసుధాకరుడై దగుకృష్ణ
మూర్తివై, ముదమున లోకబాధకుల మూర్ఖబక
ప్రముఖాసురాదుల, న్నదనమున న్వధించి శిశు
ఘాతుకుదుష్టునిఁ గంసుఁద్రుంచి పెం, పాదవఁగ
న్సుగ్రసేనునకు నుర్విసాసంగిన రామ... 31

చ. త్రిపురములం దహింపఁగ సతీశునికస్త్రమ వొచు
నంతపైఁ, ద్రిపురసతు ల్భ్రమల్ గొనఁగఁ దేజు
న రావిని యావరించి త, ద్విపులసతీవ్రతంబు వి
డిపింపఁగ నీవిటుబుద్ధరూపుడా, ల్చిపుడిల నెన్న
శౌర్యమతి వీవె మురాంతక రామ... 32

చ. ధరణినిఁ గల్కిరూపమును దాల్చిజగంబుల దుష్ట
వర్ణసం, కరమనుజాళిఁజూచి తురగంబును నెక్కి
దురంతదంభము, ష్కరుల హరించి బాహుబల

శౌర్యసముజ్జ్వలదుగ్రశక్తివి, స్ఫురణవహించి స
జ్జనులఁ బ్రోతువు నీవిఁక రామ... 33

చ. పరమదయాంబురాశినినుఁ బల్కులు మామకమా
నసంబునన్, నిరతము సన్నుతించెదను నిత్యము
నన్లపఁజూచి ప్రోవుమీ, శరణనివేడితి నిన్విమల
సారసనాభ సురేంద్ర సేవితా, తరణిశశాంక
లోచన శతారధరస్తుత రామ... 34

ఉ. సూరిజనాళిపాల! మణిశోభితకుండలకాంతిజాల!
య,క్రూరమనోసుకూల! శరకుండసితాజ్జయశో
విశాల! బృం,దారక హృద్విలోల! విబుధద్విష
దీశవిఫాల! పాపసం, చారవిపక్షకాల! మురసా
శ్వఘునినాలరామ... 35

ఉ. తల్లి వితండ్రివీవ! పరతత్త్వము నీవ! సఖుండవీవ! నా,
తొల్లిగురుండవీవ! హతదోషుండవీవ! పరుండ
వీవ! సం, పుల్లసరోజనేత్ర! పరిపూర్ణదయాం
బుధి వీవ! మేదినీ, వల్లభదైవమీవ! యపవర్గశు
భప్రదరామ... 36

ఉ. పూరిశరంబుగావిడువ భూరిభయంబున మూఁడు
లోకముల్, చేరి చరింప రక్షకుఁడు చిక్కక
యున్నఁ గలంగిత్రాతగాఁ, గోరినకాక దానవుని
కోర్కూ లొసంగితివయ్య నీదు దు, ర్వారమ
హత్త్వ మెన్నఁగ సురాళికశక్యమురామ... 37

ఉ. పొంచి రఘూద్వహుండు ధనువు స్థూణరావమొ
నర్చి లక్ష్మ్యము, స్థాంచి మహోగ్రదివ్యవిశిఖం
బున భూస్థలిఁ గూల వాలిభం, జించి పతంగపుత్ర
కునిఁ జేకొని రాజ్య మొసంగి వాని క, భ్యంచిత
లీలఁ గామిత వరాళినొసంగవె రామ... 38

చ. కడువడితోడ మీపనులఁ గాంక్షజనింప సమీ
హితేచ్ఛచే, నుడుగక వాలమం దిడి మహో
ర్జితనైకతజాల మంబుధి, నిడువక వేయున
య్యుడుత వీవు పయిం దొరలాడఁ జేతితోఁ,
దడయక దువ్వి బ్రోచితివి దైత్యవిభంజనరామ.

ఉ. వాచవిఁగొన్న తియ్యని నవాయతపక్వఫలంబు
లాత్తకుఁ, నీచము గాఁ దలంపకయ నిస్తులలీల
భుజించి ప్రీతిచే, గాచఁ దలంచి యిష్ట శుభకా
మఫలంబు లొసంగి వేడ్కతోఁ, గాచవె సత్కృ
పక శబరి కామిని నీవిల రామ... 40

ఉ. శ్రీకర పుణ్యమూర్తి వని చిత్తమునందు మునీంద్రు
లెల్ల నీ, రాకను గోరియుండి మదిరంజిలుచుకొ
వినతాంతరంగు లై, చేకొనఁ బూర్ణశీతకరుఁ
జేరు చకోరనికాయమట్ల నీ, ప్రాకట సత్కృ
పోన్నతికిఁ బాల్పడియుండరె రామ... 41

ఉ. నక్రమవక్రవిక్రమమునం జలమందుఁ బదంబుపట్టి

ని,ర్వక్రతతోఁ బెనంగఁగను వారణరా జతిభీత
చిత్తుఁడై, చక్రిహరి రమేశ నను సత్కృప
సేయు మఁటన్న నక్రమున్, జక్రముచే హరించి
గజసత్తముఁ బ్రోచినరామ... 42.

ఉ. లేగల గోపబాలకుల లీల విరించి హరింప వే
డ్కచే, బాగుగ బాలురన్ బళుల బ్రహ్మల సృష్టి
యొనర్ప భీతిలోఁ, దూఁగఁగ ధాతమ్రొక్కిన
విదోషునిఁజేసితి వట్టి సత్కృప, న్వేగమె నాపయిం
బఱపి వేమఱుప్రోవుము రామ... 43

ఉ. గోవుల గోపబాలకుల గోపికలన్ వెసఁజొట్టి
ముట్టుచున్, గావురు రీతిచే బొదివి కారుపా
గల్ గుమికూడ భీతులై, గావుము కృష్ణకృష్ణ
యనగమ్యదవాగ్ని హరించి సత్కృపం, బ్రోవవె
మున్ను వారల నిరూఢిగ సంభ్రమ రామ...

ఉ. అండలఁ జేరకుండ భుజగాధిపు బైఁ బవళించి వెం
టరా, కుండ ఖగేంద్రవాహనముగూడి వసించెడి
పట్టు చూడరా, కుండఁ బయోధిమధ్యమునఁ
గూర్చివసించితి వింక నెట్లు నీ,దండకుఁ జేరుట
ప్పు నింక దైత్యవిభంజనరామ... 45

చ. పరమదయార్థమూర్తివని ప్రస్తుతిచేయఁగఁ
బల్కవేమయో, సరసిజనేత్ర! మీచరణ సారస

భక్తుని నార్తచిత్తునికొ, గరుణ యొకింతలేక యి
టఁ గావకయున్నను జూచి నిన్ను నిద్ధరణిఁ గృ
పామయుండ వని దల్తురె భక్తులు రామ... 46

ఉ. వేదచతుష్టయంబునను విశ్రుతమైన భవత్ప్రతా
పము, న్వాదన చేయఁజాల మిము వాసిగ నమ్మితి
నయ్య దాసులకొ, వేదనసేయనేల దయ వేడుక
వుట్టదె యింక నేమొకో, యాదరమొప్పఁ బ్రోచు
టకు నర్హతలేదొకొ రామ... 47

ఉ. దాసుఁడనంటి మీకథ లుదారత నేను దలంచు
చుంటి నేఁ, గాసుగుగవ్వకైనఁ గొఱగాని మను
ష్యుఁడ సంతతంబు నే, వేసటలేక నిన్ను మొఱవె
ట్టచు వేడిన రావదేమయా, భాసురచిద్విలాస
గతిఁ బాటెల నీవిక రామ... 48

ఉ. సారథివై సదాప్రియ విశాలుఁడవై హితబాం
ధవుండవై, తారకమూర్తివై పరమధన్యుఁడవై
కరుణారసుండవై, భూరిగుణాభివైనను విముక్తు
నిఁ జేయుమఁటన్నఁ బార్థునిం, పూరఁగఁ బ్రోచి
తీవె పురుషోత్తమ నీవిక రామ... 49

ఉ. ఎంతనియెంతు నిన్ను మఱియెంతని దూరుదు
సాధువృత్తిచే, నెంతని విన్నవింతు నిక నెంతకు
నిన్నినుతిప్రసంగమే, నెంతగఁజేసినకొ మనస దేల

కరంగదదేమి భారమో, శాంతదయాసముద్ర
జలజాతవిలోచన రామ.... 50

చ. పతితుండఁ బాపమానసుండ భక్తివిహీనుండఁ
బాపకర్తుండ, న్నతిరహితుండ లాలసుండ మానవి
దూరుండమ త్తచిత్తుండ,న్వితతమతప్రదూషకుండ
విశ్రుత సజ్జన సంశకుండ దుష్కృతుండను నన్ను
సత్కృపను శీఘ్రము ప్రోవవె రామ.... 51

చ. నలినదళాయతాక్ష!రవినందనవాయుతనూజరక్ష!
స,త్కలిత విశాలవక్ష ! వినుతాఖిల దానవనాథ
శిక్ష! దుష్కలుషవినాశదక్ష ! బలశౌర్యవిరాధ
విపక్ష! యోగిరా,ట్పలలితకల్పవృక్ష! ఘనసద్గుణ
లక్షణరామ.... 52

ఉ. శ్రీరఘువంశతోయనిధి శీతమయూఖుండు సేవ
కామర,త్క్టౌరుహుం డద్రిజాదయితచాప విఖం
డనుం డప్రమేయుండున్, సారసనాభుండే కృపను
సారెకుం బ్రోచునటంచు మీపదాం, భోరుహ
ముల్ మదిం దలఁతు భూమిసుతావర రామ.

ఉ. శారదసీరదేభరిపుశర్వసుపర్వ గజాశ్వభారతీ,
తారతుషారహీరకలధౌతమహీధరనాకవాహినీ,
పూరమరాళ దేవవృషపుంగవకామగవీసుధాబ్ధి
మం,దారఫణింద్ర శుంభదవదాత యశస్కర
రామ.... 54

చ. మనవి వినంగరాదె పరమార్థవిశేషముచూప
రాదె నీ, మనమున నిల్పరాదె సుకుమారసుల
క్ష్యము చూపరాదె నా, వినయము చూడరాదె
టవె వీనులకు నివసనింపురాదె యో, సనజదళా
యతాక్ష ననువారకప్రోవవె రామ... 55

ఉ. యవ్వనవేళలందున మదాంధుడనై కుజనోరు
సంగతికొ, దవ్వులఁజేరి దుష్టషయ తత్పరతం గడు
దుష్టబుద్ధిచే, నవ్వుచు రౌరవాదుల ఘనంబుగఁ
గూలెడు దుర్తనీషినై, క్రొవ్వుచు నీపదంబు మ
దిఁగోరకయుంటిని రామ.... 56

చ. నిరతము నీపదాబ్జములు నిక్కముగా మదిలోన
నిల్పెదకొ, పరమదయాసముద్ర నను పాలనసే
యఁగ నీవె సుమ్ము భా, సురగతినాదు నేరములు
శ్రోత్రపథంబునఁబెట్ట కిప్పుడే, ధరధరధీర! పోషిత
మదావళ నాయక రామ... 57

ఉ. దానవవైరులందఱును దైత్యులకై త్రిదివంబుఁ
బాసి యో, దీనశరణ్యమూర్తియని దీనత నిన్దొ
నియాడ వారికిం, పూర మహాదరంబున సముజ్జ్వ
లమోదముతోడ దైత్యరా, త్సేవలఁజంపి దైవము
ని సిద్ధులఁబ్రోచిన రామ... 58

ఉ. నే భవదాశ్రయండు ఘననిర్మలదాతవు నీవె యం

చు ని, న్నేభజియింతునయ్య మఱియేగతికైన
ను సాక్షి నీవయో, శోభనసంపద న్నిగులఁ జొన్న
డఁజేయను నీవె గావునన్, లాభమొసంగనమ్మి
తిని లంపట దీర్పుము రామ... 59

చ. తనయులఁ బెంచు తల్లివలెఁ దాలిమిగల్గిన తండ్రి
కై వడిన్, ఘనముగ దీనసంఘములఁ గాచు నృపా
లకురీతి నీవు న, న్ననవరతంబు దాసుఁ డని యం
చిత భక్తి విలాసవైఖరి, స్తనమున సంఘటించి
దయమానుగఁ బ్రోవవె రామ... 60

ఉ. ఏనిరుపాధికుండ నని యెంతయువేడినఁబ్రోవ వం
తటం, బూనికతోడ నన్నుఁ బరిపూర్ణదయారస
దృష్టిఁజూడవే, మానితనీతిసాంద్ర! యసమాన
పరాక్రమ! భక్తసన్నతా, ధీనయశౌర్యధుర్య! జ
గతీతనయేశ్వర రామ... 61

ఉ. చూచితి గౌతమీ నదినిఁ జూచితి భద్రనగాధి
రాజ ము, స్థూచితి జానకీసతినిఁ జూచితి వాయు
తనూజముఖ్యులం, జూచితి నిన్ను లక్ష్మణునిఁ జూ
చితి శత్రునిషాదనాదులం, జూచితి పూర్ణభావ
మున మాటిగ నిన్నును రామ... 62

ఉ. కామముగోరి సంతతవికారమున న్బడి క్రోధయు
క్తులై, వేమలు లోభమున్విడక వెంటనె మోహ
మదాతిమత్తులై, యేమర కిన్న రాధములు హే

చ్చగుమత్సరభావలోలులై, నీమఱుగందరట్ల
గుట నేను భజింతును రామ... 63

ఉ. పూసల సూత్రముందు గతిఁబూని జగంబున నీదు
రూపమున్, దాసులకబ్బుఁగాక మఱితావకలీల
లుచెప్ప శక్యమా, వాసిగ నీపదంబుఁ గనువారికిఁ
జింతన వేతలేదయా, రోసితి యీక శేబరము
రొంపినిఁ ద్రోయకు రామ... 64

ఉ. అండజగర్భజాదిబహుళాంగములన్నియునీటిపైఁ
గడుం, దండిగబుద్ధుదాకృతులుదాల్చిన నచ్చుఁద
లంచి సూక్ష్మమై, యుండుటగాంచు దెల్విఁగ
ను నుత్తములెవ్వరొ వారె నీవయా, పండితులైన
హరిలిటు ప్రస్తుతిసల్పరె రామ... 65

ఉ. దీనదయాలవాల! భవదీపితభంజనశీల! యార్త
స, మ్మానప్రమోదలీల! మునిమానసనృత్యవి
నోదఘేల! దు, ర్తానవరాడ్విఫాల! గజరాజహృద
జ్జసదానుకూల! ప్రాచీనమునీంద్రసంచయవిశేష
సుపాలనరామ... 66

ఉ. ఘోషజనానుమోద! ముచుకుందముఖార్చిత
పాద! భక్తిసం, తోషవచోవినోద! రిపుదోర్బ
లశౌర్యవిభేద! సత్యసం, భాషణవాద! దుష్టశి
శుపాలవిఖండనచక్రనాద! దు, ర్దోషఖరాసుర
ప్రముఖదుష్టనిఘాదన రామ... 67

చ. అతిదురవస్థలంబడి సదార్తుడనై మొఱవెట్టుచు
న్న మీ, మతికఱగంగబోవదిది మంచిగుణంబె?
భవత్కృపారసా, మృతజలబిందుసేచనము మి
క్కిలి దీనుడ నైన నాపయిన్, సతతముగల్గఁజే
యుమిక సాధుజనావనరామ... 68

ఉ. అన్యసుఖోపభోగములకాశలనొందుచు ముందు
గానకే, ధన్యుడనంచు దుర్విషయతత్పరతంగడు
హీనబుద్ధియై, యన్యమతాభిలాషకుల యాశ్రయ
మొంది పశుప్రవృత్తిచే, మాన్యభవన్తహామహి
మ మర్త్యుఁ డెఱుంగఁడు రామ... 69

ఉ. పావనమౌ భవత్కథలఁ బాల్పడి నే వినలేదు
ప్రీతిచే, భావములోన మీ చరణపద్మయుగం
బులు గొల్వలేదు సం, భావనచేయలేదు నిను
స్వాంతమునం దతినిష్ఠభక్తిచే, సేవయొనర్పలే
దు ననుఁ జేకొనిగావుము రామ... 70

ఉ. కామసుఖోపభోగములఁ గాముకులై యిహ
సౌఖ్యసంగులై, పామరచిత్తులై భవముఁబాయ
నుపాయము గానలేకయు, స్వేమఱుమోహవా
ర్ధిబడి వేదనలం బరితాపయుక్తులౌ, సోమరిపో
తులేగతినిఁ జూతురు నిన్నల రామ... 71

ఉ. శ్రీమహనీయచిత్తసరసీరుహసారసమిత్ర! జానకీ,
రామధరాధినాథ! రవికోటిసమానవిరాజమాన!

ను, త్రామసనందనాదినుత! దైత్యవిలుంతనఖాణ
తూణ! సం, గ్రామమహోగ్రదివ్యమణి కంకణ
భూషణ రామ...

72

ఉ. నీపదభక్తిగల్గి కడునిర్మలై నరకాదియాతన, వ్రీపి
తయుక్తిచే నణఁచి ధీయుతులై విలసిల్లువార లే,
తాపములొందరీపు భవతారకమూర్తివి నిన్నుఁ
గొల్తుఁ జి, ద్రూపభవత్పదాబ్జములు రూఢిగఁజూ
పవె రామ...

73

ఉ. నారదశౌనకాబ్జజసనందన మానసపద్మలోల డిం,
డీరశశాంకపారద పటీరసితాబ్జయశోవిశాల! దు,
ర్వారమృగాసురస్త్రముఖ వర్గవిఫాల! కుచేలర
క్షణ, పారకృపాలవాల! పరిపంథిదవానల! రామ.

చ. సనకసనందనాద్యమరసన్నత! భాస్కర వంశజాత!
కాం, చననవరత్న సంఘటితచారువిభూషణభూషి
తా! ప్రభం, జనసుతభానుజార్జిత! నిశాచరసం
హృత! నిర్జరేంద్రనం, దన! జితఘోరపాతకవితా
ననివారిత! రామ...

75

చ. చిలువనశించెఁగానమునఁ జిక్కె మదేభము మైన
సంబుకు, నొబ్బలుపుగ మీనువాచవికిఁ బోయియ
ణంగెఁ గృతానుదీప్తికిం, బొలసెనుసిల్లుతావికినిఁ
బోయిచెడె న్భ్రమరంబుగాననీ, ఖలగుణపంచకం
బులను గడ్చుటశక్యమె రామ...

76

ఉ. వంచనసేయవేల! యనివారితసత్కృపగావవేల!
న,న్నించుకచూడవేల! మది నెంచెద నీకథలెల్లఁ
జాల! నీ,వంచనచిత్తమేల! ననువాసిగఁ జూడవి
వాదమేల! మి,వైంచగ నేనుచాల మది నెంచు
చునుంటిని రామ.... 77

చ. సతతముమీసదాబ్జముల సన్నిధిగోరుచు సంప్ర
మోదులై, వితతసమస్తదోషముల వృత్తినణించి
యకల్మషాత్ములై, హితమగురామమంత్రమును
నిష్టమున న్బరియించువాడనే, యతులితభక్తి
నిన్నుఁ గొనియాడరె యుర్విని రామ.... 78

ఉ. ఎంతనిదూరువాడ నికనెంతకు నే వినుతించు
వాడ మీ,కెంతనిదెల్పువాడ నిపుడెంతకు
యాచనసేయువాడ నే, నెంతనియెంచువాడ
మఱియెంతగ నే మొఱవెట్టువాడ నా, చింత
భవన్తనంబున వసింపఁగఁ జేయుము రామ.....79

చ. ముదమలరంగ సద్గురువిభోధనచేఁ బరిపూర్ణచి
త్తులై, వదలక నీదునామరసపానమున స్తుదితాం
తరంగులై, సకమలభక్తిచే సతతశాంతితిరస్కృ
తభేదమోదులై, చెదరనిబుద్ధిభక్తు లిల సేవయొ
నర్తురు రామ.... 80

ఉ. దారసుతాళిరక్షణ కుదారమహీశులవద్దఁ జేరి వే
సారక మాటిమాటికిని సంస్తుతిచేసిన పాపసం

ఘము, ల్పారఁగఁదోల నిన్నొగి నుపాసనచేసెద
సంతసంబునన్, సారదయాప్తి గైకొనుచు సద్గతి
నీఁగదె రామ... 81

చ. జలధరచేహ నామనవి శ్రావ్యముగా వినకున్న భా
వము, దైలిసి మనంబులోనఁ గడుదీనత నొందుచు
నున్న నాయెడ, నైలఁగుటకై నిజంబుగ నిమి
లితనేత్రుఁడనొచు నెమ్మదిం, దలఁచుచు నున్న
నాతలఁపుఁ దప్పక దీర్పుము రామ... 82

చ. అనవరతంబు మీమహితు లాత్మగతంబున నిల్చి
గాదె స, న్తునివరులెల్ల యోగపరిపూర్ణసమాధి
వినిశ్చలాత్మలై, మనమున సన్నుతించుచుఁ బ్ర
మాద పరిశ్రమ లేమిలేక యే, మునుఁగుచును
న్వినోదముల మోదమునొందరె రామ... 83

ఉ. మోహరసాబ్ధిలోఁబడి ప్రమోదమున నిష్ఠావయా
తురంబున, న్నాహసధుర్యులై సతులసంగతులం
బడి తాపయుక్తులై, దాహము దీఱ నారిసుర
తంబులనే రుచిగాఁ దలంచి సం, మోహనిబద్ధులై
చెడిరి మూర్ఖులు భూస్థలి రామ... 84

ఉ. శ్రీకరభక్తచిత్త సరసీరుహ బంధురచంచరీక ను,
శ్లోక సురారివారక వసుంధరనాయక! రావణాంత
కా, ప్రాకటనిర్జరప్రముఖపాలక! కాంచనకుండల
ప్రభా, నీకఫలప్రదాయక! వినిర్జితపాతక రామ.

చ. తలఁచెద నీదుమంత్రము సదార్థినివృత్తికినిష్ఠసిద్ధి
కై, కొలిచెద జానకీరమణ కోరికదీర్చు ప్రసన్న
దృష్టికై, నిలిచెద నాత్మనిశ్చలత నీరజలోచన
మోక్షకామినై, పిలిచెద నిన్ను యోగిజనబృంద
ము గూడెద రామ... 86.

ఉ. అంగజసుందరాంగ విహగాధిపదివ్యతురంగ సా
ధుస, త్సంగ! ఫణాయతాంబుధినిషంగ! మదత్రి
దశాహితాబ్జమా, తంగ! మునిప్రసంగ! దురిత
వ్రజగాఢతమఃపతంగ! సా, రంగ! హృదబ్జ భృం
గ! సుహిరణ్యకురంగద! రామ... 87

చ. జలచరశంఖచక్రహలచాపగజాంకుశ నక్రచామ
రో, జ్వలహయపద్మ భృంగకులిశధ్వజ కల్పల
తాకిరీటరే, ఖలఁ జెలువొందు మీచరణ కంజ
పరాగము సోకినంతనే, శిలరుచిరాంగనామణి
గఁ జెన్ను వహింపదె రామ... 88

చ. జలదశరీరభాస మునిసంచయచిత్తనిశాంతవాస
మం, జలదరహాస రత్నమయశోభితకుండల సద్వి
కాస యు, జ్వలతరపీతవాస నవచంపకపుష్పస
మాననాస స, ల్లలితవిలాస రాసభబలాసురనా
శక రామ... 89

చ. భవహరమైన మీమహిమ భావగతంబున నిచ్చి
కీర్తనల్, కవివరులు నుతింప విని కల్తషఘో

రతమార్కమూర్తి యై, ప్రవిమలమౌ భవత్ప
దముఁ బ్రాపుగఁజేరెద నన్నుఁబ్రోవుమీ, శివకర
భక్తపాలన విశేషయశోజ్వల రామ... 90

ఉ. నిన్ననిశంబునుం బొగడనేరని నోరొకపాడుబొం
దఁగా, నెన్నదగుం దలంచుటకు నిత్యముగాని
కళేబరంబు పెం, పెన్నగఁ గొల్కితి త్తియన నెన్నఁ
బడున్ నినుఁజూడనట్టి యా, కన్నులు కుడ్యరం
ధ్రములుగావఁటె గన్గొన రామ... 91

చ. రయమున నీదుపూజను గరంబుగఁజేయని చేతు
లేల స, న్నయముగ నిన్నుఁగోరని మనంబది
యేల వినోదలీలల, న్నియతిగ నిన్ను నెంచని
మనీషయదేల దలంప నన్నియున్, నియతము
గావు భక్తులకు నెవ్వుదికెక్కవు రామ... 92

ఉ. కారణజీవకోటులకుఁ గాయములో వెలి మధ్య
మందు నిం, డారగనుండు దైవమని హర్షమునం
దగ నీదునామముల్, ధీరులకే నుతింపనగు దివ్య
తరాకృతివైన నిన్ను వే, మాటుగ శాస్త్రజాల
ములు మానుగఁబల్కవె రామ... 93

ఉ. నీపదపద్మరేణువుల నేరుపహాల్యయెటుంగుఁగాని
నీ, తావభయానకంబు లొగి దాసుల కెన్నఁడు
పెట్టరాదు నీ, ప్రాపునఁజేరి నిన్నెపుడు ప్రస్తుతి

చేయుచునున్న యట్టి నా, యాపదలెల్లఁ దోలు
టకు నర్హముగాదఁటె రామ... 94

ఉ. నీపదపద్మ రేణువులనేరు పహల్యయెటుంగుఁగాని
నీ,రూపము రావణానుజుఁ డెటుంగునుగాని
భవత్ప్రభావ మ, గ్రోపతి నారదుండెటుఁగు
క్రూరుఁడ నేఁ దెలియంగఁజూ నా, తాపము
లెల్లఁ దీర్చుటకు దాతవు నీవిక రామ... 95

ఉ. ఇష్టముతోడ మిమ్ము భజియింపఁగ నింతపరాక
దేల నా, యిష్టముదీర్ప మీమది కభీష్టముగాదె
భరించువారలే, కష్టముగాఁ దలంపనిక గావఁగ
నేరిక నిట్టికష్టముల్, నష్టమొనర్చి ప్రోవుమిక
నన్నుఁ బ్రసన్నత రామ... 96

చ. తనయుఁడవై దయారసతఁదారకమంత్రమునాకొ
సంగవే, యనవిని దేవహూతికి సమంచితమంత్ర
రహస్య మంతయున్, మనమున నిండఁజెప్ప కడు
మానితమోక్ష మొసంగినట్లనా, మనమునఁ గో
ర్కీదీర్చి నను మన్ననచేయవె రామ... 97

చ. నినుమదిఁ గోరినమ్మినను నేరము లెంచిన నేమిచే
యువాఁ, డను గృప నన్ను వేడుకను డాయగఁ
రావె యవస్థలన్నియు, న్తునుకొని మీకుఁ
దేటపడ ముందుగ నేఁ దగవిన్నవించితిన్, గనుఁ
గొని కావకున్న ననుఁ గావఁగ నెవ్వరు రామ.

చ. దొరవని నిన్ను నేఁగొలిచి దోసముఁ బాసితి
నింక నీవు నా, మొర వినవేల మాధవ! సము
జ్వలభూరికృపారసంబుచే, నరయవదేల ఘోర
దురితాంబుధియందు మునుంగఁజాల నీ, మఱుఁ
గునఁ జేరినాఁడ మటుమాయలఁ బెట్టకు రామ.

ఉ. నారదగాన లీన! ఖగనాయకయానవిభాసమాన!
వి,స్తారమహోగ్రదుష్కృత వితానవిదారణస
న్నిధాన బృం,దారకనాథవహ్ని హరిదశ్వసు
తాస్త్రపజీవనాధిరా, త్తాదుతరాజరాజ శివనారద
రక్షణ రామ...

100

చ. పరమయాసముద్ర భవబంధవిమోచన బాణ
తూణ వి, స్ఫురదరవిందనేత్ర సురపూజిత
కంఠలసద్విభూషణో, త్కరదశకంఠలుంఠ మగు
తావకకీర్తిలతాంగికంబురు, ట్పరములుగాఁగ
నాకవితసారె కొసంగెద రామ...

101

ఉ. శ్రీయుతకాశ్యపాన్వయ సరిద్వర శీతకరుండు
పల్లివం, శీయుఁ డనంగ నొప్పు నరసింహకవీంద్రు
న కాత్మజుండనే, నోయతులప్రభావ లసదుత్పల
మాలలు నీకొసంగెదన్, బాయక పార్వతీశుఁ
డను భక్తుఁడఁ బ్రోవుము రామ...

102

శ్రీరామరాఘవశతకము సంపూర్ణము.

ఈ రామప్రభుశతకము వ్రాసినకవి కాశ్యపగోత్రుఁడనియు కామేశ్వరాఖ్యుఁడనియు నిందలి మూఁడవ పద్యమువలనఁ దెలియుచున్నది. ఇందలిపద్యములు మనోహరమగునై లిలో ధారాశుద్ధిగలిగి కేవల భక్తిరసోద్దీపకములుగా నలరారుచున్నవి. ఇతరపద్యానుకరణము లీశతకమునఁ గొలఁదిగాఁ గలవు. కవితానువయోఽతిరేకంబునఁ గామాంధతచే వర్తించితినినియు జీవితమంతయు రాజసేవచే గడిపితినినియు బాల్యమున నార్జించిన విద్యావివేకాది కములను బరమార్థచింతనమున కుపయోగింపనైతినిని పశ్చాత్తాపము నొందుచుఁ బలవిందుచుఁ బద్యములు వ్రాసినటుల నాయాతావులఁ గలపద్యములు బోధించుచున్నవి.

శ్రీమన్నారాయణుని లీలావిశేషంబుల మానవులు పెక్కువిధంబుల వర్ణించుట సహజంబు. అందు నెక్కువఁగ శతకరూపముగ లోకంబున భక్తివర్ణనంబగపడుచున్నది. ఎందఱెన్ని విధంబులఁ గొల్చినను బరమేశ్వరుండు సర్వాంతర్యామియేగాన సముండయి యందఱఁ బ్రోచుచుండు.

ధారాశుద్ధియుఁ బరితాపవిధము జూడ నీగ్రంథము కవికిఁ దుదిపాత్రమనియే తోచును. పలుతావుల వ్యాకరణదోషములు గానవచ్చుచున్నవి. కేవల భక్తిపారవశ్యమునఁ బశ్చాత్తాప మొందుతఱిగూడ

ఛందోవ్యాకరణాదినిర్బంధశృంఖలలకు లోనుగావ
 లేనా యని కవి స్వతంత్రించినటుల నిందలివ్యాకర
 ణదోషములు తెలుపుచున్నవి. మొదటినుండి కడమ
 వఱ కీశతకము కవికిఁ దుదిగ్రంథమనియే తెలుపుచు
 న్నది. ఈకవి యశావనమునగోపాలీలాసుధాలహరి
 యనుప్రబంధము మూఁడాశ్వాసములుగ వ్రాసెను.
 ఈతనియింటిపేరు ప్రయాగవారనియు, వైదికబ్రాహ్మ
 ణుఁడనియు, సర్వేశ్వరపుత్రుఁడనియు నాప్రబంధ
 మునఁ గలదు. గోపాలీలాసుధాలహరి కేవలశృం
 గారరసముతోఁ దులతూఁగుచున్నది. గోపాలీలా
 సుధాలహరి రామతీర్థస్వామి కంకితము గావింపఁబ
 డుటవలనను కవివంశావతారాదికమువలనను ఇతఁడు
 విశాఖపట్టణమండలమునకుఁ జెందినవాఁడని యూహ
 చేయ వీలుకలుగుచున్నది. ఈశతకలిఖితప్రతిమాడు
 గులలోఁ జిక్కుటయుఁ గవి విశాఖపట్టణముమండల
 మువాఁడనుట కొకతార్కాణము. ఈకవి యిప్పటికి
 నూటయిలువదిసంవత్సరములక్రిందనున్న టులఁ జెప్పు
 చున్నారు.

ఈశతకము వ్రాతప్రతి మాకంపిన విశాఖపట్టణము
 జిల్లా మాడుగులవాస్తవ్యులు శ్రీయుత బీ. నీ. వై.
 నారాయణశర్మగారు వందనీయులు.

వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రులు ఆండ్ సన్స్.

శ్రీ రస్తు.

ప్రయాగ కామేశ్వరకవికృత

శ్రీరామప్రభు శతకము.

శా. శ్రీమత్తారకనామ రామ జయలక్ష్మీధామ నీలాం
బుగ, శ్యామా వైరివిరామ రూపలలితశ్యామా
వలీకామ సం, గ్రామోద్దామ రచింతు వృత్తశత
కగ్రంథంబు నీ పేర ని, ష్కా మాసక్తిని సావ
ధానమతి నాకర్ణింపు రామప్రభో. 1

శా. నానామానిజనార్చనీయ మగు నీనామంబు
సద్భక్తి స, న్నానోదారసలక్షణాంచితలసన్నతైభ
శార్దూలవృ, త్తానీకస్థితసూత్ర సూచితసువర్ణా
లంకృతప్రాప్తి సా, ధానాస్తద్వచనాళి హారగత
రత్నంబయ్యె రామప్రభో. 2

శా. శ్రీమత్కాశ్యపగోత్రసంభవుడ నుర్విదేవవం
శ్యుండ ని, ష్కామాసక్తుడ సత్కవిప్రియ
మతిం గామేశ్వరాభిఖ్యుడ౯, బ్రేమ న్నీకొక
వృత్తసత్కృతి సమర్పింతు స్వచోదోషముల్,
స్వామీ సత్కృపచేక్షుమింపు హరి నీలశ్యామ
రామప్రభో. 3

మ. తరుణీలాలసుండైన లోభమదనూతృక్యాదిమో
హక్రియా, పరుండైనఖలుండైన దీనివినిన
బాపాఘవిద్యేషియై, పరమాత్మైకవిశేషయుక్తి
మదినాపాదించి సుజ్ఞానత, త్వరుడౌ నిక్కము
నీకృపామహిమచేత న్నించి రామప్రభో. 4

మ. నరుండై పుట్టినవానికెల్లను భవన్నామంబు పాపా
ర్ణవో, త్తరణంబై ధరణిం జెలంగంగ ననంత
వ్యాప్తి నీనామసం, స్మరణం బెన్నఁడు జేయ
లేని నరజన్తం బేమిజన్తం బయా, పరికింప న్నశు
వైన మేలు కృతసద్భావంబు రామప్రభో. 5

శా. సంతా కూటముగాదె యంతయును సంసా
రంబుఁ జింతింప లో, సంతా దుర్మలినాకులంబె
కద మే సంతా మహారోగభీ, సంతాపాన్వితమే
కదా జగము నశ్యంబేకదా దీనికై, యెంతో
వ్యాఘ్రులఁ బొర్ల నేమిటి కయా యీజీవి రామ
ప్రభో. 6

మ. తనువు న్నమ్మగలేదు సంపదలపై తాత్పర్యమున్
లేదు దు, ర్జనసాంగత్యము గోరలేదు మది
సంసారంబుపై లేదు కాం, చనకాంతాదుల
ప్రేమ లే దితరవాంఛన్ లేదు నీపాదసే, వనమే

కోరుచు నుంటి నమ్ము మిఁక దైవం బాన రామ
ప్రభో. 7

శా. బంధువ్రాతము నమ్మలేదు సుతసంపత్ప్రియియన్
లేదు సం, బంధంబుల్ మదిఁ గోరలేదు మది
సంపర్కంబులున్ లేవు నీ, సంధానం బది నెవ్వది
న్నిలిఁగితిన్ సందేహమున్ లేకయా, గ్రంథం
బుల్ పదివే లిఁకేల నవమేఘశ్యామ రామ
ప్రభో. 8

శా. చేరన్ రాని మనుష్యులం గొలిచితిన్ సేవించితి
న్నీచులన్, గోరన్ రాని యభీష్టకామములఁ
బెక్కు ల్గోరితిన్ జాలు సం, సారవ్యాప్తులు
నీపదాంబురుహదాస్యం బాత్మఁ గైకొంటి న,
న్నేరీతిం దరిఁ జేర్చెదో గుణనిధి యిన్నేల
రామప్రభో. 9

శా. స్త్రీలోలైకవిశేషమత్తులు ధరిత్రీపాలు గామీఁద
వి, ద్యాలాలిత్యము లేక యున్నతటి తత్సంగ
త్యమున్ గీడగుం, శీలంబూడ్చి దురాశ వారి
దినము లేసించి సేవించి నే, జాలిం బొందితి
నిన్ను జెందితి దయాసంకల్ప రామ ప్రభో. 10

మ. కరిరాజుం గరుణించినా వెలమి గంగానందనుం
బ్రోచినా, వరవిందాక్షిని ద్రౌపదిన్ మనిచినా

వాధర్మరాజాదులం, బరమప్రీతులఁ జేసినావు
విదురు నాబ్బలించినా వింక న, స్వరుణం బ్రోవఁగ
దయ్య మ్రొక్కెదను మేఘశ్యామ రామప్రభో.

మ. మునిదారం గరుణించినావు శబరి స్తోత్రంబుఁ
జెందించినా, వినజున్ రాజుచుజేసినావు ధరణిన్
బృందారకస్వామిపు, త్రుని జీవింపఁగ జేసినావు
పదభక్తు స్థంభకర్ణానుజ, స్తుని లంకాధిపుఁ
జేసినావు దయ నన్నున్ బ్రోవు రామప్రభో.

శా. ఏనాఁ డాత్మఁడు పక్షిరాజు కవిరా జేనాఁటిచు
ట్టంబు లం, కానాథానుజుఁ డెన్ని నాల్గు హితుఁ
డాకంఠీరవాఖ్యాత్తజుం, డేనాఁ డాత్మకిరాతనేఁ
డవనిలో నేనాటిచుట్టం బయా, నేనే యన్యుఁ
డనైతినా పరసతీనిష్కామ రామప్రభో. 13

శా. నేరంబు ల్పరికించకయ్య వినుమా నేనేమియు
న్బల్కినన్, భారంబు న్నదినుంచకయ్య యింక నీ
పాదంబె దిక్కయ్య నీ, వారిం జేర్పఁగదయ్య బంధ
ములత్రోవం జెందసీకయ్య నన్, గారుణ్యంబునఁ
బ్రోవవయ్య నవమేఘశ్యామ రామప్రభో. 14

శా. నీవే తల్లివి తండ్రివి స్తురుడవు నిర్ణేతవున్
థాతవున్, దైవంబు నృతియు న్నదాగతియు
నానాబంధుమిత్రాదులు, నీ వేభాగ్యము భోగ్య

మున్నిఖలమున్నిత్యోత్సవప్రాతమున్, భావిం
పన్ మఱివేఱలేదు నతశుంభత్ప్రేమ రామ
ప్రభో. 15

శా. కాంతారత్నము నీతపై గుహునిపై కౌసల్యపై
నల్ల శా, కుంతాధీశునిపై సుమిత్రసుతుపై కుం
భశ్రవోభ్రాతపై, కంతుద్వేషివధూటిపై భరతు
పై కారుణ్యమున్నట్టి శ్రీ, కాంతా నాపయి ప్రేమ
నిల్పు మిఁక మేఘశ్యామ రామప్రభో. 16

శా. ఏమంత్రంబు జపించె పక్షికవిరా జేతంత్రముం
జూచి తా, నేముఖ్యాగమ మభ్యసించెను గిరా
తేశుండు నేశాస్త్రమున్, ప్రేమ డైచిత నేర్చె
ముక్తిపదవీశ్రీదంబు నీపాదసే, వామాత్రంబె
సమస్తజీవులకు దైవస్వామి రామప్రభో. 17

శా. వేదంబుల్ నిజమైన ముఖ్యముగ నీవే దైవమైన
నృప, త్పాదంబుల్ శుభదంబులైనను భవన్తం
త్రంబు పాపాఘవి, చ్ఛేదం బైనను నీదునా
మము శుభశ్రీతాపహంబైన యెం, దేదీ ముక్తికి
సందియంబు సకలోర్విశేంద్ర రామప్రభో.

షా. సతులంచు న్సుతులంచు మాతలనుచుం జామా
తలంచున్నిజా, శ్రితులంచున్ హితులంచు
భ్రాతలనుచున్ చెల్లెల్లటంచున్ కుల, స్థితు

లంచున్ జనకాదులంచును మహిన్ జీవా
త్తకున్ బంధసం, తతి సంపర్కము లెన్నిగూ
ర్చితి వయా కంజాక్ష రామప్రభో. 19

శా. రేతోబిందువు కాంతగర్భగతమై వృద్ధిన్ జరా
యుస్థితిన్, జైతన్యంబు వహించి పాదముఖనా
సాహస్తముఖ్యాంగసం, పేతంబై తనుబాల్య
యావనజరావేషంబులం జెంది వి, ఖ్యాతిం
బొంది చరించు నీమహితమాయం గాదె రామ
ప్రభో 20

మ. ఉరుబీజంబు మహీగతంబయి పయోయోగం
బుచే సూకరా, కరరూపంబు వహించి పత్రఫల
శాఖాపుష్పసంశోభియై, తరువై నిల్చిఖగాదిజంతు
నివహిం దారై కసంస్థాయై, ధరణింబొల్చుట
నీమహామహిమచేతం గాదె రామప్రభో.. 21

మ. జననీగర్భమునందు గొన్నిదినముల్ సంతాప
మొందించి చ, య్యన జన్మింపఁగఁజేసి శైశవము
బాల్యంబున్ వయోవృద్ధతా, దినదీనాకృతులం
ఘటించి నిజమకా దేహంబులోఁ బ్రాణికిన్, ఘన
వేషంబు లివెన్నిఁ గూర్చితి వయా కంజాక్ష
రామప్రభో. 22

శా. హేయోద్యోగకళా విలాసముల బోయెన్

బాల్యభావం బయో, ప్రాయం బెల్లను కామినీ
సురతదుర్వ్యాపారతఁ నిష్ఫలం, బాయెఁ
బోయెను కాయపాటవము మిథ్యామోహ
ముల్ హెచ్చె నే, యేయోగంబులుఁ జాలు
చాలు నిఁక నీవేదిక్కు రామప్రభో. 23

— శా. ఆయుర్దాయములోన నర్థము చనెఁ వ్యర్థం
బుగా నిద్రచే, బోయెఁ బాల్యముచేత కొంత
తరుణీభోగేచ్ఛచే యశాన, ప్రాయం బెల్లను
వోయె దుర్భరజరాభారంబుచే వార్ధకం, బా
యాసప్రదమయ్యె సత్కియలు చేయంజాల
రామప్రభో. 24

మ. మదనద్వారవిలాససౌఖ్యములుప్రేమం జూచితిఁ
రోచితిఁ, మదిరాక్షికుచపర్వతోపగతశీమా
వాసముం జేసితిఁ, వదలెఁ మోహము నీత
నూభవుఁడె నానావ్యాప్తులం బెట్టె నె, మ్మది
నెవ్వారి భజింప నీవెగతి శ్రీగున్నామ రామ
ప్రభో. 25

మ. యువతీనాభిబిలంబు సత్కుచపదంబో నాతి
నూఁగారు నా, గవధూటీతీలకంబో నెమ్మొగము
పొంకంబో సహస్రారమో, చవియకా మోవిర
సంబు చెన్నగు సుధాసారంబో కాంతామణిఁ,

గవయఁ యోగికి ముక్తికాంత యగునా
కాంతింప రామప్రభో. 26

మ. తరుణీపీనపయోధరోద్ధతులచేతఁ రాపడెఁ పె
న్నరం, బు రతిశ్రాంతినిశాతబాణహతి నెన్నుల్
గుండ పిండయ్యె సుం, దరులం జెందినసౌఖ్యమిం తె
సరి మీఁదం గీడదే మున్నదో, దరిలే నాపద
బొందఁ జాల గతి మీఁదఁ నీవె రామప్రభో.

శా. నానాదుర్వ్యసనంబులం దిరుగుచు న్నాళీ
కపత్రేక్షణా, ధీనవ్యాప్తులఁగాలమెల్లఁ గడచెం
దెఁ మేనువత్రిలై వృద్ధానారీపతిదేవతా యనె
దుశాస్త్రంబన్న చందంబునఁ, జ్ఞానం బిప్పుడు
గల్గె ముప్పున దయాసంకల్ప రామప్రభో. 28

శా. వేదాభ్యాసముచేసిశాస్త్రముల నుద్వేలంబుగా
జేర్చి దు,ర్వాచంబుల్ సఫలంబుఁ జేయుచు
నృపద్రవ్యంబులం. గోరుచుఁ, గాదంచు న్నచు
నంచు ధిక్కరణముల్ గావించు విద్వాంసులం,
దేదీ భూతదయాళుతాసమత వాగేకాక
రామప్రభో. 26

మ. వ్యసనాసక్తి వధూటికాజనముపై వాగ్విత్తి
విత్తంబుపై, పసగా నెవ్వైయి భక్తిచిహ్నములు
దోషఁ నోరుతోడేలు నె, న్నొసలుఁ భక్తుఁ

డటన్న చందమున నెంతో కైతవాకారులై,
పొసఁగఁ గాలము బుచ్చు మాదృకులతప్పుల్
నైపు రామప్రభో.

80

శా. నానాయోనులయందు దూఱితిని నానాగర్భ
ముల్ జేరితిన్, నానావస్తువులన్ గ్రహించితిని
నానాదేశముల్ సూచితిన్, నానాజాతులఁ
జెందితిన్ విసికితిన్ నామీఁద కారుణ్యమున్,
రానిష్ఠా యికనైన గర్భగుహ దూరంజాల
రామప్రభో.

81

శా. నీమంత్రంబె జపించి నిన్నె మదిలో నిత్యంబు
భావించి నీ, నామంబే స్మరియించి నీపదములన్
సద్భక్తిః బూజించి ని, స్కామాసక్తి భవత్క
థాశ్రవణమున్ గావించు ధన్యాత్ము లీ,
భూమిన్ బావనమూర్తు లాఘనులనే పూజింతు
రామప్రభో.

82

మ. హరుపై నైనను దైత్యసంహరునిపై నైనన్ సదా
భక్తిను, స్థిరవృత్తిన్ ఘటియించి తత్పదములన్
సేవించి సద్వృత్తిత, త్వరులై దూషణమాని
యాషణలపైఁ దప్పించి వర్తించు స, త్పురుష
శ్రేష్ఠుల నీగతిం దలఁచి నే పూజింతు రామ
ప్రభో.

83

మ. చలమా నాయువు యశావనంబు మృగతృష్ణాసీ
రపాసీయకాం, తులు సంసారసుఖంబు లంగనల
సాంగత్యంబు లంతర్విషో, జ్వలమృష్టాన్నము
లంబుబుద్బుదము లీచాంచల్యమా సంపదల్,
కలలోనైనను వీని నమ్మదగునా కంజాక్ష
రామప్రభో. 84

మ. ధనగర్వంబున కొందఱున్ మహితవిద్యాగర్వలై
కొందఱున్, ఘనరాజ్యోన్నతి కొందఱున్ కుల
బలఖ్యాతిప్రభారూపయా, వనగర్వంబునకొంద
ఱున్ నిశుభజింపన్లేకమాధ్యంబునన్, జననంబుల్
విఫలంబుచేయుదురు భాస్వద్ధామ రామప్రభో.

మ. ఉదయం బస్తమయంబటంచును మహోద్యో
గంబుచే వాసరం, బిదిమాసం బిదివత్సరంబనుచు
దుర్వృత్తిన్ బరిభ్రాంతులై, యిదిరాత్రిందివమం
చుమూఢమతినిం తేకానికాలాహించే, తుదినాయు
క్షయమాటకాసరు మహాదోస్సారరామప్రభో.

మ. తమపూర్వుల్ మును జావఁగా వినిరొ లేదో
మృత్యు వెవ్వారికిన్, యముఁ డెవ్వారికిఁ జొట్ట
మా తనువపాయాభావమా! దేహగే, హము
లున్ శాశ్వతమా! నరాధము లిక్కేలా గొల్తు
రుర్వీశులన్, సుమసామ్యుబగు లక్ష్మీగోరి తను
వుల్ శోషింప రామప్రభో. 87

శా. ఎందుంజూచిన కాయమెల్ల మలినంబే లోనిసౌ
రభ్యమే, మందున్ దుస్సహార క్తమాంసమల
మూత్రాసహ్యమే దానితోఁ, బొందెనన్ సత
మా! గదాన్వితము తేపో నేడొ పోనున్నదీ,
బొందిన్ నమ్మగరా దింకేటిదరివై భూజంబు
రామప్రభో. 38

శా. ఎన్నాళ్లుండుదు రేమిచేయుదు రొణో యేసౌ
ఖ్యముల్ గాంతురో, నిన్నన్తొన్నను జచ్చువారిఁ
గనరో నిర్తోహముం జెంద ర, న్నన్నా మానవు
లెంతమూఢమతు లన్నా నిన్ను సేవింప రా, పన్న
త్రాణధురీణ! శాశ్వతమొకో! భాగ్యంబు రామ
ప్రభో. 39

శా. మందు ల్తానులు వేల్పు వైద్యులు మణుల్ మం
త్రంబులున్ దంత్రముల్, బొంది నిల్వఁగఁ జా
లునా! యమునితోఁ బోరాడునా! ధాతవ్రా, తం
దప్పించునొ యాయువొక్కక్షణమాత్రంబైన
యెక్కించునో, మందాత్తుల్ గనఁ జాల రీగతుల
శ్రీమన్నామ రామప్రభో. 40

మ. తనుగర్భంబున నున్న వాఁడు మలమూత్రస్విన్నుఁ
డై శైశవం, బున సంతాపము నొందునాఁడు క
నునమ్ముల్ మూసి నిద్రించువే, శను నేపుణ్యుఁడు.

ప్రచీనాఁడొ యతఁ డేలాగుండిన న్బ్రోవఁడా,
మనుజుం డన్యుని జేరి వేడినను క్షేమంబౌనె
రామప్రభో. 41

మ. నృపులం గొల్పుట బేరమాడుట మహీభృద్వా
సముల్ నీచసే, వ పరావాసము జ్ఞాతివైరము
మహావారాసిపై నేగుటల్, కపటత్వంబున వే
షధారియగుటల్ సంసారి కీకృత్యముల్, కృప
ణత్వంబున సేయునీతి యివి భుక్తింగోరి రామ
ప్రభో. 42

శా. ఏదేశంబున కేగిన న్నృపులఁ దా నెన్నాళ్లు
సేవించినన్, లే దింతైనఫలంబు పూర్వకృత మో
లిందప్ప దవ్వేళకున్, పాదాయాసము దూర
యానము మహీపాలాతిసేవాప్తి నా, నాదోషం
బు లపారసౌఖ్య మటఁ గానన్ రాదు రామ
ప్రభో. 43

మ. తనపూర్వార్జితమైన పాపములచేతం దుఃఖసం
తాపమా, ఘనపుణ్యంబులచేత భోగసుతభాగ్య
శ్రీమహాసౌఖ్యముల్, గను నింతే తనకెవ్వరున్
సుఖముదుఃఖంబైన సేయంగలే, రనయంబు న్బరు
నాశ్రయించుట వృథాయాసంబు రామప్రభో.

శా. సప్తద్వీపమహాధికారమున నాశాతృపులై రే నృ

పుల్, సప్తార్చిర్ముఖనేతసర్వభువనేశత్వంబు దా
నాత్మలో, వ్యాప్తిం బొందుట మానెనే యితరు.
ల న్వాక్రువ్వఁగా నేటికిన్, దృష్టిం బొందఁగరా
దు భోగసుఖవృద్ధిం గోరి రామప్రభో. 45.

మ. కరుణం బ్రోవఁగ నేర్తురో శుభములం గావింపఁ
గా నేర్తురో, వరముల్ గూర్పఁగ నేర్తురో దురి
తము ల్వారింపఁగా నేర్తురో, పురుషార్థంబు లొ
సంగ నేర్తురొ భవాంభోరాశి దాఁటింతురో, ధ
రణీపాలురఁ గొల్వనేల మది సంతాపింప రా
మప్రభో. 46

మ తనవారంచును దానటంచుఁ దనసత్వంబంచుఁ
దా శక్తుఁడం, చును దుర్జానత మానవుండు వి
హించున్తోహవిభ్రాంతుఁడై, తనవారెవ్వరొ దా
నెవండొ తనసత్వం బెద్దియో శక్తి నె, వ్వినిలోఁ
గానఁడు మూలకారణము దైవంబెన్న రామ
ప్రభో. 47

మ. ధనమెందైన నృపాగ్ని చోరులకు సంతానంబులం
జెందుఁ జెం, దును గాయంబు చితాగ్ని యందుఁ
దిరమై దుష్కర్త్యుం గీర్తిమా, యనిదై నిల్చు
మహీతలంబునను ధర్తాధర్తముల్ వెంటనే, చను
దెంచుం జనుఁడెంతఁ జేసిన విశేషంబెంత రామ
ప్రభో. 48.

మ. తనపూర్వార్జితపుణ్యపాపఫలముల్ తన్నొందు
నెన్నాళ్లకున్, దనకై వండిన వంటకంబుఁ దినకు
న్నంబోవదేవేళకున్, మనుజుల్ దుఃఖిసుఖైక హే
తుగతిమర్త్యంబైన కర్తంబుఁ గ, న్గొనఁగాలేదు మ
నీషతోఁ దెలిసి నిన్నుంజెందు రామప్రభో 49

శా. ఏయేజన్తములెత్తెనో మునుపు నేయేజన్తముల్
పొందునో, యాయాకృత్యము లేమియుం దెలి
సెనా యాబాంధవస్నేహ మే, మాయెన్ దీనికి
నింతవింతవలెనా యాచందమేకదయా, కా
యంబు ల్పరికించి చూచినఁ ద్రిలోకస్వామి
రామప్రభో. 50

శా. దాయాదు ల్దినచోరులా ఖలులబాధల్ మాధు
రీఖడ్గముల్, మాయామోహినిదార దానిచప
లోన్తాదక్రియావారిద, చ్ఛాయ న్చెల్లవు సంకె
లల్ సుతులు పుష్పసూతపాశంబు లీ, యా
యాసంబుల వాఁడు నిన్ను నుతిఁ జేయన్ లేఁ
డు రామప్రభో. 51

శా. ఎన్నో జన్తములెత్తియెత్తి కడగా ల్లెన్నో మును
నొందియె, న్నెన్నో నారకదుఃఖముల్ గుడిచి
తా నిన్నాళ్లకుం జీవలో, కౌన్నత్యాస్పదవిప్రశో
హకులవిద్యాయుక్తుడై జ్ఞానసం, పన్నత్వంబు
హింపకున్న నరజన్తం బేల రామప్రభో. 5

శా. నిన్నుం గొల్చిన భాగ్యసంపదలు రాసీవేమి రా
సీ సమ, స్తోన్న త్వంబులు గల్గసీ గలుగసీ హైన్యం
బు సంజ్ఞానసం, పన్న త్వంబు లభింపసీ జడమతి
ప్రాయంబు సిద్ధింపసీ, యెన్నైనా యవి మాకు
సమృతమయా యిన్నేల రామప్రభో. 53

మ. మతిలో నాకొకయాసపుట్టె వినుమా మాయ
య్య విద్యజ్ఞుల్, పతితవ్రాతము నీవు బ్రోతు
వనుచున్ భాషింతు రెల్లప్పుడున్, శ్రుతివాక్యం
బులచేత ధర్మవిలసత్సూక్తుల్ నిజంబైనచో, గతి
మాకుంబరికింప నీవెకదలోక స్వామి రామప్రభో.

మ. కరము ల్గల్గుటకున్ ఫలంబు కడువేడ్క నిన్ను
బూజించుటే, చరణద్వంద్వఫలంబు తావకనివా
సంబు ల్గనం బోవుటే, పురుషార్థంబులఁ జెందు వా
క్సరణి నీవుణ్యాభిధానస్తుతిన్, వరలున్ వీనులు
నీకథ ల్వినిన భావ్యంబౌచు రామప్రభో. 54

శా. పాపాణంబు భవత్పదాంబురుహసంపర్కంబుచే
శుద్ధమై, యోషారత్నము నీనె నీవిమలనామో
ద్దేశయుక్తిన్ మహా, దోషంబుల్ విడనాడి నాకు
భవుఁ డెంతో మోనియై మించఁడే, భాషావల్ల
భుఁ డైన నీమహిమ దెల్పున్ లేడు రామప్రభో.

శా. దానంబుల్ వ్రతహోమాదుము ల్కృతువులున్

ధర్మక్రియాతంత్రముల్, నానాతీర్థజలావగాహ
నములు న్నానాటికి న్నేయఁగాఁ, బోనానే భవ
ధీయనామము భవాంభో రాశికిన్ నావచం, దాన
న్దాఁ గనుపింప వార్షికపయోదశ్యామ రామ
ప్రభో. 57

శా.క్షీరంబు ల్లుడనీరముల్ మధువు లక్షీణామృతా
సారఘ, ఝారీగోస్తనసద్ర సాలపనసేతుస్వాదు
మాధుర్యముల్, సారోదారము నీదునామసుధ
నాస్వాదించు నాజిహ్వాకున్, ఘోరంబై గనుపిం
చు నీలమణిమేఘశ్యామ రామప్రభో. 58

మ. గురుశుశ్రూష యొనర్చి వేదములు పెక్కుల్
నేర్చి దండాజినాం, బరముల్ గైకొని బైతము
ల్లొనుచుఁ బ్రేమం బ్రహ్మచర్యవ్రతం, బరుదారన్
ధరియించి నిత్యమును సాయంప్రాతరగ్నిక్రియా,
పరిచర్యం జరియింపలేదు జనియెన్ బ్రహ్మ్యంబు
రామప్రభో. 59

మ. విజకాంతాఋతుకాలసంగతుఁడనై నిత్యంబు స
త్సంచయ, జ్ఞజపాద్యాపర హేమామదైవపితృయ
జ్ఞస్తార్తకర్తక్రియా, వ్రజమున్ శ్రౌతవిధిం జరిం
పుచును గార్హస్థ్యంబు వేదక్రియా, భజనీయం
బుగ సేయలేదు జనియెన్ బ్రహ్మ్యంబు రామ
ప్రభో. 60

మ. కులభారంబు కుమారుడై నిలిపి యగ్నుల్ గొం
తుఁ గాంతారభూ, ములకున్ ధర్మసతీసమేత
ముగ సమ్మోదంబుతో నేఁగి కా, నలఁ జాంద్రా
యణకృచ్ఛ్రితత్పరత వానప్రస్థదీక్షావిధిన్, సలు
పన్ లేదు నిరర్థకంబుగఁ జనెన్ జన్మంబు రామ
ప్రభో.

61

మ. గతవిద్యేషహితక్రియాపరుడనై కాషాయదం
డంబు లా, యతరీతిన్ ధరియింపుచు నృణవసు
ధ్యనైకపారీణతన్, ప్రతముల్పల్పుచు నీషణల్
విడివడన్ గ్రామైకరాత్రస్థితిన్, యతినై యుం
డుట లేదు బ్రహ్మ మతిగమ్యం బయ్యె రామ
ప్రభో.

62

శా. నానాగ్రంబున దృష్టినిల్పి జగమంతా బ్రహ్మసదృశ
వమై, భాసిల్లంగను నగ్నవృత్తి సమతాభ్యాసం
బుఁ గావించి శ్రీ, వ్యాసాదిప్రముఖప్రణీతగతి
నాత్మారామతన్ హంసవ, ద్వాసంగంబు వహిం
పలే దెచటికైవల్యంబు రామప్రభో.

63

ఆధారస్థితవాయుపూర్వగతిగా నంకించి రేచించి
గానందఘనప్రకాశమహిమన్ బూరించి
స, ర్వాధారంబులు మూసి నిశ్చలస

హస్తా రామృతం బాని యో, గాధీనస్థితి నుండ
లేదు భవదైక్యం బెట్లు రామప్రభో. #4

మ. ధరణి౯ తీర్థము లెల్ల నీరములెకా దైవంబులె
ల్ల౯ శిలాం, తరమృద్ధాప్రసములేఁదా విమలసు
ధ్యానైకపారీణుడ౯, వరయోగీంద్రున కిన్నియేల
నిజభావం బందుపై సంతట౯, తిరమై నిల్చిన
నిన్నుజూచుకొను చింతేకాక రామప్రభో.

మ. అణుమాత్రంబ౯ మహత్తరంబ౯ హృదయం బ
త్యంతమాన౯ బహిర్గణనీయంబ౯ దృగంతగోచ
రమ౯ యీత౯వృత్తికిం దూరమ౯, గుణియ౯
నిర్గుణియ౯ వికోశమ౯ లసత్కోశంబ౯ నీరూప
ము౯, గణుతింపం దరమారురీనిలయవద్గణ్యం
బు రామప్రభో. 66

మ. యమునాసంగముఁ జూడనేటికి నుషుమ్నాసం
గముం జూచుచోఁ, గమలాసంగము గోరనేమి
టికి పట్కంబాప్తుడై యున్నచో, నమృతాంధ
త్వము గోరనేటికి సహస్తారామృతం బానుచోఁ,
దమియై యుండిన సన్నసీంద్రున కసాధ్యంబెద్ది
రామప్రభో.

మ. మతభేదంబులు సేయనేల యతికి
చంబు స, మృతివయ్యుం గడుసేద

ల్లాత్సర్యశూన్యండు నై, సతులం గోరంగ నేల
ముక్తితరుణీసౌఖ్యంబుసర్వేషణా, యుతమై యుం
డంగ మానిలోకసురలోకా రామ రామప్రభో.

మ. వసుధాతల్ప మనల్పసౌఖ్యకరమై స్వాధీనమై
యుండ న, భ్యసనాయాసము తూలికామృదుల
తల్పం బేల బాహూపధా, నసుఖాసంగముచెం
త నిల్పను బ్రధానం బేలపుణ్యాంగనా, వసతిన్
భిక్షులుగల్గనేల నృపసేవావృత్తి రామప్రభో. 69

మ. సముద్రై భూతదయాళుతాగుణవిశేషంబున్న
చో బంధుబృం, దములేలా దమమున్న మిత్రబ
హుమానం బేల సుజ్ఞానికిన్, శమమున్నన్ నృప
భోగభాగ్యసుఖవాచావర్తనంబేల సం, యమియై
నన్ ధనమేల మానిజనదైవాధీశ రామప్రభో.

మ. నరిదౌఘంబులు లేవె నీరములు “భిక్షాందేహి
మే” యన్న భూ, సురపుణ్యాంగన లన్న మివ్వరె
తరుస్తోమంబులం ధామవా, సరసామోదముగ
ల్గదే వసుమతీశయ్యాసుఖం బొప్పదే, వరము
ల్లూర్చంగ నీవు నేల నృపసేవావృత్తి రామ
ప్రభో.

71

శా. అంతాసమ్మతమే జగన్నటన మాత్మారాముడౌ
యోగికిన్, చింతాశూన్యము ద్వేషవర్జము వ

ధూనిర్తోహముఁ కాంత మ, త్యంతాహ్లాదము
సంతతాగమశిఖాంతాలోపనభ్యాంతరం, బింతే
నిత్యము నీపదాంబురుహచింతే వృత్తి రామ
ప్రభో.

72

శా. ఆచార్యుండయి వీగవచ్చు నయగారై శిష్యులం
గూర్చి మి, థ్యాచారంబులు చెప్పవచ్చు నుతి
సేయింపంగ వేదాంతముల్, వాచాలుండయి తె
ల్పవచ్చు నిగమవ్యాఖ్యాన్ధసంవేద్య నీ, ప్రాచు
ర్యాదిమతత్త్వ మజ్ఞులకు లభ్యంబౌనె రామ
ప్రభో.

73

మ. జననవ్యాధినివారకంబు భవసంసారాబ్ధికిం దార
కం, బనఘశ్రీపదవీపదంబు నిగమవ్యాపారపారం
బు స, న్తునిదిష్టంబగు రామతారకము వీనుల్ చేరి
నర్తింపకఁ, జనులేలా యమకింకరార్భటికి సం
తాపింప రామప్రభో.

74

మ. కరు లశ్వంబులు కాంత లందలములుఁ గంధ
ప్రనూనంబు లం, బరముల్ రత్నవిభూషణం
బులు గృహప్రాకారమారామభా, స్వరశయ్యా
సనవస్తుజాలములు మోక్షం బివ్వఁగాఁజాలునా,
నరులయ్యా నినుగొల్వ రీప్రమలలోనం జిక్కి
రామప్రభో.

75

శా. రాజన్నట్టిపదంబు ధర్మతనయున్ రామున్ హరి
శ్చంద్రునిన్, భోజం జేరె యశోదయానయక
శాపుణ్యక్షమాయుక్తమై, తేజోహీనులు నేటి
రాజులు యశోధీరాజు లీరాజులన్, ధీజాడ్యంబున
గొల్వఁ గష్టఫల మింతే సుమ్ము రామప్రభో.

మ. కళ లశ్వత్థనశంబు లర్థములు మేఘచ్ఛాయలున్
బ్రాణవు, త్తులు విద్యుల్లత లెండమావు లిల
ఖద్యోతంబులున్ బుద్బుదం, బులు దంతావళ
కర్ణరీతులు నభగిపుష్పంబు లుల్కారుచుల్, చల
సంపత్తుల నుబ్బువాఁడు నిను గొల్వన్ లేడు
రామప్రభో.

77

శా. ఆధివ్యాధులకౌషధంబు గ్రహపీడారణ్యదావం
బు చి, ద్యోధానందఘనప్రదీపికలికాపూర్ణీకృత
స్నేహమో, హాధారాధరమారుతంబు భవదీ
యోదగ్రనామంబు జి, హ్వధీనంబయి నిల్వ సు
శయ మిఁకేలా మాకు రామప్రభో.

78

మ. తరుణీబాహులతో గ్రహశ వలయాంతర్వర్తినై
మోహదు, స్తరవారాశి తరింపలేక తిరుగన్ దా
క్షిణ్యశీలుండవై, కరుణాలోకనరాశిగోచరలస
త్కళ్యాణసంధాయి నీ, చరణద్వీపము చేరితిన్
సుఖనివాసంబయ్యె రామప్రభో.

79

శా.కాంతానాభికుచోరువక్త్రములు వేడ్కన్ జూచితిన్ రోసితిన్, కంతుప్రాజ్యవిలాస కేళి మదికెక్కన్ గూడితిన్ ప్రేమమై, సంతాపం బొకయింత లేక కులటాసంయోగినై యోగినై, రంతుల్ మానితి నిన్ను జేరితి కృపన్ రక్షింపు రామప్రభో.

శా.రాజద్వారము నాశ్రయించి భటదుర్వారైక హుంకారతిన్, తేజోభంగముజెంది కుంది మదవృత్తిన్ మన్తధద్వారసే, వాఙాద్యంబున లోకనిందఁ బరితాపం బందితిన్ జెందితిన్, జేజే స్త్రీనృపసేవ చాలునిక లక్ష్మీధామ రామప్రభో.

శా.సంసారం బనుసాగరంబు దరిగాంచన్ శక్యమా యేరికిన్, హింసాకృత్యములందుఁ జెప్పదరమా యేనాఁటికిం గామముల్, సంసర్గంబున హెచ్చుఁగాని యొకలేశంబైన శాంతింప నీ, సంసారాంబుధిదాఁట నావ విను నీసంసేవ రామప్రభో.

శా.నామాటల్ భవదీయసన్నతులుగా నాచేయు సంచారముల్, నీమాంగల్యతనుప్రదక్షిణముగా విద్రాసమాధిస్థితిం, గా మావల్లభ! భోజనాదివిషయాభ్యాసంబు నీపూజగా, నేమేఁ జేసిన నీసపర్య విధిగా నీక్షింపు రామప్రభో. 83

మ. ఉపవాసంబులు చేసినన్ దివసవధ్యోర్విస్థలీవా

సులై, జపములేసిన యాగవైదికమహాచారం
బులం జేసినన్, దపములేసినఁ బూజఁజేసిన మహా
దానఁబులం జేసినన్, విపరీతంబగు నీకొసంగని
క్రియావిఖ్యాతి రామప్రభో. 84

శా.నీకే నెంగిలిపెట్టఁజాలను దయన్ నీరొమ్ముపైఁ
దన్నఁగా, నా కాలాడదు వ్యత్యయంబు గను
నీనామంబుఁ జింతింపఁగా, నేకాగ్రస్థిరబుద్ధి
నిల్వ దకటా యేలాగు నీరూపమున్, నాకున్
గానఁగవచ్చు భక్తి యసుమంతన్ లేక రామ
ప్రభో. 85

శా.శ్రౌతస్తార్తవిధానయజ్ఞమఖదీక్షావృత్తులేజాడవో,
జ్ఞాతృజ్ఞేయము లెట్టివో విమలమంత్రాచారపూ
జాతపగి, ప్రాతస్నానవిధాన మేవిధమొ జీవ
బ్రహ్మ లేచందమో, యీతాత్పర్యము లేనె
ఱుంగనిక నీవే దిక్కు రామప్రభో. 86

శా.అన్నల్దమ్ములు నాలుబిడ్డలు ధనంబార్జింపు చున్నం
తకున్, దన్ను న్నన్ననఁ జేతు రెంతయును వృద్ధ
త్వంబునన్ ఖిన్నుడై, యున్న న్నన్నులఁ జూడ
రీవిఫలసంయోగంబులే సౌఖ్యముల్, దున్నల్
మానరుగాక మానవులు పొందుల్ కీడు రామ
ప్రభో. 87

మ పరకాంతారతిఁ గోరు నన్యధనముల్ ప్రాపిం
పఁగాఁ జూచు నొ, క్కరి భాగ్యోన్నతికి న్విషా
దపడి లెక్కల్ పెట్టు వైదోషముల్, మఱచు
న్దొ నొనరించు దోషముల నున్నతంబు నాచిత్త
మె,న్వరి మన్నింపదు దీనిగర్వ మకటా వారింపు
రామప్రభో. 88

శా. వీడివీడదు దుష్టసంతతి వధూవిస్రంభలీలారతుల్
కూడికూడదు భక్తసాధుజనసద్గోష్ఠిం భవత్కి
ర్తనన్, పాడిపాడదు నాదుచిత్త మధికాన్న
త్యంబు సత్యంబు తా, నాడియాడదు దీని
యుబ్బడపవయ్యా వేగ రామప్రభో. 89

మ. కొడు కేతప్పులుచేసినన్ బరులతోఁగొట్లాటపైఁ
దెచ్చినన్, చెడుజాడ నివహరించిన న్జనకుఁ
డాక్షేపింప కాపుత్రునిన్, కడులాలించి యభీ
ష్టభోగముల వేడ్కల్ గూర్చి రక్షించుకై,
వడి భక్తావళి నీవుప్రోతు వట దైవస్వామి రామ
ప్రభో. 90

శా. పుత్రుల్ మోక్షదులన్నచో శుకమరుత్పుత్రాప
గాపుత్రులే, పుత్రుల్లాంచిరి యాగదీక్ష సుమనో
భోగాస్పదం బన్నచో, పత్రీశుండు కిరాతుఁ
డేముఖములం భావించి గావించిరో, సుత్రామా

ర్చిత నిన్నుఁగొల్చిన లభించుకొ ముక్తి రామ
ప్రభో. 91

మ. జననంబాదిగ నేనుజేసిన సుదుష్కర్తృబు లెన్న
య్య ప్రా, క్తన జన్తార్జితకర్తసంఘము లసంఖ్యా
తంబు లీకర్తబంధన మెన్నాళ్లకు దీఱదెన్నఁడు
చిదానంబు సిద్ధించునీ, జననం బేవిధిఁ బోవు
బ్రోవఁగదవే సద్వంద్య రామప్రభో. 92

మ. ధనమందుం బ్రియజారకాంతలపయిం దాఁరాత్త
జశ్రేణిపై, ఘనగ్రీవాదులమీఁద గేహము
పయికొ గాపేయమున్నట్లై పా, వనచారిత్ర
భవత్పదాబ్జములపై వాంఛాలతల్ గూర్పవే,
నినుసేవింపదు నామనం బకట! దీని నృండు
రామప్రభో. 93

మ. పరదోషంబుల నుద్భుటించుతటి జిహ్వల్ రెండులే
కంతఁ బెం, పర నాత్మీయగుణంబులం బొగడుచో
వక్త్రంబులు స్వేయునా, పరకాంతావళిఁ జూచు
చోనయనముల్ భావింపఁగారెండువే, లరయం
గానగు మూఢచిత్తుల కహల్యావంద్య రామ
ప్రభో. 94

మ. ధరణీరేణువులు న్తుషారగణము ల్తారాగణశ్రే
ణులుకొ, తరగల్ చిమ్మినబిందువు ల్తలుచు

వానక వారిధారావళుల్, సరవిక సంఖ్య
యొనర్పవచ్చు మును నాజన్మంబు లెన్నయ్యె
నో, పరికింపం దరమా విధాతకయిన నాభివింప
రామప్రభో. 95

మ, కలపంబంతటఁ బూసినక సహజదౌర్గంధ్యంబు
తామానునా, చెలిమి న్బాతపదంబు దెచ్చినను
దుశ్చేష్టల్విడక జూచునా, మలభూయిష్టము
మేను దీని సుఖము ల్తామామయాల్పస్థితుల్,
పలుగుకాదలు దీనియున్నగతి జెప్పక రోత
రామప్రభో. 96

మ. భరితగ్రాహజలాశయంబు తృణముకొ పైఁగప్పు
కూపంబు త,స్కరసంక్రాంతవనంబు లీనభుజగాగా
రంబు సింహస్థకం, దర మంభోధివిహారిజీర్ణతరి
యంతెగ్గకీటభూజంబు దుర్భరసంసారము దీని
సౌఖ్యములు గోరక రాదు రామప్రభో.

మ. అవలోకించితి వేదశాస్త్రములు మంత్రామ్న
యము జ్ఞాచితిక, వివరింపంబడె సాంఖ్యయో
గములు నన్వేషించితిక దంత్రముల్, లవమా
త్రంబును జ్ఞాన మబ్బ దిఁక నేలా యన్యథాచిం
తనల్, దివిజాధీశ్వరవంద్య సీస్త్వరణమేదిక్కయ్య
రామప్రభో. 98

మ. తనభావంబునఁ దన్నుఁ జూచుచు సమస్తప్రాణి
సంతానమం, దునఁ దన్నుం గనుఁగొంచు భూత
ములయందుం బ్రీతిరెట్టించి ప్రా, క్తనకర్తంబుల
తోర్చి భావిఫలముల్ దానంటకున్నట్టి ధ,న్యున
కంసస్థితి ముక్తికాంతయగు ధీరోదాత్త రామ
ప్రభో.

99

మ. వరుసంజేసినన్తాపము బ్ధలఁపఁ ద్రోవఁ రాని
దుగిఖంబులౌ, మరణాయాసము దల్చుకొన్న
భరియింపఁ రాని సంతాపమా, నరకావాసదు
రంతభేదములు విన్నఁ భీతిరెట్టిల్లు నీ, పరితా
పంబు హరించు బంధువుఁడ వీవా కావె రామ
ప్రభో.

100

మ. దయ భూతంబులయందుఁ జిత్తము భవత్పాదా
బ్జయుగ్మంబుపై, భయ మంహశ్చరితంబులఁ
వ్యసనముల్ బ్రహ్మైక్యవిజ్ఞానమం, దయశోవుత్తి
నసూయ సజ్జనసమూహత్యంతసాంగత్యముఁ,
దయచేయంగదవయ్య వార్షిఃపయోదశ్యామ
రామప్రభో.

101

మ. పదము ల్పూజయొనర్తునో కరములఁ భావించి
పూజింతునో, హృదయం బర్చయొనర్తునో
భుజయుగం జేవేళపూజింతునో, వదనాలంకృతిఁ

జేతునో శిరము గ్రీవాపీఠిఁ బూజింతునో, సద
యాంతరికరణా సమర్చనవిశేషంబెంతు రామ
ప్రభో. 102

మ. తులసీకోమలదామ ముంచవలయున్ దోరంత
మున్ జూపుమా, విలసద్రత్నకిరీటముంచెద శి
రోవీధిన్ దయంజూపుమా, జలజాతంబులఁ బూ
జఁజేసెదఁ బదాబ్జాతంబులం జూపుమా, కలమా
న్నం బమృతోపహార మిదిగో కైకొమ్ము రామ
ప్రభో. 103

శా. మందారంబులొ కుందమాలికలొ శామంతిల
తాంతంబులొ, యిందు క్షేళదళారవిందకరవీ
రేందీచరశ్రేణులొ, ఛందోవందిత పారిజాతతులసీ
చాంపేయదామంబులొ, యిందేదీ ప్రియ
మిందితారమణ నీ కేనిత్తు రామ ప్రభో. 104

మ. కలధౌతాంబర ముత్తరీయము లసద్గంధానులే
పంబు కో, మలమందారలతాంతమాలికలు
శ్రీమద్రత్నకేయూరమం, డలమంజీరకిరీటహా
రములు నానాసౌధశయ్యాసనో, జ్వలభోగ్యం
బు లొసంగెదన్ గొనుము శశ్వత్ప్రేమ రామ
ప్రభో. 105

మ. చరణన్యాసవిలాసయోగ్యమగులాక్షా రాగముం

జందనా, గురుకర్పూరమృగీమదాంజన లసద్దో
రోచనాకుంకుమా, దిరసామోదవిలేపనాభర
ణమున్ ధీచాతురిన్ సీతవ, న్నై రుచింపం
గయిసేతు చేతులలరన్ నీవెన్న రామప్రభో.

మ. తరుణార్కాంశునిభో త్తరీయపట మంతర్వస్త్రకా
శేయభా, సురకూర్పాసవిచిత్ర సత్కనకవాసాః
వాసనావాససం, పరణంబుల్ పరిధేయభూష
ణము దేవా దేవి కర్పించెదన్, సరసాలోకసు
ధారసోల్లహారి నాచాచింపు రామప్రభో. 107

శా.మందారాంబుజపారి జాతసుమశామంతీజపామం
జరీ, కుందేందీవరకేతకీవకులసద్గుచ్ఛప్రసూనావ
ళుల్, పొందొప్పన్ గచధార్యభూషణములన్
భూజాని గై సేసెదన్, వందారుప్రియ ప్రేమఁ
గైకొనుము సేవావృత్తి రామప్రభో. 108

మ. మణిమంజీర సువర్ణ కింకిణీరణన్తాణిక్యవస్త్రేఖలా,
గుణ రత్నాంచితకర్ణపూర మణిమత్కోటిరకే
యూర కం,కణహారాదిశరీరధార సదలంకారం
బులన్ భక్తపో, షణ సంవీతమొనర్చెదన్
గనుము శశ్వత్ప్రేమ రామప్రభో. 109

శా.దీనం దప్పులు గల్గినన్ బుధజనుల్ ధిక్కారము
ల్తాని బో, ధానందస్థితి నీకృతిన్ గరుణచే నంగీ

కృతిం జేసినన్, దానన్ సత్కృతిః గాంచి సర్వ
జనమాన్యంబౌను దుత్తారమున్, జానొందన్
నుతిగాంచి మించదె భువిన్ సర్వజ్ఞరామప్రభో.

శ్లా. శ్రీరామప్రభునామనిహ్నుతము భూరిజ్ఞానశౌం
తిషమా, వైరాగ్యప్రద మాత్మబోధకము
దుర్వాపారవిచ్ఛేదవా, క్షారోదారము నీకృ
తిం జదువ నాకర్ణించినన్ వ్రాసినన్, శ్రీరామ
ప్రభుఁ డిచ్చు నవ్యయపద శ్రీభోగసౌభాగ్య
ముల్.

111

శ్రీ రామ ప్ర భు శ త క ము
సంపూర్ణము.

పీఠిక.

ఈశతకమువ్రాసిన పావులూరిమల్లన రాజరాజన
రేంద్రునికాలముననుండి పావులూరిగణితము వ్రాసిన
మల్లనయే యని తొల్లి వ్రాసినవ్రాతలు ప్రమా
దములని తోచుచున్నది. గణితశాస్త్రములోని

“పావులూరివిభుఁ డను

గార్గ్యగోత్రోద్భవుఁడన్”

“శిష్యనపుత్రుఁడ మల్లనాఖ్యుఁడన్”

అనుపద్యభాగములవలన గణితశాస్త్రము వ్రాసిన
మల్లనకవి శిష్యనపుత్రుఁ డనియు గార్గ్యగోత్రుఁ డని
యుఁ దెలియుచున్నది. భద్రాద్రిరామశతకమువ్రాసి
నకవియో ఇందలి 102, 103, 104 పద్యములవలన
వాసిష్ఠగోత్రుఁ డనియు రామమంత్రికుమారుఁ డని
యుఁ దెలియుటవలన నిరువు రొకటిగా భావించుట
నామసామ్యమువలనఁ గలిగినభ్రాంతియేగాని వేఱు
గాదు.

భద్రాద్రిరామశతకమునందలి కవితాధార యంత
ప్రాథమ్యముగాలేదు. ఇందలిపద్యములన్నియు మకార
ప్రాసతో రచింపఁబడుట యొకవిశేషము. ఇటుల
రచించుటకుఁ గారణము మకుటమంతయు నొకపా
దము నాక్రమించుటయే యై యున్నది. ఇందలిపద్య

ములలో మనోహరములగు కల్పనములుగాని రమణీయములగు భావములుగాని లేవు. పురాణములకు సరిపోవు శ్రీరామునివిశేషణముల కూరుపుమాత్రము ప్రతిపద్యమున నిముడ్పఁబడియున్నది. శ్రీరామ నామ చింతనాపరుల కీశతకము రామస్తరణము గా వించుపట్టున మిగులనుపయోగకరముగా నుండును.

ఈకవి పావులూరినివాసినని చెప్పికొనినాఁడు. పావులూరులు పెక్కులుంటవలనఁ గవినివాసమగు + పావులూరేదియో తెలిసికొనఁదగిన యాధారములు కానరావు. ఇందలిపద్యములయందు రామనామము పెక్కుమాట లిముడ్పఁబడియుంటవలన నీశతకకర్త రామనామామృతపాన ప్రమత్తుఁడుగనుండి భక్తుల కీశతకరూపమున రామనామామృతమును బ్రసాదించెనేమో యని తోచెడిని.

కవి యీశతకమును మిగుల బాల్యావస్థలో వ్రాసినటులఁ బదప్రయోగలాఘవమునుబట్టి ధారాలోపమునుబట్టి యూహింపవచ్చును. శతకము సులభము సుబోధమునై యున్నది.

నందిగామ. } ఇట్లు భాషానేపకులు,
1-1-25. } శేషాద్రిరమణకవులు, శతావధానులు.

+ పంగవోలు తాలుకా పావులూరు కవినివాసమని కొందఱుండురు.

శ్రీ రస్తు.

పావులూరి మల్లనకవిప్రణీత

శ్రీభద్రాద్రిరామశతకము.

క. శ్రీమద్రఘువంశాన్తన
సోమా శ్రీరామనామ సువ్రతకామా
కోమలదేహశ్యామా
శ్రీమద్భద్రాద్రి ధామ శ్రీరఘురామా. 1

క. వామాంకమందు నీతా
భామయు సౌమిత్రి కుడిని భరతుఁడు గొల్వక
సామీరితోడ నొప్పిన, శ్రీ... 2

క. స్వామీ నీదేభారము
పామరుఁడను బాతకుఁడను బలితుఁడ నీతా
రామా నీపదములె గలి, శ్రీ... 3

క. రామ ద్వయాక్షరమంత్రము
నామనమున నిల్వనిమ్ము నారాయణ యో
శ్రీమంతుఁడ స్థితవక్త్రుఁడ, శ్రీ... 4

- క. ఏమయ రామబ్రహ్మ
 నీమహిమోక్తులను నెన్న నీశునితరమా
 తామరసగర్భతరమా, శ్రీ.... 5
- క. రామా నీదయ రాదుగ
 నామీదను నాదిదేవ నారదవినుతా
 మోమైనఁ జూపవైతివి, శ్రీ... 6
- క. రామా దైవశిఖామణి
 సామజరాడ్వారద సత్యసంధవ్రతుఁడా
 యేమని పొగడుదు నిన్నున్, శ్రీ... 7
- క. రామా నీస్తరణెప్పుడు
 నేమటకన్ సర్వకాల మేర్పడఁ దలఁచే
 నామనవి చిత్తగింపుము, శ్రీ... 8
- క. రామ యభిరామ రాఘవ
 తామరసదళాయతాక్ష తాపసరక్షా
 కామారిధనుగిఖండన, శ్రీ... 9
- క. రామా రఘుకులతిలకా
 కామాదులఁ గడకుఁ జిమ్మి కడతేర్చెడి శ్రీ
 స్వామి వని నిన్ను నమ్మితి, శ్రీ... 10
- క. రామ యనువర్ణయుగ్మము
 నేమముతోడను జపించునియతాత్మలకున్
 గామితమోక్షము లిత్తువు, శ్రీ... 11

- క. భీమప్రస్తుతనామా
హైమవతీజప్యనామ యచ్యుతరామా
కోమలమేఘశ్యామా, శ్రీ... 12
- క. రామా రమణీయగుణ
స్తోమా సమరజితరామ సుందరరామా
భీమపరాక్రమ దివ్య, శ్రీ... 13
- క. శ్రీమంతం బగుతారక
నామజపం బనిలసుతుఁడు నాగాంతకుఁడున్
వేమలు నెదురుగఁ జేతురు, శ్రీ... 14
- క. రామ యనుమంత్రరాజము
నా మాధుర్యము మృదుత్వమాయద్భుతమున్
ఏమహనీయుల కబ్బునొ, శ్రీ... 15
- క. రామా యనునీనామము
ప్రేమన్ బరియించినట్టి ప్రీతాత్మలకున్
శ్రీమత్పరగతి యిత్తువు, శ్రీ... 16
- క. రామా కల్యాణాంచిత
ధామా శ్రీరంగధామ దశరథరామా
భూమిసుతాధిప రామా, శ్రీ... 17
- క. రామ యహల్యాశాపవి
రామా వైకుంఠధామ రవిపుత్రబల
స్తోమ రణరంగభీమా, శ్రీ... 18

- క. శ్రీమజ్జితవిద్యుద్గణ
థామా దుర్త్తదవిరామ తాపసరామా
హేమహరిణమును ద్రుంచిన, శ్రీ... 19
- క. రామా కల్యాణప్రద
నామా కోదండరామ నవ్యభుజంగో
ద్దామ దశకంఠలుంఠన, శ్రీ... 20
- క. రామా రక్షక మ్రొక్కెద
రామా నన్నేలుకొఱకు రాజకుమారా
శ్రీమహనీయ దయానిధి, శ్రీ... 21
- క. రామా నీదగునామము
సామప్రియ శివునిపత్ని సరవిక్ జపముక్
గామితమతి నొసరించెను, శ్రీ... 22
- క. రామా యెల్లప్పుడు మీ
రామతో నావెంట నంటి రమ్మా విలస
త్ప్రేమను మోక్షం బిమ్మా, శ్రీ... 23
- క. రామయ్య రామ నీతా
రామా పట్టాభిరామ రాఘవరామా
శ్రీమృత్యుంజయపూజిత, శ్రీ... 24
- క. శ్రీమహిత రామభద్రా
కామితకరుణానముద్ర కార్దుకహస్తా
హేమశరానన వందిత, శ్రీ... 25

క. రామ శ్రీమదయోధ్యా
రామా రాజీవనాభ రవికులసోమా
హేమమణికాంచిదామా, శ్రీ... 26

క. రామా రాజాధిరాజ
శ్రీమణినూపురపదాబ్జ శ్రీరవితేజా
వామన వరకుశశయనా, శ్రీ... 27

క. రామ జగదేకవీరా
శ్రీమదయోధ్యావిహార శివజపితగుణా
సామోగ సార్వభౌమా, శ్రీ... 28

క. రామా రాతిరి వేకున
బామున నినుఁ బ్రస్తుతింతు జన్మఫలముకై
రామా రాక్షసనిగ్రహ, శ్రీ... 29

క. రామా నను విడనాడకు
రామా ననుఁ గన్నతండ్రి రఘుకులముఖ్యా
రామా నను రక్షింపుము, శ్రీ... 30

క. రామా రవిసుతపాలక
రామా భక్తాంతరంగ రమ్యశుభాంగా
చామరచత్రాలంకృత, శ్రీ... 31

క. రామా రాజకులగ్రాణి
రామా నాచక్కనయ్య రఘునాథయ్యా
రామా నాప్రియదైవమ, శ్రీ... 32

- క. రామాభరతాగ్రజ నీ
నామము నాజిహ్వామందు నటియించుత శ్రీ
రామ రాజ్యాభిరామా, శ్రీ... 33
- క. రామా సకలామరనుత
ధీమణి శ్రీరామదేవ దివిజస్తుత్యా
నామొఱ మది నాలింపుము, శ్రీ... 34
- క. రామా రాజానన రఘు
రామా నాతోడునీడ రారా రామా
శ్రీమహితసింధుబంధన, శ్రీ... 35
- క. రామా దశరథనందన
రామా రాజీవనేత్ర రాఘవ రామా
శ్రీమించునీచరిత్రలు, శ్రీ... 36
- క. రామా పరమదయాకర
రామా రాకేందుముఖవిలాసాభాస
చ్ఛ్రిమకరాబ్జశ్రీపద, శ్రీ... 37
- క. రామా సీతావల్లభ
రామా దాశరథి వాసరాధిపభాసా
శ్రీముఖచంద్రచకోరా, శ్రీ... 38
- క. రామా మీతిరువడిఘలు
చామంతిసుపుష్పములను చంపకములచే
గామించి పూజఁ జేసెద, శ్రీ... 39

- క. రామా దాసజనార్జిత
రామా రంజితపదాబ్జరతి నాకిష్టా
శ్రీమహిళామానసహర, శ్రీ... 40
- క. రామా పవనజవాహన
రామా లోకాభిరామ రాజవరేణ్యా
శ్రీమాధన శ్రీరామా, శ్రీ... 41
- క. రామ రాజేంద్ర రాఘవ
రామా నాగారితురగ రాక్షసభంగా
శ్రీమత్పణేంద్రశయనా, శ్రీ... 42
- క. రామా త్రిభువనరక్షక
రామా దీనజనబంధు రఘుకులసింధూ
స్వామి దయాపరమూర్తి, శ్రీ... 43
- క. రామా నాయిలు వేలుప
రామా హరి రామ ఘోరరావణహరణా
రామ సాకేతరామా, శ్రీ... 44
- క. రామా శ్రీజగతీధవ
యేమిర శ్రీరామచంద్ర యిల నీవాడకా
నీమీఁదితలఁపు నిష్టా, శ్రీ... 45
- క. రామా కరుణాంభోనిధి
రామాత్మారామ లోకరక్షణ రామా
రామ కౌసల్యనందన, శ్రీ... 46

- క. రామా రఘునందన శ్రీ
దామోదర తార్క్ష్యవాహ తాటకహరణా
రామ ఖరదూపణాతంక, శ్రీ... 47
- క. రామా శాశ్వతబాంధవ
రామా నను గన్నతండ్రి రామనృపాలా
రామ నాపెన్ని ధానమ, శ్రీ... 48
- క. రామా నను మన్నింపఁగ
రామా నీకన్నఁ బ్రోచురా జిఁక నేడీ
రామా రాజలలామా, శ్రీ... 49
- క. రామా యిదిగో సమయము
రామా రక్షించు నన్ను రామ దయాళూ
రామా ర్తదీనపోషక, శ్రీ... 50
- క. రామా నుందరమందిర
శ్యామాంగా హేమవర్ణ చక్రాసిధరా
కోమలగురుపదయుగళా, శ్రీ... 51
- క. రామ గోవింద విష్ణూ
వామన పరవాసుదేవ వసుధారమణా
కామశతకోటిరూపా, శ్రీ... 52
- క. భీమభ యంకరబాణ
స్తోమా సాకేతవాస సూనృతవాక్యో
ద్దామా నిను నెంచెద విను, శ్రీ... 53

క. నీమహిమ లెన్ని పురుషులు
ఈమని విత్తంబు లడుగ నియవేమి హరి
నే ముఖ్యుఁ డౌట యెట్లను, శ్రీ...

54

క. రామా నాస్వాంతములో
నేమముగా నిరత మేను నిన్నర్చింతున్
హేమకుసుమములచేతను, శ్రీ...

55

క. రామా వాలిని గూల్చిన
రామా సుగ్రీవరక్ష రాజేంద్రనుతా
ప్రేమను వందన మిదిగో, శ్రీ...

56

క. రామా కరుణాంభోనిధి
రామా శ్రీపుండరీక రాజితచరణా
రామాంజలి నేఁ జేసెద, శ్రీ...

57

క. రామా రావణుతమ్ముని
రామా లంకాధిపతిగ రమ్యతఁ జేయన్
సామర్థ్యము నీకేతగు, శ్రీ...

58

క. భూమిజవర పురుషోత్తమ
నామది నెడ బాయకుండు నలినదళాక్షా
వేమటు వినుతించెద నిను, శ్రీ...

59

క. రామా విశ్వామిత్రుని
కామితయజ్ఞంబు ఘనతఁ గాచిన దేవా
నీమహిమ లెన్న శక్యమ, శ్రీ...

60

- క. కోమలవర్ణము గలిగిన
భూమిజఁ గైకొనినభూరిభుజబలసాంద్రా
శ్యామలకోమలకరపద, శ్రీ... 61
- క. రామ శ్రీరంగనాయక
యీమహిలోపలను గోర్కు లింపున నిచ్చే
రాముడని కోరి వేడితి, శ్రీ.... 62
- క. కోమలశ్యామలతులసీ
దామము ధరియించినట్టిదశరథసుత శ్రీ
రామ మదాత్తారామా, శ్రీ... 63
- క. శ్రీమన్తంగళవిగ్రహ
నీమంగళవర్ణనీయనిచయము మదిలో
నేముందుగ నేవించెద, శ్రీ... 64
- క. కామితఫలదుండ వంచును
నే మిమ్ముల నాశ్రయించి నిరుపమభక్తి
నామోచ్చారణఁ జేసెద, శ్రీ... 65
- క. రామా నీదయచేతను
రామా నీపాదభక్తి రంజిలుచుండున్
రామా ననుఁ బోషించుమ, శ్రీ... 66
- క. స్వామీ నీవే ప్రభుడవు
స్వామీ నీనామజపము సర్వసుపర్వుల్
వేమఱు సన్నుతిఁ జేతురు, శ్రీ... 67

- క. రామా నాకలుషంబులు
నామోచ్చారణముచేత నాశము నొందున్
నామనమునఁ జింతించెద, శ్రీ... 68.
- క. రామా త్రిభువనపూజిత
రామా నీపాదపద్మరజమును మదిలో
రామా యెవుడు స్మరించెద, శ్రీ... 69.
- క. రామ విమలాత్మ నీతా
భామానవమదన కదనభంజితదైత్య
స్తోమ ఘనశ్యామా యో, శ్రీ... 70
- క. రామా నీనుఁ గొనియాడెద
నీమృదుపదములును మోము నీమస్తకమున్
దామరలఁ గేరు కరములు, శ్రీ... 71.
- క. రామ కపురంపుహారతి
నామక్కువ పల్లెరమున నంచితభక్తిన్
నే మీకిచ్చెదఁ గైకొను, శ్రీ... 72.
- క. రామేంద్ర నీలనీరద
శ్యామా గుణరుచిరరామ చంపకనాసా
ఆమోదకర విహారా, శ్రీ... 73.
- క. రాముఁడు తండ్రియు నీతా
రామయు తల్లియుని మదిని బ్రస్తుతిఁ జేతున్
నామనవి వినుము రామా, శ్రీ... 74.

- క. శ్రీమత్పరమేశ్వరకరు
తామధురస యురగలోకనాయక కృష్ణా
ప్రేమను నిను నమ్మితిరా, శ్రీ... 75
- క. శ్రీమత్పరమదయానిధి
శ్రీమత్పంకేరుహాక్ష శ్రీయుతవత్సా
శ్రీమానినీమనోహర, శ్రీ... 76
- క. శ్రీమధురాపురి వెలసిన
శ్రీమృదుశ్రీపాదములను జెన్నలరంగా
నామనమున సేవించెద, శ్రీ... 77
- క. భీమనకులధత్తార్జున
స్తోమము పరిపాలనమున సాంపువహించెన్
సామివనిఁ బ్రస్తుతించెద, శ్రీ... 78
- క. శ్రీమధుసూదన ధర్మ
శ్రీమద్వసుదేవతనయ శ్రీకర కృష్ణా
యేమిర యిఁక ననుఁ బ్రోవర, శ్రీ... 79
- క. శ్రీమురళీధర హేలా
శ్రీమద్గోపాల భక్తసేవితశీలా
శ్రీమునిరా డర్చితపద, శ్రీ... 80
- క. సోమకుండు వార్ధిలోపల
ధీమతితో నుండువానిఁ ద్రెంచి శ్రుతుల నా
తామరసగర్భ కొనఁగవె, శ్రీ... 81

- క. ప్రేమతో నమృతము దరచఁగ
నీమంబుగ కమరరూపు నీవెత్తవె యా
భీమమహీధ్రముకొఱకై, శ్రీ... 82.
- క. కామమున హిరణ్యాక్షుం
డామహిగొని వెళ్లునప్పు డాతని ద్రుంపన్
ప్రేమ వరాహమ వైతివి, శ్రీ... 83.
- క. భీమబలోద్ధతి విజయ
స్తోమా నరసింహరూప సురవైరిబలో
ద్ధామా జయవిక్రమ నయ, శ్రీ... 84.
- క. వామనరూపముతోడుత
భూమంతయు నేలుచున్న భూరిబలీంద్రున్
నీమాయచేతఁ ద్రొక్కవె, శ్రీ... 85.
- క. ప్రేమ ముయ్యేడు మాఱులు
భూమిం జరియించి రాజపుత్రుల ద్రుం చా
భూమి బుధకోటి కిచ్చిన, శ్రీ... 86.
- క. భూమిజను పంక్తికంఠుడు
ప్రేమం గొనిపోవ నతనిపృథుతరశిరముల్
భీమముగఁ ద్రుంచి మించిన, శ్రీ... 87.
- క. భూమిజనసస్యవృద్ధికి
నేమముతో హలము వట్టి నేతలఁ బ్రోచే
యామహిమ నీకెతగునయ, శ్రీ... 88.

- క. నీమహిమ లెన్న శక్యమె
యామహిలోఁ ద్రిపురవిజయలై తగుస్త్రీలన్
గామితులఁ జేసి వెలసిన, శ్రీ... 89
- క. భూమింద్రులెన్న జగముం
భీమతిఁ బాలించి యవసధీరులఁ జంపన్
గామముతోడుత వెలసిన, శ్రీ... 90
- క. శ్రీమందిర వరరమణా
కామితకమనీయ గరుడగమన మురారీ
నే మీకు మ్రొక్కెద నయో, శ్రీ... 91
- క. రామ నవమోహనాంగా
రామా సీతాంతరంగ రమ్యశుభాంగా
రామ భవవర్గభంగా, శ్రీ... 92
- క. రామానుజ నన్నేలిన
స్వామి శ్రీకృష్ణదేవ సదమలనామా
రామా జనకామ జయ, శ్రీ... 93
- క. రామా కస్తురిరంగా
సోమ శరశ్చంద్ర గాంగ శుభ్రయశశ్రీ
కామా నను గరుణింపుము, శ్రీ... 94
- క. రామ మిము సన్నుతించెద
నామానసవీధియందు నగధర కృష్ణా
దామోదర యని సతతము, శ్రీ... 95

- క. రామ కరుణాలవాలా
శ్యామలరుచిజాల భక్తజనయోగీంద్రా
ద్యామరసస్థునిపాలా, శ్రీ.... 96
- క. రామ సామ్రాజ్యధుర్యా
ధీమహిత సుమేరుధైర్య దితిజావార్యా
స్తోమామరగణవర్యా, శ్రీ... 97
- క. రామునికన్నను రెండవ
సామియు లేడనుచు నీవె సర్వం బనుచున్
వేమాటు విన్నవించెద, శ్రీ... 98
- క. రాముఁడునువినా దైవము
భూమిన్ లేడనుచు మదిని బొందుగ నేనీ
నామామృతంబుఁ గ్రోలెద, శ్రీ... 99
- క. శ్రీమదయోధ్యానాయక
కోమలనీలాభ్రదేహ గోధ్వజవినుతా
శ్రీమారుతసుతు నేలిన, శ్రీ... 100
- క. రామ వరపావులూరి
స్వామివి నీవనుచు నమ్మి శతకము భక్తిన్
ప్రేమ రచియించితిని గొను, శ్రీ... 101
- క. శ్రీమహితపావులూరి సు
ధాముఁడు రామన్న మంత్రితనయుఁడఁ గవిసు
త్రాముఁడ మల్లనసచివుఁడ, శ్రీ... 102

క. పోమార్కవేత్ర విను నే
 నీమహి వాసిష్ఠగోత్రహిమకరుడను సు
 శ్రీమీఱ నిన్నుఁ గొల్చెద, శ్రీ... 103

క. స్వామీ ధర బాపమకుఁ
 రామనకుం బుత్రకుడను రమణీయగుణో
 ద్దాముడ నాపస్తంబుడ, శ్రీ... 104

క. ఈమహిలో నీశతకం
 బేమనుజుఁడు వ్రాయుఁ జదువు నీప్సితఫలముఁ
 ప్రేమ నొసంగుము దయచే
 శ్రీమద్భద్రాద్రిధామ శ్రీరఘురామా. 105

భద్రాద్రిరామశతకము

సంపూర్ణము.

ప్రీతి క

మారుతిశతకము భక్తిరసప్రధానమై ఆంజనేయుని బలవరాక్రమస్థైర్యాదికములను గొనియాడుచున్నది. అప్పకవీయమునం దుదాహరింపఁబడిన మరున్నందనశతకమునకు నీమారుతిశతకమునకు సంబంధములేదు. మరున్నందనశతకమునుండి తీసి యుదాహరింపఁబడిన అప్పకవీయములోని పద్య మిది-

శా. “కోపాటోపము కుష్పిగంతులు భవ
 త్కుంఠీభవచ్ఛార్మకే
 ఖాపాండిత్యమయారె నీకును నమ
 స్కారంబు లంకాపురీ
 పాపగ్రంథికులాంగనా కుచతటీ
 పైరాపతద్ద్రాహ్యబా
 హాపాటచ్చరరామదాస తవదా
 సోహం మరున్నందనా.”

ప్రకృతశతకము మారుతిని సంబోధించున దగుటచేతను ఉదాహృతశతకము మరున్నందనుని సంబోధించునదగుటచేతను రెండు నొకటే యనుప్రవాదము విశ్వాసపాత్రముగ లేదు.

ఈమారుతిశతకమును రచించినకవి కొటికలపూడి కోదండరామయ్య. ఇతఁడు బోయితిళ్ళాస్త్రపారంగతుఁ

దు. ఈశతకమునఁ గవి తనగోత్రము తండ్రిపేరు
 చెప్పకొనకపోవుటచలనఁ గవినిగూర్చిన విశేషాంశ
 ములు గురుతింప వీలుకలుగుటలేదు. కొటికలపూడి
 వారిలో నందవరీకులు వైదికులు గలరు. రెండుకు
 టుంబములయందును బూర్వకవులు కలరుగాని
 మారుతిశతకకర్త గోత్రము చెప్పకొనకపోవుటచే
 నేశాఖీయుఁడొ నిర్ణయింప వీలులేకపోయినది. ఈశ
 తకము వ్రాసిన కోదండరామకవి ఉభయభాషలలో
 మంచిపండితుఁడును నిరర్గళకవితాధారగలవాఁడని
 యు శతకమును బఠించినవా రెఱుంగఁగలరు.

మారుతిశతకము మృదుమధురధారతో నుండు
 టచేఁ బఠనీయముగా నున్నది. ఆంజనేయుని దివ్య
 లీల లుత్పేక్షించుచు రామాయణమునకు సంబం
 ధించినచర్యలను వర్ణించుచు వాలాద్యనయవము
 లను గొండాడుచు నొక్కొక్కపద్య మొక్కొక్క
 నూతనభాషముతో నలంకరించి కవి మనోహరము
 గా శతకము రచించియున్నాఁడు. త్రొత్తపోకడల
 లో నిండియున్న యీశతకము పఠనీయమైయున్నది.

నందిగామ.

1-1-25.

ఇట్లు భాషాసేవకులు,

శేషాద్రిమణికవులు, శతావధానులు.

శ్రీ రస్తు.

కొటికలపూడి కోదండరామకవిప్రణీత

మారుతిశతకము.

శా. శ్రీమద్రామకథానుధారసము లేసీమం బ్రవర్తిం
చుః ద, దూభమిన్ హర్షపయఃపరీతనయనంబుల్
కంటకాంచత్తను, శ్రీమీఱన్ దృఢభక్తితోడ
శిరమున్ జేదోయి బోడించి నా, నామాసీం
ద్రులు మెచ్చ నిచ్చి తగు నిన్ వర్ణించెదన్
మారుతీ! 1

శా. కంజాప్తాన్వయదుగ్ధవారినిధి రాకాచంద్రు సద్వా
క్యముల్, కంజాక్షీమణి యైనసీతకును దత్కాం
తా మతల్లివచః, పుంజంబుల్ రఘుభర్తకున్
దెలుపుచున్ బుత్రాకృతిన్ వారిచెం, తం జెల్వారఁ
జరించి మించిననినున్ ధ్యానించెదన్ మారుతీ!

శా. సీతారాముల కగ్రనందనుఁడు కిష్కింధాపుర
స్వామికిన్, జేతశ్శుద్ధికరుండు లక్ష్మణునకున్
జీవానుసంధాత దు, ర్ధైతేయాళికి దండపాణి

యపవర్గశ్రీకి నాథుం డనా, భాతిన్ భాసిలుభ
వ్యభవ్య నిను సంభావించెదన్ మారుతీ! 3

శా.రామస్వామి నినుక స్వకీయపరివారంబందు
నగ్రేసరుం, గా మన్నించుటఁగాదె ముందు భవ
దాఖ్యం బల్కి నీతాసతిక, సౌమిత్రిక భరతా
దులక బిదప నెన్నంజొత్తు రుర్విజను, ల్నీమా
హత్యముఁ దెల్పుపాటినరు లేరి భూస్థలిక
మారుతీ.

4

శా.పారావారము గోష్పదంబు చుశకప్రాయు ల్ని శా
టుల్ హిమా, నీరూపంబులు వాలవహ్నిశిఖ
లున్నిద్రాలి దివ్యాస్త్రముల్, పూరేకుల్ జయ
లక్ష్మీ భార్య సమరంబుల్ కేళు లర్కాన్వయా,
ధారుక గొల్చుట కృత్య మై తగు నినుక
ధ్యానించెదక మారుతీ!

5

శా.శైలోన్మాలనలోహపాశము రణోత్సాహిద్విష
త్ప్రణవా, తూలవ్యాళము భానునందనచమూ
దుర్గంబు ధూమ్రాక్షకం, తాలోలాయస చండవా
గురుదళాస్యాంచత్పరీదాహకో, త్తాలాలాత మ
నంగభాసిలు భవద్వాళం బహేహ మారుతీ!

6

శా.భీమాకారభుజంగరాజవపురాభీలంబు దుర్ధాంత
సం, గ్రామక్షౌరితశౌర్యమూలము హతాక్షప్రణ
వాతూల ము, ద్దామశ్రీయుత పంక్తికంతపురసద్భ
ప్రేషితాగ్నిచృటా, దామోద్ధీప్తదిగంతరాశము
భవద్వాళం బహేహ మారుతీ!

7

మ. సరసీజాప్తకులావతంసుని యశస్సమ్యక్సుధాపూ
రమం, బరభాగంబున దిక్తటంబులను శుంభద్యౌ
త్తితోఁ బూయ నిర్ఘ్నరసంఘంబులు గూర్చుకూ
ర్చకరణిన్ రాజిల్లుయుష్మత్తహా, గరభృత్సన్ని
భవాల మెంచి పొగడంగా శక్యమే మారుతీ!

మ. జలజాతాప్తకుమారనైన్యపటలీ జాతార్భటి
కోటిచేఁ, జలితం బైన సతారకాగ్రహవిరాజ
ద్యోమభాగంబు భూ, స్థలిమీఁదం బడకుండ
రాఘవుఁడు సంస్థాపించు మేలైనబం, గరుకంబం
బన నీదువాల మమరున్ గాఢవ్రతీ మారుతీ!

శా. గూఢపవోపమానశరకోటుల రావణముఖ్య
దైత్యులన్, గాఢగతిన్ వధించి తగఁ గంజ
హితాన్వయుమ్రాల వానరుల్, ప్రాధిమ నిల్వఁ
బో గెలుపుగాటగతిన్ భవదీయవాల మా, రూ
ఢవియత్పథం బగుచు రూఢి వెలుంగుఁగదయ్య
మారుతీ! 10

శా. లంకావల్లభుతోడ రాముఁడు రణారంభంబుఁ
గావించుచోఁ, బొంకంబొప్పఁగ నీవు వాహనమ
వై పొల్పారి తవ్వేళ ని, శృంకన్ నీదగువాల
మభ్రపటలీచంచత్పతో పేతతా, ర్జ్యంకం బొచు
వెలింగ నిన్బొగడ శక్యం బేరికొ మారుతీ! 11

శా. శ్రీరామాంఘ్రిసరోజభక్తిభరితున్ సీతాంగనా
స్తుత్యసం, చారున్ రావణనైన్యదావదహానున్
సోవర్ణధాత్రీధరా, కారున్ భానుతనూజమం
త్రివను లంకాపట్టణధ్వంసకున్, వీరున్ నిన్ను
భజింతు నన్ను దయతో వీక్షింపుమీ మారుతీ!

శా. వ్యాధాధీశ్వర భోగసన్నిభ లసద్వాలాగ్రబద్ధా
సురీ, చేలగ్రాసవివర్ధమాన ఘనరోచిష్కేశ నిర్ద
గ్ధలం, కాలంకారుని జంబుమాలిముఖదైత్యగ్రా
వజ్రాయుధున్, ఫాలాక్షస్తుతు నిన్నుఁ గొల్చె
ద ననున్ బాలింపుమా మారుతీ! 18

శా. మైనాకాచలతుంగభంగచయ సమర్థోద్ధితాంభో
నిధి, ధ్వానగ్రాసవివృద్ధకంఠనినదధ్వస్తాఖిలక్రవ్య
భు, క్షేనాకర్ణుని హేమవర్ణుని దమక్షేమక్షమా
కీర్ణు సీ, తానాధాశ్రమపూర్ణు నిన్నుఁ గొలుతున్
ధన్యాకృతీ మారుతీ! 14

మ. కటిసూత్రంబును జన్నిదంబు జడలున్ గౌశేయ
కౌపీనముల్, పటుశృంగారపలాశదండములు
సారంగాజినంబుల్ శిఖో, దృఢదర్భాంగురము
ష్టియున్ భసితలేపం బెంతయున్ భాసిలన్,
పటురూపంబున రామునిన్ గనిననిన్వర్ణిం చెదన్
మారుతీ! 15

మ. అపశబ్దంబు నిరర్థకంబు విపులం బన్యాయ
మాశ్రోశ మ,వ్యవదేశం బనిమిత్త మత్యధిరవం
బస్పష్ట మప్రాప్తకా, ర్యపరం బైననికృష్టవాక్కు
భవదాలాపంబునక లేమి ని, స్కపటస్ఫూర్తి
నుతిం చెనిక జనకజాకాంతుం డహో మాదుతీ!

మ. హితముక సత్యము సాధువాక్యవినుతం బిష్టం
బు విస్పష్ట మం, చితకంఠస్వర మల్పశర్ల మఖిలశ్రే
యస్కరం బర్థవి, స్మృతముక బ్రస్తుతకార్య
కారి యగుచుక శోభిల్లు నీవాక్యసం, తతికిక
రాముఁడు సంతసించెను భళీ! ధర్మాకృతీ!
మాదుతీ!

17

మ. తపనాకారఘనద్యుతీ! నగధృతీ! దైతేయకాలా
కృతీ!, జపహోమాధిృతీ! బృహస్పతిమతీ!
సంతుష్టసీతాసతీ!, కపిరాజాస్తనుతీ! మహాగుణ
తతీ! కాకుత్స్థసేవారతీ!, విపులానందయుతీ!
ప్రభంజనగతీ! విశ్వోన్నతీ! మాదుతీ!

18

మ. అవితాశేషకపీండ్రనైర్యవితతీ! హర్యక్షతుల్యా
కృతీ!, దివిజవ్రాతకృతస్తుతీ! మహాదనాదిబ్రహ్మచ
ర్యవ్రతీ!, జవనిర్ధూతసదాగతీ! దివసకృత్సంప్రా
ప్తసర్వస్త్వతీ!, స్తవనీయాహవహర్ని తామరపతీ!
క్షాంతిక్షితీ! మాదుతీ!

19

ఉ. సత్యము దానముఁ దపము శౌచము శాంతము
రామభక్తి సాం, గత్యము బ్రహ్మచర్యము సుఖ
స్థితి మార్దవ మార్జవంబుఁ బాం, డిత్యము శ్రద్ధ
నీతి దయ ధీరత ధర్మముఁ బుణ్యకర్మముల్, నిత్య
ము నీకడఁ నిలుచు నిన్ను నుతింపఁ దరంబె
మారుతీ!

20

చ. విరతి వివేకముఁ సమత వేదసమాదరణంబు
యోగముఁ, కరుణ దమంబు మైత్రి మురఘస్త్వ
రుపూజన మార్జవం బుపా,యరుచియ కామ మో
గిమి మితాశన మాదిగ సత్త్వధర్మముల్, నిగత
ము నిన్నుఁ గొల్చుటను నీకు సమానులు లేరు
మారుతీ!

21

మ. విలసత్స్థైర్యము విక్రమక్రమము ప్రావీణ్యంబు
గాంభీర్య ము, జ్వలశౌర్యంబు జవంబు నీతి
ప్రతిభాసాంగత్యదాక్షిణ్యముల్, బలముఁ
ధైర్యము సాహసంబు విజయోపాయంబు నీయం
దు ని,ర్మలవృత్తిఁ వసియించె నిన్నుఁ బొగడఁ
మాశక్యమే మారుతీ!

22

మ. పరుషత్వంబు మదంబు నాస్తికత దంభం బీర్వ్య
మోహంబు మ,త్సర మన్యాయము కామలోభ
ములు దౌర్జన్యంబు రోషంబు ద,ర్పరుజల్ భీతి

దురాశ నిర్దయ వివాదం బార్తి జాడ్యంబు
ము, మ్మరతన్ సీభటునైనఁ జెందవు నినున్
గాంక్షించునే మారుతీ! 23

చ. విపులతపోధనుండవు పవిత్రచరిత్రుడ వాహవ
క్రియా, నిపుణుడ వజ్జనాభపదనీరజభక్తియు
తుండ వాగమాం, తపటురహస్యవేదివి దృఢ
వ్రతశాలివి బ్రహ్మచర్యవి, ఘ్నపతివి మృత్యు
శూన్యుడవు గర్వవిహీనుడ వీవు మారుతీ! 24

మ. గణనాతీతము లైనసద్గుణతతుల్ కంఠాతమిత్రా
న్వయా, గ్రణియందుం బలె నీకడన్ గలుగు
టన్ రామున్ బలెన్ నిన్నిచ, తుణు లర్చించి
యనిష్టవర్జనము లిష్టప్రాప్తులం బొంది యు, ల్బ
ణసౌఖ్యంబులఁ బండియుండెదరు భూభాగంబు
నన్ మారుతీ! 25

శా. శ్రౌతస్తార్తపురాణ పాశుపతదీక్షాపాంచరాత్రా
గమ, ద్వైతాద్వైతకథాశ్రుతిస్తృతులు వార్తా
దండనీతిత్రయా, జ్యోతిర్దర్శనసాంఖ్యయోగ
†వచసోయుక్త్యా యశాస్త్రాదులున్, సీతానాథు
దయన్ భవద్రసన రంజిల్లుంగదా! మారుతీ! 26

శా. క్రూరాకారచమూవృత ప్రచురరక్షోరాజధానీ

మహా, వీరంబందు నిశాటశోణితరురావిక్షిర
ముల్ వేల్పు దు, ర్వారాగ్నేయశిఖల్ సృజించి
సమ రారంభప్రవర్ణ్యక్రియన్, శ్రీరామేశ్వరుఁ
దృఢుఁజేసితివి కర్తిష్ఠాగ్రణీ! మారుతీ! 27

శా. అక్షాద్యస్తభుగంగరక్తసమిధాజ్యదుల్ ప్రతా
పాగ్నిలోఁ, బ్రక్షేపం బొనరించి రావణపురస్తా
గ్వంశశాలాదులన్, దక్షత్వంబునఁ గాల్చి వేల్పు
లఁ బ్రమోదస్వాంతులం జేసి వి, శ్వక్షేమం బొ
నరించునీక్రతువు మెచ్చన్ శక్యమే మారుతీ!

చ. గరుడునికంటె మారుతముకంటెఁ దటిల్లతకంటె ని
ర్జరే, శ్వరుభిదురంబుకంటె హరిచక్రముకంటె
శరంబుకంటె భా, స్కరుహరికంటెఁ గృష్ణవృగి
కంటె విమానముకంటె జారసుం, దరిచలదృష్టి
కంటె బలితంబు భవజ్జన మెన్న మారుతీ! 29

మ. జలధిధ్వానము భేరికాధ్వనులు గర్జానాదముల్
ఝల్లరీ, విలసద్రావము వజ్రపాతభవగంభీరస్వనం
బుల్ జగ, త్ప్రళయారంభవిజృంభమాణపురజి
దృవ్యాట్టహాసార్భటుల్, బలిమిన్ నీవు రణం
బులోఁ గొలుపుబొబ్బం బోలునే మారుతీ! 30

మ. హిమవంతంబు మహేంద్రమున్ మలయమున్
హేమాద్రియుం జక్రవా, శముఁ గైలాసము

మందరంబును మొదల్ గాఁ గల్లుశై లేంద్రముల్,
సమరాభీలవిజృంభమాణవిపులోత్సాహప్రవృద్ధ
త్రివి, క్రమదేవోపమతావకాంగముల నెంచం
బోలునే మారుతీ! 81

మ. భుజగాధీశ్వర భోగిభోగనిభముల్ భూభాగ
ధౌరేయది, గ్గజతుండప్రతిమానముల్ దనుజదు
ర్గద్వారబద్ధాదర, ప్రజశృత్తార్థళరూపముల్ దివి
జసాలప్రాజ్యశాఖాభముల్, త్రిజగత్సుత్యము
లైనసీభుజము లర్థిన్ గొల్చెదన్ మారుతీ! 82

శా. మేరూన్మూలనయోగ్యశక్తియుతముల్ మిత్రాత్మ
జస్తుత్యముల్, వైరానీతనిశాటకోటిదళనావా
ర్యంబు లార్తార్తిసం, హారోదారము లుజ్జ్వల
త్కనకభూషాంతస్థగత్నప్రభా, పూరాపూర్ణము
లైనసీకరములన్ భూషించెదన్ మారుతీ! 83

మ. ఘనకాఠిన్యసమేతముల్ జలజరాగచ్ఛాయముల్
సాయకా, సనచక్రంబుజశంఖమిత్యముఖ
భాస్వత్సౌమ్యరేఖావళుల్, వనజాస్తాన్వయపా
దపద్మయుగసేవాజాతవైదగ్ధ్యముల్, జనసంస్తు
త్యము లైనసీదుకరముల్ వర్ణించెదన్ మారుతీ!

ఉ. రావణువక్షముం బొడిచి రాక్షసులన్ వధియిం
చుదార్థ్యమున్, శ్రీవరుఁ డైనరాముపదసేవ యొ

నరౌడిమార్దవంబు భ, క్తావళిదైన్యదుఃఖముల
నన్నిటిఁ బాపెడిభూరిశక్తియుకా, తావకపాణిప
ద్మముల దట్టములై వసియించె మారుతీ! 35

మ. చటులధ్వానము భీషణాననముఁ జంచదూఢిరివా
లంబు వి, స్ఫుటదంష్ట్రాంకురముల్ మహోగ్ర
నఖముల్ సూక్ష్మావలగ్నంబు ను, ద్భటశౌర్యం
బు మనోజవం బతులసత్త్వం బొప్పుచున్నట్టిమ,
ర్కటసింహు నిను విన్న భీతిలుఁ జూచి! రక్ష
స్తతు ల్తారుతీ! 36

మ. తనకుకా శక్తుఁ దుపాయనం బొసఁగుముక్తాహార
మారాముఁ డి, చెచ్చెను సీతాసతి కాసతీతిలకమి
చ్చె న్నీకు నీవప్పు డా, ఘనహారంబు ధరించి దే
వతటిసీకల్లోలసందీప్తకాం, చనశైలంబువలెకా వె
లింగితివి భాస్వద్భారతీ! మారుతీ! 37

మ. మణిహారంబులు రత్నకుండలములుకా మాణిక్య
కోటిరకం, కణముల్ కాంచనమేఖలల్ జలజరా
గస్ఫారమంజీరముల్, ప్రణతాశేషవిభూషణా
వళులు దీప్యచ్ఛేలముల్ రాఘవా, గ్రణిచేఁ గై
కొని తాల్చుని న్గనుఁగొనకా గాంక్షించెదకా
మారుతీ! 38

చ. కనకముకంటె మానికముకంటె హుతాశనుకంటె

బాలసూ, ర్యునిరుచికంటె బల్లవసరోరుహహల్ల
కపంక్తికంటె భూ, తనయునికంటె సాంధ్యజలదం
బులకంటెను శోణకాంతులన్, దనరెడినీముఖా
బ్జము గనన్ మది వేడుకపుట్టె మారుతీ! 39

ఉ. మండితరత్న కుండలసమంచితగండయుగంబు బా
లమా, త్తాండనిభారుణచ్చవియుతంబు విలోలవి
శాలనేత్ర మా, ఖండలరత్న రాజదలకంబు సు
ధాంశునిభంబుఁ జంద్రికా, పాండురమందహాస
మయి భాసిలు నీవదనంబు మారుతీ! 40

మ. కమలాస్తాన్వయమంత్రరాజపద దీక్షాన్వందదూ
ర్వాధరో, ప్థము నాసాగ్రగతావలోకనము సం
ధ్యాకాలపంకేరుహా, క్రమయుక్తార్థనిమిలితాక్షి
యుగ మారమ్యస్థితాంకూర ము, త్తమతేజం బ
గునీముఖంబు సరి పద్మం బెట్లగున్ మారుతీ! 41

మ. భరితక్రోధవిఘ్నూర్ణమాననయనాబ్జాతంబు భీభత్స
రా, ద్రరసాకీర్ణము వజ్రివజ్రనిభదంష్ట్రాదుర్నిరీ
క్ష్యంబు దు, ర్థరనిర్హాదభయంకరం బగుభవద్వ
క్త్రంబు వీక్షించి సం, గరభూభాగముఁ బాసి
పర్వుదు రహౌ క్రవ్యాశనుల్ మారుతీ! 42

చ. అనిలునకుం గుమారుండ వహర్పతిసూతికిఁ బెద్ద
మంత్ర వం, జనకుఁ దనూభవుండవు నిశాచరవీరు

ల కంతకుండ వ, ర్జనునకుఁ గేతనస్థుఁడవు సూర్య
కులాగ్రణికిఁ భటుండవై, తనరెడినీకు వందన
ముదంచితభక్తి నొనర్తు మారుతీ! 43

చ. భ్రమణము సేయువేళ మురభంజనుచక్రమురీతి
నభ్రభా, గమునకు నెత్తువేళ లయకాలునిదండ
ముమాడ్కి నంసదే, శమున ధరించువేళ విలసజ్జ
లధీశుని పాశమట్లు నీ, విమలినవాల మొప్పుఁ బ్ర
తివీరభయంకర మౌచు మారుతీ! 44

మ. దనుజశ్రేణికిఁ గర్ణశల్యములు సీతాదేవికిఁ జా
టువా, కృనిరూఢుల్ రఘుభర్తకుఁ విజయవా
ద్యధ్వానము లేశవా, హిని కాహ్వనరవంబు
లర్కజునకుఁ హేలాస్పదంబుల్ భవ, ధ్వనసాం
గ్రామికసింహనాదము లహో ధన్యాకృతీ!
మారుతీ! 45

శా. మైనా కాచలవర్యుశీర్షమునకుఁ మాణిక్యకోటిర
మై, నానామానిహృదంబుజాతములకుఁ మా
ర్తాండబాలాతపం, బై నిర్నిద్రసరోజహల్లకనిభం
బై సౌమ్యరేఖావలీ, స్థానంబై తగు నీదుపాద
ములకుఁ దండంబు లోమారుతీ! 46

ఉ. పాపములం దొలంచు బహుబంధము లూడ్చును

రామభక్తికి, బ్రాహ్మ దైన్యదుఃఖములఁ బాపు
సమగ్రసమస్తసంపదల్, చేపడునట్లు సేయు రణ
సీమ జయంబు లొసంగుఁ దావక, శ్రీపదపద్మసేవ
యిఁకఁ జెప్పెడిదేమిటివీర! మారుతీ! 47

మ. కలనం దావకముష్టిఘాత మఖిలక్రవ్యాశిరాణ్ణ
స్తకా,వళికిం బైఁబడువజ్రపాత మిఁక నీవాలంబు
దైత్యాంగక, స్థలులం జొట్టిన కాలపాశము భవ
త్సందర్శనంబు ల్సారా, రులకున్ యామృతభటప్ర
దర్శనములై యాధిన్ దగున్ మారుతీ! 48

మ. యమసంబంధిగుణప్రపూర్తి నియమవ్యాపార
మున్ బ్రాణసం, యమనం బక్షనిరోధమానసగ
తుల్ న్యాసాధ్వమున్ ధారణ, క్రమమున్
భూరిసమాధినిష్ఠయును నంగంబుల్ దగం గల్లు
యో, గము భాగంబుగఁ గొన్న నిన్నుఁ గని లో
కం బెన్న దే మారుతీ! 49

శా. ద్రోణాద్రీంద్రమహాపథుల్ పెరటిమందుల్
భూరిలంకాపుర, షోణీచక్రము హేమమకుండ
ము దినేశుం డొజ్జఘాతీధ్రముల్, పాణిం బూ
నినపుష్పగుచ్ఛములు శ్రీరాముండు జంభారిపా,
షాణసూతకిరీట మైననిను మెచ్చన్ శక్యమే
మారుతీ! 50

మ సరసీజాప్తవిభావిభాసితనవాబ్జశ్రీలకుం దావు
 లై, యరవిందాంకుశశంఖచక్రముఖరేఖానేక
 దీప్తంబు లై, దురితవ్రాతమదేభమర్దనచణస్తుత్య
 ర్హాసింహంబు లై, తరుణప్రాయము లైననీచరణ
 ముల్ ధ్యానించెదన్ మారుతీ! 51

మ. పటుభూమిారుహా + కంకపత్రములు శుంభద్యా
 హుశాఖాగదల్, కుటిలాకుంచితపాదచాపము
 నఖక్రూరాసిపుత్రుల్ సము, దృఢదంష్ట్రగ్రకు
 తారముల్ పదతలప్రాసంబు లొప్పన్ విశం, కట
 వృత్తిన్ రణభూమిఁ ద్రుంచితివిగాత్రవ్యాదులన్
 మారుతీ! 52

ఉ. పాణితలోరుతాడనము బ్రావ్యశరంబుగఁ దన్ను
 టన్ జగ, త్పాణిశిలీముఖంబులుగ దంతనికృం
 తన మెంచ హవ్యభు, గ్భాణము గాఁగ ముష్టి
 హతి పాశుపతాస్త్రము గాఁగ దానవ, శ్రేణుల
 యుద్ధభూమి జముఁజేర్చి వెలింగితి వీవు మారుతీ!

ఉ. మాక్తికతుల్యకల్యనఖమండలముల్ తరుణారు
 ణాంగులీ, యుక్తము లూర్తి కాగతసమున్నత
 రత్న మరీచిజాలసం, యుక్తము లబ్జరాగమణి
 సంయుతసూపురనాదవంతముల్, రక్తరుచుల్ ద్వి
 దంఘ్రులు తిరం బగుభక్తి భజింతు మారుతీ. 54

చ. తరువులకెల్లఁ బల్లవవితానములొచు మహేంద్ర
ముఖ్యభూ, ధరములకెల్ల ధాతుసముదాయము
లొచు దశాస్యప్రోలికై, సురుచిరవహ్ని కీల
లగుచున్ దగుతావకపాదదీధితుల్, మలువక
మన్ననోగతతమం బణఁగించును గాక మారుతీ!

ఉ. బంధుర మైనభీతిఁ గొని పర్వతకందరదాఁగు త
జ్జగ, ద్బంధుకుమారవర్యునకు భానుకులాగ్రణి
బాంధవంబు వే, సంధిలఁ గూర్చి వాలిని విసం
జ్ఞానిగాఁ బొడిపించి మించి కిష్కింధకు రాజుఁ
జేసితివి కీర్తిఘనుండవు నీవు మారుతీ! 56

చ. అడవులఁ గొండలం దిరిగి యాకులుఁ గాయలుఁ
గోసి తించు నే, ర్పడ నదులం గొలంకుల జలం
బులు గ్రోలుచు నున్నక్రోతులం, జడులను భాను
జొండు గొని చక్కఁగఁ ద్రిప్పుచుఁ గార్యసిద్ధు
లం, బడయుట చూడ నీదుప్రతిభామహిమం
బునఁ గాదె మారుతీ! 57

శా. సౌమిత్రిప్రబలప్రతాపశిఖిచే జాకుండ నుగ్రీ
వునిన్, గామాంధున్ రఘునాథుపాదముల
వేడ్కన్ వ్రాలఁగాఁ జేసి త, త్వేమాధిక్యము
చేతఁ బ్రాణసహితున్ శ్రీమంతుఁ గావింపవే,
నీమంత్రిత్వము వర్ణనీయము గదా నిత్యోన్నతీ!
మారుతీ! 58

శా.నీవొక్కండవు తక్క భానుఁ డయినన్ దేవే
 ద్యుఁ డైనన్ వఃహః, దేవుం డైనను బ్రహ్మదేవుఁ
 డయినన్ దేవేశ్వరుం డైన సం, భావింపంబడు
 రామముద్రిక భరింపంజాలరా దౌట నీ, ప్రావీ
 ణ్యాదులు విశ్వతోధికము లై భాసిల్లు
 నోమారుతీ! 69

శా.లంకాపట్టణదుర్గపాలనసముల్లాసాన్వితన్ గీక
 సా,లంకారాన్విత నీలతుందిలళరీరప్రోజ్వలన్
 లంకిణిన్, శంకాతంకము లేక ముష్టిహతిచే
 శాసించి కార్యార్థి వై, పాంకం బొప్పంగ లంకఁ
 జొచ్చిననినున్ భూషించెదన్ మారుతీ! 60

మ జలధిప్రేరితుఁ డై హిమాద్రిసుతుఁ డుత్సాహం
 బుతో వచ్చి నీ,జలజాతప్రతిమానపాదములు
 శీర్షంబందుఁ గోటీరముల్, బలె భక్తిన్ ధరి
 యించి తత్క్షణమే జంభద్వేషికిన్ మాన్యుఁ
 డై, యలరెన్ నీభజనంబు రామభజనం బట్లే
 కదా మారుతీ! 61

మ. గగనాధ్వంబున వార్ధిమీఁదఁ జనుజాగ్రద్గండ
 భేరుండదై, త్యగణాదిత్యవిమానసంఘముల ఛా
 యం బట్టి భక్షించుహే, యగుణగ్రాహిణి
 యైనసింహికను వజ్రంచన్నఖశ్రేణిచే, జగ

మెచ్చున్ వధియించునీబలము మెచ్చున్ శక్యమే
మారుతీ! 62

శా.క్షోణీచక్రము దిద్దిరం దిరుగ నాసోటించి
రామున్ జగ, త్పాణున్ సన్నతి చేసి భూరి
తనువర్ధాకుంచితు బై తగన్, బాణిద్వంద్వము
సాచి భూధరముపైఁ బాదంబులు బూని
గీ,ర్వాణాధ్వంబున వార్ధిపై కెగయు నిన్
వణ్ణించెదన్ మారుతీ! 63

మ. స్వతనూత్పాదిత మాట రావణపురస్థానంబుఁ
జూడన్ వియ, ద్గతితో మేరువు దక్షిణాశకుఁ
జనంగాఁబోలు నంచున్ సుర, ప్రతతుల్ చూడ
నిజాంగపింగళరుచిబ్రాజద్ధు నాభీకృతో, త్థితఝు
సాచయ మొప్ప దాఁటితి నహో! యామ్నాం
బుధిన్ మారుతీ! 64

ఉ. కాంచనపక్షముల్బలె స్వకాయరుచిస్థగితాభ్రకో
టిరా,ణించఁగఁబాదసంగతఫణిప్రభువైఖరిఁబుచ్చ
మొప్పఁగాఁ, జంచువు లట్లసాచినభుజంబులు
మీఱఁగ వైనతేయున, ట్లంచితశక్తితోడ లవ
ణాంబుధి దాఁటితి వార మారుతీ! 65

శా.రంగద్భంగతురంగముల్ ఘనరథగ్రామంబు బీ
మూతమా, తంగంబు ల్కకరోగ్రవీరతతి రత్న

స్వర్ణముల్ గల్లుటన్, నింగిన్ ముట్టి యెదుర్చు
సింధువిభునిన్ నీకంటె నన్యుండు దాఁటంగా
శక్తుండు లేడటంచు నిను వేడ్కన్ మెచ్చెదన్
మారుతీ! 66

ఉ. రావణుపేరు చెప్పిన సురప్రభుఁడైన వడంకు
దుష్టస, త్యావిలగర్భ మైనలవణాంబుధిఁ జూచిన
భీతిపుట్టు నీ, వావనరాశి దాటి దనుజాధిపుగే
హముఁ జొచ్చి జానకీ, దేవిని గాంచి వచ్చుట
మదిం దలపోసితి నిట్టిసాహసం, బీవిధ మైనదై
ర్యము వహిం గలదే యొరునందు మారుతీ!

శా. ఫాలాక్షాద్భుతచాపఖండనకలాప్రాధిన్ విజృంభిం
చు నీ, తాలోలారుణపాణిపద్మమున నిత్యం బుం
డి భాస్వన్నయూ, భాళిం గేరెడివజ్రకాంతుల న
మూల్యంబైన శ్రీముద్రికన్, గేలం బట్టిన రామ
భక్తుని నినున్ గీర్తించెదన్ మారుతీ! 68

ఉ. రావణు నిష్కుటంబున ధరాతనయం దగఁ జూచి
రామగో, త్రావరుఁ డానవా లాసఁగురత్నమ
యొర్తిక భక్తినిచ్చి యా, దేవుని మంజువాక్య
ములఁ దెల్పి తదంబుజనేత్రచేత మే, వ్రీవన లాం
దినాఁడ విది దివ్యులకైనఁ దరంబె మారుతీ! 69

చ. అతులితరామముద్రిక ధరాత్తజకిచ్చి తదీయమా

ళిసం, గతరమణీయరత్నముః దిరంబగు భక్తిని
గొంచు రాఘవ, క్షీతిపతి కింపుతో నొసఁగు కీశ
వరుం డితఁడంచు దేవతల్, నుతు లొనరింప నొ
ప్పితి వనూనచరిత్రుఁడ వీవు మారుతీ! 70

ఉ. స్యందనవాజిదంతిభటసంగసమేతు విసీలభూమి
భృ, త్తుందిలదేహఁ సింహనిభదోర్భలు శక్రము
ఖాఖిలామరా, క్రందనకారి దివ్యశరగర్వితు నక్ష
కు నొక్కగుడ్డుచే, మ్రందఁగఁ జేసినాఁడ వతిమా
నము తావకశక్తి మారుతీ! 71

ఉ. రావణుమంత్రిపుత్రుల పరాక్రమసింహుల భూ
రిగర్వరో, షావిలచిత్తులన్ సమవయస్కుల
ఘోరచమూసమేతులన్, బావకతుల్యశస్త్రయు
తపాణుల నేడ్వర నాహవస్థలిన్, దేవతలెన్న
వాలనిహతిన్ వధియించితి వొర మారుతీ! 72

ఉ. జంభవిరోధికిన్ హృదయశల్యము రావణువీటి
కిన్ జయ, స్తంభము దైత్యవాహిని కుదంచితదు
ర్గము సంగరక్రియా, రంభమునన్ మృగేంద్ర
మన రాజిలుచున్ననరాంతకున్ సమి, త్కుంభినిఁ
గూలఁజేసితివి ఘోరపదాహతి నొర! మారుతీ!

చ. అశనిసమానసాయకు దవాసీలసన్నిభపైన్ స్వసం
యుతున్, బ్రశమితదేవతాస్తయుః బ్రభంజనవే

గు నృసింహవిక్రమున్, దశముఖనందనున్
విపులదైర్యవినిర్జితమందరాచలున్, ద్రిశిరుని
నొంటిగ్రుద్దన వధించితి వార! మహాత్మమారుతీ!

ఉ. రావణు నెమ్మనంబునఁ దిరంబుగ నున్న జయాశ
బ్రుంగ ను, గ్రీవసలాంగదద్వివిదకేసరిముఖ్యకపు
ల్పెలంగ దే, వావళు లెల్లఁ బొంగ దివిజారిబ
లంబు కలంగ సాంపరా, యావని నయ్యకంపనుఁ
బదాహతిఁ గూల్చితి వార! మారుతీ! 75

శా. శంభున్ జంభరింపున్ జయించి శమనున్ శా
సించి యక్షేశు సం, రంభం బూడ్చి జలేశపావక
మరుత్కృవ్యాదచంద్రార్కులన్, శుంభద్వృత్తి
జయించి మించినదశాస్యున్ ఘోరయుద్ధక్రి
యా, రంభం బందుఁ గఠోరముష్టిహతి మూర్ఛం
బుచ్చి తా మారుతీ! 76

శా. ఊణీనాథుల గెల్చి యక్షతతులం జూర్ణంబు గా
వించి గీ, రాణవ్రాతము నొంచి కింపురుషులన్
వారించి విద్యాధర, శ్రేణిం బాటఁగఁ దోలి భో
గివరులన్ శిక్షించి దైత్యాళికిన్, బ్రాణం బైనని
కుంభునిన్ రణములో మ్రందించితా మారుతీ!

మ. జలధుల్ గొంపి యొనర్ప శీతకరభాస్వద్బింబ
ముల్మ్రింగ భూ, తల మాకాశముఁ గేలఁ బట్టి

కడిమిన్ దాశంబు వాయుంపఁ గొం, డలు
పాదంబుల గుండసేయఁ గను నుద్యత్తేజు ధూ
మ్రాక్షునిన్, గలనన్ ద్రుంచిననీకు మ్రొక్కితి
ననున్ గావన్వలెన్ మారుతీ! 78

మ. మయునిన్ శంబరు నింద్రజిత్తునముచీన్ మారీచు
వైరోచనున్, రయమొప్పన్ గెలువంగఁజాలు
కుహనారాశిన్ మహామాసివే, పయుతున్ ధీరు
ని గాలనేమిఁ గని నజక్రూరవాలాహతిన్,లయ
మున్ జేసిననీకు మ్రొక్కెద ననున్ రక్షింపుమీ
మారుతీ! 79

మ. ఆనలాధానము సోమమున్ జయన భార్గస్పత్య
ముల్ వైశ్రవం, బును సౌత్రామణి రాజసూయ
సవనంబున్ బొండరీకంబు నా, గనివాసంబుఁ దు
రంగమేధము మొదల్లాఁ గల్లుయజ్ఞంబు లె, ల్ల
ను నీసేనకు సాటిగా వని బుధుల్ వాక్రుత్తురో
మారుతీ! 80

శా. గంగన్ గౌతమి నర్మదన్ జలనిధిన్ గావేరిఁ జర్మ
ణ్వితిన్, దుంగన్ భద్రను గండకిన్ సరయువున్
దోషాపహన్ శోణభ,ద్రం గాళిందిని గృష్ణవేత్ర
వతి శివ్రన్ మున్దుకంఠన్ భవ, న్నాంగళ్యాన్విత
పాదసేవ బుధసుభాష్యం బగున్ మారుతీ! 81

మ. సుమదానంబు సువర్తదానమును వాసోదాన
మున్ రౌప్యదా, నము గోదానము గేహదాన
మును గన్యాదానమున్ ధాన్యదా, నము భూ
దానము రత్నదాన మవిదానం బాదిగాఁగల్గుదా,
నములన్ జేరుఫలంబు నిన్ గొలిచినంతన్ వచ్చు
నో మారుతీ! 82

మ పటువేగంబును వజ్రసారనఖముల్ భర్తప్రభా
దేహ ము, దృఢశౌర్యంబు ‡ముకుందపాదయుగ
సేవాభారమున్ జాలఁ గల్గుటకున్ నీసరి గాన
భక్తులకు మేల్లూర్పంగఁ బక్షిన్ద్రుఁ డా, నట
నిన్ బోలఁ డటంచుఁ జూచెదను మద్భావంబునన్
మారుతీ! 83

మ. ప్రణవోపేతనమఃపదంబుమొద లొవైవైచతు
ర్థ్యంతప, స్థుణవన్నామకవాయునందను లొగిన్
గూర్చున్ ద్రివేదర్తుసం, గణనన్ వర్ణము లొప్పు
మంత్రమగుచున్ గన్పట్టు దానిన్ విచ, ట్టు
లెల్లన్ జపియించి కోరెదరు నీకారుణ్య మో
మారుతీ! 84

మ. ఘనసేనాచరణోత్థితోరురజ మాకాశంబునన్ నిం
డఁ దూ, ర్యనినాదంబుల దిక్తటంబు లదరన్ రాజ

ద్రథారూఢుఁడై, ధనురాద్యాయుధపాణి యై
సమరగోత్రం జేరుతజ్జంబు మా,లిని లీలన్ వధి
యించు నిన్నుఁ బొగడన్ లే రెవ్వరున్ మారుతీ!

మ. కరిసింహాదులు నీరుఁ ద్రావుటకునై కాసారమున్
జేరుచో, గరిమం బట్టి వధింపుచుండెడిమహా
గ్రగ్రాహిణిన్ వజ్రబం,ధురదృప్యన్న ఖకోటిచేతమ
దశార్దులంబు లేడిం బలెన్,స్థిరశక్తిన్ విదళించి
మించు నిను నర్థిం గొల్చెనన్ మారుతీ! 86

మ. మురజిద్భ్రష్టాముఁ దాఁకి సంగరములో ము
క్కఁకలం దీటి ని,ర్జ్వరసేనం బలుమాటులాటము
లఁబాటందోలి శార్దులదు,ర్ధరతేజుం డగుమాల్య
వంతు ననిలో లాంగూలవిక్షేపవి,స్ఫురణన్ వారి
ధివై చి నాగభవనంబున్ జేర్చితో మారుతీ! 87

శా. ఖర్వాఖర్వచమూసమేతు లయి వేగన్ జిత్రసే
నాదిగం,ధర్వుల్లోగ్రానగంబుసన్నిధినినున్ దాఁకం
గ వారందఱిన్,గర్వం బొప్పుగ వాలతాడనము
లన్ బాహుప్రహారంబులన్,బర్వంజేసి జయంబుఁ
గొన్ననిను సంభావించెనన్ మారుతీ! 88

చ. సమరములో నిశాచరులఁ జంపుతఱిన్ లయరు
ద్రుపోలికన్,గ్రమమున వేదము ల్చదువుకాలము
నన్ బరమేష్ఠికైవడిన్,శమయుతు లై నభక్తులకు

సంపద లిచ్చెడివేళ జానకీ,రమణునివై ఖరిన్ జగతి
రాజిలునిన్ను భజింతు మారుతీ! 89

ఉ. ధైర్యముచేత మేరుగిరి దానముచేత ఘనాఘనం
బు గాం,భీర్యముచేత వారినిధి భీషణతేజము
చేత సూర్యుడున్, ధైర్యముచేత భూమిసతి ధ
ర్మముచేత జముండు నుజ్జ్వల, చౌర్యముచేత
సింహమును సామ్యమువత్తురు నీకు మారుతీ!90

ఉ. వాలము గల్లుమేరుగిరి వాక్కులఁ బల్కెడిమత్త
దంతి యా,భీలము దాల్చు సింహము విచిత్ర
గతిన్ రణమాచరించుశా,ర్దులము క్రోతిదూపు
గొనురుద్రుఁ డితండని వేల్పు లెన్నఁగా,నాలము
లో వెలింగి దనుజావళిఁ ద్రుంచితి వీవు మారుతీ!

శా.నీకున్ మామకమంత్ర మిచ్చెదను దీనిన్ నిత్య
మున్ బల్కుచోఁ, గాకున్ధాన్వయుమంత్రరా
జముగతిన్ గళ్యాణసంధాత యై, శోకంబు ల్దొ
లఁగించు స్వర్గ మిడునంచుం జెప్పి స్వప్నంబులో,
నా కామంత్ర మొసంగునిన్ను మదిలోనం గొ
ల్చెదన్ మారుతీ! 92

మ. కదలీధూరుహషండమండితవనిం గళ్యాణగేహం
బులోఁ,ద్రిదశాధీశ్వరరత్న సంఘటితవేదిన్ నిల్చి
సీతాధిపున్, హృదయాబ్జంబున నుంచి సంయ

మిచయం బెన్నంగఁ బూజించి త,త్పదభక్తిన్
దగుసీకు మ్రొక్కెద ననున్ బాలింపుమి మూ
రుతీ!

93

శా. లీలానిర్జితమన్త ఘండ వగువర్ణిశ్రేష్ఠు నిన్నెన్నుబో
కాలుంబిడ్డలు గేహముం గలిగి హేమాశన్
సమస్తావసీ, పాలవ్రాతము నాశ్రయించుజనులన్
బల్కింప నేమంచు నే, నాలోచించి వచించినాఁ
డ నిది నీ వాలింపుమి మారుతీ!

94

మ. మును దాతాయణి కైకొనెన్ బిదప జీమూతా
త్తజన్ బెండ్లియా, డెను గంగాసతి దొరతిం గల
సెఁగంఠేకాలుఁ డవ్వేల్పు కా, ముని నిర్జించుటదె
ట్టిదో తెలియ దామూఢాంగజన్ బ్రహ్మచ,ర్యని
రూఢిం దగుసీవు గెల్చుట యథార్థంబాఁ జుమి
మారుతీ!

95

ఉ. కావు నపుంసకుండవును గావు జడుండవు వృద్ధ
దేహివిం, గావు గదార్తు లెవ్వియును గల్గవు భామ
లలోన నుండిస, ర్వావసరంబులుం గనుచు నస్థలితం
బగుబ్రహ్మచర్యసం, సేవన మెట్లుసల్పితి విచిత్రము
నీచరితంబు మారుతీ!

96

చ. పలుక వసత్యవాక్యములు పావనమూర్తివి బ్రహ్మ
చర్యని, ర్దలితమనోభవుండవు నితాంతదయామతి

వాశ్రితావనో, జ్వలఘనశక్తిశాలివి ప్రసన్నము
ఖాంబురుహుండ వైననిక, దలఁచినుతించినాఁడఁ
బ్రమదంబునఁ గావుము నన్ను మారుతీ! 97

ఉ. దండము చండముష్టిహతిదండితదానవచక్రవర్తి
కిక, దండము వేదచోదితవిధానసమర్చితరామ
మూర్తికిక, దండము భానుసూనుసముదంచితసై
న్యచయాగ్రవర్తికిక, దండము భర్జితాశ్రితజనప్ర
కరాత్తికి నీకు మారుతీ! 98

చ. అరినివహంబుచేతను గదార్తులచేతను లేమిచేతఁ
ద, స్కరతతిచేతఁ బన్నగపిశాచగణంబులచేతదుర్జ
నో, త్కరములచేతనేఁటియధికారులచేతను గల్లు
బాధలక, గురుతుగఁ బాపి బ్రోవు మిదె కోరి
భజించితి నిన్ను మారుతీ! 99

చ. జయజయ హేమకూటనిభసన్నిభదేహ నిశాట
వాహినీ, చయఘనగంధవాహ జవసత్వజితాంబుజ
బంధువాహ దుర్ణయయుతరావణాసురపుగస్థగి
తోజ్వలహవ్యవాహ నిర్భయభరితోహ రామ
పదభక్తిసమంచితగేహ మారుతీ! 100

శా. సీతాభర్తకు మన్తనీషితములక జిత్తంబులో
జాలి సం, జాతం బయ్యెదురీతిఁ దెల్పుచుఁ దదా
జ్ఞక ముందుగాఁ బొంది కం, జాతస్థితతదీయపా

దయుగళీసద్భక్తియున్ ముక్తియున్, వ్రీతిన్
గూర్చు గదయ్య నీశరణ వర్ధిన్ బొందితిన్
మారుతీ! 101

మ. హరిసాదాంబుజభక్తిసంయుతుడ దీప్యజ్ఞోతి
సామ్నా యువి,ద్గురుడన్ గొట్కిలపూడివంశభ
వుడన్ గోదండరామఖ్యుడన్, విరతిజ్ఞానయు
తుండ నన్ను గరుణన్ వీక్షించి తాపత్రయ,స్ఫు
రణంబుల్ తొలగించి బ్రోవు మరుణాంభోజ
ద్యుతీ మారుతీ! 102

మారుతీశతకము సంపూర్ణము.

ఆంధ్ర గ్రంథములు.

ప్రతి 1-కి రూ. అ.		
అచ్చతెనుఁగురామాయణము, శుద్ధప్రతి ...	1	4
అధ్యాత్మరామాయణము, క్రొత్తకూర్పు ...	1	8
అనంతుఁడందము, ఛందోదర్పణము ...	0	14
అనిరుద్ధచరిత్రము, కనుపర్తిఅబ్బయామాత్యప్రణీతము	0	8
ఆప్పకవీయము, శ్రీగిడుగురామమూర్తి పంతులుగారి విమర్శతో నున్నది ...	2	8
అంబరీషోపాఖ్యానము, సటీక (భాగవతము)	0	4
ఆముక్తమాల్యద, వావిళ్ల. రామస్వామికౌశ్యగారి వ్యాఖ్యానముతో మేలుకాకితములమీఁద చక్కఁగ మరల ముద్రించియున్నారము.	3	8
ఆంజనేయదండకము, హనుమద్దండకము ...	0	2
ఆంధ్రభాగవతము, పోతనామాత్యప్రణీతము, ఇదివఱకు ముద్రితమైన ప్రతులకన్న అన్నివిధముల బాగుగ నున్నది ...	6	0
శ్రీమదాంధ్రభారతము-పద్యకావ్యము:—		
7 సంపుటముల ప్రతి ...	15	12
3 సంపుటముల ప్రతి ...	15	0
ఆది, సభాపర్వములుగల సంపుటము ...	2	4
ఆరణ్యపర్వము ,, ...	2	4
విరాటోద్యోగపర్వములు ,, ...	2	4
భీష్మద్రోణపర్వములుగల సంపుటము ...	2	4
కర్ణశల్యసౌప్తిక శ్రీపర్వములు,, ...	2	4
శాంతిపర్వము ,, ...	2	4

ప్రతి 1-కి రు. అ.

అనుకాసనిక, అశ్వమేధ, ఆశ్రమవాస, మాసల, మహా		
ప్రస్థానిక, స్వర్గారోహణపర్వములుగలసంపుటము	2	4
ఆదిపంచకము, ఒకటేసంపుటము	...	6 8
యుద్ధపంచకము	,,	4 4
శాంతిసప్తకము	,,	4 4
ఆదిపర్వము, మాత్రము పెద్దచ్చు, చిన్ననైజు		1 8
ఆనందరంగరాట్టండము, కాలికొబ్బెందు	...	1 8
ఆంధ్రభాషాభూషణము	...	0 2
ఆంధ్రభాషార్ణవము, అట్టబెందు	...	0 12
ఆంధ్రనామసంగ్రహము, ఆంధ్రనామశేషము, సాంబ		
నిఘంటువు, టీకానుక్రమణికాసహితము		0 12
ఆంధ్రచంద్రాలోకము, సటీక	...	0 8
ఉత్తరరామాయణము, కంకంటి పాపరాజప్రణీతము		
చక్కనికూర్పు	...	2 0
కవికర్ణరసాయనము, (మాంధాతచరిత్ర)	...	1 8
కళాపూర్ణోదయము, దళసరికాగితములు	...	2 4
కాశీఖండము, చక్కనిక్రొత్తకూర్పు	...	1 8
కుచేలోపాఖ్యానము, సటీక, (భాగవతము)		0 4
కృష్ణరాయవిజయము, కుమారధూర్జటికృతము		0 8
గజేంద్రమోక్షము, సటీక, చక్కనికూర్పు		
గణికాగుణప్రవర్తనతారావళి	...	0 2
గోపీనాథరామాయణము, 2 సంపుటములు, శ్రీమద్రా		
మాయణమునకు సరియైనపద్యము, కవనముమిక్కిలి		
సాంపు; పీఠిక అతివిపులము	...	7 8
చాటుపద్యమణిమంజరి, క్రొత్తకూర్పు, ప్రథమభాగము	1	4
డిటో రెండవభాగము, సాధారణప్రతి	1	6

గరుడాచలము, యక్షగానము, పెద్దచ్చు ...	0	2
చెన్నబసవపురాణము, పాపకవికృతము ...	1	2
జైమినిభారతము, ఆశ్వమేధపర్వము, చక్కనికూర్పు	1	0
తారాశకాంకవిజయము, చక్కనికూర్పు ...	0	12
తెనుగుసమస్యలు ...	0	2
దశకుమారచరిత్రము, పద్యకావ్యము, కేతనకవికృతము	1	8
దశావతారచరిత్ర, నూతనముద్రితము ...	2	0
దసరాపద్యములు ...	0	2
నరసభూపాలీయము, అట్టబెండు ...	0	10
*నలోపాఖ్యానము, సటీక, చిన్నసైజు ...	0	6
నలచరిత్ర, ద్విపద ...	0	14
నిర్వచనోత్తరరామాయణము, సాధారణప్రతి	0	12
నిరంకుశోపాఖ్యానము, రుద్రకవికృతము	0	6
నీలాసుందరీపరిణయము, కూచిమంచి తిమ్మకవికృతము	0	4
నృసింహపురాణము, ఎఱ్ఱాప్రగడ, క్రొత్తకూర్పు	1	0
పంచతంత్రము, నారాయణకవికృతము ...	0	12
డిటో వేంకటనాథరాజకవికృతము	1	4
ప్రభావతీప్రద్యుమ్నము, క్రొత్తకూర్పు ...	0	10
పారిజాతాపహరణము, చిన్నసైజు క్రొత్తకూర్పు	0	8
బసవపురాణము, పిడుపర్తిసోమనాథప్రణీతము	2	4
బిల్హణీయము, చక్కనికూర్పు ...	0	8
భాస్కరరామాయణము, చక్కని క్రొత్తకూర్పు	4	0
భోజరాజీయము, అనంతామాత్యకృతము ...	1	4

హావిల్ల. రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్,

292, ఎస్ ప్లనేడ్, చెన్నపురి. ఈ.

హావిల్ల
రామస్వామిశాస్త్రిలు
అండ్ సన్స్
292, ఎస్ ప్లనేడ్
చెన్నపురి.

 మహామ ఫౌండేషన్ పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక	
పుస్తకం సంఖ్య	TPLA125B113
పుస్తకం పేరు	శతకసంపుటము
తారీఖు	30/10/24
ముందు లిట్టు	NO
వెనుక లిట్టు	NO
మొత్తం పేజీలు	713
పెద్ద సైజు పేజీలు	NO
భాగ పేజీలు	vi, viii, 52-56
లేని పేజీలు	NO
తయారు చేసినది	Vedavathi
పేజీలు విడదీసినది	Vedavathi
స్కాన్ చేసినది	Prathiyala
పరీక్ష చేసినది	ROHITH
పేజీలు పరిచూసినది	
బైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
పరిస్థితి	900D

BLANKS;

98, 126, 130, 156, 182, 214, 268, 288
428, 432, 588